

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

## **KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİ**

**Doktora Tezi**

**Aysu ÖZCAN**

**Ankara, 2026**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

# **KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİ**

**Doktora Tezi**

**Aysu ÖZCAN**

**Tez Danışmanı**

**Doç. Dr. Yıldız ABİK**

**Ankara, 2026**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİ**

**Doktora Tezi**

**Tez Danışmanı**

**Doç. Dr. Yıldız ABİK**

**TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ**

**Adı ve Soyadı**

**1- Prof. Dr. Hasan İŞGÜZAR**

**2- Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR**

**3- Prof. Dr. Mehmet DEMİR**

**4- Doç. Dr. Ömer ARBEK**

**5- Doç. Dr. Yıldız ABİK**

**Tez Savunması Tarihi**

**27.01.2026**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,**

**Doç. Dr. Yıldız ABİK** danışmanlığında hazırladığım "**Kiralık Kasa Sözleşmesi (Ankara 2026)**" adlı doktora tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

**24.02.2026**

**Aysu ÖZCAN**

## ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Danışmanlığımı kabul ederek doktora eğitimim boyunca desteklerini ve ilgilerini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Yıldız ABİK'e, tez izleme komitemde yer alarak bana her daim akademik katkılar sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR ile Doç. Dr. Ömer ARBEK'e, tez savunma jürimde yer alarak beni onurlandıran kıymetli hocalarım Prof. Dr. Hasan İşgüzar ile Prof. Dr. Mehmet DEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Zürih Üniversitesi'ndeki araştırmalarım süresince ilgi ve destekleriyle beni onurlandıran, çalışma kapsamında önerileriyle beni aydınlatan tez danışmanım Prof. Dr. Rolf SETHE'ye çok teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU'ndan (TÜBİTAK) doktora eğitimimin tez aşamasında 30.09.2024-31.12.2025 tarihleri arasında Zürih Üniversitesi'nde (İsviçre) tez çalışmalarına ilişkin yürütmüş olduğum araştırma sırasında "TÜBİTAK 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı" kapsamında burs desteği aldım. Yurt Dışı Sırası Doktora bursu kapsamında sağladığı destek ve imkanlar için Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Kurumu Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı'na (TÜBİTAK-BİDEB) çok teşekkür ederim.

Aynı zamanda tezin başlangıç bölümü Ankara Üniversitesi Avrupa Birliği Eğitim Programları Erasmus+ Koordinatörlüğü (AB Projeler Ofisi) aracılığıyla sağlanan Avrupa Birliği bursu kapsamında, 20.10.2022–20.03.2023 tarihleri arasında Almanya Saarland Üniversitesi'nde gerçekleştirilen akademik çalışmalar süresince hazırlanmıştır. Sağlanan maddi ve akademik destekten dolayı Ankara Üniversitesi Erasmus+ Koordinatörlüğü'ne ve Saarland Üniversitesi'ne de teşekkür ederim.

En büyük teşekkürüm ise her daim yanımda olan ve beni destekleyen canım ablam ile ilk öğretmenim canım anneciğime..

## İÇİNDEKİLER

|                                                      |      |
|------------------------------------------------------|------|
| ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....                               | I    |
| İÇİNDEKİLER.....                                     | II   |
| KISALTMALAR TABLOSU.....                             | XIII |
| GİRİŞ.....                                           | 1    |
| I. KONUNUN TAKDİMİ VE SINIRLANDIRILMASI .....        | 1    |
| II. KONUNUN ÖNEMİNİ ARTIRAN VE AZALTAN NEDENLER..... | 3    |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### KİRALIK KASALARIN TARİHSEL SÜRECİ, BANKA KASASI KAVRAMI, SÖZLEŞMENİN UNSURLARI, TARAFLARI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

|                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| §1. KİRALIK KASALARIN TARİHSEL SÜRECİ.....                                                                     | 6  |
| I. ESKİ HUKUKLARDA.....                                                                                        | 6  |
| A. Babil Hukukunda Kasa Kiralama .....                                                                         | 9  |
| B. Roma Hukukunda Kasa Kiralama .....                                                                          | 11 |
| C. Tapınak Şövalyeleri Döneminde Kasa Kiralama.....                                                            | 13 |
| II. MODERN KASA SİSTEMLERİ.....                                                                                | 16 |
| A. Karşılaştırmalı Hukukta.....                                                                                | 16 |
| B. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde .....                                                                       | 17 |
| §2. KASA KAVRAMI, TÜRLERİ İLE KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN<br>DİĞER BANKA HUKUKU SÖZLEŞMELERİ İÇİNDEKİ YERİ..... | 20 |

|                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>I. BANKA KASASI KAVRAMI .....</b>                             | <b>20</b> |
| <b>II. KASA T RLER .....</b>                                     | <b>30</b> |
| A. Robot Kasalar .....                                           | 30        |
| B.  elik Kasalar.....                                            | 32        |
| <b>III. K RALIK KASA S ZLE MES N N BANKA HUKUKU S ZLE MELER </b> |           |
| <b>  İNDEK  YER  .....</b>                                       | <b>35</b> |
| A. Genel Olarak.....                                             | 36        |
| B. Genel Banka Sözleşmesi Teorisi .....                          | 37        |
| 1. Alman Hukukunda.....                                          | 38        |
| 2.  svi re Hukukunda.....                                        | 41        |
| 3. Türk Hukukunda.....                                           | 42        |
| C. Bankaya Tevdi Sözleşmeleri ile Karşılaştırılması .....        | 44        |
| 1. Tevdi Kavram .....                                            | 45        |
| 2. T rleri .....                                                 | 45        |
| a. A ık Tevdi   lemleri .....                                    | 45        |
| b. Kapalı Tevdi   lemleri.....                                   | 47        |
| c. Kiralık Kasaya Tevdi .....                                    | 48        |
| <b> 3. S ZLE MEN N UNSURLARI .....</b>                           | <b>49</b> |
| <b>I. TARAFLARIN ANLA MASI.....</b>                              | <b>49</b> |
| <b>II. KULLANIMA BIRAKILAN KASA.....</b>                         | <b>50</b> |
| <b>III. S ZLE ME BEDEL  VE DEPOZ TO.....</b>                     | <b>53</b> |
| <b>IV.  EK L UNSURU .....</b>                                    | <b>59</b> |

|                                                                                               |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>§4. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI .....</b>                                                        | <b>63</b>  |
| <b>I. MÜŞTERİ .....</b>                                                                       | <b>63</b>  |
| A. Müşterinin Gerçek Kişi Olması .....                                                        | 65         |
| B. Müşterinin Tüzel Kişi Olması .....                                                         | 69         |
| <b>II. BANKA .....</b>                                                                        | <b>73</b>  |
| <b>III. BANKA DIŞINDA BU İŞTE YETKİLENDİRİLMİŞ ŞİRKETLER .....</b>                            | <b>79</b>  |
| <b>§5. KİRALIK KASA SÖZLEŞMELERİNDE GENEL HUKUK KURALLARINA<br/>AYKIRILIK DURUMLARI .....</b> | <b>79</b>  |
| <b>§6. HUKUKİ NİTELİĞİN BELİRLENMESİ VE ÖĞRETİDEKİ TARTIŞMALAR<br/>.....</b>                  | <b>84</b>  |
| <b>I. HUKUKİ İŞLEM NİTELİĞİ BAKIMINDAN .....</b>                                              | <b>88</b>  |
| A. Saklama Sözleşmesi Niteliği .....                                                          | 88         |
| B. Kira Sözleşmesi Niteliği .....                                                             | 100        |
| C. Hizmet Sözleşmesi Niteliği .....                                                           | 109        |
| D. Sui Generis Sözleşme Niteliği .....                                                        | 111        |
| E. Karma Sözleşme Niteliği .....                                                              | 112        |
| F. Robot Kasaların Hukuki Niteliğinin Belirlenmesi .....                                      | 116        |
| G. Gece Kasalarının Hukuki Niteliğinin Belirlenmesi .....                                     | 118        |
| H. Uygulanacak Hukuk .....                                                                    | 120        |
| <b>II. TARAFLARIN TAŞIDIĞI AMAÇ BAKIMINDAN .....</b>                                          | <b>121</b> |
| A. Adi İş Yönünden .....                                                                      | 123        |



|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| B. Ticari İş Yönünden .....              | 124 |
| C. Tüketici İşlemi Olması Yönünden ..... | 129 |

## **İKİNCİ BÖLÜM**

### **TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ İLE SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR**

#### **§7. TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ ..... 133**

##### **I. MÜŞTERİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ ..... 133**

|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| A. Müşterinin Hakları.....                          | 134 |
| 1. Müşterinin Kasayı Kullanım Hakkı.....            | 134 |
| 2. Müşterinin Kasaya Erişim Hakkı .....             | 137 |
| 3. Müşterinin Güvenlik Talep Hakkı.....             | 140 |
| 4. Müşterinin Yedek Kasa Anahtarı Talep Hakkı ..... | 144 |
| B. Müşterinin Yükümlülükleri .....                  | 147 |
| 1. Müşterinin Kira Bedeli Ödeme Borcu.....          | 147 |
| 2. Alt Kiralama Yasağı .....                        | 148 |
| 3. Kasayı İade Borcu .....                          | 150 |

##### **II. BANKANIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ ..... 151**

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| A. Bankanın Hakları .....                                        | 151 |
| 1. Kasa Bedelini Talep Hakkı.....                                | 151 |
| 2. Sözleşmeyi Fesih Hakkı .....                                  | 152 |
| 3. Kasa Kullanımı Sırasında Kimlik Bilgilerini Talep Hakkı ..... | 154 |
| 4. Kasa İçeriğini Bilmeme Kuralı.....                            | 156 |
| B. Bankanın Yükümlülükleri.....                                  | 158 |

|                                                                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Kasayı Tahsis Etme ve Kullandırma Yükümlülüğü .....                                                            | 158        |
| 2. Kasaya Erişim Sağlama Yükümlülüğü.....                                                                         | 161        |
| 3. Kasayı Koruma, Güvenlik ve Gözetim Yükümlülüğü .....                                                           | 165        |
| 4. Bankanın Sır Saklama Yükümlülüğü .....                                                                         | 168        |
| a. Sır Saklama Yükümlülüğü Sayılmayan Haller.....                                                                 | 171        |
| b. Kiralık Kasa Sözleşmelerinde Gizlilik Yükümlülüğünün Etkileri .....                                            | 173        |
| 5. Bankanın Özen Yükümlülüğü .....                                                                                | 174        |
| 6. Kiralık Kasa Sözleşmesinin Standart Sözleşme Olması Bakımından Bankanın<br>Yükümlülüğünün Belirlenmesi.....    | 179        |
| a. Kiralık Kasa Sözleşmesinde Sözleşme Hükümlerinin Belirlenmesi .....                                            | 187        |
| b. Kiralık Kasa Sözleşmesindeki Kayıtların Denetimi.....                                                          | 189        |
| aa. Genel İşlem Koşulunu Müşterinin Onayına Sunma .....                                                           | 191        |
| bb. Koşulların Açık ve Anlaşılır Olması.....                                                                      | 195        |
| cc. Olağan Dışı Kayıtlar.....                                                                                     | 197        |
| <b>8Ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNE KAMU HUKUKU KAYNAKLI<br/>MÜDAHALELER.....</b>                                    | <b>199</b> |
| <b>9Ş. KİRALIK KASA İLE BAĞLANTILI ZİLYETLİK DURUMLARI VE BUNA<br/>BAĞLANAN HUKUKİ SONUÇLAR .....</b>             | <b>203</b> |
| <b>I. GENEL OLARAK .....</b>                                                                                      | <b>207</b> |
| <b>II. KASA VE MUHTEVİYATI ÜZERİNDEKİ ZİLYETLİK DURUMLARININ<br/>ZİLYETLİĞİN TÜRLERİNE GÖRE BELİRLENMESİ.....</b> | <b>210</b> |
| A. Kasa Anahtarı Üzerindeki Zilyetlik.....                                                                        | 210        |
| B. Kiralanan Kasanın Zilyetliği.....                                                                              | 213        |
| 1. Kasa Dış Kapağının Zilyetliği .....                                                                            | 214        |

|                                                                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2. Kasa Dairesinin Zilyetliği.....                                                                                | 215        |
| 3. Kasa İçerisinde Saklanan Menkul Eşyaların Zilyetliği .....                                                     | 217        |
| <b>10ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE TEMSİL .....</b>                                                               | <b>222</b> |
| <b>I. İRADİ TEMSİL .....</b>                                                                                      | <b>223</b> |
| A. Temsil Yetkisinin Verilmesinde Şekil.....                                                                      | 228        |
| B. Banka Temsil Yetkisinin "Genel/ Özel Temsil" Kapsamında Değerlendirilmesi                                      | 229        |
| C. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi .....                                                                            | 233        |
| 1. Temsilcinin Azli .....                                                                                         | 234        |
| 2. Temsil Yetkisinde Süre .....                                                                                   | 235        |
| 3. Genel Hükümlere Göre Sona Erme Halleri.....                                                                    | 237        |
| D. İşletmenin Temsili .....                                                                                       | 240        |
| <b>II. KANUNİ TEMSİL .....</b>                                                                                    | <b>242</b> |
| A. Velayete Dayalı Temsil İlişkisi Bakımından.....                                                                | 243        |
| B. Vesayete Dayalı Temsil .....                                                                                   | 249        |
| <b>11ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN MİRAS HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI .....</b>                                    | <b>251</b> |
| <b>I. MİRASÇILARIN BANKA KARŞISINDAKİ KONUMU .....</b>                                                            | <b>252</b> |
| <b>II. MİRASÇILARIN BİLGİ EDİNME HAKKI VE KAPSAMI .....</b>                                                       | <b>254</b> |
| <b>III. VASIYETİ YERİNE GETİRME GÖREVLİSİNİN VE MİRAS ORTAKLIğI TEMSİLCİSİNİN BANKA KARŞISINDAKİ KONUMU .....</b> | <b>256</b> |
| <b>IV. KASADA BAŞKALARINA AİT MENKULLERİN BULUNMASI.....</b>                                                      | <b>259</b> |

|                                   |            |
|-----------------------------------|------------|
| <b>V. UYGULANACAK HUKUK .....</b> | <b>261</b> |
|-----------------------------------|------------|

|                                                                               |            |
|-------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>12§. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN AİLE HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI .....</b> | <b>262</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------|------------|

|                                                   |            |
|---------------------------------------------------|------------|
| <b>I. EŞLERİN BANKA KASASI KİRALAMALARI .....</b> | <b>262</b> |
|---------------------------------------------------|------------|

|                                                                                  |            |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>II. MAL REJİMİNİN TASFİYESİ SÜRECİNDE KASA İÇERİĞİNİN HUKUKİ DURUMU .....</b> | <b>265</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ, TARAFLARIN SORUMLULUKLARI, İHTİLAF HALİNDE İSPATIN ÖNEMİ VE ZAMANAŞIMI**

|                                           |            |
|-------------------------------------------|------------|
| <b>§13. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ .....</b> | <b>273</b> |
|-------------------------------------------|------------|

|                                 |            |
|---------------------------------|------------|
| <b>I. SÜRENİN DOLMASI .....</b> | <b>274</b> |
|---------------------------------|------------|

|                                   |            |
|-----------------------------------|------------|
| <b>II. MÜŞTERİNİN ÖLÜMÜ .....</b> | <b>278</b> |
|-----------------------------------|------------|

|                                                           |            |
|-----------------------------------------------------------|------------|
| <b>III. SÖZLEŞMENİN TARAFLARCA SONA ERDİRİLMESİ .....</b> | <b>282</b> |
|-----------------------------------------------------------|------------|

|                                  |            |
|----------------------------------|------------|
| <b>A. Müşterinin Feshi .....</b> | <b>284</b> |
|----------------------------------|------------|

|                                |            |
|--------------------------------|------------|
| <b>B. Bankanın Feshi .....</b> | <b>286</b> |
|--------------------------------|------------|

|                                      |            |
|--------------------------------------|------------|
| <b>1. Müşterinin Temerrüdü .....</b> | <b>287</b> |
|--------------------------------------|------------|

|                                                                                            |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>2. Banka Şubesinin Taşınması ya da Kapatılması Gibi Operasyonel Değişiklikler .....</b> | <b>290</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>3. Bankanın Kiralık Kasa Sözleşmesinde Alıkoyma Hakkı .....</b> | <b>292</b> |
|--------------------------------------------------------------------|------------|

|                                          |            |
|------------------------------------------|------------|
| <b>a. Alıkoyma Hakkının Sınırı .....</b> | <b>293</b> |
|------------------------------------------|------------|

|                                                       |            |
|-------------------------------------------------------|------------|
| <b>aa. Kasa Bölmesi Üzerinde Alıkoyma Hakkı .....</b> | <b>293</b> |
|-------------------------------------------------------|------------|

|                                                       |            |
|-------------------------------------------------------|------------|
| <b>bb. Kasa İçeriği Üzerinde Alıkoyma Hakkı .....</b> | <b>295</b> |
|-------------------------------------------------------|------------|

|                                                                                       |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| aaa. TBK md. 336 Kapsamında Hapis Hakkı.....                                          | 292        |
| bbb. TMK md. 950 Kapsamında Hapis Hakkı.....                                          | 293        |
| b. Banka Dışında Üçüncü Bir Kişinin Alıkoyma Hakkı .....                              | 302        |
| <b>§14. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU .....</b>            | <b>306</b> |
| <b>I. BANKANIN HUKUKİ SORUMLULUĞU .....</b>                                           | <b>307</b> |
| A. Bankanın Sözleşme Öncesi Sorumluluğu.....                                          | 308        |
| 1. Bankanın Aydınlatma Yükümlülüğü Kapsamında Sözleşme Öncesi Sorumluluğu .....       | 313        |
| 2. Bankanın Koruma Yükümlülüğü Kapsamında Sözleşme Öncesi Sorumluluğu .....           | 314        |
| 3. Bankanın Sözleşme Öncesi Sır Saklama Yükümlülüğü İhlaline Dayalı Sorumluluğu ..... | 317        |
| B. Bankanın Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu.....                                        | 317        |
| 1. Bankanın Sorumluluğunu Artıran Nedenler.....                                       | 321        |
| 2. Genel Banka Sözleşmesi Teorisinin Bankanın Hukuki Sorumluluğuna Etkisi...324       |            |
| 3. Sorumsuzluk Anlaşmasının Hükmü .....                                               | 325        |
| C. Bankanın Sır Saklama Yükümlülüğü İhlalinden Doğan Sorumluluğu.....                 | 333        |
| 1. Kasaya Yetkisiz Fiziki Erişim ve Kasanın Hatalı Teslimi .....                      | 337        |
| 2. Prosedürlerdeki Eksiklikler ve Güvenlik Açıklarının Bulunması .....                | 338        |
| 3. Müşteri Verilerine Yetkisiz Erişim ve Veri Güvenliği İhlali .....                  | 338        |
| 4. Kişisel Verilerin İhlali Halinde Uygulanacak İdari Yaptırımlar .....               | 341        |
| D. Bankanın Sözleşme Sonrası Sorumluluğu.....                                         | 343        |
| E. Bankanın Haksız Fiil Sorumluluğu .....                                             | 344        |

|                                                                                             |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Bankanın Müşterilere Karşı Haksız Fiil Sorumluluğu .....                                 | 344        |
| 2. Bankanın Üçüncü Kişilere Karşı Haksız Fiil Sorumluluğu.....                              | 345        |
| 3. Sorumluluğun Belirlenmesinde Kusurun ve Nedensellik Bağının Rolü .....                   | 350        |
| 4. Bankanın Personelinin Eylemlerinden Sorumluluğu .....                                    | 354        |
| 5. Beklenmeyen Halden Sorumluluk.....                                                       | 362        |
| <b>II. MÜŞTERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU .....</b>                                              | <b>369</b> |
| A. Müşterinin Sözleşme Öncesi Sorumluluğu .....                                             | 369        |
| 1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranma .....                                                 | 370        |
| 2. Gizli Risklerin Bildirilmemesi.....                                                      | 370        |
| 3. Güven İhlali .....                                                                       | 371        |
| B. Müşterinin Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu .....                                           | 372        |
| 1. Kasa Kullanımına İlişkin Yükümlülüklere Aykırılık .....                                  | 372        |
| 2. Özen Borcunu İhlal.....                                                                  | 372        |
| 3. Kira Bedeli Ödeme Borcunun İhlali.....                                                   | 373        |
| 4. Bildirim Yükümlülüğünün İhlali .....                                                     | 373        |
| C. Müşterinin Haksız Fiil Sorumluluğu .....                                                 | 373        |
| 1. Zarar Verici Eylemler Nedeniyle .....                                                    | 374        |
| 2. Kasten ya da İhmalen Zarar Verme .....                                                   | 375        |
| <b>§15. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN İHTİLAFLARDA İSPAT YÜKÜ .....</b>                 | <b>375</b> |
| <b>I. GENEL İLKELER .....</b>                                                               | <b>378</b> |
| <b>II. TARAFLARIN KONUMUNA GÖRE İSPAT YÜKÜ.....</b>                                         | <b>380</b> |
| <b>III. BANKANIN BASİRETİLİ TACİR OLMASI İLE ÖZEN BORCUNUN İSPAT HUKUKUNA ETKİLERİ.....</b> | <b>382</b> |

|                                                                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>IV. DELİLLERİN NİTELİĞİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ .....</b>                                                             | <b>384</b> |
| A. Bankanın Ağırlaştırılmış Özen Sorumluluğunun İspat Hukuna Etkileri.....                                            | 385        |
| B. Hayatın Olağan Akışı Ölçütünün İspat Hukukuna Etkisi .....                                                         | 385        |
| C. Hakimin Takdir Yetkisi .....                                                                                       | 387        |
| <b>V. MÜŞTEREK KASALARDA İSPAT YÜKÜ.....</b>                                                                          | <b>390</b> |
| <b>VI. İSPAT ARAÇLARI .....</b>                                                                                       | <b>391</b> |
| A. Kasanın Sigortalanması .....                                                                                       | 392        |
| B. Kamera Kayıtları.....                                                                                              | 395        |
| C. Kiralık Kasa Kartonu .....                                                                                         | 397        |
| D. Konu Bağlamında Uygulanacak Hukuk ve Öneriler .....                                                                | 399        |
| <b>§16. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE ZAMANAŞIMI VE MÜLKİYET İLE<br/>MİRAS HAKLARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRMELER .....</b> | <b>402</b> |
| <b>I. TÜRK HUKUKUNDA ZAMANAŞIMI MESELESİ.....</b>                                                                     | <b>404</b> |
| <b>II. DİĞER HUKUKLARDA ZAMANAŞIMI UYGULAMALARI.....</b>                                                              | <b>412</b> |
| <b>III. ZAMANAŞIMININ MİRAS HUKUKUNA ETKİLERİ .....</b>                                                               | <b>416</b> |
| A. Üçüncü Kişilerin Mirasçılığı Durumunda .....                                                                       | 417        |
| B. Devletin Mirasçılığı Durumunda .....                                                                               | 422        |
| <b>IV. GAİPLİĞİN ZAMANAŞIMINA ETKİSİ .....</b>                                                                        | <b>423</b> |
| <b>SONUÇ .....</b>                                                                                                    | <b>426</b> |
| <b>KAYNAKÇA.....</b>                                                                                                  | <b>438</b> |

|                       |            |
|-----------------------|------------|
| <b>ÖZET .....</b>     | <b>488</b> |
| <b>ABSTRACT .....</b> | <b>489</b> |



## KISALTMALAR TABLOSU

|                  |                                                               |
|------------------|---------------------------------------------------------------|
| <b>AGBG</b>      | : Regelung des Rechts der Allgemeinen<br>Geschäftsbedingungen |
| <b>ABÜHFD</b>    | : Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi          |
| <b>Art.</b>      | : Artikel                                                     |
| <b>ATM</b>       | : Asliye Ticaret Mahkemesi                                    |
| <b>Aufl.</b>     | : Auflage                                                     |
| <b>AYM</b>       | : Anayasa Mahkemesi                                           |
| <b>BankK</b>     | : 5411 sayılı Bankacılık Kanunu                               |
| <b>BankV</b>     | : Verordnung über die Banken und Sparkassen                   |
| <b>BGB</b>       | : Bürgerliches Gesetzbuch (Alman Medeni Kanun'u)              |
| <b>BGE</b>       | : Bundesgerichtentscheidungen (İsviçre Federal Mahkemesi)     |
| <b>BGH</b>       | : Bundesgerichtshof (Alman Federal Adalet Divanı)             |
| <b>BerlHintG</b> | : Berliner Hinterlegungsgesetz                                |
| <b>BKKK</b>      | : 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu         |
| <b>Bknz.</b>     | : Bakınız                                                     |
| <b>B.T</b>       | : Bireysel Başvuru Tarihi                                     |
| <b>BTHAE</b>     | : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları       |

|               |                                                                          |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>C.</b>     | : Cilt                                                                   |
| <b>CD.</b>    | : Ceza Dairesi                                                           |
| <b>CDB</b>    | : Vereinbarung über die Standesregeln zur Sorgfaltspflicht<br>der Banken |
| <b>DEÜHFD</b> | : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi                       |
| <b>dip.</b>   | : Dipnot                                                                 |
| <b>eBK</b>    | : 818 sayılı Borçlar Kanunu                                              |
| <b>Ed.</b>    | : Editör                                                                 |
| <b>EG ZGB</b> | : Einführungsgesetz zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch                  |
| <b>E.</b>     | : Esas Numarası                                                          |
| <b>GwG</b>    | : Geldwäschereigesetz                                                    |
| <b>HGK</b>    | : Hukuk Genel Kurulu                                                     |
| <b>HMK</b>    | : Hukuk Muhakemeleri Kanunu                                              |
| <b>hrsg.</b>  | : Herausgeber                                                            |
| <b>K.</b>     | : Karar Numarası                                                         |
| <b>md.</b>    | : Madde                                                                  |
| <b>N.</b>     | : Numara                                                                 |
| <b>NEU</b>    | : Namık Kemal Üniversitesi                                               |

|               |                                                    |
|---------------|----------------------------------------------------|
| <b>OLG.</b>   | : Oberlandesgericht                                |
| <b>OR</b>     | : Obligationenrecht                                |
| <b>Parag.</b> | : Paragraf                                         |
| <b>Rn.</b>    | : Randnummer                                       |
| <b>s.</b>     | : Sayfa                                            |
| <b>S.</b>     | : Sayı                                             |
| <b>SBE</b>    | : Sosyal Bilimler Enstitüsü                        |
| <b>SBVg</b>   | : Schweizerische Bankiervereinigung                |
| <b>SJZ</b>    | : Schweizerische Juristen-Zeitung                  |
| <b>T.</b>     | : Tarih                                            |
| <b>TBBD</b>   | : Türkiye Barolar Birliği Dergisi                  |
| <b>TBK</b>    | : 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu                  |
| <b>TKHK</b>   | : 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun |
| <b>TMK</b>    | : 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu                   |
| <b>TTK</b>    | : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu                  |
| <b>Urt.</b>   | : Urteil                                           |
| <b>UWG</b>    | : Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb     |
| <b>WaffG</b>  | : Alman Silahlar Hukuku Kanunu                     |

|             |                                                                                 |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| <b>vd.</b>  | : ve devamında                                                                  |
| <b>VİK</b>  | : 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu                                 |
| <b>VSİ</b>  | : Vereinbarung über die Sorgfaltspflicht der Banken                             |
| <b>YİBK</b> | : Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı                                          |
| <b>ZGB</b>  | : Schweizerisches Zivilgesetzbuch                                               |
| <b>ZGBR</b> | : Zeitschrift für das Bernische und Schweizerische<br>Grundbuch und Sachenrecht |

# GİRİŞ

## I. KONUNUN TAKDİMİ VE SINIRLANDIRILMASI

Bankacılık faaliyetlerinin tarihsel süreci<sup>1</sup> incelendiğinde, bankaların ekonomik hayat içerisindeki rolünün yalnızca mevduat kabulü ya da kredi tahsisi gibi geleneksel finansal aracılık hizmetleriyle sınırlı olmadığı görülmektedir. Ekonomik düzen istikrarının sürdürülebilmesi için güvenliğin, gizliliğin ve varlıkların korunmasının zorunlu hale gelmesi, bankaların süreç içinde saklama ve muhafaza hizmetlerini faaliyet kapsamlarına dahil etmelerine neden olmuştur. Bu kapsamda kiralık kasa hizmeti, bankacılık sektörünün en eski ve güven temelli hizmet türlerinden biri olarak günümüzde de önemini muhafaza etmektedir.

Ülkemizde düğünlerde takı takılması geleneğinin yaygın olması, bireylerin altın ve benzeri değerli eşyalarını güvenli bir ortamda muhafaza etme ihtiyacını artıran toplumsal ve kültürel faktörlerden biridir. Her ne kadar kiralık kasa hizmetlerine yönelik talebi belirleyen tek unsur bu olmasa da yüksek değerli varlıkların korunmasına duyulan

---

<sup>1</sup> Bankacılığın kökeni, oldukça eski çağlara uzanmaktadır. Tarihte ilk bankacılık işlemleri, başta sarraflar ve bankerler olmak üzere bireysel girişimciler tarafından yürütülmüştür. Zamanla, kiliseler de bu türden finansal faaliyetlerde aktif rol almaya başlamıştır. Bilinen ilk banka, M.Ö. 3500 yılında Sümerler’de kurulan “*Maket*” isimli kurumdur. Modern anlamda ise, 1587 yılında Venedik’te faaliyete geçen “*Banco di Rialto*”, tarihteki ilk banka olarak kabul edilmektedir. Bknz. **Kaya**, Feridun, *Bankacılık Giriş ve İlkeleri*, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2017, s. 43; **Kılıç**, Ebru Kübra, “Dünyada Bankacılık Tarihi ve Krizleri: Türkiye’deki Bankacılık Sektörü”, *International Journal Of Financial Economics And Banking Practices*, C. 1, S. 1, 2020, s. 3.

ihtiyacın giderek artması, kiralık kasa hizmetlerine olan talebin yüksek düzeyde seyretmesinde belirleyici bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda kiralık kasalar, bireysel ve kurumsal müşteriler tarafından yalnızca maddi değeri haiz eşyaların değil, aynı zamanda özel nitelikte belgelerin, kıymetli madenlerin, senetlerin ve yüksek manevi değere sahip diğer malvarlığı unsurlarının güvenli bir ortamda muhafazasını teminen de tercih edilmektedir. Ancak bu hizmetin hukuki niteliği, klasik anlamda bir saklama ilişkisiyle açıklanamayacak ölçüde karmaşık olup taraflar arasındaki edim dengesini, güven unsurunu ve bankanın artırılmış özen borcunu merkeze alan, kendine özgü ve çok yönlü bir sözleşme yapısını bünyesinde barındırmaktadır.

Kiralık kasa hizmetleri, otellerde sunulan kasalar, adli emanet uygulamaları, ortak kamusal alanlarda bulunan kasalar ve ev kasaları gibi farklı kullanım alanlarında karşımıza çıkmaktadır. Bu hizmetlerin bir türünü de bankalar tarafından sunulan kiralık kasa hizmetleri oluşturmaktadır. Çalışmamızda ise yalnızca bankalar tarafından sunulan kiralık kasa sözleşmeleri inceleme konusu yapılmıştır.

Türk Borçlar Kanunu'nda<sup>2</sup> kiralık kasa sözleşmesine ilişkin özel bir düzenleme bulunmasa da bu hizmetin uzun yıllardır bankacılık uygulamasının ayrılmaz bir parçası olması, sözleşmenin hukuki niteliğinin belirlenmesini ve bu niteliğe bağlı olarak tarafların hak ve yükümlülüklerinin sınırlarının sistematik biçimde çizilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda öğretide kiralık kasa sözleşmesinin saklama (*Hinterlegungsvertrag*), kira (*Mietvertrag*), hizmet (*Dienstvertrag*), sui generis ya da karma (*gemischter Vertrag*) sözleşme olarak nitelendirilmesine ilişkin farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüş ayrılıkları sözleşmenin teknik yapısı, bankanın sorumluluk alanı,

---

<sup>2</sup> Kanun No: 6098, S. 27836, Resmî Gazete: 04.02.2011.

kasanın kullanım şekli, çift anahtarlı sistemin niteliği ve bankanın kasa içeriği üzerinde herhangi bir tasarruf yetkisinin bulunmaması gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, banka kasası kavramına ilişkin genel çerçeve ortaya konulmakta; kasa türleri, robot kasaların gelişimi, sözleşmenin unsurları, diğer bankacılık sözleşmeleri içindeki yeri, tarihsel gelişimi ve hukuki niteliğine ilişkin öğretideki tartışmalar ele alınmaktadır. İkinci bölümde, sözleşmenin uygulamaya ilişkin yönlerine odaklanılmakta; tarafların hak ve yükümlülükleri, bilhassa bankanın özen, koruma, gizlilik ve güvenlik yükümlülükleri, müşterinin kasayı kullanım hakkı, zilyetliğin dağılımı, temsil yetkisine ilişkin sorunlar ile sözleşmenin aile ve miras hukuku bakımından sonuçları incelenmektedir. Son olarak üçüncü bölümde ise sözleşmenin sona ermesi, bankanın ve müşterinin hukuki sorumluluklarının belirlenmesi, borca aykırılık hâllerinin sonuçları, sorumluluk rejimi ile ispat yükü, zamanaşımı ve gaiplik konularına ilişkin öğretideki eleştiriler Türk ve karşılaştırmalı hukuk kapsamında değerlendirilmekte ve tespit edilmeye çalışılmaktadır.

## **II. KONUNUN ÖNEMİNİ ARTIRAN VE AZALTAN NEDENLER**

Günümüzde, bireylerin ve tüzel kişilerin artan malvarlığı hareketliliği, küreselleşen finansal işlemler ve kişisel varlıkların korunmasına duyulan ihtiyaç, kiralık kasa hizmetinin hukuki ve pratik önemini daha da artırmaktadır. Ülkemizde bu hizmet yalnızca bankalar tarafından sunulmakta iken İsviçre, Almanya, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere gibi diğer bazı ülkelerde banka dışında bu işte uzmanlaşmış şirketler tarafından da sağlanabilmektedir. Bu durum, kiralık kasa hizmetinin bankalara özgü bir faaliyet türü olarak değerlendirilmemesi gerektiğini ve zamanla ülkemizde bankalar dışındaki aktörlerin de bu alanda hukuken faaliyet gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler, Türkiye'nin yakın tarihinde hem toplumsal hem ekonomik açıdan derin etkiler bırakan en yıkıcı felaketlerden biri olmuştur. Deprem, yalnızca fiziki yapılarda meydana gelen ağır tahribat ile sınırlı kalmamış; bireylerin malvarlığı unsurlarının korunmasına ilişkin duydukları güven ihtiyacını da yeniden gündeme taşımıştır. Birçok banka şubesinin zarar görmesi, kasa dairelerinin su altında kalması, kasaların fiziksel bütünlüğünün tehlikeye düşmesi ve bazı durumlarda kasa içeriklerinin kaybolduğu iddiasıyla açılan davalar, kiralık kasa hizmetine yönelik talebin artmasına paralel olarak bankaların sorumluluk alanının da genişlediğini göstermektedir. Bu süreçte yürütülen yargısal incelemeler, kiralık kasa sözleşmelerinde bankaların *“ağırlaştırılmış özen yükümlülüğü”*, *“güvenlik yükümlülüğü”* ve *“kasa bütünlüğünün korunmasına ilişkin sorumluluk sınırları”* gibi hukuki meselelerin ne derece belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, bilhassa doğal afetler bağlamında bankanın sorumluluğunu belirleyen ölçütlerin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Zira kiralık kasa hizmeti, kriz dönemlerinde yalnızca bir saklama aracı değil, aynı zamanda toplumsal güvenin sürdürülmesine hizmet eden kurumsal bir mekanizma niteliği taşımaktadır.

Sözleşmenin kendine özgü karakteri, klasik borçlar hukuku kurallarının tek başına kiralık kasa ilişkisini açıklamakta yetersiz kaldığını göstermekte; bankanın güvenlik, gözetim ve sır saklama yükümlülüklerinin yoğunluğu ise sözleşmenin tamamlayıcı hükümler, öğretideki yorumlar ve yargı içtihatlarıyla geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Buna karşılık, dijitalleşmenin hız kazanması, taşınabilir elektronik ödeme araçlarının ve kayıt dışı olmayan finansal enstrümanların yaygınlaşması, bireylerin fiziki değerli eşya muhafazasına olan ihtiyacını kısmen azaltmaktadır. Özellikle elektronik para, dijital varlıklar ve güvenli çevrim içi saklama çözümlerinin gelişmesi, kiralık kasa hizmetinin kullanım alanını belirli ölçüde daraltmaktadır. Ayrıca bankaların artan güvenlik maliyetleri, ağırlaştırılmış özen borcu ve kriz dönemlerinde üstlenmek zorunda kaldıkları



geniş sorumluluk rejimi de bu hizmetin sunumuna yönelik kurumsal istekliliği zayıflatabilmektedir. Bu nedenlerle, kiralık kasa sözleşmesi her ne kadar uygulamada önemini korumakla birlikte, gelişen ekonomik ve teknolojik koşullar karşısında kapsamı ve işlevi bakımından yeniden değerlendirilmesi gereken bir sözleşme türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, kiralık kasa sözleşmesi modern bankacılık sisteminin hem teknik hem hukuki açıdan özel bir sözleşme türü olup, sözleşmenin niteliği, taraflar arasındaki güven ilişkisi ve bankaların giderek artan sorumluluk alanı dikkate alındığında kapsamlı bir akademik incelemeyi gerekli kılmaktadır. Bu alışma, kiralık kasa sözleşmesini medeni hukuk çerçevesinde tüm yönleriyle ele almayı, mevcut mevzuat boşluklarını öğretideki tartışmalar ve yargı kararları ışığında değerlendirmeyi ve karşılaştırmalı hukuk verilerinden yararlanarak sözleşmenin geleceğine ilişkin yapısal öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### KİRALIK KASALARIN TARİHSEL SÜRECİ, BANKA KASASI KAVRAMI, SÖZLEŞMENİN UNSURLARI, TARAFLARI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

#### §1. KİRALIK KASALARIN TARİHSEL SÜRECİ

##### I. ESKİ HUKUKLARDA

Bankacılık faaliyetlerinin başlangıcı, paranın henüz kullanılmadığı ilk çağlara dayanmaktadır<sup>3</sup>. MÖ VII. ve VIII. yüzyıllarda bireyler, eşyalarını ortaya çıkabilecek çeşitli tehlikelerden koruma güdüsünün de etkisi ile dönemin tapınak<sup>4</sup> olarak kullanılan

---

<sup>3</sup> Bankacılık faaliyetlerinin başlangıcı MÖ 3500 yılına kadar dayanmaktadır. Sümer, Babil ve eski Yunan medeniyetlerinde bankacılığa benzeyen işletmelerin olduğu görülmektedir. 1900'lü yılların başlarında ise modern bankacılık sistemi uygulanmaya başlamıştır. Bknz. **Marcolin**, Carlos Federico, Nuevas perspectivas de la responsabilidad civil de las entidades financieras: Servicio de cajas de seguridad en el siglo XXI, *Tesis Doctoral*, Santa Fe: Editorial Universidad Católica de Santa Fe, 2019, s. 17; **Karan**, Mehmet Baha, *Para Banka ve Finansın Sırları (Tapınak Şövalyelerinden Modern Çağlara)*, Scala Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 36; **Fidan**, Mert/ **Esev**, Ayşegül/ **Dilek**, Serkan, "Dünden Bugüne Paranın Tarihi ve Türkiye'de Kağıt Paranın Kullanılması", *Kilis 7 Aralık Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S. 18, 2019, s. 2-3; **Yetiz**, Filiz, "Bankacılığın Doğuşu ve Türk Bankacılık Sistemi", *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 9, Nisan 2016, s. 107-108.

<sup>4</sup> Tapınak, ibadethane veya mabet; yüce bir varlığa tapınılan ve bazı diğer dini ritüellerin gerçekleştirildiği kutsal yapı anlamına gelmektedir. Türkçe'de ise tapınak sözcüğü tapmak kökünden gelmektedir. İbadethane kavramı Farsça, mabet sözcüğü de Arapça

yapılarına emanet etmişlerdir<sup>5</sup>. İlk çağ tapınakları<sup>6</sup> adı verilen bu dini yapılarda bulunan din adamları, emanet edilen bu varlıkları diledikleri gibi ihtiyacı olanlara ödünç verebilme hakkına da sahipti<sup>7</sup>. O dönemlerde, tapınakların güvenilir emanet yerleri

---

kökenlidir. Detaylı bilgi için **bknz.** Türk Dil Kurumu. (T.y.) Türkçe sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (E.T: 17.12.2024).

<sup>5</sup> 21. yüzyılda bireyler modern bankacılık hizmetlerini yoğun biçimde kullanmaktadır. Bu nedenle çevrimiçi ve fiziki erişim imkânı sunan bankalar, günlük yaşamın temel kurumları hâline gelmiştir. Ancak bankacılığın kökeni, MÖ VII. yüzyılda Mezopotamya’da ortaya çıkan ilk değişim araçları ve güvenli saklama yöntemlerine kadar uzanmaktadır. Bknz **Naik**, Jimuta, "Beginning of the Early Banking Industry in Mesopotamia Civilization from 8th Century B.C.E", 2014, s 2 (E.T: 17.12.2024, <https://papers.ssrn.com/sol3/papers>); **Zaia**, Shana, "Financing Your (God’s) Home in Ancient Mesopotamia", *Helsinki University Blog*, April 2018 (E.T: 17.12.2024, <https://blogs.helsinki.fi/sacredtexts/2018/04/06/antiquarianism-for-fun-and-profit-financing-your-gods-home-in-ancient-mesopotamia/>).

<sup>6</sup> İlk çağ Mezopotamya uygarlıklarında tapınaklar, yalnızca ibadet mekânı değil, üretim, depolama, yeniden dağıtım ve emanet işlemlerinin yürütüldüğü kurumsal merkezler olarak da işlev görmüştür. Uruk, Nippur ve Girsu gibi şehir devletlerinde tapınak yapılarının değerli eşya ve tahıl depoları ile yazılı kayıt sistemi, bireylerin varlıklarını güvenli biçimde saklatmalarına imkân tanımıştır. Bu uygulamalar, makbuz karşılığı teslim, saklama ve sorumluluğun sınırlandırılması gibi unsurlarıyla emanet kurumunun ve sonraki dönem bankacılık–kiralık kasa ilişkilerinin hukuki öncülü niteliğini taşımıştır. Bknz. **Silver**, Morris, "*Redistribution and Markets in the Economy of Ancient Mesopotamia: Updating Polanyi*", *V. 5*, 2017, s. 89-90.

<sup>7</sup> **Yetiz**, s. 108.

olması ile bankacılık faaliyetleri ve dolayısıyla ilkel bankacılık sistemi oluşmaya başlamıştır<sup>8</sup>. Bu nedenle öğretide tarihçiler, tapınakların tarihteki ilk bankalar, din adamlarının da ilk bankacılar olduğunu ifade etmektedir<sup>9</sup>.

İnsanlığın var oluşundan beri temel haklardan biri olan mülkiyet hakkı tartışılmaktadır<sup>10</sup>. Mülkiyet hakkı, kişilere sahip olma ve sahip olduğu şeyi elinde bulundurma iç güdüsünün yanında, o şeyi koruma güdüsünü de beraberinde getirmektedir<sup>11</sup>. Bu korunma ihtiyacı, insanlığın temel gereksinimlerinden biri olup

---

<sup>8</sup> **Heller**, Friedr., *Das Tresordepot (Safemiete)*, 1919, Bern, 10.

<sup>9</sup> **Erdoğan**, Doğan, Katılım Bankacılığı ve Türk Ekonomisine Katkıları, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı, *Yüksek Lisans Tezi*, 2011, İstanbul, s. 2; **Roesle**, Max. C., *Der Schrakfachvertrag der Banken*, Zürich 1982, s. 9; **Tekinalp**, Ünal, *Ünal Tekinalp'in Banka Hukukunun Esasları*, 2. Bası, İstanbul 2009, s. 33.

<sup>10</sup> Mülkiyet hakkı, diğer tüm hakların kaynağı olarak kabul edilen temel hak ve özgürlükler arasında özel bir öneme sahip olup, öğretide sıklıkla "*hakların anası*" şeklinde tanımlanmaktadır. Bknz. **Şimşek**, Suat, Mülkiyet Hakkının Kapsamı, "Sınırlandırma Nedenleri ve Şartları Açısından 1982 Anayasası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz- I", *TBB Dergisi*, 91, 2010, s. 182; **Ertaş**, Şeref, "Mülkiyet Hakkının Yeni Boyutu ve Bu Hakka Getirilen Daraltımların Anayasa ve İnsan Haklarına Uygunluğu", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 145-146, Ekim 2016, s. 59; **Eren**, Fikret, *Mülkiyet Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 3.

<sup>11</sup> **Oğuzman**, M. Kemal/ **Seliçi**, Özer/ **Oktay Özdemir**, Saibe, *Eşya Hukuku*, 2018, s. 311; **Sirmen**, Lale, *Eşya Hukuku*, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2022, s. 269.

kökenleri oldukça eskiye dayanan çeşitli hukuki uygulamaların gelişimine zemin hazırlamıştır<sup>12</sup>. Mülkiyet hakkının getirmiş olduğu koruma iç güdüsü öncelikle saklama amacına dayalı sözleşmelerin (*bilhassa saklama sözleşmesi/hinterlegungsvertrag*) ortaya çıkmasına neden olmuştur<sup>13</sup>. Bu bağlamda maddi veya manevi değeri bulunan eşyaların güvenli şekilde saklanması gereksinimi, ticari kiralık kasa hizmetlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır<sup>14</sup>.

### A. Babil Hukukunda Kasa Kiralama

Değerli varlıkların bir başkasına emanet edilmesi hususu, MÖ 1750'de hazırlanan Hamurabi Kanunu'nda da yer almıştır<sup>15</sup>. Babil hukukunun başlıca kaynaklarından biri

---

<sup>12</sup> **Arı**, Benan, Türk Hukukunda Saklama Sözleşmeleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, İstanbul, 2023, s. 12. Buna göre: "*Koruma iç güdüsü salama sözleşmesinin temelini oluşturan en önemli kavramdır. Zira eşyaya sahip olma güdüsü, insanlığın var oluşundan bu yana artarak devam etmektedir*".

<sup>13</sup> **Reeves**, W. H, "The Safe Deposit Company: What Law Should Apply", in *Banking Law Journal*, New York, Vol. 71, 1954, No. 2, s. 77; **Gautchi**, Georg, *Das Obligationenrecht (Art. 425-491 OR)*, 6. Teilband, Bern, 1962, Art. 400, s. 606, Rn. 1-2; **Gursky**, Karl-Heinz/ **Olzen**, Dirk, *Staudinger Kommentar zum BGB (Art. 362-396)*, Berlin 2016, s. 165, Rn. 4-5; **Lotz**, Peter, *Der Schrankfachvertrag unter besonderer Berücksichtigung des Bankgeheimnisses*, Basel 1940, s. 5; **Meitner**, Felix Maria, *Der Schrankfachvertrag*, Breslau, 1912, s. 1; **Silver**, s. 93; **Roesle**, s. 9.

<sup>14</sup> **Roesle**, s. 10.

<sup>15</sup> Toplam 282 maddeden oluşan Hammurabi Kanunu günümüzde Paris'te bulunan Louvre Müzesi'nde sergilenmektedir. Detaylı bilgi için bkz. **Aydın**, Nafiz, *Hamurabi*

olan Hammurabi Kanunları'nda doğrudan kiralık kasa kavramına yer verilmemekle birlikte, emanet ilişkilerine dair çeşitli hükümler bulunmaktadır<sup>16</sup>. Bilhassa md. 120-125'te eşyaların muhafazası, teslimin makbuz karşılığında yapılması ve zarar meydana gelmesi durumunda sorumluluğun belirlenmesi gibi hususlar düzenlenmiştir<sup>17</sup>.

Her ne kadar söz konusu döneme ait düzenlemeler günümüz modern kiralık kasa sözleşmeleriyle birebir örtüşmemekte ise de öğretide kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliğinin saklama sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunan görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler doğrultusunda, kiralık kasa sözleşmesinin tarihsel ve dogmatik arka planının daha sağlıklı biçimde ortaya konulabilmesi amacıyla, saklama sözleşmesine ilişkin açıklamalara bu bölümde yer verilmesi gerekir.

---

*Yasaları*, Alfa Yayınları, 1. Baskı, 2017, İstanbul, s. 10-11; **Saygılı**, Tahsin, "Babil Hukuku ve Hamurabi Kanunları", *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 2015, s. 11.

<sup>16</sup> **Naik**, s. 2.

<sup>17</sup> **Avanzani**, Iris, *Les Obligations du Dépositaire (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Lille 2005, s. 12; **Roesle**, s. 9; **Reeves**, s. 77; **Aydın**, s. 153; **Saygılı**, s. 11-12; **Arı**, s. 16-17; **Aydın**, s. 198-199. Mahmud Esad Efendi tarafından kaleme alınan ve ülkemizde ilk yazılı hukuk tarihi kitabı olma niteliğini taşıyan "*Tarih-i İlmi Hukuk*" adlı eserde, Hammurabi Kanunları'nda yer alan vedia (*saklama*) hükümleri detaylı olarak incelenmiştir. Hammurabi Kanunları'nda yer alan bu hükümler, bugünkü modern hukuk düzenlenmeleri kadar detaylandırılmamıştır. Bknz. **Mahmud Esad Efendi**, *Tarih-i İlmi Hukuk*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 80- 81; **Arı**, s. 17.

## B. Roma Hukukunda Kasa Kiralama

Kiralık kasa sözleşmesi, modern bankacılık uygulamalarının bir ürünü olmasının yanı sıra Roma hukukunda yer alan klasik sözleşme türlerine uzanan bir tarihsel geçmişe sahiptir<sup>18</sup>. Roma hukukunda, kiralık kasa ilişkisini doğrudan karşılayan tekil bir sözleşme tipi bulunmasa da sözleşmenin içeriğinde yer alan kullanım, koruma ve vekâlet unsurları, birden fazla sözleşme türünün bir araya gelmesiyle oluşan “*isimsiz sözleşme* (*Contractus Innominati*)” olarak değerlendirilmeyi mümkün kılmaktadır<sup>19</sup>. Zira Roma hukukunda yer alan saklama sözleşmelerine ilişkin hükümler, birtakım değişikliklerle beraber günümüzdeki şeklini almıştır<sup>20</sup>.

Roma İmparatorluğu'nun tarihsel gelişimine bakıldığında, en eski dönemlerinde dahi bilhassa tiyatro vb. edebi eserlerde, saklama sözleşmesinin varlığına rastlamak

---

<sup>18</sup> Roma hukukunda, sözleşmelere ilişkin olarak tipe bağlılık ilkesinin geçerliliği esastır. Detaylı bilgi için bkz. **Liebs**, Detlef, *Römisches Recht*, 6. Aufl., Freiburg 2004, s. 228; **Erdoğan**, Belgin, *Roma Borçlar Hukuku Dersleri*, İstanbul 2019, s. 49; **Tahiroğlu**, Bülent, *Roma Borçlar Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul 2021, s. 172.

<sup>19</sup> Roma hukukunda, yalnızca ius civile kapsamında kabul edilen sözleşmeler (contractus) hukuken geçerli sayılıp dava yoluyla korunurdu. Diğer anlaşmalar (pactum) ise borç doğurmaz ve yargı önünde geçerli olmazdı. Bu nedenle Roma hukukunda sözleşme serbestisinden değil, sınırlı bir sözleşmeler sisteminden bahsedilir. Bknz. **Umur**, Ziya, *Roma Hukuku Ders Notları*, Beta Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2010, s. 334; **Rado**, s. 43-44; **Tahiroğlu**, s. 125.

<sup>20</sup> **Yıldız**, Sevil, *Roma Hukukundan Günümüze İsimsiz Sözleşmeler (Contractus Innominati)*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2024, s. 11; **Arı**, s. 17.

mümkündür<sup>21</sup>.

Roma hukukunda saklama sözleşmesi, "*depositum*" ya da "*deposito*" olarak adlandırılmıştır<sup>22</sup>. *Depositum*, aynî nitelikte (*re contrahitur*) ve eksik iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir<sup>23</sup>.

Roma hukukunda genel saklama sözleşmesinin dışında, soylulara ve vatandaşlara değerli eşyalarını, özellikle paralarını, başkalarına ait bina veya dolaplarda bulundurma hakkı tanınmaktaydı. "*Argentarii (bankerler)*" ve "*numularii (sarraf ve para değiştiriciler)*" ise değerli eşyaları, üçüncü kişilerin kullanımına sunulan kasa

---

<sup>21</sup> Dönemin en ünlü komedyacı yazarı olan Titus Maccius Plautus'un eserlerinde deponere (saklama amacıyla bırakmak), servandum dare (korunacak şeyi vermek) ve commandare (bir şeyi emanet etmek) vb. ifadelerle yer verilerek saklama sözleşmesine işaret edilmiştir. Bknz. **Küçükgüngör**, Erkan, *Roma Hukukunda Vedia Sözleşmesi (Depositum)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002, s. 29 vd.

<sup>22</sup> *Depositum* sözleşmesi, Roma hukukunda, yalnızca belirli irade beyanlarıyla oluşur, *ius civile*'ye göre dava edilebilen *contractus*'lar ve borç doğurmayan *pactum*'lar arasında ayırım yapıldı. O halde sözleşme serbestisi yerine türlere dayalı bir sistem benimsenmiştir. Detaylı bilgi için bknz. **Rado**, Türkan, *Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku*, Filizkitabevi, İstanbul, 2021, s. 58; **Küçükgüngör**, s. 27; **Arı**, s. 18; **Tahiroğlu**, s. 27; **Arı**, s. 17.

<sup>23</sup> **Küçükgüngör**, a.g.e, s. 27; **Tahiroğlu**, a.g.e, s. 172. Ayrıca saklatan, saklayan kişiye taşınır malını ücretsiz olarak teslim etme ve saklayan da şeyi istenildiği zaman geri vermek üzere muhafaza etme borcu altındaydı. *Kanaatimizce* bu tanım, saklama sözleşmelerine ilişkin modern hukuk sistemlerince yapılan tanımlarla büyük ölçüde örtüşmektedir.



niteliğindeki "arcana" adı verilen yerlerde saklayabilmekteydi<sup>24</sup>. Dönemin ünlü hukukçularından *Gnaeus Domitius ANNIUS ULPIANUS* ise bu tür hizmetlere "Locatio conductio armariorum" adını vermiştir<sup>25</sup>. Locatio conductio, bir hizmetin sağlanmasına yönelik anlaşmalar anlamına gelmektedir<sup>26</sup>. Armariorum ise dolaplar veya raflar anlamında kullanılmaktadır. Bu bağlamda "Locatio conductio armariorum", antik Roma hukukunda belirli mobilya veya dolap ünitelerinin kiralanmasını düzenleyen spesifik bir sözleşme türüdür<sup>27</sup>.

*WOLF* ve *BREYER*, eski Roma döneminde kiralık kasalara benzer uygulamaların mevcut olup olmadığı araştırılmışlardır. Sonuç olarak, günümüzde gerçekleştirilen kiralık kasa işlemleriyle doğrudan bir bağlantı kurulamayacağını ifade edilmişlerdir<sup>28</sup>.

### C. Tapınak Şövalyeleri Döneminde Kasa Kiralama

Tapınak Şövalyeleri (*Knights Temps*), Orta Çağ'da ortaya çıkan ve feodal sistem

---

<sup>24</sup> **Schmitz**, Leonhard, "Argentarii", *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities* (ed. W. Smith), 2020, s. 130 (<https://penelope.uchicago.edu>); **Roesle**, s. 9.

<sup>25</sup> Locatio conductio armariorum, dolap (kasa) kiralama anlamına gelmektedir. Aynı zamanda "armariorum", mücevher ve kitapların saklandığı yerlerdir. Bknz. **Honoré**, Tony, *Ulpian: Pioneer of Human Rights*, Oxford University Press, 2002, s. 90.

<sup>26</sup> Örneğin kira, hizmet ve eser sözleşmeleri vb. Bknz. **Honoré**, a.g.e, s. 91.

<sup>27</sup> **Roesle**, s. 10. Ancak o dönemde fazla talep gören bir hizmet olmadığı ifade edilmektedir.

<sup>28</sup> **Breyer**, Arthur, *Der Stahlkammervertrag*, Leipzig 1908, s. 13; **Wolff**, Gerhard, *Der Stahlkammerfachvertrag*, Hamburg- Altona 1909, s. 19.

içerisinde yapılandırılan askeri-dini bir kurumdur<sup>29</sup>. Tapınak Şövalyeleri'nin faaliyetleri, esas olarak kilise hukuku ve feodal gelenek çerçevesinde şekillenmiştir<sup>30</sup>.

Tapınak Şövalyeleri, dönemin varlıklı ve orta gelirli bireylerine, günümüz bankalarında sunulan kiralık kasa hizmetine benzer şekilde güvenli saklama kasası olanağı sağlamışlardır<sup>31</sup>. Bu kasalarda değerli taşlar, altın ve mücevher gibi kıymetli

---

<sup>29</sup> **Köbler**, Gerhard, *Historisches Lexikon der Deutschen Länder*, C.H. Beck, 2007, s. 16-19. Roma hukuk sistemi, Tapınak Şövalyeleri'nden yaklaşık bin yıl önce ortaya çıkan seküler nitelikli bir düzen olup iki yapı arasında doğrudan bir tarihsel veya hukuki bağlantı bulunmamaktadır.

<sup>30</sup> Günümüz "İsviçre Özel Bankacılık" uygulamaları, temelini tapınak şövalyelerinin uygulamalarından almaktadır. 1240 yılında Aragon kralı James ve kraliçesi Yolanda tarafında imzalanmış olan yasal bir "tapınakçı para çekme makbuzu" bulunmuştur. Bu makbuzunda şu ifadeler yer almaktadır: "*Biz.. Biz.. Bizler, Monzon Tapınağı'nın evinde emanete aldık. Kasaya saklamak için koyduğumuz tüm mücevheri aldığımızı ve muhafaza ettiğimizi kabul ediyoruz. Bu nedenle tapınağın evlerinin ve tüm kardeşlerimizin söz konusu bütün mücevherlerle ilgili bir bağı olmadığını ilan ediyoruz*". Bknz. **Karan**, s. 87 (Naklen).

<sup>31</sup> Orta Çağ Avrupası'nda, özellikle 12. ve 13. yüzyıllarda faaliyet gösteren Tapınak Şövalyeleri (Knights Templar), yalnızca askeri ve dinsel bir topluluk olmakla kalmamış, aynı zamanda erken dönem finansal hizmetleri de sunmuşlardır. Bunlar arasında, modern anlamda kiralık kasa hizmeti olarak nitelendirilebilecek bir uygulama da yer almaktadır. Bilhassa taşınabilir kıymetlerin muhafazası için sundukları kasa sistemleri, modern kiralık kasa uygulamalarının tarihsel öncülleri arasında sayılabilecek niteliktedir. Bknz. **Barber**, Malcolm, *"The New Knighthood: A History of the Order of the Temple"*,

eşyalar korunmuş olup, sandıklar çoğunlukla tapınakçıların ikametlerinde bulunmaktaydı<sup>32</sup>.

Değerli varlıklarını güvence altına almak isteyen seyahat edenler veya belirli bir süreyle koruma ihtiyacı duyan kişiler, tapınakçıların sunduğu bu hizmetten yararlanmaktaydı. Zira tapınakçıların güçlü finansal yapıları ve dürüstlükleri, toplumda yüksek düzeyde güven oluşturmaktaydı<sup>33</sup>. Bununla birlikte güven kasalarına emanet edilen her bir eşya karşılığında makbuz düzenlenmekteydi<sup>34</sup>. Günümüzde bu tür belgeler "*Kasa Saklama Makbuzu*" veya "*Safekeeping Receipt*" (*SKR*) olarak adlandırılmaktadır<sup>35</sup>.

---

Cambridge University Press, 1994, s. 212; **Pirenne**, Hienri, *Orta Çağların Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, İletişim Yayınları, 11. Baskı, 2023 (Çeviri: Uygur Kocabaşoğlu), s. 56.

<sup>32</sup> Orta Çağ'da Tapınak Şövalyeleri, değerli eşyaların güvenli saklanmasıyla yönelik geliştirdikleri sistemle erken bankacılık uygulamalarının temeli atılmıştır. Sağlam güvenilirlikleri sayesinde emanet saklama ve değer transferi hizmetleri sunarak Avrupa'daki ilk uluslararası havale düzeninin oluşumuna katkı sağlamışlardır. Bknz. **Barber**, a.g.e, s. 213-214.

<sup>33</sup> **Pirenne**, s. 57-58.

<sup>34</sup> Dönemin kaynaklarına göre, emanetçiye anahtar verilerek kilitli odaya erişim hakkı tanınıyor ve emanetçi eşyalarını kendisi alabiliyordu. İadeler ise kimlik etiketi karşılığında, eşyanın emanet alan kişi tarafından teslim edilmesiyle gerçekleştiriliyordu. Bknz. **Roesle**, s. 10; **Barber**, s. 213; **Karan**, s. 87.

<sup>35</sup> **Karan**, a.g.e, s. 87.

## II. MODERN KASA SİSTEMLERİ

### A. Karşılaştırmalı Hukukta

Modern anlamda ilk kiralık kasa hizmetleri, 1861 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde "*New York Safe Deposit Company*" adıyla, devamında ise 1872 yılında İngiltere'de "*Boston Safe Deposit Company*" adıyla ortaya çıkmıştır<sup>36</sup>. 1990'ların başında yaşanan ciddi bankacılık krizinin ardından, özel sermayenin artan güvenlik gereksinimlerini karşılaması ile bu uygulama hızla yaygınlaşmıştır<sup>37</sup>.

Eskiden, tıpkı ülkemizde olduğu gibi İsviçre'de de yalnızca kiralık kasa hizmetleri için uzmanlaşmış bir şirket bulunmamaktaydı<sup>38</sup>. Ancak, kiralık kasalara duyulan ihtiyacın artması, bankalar dışında bu alanda uzmanlaşmış şirketlerin ortaya çıkmasına neden

---

<sup>36</sup> **Roesle**, s. 10; **Meitner**, s. 1. Avrupa'da ise ilk güvenli kasaların bulunduğu tesislerden biri, *Den Danske Landmandsbank* tarafından Kopenhag'da 1881 yılında açılmıştır. Her ne kadar o dönemde Avrupa'da (özellikle İtalya'da) bancheriiler tarafından bu hizmetin sağlandığı görülse de zamanla bu hizmet Avrupa'da popüleritesini yitirmiştir.

<sup>37</sup> **Heinz**, s. 2. 1885 yılında Londra'da "*Chancery Lane Safe Deposit Offices Company, Ltd.*" adıyla açılan ilk kiralık kasa işlemlerinin yapıldığı şirket ise halen değerli eşyaların saklanması için hizmet vermektedir. Ayrıca bu şirket günümüzde isim değiştirerek, "*The London Silver Vaults and Chancery Lane Safe Deposit Company Ltd.*" adını almıştır. Bknz. **Roesle**, s. 11.

<sup>38</sup> **Meitner**, s. 3. Buna karşılık çok sayıda İsviçre bankası müşterilerine değerli eşya ve belgelerini saklamaları amacıyla kasalar sunmuştur. Bknz. **Lotz**, s. 7-8.

olmuştur<sup>39</sup>. Almanya'da ise 1990'lardan sonra artan para ihtiyacı ile bankalar kiralık kasa hizmeti sunmaya başlamış, bu hizmet zamanla güvenlik ve pratik kullanım nedeniyle tercih edilmiştir<sup>40</sup>.

## B. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde

1867 yılında yürürlüğe giren "*Memleket Sandıkları Nizamnamesi*" ile Osmanlı Devleti genelinde sandıklar faaliyete geçmiş ve uzun yıllar etkili bir şekilde hizmet vermiştir<sup>41</sup>. Vatandaşların tasarrufları, ahşap kasalarda toplanmış, sandık işlemleri dört kişilik bir heyet tarafından yönetilmiştir. Bankacılık sektöründeki gelişmelerle birlikte bu

---

<sup>39</sup> **Roesle**, s. 11. İsviçre’de banka dışı kuruluşlar tarafından sunulan kiralık kasa ve değerli eşya saklama hizmetlerine örnek olarak; SILEO AG (IT-SPACE Locker), Sincona Trading AG (Zürih), Degussa Goldhandel AG’nin Zürich ve Cenevre şubeleri, Swiss Gold Safe Ltd, Mirador Genève SA ve Geiger Edelmetalle AG gösterilebilir.

<sup>40</sup> **Meitner**, s. 2.

<sup>41</sup> **Küçük**, Bumin, “İmece Usulünden Yardım Sandıklarına (Memleket Sandıkları Örneği)”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 113, 2025, s. 423; **Dereci**, Şeyma, "Osmanlı Döneminde Ziraat Bankası'nın Tarım Dışı Uygulamaları", *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 8, S. 1, 2023, s. 423. Osmanlı Devleti’nde Rusçuk, Eski Cuma ve Lefkoşe Memleket Sandıkları, tasarrufların güvenli biçimde muhafazası ve kırsal kesime kredi sağlanması amacıyla oluşturulmuş olup, modern kiralık kasa sözleşmesinin doğrudan karşılığı olmamakla birlikte güven temelli saklama işlevi bakımından tarihsel bir öncül niteliği taşımaktadır. Ancak bu sandıklarda teslim edilen meblağlar bireysel mülkiyet korunmaksızın ortak sermayeye dahil edilmekte ve katılımcılar yalnızca alacak hakkı elde etmekteydi. Bknz. **Küçük**, s. 433-434.

sandıklar sonradan bankalara devredilmiştir<sup>42</sup>.

Osmanlı İmparatorluğu'nda modern kiralık kasa uygulaması, Batı'daki gelişimden farklı bir seyir izlemiştir. Ancak, devlet, vakıf ve yabancı bankalar tarafından yürütülen emanet yönetimi yöntemleri, kurumsal kasa hizmetinin temelini oluşturmuştur<sup>43</sup>. Klasik Osmanlı döneminde "*vakıflar ve sarraflar*", toplumdaki değerli eşyaları, bilhassa altın ve gümüş vb. güvenle saklamaktaydı<sup>44</sup>.

---

<sup>42</sup> **Durer**, Salih, "Türk Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler (1946- 1960 Dönemi)", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1982, C. 3, S. 2, s. 156. Nitekim Yargıtay 11. HD bir içtihadında, "*Davacı vekili, müvekkilinin 1976 yılında evlendiğinde takılan altın ve ziynet eşyaları ile ailesinden intikal eden eşyaları Emniyet Sandığı ... Şubesi'nden 25.06.1976 tarihinde kiraladığı 126 nolu kasaya koyduğunu, 1983 yılında Emniyet Sandığı'nın kapatılarak Ziraat Bankası'na bağlandığını, kiralık kasaların da önce Ziraat Bankası ... Şubesi'ne, sonra da ... Şubesi'ne devredildiğini, müvekkilinin yıllık kasa kiralalarını muntazam bankaya ödediğini.*" şeklinde ifade ederek sandıkların günümüz kiralık kasa sözleşmelerine olan benzerliğini vurgulamıştır. Karar için **bknz.** E. 2013/8219, K. 2013/22360, T. 09.12.2013 (Erişim Tarihi: 19.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>43</sup> **Çonkar**, Kemalettin M., "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sermaye Birikimi Açısından Bankacılık", *AKÜSBD*, C. 25, S. 100, Kasım 2023, s. 448.

<sup>44</sup> **Çonkar**, a.g.e, s. 458. *Şeriye Sicilleri*, taraflar arasındaki emanet ilişkisinin mahkemede belgelendiğini göstermekteydi. Ancak bu saklama işlemleri bireyler arası güvene dayanırdı ve bu nedenle günümüzdeki kurumsal kasa hizmetlerinden ayrılmaktadır. Bknz. **Durer**, s. 159. Sonuç itibarıyla, memleket sandıkları, tasarrufların toplu şekilde yönetildiği erken finansal yapılarıdır; hukuki açıdan kasa kiralama sözleşmeleriyle aynı

Osmanlı'da modern bankacılığın gelişimi ise Osmanlı Bankası (*Banque Impériale Ottomane*) ile başlamıştır<sup>45</sup>. Banka, 19. yüzyılın ortalarından itibaren, İstanbul ve büyük şehirlerde açtığı şubelerle müşteri varlıklarının güvenli bir alanda saklanmasını sağlamıştır. Nitekim Osmanlı Bankası'na ait (7 Şubat 1924 tarihli) kasa kiralama belgesi, bu anlamda Osmanlı'daki ilk "*kurumsal kiralık kasa*" örneklerinden biridir<sup>46</sup>. Bu belgede, kasa kiralama işleminin çift dilli (*Fransızca-Türkçe*) bir antetli form ile yürütüldüğü görülmektedir<sup>47</sup>.

---

değildir. Kiralık kasalar bireysel güvenlik ve muhafazaya, memleket sandıkları ise kolektif finansman modeline dayanır. Bknz. **Küçük**, s. 424.

<sup>45</sup> **Apak**, Sudi/ **Tay**, Arzu, "Osmanlı Devleti'nin 19. Yüzyıldaki Finansal Sisteminde Osmanlı Bankası'nın Yeri ve Faaliyetleri", *The Accounting and Financial History Research Journal*, C. 3, S. 6L, 3, 2012, s. 69 vd.

<sup>46</sup> Sözleşme örneği için **bknz.** Osmanlıca Belgeler, Banque Imperiale Ottomane- Kasa Kiralama Sözleşmesi Osmanlı Bankası, Nadir Kitabevi, 1925/26 (Erişim Tarihi: 20.12.2024, <https://mimdap.org/dosya/mulkiyet-finans-ve-mimarlyk-osmanly-bankasy-thubebinalary>).

<sup>47</sup> Belgenin orjinal metni için **bknz.** <https://www.muzayedeapp.com/urun/osmanli-bankasi-iki-lisan-antetli-banka-ici-kasa-kirasi-dokumani> (Erişim Tarihi: 20.12.2024). Ayrıca, Osmanlı İmparatorluğu döneminde şehirleşmenin hız kazanması, bireylerin taşınır malvarlığı değerlerinde artış yaşanması ve ticari hayatın giderek daha karmaşık bir yapı kazanması, kıymetli eşya, belge ve servet unsurlarının güvenli şekilde muhafaza edilmesine yönelik kurumsal ihtiyaçları da beraberinde getirmiştir. Bu dönemde, özellikle sarraflar, vakıf kurumları ve belirli ticari yapılar aracılığıyla yürütülen güvenli saklama uygulamaları, henüz sözleşmesel çerçevesi tam anlamıyla sistematikleşmemiş olmakla

## §2. KASA KAVRAMI, TÜRLERİ İLE KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN DİĞER BANKA HUKUKU SÖZLEŞMELERİ İÇİNDEKİ YERİ

### I. BANKA KASASI KAVRAMI

Kiralık kasalar, müşterilerin mücevher, altın, tahvil, hisse senedi vb. kıymetli varlıklarını güvenli bir ortamda muhafaza edebilmeleri amacıyla bankalar tarafından sunulan bir bankacılık hizmetidir<sup>48</sup>. Bir başka ifadeyle kasa kiralama, kilitli dolap veya

---

birlikte, modern kiralık kasa hizmetinin işlevsel öncülü niteliğini taşımıştır. Türkiye Cumhuriyeti dönemine gelindiğinde ise bankacılık sektörünün kurumsallaşması, özel hukuk ilişkilerinin normatif olarak ayrıntılı biçimde düzenlenmesi ve banka–müşteri ilişkisinin hukuki niteliğinin belirginleşmesi sonucunda, bu saklama faaliyeti açık bir sözleşmesel ilişki çerçevesinde “*kiralık kasa sözleşmesi*” olarak şekillenmiştir. Böylece, başlangıçta fiilî güven ilişkisine dayanan ve geleneksel uygulamalarla sürdürülen saklama hizmeti, modern banka hukukunun gelişimiyle birlikte tarafların hak ve yükümlülüklerini belirleyen, hukuki sorumluluk rejimine tabi ve kurumsal güven esasına dayanan bir sözleşme tipine dönüşmüş; bu dönüşüm, günümüzde bankalar tarafından sunulan güvenli saklama hizmetlerinin hem hukuki hem de kurumsal temelini oluşturmuştur. Bknz. **Küçük**, s. 426; **Dereci**, s. 420; **Apak/ Tay**, s. 71.

<sup>48</sup> **Opitz**, Georg, *Gesetz über die Verwahrung und Anschaffung von Wertpapieren (Depotgesetz), Nebst einem Anhang: Garantiefachvertrag und verfallene Einlage*, Verlag Otto Liebmann, Berlin 1937, s. 496; **Treyvaud**, Paul Arthur, *Le contrat de dépôt Bancaire*, Université de Lausanne, *Doctorat Thèse*, Laussane 1972, s. 85 vd.; **Guggenheim**, Daniel, *Die Verträge der Schweizerischen Bankpraxis*, Zürich 1986, s. 83; **Harting**, Heinz, *Die Besitzverhältnisse beim Schrankfachvertrag und die Verpfändung des Fachinhaltes ohne körperliche Besitzübertragung*, Inaugural-Dissertation, Philipps-



---

Universität Marburg 1936, s. 1; **Baddaley**, Margareta/ **Breitschmid**, Peter/ **Eite**, Paul/ **Künzle**, Hans Rainer/ **Roth**, Rudolf, *Der Tod des Bankkunden*, Schulthess, Basel 2011, s. 34; **Stein**, A. L., "The Safe Deposit Vault or Leased Metal Box: The Responsibility of a Bank to Its Customer", *McGill Law Journal*, V. 18:1, September 1972, s. 46 (Erişim Tarihi: 05.01.2023, /lawjournal.mcgill.ca); **Tekinalp**, s. 469; **Akyol**, Şener, Banka Sözleşmeleri, İstanbul 2001, s. 143; **Bayram**, Aziz Erman, "Kasa Kiralama Sözleşmesi", *SÜHFD*, C. 30, S. 1, 2022, s. 49; **Kaplan**, İbrahim, *Banka Sözleşmeleri Hukuku*, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2020, Ankara, s. 218; **Koç**, Nevzat, *İsviçre-Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmeleri*, Prof. Dr. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir 1997, s. 175; **Bilgen**, Mahmut, *Banka Hukukunda Sözleşmeler, Uyuşmazlıklar ve Hukuki Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 70; **Tok**, Ahmet, Türk Hukukunda Katılım Bankalarının Fon Toplama ve Kullandırma İşlemleri ile Klasik Bankacılık İşlemleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2006, s. 97; **Karakaş**, Cemal Fazıl, İcra ve İflas Hukukunda Banka Alacaklarının Korunması, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, Ankara 2017, s. 35; **Sungur**, Turgut, *Bankacılar İçin Banka Tekniği, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları*, Ankara 1999, s. 124; **Gündoğdu**, Aysel, *Bankacılık Hukuku*, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara 2019, s. 35. Ayrıca bkz. **Koç: Tevdi**, s. 1752'te, kiralık kasa sözleşmesi kavramını "*küçük kasa kirası sözleşmesi*", "*küçük kasaya tevdi*" olarak adlandırmıştır. Türk hukukunda "*küçük kasaya tevdi, kiralık kasa sözleşmesi, kasa kiralama sözleşmesi*"; yabancı hukuklarda ise "*schranksfachvertrag, schrankfachmiete, schließfachvertrag, tresordepot, safe deposit box, kassenschranksgechäft, schrankfachverwahrung*" vb. terimler kullanılmaktadır. İsviçre'de bankalar nezdinde yer alan kasa kiralamaları, "*schranksfachvertrag*" olarak nitelendirilir. Buna karşılık banka dışında bu işte yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından

kasa olarak da bilinen, bankaların bilanço<sup>49</sup> yansımayan ve bir veya daha fazla değerli eşyanın saklanması amacını güden kayıtsız hizmet işlemlerinden biridir<sup>50</sup>.

Bankalar nezdinde iki tür kasa bulunmaktadır<sup>51</sup>. Bunlardan ilki, hem bankaların hem de müşterilerin değerli taşınır varlıklarını açık veya kapalı tevdi<sup>52</sup> yoluyla bıraktıkları

---

sunulan kasa hizmetleri, genellikle "*schließfachvertrag*" olarak adlandırılmakta ve bu tür sözleşmeler, bankacılık hukukuna özgü sorumluluk rejiminden bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Bknz. **Roesle**, s. 11.

<sup>49</sup> "*Bilanço, banka işletmesinin belirli bir tarih (genellikle bir döneme ait finansal bilgileri içerir) itibarıyla mali yapısını ve finansal durumunu gösteren temel finansal tablolarından biridir. O halde bilanço, bir bankanın finansal durumunu gösteren en önemli raporlarından biridir. Varlıklar (assets) ve kaynaklar (liabilities) olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Banka bilançosu, bankanın likiditesini, finansal sağlığını, karlılığını ve risk yönetimini değerlendirmek için kullanılır*". Bknz. **Göçmen**, Gamze, "Türkiye'de Bankacılık Sektörünün Bilanço Dışı Faaliyetlerindeki Gelişmeler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 17, 2015, s. 2.

<sup>50</sup> **Arpagaus**, Reto/ **Stadler**, Raphl A./ **Werlen**, Thomas, *Das Schweizerische Bankgeschäft*, 8. Auflage, Zürich 2021, s. 492; **Yahya**, Yohannes/ **Wisjhnuadji**, TW/ **Arunkumar**, N, "Automatic Safe Deposit Box Security System Using Arduino Uno", *Journal of Advanced Research in Dynamicaland Control Systems*, C. 9, S. 16, 2017, s. 806; **Bayram**, s. 50.

<sup>51</sup> **Bauen**, Marc/**Rouiller**, Nicolas, *Schweizer Bankkundengeschäft*, Zürich 2010, s. 185; **Bayram**, a.g.e, s. 50; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, a.g.e, s. 492; **Kaplan**, s. 141 vd; **Meitner**, s. 2 vd.

<sup>52</sup> Açık ve kapalı tevdi hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm I, §1, s. 45 vd.

genel banka kasalarıdır<sup>53</sup>. Bu kasalar yüksek güvenlik standartlarına uygun olarak tasarlanan, özel güvenlik sistemleriyle donatılmış ve çelik, taş ile beton malzemeler kullanılarak inşa edilen odalarda muhafaza edilmektedir<sup>54</sup>. Bu özel odalarda<sup>55</sup> kalın çelik levhalardan oluşan ağır bir kapı bulunmaktadır<sup>56</sup>. Odaların her birinde bir veya birden çok alarm mekanizması, elektronik ya da elektrik emniyet tertibatı bulunmaktadır<sup>57</sup>.

Diğer bir kasa türü ise benzer şekilde bankanın bünyesinde bulunan ve müşterilere kiralanmak üzere tahsis edilmiş olan çelik banka kasalarıdır<sup>58</sup>. Uygulamada ise bu kasa

---

<sup>53</sup> **Gautchi**, s. 37, Rn. 8; **Meitner**, s. 2; **Bär**, a.g.e, s. 19; **Kaplan**, a.g.e, s. 153; **Tekinalp**, s. 341. Kiralanmak üzere müşterilere sunulan kasalar dışında kalan tüm kasalar, bankaların genel banka kasası olarak tanımlanmaktadır. Banka tevdi sözleşmeleri hakkında detaylı bilgi için bkz. **Abegg**, Philipp/ **Geissbühler**, Alex/ **Haefeli**, Kurt/ **Huggenberger**, Eric/ **Larumbe**, Gabriel, *Bankenrecht*, 4. Auflage, 2019, s. 120; **Bilgen**, s. 225 vd.

<sup>54</sup> **Roesle**, s. 15.

<sup>55</sup> Kiralık kasalar, "*şambrfort/chambre forte*" adı verilen gizlilik ve güvenliğin tam olduğu özel odalarda bulunur. Bknz. **Gündoğdu**, s. 35; **Sungur**, s. 124.

<sup>56</sup> **Emch**, Urs/ **Renz**, Hugo, *Das schweizerische Bankgeschaef*, 5. Auflage, Bern 2011, Rn. 806; **Lotz**, s. 8; **Meitner**, s. 3; **Roesle**, s. 8.

<sup>57</sup> **Uwe**, Markus, *Rechtsnaturundinhaltliche Ausgestaltung des Schrankfachvertrages unterbesonderer Berücksichtigung der Bedingundes Bundesverbandes deutscher Banken e.V*, Marburg, 1989, s. 3; **Koç: Tevdi**, s. 162; **Treyvaud**, s. 8.

<sup>58</sup> **Bär**, Andreas J., *Vermögen ohne Kundenkontakt bei Schweizer Banken- de lege ferenda*, Doktorarbeit, Zürich 2006, s. 20.

türü, "*kiralık kasa*" olarak ifade edilmektedir<sup>59</sup>.

Çelik odalar, bankaların kendi malvarlıklarına veya tasarruf yetkileri altındaki para ve menkul kıymetlere ilişkin güvenli bir muhafaza alanı oluşturmak amacıyla tesis edilir<sup>60</sup>. Bankalar, öncelikle kendilerine ait para ve menkul kıymetleri, sonrasında müşteriler tarafından tevdi edilen açık veya kapalı mevduatları saklama yükümlülüğü altındadır<sup>61</sup>. Bunun yanında bankalar, müşterilere ait menkul kıymetler ve diğer değerli eşyaların korunması amacıyla, mevduat ilişkisinden bağımsız olarak ve ücret karşılığında bireysel kasa (*kiralık kasa*) hizmeti de sunmaktadır<sup>62</sup>.

Gerek genel banka kasalarında<sup>63</sup> gerekse kiralanmak üzere müşterilere sunulan

---

<sup>59</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Roesle**, s. 11; **Bär**, s. 20; **Uwe**, s. 2; **Bayram**, s. 50.

<sup>60</sup> **Meitner**, s. 2.

<sup>61</sup> **Kaplan**, s. 153; **Roesle**, s. 15-16.

<sup>62</sup> **Dorn**, s. 21; **Lotz**, s. 5; **Akyol: Sözleşme**, s. 143; **Grassinger**, s. 152.

<sup>63</sup> Kiralanmak üzere müşterilerin kullanımına tahsis edilen kasalar dışında kalan ve bankanın kendi faaliyetleri kapsamında kullandığı tüm kasalar, öğretilde ve uygulamada "*genel banka kasası*" olarak adlandırılmaktadır. Genel banka kasaları, bankaların kendi malvarlığına dâhil olan nakit varlıkları, kıymetli evrakı ve diğer taşınır değerleri muhafaza etmek amacıyla kullanılan, güvenli saklama fonksiyonu ön planda olan kasalardır. Bu kasalar, müşteriyle kurulan bir kira veya saklama ilişkisine değil; bankanın kendi iç organizasyonu ve faaliyetlerinin gerektirdiği koruma ihtiyacına dayanmakta olup, esas itibarıyla bir tevdi (emanet) amacına hizmet etmektedir. Bu yönüyle genel banka kasaları, hukuki niteliği itibarıyla müşteri kasalarından ayrılmakta; bankanın zilyetliği ve tasarruf yetkisi altında bulunan, banka malvarlığının korunmasına yönelik

kiralık kasalarda yanmaz çelikten materyaller kullanılmaktadır<sup>64</sup>. Genel kasa türü, bankaların bodrum katındaki bulunan elik plakalardan yapılmış ağır bir kapıya sahip granit ya da çelikten yapılmış odaları ifade etmektedir<sup>65</sup>.

Ülkemizde “elik kasa” olarak adlandırılan ve bu çalışmanın odak noktasını oluşturan ikinci kasa türü, banka ile müşteri arasında akdedilen kiralık kasa sözleşmesinin konusunu oluşturmaktadır. Bu kasa türü, yapısal özelliklerinden kaynaklanan farklılıkları nedeniyle diğerk banka kasalarından ayrılmaktadır<sup>66</sup>. Zira genel banka kasalarına,

---

bir güvenlik aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Banka tevdi sözleşmeleri hakkında detaylı bilgi için bknz. **Kaplan**, s. 153 vd.; **Bilgen**, s. 225 vd.; **Tekinalp**, s. 469 vd.; **Koç: Tevdi**, s. 143 vd.

<sup>64</sup> **Heller**, s. 2; **Akyol: Sözleşme**, s. 143 **Roesle**, s. 12; **Lotz**, s. 8. Bu nedenle Alman hukukunda yangına dayanıklı dolap anlamında kullanılan “*Feuerfeste Schrnke*”, kiralık kasa sözleşmesinin konusunu oluşturan “*Schrankfach'lardan*” farklı olarak, bankanın kendi organizasyon yapısı içerisinde yer alan ve güvenlik yükümlülüğünün ifası kapsamında başvurulan bir kasa türü olarak ifade edilmiştir. Bknz. **Meitner**, s. 2.

<sup>65</sup> Banka binalarında genellikle yaklaşık 3 metre derinlikte konumlanan, yangın ve hırsızlığık karşı ileri teknik önlemlerle korunan ve sürekli denetlenen elik kasa odaları bulunmakta; bu odalarda, gerektiğinde duvarlara veya zemine sabitlenebilen, farklı boyutlarda bölmelere sahip kasalar ile metal tepsiler kullanılmaktadır. Bknz. **Dorn, Hermann, Kassenschrank-Geschft**, Hamburg 1907, s. 1; **Meitner**, a.g.e, s. 2; **Arpagaus/Stadler/ Werlen**, s. 492.

<sup>66</sup> **Roesle**, s. 13; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, a.g.e, s. 492; **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Heller**, s. 4-5.

müşterinin doğrudan erişimi mümkün değildir<sup>67</sup>. Ancak kiralık kasa hizmetinden faydalanan müşteriler, imzalamış oldukları sözleşme hükümlerine uygun olarak kasalarına diledikleri zaman ulaşabilmektedir<sup>68</sup>.

Kiralık kasaları diğer banka kasalarından ayıran bir diğer önemli özellik, müşterinin kasada saklamak istediği eşyanın içeriğine ilişkin olarak bankaya bilgi verme yükümlülüğünün bulunmamasıdır<sup>69</sup>. Bununla birlikte, müşteriye kasa içeriği üzerinde mutlak bir serbestlik tanınmamaktadır. Zira kiralık kasalar, her türlü eşyanın saklanması uygun değildir<sup>70</sup>.

Banka kasalarında saklanan eşyalar şu şekilde örneklendirilebilir<sup>71</sup>:

---

<sup>67</sup> **Bayram**, s. 50.

<sup>68</sup> Banka kasaları, kasa dairelerinde duvara gömülü veya zemine sabitlenmiş çelik yapılardan oluşmakta; ağır çelik kapılar ve darbe duyarlı çift emniyet sistemleriyle korunmaktadır. Bknz. **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Roesle**, s. 11; **Meitner**, s. 3, **Kaplan**, s. 218.

<sup>69</sup> **Bayram**, s. 50; **Roesle**, a.g.e, s. 53; **Akyol: Sözleşme**, s. 148. Bununla birlikte, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir içtihadında bankanın savunmasında, kasa içeriğini bilmediğine ilişkin beyanları değerlendirilmiştir. **Bknz.** İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2020 (Erişim Tarihi: 22.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>70</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493; **Bayram**, s. 50; **Akyol: Sözleşme**, s. 144.

<sup>71</sup> Her banka, kiralık kasa hizmetinin kapsamını ve sınırlarını belirleme yetkisi çerçevesinde, kasaya konulabilecek eşya ve değerler bakımından belirli sınırlamalar öngörebilmektedir. Bu sınırlamalar çoğunlukla saklanacak eşyanın ekonomik değeri,

*"-Antikalar,*

*-Acil erişim gerektirmeyen belgeler,*

*-Mülkiyet tapuları veya bir mülkle ilgili diğer yasal belgeler*

*- Doğum belgeleri, evlilik cüzdanları vb. gibi kişisel belgeler,*

*- Pul veya madeni para gibi koleksiyonlar,*

*- Mücevherler,*

*- Nadir koleksiyonlar,*

*-Sözleşmeler,*

*-Diğer önemli iş belgeleri,*

*-Hasar görmesi veya çalınması durumunda değiştirilmesi zor veya imkânsız olacak şeyler".*

Birtakım tehlikeli maddelerin, kiralık kasalarda bulundurulması yasaklanmıştır<sup>72</sup>.

Bu kapsamda; radyoaktif maddeler, sıvı formda bulunanlar, patlayıcı, uçucu, yanıcı,

---

niteliği ve taşıdığı riskler esas alınarak belirlenmektedir. Özellikle yüksek değere sahip varlıkların saklanması hâlinde, bankalar risk yönetimi, sigorta kapsamı ve sorumluluklarının sınırlandırılması amacıyla bildirim yükümlülükleri veya ek sözleşmesel şartlar getirebilmektedir.

<sup>72</sup> Bu tür sınırlamalar, hem bankanın güvenliğini ve sorumluluk alanını korumaya hem de genel güvenlik ve kamu düzeninin sağlanmasına hizmet etmektedir. **Uwe**, s. 3; **Akyol: Sözleşme**, a.g.e, s. 143; **Lotz**, s. 9; **Roesle**, s. 55.

keskin kokulu veya bozulabilir özellikteki maddelerin kasada bulundurulması yasaktır<sup>73</sup>. Bununla birlikte yasaklı maddeler arasında yer almayan bazı eşyaların, kasada muhafaza edilmesi müşteri bakımından çeşitli zorluklar doğurabilmektedir<sup>74</sup>. Zira banka kasalarına yalnızca bankanın mesai saatleri içerisinde erişilebildiğinden, acil durumda ihtiyaç duyulabilecek belgelerin (*örneğin pasaport veya tıbbi müdahale için verilmiş vekaletnamenin aslı vb.*) kasada bulundurulması müşteri aleyhine sonuçlar doğurabilmektedir<sup>75</sup>. Bu nedenle, bu tür önemli belge ve eşyaların banka kasalarında muhafaza edilmesi uygun görülmemektedir<sup>76</sup>.

Kiralık kasa kavramı, tek bir anlama indirgenemeyecek ölçüde geniş bir içeriğe

---

<sup>73</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Heller**, s. 4; **Bayram**, s. 51. Uygulamada ruhsatlı silahların banka kasalarında muhafaza edilip edilemeyeceği tartışmalı olup, matbu sözleşmelerde silahlar yasaklı eşyalar arasında sayılmakla birlikte kasa mahremiyeti nedeniyle bu yasağın fiilen tespiti çoğu durumda mümkün olmamaktadır. Söz konusu hükümlerin hukuki etki doğurması ancak bankanın kasa içeriğine ilişkin somut bir şüpheyne sahip olması halinde mümkün olabilecektir. Nitekim Alman Stuttgart Yerel Mahkemesi, WaffG kapsamında silahların güvenli şekilde muhafaza edilmesi yükümlülüğüne vurgu yapmış; müşterinin kasada ateşli silah bulundurduğunu bankaya bildirmesi üzerine, bankayı da doğabilecek zararlardan müteselsilen sorumlu tutmuştur. **Bknz.** VG Stuttgart, Urteil vom 15.11.2013- 5 K 4397/11 ((Erişim Tarihi: 22.12.2024, beckonline.beck.de; <https://www.gesetze-im-internet.de/>)).

<sup>74</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger/ Larumbe**, s. 120; **Roesle**, s. 55.

<sup>75</sup> **Bär**, s. 20; **Bayram**, s. 51;

<sup>76</sup> **Grassinger**, E. Gülçin, *Kasa Kirası Sözleşmesi*, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir'e Armağan, İstanbul 1996, s. 154; **Akyol: Sözleşme**, s. 143.



sahip olup, kimi zaman kilitli ve hacimli dolapları, kimi zaman kasa dairelerinde yer alan farklı boyutlardaki bölmeleri, kimi hallerde ise tamamı kilitlenebilen müstakil bir odayı ifade edebilmektedir<sup>77</sup>. Bu konuda uzmanlaşan bazı bankalar, birtakım değerli sanat eserlerini uygun ısı ve koşullarda saklama amacıyla büyük odalar inşa ederek bunların kullanımını müşterilerine sunabilmektedir<sup>78</sup>.

Kiralık kasalar, bir kişi tarafından yönetimi gerektirmeyen varlıkların muhafazası için uygundur<sup>79</sup>. Burada ifade edilmek istenen, kasada saklanan eşya ya da değerlerin, sürekli gözetim, aktif idare, bakım veya hukuki–fiilî tasarruf gerektirmeyen nitelikte olmasıdır<sup>80</sup>. Başka bir ifadeyle, kiralık kasa hizmeti, niteliği gereği pasif muhafazaya

---

<sup>77</sup> **Bayram**, s. 50-51; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 4; **Dorn**, s. 1.

<sup>78</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Bauen/ Rouiller**, s. 185.

<sup>79</sup> **Bauen/ Rouiller**, a.g.e, s. 185. Aksi yönde bkz. **Treyvaud**, s. 90; **Akyol: Sözleşme**, s. 143. Buna göre, hamiline yazılı senetlerin ev kasalarından daha güvenli olan banka kasalarında saklanması önünde herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Açık tevdi sözleşmelerinde, kiralık kasa sözleşmelerinden farklı olarak ise söz konusu senetler banka tarafından hem saklanma amacına haizdir hem de banka senetleri olağan yönetme borcu altındadır. Bununla birlikte *Bayram*, bu tür belgelerin de kasada saklanmasına ilişkin herhangi bir hukuki engelin bulunmadığını ifade etmektedir. Bknz. **Bayram**, s. 50.

<sup>80</sup> Bu kapsamda kiralık kasalar; mücevher, ziynet eşyası, kıymetli evrak, önemli belgeler, hatıra değeri taşıyan eşyalar gibi zaman içinde değerini koruyan ve idari faaliyete konu olmayan varlıkların saklanması için elverişli bir güvenlik aracıdır. Buna karşılık, işletme faaliyeti kapsamında sürekli dolaşımda bulunması gereken varlıklar veya yönetim, takip ve tasarruf işlemleri gerektiren unsurlar bakımından kiralık kasa hizmetinin fonksiyonel sınırlarına ulaşıldığı kabul edilmelidir. Bknz. **Koç: Tevdi**, s. 177.

elverişli varlıklar bakımından öngörülmüş olup, düzenli kontrol, kullanım ya da üçüncü kişilerle ilişki kurulmasını zorunlu kılan malvarlığı unsurlarının saklanması uygun değildir<sup>81</sup>. Bu yönüyle kiralık kasa sözleşmesi, bankanın aktif bir yönetim veya gözetim borcu üstlendiği bir saklama ilişkisi olmayıp, müşterinin tasarruf yetkisini muhafaza ettiği, bankanın ise yalnızca güvenli mekân sağlama ve koruma özeni ile yükümlü olduğu özel bir hukuki ilişki niteliği taşımaktadır<sup>82</sup>. Bu bağlamda *ARPAGAUS*, *STADLER* ve *WERLEN*, kıymetli evrak, vasiyetname ya da miras sözleşmesi vb. türdeki belgelerin kiralık kasada muhafaza edilmesinin uygun olmadığı ifade etmektedir<sup>83</sup>. *Kanaatimizce* burada ifade edilmek istenen husus, üzerinde işlem yapılması gereken kıymetli evraklar ile resmi vasiyetnamenin aslının kiralık kasada muhafaza edilemeyeceğidir. Zira miras sözleşmesi ve el yazılı vasiyetnamenin, bir örneğinin kasalarda saklanması önünde herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır.

## II. KASA TÜRLERİ

Bankalar bünyesinde bulunan kiralık kasalar, genel olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar, robot kasalar ile çelik kasalardır<sup>84</sup>.

### A. Robot Kasalar

Kiralık kasa türlerinden biri olan robot kasa (*robotik/ otomatik kasa*), günümüzde

---

<sup>81</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger/ Larumbe**, s. 120.

<sup>82</sup> Bankaların aktif ve pasif işlemleri hakkında detaylı bilgi için bkz. **Kaplan**, s. 99; **Tekinalp**, s. 14.

<sup>83</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492.

<sup>84</sup> **Bayram**, s. 51.

tercih edilen kasa türlerinden biridir<sup>85</sup>. Bu tür kasaların temel özelliği, banka görevlisinin yardımı olmadan müşterinin sahip olduğu elektronik bir kart yardımı ile 7 gün 24 saat dilediği saatte kasaya erişim imkanının bulunmasıdır<sup>86</sup>. Böylelikle, robotik sistemler müşterinin kasaya erişimini, kasa çıkışını ve mekanik taşıma süreçlerini kapsamaktadır<sup>87</sup>. Bu sistemlerde amaç yalnızca emanet bırakmak değil; aynı zamanda 7 gün 24 saat müşteri erişimine olanak tanıyan, otomasyon aracılığıyla kasa taşıma ve teslimat işlemlerinin otomatik olarak yürütüldüğü bir altyapı sunmaktır<sup>88</sup>. Dolayısıyla, bu sistemlerin teknik altyapısı ve erişim prosedürleri farklılık göstermektedir. İşlevsel açıdan ise daha çok saklama hizmetiyle bağlantılıdır (*örneğin, müşterinin içeriklere doğrudan erişimi vb.*)<sup>89</sup>. Buna karşılık, esas olarak banka için mesai saatleri dışında depo veya kabul mekanizması olarak kullanılmaktadır<sup>90</sup>.

Robot kasaların kullanımına ilişkin öğretide iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk görüşe göre, robotik kasalara erişimde herhangi bir randevu gereksiniminin

---

<sup>85</sup> **Bayram**, a.g.e, s. 51.

<sup>86</sup> Bilindiği üzere klasik banka kasalarına erişim, bankanın çalışma saatleri içinde mümkün olabilmektedir. Bknz. **Uwe**, s. 36; **Roesle**, s. 22.

<sup>87</sup> **Lotz**, s. 8; **Bayram**, s. 51.

<sup>88</sup> **Dorn**, s. 3; **Roesle**, s. 21. Ancak ağırlık sınırlamaları, olası sistem arızaları ve düzenli teknik bakım gereksinimi gibi spesifik hususlar bulunmaktadır.

<sup>89</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120.

<sup>90</sup> **Ellenberger**, Jürgen/ **Bunte**, Josef, *Bankrechts Handbuch*, 6. Aufl, 2022, § 48, Rn. 2. Robot kasalar, gece kasasından (der Nachttresor) farklı kullanım amacı, teknolojisi ve erişim modeli ile farklılaşmaktadır. Gece kasaları hakkında bilgi için bknz. **Uwe**, s. 36; **Apanty/ Iro/ Koziol: Band II**, s. 349, Rn. 5/30; **Schinnerer/ Avancini**, s. 210.

bulunmaması, biyometrik kimlik tanıma sistemlerinin yüksek güvenlik seviyesi, özel manyetik kartlar, şifreler ve benzeri araçların kullanılması, robot kasaların tercih edilmesinde önemli kolaylıklar sağlamaktadır<sup>91</sup>. Diğer görüş ise robot kasaların, kasa güvenliğini tam olarak sağlayamadığını ifade etmektedir<sup>92</sup>. Zira çift anahtarlı banka kasa sistemleri, hem bankanın güvenliği daha iyi sağlayabilmesi hem de kontrolü elinde bulundurması bakımından önemlidir<sup>93</sup>. Ayrıca, sistemin güvenliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar devam etmekte olup, bu kasalar son yıllarda banka müşterileri tarafından tercih edilmekte ve ülkemizde de bazı bankalar tarafından kullanılmaya başlanmıştır<sup>94</sup>.

## B. Çelik Kasalar

Banka binalarının alt katlarında yer alan odalarda bulunan çelik kasalar, bazı

---

<sup>91</sup> **Ellenberger/ Bunte**, a.g.e, § 48, Rn. 2-3; **Bayram**, s. 51.

<sup>92</sup> **Tekinalp**, s. 469; **Yahya/ Wisjhnuadji/ Arunkumar**, s. 806.

<sup>93</sup> **Bayram**, s. 51.

<sup>94</sup> Türkiye’de bazı bankaların İstanbul’daki belirli şubelerinde (örneğin İş Bankası, Yapı Kredi ve TurkishBank) robot kiralık kasa hizmeti sunulmakta; müşteriler bu kasalara 7/24 erişim sağlayabilmektedir. Bu kasaların kiralanması, müşterinin ikamet durumu ve bankadaki varlık düzeyi gibi koşullara bağlıdır. Bu nedenle kira bedeli ve iade edilmek üzere depozito alınmakta, ücretler ise kiralama süresi ve kasa ebatlarına göre değişmektedir. **Bknz.** Türkiye İş Bankası, “Robotik Kiralık Kasalar,” <https://www.isbank.com.tr/kiralik-kasa>; Yapı Kredi Bankası, “Kasa24 Kiralık Kasa Hizmeti,” <https://www.yapikredi.com.tr/kiralik-kasa-hizmeti>; TurkishBank, “Kiralık Kasalar,” <https://www.turkishbank.com/bireysel-bankacilik/kiralik-kasalar> (Erişim Tarihi: 17.06.2023).

bankalarda bağımsız hareket ettirilebilirken, bazı durumlarda duvar ve zemine çelik plakalarla sabitlenmiş şekilde konumlandırılmaktadır<sup>95</sup>. Kasalar, farklı boyutlarda bölmelere ayrılmakta; metal kutularla donatılmakta ve güvenliğin sağlanması amacıyla banka kontrolündeki kapılar veya biri bankada diğeri müşteride bulunan çift anahtar sistemi ile işletilmektedir<sup>96</sup>. Bankalar tarafından numaralandırılan bu kasalara, müşteriler kendilerine tahsis edilen numaralar aracılığıyla kolaylıkla erişebilmektedir<sup>97</sup>.

Kasalar bakımından bir diğer önemli husus kasa anahtarları olup, bankanın kasanın kullanımını müşteriye devretme borcunu ifa edebilmesi için müşterinin kasaya

---

<sup>95</sup> **Dorn**, s. 1; **Kaplan**, s. 218.

<sup>96</sup> **Dorn**, a.g.e, s. 1; **Kaplan**, s. 218.

<sup>97</sup> Örneğin, uygulamada kasaların 01, 15 gibi numaralarla tanımlanması, çoğu zaman kasanın fiziki konumu ve bulunduğu seviye hakkında dolaylı bir gösterge niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda, müşterilerin kasa seçiminde yalnızca kasanın hacmi veya kira bedeli gibi unsurları değil, kasanın binadaki konumu ve maruz kalabileceği fiziksel riskleri de dikkate aldıkları görülmektedir. Nitekim özellikle olası sel ve su baskını riskine karşı, müşterilerin bodrum veya alt katlarda yer alan kasalar yerine, üst seviyelerde bulunan kasaları tercih ettikleri uygulamada gözlemlenmektedir. *Kanaatimizce* bu tercih, kiralık kasa sözleşmesinin tarafları arasındaki güven ilişkisi ve bankanın saklama güvenliğini sağlama yükümlülüğüyle de yakından ilişkilidir. Zira kasanın konumu, bankanın özen borcunun somutlaşması bakımından önem taşımakta; öngörülebilir risklere karşı gerekli teknik ve organizasyonel tedbirlerin alınıp alınmadığı hususu, olası uyuşmazlıklarda bankanın sorumluluğunun değerlendirilmesinde belirleyici bir ölçüt olarak değerlendirilmelidir.

erişiminin sağlanması gerekmektedir<sup>98</sup>. Müşterinin kasaya erişimi ise banka tarafından teslim edilen kasa anahtarı ile sağlanmaktadır<sup>99</sup>.

Klasik çelik banka kasaları, biri müşteride diğeri de bankada olmak üzere iki anahtar ile açılmaktadır<sup>100</sup>. Banka uygulamasına göre değişebilen anahtar sayıları genelde bir veya iki adet olacak şekilde müşteriye teslim edilmekte; diğeri anahtar ise bankada kalmaktadır. Böylece tarafların tek başına kasaya erişimi engellenerek kasanın güvenliği sağlanmaktadır<sup>101</sup>.

---

<sup>98</sup> **Zobl/ Thurnherr**, Art. 884, Rn. 546; **Baumbach/ Hopt**, Rn. V/1; **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 4

<sup>99</sup> **Bayram**, s. 62; **Roesle**, s. 52. Kasa anahtarının kaybindan doğan masraflar müşteriye ait olup, banka izni olmaksızın yedek anahtar yaptırılması mümkün değildir. Bankanın müşteri anahtarını ücret karşılığında muhafaza etmesi, bankaya ek yetkiler tanımamaktadır. Aksine ilave özen yükümlülüğü doğurmakta ve anahtarın özensiz saklanmasıyla kaynaklanan zararlardan bankayı sorumlu kılmaktadır. Ayrıca müşteri, bankanın kilidi ilk talepte açmasını isteme hakkına sahip olup, banka bu talebi ancak sözleşmeye aykırılık, resmi yasak veya müşterinin tasarruf yetkisine ilişkin ciddi şüphe hallerinde reddedebilir. Bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 60-62.

<sup>100</sup> **Bayram**, s. 51; **Akyol: Sözleşme**, s. 147-148.

<sup>101</sup> **Lotz**, s. 11; **Roesle**, s. 15; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120. Çift anahtarlı kasaların dışında, tek anahtarla ve yalnızca müşteri tarafından açılabilen kiralık kasalar da bulunmaktadır. Ancak bunlar istisnaidir. Bknz. **Lotz**, s. 11; **Bayram**, s. 51; **Baumbach**, Adolf/ **Hopt**, Klaus J., *Beck'she Kurz- Kommentare*, Band 9, *Handelsgesetzbuch: HGB*, 40. Auflage, München, 2021, (7) Bankgeschäfte, Rn. V/1; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120.

### III. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN BANKA HUKUKU SÖZLEŞMELERİ İÇİNDEKİ YERİ

Kiralık kasa sözleşmesi, banka veya bu işle yetkilendirilmiş bir kuruluşun<sup>102</sup>, kişilerin değerli<sup>103</sup> eşyalarını güvenli bir şekilde muhafaza edilebilmesi amacıyla yüksek güvenilirliğe sahip, nitelikli bir kasanın kullanımının müşteriye bırakıldığı; müşterinin ise bu hizmet karşılığında belirlenen bir bedeli ödemeyi taahhüt ettiği, taraflara karşılıklı

---

<sup>102</sup> Farklı türdeki finansal kuruluşlar (genellikle şirketler), özellikle Almanya ve İsviçre'de bu işle özel olarak yetkilendirilmiştir. Ülkemizde henüz bankaların dışında kasa kiralama işi yapan bir kuruluş bulunmamaktadır. Bknz. **Bayram**, s. 49; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120.

<sup>103</sup> Burada ifade edilen “değer” kavramı, dar anlamda yalnızca ekonomik veya parasal ölçütlerle değerlendirilebilen malvarlığı unsurlarını değil; müşterinin kişisel, ailevi ya da hatıra niteliği taşıyan ve objektif bir piyasa değeri bulunmasa dahi sübjektif olarak yüksek bir manevi değere sahip olan eşyaları da kapsamaktadır. Nitekim kiralık kasa sözleşmesinin amacı, yalnızca ekonomik değeri yüksek varlıkların muhafazası değil, aynı zamanda müşterinin korunmaya değer gördüğü her türlü menfaatin güvence altına alınmasıdır. Bu kapsamda, kasanın fiilen kullanılmamış olması yahut içinde herhangi bir eşya bulundurulmaması dahi, müşterinin ileride kullanım iradesine bağlı olarak korunması gereken bir hukuki menfaatin varlığına işaret eder. Dolayısıyla “değer” kavramı, eşyanın maddi içeriğiyle sınırlı olmayıp, müşterinin iradesi, beklentisi ve güven ilişkisi bağlamında değerlendirilmesi gereken geniş bir içeriğe sahiptir. Bknz. **Lotz**, s. 11; **Roesle**, s. 15; **Uwe**, s. 4.

borç doğuran ve rızai şekilde kurulan bir sözleşme türüdür<sup>104</sup>. Bankacılık hukukunda gerçekleştirilen işlemler, çoğunlukla iki taraf arasında akdedilen sözleşmelerden ve genel işlem şartlarını içeren özel hukuk işlemlerinden oluşmaktadır<sup>105</sup>.

### A. Genel Olarak

Türk hukukunda kiralık kasa sözleşmesi, Bankacılık Kanunu<sup>106</sup> md. 4/ f bendinde “saklama hizmetleri” kapsamında ele alınmış ve kavram, açık bir biçimde hüküm altına alınmamıştır<sup>107</sup>. Öğretide kiralık kasa sözleşmesi “para ve menkul eşyaların

---

<sup>104</sup> **Brunner**, Geneviève, *Rechtsprobleme bei der Vererbung der Bankbeziehung aus schweizerischer Sicht*, Schulthess Verlag, Zürich, 1996, s. 34; **Vallenthin**, Wilhelm, *Rechtsgrundlagen des Bankgeschäfts*, Frankfurt 1974, s. 219; **Kaplan**, s. 218; **Arpagaus/Stadler/Werlen**, s. 492; **Bayram**, s. 52; **Bauen/Rouiller**, s. 18; **Roesle**, s. 15; **Uwe**, s. 1; **Dorn**, s. 2. Anahtar sayısı bakımından yapılan diğer bir tanım ise **Akyol: Sözleşme**, s. 29’da şu şekilde yapılmıştır: “Kiralık kasa sözleşmesi banka ile müşteri arasında kurulan, bankanın kiralık kasa dairesinde bulunan kasalarından birini bir ivaz karşılığında, değerli eşyalarını saklamak üzere müşterisine bıraktığı ancak kasanın açılabilmesi için gerekli olan iki anahtar birinin müşterisine diğerinin de bankada bulunması hususunda anlaştıkları bir sözleşmedir”.

<sup>105</sup> **Kaplan**, a.g.e, s. 44. Bankacılık mevzuatının amacı, yalnızca müşterileri korumak olmayıp, aynı zamanda bankalara kurum niteliği dolayısıyla duyulan güvenin korunması ve devamını da sağlamaktır.

<sup>106</sup> Kanun No: 5411, S. 25983 (Mükerrer), Resmî Gazete: 01.11.2025.

<sup>107</sup> Türk Borçlar Kanunu’nun “Özel Borç İlişkileri” bölümünde çeşitli sözleşme türleri düzenlenmiş olmakla birlikte, mevzuatta açıkça yer almayan sözleşmelerin de taraflar arasında kurulması mümkündür. Bknz. **Aydoğdu**, Murat/ **Kahveci**, Nalan, *Türk Borçlar*



*muhafazasına ilişkin*" bankacılık sözleşmeleri içerisinde değerlendirilmektedir<sup>108</sup>.

## **B. Genel Banka Sözleşmesi Teorisi**

Banka ile müşteri arasındaki hukuki işlemler, bilhassa sözleşmesel ilişkiler, genel işlem koşulları içeren standart sözleşmeler ya da münferit sözleşmelerle düzenlenmektedir<sup>109</sup>. Bu bağlamda, Türk hukuku ile Alman, Fransız ve İsviçre

---

*Kanunu Özel Hükümler*, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 2; **Zevkliler**, Aydın/**Gökyayla**, Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 17. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, s. 5; **Yavuz**, Cevdet/ **Acar**, Faruk/ **Özen**, Burak, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 18. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 2; **Eren**, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 5. Baskı, Ankara 2017, s. 15. Alman hukuku bakımından aynı yönde bkz. **Brox**, Hans/ **Walker**, Wolf-Dietrich, *Besonderer Schuldrecht*, 46. Auflage, 2022, s. 1, Rn. 2; **Zufferey**, Jean Baptiste, *Le Contrat Contraire Aux Bonnes Moeurs*, Fribourg 1988, s. 84-86; **Uygur**, Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi Cilt I*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 199; **Westermann**, Harm Peter/ **Bydlinski**, Peter/ **Arnold**, Stefan, *BGB- Schuldrecht Allgemeiner Teil*, C.F. Müller, 9. Aufl., 2020, s. 5, Rn. 11; **Schwenzer**, Ingeborg/ **Fountoulakis**, Christiana, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, 8. Aufl., Bern 2020, s. 150, Art. 20, Rn. 20.01; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 8; **Kaplan**, s. 52.

<sup>108</sup> **Kaplan**, s. 59; **Koç: Tevdi**, s. 146; **Bilgen**, s. 70; **Tekinalp**, s. 429; **Battal: Şerh**, s. 72; **Hazar/ Babuşcu**, s. 45. İsviçre hukukunda da "die Bankdepotgeschäfte" içerisinde yer almaktadır. Bknz. **Roesle**, s. 15; **Meitner**, s. 2.

<sup>109</sup> **Antalya**, O. Gökhan/ **Acar**, Faruk/ **Durgun Arslan**, Çisil/ **Görgeç**, Başak/ **Yelkenci**, Işıl, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Marmara Hukuk Yorumu Cilt V/I)*, Seçkin

öğretilerinde banka sözleşmelerinin diğer sözleşme türlerinden ayırt edilmesini sağlayacak ortak unsurların mevcut olup olmadığı konusu uzun yıllardır tartışma konusu olmuştur<sup>110</sup>.

## 1. Alman Hukukunda

Çeşitli bankacılık hizmetlerinin bir çerçeve sözleşme olarak genel bir bankacılık sözleşmesine (*Allgemeiner Bankvertrag*) dayanıp dayanmadığı kapsamlı bir hukuki tartışmanın konusudur<sup>111</sup>. Alman hukukunda banka sözleşmeleri, genel işlem koşullarını içeren standart sözleşme formatında düzenlenmektedir<sup>112</sup>. Banka genel işlem şartlarının

---

Yayıncılık, Ankara 2025, s. 106; **Bauen/ Rouiller**, s. 190; **Kaplan**, a.g.e, s. 45; **Tekinalp**, a.g.e, s. 230; **Bilgen**, a.g.e, s. 83. Genel işlem koşullarına yer verilen 6098 sayılı TBK'nın madde gerekçelerine bakıldığında verilen örneklerin çoğunluğunun bankacılık sözleşmelerine ilişkin olduğu görülmektedir. Detaylı bilgi için bkz. **Kaplan**, a.g.e, s. 99; **Gümüüşsoy**, Güler, "Bankacılık İşlemlerinde Genel İşlem Koşulları", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S. 1, Ocak 2013, s. 177.

<sup>109</sup> **Akyol**, Şener, *Sözleşmenin Yorumu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 20; **Sckwintowski**, Hans Peter, *Bankrecht*, 5. Aufl., Carl Heymanns Verlag, 2018, s. 53, Rn. 10; **Gümüüşsoy**, a.g.e, s. 178; **Kaplan**, a.g.e, s. 99-100.

<sup>110</sup> **Rotter**, Klaus/ **Placzek**, Thomas, *Bankrecht*, C.H. Beck, 2. Aufl., 2019, s. 1, Rn. 3; **Canaris**, Claus Wilhelm, *Bankrecht*, Berlin, 2023, s. 7, Rn. 11; **Bilgen**, s. 118-119.

<sup>111</sup> **Rotter/ Placzek**, s. 1, Rn. 3.

<sup>112</sup> **Dauner-Lieb**, Barbara / **Heidel**, Thomas / **Lepa**, Manfred / **Ring**, Gerhard (Hrsg.), *Schuldrecht – Erläuterungen der Neuregelungen zum Verjährungsrecht, Schuldrecht, Schadensersatzrecht und Mietrecht*, Anwalt Kommentar, Boon, Deutscher Anwalt Verlag, 2002 s. 322, Rn. 3; **Baumbach/ Hopt**, Rn. A/6.

başlangıcında yer alan "*Für Fälle, die nicht durch die Bestimmungen dieses Vertrages geregelt sind, gelten die Bestimmungen des Hauptvertrages für Bankgeschäfte zwischen dem Kunden und der Bank*"<sup>113</sup> ifadesinden hareketle, eski Alman öğretisinde genel bir bankacılık sözleşmesinin varlığı ileri sürülmektedir<sup>114</sup>.

Alman hukukunda kabul gören "*genel banka sözleşmesi (Allgemeinerbankvertrag)*" görüşünün hukuki niteliğine ilişkin birtakım fikirler ileri sürülmektedir<sup>115</sup>. Bunlardan ilki genel bankacılık sözleşmesi ile banka ve müşteri arasında oldukça ayrıntılı bir sözleşme akdedildiği ve bu nedenle taraflar arasında

---

<sup>113</sup> "*Bu sözleşmede hüküm bulunmayan durumlarda müşteri ile banka arasında akdedilmiş olan Temel Bankacılık Hizmet Sözleşmesi hükümleri uygulanır*" şeklindeki ifade Alman hukukunda temel bankacılık hizmet sözleşmesinin varlığına işaret etmektedir. **Bknz.** Deutsche Bank AG, "*Private Kunden (PK)*," <https://www.deutsche-bank.de/pk.html> (Erişim Tarihi: 19.06.2023).

<sup>114</sup> Kavram ilk olarak *Neustätter* (s. 71) tarafından ileri sürülmüştür. **Bknz. Derleder, Peter/ Knops, Kai Oliver/ Bamberger, Heinz Georg, Handbuch zum deutschen und europäischen Bankrecht**, 2. Aufl., 2009, s. 27, Rn. 3 (Naklen). Bu görüşe göre, banka ile müşteriler arasındaki ticari ilişkinin (Geschäftsverbindung) varlığına atıfta bulunmaktadır. Böyle bir sözleşme müşteri olmayan herkes ile banka arasında kendiliğinden oluşmaktadır. **Bknz. Schönle**, s. 53; **Guggenheim**, s. 9; **Kaplan**, s. 53; **Tekinalp**, s. 359.

<sup>115</sup> **Langenbucher, Katja/ Bliesener, Dirk H./ Spindler, Gerald, Bankrechts-Kommentar**, C.H. Beck, 3. Auflage, München 2020, s. 1, Rn. 3; **Kaplan**, s. 53; **Canaris**, s. 3; **Guggenheim**, s. 9; **Schönle**, s. 25.

münferit başka bir sözleşmenin varlığına ihtiyaç duyulmaması gerektiğidir<sup>116</sup>.

Bu görüşün aksi yönde başka bir görüş, genel banka sözleşmesi ile bankanın, müşterinin talebi doğrultusunda münferit sözleşme yapma yükümlülüğü altına girdiğini ileri sürmektedir<sup>117</sup>. *CANARIS*, genel bankacılık sözleşmesi olarak adlandırılan sözleşmenin geçerli bir sözleşme niteliği taşımadığını ifade etmektedir. O halde, taraflar arasında bankacılık ilişkisinin başlatılmasına yönelik yapılan mutabakat, herhangi bir bağlayıcı borç ilişkisi oluşturmadığından genel sözleşme tanımıyla örtüşmemektedir<sup>118</sup>.

Alman hukukunda benimsenen son görüşe göre, "*genel banka sözleşmesi*" olarak adlandırılan hususlar gerçekte münferit sözleşme niteliği taşımaktadır. "*Genel banka sözleşmesi*" kavramının, anlam karmaşıklığına ve yanlış anlaşılmalara yol açabileceği gerekçesiyle kullanılmaması uygundur<sup>119</sup>.

---

<sup>116</sup> **Koch**, Arwed, *Das Recht der deutschen Bankwirtschaft*, 1940, s. 11-16; **Canaris**, s. 3, Rn. 2; **Fuchs**, s. 9. Eleştiriler için bkz. **Grundmann**, Stefan, *Bankvertragsrecht und Commercial Banking (Kommentar)*, Bank I, 2020, s. 297; **Tekinalp**, s. 360, N. 35-08.

<sup>117</sup> **Ludwid**, Raiser, *Des Recht der Allgemeinen Geschäftsbedingungen*, 1935 (Nachdruck) 1961, s. 145.

<sup>118</sup> **Canaris**, s. 7, Rn. 11. Doğan yükümlülükler ise ancak yasal borç ilişkisi veya belirli bireysel işlemler kapsamında değerlendirilebilir. Örneğin, bir bankanın cari hesap sözleşmesi imzalayarak müşteriye kasa kiralama yükümlülüğünü de üsteleneceği varsayılmaz. Zira, böyle bir kasanın mevcut olup olmayacağı kesin olarak tahmin edilemez. Bknz. **Canaris**, a.g.e, s. 5, Rn. 7 (naklen).

<sup>119</sup> **Altjohann**, W. Horst, *Der Bankvertrag: ein Beitrag zur Dogmatik des Bankrechts*, 1972, s. 131; **Sichtermann**, Siegfried, *Bankgeheimnis und Bankauskunft: in der*

Alman Federal Adalet Divanı (*BGH*) ise bir cari hesap veya kredi sözleşmesine genel şart ve koşulların eklenmesinin genellikle bir genel bankacılık sözleşmesini çerçeve sözleşme olarak tesis ettiği görüşünü reddetmektedir<sup>120</sup>.

## 2. İsviçre Hukukunda

İsviçre bankacılık hukukunda, genel bir bankacılık sözleşmesinin (*Allgemeiner Bankvertrag*)<sup>121</sup> varlığı reddedilmektedir. Nitekim birçok banka sözleşme türü atipik

---

*Bundesrepublik Deutschland so wie in wichtigen ausländischen Staaten*, 1984, s. 93. *Altjohann*, genel bankacılık sözleşmelerini ön sözleşme kapsamında değerlendirmektedir. **Bknz.** s. 135. Avusturya hukukunda ise banka sözleşmesinin bankada müşteri tarafından, banka hesabının açılması ile kurulan, hesabın banka tarafından idaresi hususunu da kapsayan bir sözleşme olduğu savunulmaktadır. **Bknz. Schinnerer/ Avancini**, s. 18.

<sup>120</sup> BGH, böyle bir çerçeve sözleşmesinin bağımsız ve bağlayıcı bir hukuki sonuca sahip olmadığını ve bir bankanın mevcut bir ticari ilişkiye dayanarak daha fazla riskten uzak ticari işlem yapma konusunda kendi kendine yüklediği bir yükümlülüğün temeli olmadığını ileri sürmüştür. Aslında, bir kredi kuruluşunun bu tür yükümlülüklerinin hukuki dayanağını, müşteri ile banka arasında akdedilen bireysel sözleşmelerde veya Alman Medeni Kanunu'nun (BGB) Art. 311 II, 241 II maddeleri uyarınca müzakereler yapılarak kurulan sözleşme öncesi bir yükümlülükte aramak daha uygundur. Karar için **bknz.** BGH NJW 2001, 3695 (3696) (Erişim Tarihi: 24.12.2024, <https://datenbank.nwb.de/Dokument/5292/>).

<sup>121</sup> İsviçre sözleşmeler hukuku, sözleşme serbestisine dayandığından sözleşme türleri sarahaten kanunda düzenlenmiş değildir. **Bknz. Graffenried**, Rudolf, *Beiträge zum schweizerischen Bankenrecht*, Bern 1987, s. 135; **Bauen/ Rouiller**, s. 190-191.

sözleşme kapsamında değerlendirilmektedir<sup>122</sup>.

### 3. Türk Hukukunda

Bankalar tarafından hazırlanan ve mevduat, kredi ile diğer hesaplara ilişkin maddeleri içeren belgeler, "*genel banka işlem şartları/ bankacılık hizmetleri sözleşmesi*" olarak adlandırılmaktadır<sup>123</sup>. Zira banka sözleşmeleri, banka genel işlem şartları, standart sözleşmeleri ve banka teammülerinden<sup>124</sup> oluşmaktadır<sup>125</sup>. *KOCAİMAMOĞLU*'na göre bu genel işlem şartlarını, dolaylı olarak "*genel banka sözleşmesi*" olarak adlandırmak

---

<sup>122</sup> **Kunz**, Peter V. (Çeviren Erhan Seyfi Moroğlu), *İsviçre'de Banka Müşteri Sırrı, Banka ve Tüketici Hukuku Sempozyumları*, On İki Levha Yayınları, 2009, Ankara, s. 145. Fransız hukukçular ise bankaların çeşitli sözleşme türlerinde, banka uygulamalarının teknik özelliklerini göz önünde bulundurarak düzenlemeler yaptıklarını belirtmektedir. Buna istinaden bankalar, borçlar hukukunda yer alan vedia, karz, vekalet veya kira sözleşmeleri vb. akitlere ilişkin hükümleri gerek tarafların yükümlülükleri gerekse sözleşmenin hukuki niteliği açısından değiştirebilmektedir. Bknz. **Treyvaud**, s. 27; **Guggenheim**, s. 10, Rn. 6 (naklen).

<sup>123</sup> **Bilgen**, s. 118. Ayrıca öğretide, "banka hizmet paketi sözleşmesi" olarak da adlandırmaktadır. Bknz. **Kurşun**, Özgü, *İnternet Bankacılığında Bankanın Hukuki Sorumluluğu*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023, s. 52.

<sup>124</sup> Türkiye Bankalar Birliği, 1958 yılında bankacılık mesleğini geliştirmek, bankalar arasındaki dayanışmayı güçlendirmek, haksız rekabeti önlemek ve Türk bankacılığını yurt içi ve yurt dışında temsil etmek amacıyla kurulmuş, tüzel kişiliğe sahip mali ve mesleki bir kuruluştur. Detaylı bilgi için **bknz.** <https://www.tbb.org.tr> (Erişim Tarihi: 21.06.2023).

<sup>125</sup> **Tekinalp**, s. 370, N. 36-01; **Kaplan**, s. 45.

mümkündür<sup>126</sup>. *KAPLAN* ise banka ile müşterisi arasındaki ilişkinin güvene dayalı bir sürekli borç ilişkisi olduğunu belirterek, bu görüşü yalnızca kredi, mevduat açılması, cari hesap ve akreditif gibi bazı müşterek özellikler gösteren banka sözleşmeleri bakımından geçerli kabul etmektedir<sup>127</sup>.

Bankacılık hizmet sözleşmesi hukuki niteliği itibarıyla bir çerçeve sözleşmedir<sup>128</sup>. Gelişen hayatla birlikte bireysel sözleşmelerdeki öneri-kabul, irade beyanları arasındaki uygunluğu sağlamak amaçlı karşılıklı görüşme yöntemleri ortadan kaldırılarak yerini tamamen veya kısmen genel işlem koşullarıyla önceden hazırlanıp içeriği karşı tarafça karşılıklı görüşme ve pazarlık sonucu yapılmadan kabul edilen sözleşmelere bırakmıştır<sup>129</sup>.

Son yıllarda bankalar benzer şekilde, müşterilerinin artan kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve işlemleri kolaylaştırmak için standart "*Genel Kredi Sözleşmeleri*"

---

<sup>126</sup> **Kocaimamoğlu**, Sururi, *Bankacılık Ansiklopedisi*, 4. Bası, Ankara, 1985, s. 214-215.

<sup>127</sup> **Kaplan**, s. 58; **Guggenheim**, s. 10. Aksi yönde bknz. **Tekinalp**, s. 359; **Bilgen**, s. 1; **Battal: Şerh**, s. 42.

<sup>128</sup> Çerçeve sözleşme, genel işlem koşullarının ağırlıklı olarak kullanıldığı sözleşmelerdir. Bknz. **Kurşun**, s. 66; **Guggenheim**, s. 10; **Kaplan**, s. 54; **Tekeci**, s. 143-144.

<sup>129</sup> **Şen Doğramacı**, Hayriye Çerçeve Sözleşmeler, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Doktora Tezi*, Eskişehir, 2010, s. 32; **Gürzumar**, Osman Berat, *Franchise Sözleşmeleri*, İstanbul, Beta Yayınları, 1995, s. 28.

hazırlamaktadır<sup>130</sup>.

*Kanaatimizce*, Alman öğretisinde ileri sürülen, bireysel bankacılık hizmetlerinin dayandığı hukuki ilişkilerin tek tip bir “*banka hukuku sözleşmesi*” kapsamında değerlendirilmesi isabetli değildir. Zira banka hukuku, kiralık kasa, kredi, menkul kıymet hesabı ve yatırım danışmanlığı vb. farklı sözleşme türlerine dayanan, kanunla kısmen düzenlenen ve sektörün genel ile özel işlem koşullarıyla şekillenen çeşitli medeni hukuk ilişkilerini kapsayan kolektif bir terim niteliğindedir. Ayrıca banka ile müşteri arasındaki ilişkide koruma, bilgilendirme ve özen yükümlülükleri, her bir münferit sözleşmeden ve dürüstlük ilkesinden doğmakta olup, bu yükümlülüklerin açıklanması için ayrıca genel bir bankacılık sözleşmesi varsayımına lüzum bulunmamaktadır.

### **C. Bankaya Tevdi Sözleşmeleri ile Karşılaştırılması**

Bankaya tevdi sözleşmeleri, müşterinin para veya eşyayı muhafaza edilmek, saklanmak ya da belirli bir amaçla kullanılmak üzere bankaya teslim ettiği sözleşme ilişkilerini ifade eder<sup>131</sup>. Bu sözleşmelerde banka, tevdi edilen değer üzerinde koruma,

---

<sup>130</sup> **Tekinalp**, s. 479; **Bilgen**, s. 118; **Kaplan**, s. 290. Öğretide *Kaplan ve Tekinalp*, bu sözleşmeyi “*kredi açma sözleşmesi*”, *Bilgen* ise “*çerçeve sözleşme*” olarak adlandırmaktadır. Bu sözleşmeler, çoğunlukla önceden düzenlenmiş şekilde hem müşterilere hem de gerekirse kefillere imzalatılmaktadır. Bknz. **Somuncuoğlu, Ünal**, “Banka Genel Kredi Sözleşmeleri ve Kefalet”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 15, S. 165, Mayıs 2020, s. 1056; **Kaplan**, s. 54.

<sup>131</sup> *Koç’a* göre tevdiat, her zaman bankaya bırakılan şeyleri ifade etme amacıyla kullanılmaz. Bknz. **Koç: Tevdi**, s. 144.



saklama veya iade borcu altına girer<sup>132</sup>. *Kanaatimizce* tevdi ilişkisi, klasik anlamda emanet (*vedia*) kavramıyla benzerlik gösterse de bankacılık faaliyetinin niteliği nedeniyle kendine özgü (*sui generis*) özellikler taşımaktadır.

## 1. Tevdi Kavramı

Banka hukukunda tevdi kavramının biri geniş diğeri dar olmak üzere iki farklı anlamı bulunmaktadır<sup>133</sup>. Dar anlamda tevdi kavramından "*mevduat*" anlaşılmaktadır<sup>134</sup>. Geniş anlamda tevdi kavramı ise açık ya da kapalı tevdi olarak ikiye ayrılmaktadır<sup>135</sup>. *Kanaatimizce*, kiralık kasa sözleşmesi de geniş anlamda bankaya tevdi sözleşmelerinin bir türüdür. Zira sözleşmenin causası, kasa müşterisinin menkul bir değerini güvenli bir alanda saklama arzusudur.

## 2. Türleri

### a. Açık Tevdi İşlemleri

Açık tevdi işlemlerinde (*Offene Depotgeschäfte*), banka müşterisi, para ya da menkul kıymetlerini saklama ve gerektiğinde yönetilmesi amacıyla bankaya teslim

---

<sup>132</sup> **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 143. Aksi yönde bknz. **Tekinalp**, s. 308.

<sup>133</sup> **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 144; **Kaplan**, s. 203.

<sup>134</sup> Bankalar, mevduat kabul etme yetkisine sahip ticari finansal kuruluşlar olarak, fon fazlası olan ekonomik birimlerden topladıkları kaynakları fon ihtiyacı olanlara aktarmaktadır. Bknz. **Solmaz**, Meryem, *Bankanın Mevduat Sözleşmesinden Doğan Hukuki Sorumluluğu*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2024, s. 6-7; **Tekinalp**, s. 429; **Bilgen**, s. 225.

<sup>135</sup> **Koç: Tevdi**, s. 143-144; **Kaplan**, a.g.e, s. 203; **Tekinalp**, a.g.e, s. 429.

etmektedir<sup>136</sup>. Açık tevdi işlemlerinin hukuki niteliği tartışmalı olmakla birlikte, türlerine göre farklılık göstermektedir. Düzenli<sup>137</sup> ve toplu<sup>138</sup> tevdi işlemlerinde müşterinin saklama amacı açık olduğundan, bu tür işlemlerin saklama (*vedia*) akdi olduğu kabul edilmektedir<sup>139</sup>.

Açık tevdi işlemlerinden usulsüz<sup>140</sup> tevdi ile numaralı ve şifreli<sup>141</sup> tevdilerin hukuki niteliği de diğer bir tartışma konusudur. Bu tevdi türlerinde müşteriler, bankaya genellikle para yatırdığından bu işlemin TBK<sup>142</sup> md. 386 kapsamında tüketim ödöncü (*karz*) sözleşmesi mi, yoksa TBK md. 570 kapsamında misli şeylerin saklanması sözleşmesi mi olduğu konusunda görüş birliği bulunmamaktadır<sup>143</sup>. Usulsüz tevdi işleminin konusu para ise, tüketim ödöncü (*karz*) sözleşmesinin; diğer eşyalardan oluşuyorsa, saklama (*vedia*) sözleşmesinin varlığı kabul edilmektedir<sup>144</sup>.

---

<sup>136</sup> Uygulamada düzenli (adi) tevdi, toplu tevdi, usulsüz tevdi ve numaralı ya da şifreli tevdi olmak üzere dört türü bulunmaktadır. Bknz. **Kaplan**, s. 204.

<sup>137</sup> Detaylı bilgi için bknz. **Kaplan**, s. 204; **Koç: Tevdi**, s. 158.

<sup>138</sup> Detaylı bilgi için bknz. **Kaplan**, a.g.e, s.205; **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 159.

<sup>139</sup> **Guggenheim**, s. 56-57; **Kaplan**, a.g.e, s. 206.

<sup>140</sup> Detaylı bilgi için bknz. **Kaplan**, a.g.e, s. 205; **Koç: Tevdi**, s. 160; **Tekinalp**, s. 466.

<sup>141</sup> Bu uygulama Türkiye'de bulunmazken, İsviçre'de uygulanmaktadır. Detaylı bilgi için bknz. **Umbricht-Maurer**, Rose Marie, *Das Depotgeschäft*, Zürich, 1976, s. 53; **Guggenheim**, s. 56.

<sup>142</sup> Türk Borçlar Kanunu, Kanun No: 6098, S. 27836, Resmî Gazete: 04.02.2011.

<sup>143</sup> **Kaplan**, s. 206; **Tekinalp**, s. 467.

<sup>144</sup> **Guggenheim**, s. 60; **Tandoğan**, s. 326; **Kaplan**, a.g.e, s. 206.

## ***b. Kapalı Tevdi İşlemleri***

Kapalı tevdi (*Geschlossene Depotgeschäfte*), kapalı bir zarf, kutu, torba ya da benzeri bir koruyucu şey içerisinde bankaya yapılan işlemin genel adıdır<sup>145</sup>. Banka hukuku terminolojisinde de kapalı tevdi ya da mühürlü tevdi (*verschlossenes Depot, geschlossenes*) terimleri benzer anlamda kullanılmaktadır. Bankaya yapılan bu tür tevdi işlemi TBK md. 561 kapsamında saklama (*vedia*) sözleşmesi niteliğine haizdir<sup>146</sup>.

Kapalı tevdi işlemlerinde, banka kasa içeriğini bilmediğinden, müşteri teslim ettiği eşyanın değerini gerçek değerinden farklı beyan edebilmektedir<sup>147</sup>. Eşyanın değeri müşterinin bildirdiğinden yüksekse ve bu husus ispatlanırsa, bankanın ödeyeceği miktar tartışmalı hale gelmektedir. *TREYVAUD*<sup>148</sup>, bankanın bu yüksek bedeli ödemekle yükümlü olmadığını ifade etmektedir<sup>149</sup>.

---

<sup>145</sup> **Koç: Tevdi**, s. 174; **Tekinalp**, s. 342; **Kaplan**, a.g.e, s. 203.

<sup>146</sup> **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 174. Ayrıca **bknz.** OR Art. 472, "*Der Hinterlegungsvertrag*", bir şeyin muhafaza edilmek üzere saklayana bırakılmasını konu alan "*saklama (tevdi) sözleşmesinin*" tanımını ve temel unsurlarını düzenleyen hükümdür.

<sup>147</sup> **Guggenheim**, s. 56; **Bilgen**, s. 225; **Kaplan**, s. 204.

<sup>148</sup> **Treyvaud**, s. 80.

<sup>149</sup> *Treyvaud'a* göre, kararlaştırılan tazmin şekli nasıl olursa olsun yani ister vedia verenin başlangıçta bildirdiği değere göre, ister bankanın tasarrufuna konulan toğlam miktar ve sözleşme süresine göre tazmin tarzı olsun, banka yüksek değeri ödemekle yükümlü olmamalıdır. **Bknz. Treyvaud**, a.g.e, s. 79-80. Benzer görüş için **bknz. Koç: Tevdi**, s. 174-175. *Koç'a* göre ise bankanın güvenlik sağlama borcu mutlak olmayıp, somut olayın durum ve şartlarına uygun bir biçimde değerlendirilmelidir. Bankadan, sorumluluğu

### *c. Kiralık Kasaya Tevdi*

Kiralık kasaya tevdi (*küçük kasaya tevdi/ Schrankfach*<sup>150</sup>), bankanın zırhlı bir kasayı, sözleşmenin süresi ve bırakılan eşyanın miktarına bağlı olarak belirlenen bir ücret karşılığında, müşterinin kullanımına bıraktığı sözleşmedir<sup>151</sup>. Tevdi sözleşmeleri kendi aralarında ikiye ayrılmakla birlikte, kiralık kasaya sözleşmesinin hangisinin kapsamında olacağına ilişkin farklı görüşler ileri sürülmektedir. İlk görüşe göre, kiralık kasa işlemleri kapalı tevdi işlemi olarak kabul edilmektedir<sup>152</sup>. Diğer ve çoğunlukla benimsenen görüş ise kiralık kasa sözleşmelerinin kendine özgü bir tevdi türü olduğunu ve açık veya kapalı tevdiye tam olarak uymadığını ifade etmektedir<sup>153</sup>.

---

dışında ve kendisine tevdi edilen malın bildirilen değeri üzerinde önlem alması beklenemeyeceğinden, banka genellikle işletme gereği sigorta ile sorumluluğunu güvence altına almaktadır. Bu durumda müşterinin bildirdiği değer gerçek değer altında kalması ve sigorta teminatının da bu değere göre belirlenmesi halinde, TBK md. 52 uyarınca tazminatın indirilmesini haklı kılan bir kusurun varlığı söz konusu olmaktadır. Tazminatın indirilmesine ilişkin aksi görüş için bkz. **Treyvaud**, s. 81.

<sup>150</sup> **Tekinalp**, s. 469.

<sup>151</sup> **Treyvaud**, s. 81; **Koç: Tevdi**, s. 175; **Kaplan**, 218; **Bayram**, s. 47; **Roesle**, s. 15; **Tekinalp**, s 469.

<sup>152</sup> **Kaplan**, s. 204.

<sup>153</sup> **Koç: Tevdi**, s. 175. *Kanaatimizce* de bu belirleme isabetlidir.

### §3. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI<sup>154</sup>

#### I. TARAFLARIN ANLAŞMASI

Türk Borçlar Kanunu md. 1'e göre sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla (*Willensäusserung*) kurulmaktadır<sup>155</sup>. Kiralık kasa sözleşmesi akdedilmeden evvel, banka tarafından ilk olarak, müşterinin banka nezdinde mevcut bir banka hesabının (*Bankkonto*)<sup>156</sup> bulunup bulunmadığı kontrol edilmektedir<sup>157</sup>. Müşterinin ilgili bankada bir hesabı yok ise taraflar arasında öncelikle bir banka hesap

---

<sup>154</sup> Esaslı unsurlar üzerinde mutabakat sağlanamaz ise sözleşme kurulmamış sayılmakta; buna karşılık esaslı unsurlar üzerinde anlaşma bulunmakta ise tali unsurlardaki eksiklik sözleşmenin geçerliliğini etkilememekte ve gerektiğinde hâkim tarafından tamamlanabilmektedir. Bknz. **Reisoğlu**, Safa, *Türk Borçlar Kanunu Genel Hükümler*, 23. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 63.

<sup>155</sup> **Akıncı**, Şahin, *Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler)*, Sayram Yayınevi, 7. Bası, Konya 2013, s. 20; **Eren**, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 25. Baskı, Ankara 2020, s. 210; **Oğuzman**, Kemal/ **Öz**, Turgut, *Borçlar Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2023, s. 42; **Kılıçoğlu**, Ahmet, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, 24. Baskı, Ankara, s. 79; **Antalya**, O. Gökhan/ **Acar**, Faruk/ **Durgun Arslan**, Çisil/ **Görgeç**, Başak/ **Yelkenci**, Işıl, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Marmara Hukuk Yorumu Cilt V/1)*, Ankara 2025, Seçkin Yayıncılık, s. 57.

<sup>156</sup> **Apanty**, Peter/ **Iro**, Gert/ **Koziol**, Helmut (Hrsg.), *Österreichisches Bankvertragsrecht Band II: Konto und Depot*, 2. Aufl., Wien 2008, s. 1, Rn. 1/2; **Vallenthin**, s. 40.

<sup>157</sup> **Solmaz**, s. 126; **Tekinalp**, s. 359; **Kaplan**, s. 52.

açılış sözleşmesi (*bankacılık hizmetleri sözleşmesi*) akdedilir<sup>158</sup>.

## II. KULLANIMA BIRAKILAN KASA

Kiralık kasa sözleşmesinin temel unsuru, müşterinin kullanımına bırakılan

---

<sup>158</sup> Hesap açılış sözleşmesi, bankadaki işlemlerin temelini oluşturan, alacak ve hizmetlerin kaydını güvence altına alan ve banka tarafından masraf veya ücret alınmasına imkân veren bir sözleşmedir. Müşterinin standart işlem yapması kiralık kasa sözleşmesinin kurulmasında dikkate alınmaz. Bknz. **Tenekeci**, Cüneyt, "Bankacılık Hizmet Sözleşmesinin Hukuki Niteliği", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S. 23, s. 141; **Solmaz**, a.g.e, s. 63; **Şener**, s. 119. Ayrıca **bknz.** T. Garanti Bankası A.Ş., Bankacılık Hizmetleri Sözleşmesi, Erişim Tarihi: 12.10.2024, <https://www.garantibbva.com.tr/content/dam/publicwebsite/pdf/sozlesmeler/tr/2020/bankacilik-hizmet-sozlesmesi-25-08-2020.pdf>.

kasadır<sup>159</sup>. Daha önce ifade edildiği üzere, kasa kavram olarak genellikle banka (*tesis*)<sup>160</sup> zemininde bulunan çelik ve betondan yapılmış yüksek güvenlikli odalarda bulunan, iki ayrı anahtar<sup>161</sup> ile açılabilen çelik bir saklama kasalarını ifade etmektedir<sup>162</sup>.

Banka, müşteri ile yapmış olduğu sözleşme kapsamında kasanın kullanımını müşteriye bırakır. Burada bankanın borcu, kiralanan kasanın mülkiyetini müşteriye

---

<sup>159</sup> Kira sözleşmesine konu teşkil eden mal veya hak, kullanım amacıyla devre elverişli ve belirli ya da belirlenebilir nitelikte olmalıdır. Kiraya verenin malik sıfatını haiz olması zorunlu değildir. Bilhakis üçüncü bir kişi de başkasına ait bir eşyayı kiraya verebilir. Detaylı bilgi için bkz. **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 225 vd. *Kanaatimizce*, kiralık kasanın hizmetin niteliği gereği bankanın mülkiyetinde bulunması esastır. Ancak kasa içeriğinin başka bir şubeye nakli, kural olarak müşterinin açık rızasına bağlıdır. Bununla birlikte, güvenliği tehdit eden olağanüstü hâller veya sözleşmede açıkça öngörülen durumlarda, bankanın kasa içeriğini uygun bir başka şubeye nakletmesi mümkün olabilir. **Bknz.** T. C. Ziraat Bankası A.Ş., Kiralık Kasa Sözleşmesi, <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf> (Erişim Tarihi: 12.10.2024).

<sup>160</sup> Detaylı bilgi için bkz. **Opitz**, s. 497; **Bayram**, s. 49; **Roesle**, s. 15; **Uwe**, s. 1; **Heinz**, s. 1-2; **Lotz**, s. 5.

<sup>161</sup> Kiralık kasalarda kural olarak biri müşteride diğeri bankada bulunan iki anahtarlı sistem uygulanmakta olup, her iki anahtarın eş zamanlı kullanımı gerekmektedir. Daha yüksek güvenlik gerektiren istisnai hallerde ise yetkili görevli tarafından muhafaza edilen üçüncü anahtarın bulunduğu üç anahtarlı sistemler de kullanılabilmektedir. Bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 60 vd. Kasa anahtarları hakkında detaylı bilgi için **bknz.** s. 32 vd.

<sup>162</sup> **Kaplan**, s. 218. Kasa kavramı için **bknz.** s. 20 vd.

bırakmak olmayıp yalnızca kasanın kullanım amacıyla zilyetliğini müşteriye bırakmaktan ibarettir. Banka, kasanın mülkiyetini elinde tutmaya devam ederken, müşteriye yalnızca belirli bir süre için ve sözleşmede kararlaştırılan şartlarla kasayı kullanma hakkı tanır. Bu kapsamda, müşterinin kasayı kullanabilmesi için gerekli anahtarlar teslim edilmekte ve kasanın fiili kullanımı müşteriye devredilmektedir. Ancak bu devir, mülkiyetin geçişini sağlamaz; müşteri, kasadan yalnızca kullanım hakkı çerçevesinde faydalanabilir. Kasanın esasen bankanın malı olmaya devam etmesi, müşterinin kasayı amacı dışında veya sözleşmeye aykırı şekilde kullanmasını engellemeye yönelik bir güvence oluşturmaktadır. Böylece bankanın sorumluluğu, kasanın güvenliğini sağlamak ve müşterinin kullanımına uygun şekilde kasayı hazır bulundurmakla sınırlı kalır. Dolayısıyla, kiralık kasa sözleşmesinde bankanın borcu, kasanın kullanım hakkını müşteriye devretmekle sınırlı olup, mülkiyet hakkı bankada kalmaya devam eder<sup>163</sup>.

Kasanın teslim zamanı, taraflarca belirlenmektedir<sup>164</sup>. Kural olarak, kiralık kasa sözleşmesinin imzalanmasını takiben banka tarafından müşteriye kasa anahtarı teslim edilmektedir. Anahtarın müşteriye verilmesiyle birlikte, sözleşmenin konusunu oluşturan

---

<sup>163</sup> **Fikentscher**, Wolfgang/ **Heinemann**, Andreas, *Schuldrecht (Allgemeiner und Besonderer Teil)*, 12. Auflage, Zürich, 2022, s. 623, N. 991; **Gümüş**, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017, s. 190; **Aral**, Fahrettin/ **Ayrancı**, Hasan, *Borçlar Hukuku Özel Borç ilişkileri*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Tıpkı 12. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 257; **Aydoğdu**/ Kahveci, s. 376; **Zevkliler**/ **Gökyayla**, s. 214; **Yavuz**/ **Acar** / **Özen**, s. 225; **Brox**/ **Walker**, s. 197; **Acar**, Faruk, *Kira Hukuku Şerhi (TBK md. 299-332)*, Beta Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, 2017, s. 105.

<sup>164</sup> **Zevkliler**/ **Gökyayla**, s. 254.



kasanın müşterinin kullanımına hazır halde teslim edildiği kabul edilmektedir<sup>165</sup>. Bu konuda taraflar arasında herhangi bir süre belirtilmemiş ve anahtar sözleşmenin imzalandığı an teslim edilmemiş ise karşılıklı sözleşmelere ilişkin genel prensibin uygulanması gerekmektedir<sup>166</sup>.

### III. SÖZLEŞME BEDELİ VE DEPOZİTO

Kiralık kasa sözleşmesi hukuki niteliği itibariyle tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir<sup>167</sup>. Bu nedenle müşteri tarafından, sözleşme konusu kasanın kullanımı karşılığı olarak bankaya mutlaka bir bedel ödenmektedir (*TBK md. 313*)<sup>168</sup>. Kiralık kasa

---

<sup>165</sup> **Roesle**, s. 24.

<sup>166</sup> Tarafların birbirine karşı edim üstlendiği sözleşmeler sinallagmatik sözleşme olarak nitelendirilmekte olup, kiralık kasa sözleşmesi de banka ile müşteri arasında karşılıklı edim borcu doğurması sebebiyle sinallagmatik bir sözleşme niteliği taşımaktadır. Bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 25. Buna göre taraflar, edimlerini karşılıklı ve aynı anda ifa etme prensibine uygun olarak yerine getirmelidir. Bknz. **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 236.

<sup>167</sup> **Schönle**, s. 277; **Bauen/Rouiller**, s.195; **Bayram**, s. 52; **Arpagaus/Stadler/Werlen**, s. 492; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 227; **Acar (Şerh)**, s. 47.

<sup>168</sup> **Pehlivan**, Pınar/ **Yurtsever**, Hatice, *Türk Bankacılık Sektörü ve Mali Yükümlülükleri*, 1. baskı, İstanbul, s. 93; **Bayram**, s. 52. Kiralık kasa sözleşmesinin bedelsiz olarak yapılmasına ilişkin herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Ancak, sözleşmenin taraflarından birinin banka ya da bu işte uzmanlaşmış bir şirket olduğu düşünüldüğünde; bu sözleşmenin bedelsiz olarak yapılmasının uygulamada teknik açıdan mümkün olamayacağı görülmektedir. Bu bakımdan öğretide görüş birliği bulunmaktadır. Aynı yönde bknz. **Roesle**, s. 86; **Lotz**, s. 39; **Uwe**, s. 55; **Dorn**, s. 30; **Kaplan**, s. 220. Kasa bedeli, kiracının borçları başlığı altında düzenlenen "*Kira bedelini (Mietzins) ödeme*

sözleşmelerinde kira bedelinin (*Mietpreis*) ödeme zamanı (*Fälligkeit*) ve içeriği, klasik adi kira sözleşmelerinden belirli yönleriyle ayrılmaktadır<sup>169</sup>. Banka uygulamasında, kasanın kullanımına ilişkin bedelin sözleşmenin kurulmasıyla birlikte veya kira süresinin başında peşin olarak tahsil edilmesi yerleşik bir uygulama niteliği taşımaktadır<sup>170</sup>. Kira bedelinin önceden ödenmesini öngören bu tür düzenlemeler, kiracıyı ölçsüz biçimde dezavantajlı duruma düşürmediğinden genel işlem koşulu bakımından da geçerli kabul edilmekte, bu sebeple AGBG Art. 9 (*bugünkü BGB Art. 307*) kapsamında haksız şart teşkil etmemektedir<sup>171</sup>.

---

*borcu*" (*TBK md 313*), hükmü esas alınarak belirlenmektedir. Alman Borçlar Kanunu BGB Art. 535/2 ile aynı yönde **bknz.** İsviçre Borçlar Kanunu (OR) Art. 257.

<sup>169</sup> Kiralık kasa sözleşmesi, ivazlı olarak kurulan bir sözleşmedir. Bknz. **Treyvaud**, s. 81; **Kaplan**, s. 218; **Akyol: Sözleşme**, s. 143; **Koç: Tevdi**, s. 176. Saklama sözleşmesi ivazsız olarak da yapılabilmektedir. Bknz. **Erdem**, Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Genel Hükümler md. 1-181)*, Genişletilmiş 2. Baskı, 1991, s. 3; **Gümüş**, s. 189; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 214; **Eren: Özel Hükümler**, s. 350; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 227; **Higi/ Buhimann/ Wildisen**, a.g.e, s. 4, Rn. 4; **Uwe**, a.g.e, s. 55. *Kanaatimizce* sözleşmenin taraflarından birinin banka olması, ivaz unsurunu zorunlu hale getirmektedir.

<sup>170</sup> **Hoyningen-Huene**, Gerrick von, *Die Inhaltskontrolle nach § 9 AGB-Gesetz*, 1. Aufl., C.H. Beck, München 1992, s. 20, Rn 12; **Hensen**, Bernhard (Hrsg.), *AGB-Recht*, 12. Aufl., C.H. Beck, München 2016, s. 160, Rn. 119; **Uwe**, a.g.e, s. 55; **Lotz**, s. 39; **Antalya/ Acar/ Durgun Arslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 62; **Roesle**, s. 63. Banka uygulaması için bknz. **Kayser**, Bank und Börse (B.u.B.), s. 12, Rn. 12 (**Uwe**, s. 55 dipnot 199 naklen).

<sup>171</sup> **Grüneberg**, Christian, *Bürgerliches Gesetzbuch mit Nebengesetzen (Kommentar)*, 82.

Uygulamada genellikle bankalar, müşteriye tanımladığı açık hesap limiti veya kredi kartı limitinden<sup>172</sup> bu bedelleri otomatik olarak tahsil etmektedir<sup>173</sup>. Aksi halde banka, ödenmeyen bedellere ilişkin olarak müşteri aleyhine, borçlunun temerrüdü hükümlerine başvurabilmektedir<sup>174</sup>. Bu durumda banka, müşteriye yazılı bir bildirimde

---

Auflage, 2023, s. 443, Rn. 3; **Feldmann**, Armin, *Die Geltung allgemeiner Geschäftsbedingungen*, Schnell-Druck-Shop, 1975, s. 121; **Palandt/Putzo**, § 551, Rn. 1; **Larenz**, s. 64.

<sup>172</sup> **Kaplan**, s. 219. Uygulamada bazı bankalar, kiralık kasa hizmetine ilişkin depozito ve yenileme ücretlerinin tahsili amacıyla müşterilerine kredi kartı hesabı tanımlayabilmektedir. Kiralık kasa hizmeti, geçmiş dönemlerde bankalar açısından yüksek işlevselliğe ve müşteri kazanımında stratejik öneme sahip bir hizmet alanı iken, günümüzde dijital saklama imkânlarının yaygınlaşması, ev içi güvenlik ve sigorta teminatlarının güçlenmesi, değerli eşya saklama alışkanlıklarının azalması ve hizmetin bankalar bakımından yüksek maliyet–düşük karlılık dengesine sahip olması nedeniyle popülaritesini önemli ölçüde yitirmiştir.

<sup>173</sup> Daha önceden de ifade edildiği üzere bankaların kasa kiralama amacı, yeni müşteri elde ederek; müşterilerin kredi kartı ya da mevduat hesabı gibi ek hizmetleri kullanmaya teşvik etmektedir. Bknz. **Dorn**, s. 2; **Roesle**, s. 15; **Bayram**, s. 50.

<sup>174</sup> Kiralık kasa bedelinin ödenmemesi hususunda zamanaşımı süresi kira hükümleri çerçevesinde değerlendirilmektedir. Buna göre Türk ve İsviçre Hukuklarında (TBK md. 147/4'te ile OR Art. 128) 5 yıllık bir zamanaşımı süresi ön görülmüştür. Bknz. **Von Thur/Escher**, s. 44; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1418. Alman Hukuku'nda ise BGB Art. 195 uyarınca kiralık kasa sözleşme bedeli 3 yıllık bir zamanaşımı süresine tabidir (Regelmäßige Verjährungsfrist). Bknz. **Prütting/ Wegen/ Weinreich**, s. 301; **Westermann/ Bydlinski/ Arnold**, s. 19, Rn. 44. BankK md. 62'de yer alan zamanaşımı

bulunarak ifa için uygun bir süre vermelidir<sup>175</sup>.

Öte yandan kiralık kasa sözleşmesinde “*kira bedeli*” olarak adlandırılan meblağ, yalnızca kasanın müşterinin kullanımına tahsis edilmesinin karşılığı olmayıp, aynı zamanda bankanın kasaya ilişkin güvenlik, organizasyon, gözetim ve altyapı hizmetleri nedeniyle katlandığı dolaylı giderleri de kapsamaktadır<sup>176</sup>. Bu yönüyle kira bedeli, salt bir kullanım karşılığı olmaktan ziyade, bankanın sunduğu tüm hizmetin ekonomik karşılığını ifade etmektedir<sup>177</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde müşteri tarafından ödenmesi gereken kira bedeli, banka tarafından sözleşme öncesinde belirlenmektedir<sup>178</sup>. Kasalar, bankanın takdirine bağlı olarak aylık ya da yıllık olarak belirlenen ücretler karşılığında kiraya verilmektedir<sup>179</sup>.

---

süresi ise kasa içeriği üzerinde herhangi bir işlem yapılmamasına dayalı bir süredir. Konu bağlamında eleştirilerimiz için **bknz.** Bölüm III, §16, s. 400 vd.

<sup>175</sup> Müşteri, bu süre içinde borcunu ifa etmezse banka sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir. Bknz. **Schimansky**, Herbert/ **Bunte**, Hermann-Josef/ **Lwowski**, Hans-Jürgen/ **Klanten**, Thomas, *Bankrechts-Handbuch*, Band I, 5. Auflage, München 2017, §73, Rn. 20; **Bunte/ Zahrte**, IX, Rn. 6; **Akyol: Sözleşme**, s. 156; **Roesle**, s. 85;

<sup>176</sup> **Uwe**, s. 55.

<sup>177</sup> **Lotz**, s. 25-27; **Bayram**, s. 55; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492.

<sup>178</sup> **Uwe**, s. 55-56.

<sup>179</sup> Kiralık kasalar aylık (bir, üç, altı vb.) ya da bir yıllık olacak şekilde kiralanmaktadır. **Bknz.** Kira Kasa, “Resmi İnternet Sitesi,” <https://kirakasa.com> (Erişim Tarihi: 22.10.2024).

Banka tarafından kira bedeline ek olarak, kiralık kasa açılışında en fazla bir yıllık kira bedelini aşmayacak şekilde depozito (*Kaution*) talep edilmektedir<sup>180</sup>. Kiralık kasa sözleşmeleri, konut ve çatılı işyeri kiralarna ilişkin düzenlemelerin dışında tutulduğundan, depozitoya dair TBK md. 342/I hükmü bu tür sözleşmelere uygulanmamaktadır<sup>181</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde kasa bedeli, kasa içerisindeki eşyaların maddi değerine veya miktarına göre değil; kiralanan kasanın büyüklüğüne göre belirlenmektedir<sup>182</sup>. Ancak uygulamada bazı bankaların sözleşme bedelini, kasa büyüklüğü yerine sözleşme süresini dikkate alarak hesapladığı da görülmektedir<sup>183</sup>.

---

<sup>180</sup> **Roesle**, s. 86; **Uwe**, s. 55. BGB Art. 551'de kiralık kasa bedelinin, kiralama süresinin sonunda ödeneceği hükme bağlanmış olsa da uygulamada, müşteri tarafından sözleşme imzalandıktan sonra peşin olarak bankaya ödenmektedir. Aynı yönde bkz. **Uwe**, a.g.e, s. 55.

<sup>181</sup> **Bayram**, s. 75 (dip. 116 naklen). Ayrıca **bkz.** TBK md. 342/I: "*Konut ve çatılı işyeri kiralalarında sözleşmeyle kiracıya güvence verme borcu getirilmişse, bu güvence üç aylık kira bedelini aşamaz*".

<sup>182</sup> **Bayram**, a.g.e, s. 55. Bankalar, kiralık kasa yıllık ücretini mevzuata uygun olarak önceki yıl TÜFE oranında artırabilmektedir. Bu değişiklik müşteriye en az otuz gün önce bildirilmekte, müşteri on beş gün içinde hizmetten vazgeçme hakkına sahip olmakta ve güncel ücretler bankanın internet sitesinde yayımlanmaktadır. **Bknz.** <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf>, Ziraat Bankası, Matbu Kiralık Kasa Sözleşmesi (Erişim Tarihi: 28.11.2024)

<sup>183</sup> **Bknz.** <https://www.halkbank.com.tr/tr/bireysel/mevduat/Vadesiz-Hesaplar/Kiralik-Kasa.html>, Halk Bank Kiralık Kasa Sözleşmesi Örneği (Erişim Tarihi: 28.11.2024).

Son olarak ücret konusu kapsamında, müşterinin kasayı ziyaret ettiğinde bankaya herhangi bir ödeme yapıp yapmayacağını belirlenmesi gerekmektedir. Uygulamada bazı bankaların kiralık kasa sözleşmesinde doğrudan bu hususa yer verdiği ya da sonradan birtakım değişiklikler yaptığı görülmektedir. Ancak, Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücrete İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğe İlişkin<sup>184</sup> md. 14/3'e göre; *"Müşteriden, kiralık kasa ziyaretine ilişkin herhangi bir ücret talep edilemez. Kiralık kasa depozito bedeli ise kiralanan kasanın bir yıllık kira bedelini aşamaz. Yıllık kira bedeli olarak sözleşme tarihinde geçerli olan azami ücret kullanılabilir. Kiralık kasa hizmetinin sona ermesi hâlinde, kiralık kasaya ilişkin finansal tüketici tarafından verilen bir hasar, ödenmeyen kira bedelleri ve kiralık kasa sözleşmesinden doğan diğer borçlar dolayısıyla ortaya çıkan tutar depozito bedelinden düşülerek kalan tutar derhal iade edilir"*. O halde, kiralık kasaya erişim talebinde bulunurken müşterinin, bankaya herhangi bir ek ücret ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır<sup>185</sup>.

---

<sup>184</sup> Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/7), Resmî Gazete: 07.03.2020, S. 31061.

<sup>185</sup> Bu tebliğe paralel bir düzenleme de ticari müşteriler bakımından söz konusudur. Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Uygulama Talimatı (S. 2020/4) md.16'da kiralık kasalara ilişkin şüdüzenlemeye gidilmiştir: *"(1) Ticari müşteri ile banka arasında düzenlenensözleşme ile belirlenen hizmetler karşılığında kiralık kasa ücreti alınabilir. (2) Kiralık kasa ziyaretine ilişkin herhangi bir ücret alınamaz. (3) Kiralık kasa depozito bedeli, kiralanan kasanın bir yıllık kira bedelini aşamaz. Kiralık kasa hizmetinin sona ermesi hâlinde kiralık kasaya ilişkin ticari müşteri tarafından gerçekleştirilen bir hasar, ödenmeyen kira bedelleri ve kiralık kasa sözleşmesinden doğan diğer borçlar depozito ücretinden düşülerek kalan tutar iade edilir"*.

#### IV. ŞEKİL UNSURU

Kiralık kasa sözleşmesi, çoğunlukla sözleşme içeriğinin tamamen veya kısmen banka tarafından önceden hazırlandığı ve genel işlem koşullarını içeren standart (*matbu*) bir sözleşme olarak düzenlenmektedir<sup>186</sup>. Türkiye Bankalar Birliği'nin 2014 yılında yürürlüğe giren Tebliği<sup>187</sup> md. 5 ile BankK md. 76/II'de<sup>188</sup> bankacılık sözleşmelerinin

---

<sup>186</sup> **Tekinalp**, s. 469; **Guggenheim**, s. 40; **Kaplan**, s. 106.

<sup>187</sup> Türkiye Bankalar Birliği'nin Bankalar ile Bireysel Müşterileri Arasında İmzalanacak Sözleşmelerin ve İçeriğinde Yer Alması Gereken Asgari Hususlar ile Sözleşmelerin Uygulanacağı İşlemlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (S. 29026), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun uygunluk görüşü ile 16 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. **Bknz.** <https://www.tbb.org.tr/bankacilik/duzenlemeler/bireysel-sozlesmeler-tebliği> (Erişim Tarihi: 10.11.2024).

<sup>188</sup> BankK md. 76/II: "*Bu Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin bankalar ve müşteriler arasındaki ilişkiler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usûl ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankalar ile bireysel müşterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgarî hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemler, Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirlenir*".

şekline ilişkin genel düzenlemeler yer almaktadır<sup>189</sup>.

Kanunlar ve ilgili mevzuatlar uyarınca, yazılı olarak akdedilmesi zorunlu bulunan sözleşmeler yazılı olarak ve ilgili mevzuatta öngörülen şekilde, tüketici kredisi sözleşmeleri ve kredi kartı sözleşmeleri ise Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun<sup>190</sup> md. 4 uyarınca en az on iki punto ve koyu siyah harflerle yazılı olarak

---

<sup>189</sup> **Roesle**, s. 212 vd. Benzer şekilde “*Reglement für die Vermietung von Schrankfächern des Schweizerischen Bankvereins*”, İsviçre Bankalar Birliği’nin (Schweizerischer Bankverein / bugünkü Swiss Bankers Association’ın tarihsel selefi) kiralık kasa hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla yayımladığı düzenlemeyi ifade etmektedir. Bu düzenleme, bankalar tarafından sunulan Schrankfachvermietung hizmetinin hangi koşullarda gerçekleştirileceğini, tarafların karşılıklı hak ve borçlarını, erişim ve güvenlik prosedürlerini, sorumluluk sınırlarını ve kasa kullanımına ilişkin temel sözleşme şartlarını ortaya koyan bağlayıcı nitelikte bir yönetmelik işlevi görmektedir. İsviçre uygulamasında söz konusu Reglement, kira unsurunun yanında bankanın koruma ve gözetim yükümlülüklerinin kapsamını belirleyen tamamlayıcı bir normatif çerçeve niteliğindedir. Bu nedenle, kiralık kasa sözleşmesinin yorumunda hem bankacılık teamüllerinin hem de İsviçre Bankalar Birliği’nin belirlediği standartların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Yönetmelik günümüzde uygulanmamakla birlikte günümüz kasa kiralama hizmetlerine rehber niteliğini halen sürdürmektedir. **Bknz.** [https://www.okb.ch/documents/33995/0/OKB\\_Bedingungen\\_für\\_die\\_Vermietung\\_Schrankfächern\\_Nov2024.pdf/af03610f-0407-16f5-04ba-243cf19b4443](https://www.okb.ch/documents/33995/0/OKB_Bedingungen_für_die_Vermietung_Schrankfächern_Nov2024.pdf/af03610f-0407-16f5-04ba-243cf19b4443); **Roesle**, s. 212 vd. (Naklen).

<sup>190</sup> Kanun No: 6502, S. 28835, Resmî Gazete: 28.11. 2913.



düzenlenmektedir<sup>191</sup>. Bireysel müşteriler ile akdedilen tüm sözleşmelerin taraflarca imzalanmış bir örneği müşteriye verilmekte ve verildiğine dair yazılı beyanı banka nezdinde saklanmaktadır<sup>192</sup>.

Hangi bankacılık faaliyetlerinin, Tebliğ md. 5 hükmü kapsamında değerlendirileceği sorusuna, Tebliğ md. 4 açıkça cevap vermektedir. Tebliğ md. 4'te, tıpkı BanK md. 4'e paralel bir düzenlemeye yer verilerek, d bendinde "*kiralık kasa hizmetlerine*" ilişkin şekil şartlarının yer aldığı görülmektedir<sup>193</sup>.

Tebliğin, sözleşmelerde yapılması gereken asgari unsurlar başlığını taşıyan md. 6/III hükmüne göre, kiralık kasa sözleşmesinde yer alması gereken asgari unsurlar şunlardır: *"1) Banka tarafından müşteriye sunulan saklama hizmetinin kapsamı ve şartları, 2) İşlem dolayısıyla ödenmesi gereken ücret, komisyon, masraf, vergi, resim, harç, fon vb. parasal yükümlülüklerin ne zaman tahakkuk edeceği kim tarafından ödeneceği, 3) Tarafların karşılıklı hak ve yükümlülükleri, 4) Alınan bir teminat varsa, teminatın türü, niteliği, hangi hallerde teminata başvurulacağı, teminatın müşteriye*

---

<sup>191</sup> **Aslan**, İ. Yılmaz, *Tüketici Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2025, s. 27; **Kara**, İlhan, *Tüketici Hukuku*, Engin Yayınevi, 2015, s. 110.

<sup>192</sup> **Kaplan**, s. 107.

<sup>193</sup> Tebliğ 4/d: "*Saklama hizmetleri; kiralık kasa, altın, kıymetli maden ve/veya sermaye piyasası araçlarının saklanması*". **Bknz.** <https://www.tbb.org.tr/pdf/faaliyetler/68/294>. TBB'nin Bireysel Sözleşmeler Tebliği, kiralık kasa dâhil tüm bireysel bankacılık sözleşmelerinin şekil ve içerik bakımından asgarî çerçevesini çizmekte; bankaların tip metinlerinde görülen sorumluluk, sır saklama ve erişim hükümleri bu çerçeveye göre belirlenmektedir.

*iadesi şartları, 5)Sözleşmenin sona erme ve fesih şartları".*

Asgari şartları taşımayan kiralık kasa sözleşmeleriyle ilgili olarak, Tebliğ md. 9 uyarınca bankalara yaptırım uygulanmaktadır. Bu hususta şikayetler öncelikle birlik yönetim kurulu tarafından, gerekli görülmesi halinde ise "*Müşteri Şikayetleri Hakem Heyeti*" tarafından incelenip karara bağlanmaktadır<sup>194</sup>.

O halde, saklama işlemlerine ilişkin bankacılık sözleşmeleri, bilhassa kiralık kasa sözleşmesi yukarıda belirtilen asgari şartları sağlamalı ve mutlaka yazılı şekilde yapılmalıdır<sup>195</sup>. Kaldı ki TKHK md. 3/l'de mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi tüketici işlemi olarak sayılmış ve bu işlemlerin mutlaka yazılı olarak yapılması gerektiği düzenlenmiştir<sup>196</sup>. Türk hukukunun aksine İsviçre hukuku bağlamında, kira ilişkisine ilişkin yazılı şekil zorunluluğu bulunmamakta olup, sözleşme sözlü veya zımni olarak da kurulabilmektedir<sup>197</sup>.

---

<sup>194</sup> **Tekinalp**, s. 386.

<sup>195</sup> Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun md. 4'te belirtilenden farklı yazı karakteri kiralık kasa sözleşmelerinde kullanılabilir.

<sup>196</sup> **Kara**, s. 67; **Aslan**, s. 9.

<sup>197</sup> **Bknz.** İsviçre Federal Maliye Dairesi (SIF) raporu (15.10.2015), s. 6-7 (Erişim Tarihi: 11.10.2023, <https://www.sif.admin.ch/dam/en/sd-web/NDwiXE7fpQiL/13-bericht-schliessfaecher-missbrauchsrisiken-en.pdf/>).

#### §4. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

Bankacılık işlemleri, bilhassa sözleşmeler, özel hukuk kapsamında; bankaların kuruluş ve denetimi ise kamu hukuku kapsamında değerlendirilmektedir<sup>198</sup>. Bu ayırım, banka müşterilerinin haklarını korumak ve toplumsal güveni sağlamak amacıyla yapılmaktadır<sup>199</sup>. O halde banka hukuku, "*Banka Kamu Hukuku*" ve "*Banka Özel Hukuku*" olarak ikiye ayrılmaktadır<sup>200</sup>. O halde "*Banka Özel Hukuku*" kapsamında yer alan kiralık kasa sözleşmesinin tarafları, müşteri ile bankadır<sup>201</sup>.

#### I. MÜŞTERİ

Her ne kadar "*müşteri*" kavramı BankK'da açıkça tanımlanmamış olsa da md. 76'da yer alan "*Müşteri Hakları*" başlığı esas alınarak bankaların hizmet sunduğu gerçek

---

<sup>198</sup> **Battal: Şerh**, s. 42; **Tekinalp**, s. 7; **Bilgen**, s. 1.

<sup>199</sup> **Apanty**, Peter/ **Iro**, Gert/ **Koziol**, Helmut (Hrsg.), *Österreichisches Bankvertragsrecht, Band I: Geschäftsbeziehung*, 2. Aufl., Wien 2007, s. 1, Rn. 11.

<sup>200</sup> **Canaris**, s. 2, Rn. 1; **Kaplan**, s. 45; **Bilgen**, s. 70-73.

<sup>201</sup> **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 2, Art. 1 OR, Rn. 1.02; **Von Thur**, Andreas, *Borçlar Hukuku*, Band 1-2, Yargıtay Yayınları No: 15, Ankara 1983 (Çeviri: **Edege**, Cevat), s. 175-176; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 69. İsviçre, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ise bu hizmeti veren banka dışı uzman şirketler bulunmaktadır. Örneğin, New York Bankacılık Kanunu md. 15'te bu şirketlerin kuruluş kriterleri düzenlemektedir. **Bknz.** New York State Department of Financial Services (DFS), "Safe Deposit Companies", [https://www.dfs.ny.gov/apps\\_and\\_licensing/banks\\_and\\_trusts/safe\\_deposit\\_companies](https://www.dfs.ny.gov/apps_and_licensing/banks_and_trusts/safe_deposit_companies) (Erişim Tarihi: 22.06.2023).

ve tüzel kişiler, müşteri olarak ifade edilmektedir<sup>202</sup>. *REİSOĞLU* ise bu tanımdan farklı olarak, banka müşterisi kavramının geniş yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda, bankada mevduat hesabı bulunanlar; banka ile kredi ilişkisi içinde olanlar; bankada kiralık kasa sahibi olanlar; bankadan menkul kıymet alım-satım veya teminat işlemleri gerçekleştirenler; şubelere tahsil veya teminat amacıyla senet sunanlar ile bankaya havale talimatı veren kişiler banka müşterisi olarak kabul edilmektedir<sup>203</sup>.

---

<sup>202</sup> **Ekici**, Akın, "Bankacılık Mevzuatı Kapsamında Banka ve Müşteri Sırrı", *Bankacılık Dergisi*, S. 63, 2007, s. 52; **Kurşun**, s. 60.

<sup>203</sup> **Reisoğlu**, Seza, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Ankara 2007, s. 991. Hukuk sistemlerinde hak ve borç sahibi olabilen varlıklar kişi olarak tanımlanmakta olup günümüzde bankacılık hizmetlerinin gerçek ve tüzel kişilere sunulması nedeniyle fiil ehliyetine sahip tüm gerçek ve tüzel kişiler banka kasası kiralayabilmektedir. Bknz. **Bork**, Reinhard, *Allgemeiner Teil des Bürgerliches Gesetzbuchs*, 4. Auflage, 2016, s. 65, Rn. 151; **Honsell**, Heinrich/**Vogt**, Nedim Peter/**Geiser**, Thomas, *Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB (Basler Kommentar)*, 5. Aufl., 2015; s. 153, Rn. 4; **Tuor**, Peter/**Schnyder**, Bernhard/**Schmid**, Jörg/**Jungo**, Alexandra, *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, 15. Aufl., Schulthess 2023, s. 69, Rn. 2; **Hausheer**, Heinz/**Aebi-Müller**, Regina E., *Das Personenrecht des Schweizerischen Zivilgesetzbuches* (5. Auflage), Stämpfli Verlag, 2020, s. 3, Rn. 8; **Oğuzman**, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay Özdemir**, Saibe, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, Filiz Kitabevi 19. Bası, İstanbul 2020, s. 2; **Akintürk**, Turgut/**Akipek**, Jale/**Ateş**, Derya, *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümler*, Beta Yayıncılık, 2020, s. 231; **Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan, *Türk Özel Hukuku Cilt II (Kişiler Hukuku)*, 22. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2021, s. 8; **Jäggi**, Peter/**Gauch**, Peter/**Hartmann**, Stephan, *Zürcher Kommentar Obligationenrecht (Art. 18 OR)*, 4. Aufl.,

## A. Müşterinin Gerçek Kişi Olması

Banka hukukunda bireysel müşteri (*private client/ juristische Person als Kunde*) terimi, gerçek kişi müşterinin karşılığı olarak kullanılmakta olup, bu kavram bireysel bankacılık sisteminden kaynaklanmaktadır<sup>204</sup>. Son yıllarda bankaların bireysel bankacılık faaliyetlerine ağırlık vermesiyle, bireysel müşteri sayısı da önemli ölçüde artış göstermiştir<sup>205</sup>. Bireysel müşteriler, mevduat hesapları, kredi ve kiralık kasa hizmetleri ile ödeme, havale ve yatırım işlemleri gibi çeşitli bankacılık hizmetlerinden bireysel bankacılık kapsamında yararlanabilmektedir<sup>206</sup>. Bireysel müşteriler, genellikle tüketici

---

2014, s. 4, Rn. 5; **Hausheer/ Aebi Müller**, s. 81, Rn. 259; **Sümer**, Gökhan, "Türk Bankacılık Sektörünün Tarihsel Gelişimi ve AB Bankacılık Sektörü ile Karşılaştırılması", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, 2016, s. 485.

<sup>203</sup> Kişiler, gerçek ve tüzel kişilerler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kiralık kasa sözleşmesi ise hem gerçek hem de tüzel kişilerin yararlanabileceği bir bankacılık hizmetidir. Bknz. **Tuor/ Schnyder /Schmid/ Jungo**, a.g.e, s. 69, Rn. 1-3.

<sup>204</sup> **Reisoğlu: Şerh**, 991; **Battal: Şerh**: 43; **Kaplan**, s. 44; **Tekinalp**, s. 11.

<sup>205</sup> **Watter**, Rolf/ **Vogt**, Nedim Peter/ **Bauer**, Thomas/ **Winzeler**, Christoph, *Bankengesetz (Basler Kommentar)*, 2. Aufl., 2013, s. 17; Rn. 1.

<sup>206</sup> **Bilgen**, s. 1-2; **Kaplan**, s. 40; **Battal: Şerh**, s. 42.

sıfatına haiz olduğundan<sup>207</sup> finansal tüketici olarak da adlandırılmaktadır<sup>208</sup>. Bankalar tarihsel süreçte ilk olarak, kurumlara hizmet verirken, 20. yüzyıldan itibaren bireysel bankacılık ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, kiralık kasa hizmeti de bankacılık faaliyetleri arasına dahil edilerek günümüze kadar gelmektedir<sup>209</sup>.

Borçlar hukukunda, kendi fiiliyle borç altına girebilen her kişinin fiil ehliyeti, dolayısıyla hukuki işlem ehliyetinin (*die Rechtsfähigkeit*) varlığı kabul edilmektedir<sup>210</sup>.

---

<sup>207</sup>**Acar**, Okan, "Bireysel Bankacılıkta Ürün Geliştirme Sürecinin Bir Alt Süreci Olarak Rekabetçi Fiyatlandırma Stratejisi ve Bu Stratejiye Göre Fiyatlandırma Yönteminin AHP Tekniği ile Belirlenmesi", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD İşletme Yönetimi ve Organizasyon Bilim Dalı, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2006, s. 4.

<sup>208</sup> Finansal tüketici, finansal kuruluşlardan ürün veya hizmet alan kişidir. Bknz. **Kaban**, İsmail/ **Karaca**, S. Serdar/ **Gül**, Mustafa, "Bireysel Müşteriler ve Bankalar Arasındaki İlişkilerde Yeni Dönem: Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği Üzerine Bir Değerlendirme", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C.14, S.1, 2016, s. 228; **Tepeli**, Yusuf/ **Daşkiran**, Filiz, "Finansal Tüketicilerin Banka Tercihlerinin Konjoint Model ile Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.20, S. 45, 2019, s. 64.

<sup>209</sup> Bireysel bankacılık, orta gelirli tüketicilerin finansal hizmetlerden yararlanmasını amaçlayan bir bankacılık sistemidir. Bu nedenle ilk ortaya çıktığı dönemlerden bugüne artan oranlı olarak bireysel bankacılık hizmetleri ivme kazanmıştır. Detaylı bilgi için bknz. **Sümer**, s. 8.

<sup>210</sup> Kiralık kasa sözleşmesinin bir tarafında müşteri yer almaktadır. Kiralık kasa sözleşmesini imzalayan müşterinin fiil ehliyetine sahip olup olmaması, taraflar arasında kurulan sözleşmenin geçerliliği üzerinde doğrudan etkilidir. Bknz. **Bork**, s. 65, Rn. 152;

Kiralık kasa sözleşmesinde, tam ehliyetli veya sınırlı ehliyetli kişilerin taraf olması bakımından herhangi bir engel yoktur<sup>211</sup>.

Bireysel müşterilere ilişkin değerlendirilmesi gereken önemli hususlardan bir diğeri, müşterinin yabancı uyruklu olması halidir. Ülkemizde, Türk vatandaşı olmayan ve daimi oturma izni bulunmayan yabancıların kural olarak banka hesabı açabilmeleri mümkün değildir<sup>212</sup>. İsviçre Bankacılık mevzuatlarında ise yabancıların banka kasası

---

**Egger, A./ Escher, Arnold/ Haab, Rober/ Oser, H.,** *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) I. Band (Einleitung und Personenrecht)*, Zürich 1930 (Art. 12), s. 153, Rn. 5; **Serozan, Rona,** *Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku*. İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018, s. 429.

<sup>211</sup> Sınırlı ehliyetliler hakkında detaylı bilgi için bkz. **Prütting, Hans/ Wegen, Gerhard/ Weinreich, Gerd,** *Bürgerliches Gesetzbuch Kommentar*, 16. Auflage, 2021, s. 15, Rn. 1-2; **Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir: Kişiler**, s.47; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s. 33; **Dural/Öğüz: Kişiler**, s. 65.

<sup>212</sup> Yabancı uyruklu kişiler, Türkiye’de ikamet ettikleri sürece banka hesabı açabilirken, ikamet izni olmayanların kimlik ve adres doğrulama yükümlülükleri nedeniyle hesap açması kural olarak mümkün değildir. Bu kısıtlama, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili Know Your Customer (KYC) düzenlemelerinden kaynaklanmakta olup, bazı kamu bankaları belirli teminat karşılığında istisnai olarak hesap açılışına izin verebilmektedir. **Bknz.** Ziraat Bankası A.Ş., “Resmî İnternet Sitesi,” <https://www.ziraatbank.com.tr/tr>; Garanti BBVA, “Resmî İnternet Sitesi,” <https://www.garantibbva.com.tr>; Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) — Dijital Hizmetler, “Dijital GİB,” <https://dijital.gib.gov.tr>; Millî Savunma Bakanlığı Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2024/05/MSK-RHB->

kiralaması bakımından herhangi bir engel bulunmamaktadır<sup>213</sup>. Gerçek ya da tüzel kişiler ile ticari şirketlerin İsviçre'de oturum izinlerinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın banka hesabı açabilmekte ve dolayısıyla banka kasası kiralayabilmektedir<sup>214</sup>.

---

SIB-001-2.pdf, s. 12. Ayrıca **bknz.** Rehber md. T-001-3.8'de müşterinin aile, akrabalık veya iş ilişkisi bulunmayan kişilerle ortak kiralık kasa kullanması, bu kişilere vekalet verilmesi, kasada olağan dışı yoğun bir trafiğin bulunması, hesap hareketleri sınırlı müşterilerin kasayı yoğun şekilde kullanması, önemli bir işlemten hemen önce veya sonra farklı kişiler adına kasa kiralınması ile faaliyet alanı kiralık kasa kullanımını gerektirmeyen ticari işletmeler adına kasa açılması gibi durumların, ortak kiralanan kasalar bakımından şüpheli işlem göstergesi sayılabileceği belirtilmiştir (Erişim Tarihi: 22.06.2023).

<sup>213</sup> İsviçre'de de GwG ve CDB md. 20 uyarınca müşteri kimliği ve ekonomik lehtarın tespiti zorunlu olup, kasa kiralama bakımından doğrudan bir kimlik tespiti yükümlülüğü bulunmasa da bankalar adres doğrulaması ve mevcut bir hesap ilişkisinin varlığını aramaktadır. Bknz. **Vallenthin**, s. 220. Alman hukukunda da Geldwäschegesetz benzer bir şekilde müşteri tanı yükümlülüğünü düzenlemekte olup, kiralık kasaya ilişkin özel bir yasak öngörmemektedir. Ancak finansal kurumlar risk temelli yaklaşımla yerel adres beyanını zorunlu kılabilir. Bknz. **Fuchs**, s. 4; **Derleder / Knops/ Bamberger**, s. 5, Rn. 2; Almanya'da, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Kanunu (GwG) için bknz. Gesetze im Internet (Erişim Tarihi: 22.06.2023).

<sup>214</sup> İsviçre bankacılık mevzuatında, İsviçre veya çevre ülke vatandaşları ile ülkede oturma izni bulunan kişilerin hesap açması daha kolay olup, bunların dışında kalan kişilerden bankalar ek belgeler (kimlik, pasaport vb.) talep edebilmekte ve geniş takdir yetkisi çerçevesinde riskli görülen başvuruları reddedebilmektedir. **Canaris**, s. 66, Rn 124.



## B. Müşterinin Tüzel Kişi Olması

Tıpkı özel kişi müşteri kavramında olduğu gibi uygulamada tüzel kişi müşteri (*corporate client/ Geschäftskunde*) yerine, kurumsal müşteri (*Firmenkunde*) terimi kullanılmaktadır<sup>215</sup>. Tüzel kişiler, yetkili organları aracılığıyla banka kasası kiralayabildiği gibi diğer bankacılık işlemlerini de gerçekleştirebilmektedir. Bu bağlamda, kamu veya özel hukuk tüzel kişisi olmaları arasında da bir fark bulunmamaktadır<sup>216</sup>. Bu işlem uygulamada "*kurumsal kiralık kasa*" olarak

---

<sup>215</sup> Geschäftskunde, bir banka veya başka bir kurumla ticari, mesleki veya işletme faaliyeti kapsamında sözleşme yapan müşteri türüdür. Bu kişi veya kuruluş, işlemi kişisel amaçlarla değil, ticari faaliyetinin bir parçası olarak gerçekleştirmektedir. Bknz. **Glaab (Zentes/ Glaab/ Becker/ Heemann)**, s. 139, Rn. 11. Hukuk düzeni tarafından ihtiyaçlara bağlı olarak yaratılan ve kendisine kişilik tanınmış olan tüzel kişiler (*die juristischen Personen*), kendilerini oluşturan gerçek kişilerden bağımsız bir hukuk süjesidir. Bknz. **Egger, A./ Escher, Arnold/ Haab, Rober/ Oser, H., Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) I. Band (Einleitung und Personenrecht)**, Zürich 1930, s. 352, Rn. 4; **Bork**, s. 79, Rn. 185; **Hausherr/ Aebi Müller**, s. 338, Rn. 1058-1059; **Prütting/ Wegen/ Weinreich**, s. 76, Rn. 1-6; **Ergün, Ömer**, "Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, İstanbul, 2009, s. 1.

<sup>216</sup> İcra ve İflas Kanunu md. 9/III'te: "*İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hâllerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler*" hükmü ile icra ve iflas dairelerinin kiralık kasa sözleşmesi tarafı

adlandırılmaktadır<sup>217</sup>.

Ticaret şirketlerinin kiralık kasa sözleşmelerini diğer tüzel kişilere kıyasla daha sık akdettiği, bu kasalarda şirket eşyaları ve belgelerinin muhafaza edildiği görülmektedir<sup>218</sup>. Bununla birlikte, şirket temsilcisinin kasayı hangi amaçla kullandığı ve gerçekleştirilen işlemin adi iş mi yoksa ticari iş mi olduğunun belirlenmesi, ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde temel bir rol oynamaktadır<sup>219</sup>.

---

olabileceği ifade edilmiştir (Kanun No. 2004, S.2128, Resmî Gazete: 19.06.1931). Ayrıca bkz. **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, s. 127-128, Rn. 4-5.

<sup>217</sup> **Bknz.** Ziraat Bankası Azerbaycan, “Kurumsal Kiralık Kasalar”, <https://ziraatbank.az/tr/kurumsal-kiralik-kasalar> (Erişim Tarihi: 12.07.2023).

<sup>218</sup> Şirketlerin banka kasa kiralamalarında doğrudan sözleşme ilişkisi bulunmaması halinde, husumet yokluğu nedeniyle dava usulden reddedilebilmektedir. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, şirketin bireysel kiracı üzerinden ferî zilyet konumunda olduğu tespit edilmiş; banka, bireysel kiracıya karşı sorumlu tutulurken, şirketin doğrudan tazminat hakkı tanınmamıştır. Bu, şirketlerin kasa kiralamalarında resmi sözleşme yapmalarının önemini göstermektedir. **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2024 (Erişim Tarihi: 12.07.2023, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>219</sup> Yargıtay 11. HD'nin başka bir kararında ise vekaletnameye dayalı kasa kiralamalarının geçerliliği kabul edilmiş; şirket yetkililerinin yetkisiyle işlem yapılmasında sözleşme bağlayıcı olduğu ifade edilmiştir. Şirketler, ihracat bedellerini güvenceye almak amacıyla kasa kiralsada da hisse devri sonrası bağlantı kesilirse sorumluluk bireysel kiracıya kalmakta; bu durum, ticari kiralamalarda doğrudan ilişki kurmayı zorunlu kılmaktadır. **Bknz.** E. 2014/17052, K. 2014/17992, T. 19.11.2014 ((Erişim Tarihi: 12.07.2023).

İsviçre bankacılık sisteminde kiralık kasa müşterisinin seçiminde belirli prosedürlere uyulmaktadır<sup>220</sup>. 27 Haziran 1980'de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, suç gelirlerinin transferi ve aklanmasıyla mücadelede üye devletlerin iş birliğini artırmaya yönelik bir öneri yayımlamıştır<sup>221</sup>. Bu öneride, müşteri kimliğinin doğrulanmasını, bankanın ilk yükümlülüğü olarak ifade edilmiştir<sup>222</sup>. Konsey, banka

---

www.lexpera.com). Ayrıca hukuki nitelendirmemiz bakımından **bknz.** Bölüm I, §6, s. 83 vd.

<sup>220</sup> Bu prosedürler, başta İsviçre Federal Konseyi tarafından kabul edilen kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin düzenlemeler olmak üzere, bankaların müşteri tanıma ve risk değerlendirme yükümlülükleri çerçevesinde şekillenmektedir. Konsey, ortaya çıkan yeni şiddet suçlarının tespit edilmesi ve bu suçlara karşı alınabilecek muhtemel önleyici ve bastırıcı tedbirlerin belirlenmesi konusunda önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu kapsamda Konsey tarafından kabul edilen tavsiye kararları ve politika belgeleri, her ne kadar uluslararası hukuk bakımından doğrudan bağlayıcı nitelik taşımıyor olsa da üye devletlerin iç hukuk düzenleri üzerinde dikkate değer dolaylı etkilere sahiptir. Zira söz konusu belgeler, ulusal mevzuat çalışmalarına yön vermekte, yargı mercilerinin yorum faaliyetlerinde referans alınmakta ve devletlerin şiddetle mücadeleye ilişkin politika ve uygulamalarını şekillendiren normatif bir çerçeve sunmaktadır. Bu yönüyle Konsey tavsiyeleri, bağlayıcı kurallar yaratmamakla birlikte, uluslararası standartların oluşumuna katkı sağlayan ve üye devletlerin hukuk sistemlerinde uyumlaştırıcı bir etki doğuran araçlar olarak değerlendirilmektedir. Detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, s. 116.

<sup>221</sup> **Pieth**, Mark/ **Joly**, Eva, *Recovering Stolen Assets*, Peter Lang, New York 2008, s. 13.

<sup>222</sup> Kara para aklama faaliyetleri, sıklıkla şirketler, offshore kuruluşlar, dernekler, vakıflar, paravan şirketler (shell companies) aracılığıyla yürütülmektedir. Bu yapılar, suçtan elde edilen gelirlerin yasal görünümlü işlem ve yapılara aktarılmasında önemli

kasası kiralama işlemlerinde mevcut kimlik doğrulamanın<sup>223</sup> yetersiz olduğunu belirterek, hizmetin sadece gerçek ve tüzel kişilere sunulmasının önemini vurgulamıştır. O halde banka, uzun süredir yakın ticari ilişkileri olan güvenilir tüzel kişilere kasa kiralayabilmektedir<sup>224</sup>.

Öğretide *KAPLAN* tarafından bir öneri getirilmiştir. Buna göre: "*İsviçre hukukunda*<sup>225</sup> benimsenen modele benzer biçimde, bankalar, Bankalar Birliği ve T.C.

---

araçlar olarak kullanılabilir. Bknz. **Reisoğlu: Şerh**, s. 1067 vd.; <https://rm.coe.int/168007bd23>; <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatfrecommendations>; <https://rm.coe.int/> (Erişim Tarihi: 13.10.2023).

<sup>223</sup> Konu hakkında detaylı bilgi için bknz. **Fisch**, Kurt, *Legitimationsprüfung im Bankverkehr*, 1937, s. 5 vd.

<sup>224</sup> VSB'de, kiralık kasa müşterisi ile banka personeli arasındaki kişisel tanışıklığın kimlik tespiti bakımından yeterli görüldüğü belirtilmekte; buna karşılık Fransa, İtalya ve Portekiz'in Avrupa Konseyi nezdinde bankaların yetkili makamlar ve yargı organlainca da erişilebilir bir kiralık kasa müşteri listesi tutmasını önerdiği, Roesle tarafından ise İsviçre bankalarının mevcut uygulamalarının yetersiz bulunarak envanter defteri düzenlenmesi ve kimlik tespitine ilişkin önlemlerin artırılmasının daha etkili tedbirler olduğu vurgulanmaktadır Bknz. **Roesle**, s. 117 (dip. 324 naklen). Aynı yönde bknz. **Kaplan**, s. 221-222.

<sup>225</sup> İsviçre Bankalar Birliği (Swiss Bankers Association – Schweizerische Bankiervereinigung), İsviçre bankacılık sektörünü temsil eden bir kuruluştur. İsviçre'deki uygulamada, Hakem Kurulu beş kişiden oluşmakta olup, bu üyelerden dördü Bankalar Birliği ile İsviçre Merkez Bankası tarafından ikişer kişi olarak belirlenmekte, kalan bir üye ise Federal Mahkeme mensupları arasından seçilmektedir. **Bknz.** Swiss

Merkez Bankası arasında "bankaların mevduat kabulü süreçlerinde ve banka sırrının korunmasında uymakla yükümlü oldukları özen borcuna ilişkin yeknesak esasları belirleyen üçlü bir protokolün" akdedilmesi isabetli olacaktır. Söz konusu protokol kapsamında, özen yükümlülüğünün kapsamının açıkça tanımlanması ve bu yükümlülüğün ihlali hâlinde uygulanacak yaptırımları belirlemek üzere yetkili bir Hakem Kurulu'nun oluşturulması, ülkemizde bankacılık faaliyetlerinin güvenli ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesine önemli katkı sağlayacaktır<sup>226</sup>.

## II. BANKA

Kiralık kasa sözleşmesinin taraflarından bir diğeri olan banka, Türk mevzuatlarında<sup>227</sup> yeterli unsurlarla açık bir biçimde tanımlanmamıştır<sup>228</sup>. Buna karşılık

---

Bankers Association, Resmî İnternet Sitesi, <https://www.swissbanking.ch/de> (Erişim Tarihi: 17.06.2023).

<sup>226</sup> **Kaplan**, a.g.e, s. 222 (Naklen).

<sup>227</sup> TTK'nın "*Bankanın Tanımı*" başlıklı md. 815 hükmünde ise yalnızca "*Bu Kısımda geçen bankadan amaç, Bankacılık Kanununa tabi olan kuruluşlardır*" şeklinde bir ifade bulunmaktadır.

<sup>228</sup> **Albisetti**, Emilio/ **Bodmer**, Daniel/ **Rutschi**, Ernst, *Handbuch Bank-Geld und Börsenwesen der Schweiz*, 3. Auf., 1977, s. 64; **Erem**, Faruk/**Altınok**, Akın/**Tandoğan**, Haluk, *Bankalar Kanunu Şerhi*, Banka ve Ticaret Kanunu Araştırma Enstitüsü, Ankara 1989, s. 12; **Battal**, Ahmet, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2007, s. 43; **Hazar**, Adalet/ **Babuşcu**, Şenol, *Banka Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 19; **Göktürk**, Kürşat, Bankalarda Yönetici ve Ortakların Hukuki Sorumluluğu, Gazi Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2010, s. 13 vd; **Kaplan**, s. 33; **Tekinalp**, s.11 vd. İsviçre bankacılık sektörü, FINMA denetimi altında dürüstlük (Redlichkeit), özen

İsviçre Bankacılık Kanunu'nun (*Bankengesetz, BankG*)<sup>229</sup> md. 1 uyarınca banka, kamuoyundan mevduat kabul eden veya bu nitelikte fon toplama faaliyetini ticari olarak yürüten kuruluş olarak tanımlanmıştır<sup>230</sup>. Ancak mevzuatta, banka dışı kuruluşların belirli parasal sınırlar dahilinde fon kabulüne imkân tanıyan istisnai rejimler ve *FINMA*<sup>231</sup>

---

(Sorgfalt) ve şeffaflık (Transparenz) ilkeleri çerçevesinde faaliyet göstermekte olup; öğretilerde artan kamu gözetiminin müşteri özerkliğini (Kundenautonomie) zayıflatığı, bireysel dikkat ve özdenetimin (Eigenverantwortung) yerini devlet müdahalesine bıraktığı şeklinde ifade edilmektedir. *Zimmermann*'in ifadesiyle “*Aşırı devlet müdahalesinin doğal dengeyi bozacağı*” anlamına gelen “*Verlust von tausenden kleinen Polizisten*” sonucunu doğurarak sistemsel riskleri artırabileceği eleştirilmektedir. Eleştiriler için bkz. **Zimmermann**, Steffen, *Bankrecht in der Praxis*, Frankfurt 2008, s. 322; **Watter / Vogt/ Bauer / Winzeler (Basler Kommentar)**, s. 9, Rn. 20.

<sup>229</sup> Bundesgesetz über die Banken und Sparkassen, Resmî Gazete: 08.11.1934 (Erişim Tarihi: 11.10.2024, [www.swisslex.ch](http://www.swisslex.ch)). İsviçre Bankacılık Kanunu yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 36 yıl boyunca herahngi bir değişikliğe uğramamıştır. Ancak 1970, 2003 ve 2009 yıllarında BankG kısmi ve büyük bir revizyona uğramıştır. Bknz. **Watter / Vogt/ Bauer / Winzeler (Basler Kommentar)**, a.g.e, s. 5-6, Rn. 6-9.

<sup>230</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 2; **Schönle**, s. 10.

<sup>231</sup> **Watter / Vogt/ Bauer / Winzeler (Basler Kommentar)**, a.g.e, s. 15, Rn. 4. Buna göre banka kavramı yalnızca açıklanmak suretiyle ifade edilmiştir. “*Banka*” veya “*bankacı*” ifadeleri, bağımsız olarak ya da diğer kelimelerle birlikte yalnızca şirket unvanlarında, faaliyet konusunun tanımında ve İsviçre Finansal Piyasalar Denetleme Kurumu (FINMA) tarafından banka olarak yetkilendirilen kuruluşların ticari ilanlarında kullanılabilir. FINMA Art. 2/3 hükmü ise saklıdır. **Bknz.**

uygulamaları da öngörülmüş olup, bu eşikler bankanın kanuni tanımının bir unsuru niteliğinde değildir<sup>232</sup>.

O halde, banka, halkın kısa vadede ihtiyaç duymadığı fonları toplayan; bu kaynakları gerçek veya tüzel kişilere kredi veya ödünç olarak sağlayan; aradaki faiz farkını değerlendirerek kredi ve benzeri ticari işlemleri yürütmeyi meslek edinmiş ve bu faaliyetleri yasal yetkiyle gerçekleştiren bir ticari işletmedir<sup>233</sup>.

Bankalar kuruluşu, türü, faaliyete geçişi, teşkilatı, mali yapısı ve denetimi gibi özellikleriyle BankK'da ya da özel bir kanunda kısmen de olsa Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nda<sup>234</sup> kamu hukuku kurallarıyla düzenlenmiş<sup>235</sup>, kamu gücü ağır basan güven kurumlarıdır<sup>236</sup>.

---

<https://www.finma.ch/FinmaArchiv/gwg/e/themen/pdf/Art.2AMLA.pdf>, Erişim Tarihi: 11.12.2024.

<sup>232</sup> **Bknz.** İsviçre Federal Hukuk Portalı (Fedlex), <https://www.fedlex.admin.ch> (Erişim Tarihi: 12.07.2023).

<sup>233</sup> **Curti**, Arthur, *Aktiengesellschaft und Holdinggesellschaft in der Schweiz*, Verlag Springer, Berlin 1930, s. 10; **Göktürk**, s. 13; **Kaplan**, s. 29; **Grundmann**, s. 3, Rn. 4. Banka tanımının mümkün olmadığına ilişkin olarak aksi görüş için bknz. **Tunç Yücel**, Müjgan, Banka Alacaklarının İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, *Marmara Üniversitesi SBE Doktora Tezi*, 2009, s. 11.

<sup>234</sup> Kanun No: 1211, S. 13409, Resmî Gazete: 19.01.1970.

<sup>235</sup> **Tekinalp**, s. 11, N. 2-03.

<sup>236</sup> **Kaplan**, s. 29. Ayrıca Türk hukukunda, BankK md. 3' e göre bankalar 1) *Mevduat Bankaları*, 2) *Yatırım Bankaları* ile 3) *Yatırım ve Kalkınma Bankaları* olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Alman hukukunda “banka” yerine “kredi kurumu (*Kreditinstitut*)” kavramı kullanılmaktadır<sup>237</sup>. Ancak öğretilerde kredi kavramının sadece bir yönünün bulunması ve bankacılık hizmetlerinin çok yönlü oluşu kredi kurumu (*Kreditinstitut*)<sup>238</sup> kavramı bakımından eleştirilere neden olmuştur<sup>239</sup>. Bununla birlikte, “para kurumu (*Geldinstitut*)” kavramının daha isabetli olduğuna ilişkin bir başka görüş de bulunmaktadır<sup>240</sup>.

Bankanın temel faaliyetleri, kamuoyundan mevduat kabulü ve bu fonların kredi kullandırma yoluyla değerlendirilmesidir. Kiralık kasa vb. hizmetler bankacılık faaliyetinin temelini değil, bu faaliyetlere ek nitelikte yan hizmetleri oluşturmaktadır. Bu iki faaliyet gerçek bankacılık işlemi (*eigentliches Bankgeschäft*) olarak nitelendirilmekte ve bankalar kanununa tabi olmak bakımından yeterli kabul edilmekte; bunun haricindeki faaliyetlere (*kiralık kasa sözleşmesi gibi*) ise kanuna tabi olma yükümü bakımından önem

---

<sup>237</sup> **Rotter/ Placzek**, s. 431, Rn. 1-2.

<sup>238</sup> **Zimmermann**, s. 35; **Baydak**, Ecrin, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sözleşmesi, *Marmara Üniversitesi SBE*, Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 39.

<sup>239</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492

<sup>240</sup> Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (Kanun No: 6750, Resmî Gazete: 28.10.2016) gibi yeni düzenlemeler ve genel uygulama gereğince, bankaların yanı sıra finansal kiralama, faktoring, finansman şirketleri ile kredi ve kefalet sağlayan diğer kamu ve özel kuruluşları da kapsayan geniş bir anlama sahiptir. Bknz. **Arkan**, Sabih, *Ticari İşletme Hukuku, Yetkin Yayınları*, Ankara 2025, s. 37; **Ülgen**, Hüseyin/ **Helvacı**, Mehmet/ **Kendigelen**, Abuzer/ **Kaya**, Arslan/ **Nomer Ertan**, Füsün, *Ticari İşletme Hukuku*, 4. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 1; **Canaris**, s. 104, Rn. 194.



verilmemektedir<sup>241</sup>. Bir işletme<sup>242</sup>, bu işlemlerden herhangi birini gerçekleştirme yeteneğini kaybettiğinde, banka olarak kabul edilme statüsünü de kaybetmektedir (*BankV Art. 2a lit.a*)<sup>243</sup>.

Bankaların hukuki statüsü belirlenirken öğretide birtakım görüşler ileri sürülmektedir. Yasal tanım eksikliğine rağmen, öğretide ilk görüş bankaları, istikrarlı bir şekilde "*işletme*" veya "*banka işletmesi*" olarak nitelendirmektedir<sup>244</sup>. O halde banka, belirli faaliyetleri yürütmek üzere kurulmuş, kamu hukuku kurallarıyla sıkı bir şekilde düzenlenen bir işletmedir<sup>245</sup>. Diğer görüşe göre bankalar, BankK gereğince zorunlu

---

<sup>241</sup> **Kleiner**, Beat, *Die Gesetzgebung über das Bankwesen in Bund und Kantonen (Band 4)*, 2. Aufl., Zürich 1979, s. 14.

<sup>242</sup> Banka yerine "*banka işletmesi*" kavramı kullanan ve konu bağlamında eleştirileri için bknz. **Tekinalp**, s. 11 vd. Zira yazar, işletmenin unvanında mutlaka banka ibaresinin lüzum olmadığını TTK md. 45'te yer alan işletmenin konusunu tanımlayan hükmün, banka yerine kullanılabileceğini ifade etmektedir. **Bknz.** s. 12, N. 2-08.

<sup>243</sup> **Göktürk**, s. 15 vd.

<sup>244</sup> **Curti**, s. 12; **Göktürk**, s. 13.

<sup>245</sup> **Alıcı**, Yaşar, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, İstanbul, 2007, s. 128-130; **Tekinalp**, s. 479. Bankanın işletme olarak nitelendirilmesi, hukuki sorumluluğunun belirlenmesi noktasında önem arz etmektedir. Detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm III, (Bankanın haksız fiil sorumluluğu), s. 467 vd.

olarak anonim şirket biçiminde kurulmaktadır<sup>246</sup>. Bu durum, bankaların TTK<sup>247</sup> hükümleri bakımından birer "*ticaret şirketi*" ve dolayısıyla "*tacir*" sıfatına sahip olduğu sonucunu doğurmaktadır<sup>248</sup>.

Banka hukuku sözleşme türlerinden biri olan "*Kiralık Kasa Sözleşmesi*"<sup>249</sup>,

---

<sup>246</sup> **Bilgen**, s.1; **Tekinalp**, s.11, N. 2-03; **Kaplan**, s. 29. Banka, İtalyanca "*banco*" kelimesinden gelmekte olup zamanla "*banca*" olarak değişikliğe uğramıştır. Bknz. **Ulutan**, Burhan, *Bankacılığın Teamülü*, Ankara 1957, s. 3-4.

<sup>247</sup> Kanun No: 6102, S. 27846, Resmî Gazete: 14.02.2011.

<sup>248</sup> TTK md. 16'da kimlerin tacir sayılacağını düzenlenmiş olup; ticaret şirketleri ile diğer tüzel kişiler arasında bir ayrım yapılmıştır. Yargıtay HG'nin bir kararında (E. 2021/184, K. 2023/178, T. 08.03.2023) bu ayrım şu şekilde ifade edilmiştir: "*...ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler... tacir sayılırlar*". Bu karardan anlaşıldığı üzere, "*amacına varmak için ticari bir işletme işletmek*" şartı, vakıf ve dernek gibi kuruluşların tacir sayılabilmesi için aranırken; anonim şirket gibi "*ticaret şirketleri*" için böyle bir şart öngörülmemiştir. Zira ticaret şirketleri, türleri gereği kanunen doğrudan tacir kabul edilirler. Bu durum, Ankara Vergi Dairesi'nin "*ipotek tesis harcı*" konulu Özelge metninde de ticaret şirketlerinin tacir sayılacağı ifade edilmiştir. Özelge metni için **bknz.** S: 90792880-140.04.01[2017/797]-443305, T. 10.11.2017, (Erişim Tarihi: 17.04.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>249</sup> TCMB haftalık para ve banka analiz raporuna göre, 2023 yıldan bu yana banka kasalarına gösterilen talebin %32,86 oranında arttığı görülmektedir. **Tekinalp**, s. 65. Rapor için **bknz.** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Para ve Banka İstatistikleri [PDF], <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/173b7dec-d6c6-4727->

bankaların yeni müşteri edinmek, onların banka nezdinde mevduat hesabı açmalarını sağlamak ve böylece müşteri kapasitesini artırmak amacıyla şubelerinde genellikle zemin katta yer alan kiralık kasaları müşterilerin hizmetine sundukları bir sözleşme türüdür<sup>250</sup>.

### III. BANKA DIŞINDA BU İŞTE YETKİLENDİRİLMİŞ ŞİRKETLER

Ülkemizde henüz uygulanmaya başlanmamış olmakla birlikte, İsviçre, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere gibi ülkelerde kasa kiralama hizmeti sunan özel şirketlerin bu alanda uzmanlaştıkları görülmektedir<sup>251</sup>. *Kanaatimizce*, Türk mevzuatlarında kasa kiralama yalnızca bankalara özgülenmiş değildir. Bu nedenle gelecekte alanda uzmanlaşmış özel şirketlerin kurulmasının önünde hukuki bir engel yoktur. Kaldı ki 6 Şubat depremlerinden sonra, bankalara karşı açılan davalar nedeniyle bazı bankaların, kasa hizmetlerini durdurdukları görülmektedir. Gelecek günlerde kasaya erişim hakkının zorlaşması, özel şirketleri daha önemli hale getirebilir<sup>252</sup>.

### §5. KİRALIK KASA SÖZLEŞMELERİNDE GENEL HUKUK KURALLARINA AYKIRILIK DURUMLARI

Kasa içeriğinin banka tarafından bilinmemesi, kiralık kasaların hukuka aykırı amaçlarla kullanılmasına istemeden de olsa imkân tanıyabilme ihtimali nedeniyle

---

9f5182e0f4138560/Para\_Banka.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-1 (Erişim Tarihi: 17.04.2024).

<sup>250</sup> **Kaplan**, s. 45; **Alıcı**, s. 20; **Bayram**, 49.

<sup>251</sup> **Heller**, s. 9; **Meitner**, s. 1; **Uwe**, s. 3; **Bayram**, s. 49.

<sup>252</sup> Çalışmamız, Türkiye'deki banka kiralık kasaları ile sınırlandırıldığından bundan sonraki tüm bölümlerde banka nezdindeki kiralık kasalar hakkında açıklamalarda bulunulacaktır.

uygulamada özel bir önem taşımaktadır. Bilhassa Türk Ceza Kanunu<sup>253</sup> kapsamındaki birtakım suçların önlenmesi bakımından, kasa hizmetlerinin TMK md. 2'deki hakkın kötüye kullanılması yasağı ve TBK md. 27'deki genel hükümlere<sup>254</sup> aykırılık yasağı kapsamında incelenmesi, sözleşme ilişkisine taraf olan bankalar ile müşteriler bakımından hukuki güvenliğin güçlendirilmesine hizmet etmektedir.

Bir sözleşme ilişkisi kurulurken, borçlar hukukunun temel prensiplerinden olan sözleşme özgürlüğü ilkesi<sup>255</sup> (*TBK md. 26*) her koşulda uygulanabilir nitelikte değildir. Zira bir sözleşmenin geçerli bir şekilde kurulabilmesi için öncelikle kanuna, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olmaması ve sözleşmenin konusunun imkânsız olmaması gerekmektedir (*TBK md. 27*)<sup>256</sup>. Benzer şekilde TMK md. 2'de, bir hakkın

---

<sup>253</sup> TCK, Kanun No: 5237, S. 25611, Resmî Gazete: 12.10.2004.

<sup>254</sup> **Honsell/ Vogt/ Geiser (Hrgs.)**, s. 35, Rn. 3.

<sup>255</sup> Sözleşme özgürlüğü ve sınırları hakkında detaylı bilgi için bkz. **Eren: Genel Hükümler**, s. 336 vd.

<sup>256</sup> Kiralık kasa sözleşmesinin hukuka aykırı bir amaca tahsis edildiğini bankanın bilmesi veya bilmesine rağmen sözleşme ilişkisini sürdürmesi halinde, sözleşme TBK md. 27 uyarınca kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olur. Bu durumda bankanın sözleşmeye dayanarak herhangi bir hukuki koruma talep etmesi mümkün değildir. Zira sözleşme TMK m. 2'de düzenlenen hakkın kötüye kullanılması yasağı kapsamında da hukuken korunmaz. Bknz. **Ghul, Theo/ Koller, Alfred/ Schnyder, Anton K., das Schweizerische Obligationenrecht**, 9. Aufl., Schulthess, Zürich 2000, s. 163, Rn. 2; **Eren: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 359, N. 1003; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s.141-142; **Antalya/ Acar/Arslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 20; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 63; **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 82-84; **Solmaz**, s. 75; **Kaplan**, s. 45.

kötüye kullanımının hukuk düzeni tarafından korunmadığı açıkça ifade edilmektedir<sup>257</sup>. Hem bankanın hem müşterinin, sözleşmeden doğan haklarını kullanırken karşı tarafın makul menfaatlerini göz ardı eden, kasa kullanımını güçleştiren ya da hakkın amacına aykırı sonuç doğuran davranışlarını hukuk düzeni bakımından korunmamaktadır<sup>258</sup>. Örneğin bankanın, müşterinin zararını telafi etmekten kaçınmak amacıyla kasaya ilişkin tutanakları geciktirmesi veya mirasçıların kasaya erişimini keyfi olarak erteleme halinde ya da müşterinin kasayı kullanım amacı dışında sakıncalı maddeleri saklama için kullanarak bankanın güvenlik yükümlülüğünü ağırlaştırması vb. durumlarda TMK md. 2 uygulanabilmektedir<sup>259</sup>.

Türk bankacılık sisteminde, özellikle kara para aklamayı önleme amacıyla geliştirilmiş bir veritabanı olan AML (*Anti Money Laundering*) sistemi aktif bir biçimde kullanılmaktadır<sup>260</sup>. Nitekim sözleşmenin kanuna ve kamu düzenine aykırılığına ilişkin

---

<sup>257</sup> **von Thur**, Andreas/ **Escher**, Arnold, *Des Schweizerischen Obligationenrecht (Allgemeiner Teil)*, Band I, Zürich 1979, s. 251.

<sup>258</sup> **Honsell/ Vogt/ Geiser (Hrgs.)**, s. 49, Rn. 27. İlgili yazarlar, hakkın kötüye kullanmı yasağının muğlak bir ifade olduğunu, bu nedenle her somut olaya göre belirleme yapılması gerektiğini ifade etmektedir. *Kanaatimizce* de kiralık kasa sözleşmesi bakımından da bu hükmün ihlali her durumda kolaylıkla ispat edilememektedir. Zira bankalar, kasa içeriğini bilmemektedir.

<sup>259</sup> **Yalçın**, Onur, *Banka Kredi Sözleşmelerindeki Genel İşlem Şartlarının Geçerliliği*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006, s. 51; **Von Thur/ Esher**, s. 260.

<sup>260</sup> Terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik bu sistem aracılığıyla tespit edilen şüpheli işlemler derhâl MASAK'a bildirilmektedir. AML, müşterinin bankayla ilişkisinin tüm yaşam döngüsünü izleyen ve risk sınıflandırması yapan yapay zekâ temelli bir

en tipik örnekler; kiralık kasa aracılığıyla "suç eşyasının saklanması (TCK md. 165)", "vergi kaçakçılığı suçu (VUK<sup>261</sup> md. 359)" ya da "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (TCK md. 282)" suçlarıdır<sup>262</sup>.

---

uygulamadır. İsviçre’de ise kara para aklamayı önlemeye yönelik bu kapsamda bir sistem bulunmamakta; artan eleştiriler üzerine hükümet geniş kapsamlı bir düzenleme hazırladığını açıklamış, ancak düzenleme henüz yürürlüğe girmemiştir. Detalı bilgi için **bknz.** <https://tr.asseco.com/coezuemlerimiz/bankacilik-ve-finans/kara-para-aklamayi-oenleme/>; <https://www.coe.int/en/web/corruption/projects/amlt> (Erişim Tarihi:11.12.2024).

<sup>261</sup> Vergi Usul Kanunu, Kanun No: 213, S. 10705, Resmî Gazete: 12.01.1961.

<sup>262</sup> **Zentes**, Uta/ **Glaab**, Sebastian/ **Becker**, Ansgar/**Heeman**, Manfred, *AML in der Bankpraxis (Geldwäschebekämpfung im Spiegel der aktuellen Gesetzgebung)*, 1. Aufl., Köln 2014, s. 13, Rn. 16/2; **Lessambo**, Felix I., *Anti-Money Laundering, Counter Financing Terrorism and Cybersecurity in the Banking Industry (A Comparative Study within the G-20)*, 2023, s. 2; **Çeker**, Mustafa, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı*, Karahan Kitabevi, Adana, 2004, s. 92; **Solmaz**, s. 76. Alman Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Yasası (GwG), finansal sistemin kara para aklama ve terörizmin finansmanı amacıyla kullanılmasını önlemeye yönelik temel düzenleme olup, bankalar başta olmak üzere yüksek riskli sektörlerle kimlik tespiti (KYC), sürekli izleme, kayıt tutma ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülükleri getirmektedir. GwG Art. 10/3 uyarınca, ekonomik çıkar sahibinin değişmesi hâlinde de özen yükümlülüklerinin yerine getirilmesi zorunlu olup, bu bağlamda öngörülen izleme yükümlülüğü iş ilişkisinin tüm süreci boyunca kara para aklama riskinin kontrol edilmesini amaçlamaktadır. Ancak *Becker*’e göre, kiralık kasa

Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği<sup>263</sup> EK 1'de, hangi işlemlerin şüpheli işlem kapsamında olduğu düzenlenmiştir. Tebliğ EK 1 md. 3.8'e göre; *"Müşteri tarafından aile, akrabalık veya herhangi bir iş ilişkisi bulunmayan kişilerle birlikte ortak kasa kiralınması veya kendisine ait kiralık kasaları kullanabilmeleri için bu kişilere vekaletname verilmesi; kiralık kasanın çok sayıda kişi tarafından para kasası gibi kullanıldığını gösteren aşırı bir trafiğin olması; dikkate değer bir hesap ilişkisi ve işlem hacmi bulunmayan müşterilerin kiralık kasaları yoğun bir şekilde kullanması; dikkate değer bir işlemten hemen önce veya sonra aynı müşteri tarafından farklı kişiler adına kasa kiralınması; faaliyetin kiralık kasa kullanımını gerektirmemesine rağmen ticari kuruluş adına kiralık kasa kullanılması"* durumunda şüpheli işlemin varlığı söz konusu olmaktadır<sup>264</sup>. Bu düzenleme temelini TMK md. 2 ile TBK md. 27'den almaktadır<sup>265</sup>.

---

müşterisinin kasaya eşya koyması veya çıkarması, varlık transferi olarak değerlendirilmemelidir. Bknz. **Becker**, s. 19-20, Rn. 16/9.

<sup>263</sup> Tebliğ Sıra No: 6, Resmî Gazete: 27.09.2008-270, <https://masak.hmb.gov.tr/masak-genel-tebligi-sira-no-6> (Erişim Tarihi: 15.12.2024).

<sup>264</sup> Aynı tebliğin şüpheli işlemi ilgilendiren hesap bilgilerinin düzenlendiği "G" bendinde ise kiralık kasalar müşteriye ait hesap türü kapsamında yer almıştır. **Bknz.** <https://masak.hmb.gov.tr/masak-genel-tebligi-sira-no-6/> (Erişim Tarihi: 15.12.2024).

<sup>265</sup> İlgili hükümlerin uygulanması bakımından birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Zira, konusu hukuka aykırı edim içeren sözleşmeler, TBK md. 27 uyarınca kesin hükümsüzdür. Bu kural, kiralık kasa sözleşmesi bakımından da geçerlidir. Şayet müşteri kasayı en baştan, sözleşme kurulduğu anda, suç eşyasını gizlemek veya suçtan elde edilen malvarlığı değerlerini saklamak amacıyla kir alıyor ve bankanın da bu hususu bilmesi gerekiyor ise sözleşmenin amacı kamu düzenine ve emredici hükümlere açıkça aykırılık teşkil edeceğinden, hukuk düzeni böyle bir sözleşmeye geçerlilik tanımamaktadır. Ne var

Kiralık kasa sözleşmesinin temel amacı (*causa*), müşterinin her türlü varlığını bankada güvenli bir ortamda muhafaza etmektir<sup>266</sup>. Bununla birlikte kasa içeriği, sözleşmenin ana unsuru değildir<sup>267</sup>.

## §6. HUKUKİ NİTELİĞİN BELİRLENMESİ VE ÖĞRETİDEKİ TARTIŞMALAR

Bir sözleşmenin hukuki niteliğinin belirlenmesi, tarafların aslî ve ferî yükümlülüklerinin tespiti, sorumluluk hukukunun işlemesi ve zamanaşımı süresinin başlangıcının belirlenmesi gibi konular bakımından büyük önem taşımaktadır<sup>268</sup>. Bu

---

ki pratikte bu hükmün uygulanabilirliği son derece sınırlıdır. Zira banka, kasa içeriğini bilmez ve müşterinin iç dünyasındaki “*yasadışı amaç*” unsurunun ispatlanması güç bir olgudur. Bknz. **Zentes/ Glaab/ Becker/ Heeman**, s. 20, Rn 16-10.

<sup>266</sup> **Akyol**, s. 143; **Tekinalp**, s. 469; **Heller**, s. 10; **Lotz**, s. 9; **Dorn**, s. 6; **Roesle**, s. 7; **Uwe**, s. 1; **Bayram**, s. 49.

<sup>267</sup> Zira müşteri dilerse kasayı boş bırakabilmektedir. Bknz. **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Schwintowski**, s. 274-275. Kiralık kasa sözleşmesi, mahiyeti itibarıyla banka ile müşteri arasında akdedilen; ancak bankanın, müşterinin kasaya koyduğu eşyanın içeriğini kural olarak bilmediği bir sözleşme türüdür. Bu durum, kiralık kasaların suç işlemek amacıyla kullanılmasını uygulamada nispeten kolaylaştırabilmektedir. Bu nedenle, kasa içeriğine ilişkin olarak tutulan envanter tespit belgelerinin, banka aracılığıyla işlenen suçların önlenmesinde ve hukuki denetimin güçlendirilmesinde önemli bir işlev üstlendiği *kanaatindeyiz*.

<sup>268</sup> **Richter**, Thorsten S., *Vertragsrecht*, 2. Aufl., München 2013, s. 273, Rn. 191; **Kunkel**, Carsten, *Vertragsgestaltung*, Berlin 2015, s. 7.



nedenle, ilgili sözleşmenin kapsamlı biçimde ve doğru şekilde yorumlanması gerekir<sup>269</sup>.

Güç farkının bulunduğu sözleşmelerde, sözleşmenin zayıf tarafının yararına yorum (*contra stipulatorem fort, in dubio minus*)<sup>270</sup> ile yararlanan taraf aleyhine yorum (*interpretatio contra proferentem*)<sup>271</sup> yöntemlerinin doğru bir şekilde uygulanması gerekmektedir<sup>272</sup>. Ancak bankalar nezdinde yapılan hukuki işlemlerde, bilhassa sözleşmelerde, sözleşmelerin hukuka aykırı muhtevalarının bu ilkelerin dikkate

---

<sup>269</sup> Sözleşmelerin yorumu hakkında detaylı bilgi için bkz. **Akyol: Yorum**, s. 1 vd.

<sup>270</sup> Bu ilke Türk iş hukuku öğretisinde özellikle E. Murat Engin tarafından "İradenin Zayıf Taraf Yararına Yorum (Contra Stipulatorem Fort, In Dubio Minus) İlkesi" başlığı altında sistematik olarak incelenmiştir. Bknz. **Engin**, E. Murat, "İradenin Zayıf Taraf Yararına Yorum (*Contra Stipulatorem Fort, In Dubio Minus*) İlkesi Işığında İşverenin Feshini Talep Etme İradesi, İstifa veya İkale Anlamına Gelir mi?", Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan, C. I, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 2011, s. 261.

<sup>271</sup> Roma hukukundan gelen *interpretatio contra proferentem* ilkesi, modern hukukta TBK md. 23, AGB-Recht (BGB Art. 305c), DCFR (Draft Common Frame of Reference /Avrupa Özel Hukuku Ortak Çerçeve Taslağı içinde yer alan "*Interpretation Against Party Supplying the Term*" yani "*düzenleyen aleyhine yorum, contra proferentem*" kuralıdır. Bknz. **Vogenauer**, Stefan, *Interpretation of Contracts*, Max-Eup 2012, s. 2 ([https://max-eup2012.mpipriv.de/index.php/Interpretation\\_of\\_Contracts](https://max-eup2012.mpipriv.de/index.php/Interpretation_of_Contracts)).

<sup>272</sup> Tüketici, iş, kira ve acentelik gibi sözleşmeler zayıf tarafın korunduğu sözleşmeler olarak adlandırılmaktadır. Bknz. **Bingöl**, Melissa, Zayıf Tarafın Korunduğu Sözleşmeler Özelinde Türk Hukukunun Doğrudan Uygulanan Kurallara Etkisi, *Bahçeşehir Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2024, s. 52 vd.

alınmadan yorumlandığı görülmektedir<sup>273</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi, esas itibarıyla isimsiz (*Innominate Vertrag*)<sup>274</sup> bir sözleşmedir. Bu nedenle hukuki nitelendirme yapılırken öğretide çeşitli görüşler ileri sürülmüştür<sup>275</sup>. Bunlardan ilki, kiralık kasa sözleşmesini "*saklama sözleşmesi*

---

<sup>273</sup> Eleştiriler için bkz. **Akyol: Sözleşme**, s. 60-61.

<sup>274</sup> **Tandoğan**, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. I-II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 12; **Gümüş**, s. 5-7; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 10-22; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 2-9. Alman ve İsviçre hukuklarında da isimsiz sözleşmeler (*atypischen Verträge*), karma sözleşmeler (*gemischter Vertrag*), bileşik sözleşmeler (*Zusammengesetzte Vertrag*) ve kendine özgü yapısı olan sözleşmeler '(sui generis Vertrag) olarak ayrılmaktadır. Bknz. **Huguenin**, Claire, *Obligationenrecht Allgemeiner und Besonderer Teil*, 3. Auflage, Zürich, 2019, s. 1239; **Brox/ Wolker**, s. 198.

<sup>275</sup> TBK md. 26'da ifade edilen sözleşme özgürlüğü (*Abschlussfreiheit*) kapsamında bir sözleşmenin tarafları, kanunda düzenlenmemiş sözleşme tipleri ihdas edebilmektedir. İsimli sözleşmeler (*les contrats innommés, die Innominatverträge*), hiçbir unsur itibarıyla kanun tarafından düzenlenmemiş olabileceği gibi, kanunda düzenlenmiş farklı sözleşme tiplerine özgü unsurların, kanunun öngörmediği bir biçimde bir araya getirilmesi suretiyle de kurulabilmektedir. Bknz. **Aderhold**, Lutz/ **Koch**, Raphael/ **Lenkaitis**, Karlheinz, *Vertragsgestaltung*, 4. Aufl., Nomosstudium 2021, s. 57, Rn. 72; **Kahraman**, Ayfer, *Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Kapsamında Faktoring Sözleşmeleri*, *Başkent Üniversitesi SBE Doktora Tezi*, Ankara 2025, s. 4; **Türel**, Ege, "Roma Hukukundan Günümüze Hukuki Sebep ve Sinallagma İlişkisi", *MÜHF HAD*, Prof. Dr. Bülent Tahiroğlu'na Armağan, s. 367; **Kunkel**, s. 36; **Kocayusufpaşaoğlu/ Hatemi/ Serozan/ Arpacı: Hukuki İşlem**, s. 525; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 2. Roma hukukunda sözleşme tipleri sınırlı sayıda olup (*numerus clausus*) belirli adlarla tanınırken, bu tiplerin

(*vedia/hinterlagungsvertrag*) olarak nitelendirmektedir. Diğer bir görüşe göre bu sözleşmenin doğrudan "*adi kira sözleşmesi (miete)*" olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Azınlıkta kalan bir diğer görüş ise bu sözleşmeyi, "*kendine özgü yapısı olan sözleşme (sui generis)*" kapsamında değerlendirmektedir<sup>276</sup>. Son olarak, güncel öğretide benimsenen görüş doğrultusunda ise kiralık kasa sözleşmesi, farklı sözleşme türlerine ilişkin unsurları içeren "*karma tipli bir sözleşme (gemischter Vertrag)*" olarak değerlendirilmektedir<sup>277</sup>.

*Kanaatimizce*, sözleşmenin hukuki niteliğinin belirlenmesinde yalnızca bir

---

dışında yapılan işlemler sözleşme benzeri (quasi contractus) olarak nitelendirilmekteydi; modern hukukta ise sözleşme serbestisi ilkesi benimsenmiştir. **Eren: Özel Hükümler**, s. 938; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 13; **Oktay Özdemir**, a.g.e, s. 266. İsimsiz sözleşme kavramı, ilk olarak 12. yüzyılda Justinianus hukukunda ortaya çıkmış; bu gelişmeyle Roma hukukunda sözleşmeler bakımından geçerli olan numerus clausus anlayışı aşılmaya başlanmıştır. Zira toplumsal ve ekonomik ihtiyaçların çeşitlenmesi, yeni sözleşme ilişkilerinin kurulmasını zorunlu kılmıştır. Bknz. **Oktay Özdemir**, Saibe, "İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumlanması ve Boşlukların Tamamlanması", *İÜHF*, 1996, C. 55, S. 1-2, s. 267; **Rado**, s. 158-159; **Lotz**, s. 29; **Roesle**, s. 41; **Akyol: Sözleşme**, s. 145; **Grassinger**, s. 152.

<sup>276</sup> **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 12; **Akyol: Sözleşme**, s. 144.

<sup>277</sup> Tüm bu tartışmalara ilaveten bazı yazarlar banka bakımından hizmet sözleşmesine ilişkin unsurlarının varlığına da değinmektedir. Bknz. **Dorn**, s. 21; **Lotz**, s. 53; **Roesle**, s. 4'te vakelet sözleşmesine (auftragsrechtliche Element); **Heller**, s. 5. **Schinnerer** ise iş sözleşmesine ilişkin unsurlara (arbeitsrechtliches element) vurgu yapmıştır. Bknz. **Schinnerer**, Erich/ **Avancini**, Peter, *Bankverträge*, 3. Teil, 3. A., Wien, 1976, s. 185.

hukuki işlem olarak taşıdığı özelliklerle yetinilmemeli, ayrıca tarafların sözleşmeyle güttükleri amaç da dikkate alınmalıdır. Bu yaklaşım, özellikle özel hukuk alanında ve bilhassa usul hukuku bakımından, sözleşmenin doğru şekilde nitelendirilmesi açısından önemlidir.

## I. HUKUKİ İŞLEM NİTELİĞİ BAKIMINDAN

### A. Saklama Sözleşmesi Niteliği

Kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliği öğretide uzun yıllar tartışılmış ve bu tartışmalara bağlı olarak birtakım fikirler ileri sürülmüştür. Bu görüşlerden ilki ve aynı zamanda en eski olanı, kiralık kasa sözleşmesinin saklama/ vedia (*Verwahrungsvertrag/ Hinterlegungvertrag*) sözleşmesi niteliği taşıdığı yönündedir<sup>278</sup>. Tarihsel açıdan bakıldığında, bireylerin sahip oldukları şeyleri koruma güdüsünün varlığı saklama sözleşmelerinin temelini oluşturmuştur<sup>279</sup>.

Türk Borçlar Kanunu md. 561'de saklama sözleşmesi tanımlanmıştır<sup>280</sup>.

---

<sup>278</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Roesle**, a.g.e, s. 49; **Uwe**, s. 23; **Heller**, s. 71; **Lotz**, s. 25; **Meitner**, s. 11.

<sup>279</sup> **Ghul/ Koller/ Schnyder**, s. 612, Rn. 11; **Gautschi**, s. 607, Rn. 1-a; **Gursky/ Olzen**, s. 165, Rn. 4; **Arı**, s. 1.

<sup>280</sup> **Pfeiffer**, Thomas, *Bürgerliches Gesetzbuch Schuldrecht Art. 328-432 (Soergel)*, 2010, s. **Eigenbrodt**, Hermann, *Der unregelmäßige Hinterlegungsvertrag, ins besondere die Rechtsnatur des Sparkassavertrages*, 1970, s. 7; **Gmür**, Max, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI (OR Art. 184-551)*, Bern 1934, s. 742, Rn. 1; **Staudiner BGB Kom. (Olzen)**, s. 165, Rn. 3; **Erdem**, Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Özel Hükümler md. 355-544)*, 1990, s. 477; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 755;

Uygulamada ise bu sözleşme, daha çok emanet özelliği dikkate alınarak "*emanet sözleşmesi*" olarak da ifade edilmektedir<sup>281</sup>.

Genel saklama sözleşmesinin<sup>282</sup> unsurları, saklamaya konu olan bir taşının

---

**Aydoğdu/ Kahveci**, s. 499; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 655; **Eren: Özel hükümler**, s. 745. Benzer şekilde İsviçre hukukundaki tanım için bkz. **Oser, Hugo/ Schönenberger, Wilhelm**, (Hrsg. Egger, A./Esher, A./Haab, Robert/ Homberger, A./ Siegwart, A.), *Kommentar Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Obligationenrecht*, V. Band, Zürich, 1945, s. 1730; **Gautchi**, s. 607, Rn. 1-a.

<sup>281</sup> **Aydoğdu/ Kahveci**, a.g.e, s. 499.

<sup>282</sup> Berliner Hinterlegungsgesetz (BerlHintG) md. 7/2, saklamaya konu değerlerin yalnızca hak sahibine veya yetkili kişi/mercilere teslim edilebileceğini öngörerek, saklama (Hinterlegung) işlemine ilişkin işine ilişkin özel bir eyalet kanunudur. Berliner Hinterlegungsgesetz kapsamında düzenlenen resmî saklama kurumu, hukuki niteliği, taraf ilişkisi ve zilyetlik yapısı itibarıyla kiralık kasa sözleşmesinden farklıdır. Kasa kiralama, özel hukuk kapsamında bir kira ilişkisi niteliği taşıırken, Hinterlegung kamu makamları nezdinde gerçekleştirilen, şekli usullere bağlı bir saklama (tevdî) işlemidir. **Bknz.**<https://beckonline.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%2Fges%2Fblnhintg%2Fcontent%2Fblnhintg.htm&anchor=Y-100-G-BLNHINTG>, T. 11.04.2011 (Erişim Tarihi: 20.12.2024).

teslimi, güven unsuru (*intuitu personae*)<sup>283</sup>, saklayanın aynen geri verme borcu<sup>284</sup> ve tarafların anlaşmasıdır<sup>285</sup>. Ücret, sözleşmenin zorunlu unsurlarından olmamakla beraber; taraflar dilerse saklama işlemi kapsamında ücret kararlaştırabilir<sup>286</sup>.

Banka hukukunda tevdi (*saklama*) kavramı, taşınır varlıklar, kıymetli evrak ve paranın, bankaya açık veya kapalı biçimde yatırılması ya da banka bünyesinde bulunan kiralık kasaların kullanım hakkının, saklatan kişide kalacak şekilde tesis edilmesi

---

<sup>283</sup> **Yeşiller**, Fatma Begüm/ **Yeşiller**, Mehmet, "Roma ve Türk Hukuku'nda Misli Şeylerin Saklanması Sözleşmesinin (Depositum Irregulare) Tüketim Ödücü Sözleşmesinden (Mutuum) Ayrılması", *BÜHFD*, C. 11, S. 2, 2025, s. 425.

<sup>284</sup> Yargıtay HGK, E. 2024/305, K. 2025/368, T. 18.06.2025 (Erişim Tarihi: 20.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>285</sup> Eski BK md. 463/I'de yeni TBK'nın aksine taşınır şey yerine "şey" kelimesi kullanılmıştır. Bu nedenle Türk hukukunda, taşınmazların da saklama sözleşmesine konu olabileceği savunulmuştur. Yeni TBK m. 561/I ile bu karışıklık giderilerek, saklama sözleşmesinin konusunu yalnızca taşınırlar oluşturmaktadır. Bknz. **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 500; **Erdem: Özel Hükümler II**, s. 477.

<sup>286</sup> Bu bakımdan saklama sözleşmesi ivazlı ya da ivazsız olarak yapılabilir. Bknz. **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 501. Benzer şekilde Roma hukukunda da taraflar dilerse ücret kararlaştırmaktaydı. Bknz. **Karaaslan**, Muzaffer, *Roma Hukukunda Bankacılık Faaliyetleri Kapsamında Düzensiz Vedia (Depositum Irregulare)*, 1. Bası, On İki levha Yayıncılık, İstanbul 2023, s. 35 vd.

işlemlerini kapsamaktadır<sup>287</sup>. Mevduat terimi, “*tevdia*” ile aynı anlama sahip olup, her iki kelime de ortak bir kökenden türemiştir<sup>288</sup>. Ancak Türkçe’de mevduat kelimesi, bankaların gerçek veya tüzel kişilerden faizli ya da faizsiz olarak geri ödenmek üzere kabul ettikleri paraları ifade etmektedir<sup>289</sup>. Bu nedenle uygulamada, mevduat ile tevdi kelimelerinin ifade ettikleri anlam birbirinden farklıdır<sup>290</sup>. O halde banka hukukunda

---

<sup>287</sup> **Oser/ Schöenberger**, s. 1729; **Koç: Tevdi**, s. 143. *Tekinalp*, bankacılık işlemleri kapsamında tevdi işlemlerini üç gruba ayırarak tevdi kavramını geniş bir biçimde değerlendirmiştir. Bknz. **Tekinalp**, s. 429-430.

<sup>288</sup> **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 143.

<sup>289</sup> Dilimizde mevduat kelimesinin bu son anlamı daha büyük bir önem kazanmıştır. Bu nedenle, dar anlamda tevdi başlığı altında mevduat kavramı ele alınırken; geniş anlamda tevdi ise açık, kapalı ve kiralık kasaya tevdi işlemlerinin tamamını kapsamaktadır. Bknz. **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 144. Aksi yönde bknz. **Tekinalp**, a.g.e, s. 429.

<sup>290</sup> 3182 sayılı Bankalar Kanunu yürürlükte iken hem bu kanunda hem de diğer ilgili mevzuatlarda “mevduatın” tanımı yapılmamıştır. 5411 sayılı yeni Bankacılık Kanunu md. 60’ta “mevduat ve katılım fonu kabulü”, md. 61’de “mevduatın çekilmesi”, md. 114’te fon alacakları, md. 62’de ise 10 yıllık zamanaşımı süresi düzenlenmiştir. Söz konusu hükümler çerçevesinde mevduat şu şekilde tanımlanmaktadır: “Gerçek veya tüzel kişi tarafından, istenildiği anda veya belirli bir vadenin sonunda geri alınmak üzere bankaya yatırılan paradır”. O halde mevduat, bankaya yatırılan bir miktar parayı ifade eden bir kavramdır. Ayrıca bknz. **Kaplan**, s. 154; **Koç: Tevdi**, a.g.e, s. 144. Ancak Arapça’da “vedia” kelimesinden türemiş olan “mevduat” kelimesi, emanet edilen/emanet bırakılan şey anlamlarına gelmektedir. **Bknz.** <https://kamus.yek.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2024). Ayrıca bknz. **Solmaz**, s. 6.

"tevdi" kavramı, yalnızca koruma için bırakılan varlıkları değil, teslim şartlı rehin, taşınır rehni ve kiralık kasa sözleşmesi gibi farklı anlamları da kapsamaktadır<sup>291</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin temel amacı, müşterinin saklama ihtiyacına konu olan eşyasının banka tarafından güvenli bir ortamda muhafaza edilmesidir<sup>292</sup>. Bu bağlamda, kiralık kasada saklanacak varlıklar esasen taşınır nitelikteki eşyalardır<sup>293</sup>. Son yıllarda fiziki paraya rakip olarak ortaya çıkan kripto paraların<sup>294</sup>, kiralık kasalarda saklanıp

---

<sup>291</sup> **Koç: Tevdi**, s. 144; **Tekinalp**, s. 430. *Tekinalp*, dar ve geniş anlamda tevdi sözleşmeleri şeklinde bir ayırım yaparak mevduat sözleşmesini dar anlamda tevdi işlemi, diğer tüm sözleşmelerin ise geniş anlamda tevdi işlemlerinin kapsamında olduğunu ifade etmiştir.

<sup>292</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 180.

<sup>293</sup> **Antalya, Gökhan/ Topuz, Murat**, *Eşya Hukuku Marmara Hukuk Yorumu Cilt IV/1*, 3. Baskı, 2018, s. 84; **Nomer, Haluk Nami/ Ergüne, Mehmet Serkan**, *Eşya Hukuku*, Genişletilmiş 9. Bası, İstanbul, 2022, s. 11; **Sirmen**, s. 13; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 30; **Bayram**, s. 50.

<sup>294</sup>"Kripto paralar, eşten-eşe ödeme sistemi ile çalışan ve herhangi bir finansal kuruluşa ihtiyaç duymadan transferi gerçekleştirilebilen, bunun yanında herhangi bir kuruluş tarafından arzı bulunmayan açık kaynak koda sahip; takas işlemlerinde kullanabilen, tamamen dijital ve şifrelenmiş sanal bir para birimidir". Bknz. **Özdemir**, Gençler, "Kripto Paraların Eşya Niteliği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 1, Haziran 2021, s. 291-292. "Kripto bir sanal para birimidir. Sanal para birimleri, bir merkez bankası ya da kamusal bir otorite tarafından çıkarılmayan bu nedenle garanti edilmemiş, hukuken kabul edilen bir para birimine bağlı olma mecburiyeti olmayan; hukuki açıdan para birimi niteliği taşımayan ancak gerçek ya da tüzel kişiler tarafından



saklanamayacağı hususu tartışılmaktadır<sup>295</sup>. Teknolojik gelişmelerin, bilhassa bilişim teknolojisinin hız kazanmasıyla birlikte, kripto<sup>296</sup> paraların popülaritesi dünya genelinde artmaktadır<sup>297</sup>. Hem dünyada hem de ülkemizde gerek tüzel kişiler gerekse gerçek kişiler kripto para edinmektedir<sup>298</sup>. Kripto paralar için yeterli yasal düzenleme bulunmadığından

---

*değişim aracı olarak kabul edilen, elektronik ortamda transfer edilebilen, depolanabilen ve ticarete konu olabilen dijital değerleri temsil etmektedir". Bknz. Güçlütürk, Osman Gazi, "Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Para ve Elektronik Para Niteliğinin İncelenmesi", REGESTA Ticaret Hukuku Dergisi, C. 4, S. 3, 2019, s. 383; Özdemir, a.g.e, s. 292.*

<sup>295</sup> Bayram, s. 50.

<sup>296</sup> 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun md. 3/ç uyarınca, "Elektronik para, ihraç eden kuruluşça kabul edilen fon karşılığı çıkarılan ve ödeme işlemlerinde kullanılan parasal değer" olarak tanımlanmıştır. Bknz. Kanun No: 6493, S. 28690, Resmî Gazete: 27.06.2013 (www.mevzuat.gov.tr).

<sup>297</sup> Bknz. Öncü, Semra/ Ektik, Doğuş, "Kripto Paraların Yatırım Amaçlı Kullanımı: Riskler ve Gelirler", Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S:19, C. 4, 2021, s. 363.

<sup>298</sup> Kripto paralar, merkezi bir otoriteye bağlı olmaksızın sınır ötesi çevrim içi işlemlere imkân tanınması sebebiyle suç gelirlerinin aklanmasını kolaylaştırabilmektedir. Bknz. Balcı, Murat/ Çakır, Kerim, "Kripto Paraların Karapara Aklama Yöntemi Olarak Kullanılması", Ceza Hukuku Dergisi, C. 16, S. 46, Ağustos 2021, s. 316; Tekinalp, s. 679-689. Ayrıca bknz. "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik md. 1/i (S. 26751. Resmî Gazete: 09.01.2008).

birtakım hukuki ve finansal risklerin de ortaya çıktığı görülmektedir<sup>299</sup>.

Kripto paralar fiziksel varlık olmadıklarından (*immaterielles Gut*) mevduat sözleşmesinin konusunu oluşturamamaktadır. Bu nedenle güvenli saklama için özel kripto cüzdanları geliştirilmiştir<sup>300</sup>. Kiralık kasada fiziki olarak saklanabilen cüzdan türü

---

<sup>299</sup> **Üzümcü**, Rabia/ **Yıldırım**, Yasin, "Kripto Paraların Hukuki Statüleri ve Sözleşme İçerisindeki Yeri", *Vizyoner Dergisi*, Yıl: 2022, C. 13, S: 33, s. 271.

<sup>300</sup> **Arı**, s. 33. Kripto varlıkların muhafazası bakımından kripto cüzdanları genel olarak sıcak cüzdanlar (hot wallets) ve soğuk cüzdanlar (cold wallets) şeklinde iki ana gruba ayrılmaktadır. Sıcak cüzdanlar internet bağlantısına sahip olup çevrim içi platformlar üzerinden erişim sağlar. Örneğin yazılım temelli cüzdanlar veya borsa hesapları (örn. Binance, Coinbase). Buna karşılık soğuk cüzdanlar internet bağlantısı bulunmayan ve özel anahtarları çevrim dışı ortamda saklayan araçlardır; donanım cüzdanları (örn. Ledger, Trezor) veya kâğıt cüzdanlar bu kapsamdadır. Kiralık kasa bakımından hukuken ve fiilen saklanmaya elverişli olan tür, fiziksel bir varlığı bulunan soğuk cüzdanlardır. Zira kiralık kasa sözleşmesinin konusunu maddi nitelikte, fiziksel olarak muhafaza edilebilen eşyalar oluşturur. Buna karşılık çevrim içi sıcak cüzdanlar soyut bir dijital erişim ilişkisine dayandığından doğrudan kasa içinde saklanamaz. Ancak bu cüzdanlara ilişkin özel anahtarın yazılı olduğu belge veya donanım cihazı kiralık kasada muhafaza edilebilir. Bu ayrım, kiraya veren bankanın zilyetliği ve sorumluluğunun kapsamının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Bknz. **Oğuz**, Ramazan/ **Kınacı**, Emin/ Babacan, Hakkı Halil, "Kripto Para Cüzdanının (sıcak cüzdan) Adli Bilişim Açısından İncelenmesi", *Journal of Computer Science*, S. 8, C. 2, 2023, s. 132-133.

ise USB (*Datensicherungen auf Festplatten oder USB-Sticks*) belleklerdir<sup>301</sup>. Bu bakımdan, kripto paraların yalnızca bu şekilde eşya niteliği kazanarak banka kasasında saklanması mümkün olmaktadır. Aynı zamanda, Alman Tasarruf (*Sparkasse*) Bankası, bu hususu açıkça düzenlemiştir<sup>302</sup>.

Bir diğer tartışmalı husus, insan vücudundan ayrılan biyolojik maddelerin (*diş, saç vb.*) kiralık kasalarda saklanıp saklanamayacağıdır<sup>303</sup>. *Kanaatimizce*, bu tür biyolojik

---

<sup>301</sup> Nitekim Alman ve İsviçre içtihatlarında, kasa içeriğinin bilinmemesi kiralık kasa sözleşmesinin saklama değil kira veya karma sözleşme olarak nitelendirilmesinin başlıca gerekçelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bknz. **Conacher, James/Renaud, Karen/Ophoff, Jacques**, "Caveat Venditor: Used USB Drive Owner", *Cornell University*, T. 19.06.2020, s. 2 (Erişim Tarihi: 21.12.2024, <https://arxiv.org/pdf/2006.11354>).

<sup>302</sup> Usb sticklerin banka kasalarında saklanabileceğine ilişkin olarak **bknz.** <https://www.sparkasse.de/pk/produkte/konten-und-karten/banking/bankschliessfach> (Erişim Tarihi: 21.12.2024).

<sup>303</sup> **Tekinay**, Selahattin Sulhi/ **Akman**, Servet/ **Burcuoğlu**, Haluk/ **Altop**, Atilla, Tekinay *Eşya Hukuku Zilyetlik-Tapu Sicili-Mülkiyet Cilt I*, Filiz Kitabevi, 1989, İstanbul, s. 20; **Antalya/ Topuz**, s. 58, N. 40. Bu yazarlara göre gerçek kişinin bedeni ve uzuvları, inun TMK md. 23 kapsamında kişilik değerlerini oluşturmaktadır. Bu nedenle eşya kapsamında değerlendirilmez. Ancak her ne kadar tartışmalı da olsa bu tür biyolojik maddelerin, eşya olarak kabul edildiği durumlar bulunmaktadır. Bedenden ayrılan uzun ve organlar, kural olarak eşya niteliğindedir. Bknz. **Antalya/Topuz**, a.g.e, s. 58, N. 43-44.

maddelerin, taşınır eşya kapsamında kiralık kasalarda muhafaza edilmek üzere saklanması hukuki açıdan herhangi bir engel bulunmamaktadır<sup>304</sup>.

Bu açıklamalar ışığında, kiralık kasa sözleşmesinde de tıpkı saklama sözleşmesinde olduğu gibi güven unsurunun ön planda olduğu görülmektedir<sup>305</sup>. Saklama (*tevdî*) sözleşmesinde saklatan, eşyayı saklatana teslim ederek onu fer'i zilyet konumuna getirmektedir<sup>306</sup>. Sonuç olarak banka, yalnızca kasanın açılması ve kapatılması sürecinde görev almakta, sonrasında kasaya herhangi bir müdahalede bulunmamaktadır<sup>307</sup>.

Saklama sözleşmesi bakımından en önemli unsurlardan biri saklayanın, saklanan şeyi iade yükümlülüğüdür<sup>308</sup>. Bu nedenle saklama sözleşmesinde saklayan, neyi sakladığını bilmelidir<sup>309</sup>. Kiralık kasa sözleşmesinde ise genel kural, kiralık kasada

---

<sup>304</sup> Ancak bozulmaya veya kokmaya neden olacak şeylerin kasaya konulması yasaklanmıştır. Bknz. **Roesle**, s. 12; **Bayram**, s. 51; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492.

<sup>305</sup> **Tiftik**, Mustafa, *Türk Hukukunda Vedia Sözleşmesi*, Ankara 2007, s. 32 vd; **Eren: Özel Hükümler**, s 748.

<sup>306</sup> Zilyetlikle ilgili tartışmalar için **bnz.** s. 201 vd. Saklayan, eşyanın teslimiyle birlikte doğrudan zilyetlik hakkını elde etmektedir. Bknz. **Brox/ Walker**, s. 487, Rn. 3; **Fikentscher/ Heinemann**, s. 814, Rn. 1299.

<sup>307</sup> **Uwe**, s. 23; **Roesle**, s. 50.

<sup>308</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s. 746; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 656; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 755.

<sup>309</sup> **Brox/ Walker**, s. 490, Rn. 15; **Uwe**, s. 23; **Roesle**, s. 50; **Lotz**, s.17. Aynı zamanda saklama sözleşmesinde saklanacak şeyin mutlaka saklayana teslim edilmesi de şarttır.

saklanan şeyin banka tarafından bilinmemesidir<sup>310</sup>. Bu nedenle, saklama sözleşmesinde olduğu gibi bankanın aynen iade yükümlülüğü, kiralık kasa sözleşmesinin asli unsurlarından değildir<sup>311</sup>. Müşterinin kiraladığı kasaya mutlaka bir şey bırakma zorunluluğu bulunmadığından, müşteri dilerse kasayı boş dahi bırakabilmektedir<sup>312</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin saklama sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunan görüş, Roma hukukunda saklama sözleşmesinin reel<sup>313</sup> (*teslimle*

---

<sup>310</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120; **Arpagaus/Stadler/Werlen**, s. 492; **Gautschi**, Rn. 3 (c); **Lotz**, s. 25–27; **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 3; **Schönle**, s. 277; **Bayram**, s. 55.

<sup>311</sup> Bankanın kasa içeriğine vakıf olmaması, içeriğin ispatı bakımından müşterinin yükümlülük alanını genişletmekte ise de kasa içeriğinin tespitine yönelik olarak banka ile durum tespit sözleşmesi (envanter tespit belgesi) akdedilmesine, yürürlükteki mevzuat gereği, herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Konu kapsamında değerlendirmelerimiz için **bknz.** Bölüm III, §15, s. 396 vd.

<sup>312</sup> **Bayram**, s. 55; **Uwe**, s. 23-24; **Roesle**, 50-51. Kasanın boş bırakılması, özellikle İsviçre bankacılık uygulamasında sıkça karşılaşılan bir durum durumdur. Bilhassa ileri yaştaki kişilerin, bazı hallerde kasa içeriğini unuttuğu; bazı hallerde ise kasayı boşalttıktan sonra sözleşmeyi sona erdirmeyi unuttukları ifade edilmektedir. **Bknz.** <https://www.zkb.ch/de/standorte.html#safe/schrankfach> (Erişim Tarihi: 22.12.2024).

<sup>313</sup> Reel sözleşmeler, her ne kadar tarafların irade uyuşmasına dayansa da bu tür sözleşmelerin kurulabilmesi için konsensüsün yanı sıra eşyanın teslimi (zilyetliğin devri) de zorunlu bir unsur olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, rızaya dayalı sözleşmelerde sözleşmenin kurulması bakımından tarafların iradelerinin uyuşması yeterlidir. Roma hukukunda emanet (depositum) sözleşmesi, re contracta niteliğinde bir sözleşme olarak

*kurulan*) bir sözleşme niteliği taşımasından hareketle ileri sürülmüştür<sup>314</sup>. *Kanaatimizce* bu görüş isabetli değildir. Zira kasa kiralama sözleşmesi, henüz kasa içerisine herhangi bir eşya bırakılmadan da kurulabilmektedir. Buna karşılık öğretide, taraflar arasında kurulan hukuki ilişkinin, en azından emanete hazırlık niteliğinde bir sözleşme (*pactum de deponendo*) olarak nitelendirilmesinin mümkün olduğu da savunulmaktadır<sup>315</sup>.

Bazı yargı içtihatlarında, kiralık kasa sözleşmesinin saklama sözleşmesi niteliği taşıdığı ifade edilmiştir<sup>316</sup>. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2022 tarihli güncel bir

---

değerlendirilmiş ve teslim kurucu unsur olarak kabul edilmiştir. Bknz. **Justinian**, *The Institutes of Justinian*, trans. J.B. Moyle, Oxford University Press, Oxford 1913, Book III, Title XIV (Aynı yönde **bknz.** Depositumun re contracta niteliği). Bununla birlikte modern hukukta, özellikle Alman, İsviçre ve Türk borçlar hukuku sistemlerinde, bu tarihsel ayırım katı biçimde korunmamakta; emanet sözleşmesinin teslim olmaksızın da sözleşmesel bir borç ilişkisi doğurabileceği kabul edilmektedir (BGB Art. 68; TBK md. 561 vd.).

<sup>314</sup> **Dorn**, s. 6-7.

<sup>315</sup> **Hancke**, Eduard, "Ist der sogenannte Safevertrag ein Miet- oder ein Verwahrungsvertrag?", *Deutsche Juristen-Zeitung*, 1900, s. 389; **Dernburg**, Heinrich, *Lehrbuch des preußischen Privatrechts*, 6. Aufl., § 401–403 (**Dorn** s. 7, dip. 5 naklen).

<sup>316</sup> Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi (E. 2023/516, K. 2024/587, T. 23.10.2024) de kiralık kasa sözleşmesini "*saklayanın, saklatanın kendisine bıraktığı bir taşınırı güvenli bir yerde koruma altına almayı üstlendiği sözleşme*" olarak tanımlanmıştır. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2014/290, K. 2015/494, T. 08.12.2015; İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022; Yargıtay 4. HD, E. 2018/1106, K. 2018/6480, T. 23.10.2018; Yargıtay 13. HD, E. 2010/9420, K.

içtiihadında, "Dava, kiralık kasa sözleşmesinden (saklama sözleşmesinden) kaynaklanan zararın tazmini istemine ilişkindir" şeklinde bir belirleme yapılmıştır<sup>317</sup>. Yargı

---

2011/5483, T. 07.04.2011 (Erişim Tarihi: 23.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Anglo-Amerikan/İngiliz hukuklarında kiralık kasa sözleşmesi, baskın içtihat ve öğretisine göre bir "bailment for hire" olup, Türk hukukundaki saklama sözleşmesinin karşılığı olarak ifade edilmektedir. Bknz. Soe, Myint, "The Legal Position of Safe Deposit Boxes in Banks", Malaya Law Review, Vol. 16, N. 2, December 1974, s. 289 (<https://law.nus.edu.sg/sjls/wp-content/uploads/>). Aynı yönde, eski Amerikan yargı kararlarında da bu husus açıkça ifade edilmiştir. Örneğin; Moon v. First National Bank of Benson (Supreme Court of Pennsylvania, T. Nov 22, 1926), Webber v. Bank of Tracy (T. 1924), Cussen v. Southern California Savings Bank (T. 1901), O'Malley v. Putnam Safe Deposit Vaults (1983) vb. kararlarında kiralık kasalar, saklama sözleşmesi olarak ifade edilmiştir (<https://law.justia.com/cases/massachusetts/court-of-appeals/1983/>, <https://www.kirschenbaumesq.com/article/ca-safe-deposit-box-case-where-liability-found-for-loss-january-14-2020>, <https://www.casemine.com/judgement/us/>). Güncel tarihli bir başka kararda, Court of Appeal of California, Second District, Saribekyan v. Bank of America, N.A. (B285607, T. 03.01.2020), kiralık kasa (safe deposit box) kapsamında müşteri tarafından bankaya karşı dava açılmış; bankanın sorumluluğu ve sınırlama şartları tartışılmıştır. Bu karar, "kiralama sözleşmesi mi yoksa saklama sözleşmesi mi" tartışmasını doğrudan ele alan bir karardır. Saribekyan davasında mahkeme, kiralık kasa sözleşmesinin bir yandan "bailor-bailee" ilişkisine işaret ettiğini belirtmektedir. Bknz. <https://www.kirschenbaumesq.com/article/ca-safe-deposit-box-case-where-liability-found-for-loss-january-14-2020> (Erişim Tarihi: 23.12.2024).

<sup>317</sup> Karar için bknz. E. 2020/6303, K. 2022/3577, T. 28.04.2022. Yargıtay bu içtiihadında, kiralık kasa ilişkisinden doğan uyuşmazlıkta "saklama" nitelemesi yapmasına rağmen,

kararlarında bankaların güven kurumu sıfatının bulunması, kiralık kasa hizmetini basit bir yer kiralama ilişkisinden çıkarıp, nitelikli bir saklama (*vedia*) sözleşmesi haline getirdiği görülmektedir. Yargıtay'ın bir başka içtihadında bu yükümlülüğü, "*bankaların kiralık kasa faaliyetlerinde ve işlemlerinde kasanın içinde bulunduğu binanın korunması ve kasadaki eşyanın muhafazası ile ilgili bütün mesleki hatalarının ağır kusuru olarak kabul edilmesi gerektiği*" şeklinde ifade edilmiştir<sup>318</sup>.

## B. Kira Sözleşmesi Niteliği

Öğretideki bir diğer görüşe göre, kiralık kasa sözleşmesine ilişkin ortaya çıkan

---

kasa içeriğine ilişkin tutanak usulü bulunmadığını ve sözleşmenin kendine özgü yapısı gereği beyana ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulayarak kasa içeriği tam tespit edilemiyorsa BK md. 42–43 (TBK md. 50–51) kapsamında hakkaniyete uygun sonuca gidilmesi gerektiği gerekçesiyle ret kararını bozmuştur. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 8. HD, E. 2014/15144, K.2016/7575, T. 25.04.2016; İstanbul BAM 14. HD, E. 2018/2030, K. 2020/725, T. 09.07.2020 kararları. Öte yandan Yargıtay 11. HD, 10.11.2015 tarihli içtihadında (E. 2015/4801, K. 2015/11778) kiralık kasa sözleşmesine dayalı taleplerde 10 yıllık genel zamanaşımı süresinin (eBK md. 125, TBK md. 146) uygulanacağına hükmetmiştir. Yargıtay'ın kararında sözleşmenin saklama sözleşmesi niteliği dikkate alınarak, *vedia* alana bırakılan para ve sair misli eşyayı geri istemeye ilişkin şahsi talep hakkı kanunlarda özel hüküm bulunmadığı için genel hükümlere göre 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğu ifade edilmiştir (Erişim Tarihi: 24.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Bununla birlikte kira sözleşmesi niteliği ağır basan görüşe göre kasa bedeline ilişkin talepler TBK md. 147/1 kapsamında 5 yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

<sup>318</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2023/6405, K. 2024/7758, T. 06.11.2024 (Erişim Tarihi: 24.12.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



ihtilaflarda, TBK md. 299'da<sup>319</sup> yer alan adi kira sözleşmesine ilişkin hükümlerin

---

<sup>319</sup> **Herrler**, Sebastian (hrsg.), *Bürgerliches Recht I* (In Münchener Vertragshandbuch), Band. 5, 8. Aufl., München, C. H. Beck, 2020, s. 541; **Tunaboğlu**, Müslim, *Kira Sözleşmesinde fesih ve Tahliye Davaları*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 155; **Aydın**, Gülşah Sinem, *Kira Sözleşmesinin Genel Hükümlere Göre Sona Ermesi* (TBK md. 327-333), On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 5; **Ceran**, Mithat, *Kira Sözleşmesi ve Tahliye Davaları*, Genişletilmiş Güncellenmiş 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 87. Benzer şekilde OR md. 253/BGB md. 535: "Kira sözleşmesi ile kiraya veren, kiracıya kullanması için bir eşya sağlamayı ve kiracı da bunun karşılığında kiraya verene kira ödemeyi taahhüt eder". Bknz. **Higi**, Peter/ **Bühimann**, Anton/ **Wildisen**, Christoph, *Zürcher Kommentar (Die Miete, Art. 253-273c OR)*, 5. Auflage, 2019, s. 75, Rn. 4; **Hausheer**, Heinz/ **Walter**, Hans Peter, *Kommentar zum schweizerschen Privatrecht Art. 253-255 OR (Berner Kommentar)*, Bern 2013, s. 48, Rn. 20; **Honsell**, Heinrich/ **Vogt**, Peter/ **Wiegand**, Wolfgang, *Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)*, Basler Kommentar, 6. Aufl., Bern, 2015, s. 1336, Rn. 2; **Aebi**, Hans J, *Bernerkommentar (Das Obligationenrecht, Die Miete Art. 253-273c OR)*, 2013, s. 6, Rn. 5; **Haug**, Andre, *Miet und Pachtvertragsrecht*, 2. Aufl., Berlin 2002, s. 12, Rn. 2; **Emmerich**, Volker/ **Sonnenschein**, Jürgen, *Handkommentar (Miete)*, 3. Aufl., Walter de Gruyter, Berlin 1988, s. 3, Rn. 11; **Cramer**, Claus, *Mietrecht*, C.H Beck, München 2019, s. 6, Rn. 16; **Elzer**, Oliver/ **Riecke**, Olaf, *Mietrechtskommentar*, Luchterhand, Köln 2009, s. 9, Rn. 2; **Scmid**, Michael J./ **Harz**, Annegret L., *Mietrecht (Fachanwaltskommentar)*, 3. neu bearbeitete Aufl., Köln 2012, s. 1, Rn. 1; **Gmür**, s. 185, Rn. 1; **Börstinghaus**, Ulf, *Münchener Prozessformularbuch (Mietrecht)*, Band 1, 4. Aufl., C.H Beck, München 2013, s. 6, Rn. 8; **Emmerich**, Volker/ **Rolfs**, Christian/ **Weitemeyer**, Birgit, *Mietrecht (Staudinger Praxis Edition Kommentar)*, de Gruyter, Berlin 2011, s. 14, Rn. 34; **Erdem**,

uygulanması gerekmektedir<sup>320</sup>. Nitekim sözleşmenin lafzı, ilk bakışta yalnızca bir kira sözleşmesinin varlığına işaret etmektedir<sup>321</sup>. Ancak "*kiralama/ kiralık*"<sup>322</sup> terimleri, sözleşmenin hukuki niteliğini belirlemede tek başına yeterli değildir<sup>323</sup>. Bir sözleşmenin hukuki niteliğinin belirlenmesinde, sözleşmenin yapılma amacı (*causa*) da dikkate alınması gereken bir ölçüttür<sup>324</sup>. Nitekim bankalarda kasa kiralamanın temel amacı, müşterilerin değerli eşyalarını güvenli ve korunaklı bir ortamda muhafaza etmelerini

---

Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Özel Hükümler md. 182-354)*, Ankara 1988, s. 385; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 221; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 184; **Eren: Özel Hükümler**, s. 309.

<sup>320</sup> **Grassinger**, s. 154; **Breyer**, s. 35; **Roesle**, s. 43; **Meitner**, s. 7; **Bayram**, s. 53; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s.492; **Schonle**, s. 277; **Bauen/ Rouller**, s. 184-185; **Kaplan**, s. 219; **Karakaş**, s. 35; **Opitz**, s. 505.

<sup>321</sup> **Dorn**, s. 29; **Koç: Tevdi**, s. 175; **Treyvaud**, s. 85 (dip. 114 naklen). Uygulamada sözleşmenin lafzı "*kasa kiralama sözleşmesi, kiralık kasa sözleşmesi*", daha önceleri "*küçük kasa sözleşmesi*" şeklindedir. Bknz. **Kaplan**, s. 218 vd; **Bayram**, s. 49 vd.

<sup>322</sup>İsviçre, Alman ve Avusturya hukuklarında da "*Schrankschmiete, Safevertrag, Stahlfachvertrag, Schliessfach, Safemiete*" terimleri kullanılmaktadır. **Brox/ Walker**, s. 487, Rn. 3; **Schinnerer/ Avancini**, s. 180 vd; **Roesle**, s. 1 vd.; **Apant/ Iro/ Koziol: Band II**, s. 333, Rn. 5/1.

<sup>323</sup> **Bayram**, s. 55. Aksi görüş için bknz. **Tercier, Pierre/ Bieri, Laurent/ Carron, Blaise**, *Les Contrats Spéciaux*, 5. Edition, 2016, Zürich, s. 50. **Tercier**, kanun koyucunun görevinin çok enterasan olduğunu, bir hükmün uygulama alanı tarafların amaçlarından daha çok sözleşmenin tanımına bağlı olarak belirlenlendiğini ifade etmiştir.

<sup>324</sup> **Dorn**, s. 5; **Bayram**, s. 53; **Roesle**, s. 45.

sağlamaktır<sup>325</sup>.

Kira sözleşmesi görüşünü ileri sürenler, bankanın kasaya konulan eşyanın içeriğiyle ilgilenmemesini önemli bir gerekçe olarak öne sürmektedir<sup>326</sup>. Zira kasaya emanet edilmekte olan eşyalar, doğrudan bankaya teslim edilmemektedir<sup>327</sup>. Müşteri dilerse kendisine ayrılmış olan kasa bölmesine belirli eşyalarını yerleştirerek kasayı kullanabilmekte ya da banka memurundan eşyayı kasaya yerleştirebilmesi hususunda yardım alabilmektedir (*Örneğin, müşterinin yaşı ya da engelli bir birey olması vb.*)<sup>328</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde banka, kasanın kullanım hakkını müşteriye devretmekte; müşteri ise bu hakkı sözleşme süresi boyunca münhasıran kullanmaktadır<sup>329</sup>. Kiralanan kasanın münhasır zilyetlik amacıyla müşteriye teslimi

---

<sup>325</sup> **Kırca**, Çiğdem, "Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)", *AÜHFD*, C. 50, S. 1, 2001, s. 99; **Bayram**, a.g.e, s. 55; **Roesle**, a.g.e, 42.

<sup>326</sup> **Roesle**, s. 49; **Dorn**, s. 4. Bankanın kasa içerisindeki eşyalarla ilgilenmemesi nedeniyle banka işleminin saklama (tevdî) işlemi olamayacağı ileri sürülmüştür. Kiralık kasalarda suç unsuru taşıyan eşyalar ile yanıcı, yakıcı veya patlayıcı maddelere yer verilmemesi gerektiği kabul edilmektedir.

<sup>327</sup> Bu durumun tek istisnasını, bankanın güvenliğin sağlanması amacıyla dolaba konulabilecek eşyalar üzerinde sınırlı bir kontrol yetkisine sahip olması oluşturmaktadır. Bknz. **Roesle**, s. 87.

<sup>328</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 42.

<sup>329</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s. 309 vd.; **Aydoğdu/Kahveci**, s. 205 vd; **Brox/ Walker**, s.196 vd; **Fikentscher/ Heinmann**, s. 615 vd; **Kaplan**, s. 218; **Tekinalp**, s. 469; **Meitner**, s. 6; **Roesle**, s. 86; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120; **Zimmermann**,

zorunlu olmayıp, kullanım için teslim edilmesi yeterlidir<sup>330</sup>. Ayrıca kiralık kasa sözleşmesinde banka, kasanın kullanımının devrine ek olarak kasayı korumak, muhafaza etmek ve gerektiğinde kasayı açmakla da yükümlüdür<sup>331</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde, bankanın kasanın güvenliğini sağlamak ve gerektiğinde kasanın açılmasına yardımcı olmak amacıyla üstlendiği hizmetlerin, kira sözleşmesinin kapsamını genişletip genişletmediği hususu, öğretide önemli bir tartışma konusu olmuştur<sup>332</sup>. İsviçre hukukunda *LOTZ* tarafından benimsenen ilk görüşe göre,

---

s. 225; **Grassinger**, s. 153; **Koç: Tevdi**, s. 175; **Lotz**, s. 27; **Dorn**, s. 4; **Erdem: Özel Hükümler**, s. 387.

<sup>330</sup> Kiralık kasa sözleşmesinde müşterinin kasayı fiilen kullanabilmesi yeterli olup, kasanın tamamen müşterinin zilyetliğine bırakılması zorunlu değildir. Oysa adi kira sözleşmesinde kiralananın zilyetliği kiracıya devredilir ve kiraya verenin rıza dışı kullanımı mümkün değildir. Bknz. **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 234. Kiralık kasa sözleşmesinde banka asıl zilyetliğini korumakta; müşteriye yalnızca kasayı kullanma ve içeriğe erişme imkânı tanınmaktadır. Bu yönüyle sözleşme, zilyetliğin devrine dayanan adi kiradan ayrılmakta olup, İsviçre Federal Mahkemesi de münhasır zilyetliğin devrinin zorunlu olmadığına işaret etmektedir. **Bknz.** BGE, S. 109 Ia 55 (<http://relevancy.bger.ch/>).

<sup>331</sup> **Roesle**, s. 43. Bankanın koruma yükümlülüğü kapsamındaki tartışmalar için bknz. **Dorn**, s. 7-8.

<sup>332</sup> Kiralık kasa sözleşmesinin adi kira sözleşmesi olarak değerlendirilmesini savunan görüşün temel ölçütü, bankanın kasayı koruma ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünün, adi kira sözleşmesindeki kiraya verenin yükümlülükleriyle benzerliğine dayanmaktadır. Bknz. **Grassinger**, s. 154 vd.

banka ile müşteri arasındaki yükümlölükler, klasik bir kira sözleşmesinde yer alan edimlerden farklılık arz etse de kiralık kasa sözleşmesinin hukuken gerçek anlamda bir kira sözleşmesi olarak nitelendirilmesi mümkündür<sup>333</sup>. Bu görüş uyarınca, banka kasanın içeriğini saklama veya koruma yükümlölüğü altında olmayıp, esasen müşteri tarafından emniyetli bir yerin kiralanması söz konusudur<sup>334</sup>. Bankanın kiralık kasanın kullanımında anahtarlardan birine sahip olması, kasanın güvenliğini sağlama, her türlü yangın, hırsızlık ya da sel baskınından kasayı korumakla yükümlü olması gibi hususlar bankanın kasa üzerindeki pasif etkisini göstermektedir. Bu nedenle *LOTZ*, bu ek yükümlölüklerin kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliğine doğrudan bir etkisinin olmadığını ileri sürerek, bu hizmetleri sözleşmenin asli unsurları olarak değerlendirmemektedir<sup>335</sup>.

*UWE* ise hukuki niteliğe ilişkin olarak Alman hukuku kapsamında farklı belirlemelerde bulunmuştur<sup>336</sup>. Buna göre, BGB Art. 535 ve devamında düzenlenmiş olan kira sözleşmesine ilişkin unsurların tamamı kiralık kasa sözleşmesinde mevcuttur<sup>337</sup>. Ancak bu unsurların dışında sözleşmenin niteliğine etki eden farklı unsurlar da

---

<sup>333</sup> **Lotz**, s. 63. Aksi yönde bkz. **Bär**, s. 20; **Roesle**, s. 44. *Roesle*, *Lotz* ile benzer görüşler paylaşmakla birlikte, bankanın yükümlölüklerinin kapsamının daraltılmaması gerektiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda, kasanın kullanıma hazır hale getirilmesi, sözleşmenin hukuki niteliğini değiştirmeden bankanın yan yükümlölükleri içerisinde değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, kiralık kasa sözleşmesinde kira bedeli ve kullanım hakkının devrinin yanı sıra başka unsurların da yer alması mümkündür.

<sup>334</sup> Alman hukukunda aynı yönde bkz. **Canaris**, Art. 352-372, Rn. 1029.

<sup>335</sup> **Lotz**, s. 28-29.

<sup>336</sup> **Uwe**, s. 27-28.

<sup>337</sup> **Brox/ Walker**, s. 486, Rn. 3; **Fikentscher/ Heinemann**, s. 616, Rn. 981.

bulunmaktadır<sup>338</sup>. Banka yalnızca kasa kiralamakla kalmamakta, aynı zamanda kasanın kilitli tutulması, kimlik kontrolü, erişim kayıtlarının tutulması (*kiralık kasa kartonu*) ve çift anahtar sistemi gibi çeşitli güvenlik önlemlerinden de sorumlu tutulmaktadır<sup>339</sup>. Bu nedenle, kiralık kasa sözleşmesi yalnızca adi bir kira sözleşmesi olarak nitelendirilmemelidir<sup>340</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin belirleme yapan *OSER* ve *SCHONENBERGER*, bankanın yetkisinin koruma ve güvenliği sağlama yükümlülüğünden kaynaklanan daha geniş bir yetki<sup>341</sup> olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu *yazarlar*, bankanın kiralayan sıfatıyla taraf olduğu sözleşmelerin, diğer kasa

---

<sup>338</sup> **Bayram**, s. 54; **Tekinalp**, s. 470; **Roesle**, s. 49.

<sup>339</sup> **Lotz**, s. 24; **Zimmerman**, s. 225; **Kaplan**, s. 219. Nitekim müşteri bakımından kasanın güvenliği ve güvenlik altyapısı büyük önem taşımaktadır.

<sup>340</sup> Alman hukukunda da hukuki nitelik bakımından görüş birliği bulunmamaktadır. Alman Medeni Kanun'u (BGB) Art. 535 vd.'nda kira sözleşmesi düzenlenmiştir. İlgili hümmüm uyarınca tarafların kira konusu, kiralama süresi ve kira bedeline ilişkin anlaşmalarıyla kira sözleşmesi kurulur. Kiralık kasa sözleşmesinde de banka tüm bu unsurlar çerçevesinde, çelik kasanın kullanımı müşteriye bırakmaktadır. **Uwe**, s. 28. Aynı yönde bknz. **Roesle**, s. 43-44; **Dorn** s. 74. Aksi yönde bknz. **Fikentscher/ Heinemann**, s. 815, Rn. 1299; **Brox/ Walker**, s. 487, Rn. 3.

<sup>341</sup> Hatta bu yazarlar diğer bankacılık sözleşmelerine nazaran kiralık kasa sözleşmesi ile bankanın yetkisinin iki katına çıkarıldığını ifade etmektedir. Bknz. **Oser/ Schönenberger**, a.g.e, Art. 472, Rn. 17.

kiralama işlemlerinden farklı şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir<sup>342</sup>. Kasa ile ilgili uygun durum, yalnızca kasanın kendisini değil, aynı zamanda kullanım koşulları ile izlenmesine ilişkin hususları da kapsamaktadır. Bu yükümlülükler, bankanın vekalet sözleşmesinden kaynaklanan sorumlulukları çerçevesinde ortaya çıkmaktadır<sup>343</sup>.

*HELLER* ise hukuki nitelendirmede bulunurken, tarafların kasaya erişim yetkisi kapsamında belirlemeler yapmıştır. Banka görevlisi, kiralık kasa üzerindeki kontrolü tamamen müşteriye devretmemektedir. Yalnızca belirli durumlarda üçüncü şahıslara geçici erişim izni tanıyabilmektedir. Zira kiralık kasa sözleşmesinde banka, kasada bulunan eşyalar üzerinde belirli haklara sahiptir. Bilhassa güvenliğin sağlanması amacıyla bankanın kasada yer alan eşyaları inceleme yetkisi bulunmakta ve gerekli durumlarda kasanın sahibi olan müşterinin kasayı kullanmasını engelleyebilmektedir. Ancak burada müşteri, kiralanan bir eşyayı teslim alan ve sözleşme süresi bitiminde iade eden klasik bir kiracı konumunda değildir. Banka tarafından kasanın kullanım hakkı müşteriye devredilmiş olsa da müşteri kasaya koyacağı eşyaları doğrudan bankaya teslim

---

<sup>342</sup> Şöyle ki; otel kasasını kiraya veren işletmenin yükümlülüklerini tanımlamak için bankalarda olduğu gibi, vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulanması lüzum değildir. Otel kasasında muhafaza edilen eşyaların kaybolması, TBK kapsamında düzenlenen saklama sözleşmesi ilişkisi çerçevesinde değerlendirilir. Temel olarak, otelcilik hizmetleri TBK'nd. 576'da özel olarak düzenlenmiş olup, genel saklama hükümleri (OR Art. 487/ TBK md. 561 vd.) ile bağlantılıdır. Bknz. **Oser/ Schöenberger**, a.g.e, Art. 487, Rn. 6.

<sup>343</sup> **Oser/ Schöenberger**, a.g.e, Art. 472, Rn. 16 vd, Art. 253 Rn. 13. Benzer yönde görüşler için bknz. **Roesle**, s. 42; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Uwe**, s. 31; **Huggenberger**, Eric, *Schweizerisches Bankenrecht*, 2019, s. 120.

etmemekte, banka ise kasanın içeriğinden genellikle haberdar olmamaktadır. Dolayısıyla, kiralık kasa sözleşmesinde müşteri ile banka arasındaki ilişki, klasik kira sözleşmesinden farklı bir özellik göstermektedir. Bankanın kasanın güvenliğini sağlama ve gerektiğinde kasanın açılmasına yardımcı olma yükümlülüğü, sözleşmenin kapsamını genişleten önemli unsurlardandır. Bu nedenle, adi kira sözleşmelerine özgü olan "*locatio conductio rei kavramı*", banka kiralık kasalarına doğrudan uygulanamaz<sup>344</sup>. İsviçre Federal Mahkemesi, vermiş olduğu bir kararında ilgili olayda bir bankadan kasa kiralamanın

---

<sup>344</sup> **Heller**, s. 74. Roma hukukunda kiralananın iadesine yönelik *condictio rei locati* davası, kiraya verilen şeyin zilyetliğinin kiracıya devredildiği klasik kira ilişkilerine özgü bir hukuki koruma yoludur. Oysa kiralık kasa sözleşmelerinde banka, kasanın bulunduğu mahallin asıl zilyedi olmaya devam etmekte; müşteriye ise yalnızca kasayı kullanma ve içeriğine erişme imkânı tanınmaktadır. Bu nedenle, zilyetliğin devrine dayanan söz konusu kurumun kiralık kasa sözleşmelerine doğrudan uygulanması mümkün değildir. Bknz. **Mındız**, Emine, "Locatio Conductio Rei (Kira) Sözleşmesinde Tarafların Sorumluluğu ve Hasar Meselesi", *İKÜHFD*, C. 12, S.2, Temmuz 2013, s. 46.



saklama sözleşmesi kapsamında değerlendirilemeyeceğini, çift anahtar sistemi bulunsa dahi adi kira sözleşmesi niteliğinde olduğunu kabul etmektedir<sup>345</sup>.

### C. Hizmet Sözleşmesi Niteliği

Kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin diğer bir görüş ise eski Alman ve Avusturya hukuklarında kabul görmüştür. Eski literatürde zaman zaman bu sözleşmenin, hizmet sözleşmesine (*Dienstvertrag*) ilişkin unsurlar içerdiği ifade edilmiştir<sup>346</sup>. O halde kiralık kasa sözleşmesi, kiralık kasanın bulunduğu odanın

---

<sup>345</sup> **Bknz.** BGE 95 II 541 S. 544; BGE 141 III 7 (<https://search.bger.ch/>). Türk hukukunda da tıpkı İsviçre'de olduğu gibi sözleşmenin salt bir kira sözleşmesi olduğuna ilişkin verilmiş oldukça az sayıda yargı kararı bulunmaktadır. Yargıtay 11. HD (E. 2010/8027, K. 2012/303, T. 18.01.2012) sözleşmeyi "kira akdi" niteliğinde kabul etmiş, uyuşmazlıkları kiracılık ilişkisi, fesih ve kiracı yükümlülükleri çerçevesinde incelemiştir. Benzer şekilde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD, (E. 2019/472, K. 2021/277, T. 04.03.2021) sözleşmeyi BK md. 248 (TBK md. 299) kapsamında, "adi kira sözleşmesi" mahiyetinde görmüştür. Bankanın yükümlülüğünün sadece kasa kullanımını kiralamak olduğu belirtilmiştir. Ancak bazı yargı kararlarında da yalnızca müşterinin "kiracı/kiracılar" olarak ifade edildiği görülmektedir. **Bknz.** Yargıtay 4. HD, E. 2018/1106, K. 2018/6480, T. 23.10.2018 (Erişim Tarihi: 02.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>346</sup> **Looschelders**, Dirk, *Schuldrecht Allgemeiner Teil*, 11. Aufl., Köln 2023, s. 257, Rn. 3; **Hoeniger**, Heinrich, *die Gemischten Verträge in ihren Grundformen*, Freiburg, 1910, s. 157; **Schinnerer/ Avancini**, s. 185; **Roesle**, s. 51; **Uwe**, s. 31. **Uwe**, s. 31; **Hoeniger**, a.g.e, s. 157. Yargıtay HGK, (E. 2023/102, K. 2024/314, T. 06.06.2024) güncel içtihadında hizmet sözleşmesine ilişkin belirlemelerde bulunmuştur (Erişim Tarihi: 02.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). *Kanaatimizce* burada ifade edilmek istenen, kiralık kasa

korunduğu, kasa üzerinde ortak kilitleme yükümlülüğünün bulunması ve sözleşmenin kasanın her açılışında banka personelinin yardımını içermesi vb. nedenlerle hizmet sözleşmesinin unsurlarını barındıran bir sözleşme türüdür<sup>347</sup>. Bu yükümlülükler, hizmet akdinden kaynaklanan bir ifa yükümlülüğü vaadini oluşturmaktadır (*BGB Art. 611*)<sup>348</sup>.

*Kanaatimizce*, günümüzde bu görüş geçerliliğini yitirmiştir. Zira çalışanı, genel hizmet yükümlülüğüne tabi kişilerden ayıran temel kriter, bağımlılık derecesi ile talimatlara uygun şekilde görev ifa zorunluluğudur. Kiralık kasa sözleşmesine taraf olanlar arasında ise böyle bir bağımlılık ilişkisi bulunmamaktadır. Bankanın ifa yükümlülüklerinin şekli, zamanı veya içeriği, müşterinin tek taraflı talebiyle belirlenememekte; banka, müşterinin emir ve talimatlarına göre hareket etmek zorunda

---

sözleşmesinin bankacılık hizmetleri sözleşmesi kapsamındaki yorumudur. Bknz. **Tenekeci**, s. 142 vd.

<sup>347</sup> Kiralık kasa sözleşmesinin hizmet sözleşmesi (*Dienstvertrag*) niteliği, Alman hukukunda azınlık fakat bilimsel olarak güçlü bir görüş olarak ileri sürülmüştür. **Brox/Walker**, s. 339, Rn. 2-3; Alman hukuku bakımından kararlar için **bknz.** BGH, 12.01.2017 – III ZR 4/16; BGH, 15.03.2018 – III ZR 126/17 (Erişim Tarihi: 02.01.2025, <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung>).

<sup>348</sup> İsviçre hukukunda ise hizmet sözleşmesi niteliğine ilişkin olarak bu görüş reddedilmektedir. **Uwe**, s. 31. BGB Art. 611/a'da, hizmet sözleşmesi düzenlenmiştir. Türk hukukunda ise hizmet sözleşmesi, üç farklı mevzuatta düzenlenmiştir. Bunlar; TBK md. 393, İş Kanunu md. 8 ve TKHK md. 3'tür.

değildir<sup>349</sup>. Bu nedenle, taraflar arasında işçi-işveren ilişkisine benzer bir hiyerarşi ya da bağımlılık mevcut değildir. Dolayısıyla, kiralık kasa sözleşmesinde hizmet sözleşmesine özgü olan iş görme borcu ve buna bağlı olarak bağımlılık ilişkisi bulunmadığından, bu görüşün günümüzde kabul görmesi mümkün değildir<sup>350</sup>.

#### D. Sui Generis Sözleşme Niteliği

Sui generis sözleşmeler, içerdiği unsur ya da unsurlar bakımından kanunda düzenlenen sözleşme tiplerinde mevcut olmayan ve tamamen yeni bir oluşumu yansıtan sözleşmelerdir<sup>351</sup>. Belirtilen unsur veya unsurlar, karma sözleşmelerde olduğu gibi özgün bir bağımlılık ilişkisiyle birbirine entegre olmaktadır<sup>352</sup>. Sui generis sözleşmeyi karma sözleşmeden ayıran temel fark, unsurlar arasındaki içsel bağımlılıktan ziyade, sui generis sözleşmenin bünyesinde barındırdığı, herhangi bir isimli sözleşmede yer almayan kendine özgü unsurlardır<sup>353</sup>.

---

<sup>349</sup> Hizmet sözleşmesi hakkında detaylı bilgi için bkz. **Hirsch**, Christoph, *Schuldrecht Besonderer Teil*, Nomos Studium, 6. aufl., 2020, s. 143 vd.; **Brox/ Walker**, s. 339, Rn. 3; **Fikentscher/ Heinemann**, s. 709, Rn. 1123.

<sup>350</sup> Kaldı ki, bankanın ifa yükümlülüklerinin şekli, zamanı veya içeriği, müşterinin tek taraflı talebiyle belirlenememektedir. Bknz. **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 422.

<sup>351</sup> **Gümüş**, s. 8-9; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 15; **Eren: Özel Hükümler**, s. 949; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 12.

<sup>352</sup> **Kaplan**, s. 219; **Roesle**, s. 51; **Uwe**, s. 25; **Heller**, s. 60.

<sup>353</sup> **Gümüş**, a.g.e, s. 9.

Kiralık kasa sözleşmesinin sui generis bir sözleşme olduğu yönündeki görüş, öğretide oldukça azınlıktadır<sup>354</sup>. *BACHARACH*'a göre, kiralık kasa sözleşmesi kanunda düzenlenen herhangi bir sözleşme tipine benzememekte olup, bu nedenle "*kendine özgü yapısı olan bir sözleşme*" olarak nitelendirilmelidir<sup>355</sup>.

### E. Karma Sözleşme Niteliği

Kiralık kasa sözleşmesinde banka, adi kira sözleşmesinde kiraya verenin üstlenmediği, kasanın güvenliğini sağlama, kasa dairesini gözetleme ve denetleme gibi yükümlülükleri üstlenerek müşterinin kasaya erişiminde iş birliğinde bulunma yükümünü de üstlenmektedir<sup>356</sup>. Müşteri ise ödemeyi üstlendiği bedeli yalnızca kasa kullanımının karşılığı olarak değil; aynı zamanda bankanın denetleme, gözetleme ve kasanın güvenliğini sağlama ile kasaya erişimde iş birliğinde bulunma edimlerinin bir karşılığı olarak ödemektedir<sup>357</sup>. Dolayısıyla kiralık kasa sözleşmesi, kira sözleşmesinin asli

---

<sup>354</sup> **Eren**, Fikret/ **Dönmez**, Ünsal, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi*, Ankara 2022, s. 274.

Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2011/992 K. 2012/7674 T. 14.05.2012 (www.lexpera.com).

<sup>355</sup> **Bacharach**, Otto, *Der Schrankfachvertrag*, i. Monatsschrift für Handelsrecht und Bankwesen, 1913, s. 257. Aynı yönde **bknz.** **Læbner**, *Der Schrankfachvertrag der deutschen Banken nach seiner zivilrechtlichen Seite*, Leipzig 1910, s. 68; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 16. Yazar kiralık kasa sözleşmesini, küçük kasa sözleşmesi olarak adlandırmıştır.

<sup>356</sup> **Roesle**, s. 59.

<sup>357</sup> **Uwe**, s. 25; **Roesle**, a.g.e, s. 44; **Lotz**, s. 25-27; **Bayram**, s. 55; **Kaplan**, s. 219. İsviçre hukukunda, Innominat-Synallagma (isimsiz karşılıklı iki tarafa borç yükleyen sözleşme)

unsularının yanında, saklama, hizmet veya vekalet sözleşmelerinin<sup>358</sup> de unsurlarını içeren karma nitelikte (*Gemischter Vertrag*) bir sözleşmedir<sup>359</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesini karma sözleşme kapsamında nitelendiren yazarlar arasında görüş birliği bulunmamaktadır. Şöyle ki; Alman ve Avusturya hukuklarında ileri sürülen bir görüşe göre, bu sözleşme hizmet (*dienstvertrag*)<sup>360</sup> ve kira (*mietvertrag*) sözleşmelerinin unsurlarını içeren karma nitelikte bir sözleşmedir. Bu görüş göre, kira

---

olarak ifade edilmektedir. Bknz. **Stöckli**, Hubert, *Das Synallagma im Vertragsrecht*, Freiburg 2008, s. 56, Rn. 91.

<sup>358</sup> TBK md. 502/1'de vekalet sözleşmesi vekilin, vekalet verenin bir işini görmeyi ya da işlemini yapmayı üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır. Bknz. **Eren: Özel Hükümler**, s. 705; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 623; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 599.

<sup>359</sup> **Erb**, Felix, *Die Bankvollmacht*, Zürich 1979, s. 9; **Bauen/ Rouiller**, s. 186; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120; **Treyvaud**, s. 85; **Uwe**, s. 29; **Bayram**, s. 55; **Kaplan**, s. 219; **Dorn**, s. 20; **Bilgen**, s. 251; **Akyol: Sözleşme**, s. 147; **Lotz**, s. 25-27; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492; **Apanty/ Iro/ Koziol: Band II**, s. 334, Rn. 5/3; **Koç: Tevdi**, s. 176; **Meitner**, s. 23; **Heinz**, s. 13; **Roesle**, s. 48-49.

<sup>360</sup> **Uwe**, s. 31. Aksi yönde bknz. **Roesle**, s. 51; **Meitner**, s. 20-21; **Bayram**, s. 54-55, **Kaplan**, s. 219. Eski literatürde, bankanın kasanın açılıp kapatılmasında müşteriyle birlikte hareket etmesine dayanılarak kira sözleşmesine ek olarak hizmet sözleşmesi unsurlarının da bulunduğu ileri sürülmüşse de, bankanın müşterinin talimatlarına bağımlı olarak çalışmaması, müşterinin bankayı yönlendirme ya da edimin içeriği ve zamanını belirleme yetkisinin bulunmaması nedeniyle bu görüş günümüzde geçerliliğini yitirmiş olup, söz konusu ilişkinin hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

akdinin yanısıra kasanın korunması kasanın açılıp kilitlenmesi gibi hususların kullanım devrinden kaynaklanmayan, ancak iş hukuku akdinin hukuki niteliğinden kaynaklanan doğrudan bir ifa yükümlülüğü vaadini içermektedir<sup>361</sup>.

Türk hukukunda *BAYRAM* güncel çalışmasında, kiralık kasa sözleşmesinin kira ve vekalet sözleşmesinin<sup>362</sup> asli unsurlarını içeren karma bir sözleşme olduğunu ileri sürmektedir<sup>363</sup>. Burada *yazarın*, vekalet sözleşmesine ilişkin belirlemeyi yaparken bankanın asli görevini geniş yorumladığı görülmektedir. Zira bankanın asli yükümlülüğü, yalnızca müşteriye kasanın kullanımını bırakmak olmayıp kasayı gözetleme, denetleme

---

<sup>361</sup> **Hoeniger**, s. 157; **Schinnerer/ Avancini**, s. 185; **Uwe**, s. 30-31. Bu görüşü savunanlar tarafından iş sözleşmesi (arbeitsvertrag) unsurlarının bulunmadığı ancak kira sözleşmesine ek olarak hizmet akdine (diensvertrag) ilişkin unsurların mevcut olduğu ileri sürülmektedir.

<sup>362</sup> **Martinek**, Michael /**Omlor**, Sebastian, J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2, Recht der Schuldverhältnisse (§§ 662–675b: Auftrag und Geschäftsbesorgung) Berlin, Sellier – de Gruyter, 2017, s. 20, Rn. 23.

<sup>363</sup> **Bayram**, s. 55. Aynı yönde bkz. **Bilge**, Necip, *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, Ankara, 1971, s. 15; **Akyol**, Şener, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 1984, s. 30; **Oser/Scchönenberger**, Art. 253, Rn. 13; **Roesle**, s. 36; **Erdem: Özel Hükümler II**, s. 258. TBK md. 502: "Vekalet sözleşmesi, vekilin vekalet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir. Vekaletle ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştükleri ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş olan işgörmeye sözleşmelerine de uygulanır. Sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır".

ve güvenliği sağlama edimleri ile kasaya erişimde müşteriyle iş birliğinde olma edimleri de bulunmaktadır<sup>364</sup>. Öğretide *AKYOL* ise kiralık kasa sözleşmesini, kira niteliği ağır basan, bankanın saklama, hizmet ve iş görme (*vekalet*) edimlerinin de söz konusu olduğu karma nitelikte bir sözleşme olarak nitelendirmektedir<sup>365</sup>. *KAPLAN* ise, *AKYOL*'un aksine hizmet akdine ilişkin unsurları reddederek; bu sözleşmeyi, kira özelliklerinin ağır bastığı, ancak saklama ve vekalet sözleşmelerinin de fer'i unsurlarının mevcut olduğu karma nitelikte bir sözleşme olarak nitelendirmektedir<sup>366</sup>.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2023 tarihli bir kararında, davalı bankanın kiralık kasa sözleşmesini adi kira olarak nitelendirip kasa içeriğinden sorumlu tutulamayacağı yönündeki savunmasını, bankaların hukuki niteliğinden kaynaklanan ağırlaştırılmış sorumluluk ilkesi gereği reddetmiş; bankaların özel yasa ile kurulan ve çeşitli imtiyazlara sahip kuruluşlar olduğunu ifade etmiştir. Nitekim, bankaların güven kurumu olarak nitelenmesi sorumluluklarının özel güven nedeniyle artırılması gerektiğini göstermektedir<sup>367</sup>.

---

<sup>364</sup> **Bayram**, s. 55-56. Ayrıca *Bayram*, bankanın kilidi açma yükümlülüğünü özenli bir şekilde yerine getirmesi gerektiğine vurgu yaparak TBK md. 502 ve devamındaki hükümlerin de kira sözleşmesine ek olarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

<sup>365</sup> **Akyol: Sözleşme**, s. 157.

<sup>366</sup> **Kaplan**, s. 210.

<sup>367</sup> Mahkmeme, kiralık kasa sözleşmesi de dahil olmak üzere bankacılık hizmetleri sözleşmelerinin hukuki nitelikleri itibarıyla "vekalet benzeri isimsiz sözleşme" veya "vekalet sözleşmesi" niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. **Bknz.** 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (www.lexpera.com).

## F. Robot Kasaların Hukuki Niteliğinin Belirlenmesi

Günümüzde bankacılık sektörü ile güvenlik teknolojileri alanında yaşanan dijital dönüşüm, geleneksel kiralık kasa hizmetlerinin yerini robotik (*electronic smart safe box*) ve otomatikleştirilmiş kasalara bırakmasını sağlamaktadır. Örneğin, SafeBot/24 sistemi gibi otomatik self-servis kasa uygulamaları, bankaların müşterilerine 7/24 erişim sunmasını sağlamakta ve robotik taşıma kolları aracılığıyla kasaların güvenli bir şekilde teslimini mümkün kılan emanet sistemleri geliştirmektedir<sup>368</sup>. Bununla birlikte, söz konusu dönüşüm yeni hukuki ve sözleşmesel sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Robotik kasa sistemlerinde ağır eşya muhafazası veya teknik arızalar nedeniyle ortaya çıkabilecek kayıplarda sorumluluğun belirlenmesi, müşterinin bilgilendirilmesi ve riskin sözleşme hükümlerinde açıkça paylaştırılması gerekmektedir. Bu kapsamda banka/müşteri ilişkisi kapsamında standart kiralık kasa sözleşmelerinin (*genel işlem koşulları*) robotik sistemlerin kullanımına uygun olarak yenilenmesi, erişim süreleri, teknik arıza ve bakım sorumlulukları ile sigorta kapsamı gibi hususların ayrıntılı şekilde düzenlenmesi önem taşımaktadır<sup>369</sup>. Sonuç olarak, robotik kiralık kasa sistemleri,

---

<sup>368</sup> **Bknz.** <https://www.contecon.de/en/mietfachanlagen/safebot-24-sb-mietfachanlagen/>.

Bu gibi yenilikçi çözümler yalnızca erişim kolaylığı sağlamakla kalmamakta; aynı zamanda kasa alanının verimli kullanımına, personel ihtiyacının azalmasına ve işlem sürelerinin kısılmasına katkıda bulunmaktadır.

<sup>369</sup> **Allothman**, Basil/ **Joumaa**, Chibli/ **Alotaib**, Abdulrahman/ **Alotaibi**, Bandar/ **Almutairi**, Bashayer/ **Aldhafairi**, Asmaa/ **Khan**, Murad, "Development of an Electronic Smart Safe Box Using Private Blockchain Technology", C. 12, S. 13, 2022, s. 12-13; **Kabir**, A.; **Nath**, N.D.; **Akther**, U.R.; **Alam**, T.I, "Six Tier Multipurpose Security



finansal kuruluşların geleneksel kiralama faaliyetlerinden teknoloji odaklı bir hizmet sunumuna evrilmesini sağlamak ve sözleşme hukukunda dikkate değer bir yenilik ortaya koymaktadır<sup>370</sup>.

Robotik kiralık kasaların henüz ülkemizde yaygınlaşmamış olması, bu hizmetin hukuki niteliğinin belirlenmesinde çeşitli zorluklara yol açmaktadır<sup>371</sup>. Robotik kiralık kasalar, teknolojik gelişmelerin etkisiyle geleneksel kasa hizmetlerinin dijitalleşmiş bir versiyonunu temsil etmektedir<sup>372</sup>. Bu sistemlerde kasa kutusuna erişim, bankanın personeli aracılığıyla değil, otomatik robot taşıyıcılar veya elektronik tanıma sistemleriyle sağlandığından, sözleşmenin niteliği klasik kira ilişkisinin ötesine geçmektedir<sup>373</sup>. *Kanaatimizce*, bu tür sözleşmelerin, karma nitelikte bir kira, saklama ve hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira banka hem fiziki bir alanı kiraya vermekte hem de bu alana güvenli ve kesintisiz erişimi sağlayan bir teknik hizmet sunmaktadır<sup>374</sup>.

---

Locker System Based on Arduino. In Proceedings of the 1st International Conference on Advances in Science, Engineering and Robotics Technology (ICASERT)", Dhaka-Bangladesh, C. 3–5, May 2019, s. 1-5.

<sup>370</sup> **Bknz.** <https://www.mdpi.com/2076-3417/12/13/> (Erişim Tarihi: 05.01.2025).

<sup>371</sup> Türkiye’de robot (otomatik) kiralık kasa hizmeti, Türkiye İş Bankası, Yapı Kredi Bankası ve TurkishBank gibi bazı bankaların belirli şubelerinde sunulmakta olup, bu hizmet tüm şubelere yaygın bir uygulama niteliği taşımamaktadır.

<sup>372</sup> **Alothman** (hrsg. Joumaa/ Alotaib/ Alotaibi/ Almutairi / Aldhafair/ Khan), s. 5.

<sup>373</sup> **Sethe**, s. 417.

<sup>374</sup> Aynı yönde bknz. **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 553, Rn. 73.03.

## G. Gece Kasalarının Hukuki Niteliğinin Belirlenmesi

Gece kasası (*Der Nachttresor*)<sup>375</sup>, banka tarafından, müşterilerin mesai saatleri dışında değerli eşyalarını (*örneğin nakit para, kupon, senet, çek, mücevher vb.*) teslim etmelerine olanak sağlayan belirli bir ücret karşılığında sunulan bir hizmettir<sup>376</sup>. Bu sistem, klasik anlamda kiralık kasadan farklı olarak, sürekli muhafaza amacıyla değil, geçici teslim ve güvenli tevdi işlemi için kullanılmaktadır<sup>377</sup>. Müşteri, bankadan aldığı anahtar veya kartla, gece kasasına değerli eşyalarını bırakmaktadır. Banka ise ertesi iş günü teslimatı kaydedip işlemi tamamlamaktadır<sup>378</sup>.

---

<sup>375</sup> Alman, İsviçre ve Avusturya hukuklarında banka mesai saatleri dışında erişim sağlanabilen, kasalar için "gece kasası" kavramı kullanılmaktadır. Bknz. **Uwe**, s. 36; **Apanty/ Iro/ Koziol: Band II**, s. 349, Rn. 5/30; **Schinnerer/ Avancini**, s. 210. Ancak gece kasaları, robotik kasalardan daha farklı amaca hizmet eden ve bu bağlamda farklı hukuki nitelendirmeye tabi olan bir kasa sözleşme türüdür. Robotik kiralık kasalar, klasik kiralık kasa sözleşmesinin otomatikleştirilmiş versiyonunu temsil ederken; gece kasaları (*Nachttresor*) tamamen farklı amaç ve hukuki yapı içeren, müşterinin parayı bankaya teslim ettiği saklama-vekalet karması bir sistem olup, robot kasalarla hiçbir şekilde özdeş değildir. Detaylı bilgi için **bknz.** <https://de.wikipedia.org/wiki/Nachttresor>; [https://www.sparkasseholstein.de/content/dam/myif/spkholstein/work/dokumente/pdf/vertragsbedingungen/bedingungen\\_nachttresor.pdf](https://www.sparkasseholstein.de/content/dam/myif/spkholstein/work/dokumente/pdf/vertragsbedingungen/bedingungen_nachttresor.pdf) (Erişim Tarihi: 27.09.2024).

<sup>376</sup> **Roesle**, s. 22; **Vallenthin**, s. 222.

<sup>377</sup> **Uwe**, s. 36.

<sup>378</sup> **Uwe**, a.g.e, s. 36-37; **Apanty/ Iro/ Koziol: Band II**, s. 349, Rn. 5/30.

Alman hukukunda bu tür kasaların hukuki niteliği, “*Hinterlagungsvertrag (BGB Art. 472 vd.) /saklama sözleşmesi*” ya da “*Gefahrtragungsvertrag (BGB Art. 644)/ zararın yüklenilmesi sözleşmesi*” kapsamında değerlendirilmektedir<sup>379</sup>. Azınlıkta kalan bir başka görüş ise “*kendine özgü yapısı olan/ sui generis*” bir sözleşme olarak ifade etmektedir<sup>380</sup>. *SCHINNERER* ve *AVANCI*’ni ise farklı bir belirleme yaparak gece kasalarını kullanım ödücü sözleşmesi (*Leihvertrag*) kapsamında değerlendirmiştir<sup>381</sup>. Federal Mahkeme içtihatlarında da bankanın sorumluluğu, kasanın teknik güvenliği ve müşterinin erişim hakkı çerçevesinde, kiralık kasalardaki zilyetlik benzeri koruma prensipleriyle ilişkilendirilmektedir<sup>382</sup>. Bu bağlamda gece kasaları, Alman bankacılığında

---

<sup>379</sup> **Roesle**, s. 22; **Uwe**, s. a.g.e, 36.

<sup>380</sup> **Prausnitz**, Otto, *Die Rechtsverhältnisse a m Nachttresor in: JW*, 1933, s. 1002 (**Uwe**, s. 36, dip. 135 naklen).

<sup>381</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 210. *Kanaatimizce*, kiralık kasa sözleşmesinin kullanım ödücü olarak nitelendirilmesi ancak ilişkinin tamamen karşılıksız olması halinde mümkündür. Oysa, gündüz ve gece kasası hizmetlerine erişim kural olarak ücret karşılığında sağlanmakta olup, bu durum sözleşmenin kullanım ödücü kapsamında değerlendirilmesini engellemektedir. Ücret alınmayan hallerde dahi, sözleşmenin cari hesap ilişkisine bağlı ve tamamlayıcı nitelikte olması ile kira ve hizmet sözleşmesine özgü unsurlar içermesi sebebiyle, gündüz ve gece kasasına ilişkin sözleşmelerin karma nitelikli sözleşme olarak kabulü gerekmektedir.

<sup>382</sup> Bu hizmette müşteri kasaya sadece eşyayı bırakabilmekte; kasaya doğrudan erişim hakkı bulunmamaktadır. BGH ve OLG Bamberg (19.05.1983 – 1 U 274/82; BGH, 11.10.2022- VI ZR 35/22) kararlarında, teslimin banka tarafından ispatlanmaması hâlinde sorumluluğun bankaya ait olduğu vurgulanmıştır. Bu kararlarda sözleşmenin hukuki niteliğinden bağımsız olarak; bankanın ağırlaştırılmış özen borcu kapsamında her türlü

hem güvenli para tevdiini hem de bankanın sınırlı sorumluluğu esasına dayalı modern bir muhafaza aracını temsil etmektedir<sup>383</sup>.

## H. Uygulanacak Hukuk

Kiralık kasa sözleşmesi, zaman yönünden sürekli edimli bir sözleşmedir<sup>384</sup>. Bu bağlamda, sözleşmenin "*essentialia negotiisi*" ile tarafların sözleşme aracılığıyla gerçekleştirmeyi amaçladıkları "*causa*", birbirinden farklı kavramlar olmakla birlikte, özellikle isimsiz sözleşmelerin nitelendirilmesinde birlikte değerlendirilmelidir<sup>385</sup>. Zira bu tür sözleşmelerde, kanunda düzenlenmiş tek bir sözleşme tipine özgü zorunlu unsurların birebir bulunmaması veya birden fazla sözleşme tipine ait unsurların iç içe geçmesi mümkündür. Bu durumda, sözleşmenin ekonomik amacı ve taraf iradesinin yöneldiğı hukuki sonuç dikkate alınarak, en yakın sözleşme tipine ilişkin hükümler kıyasen uygulanmalıdır.

*Kanaatimizce* bankalar, özel kanunlara tabi olarak kurulmuş ve faaliyet alanlarında çeşitli imtiyazlara sahip kuruluşlar olup, bankacılık işlemlerinde güvenilen taraf olarak bir güven kurumu niteliğindedir. Bu nedenle, bankaların sorumluluklarının, taşıdıkları özel güven rolü çerçevesinde artırılması gerekmektedir. Bankacılık hizmetlerine ilişkin sözleşmeler, bilhassa kiralık kasa sözleşmeleri, hukuki açıdan vekalet

---

zarardan sorumlu olacağına ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Karar metni için **bknz.** <https://www.bundesgerichtshof.de/> (Erişim Tarihi: 12.09.2024).

<sup>383</sup> **Roesle**, s. 22.

<sup>384</sup> **Stöckli**, s. 23, Rn. 42; **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 315, Rn. 3.25; **Battal**, s. 108; **Solmaz**, s. 21.

<sup>385</sup> **Akyol: Yorum**, s. 24 vd.

benzeri isimsiz sözleşme ya da vekalet sözleşmesi karakteri taşımaktadır. Bu nedenle bankalar, objektif özen yükümlülüğü altında bulunmakta ve ortalama bir vekilden beklenenin üzerinde bir dikkat göstermeleri beklenmektedir. Bu yasal çerçevede, bankanın kasa içeriğine müdahale edemeyeceği veya içeriği bilemeyeceği yönündeki savunmaları geçersiz sayılmaktadır. Zira bankalar, güven kurumu olmaları sebebiyle ağırlaştırılmış özen yükümlülüğüne tabidir. Kiralık kasa sözleşmesinin ülkemizde yalnızca bankalar nezdinde yapılıyor olması, bankaların güven kurumu niteliği taşıması ve anonim şirket olarak kurulmalarından dolayı basiretli tacire<sup>386</sup> ait yükümlülüklerle hareket etme zorunluluğu, atipik sözleşme özelliğinin belirlenmesi ve sözleşme causasının değerlendirilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Yapılan açıklamalar doğrultusunda, kiralık kasa sözleşmesinin yalnızca adi bir kira sözleşmesi olmanın ötesinde; kira sözleşmesi asli, saklama ve vekalet sözleşmelerinin de ikincil unsurlarını içeren karma kombine yapıda bir sözleşme niteliği taşıdığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

## II. TARAFLARIN TAŞIDIĞI AMAÇ BAKIMINDAN

Kiralık kasa sözleşmelerinin hukuki niteliğinin belirlenmesinde, tarafların sözleşme ilişkisi kapsamında taşıdıkları amaçlar ile sahip oldukları hukuki statüler, değerlendirmeye esas alınması gereken temel unsurlar arasında yer almaktadır<sup>387</sup>. Zira taraflardan birinin banka olması ve bankanın ticari işletme niteliği taşıması, ayrıca karşı tarafın çoğunlukla gerçek kişilerden oluşup tüketici sıfatıyla bankayla hukuki işlem yapması, görevli mahkemenin tayininde ve sözleşmenin adi, ticari iş ya da tüketici işlemi

---

<sup>386</sup> **Çiftçi Çakı**, Gamze, Basiretli İş Adamı Gibi Davranma Yükümlülüğü, Hacettepe Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2023, s. 13; **Solmaz**, s. 316; **Staub**, s. 1285.

<sup>387</sup> **Bilgen**, s.1212; **Tekinalp**, s. 357.

olarak nitelendirilmesinde dikkate alınır<sup>388</sup>. Sözleşmenin tarafı olan banka, anonim şirket olarak faaliyet gösterdiğinden, bu durumda yapılan işlemler kural olarak ticari iş olarak kabul edilmektedir<sup>389</sup>. Ancak sözleşmenin diğer tarafı genellikle gerçek kişi olup, bu kişi bankayla yaptığı işlemi kişisel ya da ailevi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştiriyorsa, yani ticari veya mesleki bir amaç gütmüyorsa, bu durumda yapılan işlem tüketici işlemi sayılmaktadır<sup>390</sup>.

Sonuç itibarıyla, kiralık kasa sözleşmelerinin hukuki niteliği, tarafların sıfatı ile işlem amacının birlikte değerlendirilmesine bağlı olarak adi iş, ticari iş ya da tüketici

---

<sup>388</sup> **Bahtiyar**, Mehmet/ **Biçer**, Levent, *Adi İş/Ticari İş/ Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Vedat Yayıncılık, 2012, Ankara, s. 396.

<sup>389</sup> **Güney**, Alptekin, *Banka Hukuku*, 5. baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2023, s. 24; **Hazar/ Babuşcu**, s. 55-56. Ayrıca **bkz.** BankK md. 7.

<sup>390</sup> TBK'da tüketici kavramına açık bir tanımlama yapılmamış olmakla birlikte, TTK'nın çeşitli hükümlerinde tüketiciyi koruyucu nitelik taşıyan düzenlemelere yer verildiği görülmektedir. Nitekim TTK md. 8'de faize ilişkin düzenleme kapsamında, md. 55 ve 56'da haksız rekabete ilişkin hükümler çerçevesinde, md. 209'da hâkim şirketin güvene dayalı sorumluluğuna ilişkin düzenlemede ve md. 864'te gönderenin kusursuz sorumluluğunu öngören hükümde tüketici lehine koruyucu etkiler söz konusudur. Bunun yanı sıra, taşınma eşyasının taşınmasına ilişkin olarak taşıyıcının yükümlülüklerinin düzenlendiği md. 895 ve 896 ile taşıyıcının sorumluluğunu sınırlama hakkını kaybetmesine ilişkin md. 901'de, ayrıca sigorta sözleşmelerinde sigortacının aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen md. 1423'te de tüketici lehine koruma sağlayan hükümlerin doğrudan yer aldığı veya saklı tutulduğu anlaşılmaktadır.

işlemi kapsamında farklı biçimlerde nitelendirilebilmektedir. Bu nitelendirme, usul hukuku bakımından uygulanacak kuralların ve görevli mahkemenin tespitinde belirleyici olmaktadır.

### **A. Adi İş Yönünden**

Adi işler<sup>391</sup>, TMK ve TBK olmak üzere genel hükümlere, ticari işler ise TTK md. 1 kapsamında ticari hükümlere tabidir<sup>392</sup>. Bu ayrım, ilgili hukuki ilişkinin faiz, müteselsil sorumluluk, zamanaşımı ve usul hukuku bakımından farklı hükümlere tabi olması bakımından önem arz etmektedir<sup>393</sup>.

Tarafların herhangi bir ticari ya da mesleki amaç taşımamaları halinde, kiralık kasa uygulamaları adi iş niteliğinde değerlendirilebilir<sup>394</sup>. Örneğin, bir kişinin konutunda

---

<sup>391</sup> Adi iş, ticari iş niteliği taşımayan işlemleri ifade etmek amacıyla kullanılan bir hukuki nitelendirmedir. Bknz. **Bahtiyar/ Biçer**, s. 416.

<sup>392</sup> **Poroy**, Reha/**Yasaman**, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, Vedat Kitapçılık, 13. Baskı, İstanbul 2010, s. 27; **Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan**, s. 64; **Bahtiyar/ Biçer**, s. 396; **Uygur Şerh: C.1**, s. 780.

<sup>393</sup> **Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan**, s. 2.

<sup>394</sup> Bu bağlamda, tüketici sıfatını haiz bir kişinin, bir esnaftan ya da tacirden yahut tacir veya esnaf sıfatını taşımamakla birlikte ticari amaçla hareket eden bir kişiden cep telefonu satın alması, tüketici işlemi olarak değerlendirilir. Benzer şekilde, tüketicinin bir sigortacı ile akdettiği sigorta sözleşmesi ile ev eşyalarının taşınması amacıyla bir taşıyıcı ile yaptığı taşıma sözleşmesi de tüketici işlemi kapsamında yer almaktadır. Buna karşılık, bir tacirin ticari işletmesinde kullanmak üzere bir araç edinmesi ya da bir bankadan işletme kredisi temin etmesi, ticari iş niteliği taşımaktadır. Öte yandan, bir öğrencinin arkadaşına ait bir

bulunan kasayı ziynet eşyalarını muhafaza etmek amacıyla kullanması ve bir yakınının belgelerini saklaması için bu kasaya emanet bırakması, her ne kadar uygulamada nadiren karşılaşılsa da adi iş olarak kabulü mümkündür<sup>395</sup>. Benzer şekilde günümüzde, özellikle kütüphaneler ve kamuya açık diğer ortak alanlarda sunulan kasa hizmetleri, genellikle basit ve günlük kullanım amacıyla sunulduğundan, tüketici işlemi kapsamında değerlendirilmez ve adi iş olarak kabul edilir. Uyuşmazlık halinde görevli mahkemenin tespitinde ise sözleşmenin baskın niteliği esas alınmaktadır<sup>396</sup>.

## B. Ticari İş Yönünden

Ticari iş (*Handelsgeschäft*), her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili olan veya

---

bilgisayarı kişisel kullanım amacıyla satın alması adi iş olarak nitelendirilirken; aynı öğrencinin, bilgisayarı yeniden satmak ve kazanç elde etmek amacıyla edinmesi hâlinde, bu işlem tüketici işlemi olarak kabul edilemeyecektir. Kanunun kapsamının genişliği dikkate alındığında, bir kişinin avukat, doktor veya mühendis gibi serbest meslek mensuplarıyla akdettiği vekâlet sözleşmelerinin niteliği de somut olayın özelliklerine ve tarafların işlem sırasında güttükleri amaca göre değerlendirilmelidir. Bknz. **Bahtiyar/ Biçer**, s. 416.

<sup>395</sup> **Kaplan**, s. 228.

<sup>396</sup> **Bahtiyar/ Biçer**, a.g.e, s. 420. HMK md. 4/1-a uyarınca, kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kira ilişkisinden doğan uyuşmazlıklara dair tüm davalarda sulh hukuk mahkemeleri görevlidir. **Bknz.** Yargıtay 3. HD, E. 2017/1703, K. 2017/2008, T. 27.02.2017; İzmir BAM 6. Hukuk Dairesi, E. 2022/6398, K. 2022/4257, T. 13.12.2022; Ankara BAM 37. HD, E. 2023/2950, K. 2023/631, T. 23.11.2023 (Erişim Tarihi: 05.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



kanunen ticari iş olduğu hüküm altına alınmış işlemlerin niteliğidir<sup>397</sup>. BankK md. 7/2 uyarınca bankaların anonim şirket biçiminde kurulmaları zorunludur<sup>398</sup>. Dolayısıyla bankaların kasa kiralama sözleşmesi ve sair işlemleri ticari iş niteliğindedir. Ancak bu olgunun sınırı, tüketici işlemleri bakımından farklılık gösterebilmektedir<sup>399</sup>.

Türk hukukunda, taraflardan birinin ticaret şirketi olması halinde yapılan işlemler kural olarak ticari iş sayılmakla birlikte, hukuki ilişkinin diğer tarafının tacir olmaması durumunda, nitelendirmenin taraflara bakan yönü itibarıyla farklılaştırılması gerektiği savunulmaktadır<sup>400</sup>. Bu açıdan tacir, tüketici ile işlem yapıyorsa tacir bakımından ticari iş, tüketici bakımından ise tüketici işlemidir<sup>401</sup>. Dolayısıyla uyumsuzluk halinde tacir, ticari işin sonuçlarına; tüketici ise tüketici işleminin sonuçlarına (*faiz, müteselsil*

---

<sup>397</sup> Ticari iş nitelemesinin mevzuatımızdaki kaynağı ise TTK md. 3 ve md. 19/2 hükümleridir. Bknz. **Poroy/ Yasaman**, s. 69; **Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan**, s. 65.

<sup>398</sup> **Curti**, s. 12; **Tekinalp**, s. 11.

<sup>399</sup> **Arkan**, s. 107.

<sup>400</sup> **Kümpel**, Siegfried/ Mülbert, Peter O./ **Früh**, Ansreas/ **Seyfried**, Throsten, *Bankrecht und Kapitalmarktrecht*, 7. neu bearbeitete Aufl., 2025, s. 25, Rn. 1.50; **Tamm/ Tonner/ Brinneke** (hrsg.), s. 37; **Altjohann**, s. 13; **Tekinalp**, s. 135 vd. Örnek kararlar için bknz. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/6, K. 2023/4, T. 09.01.2023; İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi, E. 2022/6398, K. 2022/4257, T. 13.12.2022 (Erişim Tarihi: 05.01.2025, www.lexpera.com).

<sup>401</sup> **Bahtiyar/ Biçer**, s. 416. Aynı yönde bknz. **Kara**, İlhan, *Tüketici Hukuku*, Ankara 2015, s. 73.

*sorumluluk ve zamanaşımı yönünden*) tabi olmaktadır<sup>402</sup>. Görevli mahkeme bakımından bankanın muhatabı tacir ise ticaret mahkemesi, ticari ya da mesleki amaçla hareket etmeyen bir tüketici ise tüketici mahkemesi, esnaf veya serbest meslek sahibi sıfatıyla hukuki ilişkide bulunuyorsa asliye hukuk mahkemesi görevlidir<sup>403</sup>. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu güncel bir içtihadında, bankacılık işlemlerinin mutlak ticari dava

---

<sup>402</sup> **Tamm**, Marina/**Tonner**, Klaus/**Brönneke**, Tobias (Hrsg.), *Verbraucherrecht*, 3. Aufl., 2020, s. 38, Rn. 2.

<sup>403</sup> **Stauder**, Bernd/**Koller-Tumler**, Marlis, *Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht (Art. 226a-228 & Konsumkreditrecht)*, Frankfurt 1983, s. 5, Rn. 4; **Gmür**, Max/ **Giger**, Hans, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Obligationenrecht*, Band VI, 2. Aufl., Bern 2007, s. 92; **Koyuncu**, Alper Çağlar, *Tüketici Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 2025 Ankara, s. 22.

niteliğinde olduğu görüşünü onamıştır<sup>404</sup>.

Türk Ticaret Kanunu md. 5/1, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat taleplerini içeren ticari davalarda arabuluculuğu dava şartı olarak düzenlemiştir<sup>405</sup>. Bankacılık işlemleri, TTK md. 4/1-f uyarınca mutlak ticari

---

<sup>404</sup> Karar için **bkz.** E. 2023/102, K. 2024/314, T. 06.06.2024. Aynı yönde **bkz.** Yargıtay 17. HD, E. 2013/2408, K. 2013/4414, T. 28.03.2013; Yargıtay 11. HD, E. 2014/7822 K. 2014/10964 T. 09.06.2014 (Erişim Tarihi: 06.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Ancak Yargıtay 17. HD'nin görevli mahkemenin belirlenmesine ilişkin olarak bir başka kararında hukuki uyuşmazlıkta, Bakırköy 7. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından verilen görevsizlik kararları çelişki yaratmıştır. Zira, Asliye Hukuk Mahkemesi, sözleşmenin Bankacılık Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu TTK md. 4/f uyarınca bir saklama sözleşmesi olduğunu ve dolayısıyla ticaret mahkemesinin görevli olduğunu belirtmiş; buna karşılık Asliye Ticaret Mahkemesi ise uyuşmazlığın niteliğinin bir "*istihkak iddiası*" olduğu ve davacının kiralık kasa sözleşmesinin tarafı olmaması nedeniyle kendi görev alanına girmediğini gerekçe göstererek görevsizlik kararı vermiştir. Bu çelişkili kararlar neticesinde dosya, yargı yerinin belirlenmesi için gönderilmiştir. *Kanaatimizce*, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararı isabetli değildir. Zira TTK md. 4/f'de belirtilen ticari davalar kapsamına bankaların ödünç para işlemleri dâhil edilmişken, kiralık kasa sözleşmeleri bu kapsamda değerlendirilmemektedir. **Bknz.** E. 2013/20781, K. 2014/2775, T. 27.02.2014 (Erişim Tarihi: 06.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>405</sup> **Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/Nomer Ertan**, s. 14; **Tamm /Tonner /Brönneke** (Hrsg.), s. 724, Rn. 7.

davalardandır<sup>406</sup>. Bu nedenle, bir bankanın ticari kredi sözleşmesinden, teminat mektubundan ya da ticari nitelikteki diğer işlemlerinden kaynaklanan alacak ve tazminat talepleri zorunlu arabuluculuğa tabidir<sup>407</sup>. Kayseri 1. Asliye Ticaret Mahkemesi<sup>408</sup> ve Bakırköy 5. Asliye Ticaret Mahkemesi<sup>409</sup> kararları, bankacılık işleminden kaynaklanan ticari davalarda arabuluculuğa başvurulmasının dava şartı olduğunu ve bu şart yerine getirilmeden açılan davaların usulden reddedildiğini teyit etmektedir. Ancak, bankacılık sözleşmesinin diğer tarafı bir "tüketici" ise durum değişmektedir. Bu durumda uyuşmazlık, ticari dava değil, tüketici işlemi olarak kabul edilir ve TKHK hükümlerine tabi olur. Şöyle ki, Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi bir içtihadında, *"Davanın tüketici kredi sözleşmesinden kaynaklandığı ve taraflar arasındaki ilişkinin tüketici işlemi olduğu, bu tür davaların Tüketici Mahkemelerinde görülecek olması nedeniyle eldeki davanın ticari dava olarak kabulünün mümkün olmadığı, bir tarafın tüketici olduğu davaların ticari dava sayılamayacağından dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına girmeyeceği..."* şeklinde hüküm kurmuştur<sup>410</sup>. Bu kararda ifade edildiği üzere, banka ile tüketici arasındaki uyuşmazlıklar, ticari davalara ilişkin TTK md. 5/1 kapsamındaki zorunlu arabuluculuğa değil, TKHK md. 73/1 kapsamında düzenlenen

---

<sup>406</sup> **Poroy/ Yasaman**, s. 77.

<sup>407</sup> **Yıldırımoglu**, Hakan, Ticari Davalarda Arabuluculuk, İstanbul Ticaret Üniversitesi, *DTE Doktora Tezi*, 2023, s. 175.

<sup>408</sup> **Bknz.** E. 2022/170, K. 2023/43, T. 30.01.2023 (Erişim Tarihi: 07.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>409</sup> **Bknz.** E. 2021/810, K. 2021/842, T. 08.11.2021 (Erişim Tarihi: 07.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>410</sup> **Bknz.** E. 2021/352, K. 2021/513, T. 12.03.2021 (Erişim Tarihi: 07.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

"tüketici uyuşmazlıklarına" ilişkin dava şartı arabuluculuğa tabidir<sup>411</sup>. Her ne kadar, her iki durumda da arabuluculuk bir dava şartı olsa da tabi oldukları yasal rejimler ve usuller farklıdır<sup>412</sup>.

### C. Tüketici İşlemi Olması Yönünden

Taraflardan birinin ticari veya mesleki amaçla hareket ettiği, buna karşın diğer tarafın ticari veya mesleki amaçla hareket etmediği yani özel tüketim amacıyla bulunduğu işlemler tüketici işlemi (*Verbrauchergeschäft*<sup>413</sup>) olarak nitelendirilmektedir<sup>414</sup>. TKHK md. 3/1'de yer alan tanıma göre de tüketici işlemi, "*Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de*

---

<sup>411</sup> (TKHK) kapsamında, bir mal veya hizmetin ticari veya mesleki faaliyet çerçevesinde hareket eden satıcı veya sağlayıcı tarafından tüketiciye sunulmasıyla oluşan işlemleri kapsar. Bu tür işlemlerden kaynaklanan hukuki uyuşmazlıklarda, zorunlu arabuluculuk, 28.07.2020 tarihinde yürürlüğe giren 7251 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73/A maddesi uyarınca, belirli parasal sınırların üzerindeki tüketici davaları için getirilmiştir. Bknz. **Sarıhan**, Banu Bilge, "Tüketici Hukuku Uyuşmazlıklarında Dava Şartı Arabuluculuk Uygulaması", *NEU Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, 2021, s. 424.

<sup>412</sup> **Yıldırımoglu**, s. 237-239.

<sup>413</sup> **Tamm/ Tonner/ Brönneke** (Hrsg.), s. 49, Rn. 47.

<sup>414</sup> **Aslan**, s. 31; **Kara**, s. 67.

*dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi*” olarak ifade edilmiştir<sup>415</sup>. Tüketicinin görece zayıf (*schutzbedürftig*)<sup>416</sup> konumda olduğu varsayımına dayanan ve bu nedenle tüketiciyi öncelikli, ancak tacirler ile dengeli şekilde korumayı amaçlayan TKHK kapsamına alınması, yerinde ve isabetli bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir<sup>417</sup>.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin eski bir içtihadında, banka tarafından kiralanan kasanın açılması üzerine içindeki 25.000 TL’nin kaybolduğu iddiasıyla müşteri tarafından açılan dava, ilk derece mahkemesince bankanın savunması haklı bulunarak reddedilmiştir. Yargıtay ise karara konu olan kiralık kasa sözleşmesini, "*vedia sözleşmesi*" olarak nitelendirmiş ve tüketici mahkemesinin görev alanına girmediği gerekçesiyle kararı bozmuştur<sup>418</sup>. Ancak 2014 sonrası yürürlüğe giren TKHK kapsamında, Yargıtay bu görüşünden vazgeçerek müşterinin tüketici olduğu kiralık kasa

---

<sup>415</sup> **Tamm/ Tonner/ Brönneke** (Hrsg.), s. 41, Rn. 11; **Koyuncu: Tüketici**, s. 22; **Aslan**, a.g.e., s. 31. **Bknz.** E. 2024/ 491, K. 2024/803, T. 03.06.2024; İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/497, K. 2022/689, T. 29.09.2022; İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2018/589, K. 2018/584, T. 24.05.2018; Bursa 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/1067 K. 2022/424 T. 07.04.2022; Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 11. HD, E. 2024/491, K. 2024/803 T. 03.06.2024 (Erişim Tarihi: 08.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>416</sup> **Gmür/ Giger**, s. 161, Rn. 9.

<sup>417</sup> **Stauder/ Koller-Tumler**, s. 125, Rn. 3; **Aslan**, s. 28; **Kara**, s. 68.

<sup>418</sup> **Bknz.** E. 2010/9420, K. 2011/5483, T. 07.04.2011 (Erişim Tarihi: 08.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

sözleşmelerinden doğan davaları, tüketici işlemi olarak kabul etmiştir<sup>419</sup>.

Bu bağlamda, bankanın tacir sıfatı taşıması, gerçekleştirdiği işlemleri genel olarak Türk Ticaret Kanunu kapsamında değerlendirmeye tabi tutar. Ancak, taraflardan biri gerçek kişi olup tüketici niteliğine sahipse, bu durumda tüketici işlemi olarak kabul edilmeli ve tüketici haklarını koruyan düzenlemeler ön plana çıkmalıdır. TKHK md. 83/II'de yer alan hükme göre: "*Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve bu Kanunun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez*". Kanaatimizce, TKHK md. 83/II'de yer alan hüküm olmasaydı dahi, bu kanunun zaman bakımından daha yeni

---

<sup>419</sup> **Bknz.** Yargıtay 20. HD, E. 2015/3218, K. 2015/8488, T. 06.10.2015. Aynı yönde **bknz.** İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2018/589, K. 2018/584, T. 24.05.2018; Bursa 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/1067, K. 2022/424, T. 07.04.2022 (Erişim Tarihi:08.01.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Aynı zamanda matbu kiralık kasa sözleşmelerinde, zaman zaman yetkili ve görevli mahkemelere ilişkin hükümler yer almaktadır. Garanti Bankası Sözleşme md. 12: "Sözleşme'ye konu olan Kiralık Kasa ile ilgili bir sorun yaşarsanız şubelerimizden destek alabilirsiniz. Ayrıca bireysel müşteri kullanımı halinde; başvurularınızı Tüketici Mahkemesi'ne, Tüketici Hakem Heyeti'ne ya da Türkiye Bankalar Birliği Bireysel Müşteri Hakem Heyeti'ne iletebilirsiniz. Sözleşme'nin yorumunda ve uygulamasından doğan her türlü uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukuku uygulanır" şeklindedir. Taraflardan birinin tüketici sıfatını haiz olduğu hallerde, sözleşme metninde yer alan yetki kaydı, haksız şart niteliğinde olup hükümsüzdür. Bknz. **Erişir**, Everim, "Yetki Şartının Genel İşlem Koşulu Denetimi", *DEÜHFD*, C. 16, Özel Sayı, 2014, s. 1144. İsviçre'de kantonlar arası uygulamalar hakkında bknz. **Roesle**, s. 90-92.

tarıhli olması, yine de tüketicı mahkemesının görevli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıklamalar kapsamında, Yargıtay'da da görüş birliğı olmamakla birlikte, kiralık kasa sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklarda, ticaret mahkemelerinin görevli kılındığına dair yaklaşımları isabetli bulmamaktayız.



## İKİNCİ BÖLÜM

### TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ İLE SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

#### §7. TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kiralık kasa sözleşmesi, taraflar arasında karşılıklı hak ve borçlar doğuran bir hukuki işlemdir<sup>420</sup>. Bu sözleşme kapsamında banka, kasanın güvenli ve kullanılabilir bir şekilde bulundurulması ile müşteriye kasaya erişim imkanının sağlanması borcu altına girerken; müşteri ise sözleşmede kararlaştırılan kira bedelini ödeme ve kasayı sözleşmeye uygun şekilde kullanma borcu ile yükümlüdür<sup>421</sup>.

#### I. MÜŞTERİNİN HAK<sup>422</sup> VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kiralık kasa sözleşmesi kapsamında, kasa müşterilerinin bankaya karşı sahip

---

<sup>420</sup> Lotz, s. 8; Grassinger, s. 159; Bayram, s. 58; Bayram, s. 58 vd.

<sup>421</sup> Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten, § 73, Rn. 4; Bunte/ Zahrte, Rn. 2b; Roesle, s. 52; Arpagaus/ Stadler/Werlen, s. 493; Opitz, s. 486; Treyvaud, s. 185, Akyol: Sözleşme, s.145; Heinz, s. 2.

<sup>422</sup> 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "*Müşteri Hakları*" başlıklı 76. maddesinde, bankaların müşterilerinin haklarını korumaya yönelik yükümlülükleri ihdas edilmiştir. Anılan maddede müşteri hakları genel bir kanuni çerçevede ele alınmıştır. 2020 yılında ikinci fıkrada yapılan değişiklikle bu hakların kapsamı genişletilmiş ve uygulamaya ilişkin esaslar daha açık ve belirgin hâle getirilmiştir. Bknz. Hazar/Babuşcu, s. 32, N. 31.

oldukları hak ve yükümlülükler genel olarak şunlardır<sup>423</sup>: "1) Kasayı kullanım hakkı, 2) Kasada maddi ya da manevi değeri olan menkul eşyalarını saklama hakkı, 3) Dilediği zaman kasayı açarak işlem yapabilme hakkı<sup>424</sup>, 4) İki anahtarlı kasalarda kasanın açılışı hakkında bankadan iş birliği talep hakkı, 5) Güvenlik talep hakkı, 6) Sözleşmeyi fesih hakkı<sup>425</sup>, 7) Kasa bedelini ödeme borcu<sup>426</sup> ile 8) Alt Kiralama Yasağı"<sup>427</sup>.

## A. Müşterinin Hakları

### 1. Müşterinin Kasayı Kullanım Hakkı

Müşteri, kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesiyle birlikte banka bünyesinde bulunan kiralık kasayı kullanma hakkını elde etmektedir<sup>428</sup>. Böylelikle müşteriye, banka tarafından eşyalarını muhafaza etmeye uygun bir kasanın kullanım hakkı tanınmaktadır<sup>429</sup>. Kullanım hakkı, bankanın yalnızca kasanın temiz ve kilitlenebilir

---

<sup>423</sup> **Hazar/ Babuşcu**, a.g.e, s. 149. BankK md. 76'da müşteri haklarının genel çerçevesi düzenlenmiştir.

<sup>424</sup> Bu başlık altında ilk üç madde birlikte açıklanacak olup müşterinin banka ile zilyetliğine ilişkin açıklamalar, zilyetlik başlığı altında ayrıca incelenmektedir. **Bknz.** s. 201 vd.

<sup>425</sup> **Bknz.** III. Bölüm, s. 359 vd.

<sup>426</sup> Kasa bedelini ödeme borcu hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm II, s. 186 vd

<sup>427</sup> **Hazar/ Babuşcu**, s. 149; Kaplan, s. 219-221; **Arı**, s. 44; **Kılıçoğlu** Ahmet, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Turhan Kitabevi, 2. Baskı, 2020, Ankara, s. 220; **Bayram**, s. 62; **Lotz**, s. 39; **Uwe**, s. 118; **Roesle**, s. 53.

<sup>428</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 53; **Lotz**, s. 35; **Kaplan**, s. 219.

<sup>429</sup> **Lotz**, a.g.e, s. 35; **Treyvaud**, s. 81; **Heinz**, s. 2.

durumda bulundurulmasını değil, aynı zamanda kullanıma elverişli kasaların müşteriye tahsisini de kapsamaktadır<sup>430</sup>.

Müşterinin kiralık kasa kullanım hakkı, bankanın kasa sisteminin ve her bir kasa güvenliğini ve işlevselliğini sağlama yükümlülüğünün başladığı noktada sınırlıdır<sup>431</sup>. Bu nedenle banka, kiralık kasa müşterisine dilediği her eşyayı kasa içerisine koyabilme hakkı tanımamaktadır<sup>432</sup>. Müşterinin kiralık kasa içerisine koyabileceği şeyler, ilgili her bankanın düzenlemesine göre farklılık göstermektedir. Çoğu bankanın hazırlamış olduğu bu matbu sözleşmeler<sup>433</sup> incelendiğinde; banka tarafından müşteriye, menkul

---

<sup>430</sup> Ekonomik bakımdan yüksek değerlere sahip eşyaların hatta kıymetli madenlerin kiralık kasa içerisinde saklanabilmesi için kasaların güvenliğinin bilhassa sağlamlığının, olması gerekmektedir. Bknz. **Meitner**, s. 6; **Uwe**, s. 2; **Lotz**, s. 8; **Roesle**, s. 53-54.

<sup>431</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 83; **Uwe**, s. 81.

<sup>432</sup> **Bayram**, s. 78; **Schönle**, s. 279; **Grassinger**, s. 162; **Lotz**, s. 13.

<sup>433</sup> İsviçre Zürih Üniversitesi'ndeki araştırmacılığım boyunca Zürcher Kantional Bank'a (ZKB) fiziki olarak gitmiş olup, matbu kiralık kasa sözleşmesinin bir örneğini inceleme fırsatı buldum. Önceki yıllarda ZKB'de *"herhangi bir değerli eşyanın"* kiralık kasalara konulabileceğine izin veren hükmün, zamanla değişerek güncel halini aldığı görülmektedir. **Bknz.** ZKB'deki ilgili matbu sözleşme *"ZKB Kiralık Kasa İçeriği"* başlıklı md. 10'da: *"Kiralık kasada yalnızca belgeler, nakit, menkul kıymetler, madeni paralar, kıymetli madenler, mücevher eşyaları, sanat eserleri ve diğer uygun (değerli) eşyalar saklanabilir. Gıda, silah, patlayıcı madde, sıvı, canlı organizma, ilaç, uyuşturucu ve radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler veya benzeri maddelerin saklanması kesinlikle yasaktır. Banka, kiralık kasa içeriği hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir. Kiracı, talep üzerine her zaman saklanan nesnelerin niteliği ve türleri hakkında Banka'ya bilgi*

kıymetlerini, belgelerini, kıymetli madenlerini, kıymetli taşlarını hatta parasını; manevi değeri ve önemi olan belgelerini kiralık kasa bünyesinde saklama hakkı tanındığı görülmektedir<sup>434</sup>. Ancak müşteri tarafından kasanın kullanımı ihlal edilirse ve bu ihlale bağlı olarak kasa üzerinde veya bankada bir zarar meydana gelirse müşteri, kusuru olmasa dahi bu zarardan sorumlu tutulmaktadır<sup>435</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde müşterinin tek yükümlülüğü, sözleşme bedelini ödenmekle sınırlı değildir<sup>436</sup>. Müşteri ayrıca kiraladığı kasayı özenle kullanmakla yükümlüdür<sup>437</sup>. Müşterinin kasayı özenle kullanım hakkının özü, TBK md. 316'daki düzenlemeye dayanmaktadır<sup>438</sup>. O halde, müşteri kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesinden itibaren sözleşme süresi boyunca kasayı özenle kullanmak ve diğer kiracılara (*müşterilere*) karşı makul bir özen göstermekle yükümlüdür<sup>439</sup>. Bu yükümlülük

---

*sağlamayı taahhüt eder"* şeklinde düzenlenerek kiralık kasa içeriğine ilişkin sınırlandırılmıştır (<https://www.zkb.ch/media/zkb/dokumente/en/legal/bestimmungen-schrankfaecher-en.pdf>, E.T: 12.03.2025). Hatta kasada yasadışı ve suç teşkil edecek nitelikte eşya/değer saklandığının banka tarafından tespiti halinde, Banka tarafından yetkili makamlara bildirim yapılacağına ilişkin sözleşme çoğu sözleşme metinlerinde yer almaktadır. Benzer ibareler için **bknz.** [https://www.sparkasse.de/pk/produkte/konten-und-karten/banking/filial services/bankschliessfach.html](https://www.sparkasse.de/pk/produkte/konten-und-karten/banking/filial-services/bankschliessfach.html) (E.T. 10.04.2024).

<sup>434</sup> **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, §73, Rn. 6; **Akyol**, s. 154; **Lotz**, s. 40.

<sup>435</sup> **Lotz**, a.g.e, s. 40 (dip. 38 naklen); **Roesle**, s. 55-56.

<sup>436</sup> **Roesle**, s. 53 vd.

<sup>437</sup> **Bayram**, s. 76.

<sup>438</sup> **Lotz**, s. 40; **Grassinger**, s. 160; **Akyol**, 154.

<sup>439</sup> **Roesle**, 63; **Lotz**, a.g.e, s. 40.

kapsamında her şeyden önce müşteri, kendisine teslim edilen anahtarı korumakla yükümlüdür<sup>440</sup>. Anahtarın kaybedilmesi halinde müşteri tarafından derhal, bankaya bilgi vermelidir<sup>441</sup>. Aksi takdirde doğacak zararlardan müşteri sorumlu tutulmaktadır<sup>442</sup>.

## 2. Müşterinin Kasaya Erişim Hakkı

Müşterinin kasaya erişim hakkı<sup>443</sup>, sözleşmenin türü ve bankaların işleyiş şekillerine göre bazı değişikliklere, hatta kısıtlamalara tabidir<sup>444</sup>. Bu kısıtlamalar, anahtar sistemine dayalı kısıtlamalar ile bankanın erişim ve kontrolündeki kısıtlamalar olarak ikiye ayrılmaktadır<sup>445</sup>. Klasik kiralık kasalar, iki temel anahtar sistemine göre farklılık

---

<sup>440</sup> **Akyol: Sözleşme**, s. 144; **Bayram**, s. 59-60.

<sup>441</sup> **Lotz**, s. 66.

<sup>442</sup> **Roesle**, s. 59. *Lotz* ise bankanın anahtar kaybına bağlı olarak uğradığı zararın, müşterinin uğrayacağı zarardan daha az olacağını belirterek, müşterinin derhal bankadan kasanın kendi hesabına açılmasını ve yeni bir anahtar takılmasını sağlaması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca *Lotz* bu durumun, müşteri lehine olacağını belirtmiştir. Bknz. **Lotz**, a.g.e, s. 67. *Lotz* ile benzer görüşte olan **Roesle**, s. 59'da banka tarafından verilen anahtarlardan bir ya da birden fazlasının kaybedilmesi durumunun derhal bankaya bildirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte müşterinin kasa anahtarını kaybetmesi halinde banka, müşteri huzurunda kasayı zorla açmaya yetkilidir. Banka böylece, yalnızca kasanın anahtarını değiştirmekle kalmayıp kasa kilidini de yenilenemekle yükümlüdür.

<sup>443</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 63.

<sup>444</sup> **Uwe**, s. 19. Ayrıca kimlik ve vergi numarasını belgeleyemeyen müşterilerin BankK md. 76/III uyarınca kasa kiralamaları yasaklanmıştır. Bknz. **Reisoğlu: Şerh**, s. 1065.

<sup>445</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 185; **Roesle**, s. 60.

göstermektedir. Bunlardan ilki, tek anahtarla açılabilen klasik kasalar; diğeri ise iki (*çift*) anahtar ile açılabilen klasik kasalardır<sup>446</sup>. Tek anahtarlı kasaları müşteri tek başına açıp kullanabilir<sup>447</sup>. İki anahtarlı kasalarda ise müşterinin kasaya erişiminin sağlanabilmesi için banka ile hareket etmesi gerekmektedir. Böylelikle, müşterinin bankanın iş birliği olmadan tek başına kasaya erişimi kısıtlanmış olmaktadır<sup>448</sup>. Birçok kararda, kiralık kasaların genellikle çift anahtar sistemiyle çalıştığını hem müşteri anahtarının hem de bankada bulunan "*kılavuz anahtarın*" aynı anda kullanılmasının gerektiği ifade edilmektedir<sup>449</sup>. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında bu husus açıkça ifade edilmiştir: "*Kiralık kasa için kiralayana birbirinin aynısı iki anahtar verildiği, ancak kasayı açmak için bu anahtarların tek başına yeterli olmayıp, sadece bankada bulunan ve 'kılavuz anahtar' olarak tabir edilen anahtarın da takılı olup aynı anda çevrilmesi*

---

<sup>446</sup> **Scönle**, §22, Rn. 141; **Bayram**, s. 50; **Tekinalp**, s. 470.

<sup>447</sup> Uygulamada tek anahtar ile açılabilen kasaların, kiralık kasa hizmetinde uzmanlaşmış şirketler (banka dışında) bünyesinde hizmete sürüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla halihazırda, ülkemizde banka dışında bu işte uzmanlaşmış şirketlerin bulunmaması ve kiralık kasa hizmetinin yalnızca bankalar nezdinde sağlanıyor olması, Türkiye'de tek anahtarlı kasaların teorik olarak mümkün olmadığını göstermektedir. Ancak İsviçre, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık gibi pek çok ülkede banka personelinin dahili olmadan kullanılabilen tek anahtarlı kasa hizmeti verilmektedir.

**Bknz.** [goldhandel.ch/en/services/safe-deposit-boxes](https://goldhandel.ch/en/services/safe-deposit-boxes); <https://www.berenberg.de/en/safe-deposit-box/>; <https://www.safebox24.com>; <https://www.degussa> (Erişim Tarihi: 10.03.2025).

<sup>448</sup> **Tok**, s. 98; **Roesle**, s. 62.

<sup>449</sup> Bu durum, bankanın fiziksel olarak tek başına kasayı açmasını engeller. **Bknz. Roesle**, a.g.e, s. 59.

*sureti ile kasanın açılabilceğı..". Bu karar, müşterinin iş birliğı olmadan bankanın kasayı açmasının fiilen mümkün olmadığını göstermektedir<sup>450</sup>.*

Müşterinin kasaya erişim zamanının kapsamı da bu sınırlamalardan bir diğeri<sup>451</sup>. Bankaların çalışma saatleri veya bazı günler, kasaya erişim prosedürleri dahilindedir<sup>452</sup>. Örneğın; Türkiye'de birçok banka saat 09:00-17:00 arasında hizmet vermektedir<sup>453</sup>. Bu nedenle müşteriler bu saatlerin dışında kasaya erişememektedir.

---

<sup>450</sup> **Bknz.** <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/arama?SearchQuery=banka%20kiral%C4%B1k%20kasa%20anahtar%C4%B1>, Erişim Tarihi: 04.06.2025. Ayrıca Yargıtay 11. HD E. 2016/13194, K. 2018/54 sayılı kararında belirtilen çift anahtar sistemi, bankanın müşterinin anahtarı olmadan kasayı açmasının teknik olarak mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bankanın "kasayı tek başına açabilme hakkını kullanabilmesi" ifadesi, genellikle yasal bir süreç (mahkeme kararı, icra takibi sonucu haciz, noter tespiti vb.) sonucunda mümkün olabilecek bir durumu ifade eder. Müşterinin sözleşmeyi ihlali, bankaya bu hukuki süreçleri başlatma hakkı verebilir (Erişim Tarihi: 04.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>451</sup> **Tok**, s. 99; **Karakaş**, s. 35; **Kaplan**, s. 218.

<sup>452</sup> Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (E. 2017/2523, K. 2017/2004) bir içtihadında, bir banka çalışanının fazla mesai ücreti tartışılırken, davalı bankanın çalışma saatlerinin "09:00-12:00 ve 13:30-18:00 saatleri arasında olduğu belirtilmiştir." O halde, müşterinin kasaya erişim hakkı, kiralık kasanın kiralandığı bankanın çalışma saatleri ile sınırlandırılmıştır. **Bknz.** <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay-kararlari>, Erişim Tarihi: 15.05.2025.

<sup>453</sup> Belirtmek gerekir ki bankaların öğle arası molaları genelde 12:30-13:30 saatleri arasındadır. Bu saatlerde de müşteri, kasaya erişim imkanına sahip değildir. Banka çalışma saatlerine ilişkin genel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, bankalar çalışma

Ancak sınırlı sayıda olmak üzere; Türkiye'de de faaliyet gösteren robotik kasalara erişim, klasik kiralık kasalara erişimden farklı olmaktadır<sup>454</sup>. Çünkü bu kasalara, banka personelinin gözetim ve denetimi olmadan; mesai saati aşımı ileri sürülmeden 7/24 saat ulaşılabilir<sup>455</sup>. O halde müşterinin kasaya erişim hakkı, klasik kiralık kasalara ulaşımı bakımından banka çalışma saatleri ile sınırlandırılmış iken; robotik (*özel*) kasa müşterisi bakımından sürekli olmaktadır.

### 3. Müşterinin Güvenlik Talep Hakkı

Banka, tüm kiralık kasa sistemini ve bulunduğu kasa dairesini güvence altına almak ve korumakla yükümlüdür<sup>456</sup>. Bazı bankalar "ortalama/ alışılmış özen (*übliche Sorgfalt*)" göstermeyi taahhüt eder iken; bazı bankalar ise "en yüksek özen (*größter Sorgfalt*)" göstermeyi taahhüt etmektedir<sup>457</sup>. Bu bankalar, güvenliği kendi varlıklarına gösterdikleri aynı titizlik ve özenle garanti etmektedir<sup>458</sup>. Kiralık kasa sözleşmesinde yer alan ilgili hükümlerden bağımsız olarak bu husus, bankanın kendisinden beklenen ve tüm bankacılık işlemlerinde alışlagelmiş olan özenin, en

---

saatlerini web sayfalarında yayınlamaktadır. Bankaların çalışma saatleri hakkında **bknz.** <https://www.ziraatbank.com.gr/tr/calisma-saatleri>; <https://www.zkb.ch/en/legal/general-information.html>; <https://www.halkbank.com.tr/tr/bankamiz/iletisim>, E.T: 11.08.2024.

<sup>454</sup>Türkiye'de 2022 yılından beri, İş Bankası İstanbul Şubesi bünyesinde robotik kasa hizmeti verilmektedir. Bu nedenle robotik kasalar, özel kasa türü olarak adlandırılmaktadır. **Bknz.** <https://www.isbank.com.tr/kiralik-kasa>, E.T: 11.08.2024.

<sup>455</sup>Robotik kasalar hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm I, s. 13 vd.

<sup>456</sup> **Tekinalp**, s. 470; **Bayram**, s. 52.

<sup>457</sup> **Kaplan**, s. 69; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 492.

<sup>458</sup> **Solmaz**, s. 316; **Derleder/ Knops/Bamberger**, s. 132.



azından güvenliği aynısını kiralık kasanın güvenliği ve korunması konusunda göstermesi gerektiği anlamına gelmektedir<sup>459</sup>.

Müşteri, bankanın etkin güvenlik önlemlerini uygulamasını isteme hakkı, bankanın yalnızca mekanik cihazlarla güvenliği sağlamakla kalmayıp eğer bu cihazlar tek başına en üst düzeyde güvenlik sağlamıyorsa, bankanın gerekli personeli özenle seçme ve eğitmesi anlamına da gelmektedir. Güvenlik hakkı, bankanın güvenlik yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için gerekli kontrolleri yapma hakkıyla bağlantılıdır<sup>460</sup>.

Banka, kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesi anından; sözleşmenin sona erme anına kadar olan tüm zaman dilimlerinde, müşterinin kimliğinin doğru bir şekilde belirlenmesini sağlamakla yükümlüdür<sup>461</sup>. Müşterinin güvenlik hakkı talebi, yalnızca

---

<sup>459</sup> **Roesle**, s. 59.

<sup>460</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 57.

<sup>461</sup> **Schönle**, s. 278. Her ne kadar uygulamada banka personelinin yalnızca kasanın açılması anında müşterinin yanında bulunduğu, hatta müşterinin kasayı kullanım anında personelin kasa dairesinden çıkarak onu yalnız bıraktığı görülse de personel, şüpheli gördüğu kişilerin tespitini yapmak adına kasa dairesinde bulunmalıdır. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin (E. 2020/487, K. 2022/493) 22.06.2022 tarihli kararında, mevzuata uygun olarak banka görevlilerinin kiralık kasa kiralayanla beraber kasa dairesine inip kiralık kasayı beraber açması gerektiği belirtilmiştir. Bu ifade, personel eşliğinin bir zorunluluk veya kural olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, banka personelinin müşteriye kasa dairesi ziyaretinde eşlik etmesi ve kasayı birlikte açması yönünde bir kuralın veya zorunluluğun varlığını belirtmektedir. Ancak, uygulamada bu kuralın her zaman takip edilmediği ve personelin rolünün sadece açma mekanizmasında yer almakla sınırlı kalabildiği veya personel eşliğinin hiç olmadığı

kendi kasasının korunması ile sınırlı olmayıp, kasa dairesinde bulunan diğer kasaların (*bilhassa komşu kasaların*) güvenliğinin sağlanmasını da kapsamaktadır<sup>462</sup>. Zira diğer müşterilerin kasada bulundurduğu eşyalarının, bir başkasının kasasına zarar vermesini önlemek bankanın yükümlülüğüdür<sup>463</sup>.

Güvenlik hakkı kapsamında değinilmesi gereken bir diğer husus, bankanın müşterinin kasayı kullanımına izin vermediği durumlardır<sup>464</sup>. Özellikle, gerekli kimlik

---

durumların yaşanabildiği de görülmektedir. Hatta Alman Deutsche Bank'ta yaşanan 2024 tarihli soygun neticesinde banka kasalarına erişim için yeni prosedürler getirilmiştir. Buna göre kasa müşterisi, banka kasasına banka müdürü yardımcısı veya en az iki güvenlik görevlisi ile erişim sağlayabilmektedir. **Bknz.** <https://caliber.az/en/post/deutsche-bank-robbery-thieves-masterplan-to-steal-millions-escape-undetected> (Erişim Tarihi:10.03.2025).

<sup>462</sup> İsviçre Federal Mahkemesi'ne taşınmış bir olayda, bir bankada müşterinin, bankanın merkez bir yerden kilidi açmasının ardından, kendi dolabına ait anahtarı kullanarak başka bir dolabı açabildiği ifade edilmektedir. Böyle bir durumda, bir diğer müşterinin uğradığı zarardan kasaya erişimi yeterli şekilde denetlemediği ve müşterinin de her bir kilidin farklı olduğunu varsayma hakkına sahip olduğu ifade edilerek bankanın zarardan sorumlu tutulabileceği belirtilmiştir. Ancak, banka kasayı sistemini üreten firmaya, bu zararı kusurları oranında rücu hakkına sahiptir. **Roesle**, s. 59 (dip. 136 naklen).

<sup>463</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 58.

<sup>464</sup> Kullanıma izin vermediği hallerden uygulamada en sık karşılaşılan husus, banka binasının taşınması halidir. İstanbul 12. Asliye Ticaret Mahkemesi'de görülen tazminat davası, davacının ... Sandığı'ndan kiraladığı 126 numaralı kasadaki ziynet eşyalarının kaybolmasından kaynaklanmaktadır. Kararda belirtildiği üzere, kiralık kasalar, 1983

doğrulama işlemleri yapılmasına rağmen banka, halen makul gerekçelerle müşterinin kimliğinden şüphe duyuyorsa kasanın kullanımına engel olabilmektedir<sup>465</sup>. Burada

---

yılında ... Sandığı'nın ... Bankası'na devredilmesiyle başlayan ve şube değişiklikleriyle devam eden bir dizi taşınma ve nakil sürecinden geçmiştir. Özellikle, kasanın bulunduğu binanın 2002 yılında satılması üzerine, kiralık kasalar şube yetkililerince 09.08.2002 tarihinde Darüşşafaka binasına taşındırılmıştır. Bu süre boyunca davacı müşterinin kasayı kullanım hakkı kısıtlanmıştır. **Bknz.** E. 2021/163, K. 2022/352, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 12.03.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>465</sup> Öğretide *Heller*, personelin yalnızca kasanın kullanımına eşlik etme fonksiyonunu eleştirmiştir. Kiralık kasa sistemlerinde kapı ve kilit mekanizması, erişim kontrolünün temel unsuru olarak kabul edilmekte; kilidi elinde bulunduran aktörün kasanın fiilî zilyetliği ve erişim yetkisine sahip olduğu varsayılmaktadır. Ancak güncel uygulamalarda mekanik kilidin güvenlik işlevi, gözetim ve idari tedbirlerle desteklenerek önemli ölçüde ikame edilebilmiştir. Mesai saatlerinde gerçekleştirilen refakat, kimlik doğrulama ve erişim kayıtlarının (kasa kartonu) tutulması gibi prosedürler, fiziksel kilide alternatif nitelikte davranışsal ve idari güvenlik katmanları oluşturmakta ve uygun şekilde yürütüldüğünde benzer bir koruma düzeyi sağlayabilmektedir. Bununla birlikte, bu tedbirlerin etkinlik, izlenebilirlik ve şeffaflık kriterlerini karşılamaması yahut belge ve prosedürlere uygun yürütülmemesi hâlinde bankanın hukuki sorumluluğunu artırıcı sonuçlar doğmaktadır. Ayrıca, mekanik kilidin yerine idari gözetimin geçirilmesi, personel bağımlılığı, iç suistimal ve üçüncü kişilerce kötüye kullanım risklerini gündeme getirmektedir. Gözetim temelli önlemler hukuken orantılılık, kanuni dayanak ve personel yeterliliği bakımından değerlendirilmelidir; özellikle zorlayıcı güç, silah veya tehlikeli araç kullanımına ilişkin uygulamalar ancak açık yasal yetki ve sıkı denetim altında meşru kabul edilebilir. Sonuç olarak, bankaların erişim kayıtları, yazılı prosedürler, bağımsız

bankanın, özel açıklamalar yapması dahi gerekmemektedir<sup>466</sup>. Çünkü müşteri veya temsilcisi, bankanın tüm talimatlarına doğru bir şekilde uymak zorundadır<sup>467</sup>.

#### 4. Müşterinin Yedek Kasa Anahtarı Talep Hakkı

Sözleşmenin imzalanmasının ardından müşteri, kasanın açılmasını sağlayan en az bir, çoğunlukla ise iki adet aynı anahtarın kendisine teslim edilmesini talep etme hakkına sahiptir<sup>468</sup>. Genellikle bankalar, yedek anahtar veya anahtarlar için müşteriden ek bir bedel talep edebilmektedir<sup>469</sup>. Bunun yanında, bazı müşteriler de kasa anahtarının bir

---

denetimler ve müşteri bilgilendirmesiyle bu sistemi desteklemesi zorunludur; aksi hâlde gözetim temelli güvenlik, mekanik kilidin yerini almış sayılmayacak ve banka açısından ek sorumluluk riskleri doğurabilecektir. Bknz. **Heller**, s. 24-25. Aynı yönde bknz. **Zentes/ Glaab/ Becker/ Heeman**, s. 138, Rn. 9.

<sup>466</sup> **Lotz**, s. 31. Bankanın hiçbir gerekçe göstermeden müşterinin kasayı kullanımına eşlik etmemesi halinde, OR Art. 253 kapsamında sorumlu olacağına ilişkin açıklamalar için bknz. **Bacharach**, s. 257.

<sup>467</sup> **Roesle**, s. 59. *Kanaatimizce* müşterinin bankanın talimatına uyma yükümlülüğü, sözleşmeyi "*hizmet sözleşmesi*" kapsamında değerlendiren görüşü çürütmektedir. Zira bu durumda bankanın müşterinin talimatlarına değil; müşterinin bankanın talimatlarına uyma zorunluluğu bulunmaktadır.

<sup>468</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 60.

<sup>469</sup> 1960 senesinde Auburn Üniversitesi bünyesinde kurulmuş olan "*Auburn University Credit Union*" kiralık kasa hizmeti veren kuruluşlardan biridir. Matbu sözleşme metninde, "*Anahtarlar ve Kasaya Erişim*" maddesine göre: "*Sözleşmenin kurulmasıyla birlikte, kiracı tarafından kasa anahtarlarının teslim alındığı kabul edilir. Banka, kasaya erişimi sağlayan herhangi bir anahtarı uhdesinde bulundurmaz. Kiracı; anahtarları*

bedel karşılığında, güvenli bir şekilde banka tarafından saklanmasını talep edebilmektedir<sup>470</sup>. Müşteri anahtarının banka tarafından saklanması, bankaya olası bir bedel talep hakkının dışında herhangi bir hak sağlamamaktadır<sup>471</sup>. Aksine banka, TBK

---

*çoğaltmamayı veya çoğaltmaya teşebbüs etmemeyi, anahtarları ya da kasaya erişim sağlayan diğer aygıtları yetkisiz üçüncü kişilere vermemeyi ve bunların güvenliğini özenle sağlamayı taahhüt eder. Bu yükümlülüklerle aykırı davranılması hâlinde banka, sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme hakkını saklı tutar. Anahtarın kaybı veya şifre, kombinasyon, kişisel tanımlama numarası (PIN) ya da kasaya erişim sağlayan sair yöntemlerin unutulması hâlinde, kiracı durumu derhâl bankaya bildirmekle yükümlüdür. Banka, kasanın güvenliğinin temini amacıyla kilit ve/veya erişim sistemlerini değiştirmek ve gerekli her türlü tedbiri alma yetkisine sahiptir. Anahtarların veya erişim aygıtlarının kaybı sebebiyle bankanın katlandığı makul ve zorunlu tüm giderler kiracıya aittir. Yedek anahtar temini, kilidin değiştirilmesi, kasanın açılması için yapılacak delme işlemleri dâhil ancak bunlarla sınırlı olmaksızın, kasanın açılmasına ilişkin tüm masraflardan kiracı sorumludur". Bknz. <https://myaucu.org/storage/files/bf610fb7-f130-4298-9481-30817a37b064/Safe-Deposit-Box-Agreement.pdf> (Erişim Tarihi: 15.03.2025). Aynı yönde bknz. Roesle, s. 61; Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger, s. 120; Arpagaus/ Stadler/ Werlen, s. 492.*

<sup>470</sup> Schönle, s. 276. Bu durumda banka ile müşteri arasında kiralık kasa sözleşmesinden bağımsız olarak saklama sözleşmesi kurulmaktadır. Bknz. Eren: Özel Hükümler, s. 745.

<sup>471</sup> Bauen/ Rouiller, s. 186; Roesle, s. 62. Banka, müşterinin anahtarını dikkatsiz bir şekilde saklayamaz; eğer anahtar üzerinde bankanın kusurundan kaynaklanan bir zarar meydana gelirse her türlü zarardan banka sorumlu olmaktadır.

md. 561 kapsamında sözleşme süresince anahtarı güvenli bir alanda saklama yükümlülüğü altındadır.

*SCHINNERER* ve *AVANCINI* ise bankanın saklamasına bırakılan anahtarların, müşterinin talebi hatta banka çalışanı lehine verilmiş bir vekalet olsa dahi, banka tarafından kullanılmaması gerektiğini ifade etmiştir<sup>472</sup>.

Müşterinin yedek anahtar talep hakkının yanı sıra, kasayı tek başına açabilmeyi talep hakkı da bulunmaktadır<sup>473</sup>. Bu durumda müşteri, kasayı tek başına kullanabilmektedir<sup>474</sup>. Bankanın da kasayı tek başına açabilme hakkını kullanabilmesi için müşterinin, bankanın iş birliğini reddetmesi, sözleşmedeki hükümleri ihlal etmemesi gerekir<sup>475</sup>.

---

<sup>472</sup> Zira, banka tarafından böyle bir kullanım emrinin, sözleşmenin tarafları arasında çıkar çatışmasına yol açabileceği ileri sürülmektedir. Bknz. **Schinnerer / Avancini**, s. 188, Rn. 46. *Schinnerer/Avancini*, müşteri tarafından bu talebin yinelenmesi halinde bankanın bir tanık huzurunda bu talebi kayda alarak kasayı tek başına açması ve kasada yer alan eşyaların not alınması suretiyle kayıt akınması gerektiğini ifade etmiştir.

<sup>473</sup> **Roesle**, s. 60.

<sup>474</sup> **Bayram**, s. 51; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120.

<sup>475</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s.18 vd. Kasa kiralama sözleşmesinin feshi hâlinde banka, kasa anahtarlarının müşteriden hasarsız biçimde iadesini talep etme hakkına sahiptir. İsviçre hukukunda anahtarların iade edilmemesi durumunda banka, ayrıca bir yetkiliyi sürece dâhil etmeksizin, masrafları müşteriye ait olmak üzere kasayı açtırabilir. Banka, sözleşme hükümlerine dayanarak kasa içeriğini satar ve bu satış bedelinden alacağını tahsil edebilir. Nitekim bazı bankalar, kiracının belirli bir süre içinde ödenmemiş kira

## B. Müşterinin Yükümlülükleri

### 1. Müşterinin Kira Bedeli Ödeme Borcu

Kiralık kasa sözleşmesi karşılıklı iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olduğundan bankanın, bu hizmet karşılığında müşteriden kasa ücreti talep etme hakkı bulunmaktadır<sup>476</sup>. Bu doğrultuda bankanın kiralık kasa hizmeti için ücret talep etme hakkı, sözleşmesel bir temele dayanmaktadır<sup>477</sup>.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında<sup>478</sup> geçen "*davacının kiralık kasa ücretini düzenli olarak ödediği*" ifadesi ve benzer şekilde aynı *Daire*'nin bir başka içtihadında yer alan "*davalı banka da davalı tarafından ödenen ücretleri tahsil etmiştir*" tespiti, ücretin sözleşmenin doğal bir unsuru olduğunu ortaya koymaktadır<sup>479</sup>.

Bu özel durumun yanı sıra, birçok karar bankaların genel ücret talep hakkının yasal dayanağına atıfta bulunmaktadır. Özellikle tacir müşterilerle ilgili uyuşmazlıklarda

---

veya ücret borcunu ifa etmemesi hâlinde de aynı şekilde hareket edebileceğini sözleşmede açıkça saklı tutmaktadır. Satış bedelinin bankanın alacağını aşması durumunda ise artan kısım, temerrüde düşen müşteriye iade edilir veya mahkemeye tevdi edilir. Bknz. **Roesle**, s. 88. Konu bağlamında eleştirilerimiz için **bnz.** Bölüm III, §. 13, s. 273 vd.

<sup>476</sup> **Bayram**, s. 75; **Roesle**, a.g.e, s. 85; **Trayvaud**, s. 496.

<sup>477</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 85.

<sup>478</sup> **Bknz.** E. 2016/4860, K. 2017/2909, T. 15.05.2017 (Erişim Tarihi: 09.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>479</sup> **Bknz.** E. 2013/8219, K. 2013/22360, T. 09.12.2013 (Erişim Tarihi: 09.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

mahkemeler sıklıkla TTK md. 20'ye atıfta bulunmaktadır. Örneğin, İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: *"Tacir olan veya olmayan bir kişiye, ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir"*<sup>480</sup>.

Konu bağlamında son olarak, Rekabet Kurulu'nun bir kararı ise konuya piyasa dinamikleri açısından yaklaşmaktadır. Kararda, kiralık kasa gibi hizmetlerin fiyatlandırılmasının faiz niteliğinde olmadığı ve bankaların bu bedelleri serbestçe belirleyebileceği şu şekilde ifade edilmiştir: *"Bu hizmetlerde fon kabulü veya plasmanı bulunmadığı için, gerçekleştirilen hizmetin fiyatı faiz olarak belirlenmemekte ve müşterilerden talep edilen fiyat ücret, komisyon ve masraflar adı altında ilan edilmektedir"*<sup>481</sup>.

## 2. Alt Kiralama Yasağı

Alt kira sözleşmesi, ana sözleşmeye ilişkin olmakla birlikte ondan bağımsız nitelik taşıyan bir alt sözleşme olarak tanımlanmaktadır<sup>482</sup>. Kira niteliği ağır basan bir

---

<sup>480</sup> **Bknz.** E. 2017/852, K. 2020/125, T. 12.02.2020 (Erişim Tarihi: 10.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>481</sup> K. 02-46/563-229, T. 01.08.2002. **Bknz.** <https://rekabet.gov.ct.tr/KARARLAR> (Erişim Tarihi: 10.05.2025).

<sup>482</sup> **Tercier/ Favre/ Bognon**, Rn. 2217; **Eren: Özel Hükümler**, s. 361-362. İlgili hükümler çerçevesinde, kiralananın alt kiraya verilmesi belirli koşullara bağlanmıştır. Bunlardan en önemlileri, alt kira ilişkisinin kurulmasından önce ya da sonra kiraya verenin rızasının (sözlü rıza geçerli kabul edilmektedir) bulunması ile alt kira ilişkisinin kiraya vereni zarara uğratmayacak olmasıdır. Zira rızanın alınmadığı bir alt kira ilişkisi



sözleşme olan kiralık kasa sözleşmesinde, koşullar ne olursa olsun, kasa başkasına alt kiracı olarak devredilememektedir<sup>483</sup>. Kiralık kasa sözleşmesinin temel niteliği gereği, kiralanan kasanın kullanımı sadece sözleşmeyi yapan asıl müşteriye aittir ve bu hakkın herhangi bir şekilde üçüncü bir kişiye devri mümkün değildir<sup>484</sup>. Bu durum, bankanın müşteriyle kurduğu güven ilişkisini ve kasada saklanan değerlerin korunmasına yönelik sorumluluğunu doğrudan ilgilendirmektedir<sup>485</sup>.

Kiralık kasanın başkasına alt kiracı olarak devrinin yasaklanması (*Verbot Der Untervermietung*), hem TBK'da kira sözleşmelerine ilişkin düzenlemeler hem de uygulamadaki bankacılık teamülleriyle de uyumludur<sup>486</sup>. Ayrıca, bankanın kasanın güvenliğinden ve gizliliğinden doğan sorumluluğu, kasanın sadece sözleşme tarafı tarafından kullanılmasını zorunlu kılmaktadır<sup>487</sup>. Uygulamada matbu kiralık kasa sözleşmelerinin hemen hemen hepsinde alt kiralama yasağına ilişkin bir hüküm yer almaktadır<sup>488</sup>. Ancak bu hüküm, kiralık kasa sözleşmesinde yer almasa dahi müşteri, kasayı üçüncü bir kişiye kiralayamamakta veya kullandıramamaktadır. Aksi takdirde

---

söz konusu ise kiraya veren kira sözleşmesini olağan ya da olağanüstü fesih yoluyla sona erdirebilmektedir. Bknz. **Honsell**, Heinrich, *Besler Kommentar zum Obligationenrecht I*, Art. 192-210, 5. Auf., Basel 2011, s. 228.

<sup>483</sup> **Honsell: OR 2011**, a.g.e., s. 230; **Roesle**, s. 89; **Akyol: Sözleşme**, s. 149; **Lotz**, s. 43.

<sup>484</sup> **Lotz**, a.g.e, 42. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2014/17052, K. 2014/17992, T. 19.11.2014 (Erişim Tarihi: 11.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>485</sup> **Uwe**, s. 106.

<sup>486</sup> **Dorn**, s. 7; **Roesle**, s. 90

<sup>487</sup> **Uwe**, s. 12.

<sup>488</sup> **Lotz**, s. 43.

banka, sözleşmeyi haklı nedenle feshetme hakkına sahiptir<sup>489</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi kapsamında alt kiralama yasağı, kasanın güvenliğinin sağlanması ve sır saklama yükümlülüğünün korunması bakımından büyük önem taşımaktadır<sup>490</sup>. *LOTZ*un da ifade ettiği gibi, alt kiralama yasağı müşterinin aleyhine herhangi bir dezavantaj oluşturmamaktadır. Müşteri, üçüncü kişilere ait herhangi bir değeri kasasında muhafaza edebilir ve ayrıca bu kişileri temsilci olarak görevlendirebilir. Bu nedenle *LOTZ*, kiralık kasalarda temsil ilişkisinin alt kiralama yasağını aşan bir uygulama olduğunu ifade etmiştir<sup>491</sup>.

### 3. Kasayı İade Borcu

Kira sözleşmesi sona erdiğinde kiracı (*müşteri*), kiralanan kasayı kiralayana (*bankaya*) geri vermekle yükümlüdür<sup>492</sup>. Bu iade borcu, kiralayanın sözleşme başında kasayı kullanıma sunma borcunun karşılığıdır (*TBK md. 334*). İade yükümlülüğünün yerine getirilmesi için kasanın anahtarlarının bankaya teslim edilmesi gerekli ve yeterlidir<sup>493</sup>.

İade, kural olarak sözleşme süresinin son gününde ve iş saatleri içinde yapılır; taraflar aksini kararlaştırabilir. Müşteri anahtarları teslim etmezse, banka bu nedenle uğradığı zararın tazminini kiracıdan talep edebilir<sup>494</sup>. Ayrıca müşteri, sözleşme sonunda

---

<sup>489</sup> **Roesle**, s. 89.

<sup>490</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 90.

<sup>491</sup> **Lotz**, s. 43. Aynı yönde bknz. **Uwe**, s. 106.

<sup>492</sup> **Ceran**, s. 87; **Tunaboğlu**, s. 154; **Eren: Özel Hükümler**, s. 315.

<sup>493</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 198; **Grassinger**, s. 161; **Bayram**, s. 78.

<sup>494</sup> **Bknz.** Ziraat Bankası Kiralık Kasa Sözleşmesi md. 24 (Erişim Tarihi: 17.02.2025).

kasayı yalnızca iade etmekle değil, kullanıma elverişli ve sözleşmeye uygun durumda geri vermekle de yükümlüdür. Bu yükümlülüğe aykırılık nedeniyle kasada zarar meydana gelirse müşteri, bu zararı tazmin eder<sup>495</sup>.

## II. BANKANIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Bankanın hak ve yükümlülükleri, çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır<sup>496</sup>. Genel olarak, bankanın hak ve yükümlülükleri şunlardır: *"1) Kasayı Tahsis Etme ve Kullandırma Yükümlülüğü, 2) Müşterinin Kasaya Erişimi Sırasında İş Birliği Yükümlülüğü, 3) Koruma, Güvenlik ve Gözetim Yükümlülüğü, 4) Kasanın İçeriğini Bilmeme Kuralı, 5) Kasa Bedelini Talep Hakkı, 6) Sır Saklama Yükümlülüğü"*<sup>497</sup>.

### A. Bankanın Hakları

#### 1. Kasa Bedelini Talep Hakkı<sup>498</sup>

Kiralık kasa sözleşmesi, taraflara karşılıklı borç yükleyen bir sözleşme niteliği taşımaktadır<sup>499</sup>. Bu sözleşme kapsamında banka, kasayı müşterinin kullanımına hazır halde tahsis etme, güvenliğini sağlama ve sözleşme süresince bu kullanımın devamını

---

<sup>495</sup> Kaplan, s. 226; Guggenheim, s. 85.

<sup>496</sup> Roesle, s. 83 vd.; Lotz, s. 8.

<sup>497</sup> Roesle, a.g.e, s. 83-90. Bankaların davranış yükümlülüklerine ilişkin detaylı bilgi için bknz. Tekinalp, s. 409 vd.

<sup>498</sup> Kasa kiralama bedeli ve depozitoya ilişkin hususlar, müşterinin kira bedeli ödeme borcu kapsamında açıklandığından bu bölümde kısaca değinilmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bknz. Bölüm I, s. 53 vd.

<sup>499</sup> Schönle, s. 277; Bauen/Rouiller, s.195; Arpagaus/Stadler/Werlen, s. 492.

temin etme borcu altına girmektedir<sup>500</sup>. Buna karşılık müşteri ise sözleşmede kararlaştırılan kasa bedelini bankaya ödeme yükümlülüğü altındadır<sup>501</sup>. Bu kapsamda bankanın kasa bedelini talep hakkı, sözleşmenin sinallagmatik yapısından kaynaklanan ve bankanın asli alacak haklarından birini oluşturan bir talep hakkı olarak ortaya çıkmaktadır<sup>502</sup>.

## 2. Sözleşmeyi Fesih Hakkı<sup>503</sup>

Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeler<sup>504</sup>, ifa ile kendiliğinden sona ermediği için ortaya çıkabilecek ihtilaflar, olağan fesih yoluyla ortadan kaldırılmaktadır<sup>505</sup>. Bozucu

---

<sup>500</sup> **Kaplan**, s. 218; **Arpagaus/Stadler/Werlen**, a.g.e, s. 492; **Bayram**, s. 52; **Bauen/Rouiller**, a.g.e, s. 18; **Roesle**, s. 15; **Uwe**, s. 1; **Dorn**, s. 2.

<sup>501</sup> **Pehlivan/ Yurtsever**, s. 93; **Bayram**, a.g.e, s. 52. **Roesle**, a.g.e, s. 86; **Lotz**, s. 39; **Uwe**, a.g.e, s. 55; **Dorn**, a.g.e, s. 30; **Kaplan**, s. a.g.e, 220.

<sup>502</sup> **Stöckli**, s. 56, Rn. 91.

<sup>503</sup> Fesih hakkı hem kasa müşterisine hem de bankaya tanınmış bir haktır. Kiralık kasa sözleşmelerinde tarafların sözleşmeyi sona erdirme sebepleri hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm III, s. 273 vd.

<sup>504</sup> Yapı itibarıyla sürekli borç ilişkisi doğurmamakla birlikte, niteliği ya da kanuni düzenlemeler sebebiyle sürekli borç ilişkisi kapsamında değerlendirilen sözleşmelerde ise kural olarak olağan fesih hakkına yer verilmez. Zira bu tür sözleşmelerin bir kısmı, amaçları gereği taraflar arasında devamlı bir bağlılık kurulmasını zorunlu kılmakta (örneğin irtifak sözleşmeleri), diğer bir kısmı ise sözleşmenin yapısı itibarıyla taraflar bakımından sürekli bir bağlılık doğurma riski taşımamaktadır (örneğin eser sözleşmesi).

<sup>505</sup> Başka bir ifadeyle, belirsiz süreli bir sözleşmede ifa sürecinin devamını imkânsız kılan veya anlamsız hâle getiren bir sebep bulunmadığı sürece, sözleşme ilişkisinin sona

yenilik doğuran haklar arasında yer alan fesih (*Kündigung*), taraflardan birinin tek taraflı irade beyanıyla sözleşme ilişkisini ileriye etkili olarak sona erdirmesini sağlayan bir hukuki imkân niteliğindedir<sup>506</sup>.

Kiralık kasa sözleşmeleri bakımından bankanın fesih hakkı, sözleşmenin süresine, taraflarca kararlaştırılan hükümlere ve genel hükümlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır<sup>507</sup>. Banka, bilhassa müşterinin kasa kira bedelini ödememesi, sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmesi ya da sözleşme ilişkisinin bankacılık mevzuatı veya güvenlik gerekleri bakımından sürdürülmesinin mümkün olmaması hâllerinde, fesih yoluyla sözleşme ilişkisini sona erdirebilir<sup>508</sup>.

---

endirilebilmesi kural olarak olağan fesih hakkının tanınmasına ve bu hakkın kullanılmasına bağlıdır. Bknz. **Rüßmann**, Helmut, *Bürgerliches Vermögensrecht (PDF)*, Saarland, 2006, s. 358 (Erişim Tarihi: 10.02.2023; <https://ruessmann.jura.uni-saarland.de/bvr2006/download/BuchBVR2006.pdf>)

<sup>506</sup> **Schmidt**, Rolf, *Schuldrecht Allgemeiner Teil*, 14. Aufl., 2022, s. 179, Rn. 446; **Demirsatan**, Barış, Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi, İstanbul Üniversitesi SBE, *Doktora Programı*, İstanbul, 2019, s. 196; **Westermann/ Bydlinski/ Arnold**, s. 346, Rn. 1037.

<sup>507</sup> **Westermann/ Bydlinski/ Arnold**, a.g.e, s. 347, Rn. 1038; **Meitner**, s. 30.

<sup>508</sup> Bankanın sözleşmeyi fesih hakkı, oldukça sınırlı nedenlere dayanmaktadır. Bunlar hakkında **bknz.** Bölüm III, s. 277 vd. Ayrıca İsviçre bankalarında sunulan çoğu kiralık kasa sözleşmesinde, müşterinin kasa kiralama bedelini önceden ödeme yükümlülüğü de bulunmaktadır. Bu nedenle sözleşmenin akdedilmesi, bir *Pränumerando-Geschäft* (ön ödeme işlemi) olarak nitelendirilir. Bknz. **Roesle**, s. 144. Türk bankalarında da benzer şekilde ödeme sözleşmenin başlangıcında talep edilmektedir. Aksi halde bankanın

### 3. Kasa Kullanımı Sırasında Kimlik Bilgilerini Talep Hakkı<sup>509</sup>

Kiralık kasanın kullanımına izin verilmesi sürecinde banka, özellikle güvenliğin sağlanması bakımından artırılmış bir özen yükümlülüğü altındadır<sup>510</sup>. Bu yükümlülük, kasaya erişim talebinde bulunan kişilerin kimliklerinin kapsamlı ve titiz bir şekilde kontrol edilmesini de kapsar<sup>511</sup>. Bu kapsamda müşteri, erişim hakkını kullanabilmek için bankaya geçerli bir kimlik belgesi (*Legitimationsprüfung*) ibraz etmek zorundadır<sup>512</sup>. Ancak sözleşme hükümlerinde, bankanın kimlik doğrulamasını hangi yöntem ve usullerle gerçekleştireceğine ilişkin açık ve ayrıntılı düzenlemelere çoğu zaman yer verilmemektedir. Uygulamada ise birçok sözleşme, müşterinin ya da yetkili temsilcisinin, bankanın takdirine bağlı olarak kimliğini belgelemekle yükümlü olduğunu öngörmektedir<sup>513</sup>.

Kasanın, müşterinin anahtarı ibraz edilmeden usulüne uygun şekilde açılması mümkün değildir<sup>514</sup>. Bunun yanı sıra bankalar, kasaya erişim talebinde bulunan kişinin

---

sözleşmeyi fesih hakkı gündeme gelmektedir. Bknz. **Kaplan**, s. 235; **Bayram**, s. 78; **Lotz**, s. 43-44. TBK md. 316 (eBK md. 256)'ya göre kiracının sözleşmeye uygun bir biçimde kasayı özenle kullanmadığı hallerde bankanın ihtarı sonuçsuz kalırsa banka, sözleşmeyi derhal feshedebilir. Bknz. **Grassinger**, s. 164.

<sup>509</sup> Konu hakkında detaylı bilgi için **bknz.** s. 165 vd. (Bankanın Özen Yükümlülüğü/ Sorgfaltspflicht der Bank).

<sup>510</sup> **Roesle**, s. 84.

<sup>511</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 187; **Roesle**, s. 86.

<sup>512</sup> **Fisch**, s. 131.

<sup>513</sup> **Heller**, s. 89; **Bayram**, s. 51.

<sup>514</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 42; **Tekinalp**, s. 357.

kimliğini kontrol eder ve müşteri, banka tarafından hazırlanmış olan belgeyi imzalar. Tarih atılmak suretiyle de müşterinin kasaya girişi tespit edilir<sup>515</sup>. Taraflar arasında bir şifre üzerinde anlaşılmış olması hâlinde ise banka, şifre doğrulanmadıkça kasaya erişim talebini reddedebilir<sup>516</sup>. Müşterinin aynı gün içerisinde bankayla birden fazla kez iletişime geçip kasadan ayrılması durumunda da bu husus bankaya bildirilmiş sayılmaktadır<sup>517</sup>.

Öte yandan banka görevlisinin müşteriye veya yetkili temsilciye önceden tanıyor olması hâlinde, kişinin her defasında kendisini tam anlamıyla yeniden tanıtması aranmayabilir<sup>518</sup>. Bununla birlikte kimlik doğrulamanın bankanın takdirine bırakıldığı durumlarda dahi, bu takdir yetkisinin keyfi ya da kötüye kullanılmaması gerekir. Banka, kimliği kesin ve şüpheyi yer vermeyecek şekilde doğrulamakla yükümlüdür<sup>519</sup>. Kasa sahibi veya yetkili temsilcisi<sup>520</sup> kimliğini yeterli biçimde ispat edemezse, bankanın kasaya erişimi reddetme yetkisi bulunduğu gibi güvenlik ve özen yükümlülüğü gereği bu yönde hareket etme yükümlülüğü de vardır<sup>521</sup>.

---

<sup>515</sup> **Roesle**, s. 85.

<sup>516</sup> İsviçre bankalarında elektronik bir şifre belirlenme suretiyle kasaya erişimin salanması mümkündür. Burada belirlenen şifre kasanın açılmasını sağlayan bir anahtar niteliğinde olmayıp, banka ile müşteri arasında kimlik tespitini bakımından güvenliği güçlendiren bir mekanizma olarak ifade edilmektedir. Bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 85; **Meitner**, s. 3.

<sup>517</sup> Bu gibi hususlar riskli işlem olarak kabul edilmektedir. Bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 85.

<sup>518</sup> **Schinnerer**, s. 187.

<sup>519</sup> **Heller**, s. 90.

<sup>520</sup> **Roesle**, s. 85.

<sup>521</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 190; **Grassinger**, s. 159.

Son olarak, yetkili kişinin banka tarafından kasaya erişim için kabul edilmiş olması hâlinde, bankanın bu kişiden kendi talimatlarına ve güvenlik prosedürlerine uymasını bekleme hakkı bulunmaktadır. Banka ayrıca, kasaya giren kişinin yalnızca yetkili olduğu belirli kasaya erişimini sağlamakla da yükümlüdür<sup>522</sup>.

#### 4. Kasa İçeriğini Bilmeme Kuralı<sup>523</sup>

Kiralık kasa hizmetinin doğasından ve mahremiyet ilkesinden kaynaklanan temel kural, bankanın müşterinin kasaya ne koyduğunu bilmemesidir<sup>524</sup>. Dahası, sözleşmenin aktedildiği anda dahi banka tarafından kasa içeriğine ilişkin herhangi bir belge ya da kayıt tutulmamaktadır<sup>525</sup>.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, bu yükümlülüğün mülkiyet ilişkisinden kaynaklandığını ifade etmektedir: "*Bankada bulunan para veya kıymetli eşyaların*

---

<sup>522</sup> **Solmaz**, s. 105.

<sup>523</sup> Kural olarak banka, müşterinin kasaya ne bıraktığı ile ilgilenmez. Bu husus *kanaatimizce* "bankanın kasa içeriğini bilmeme hakkını" doğrurabilir. Bankanın kasa içeriğini bilmeme hakkı, klasik anlamda bir hak olmaktan ziyade, sözleşmenin niteliğinden ve gizlilik ile güven ilişkisine dayalı yapısından kaynaklanan, hukuken korunan bir menfaat ve uygulamada yerleşmiş bir teammül görünümündedir. Ancak bu durum istisnası bankanın kasayı kontrol hakkının bulunmasıdır. Bu nedenle bankanın kasa içeriğini bilmemesi, kiralık kasa sözleşmesinin niteliğinden ve bankacılık teammülünden kaynaklanan, hukuken korunan bir menfaat olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle konu başlığını "*hak*" kavramı ile ifade etmeyi uygun görmemekteyiz.

<sup>524</sup> **Roesle**, s. 64; **Reisoğlu: Şerh**, s. 993; **Tekinalp**, s. 411; **Bilgen**, s. 589.

<sup>525</sup> **Lotz**, s. 7; **Koç: Tevdi**, s. 176; **Bayram**, s. 55.



*mülkiyetinin bankaya ait olmadığı, onu yatırımlara ait olduğu konusundaki tek istisnai durum kasa kiralama durumudur. Burada kişilerin bankadan bir kasa kiralayıp bu kasanın içine para veya kıymetli mücevherlerini ve eşyalarını saklamaları halinde bu kabil para ve kıymetli şeylerin aynı ile muhafaza etme görevi nedeniyle bunların malikinin banka değil, kasa kiralayan kişiler olduğundan kasadaki para v.s. nin alınmasında suçun mağduru da bu kişilerdir"*<sup>526</sup>. Mülkiyet müşteride kaldığından bankanın içeriğe müdahale etme hakkı da bulunmamaktadır<sup>527</sup>. Ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir başka içtihadında yer alan karşı oy yazısında bu husus, BankK md. 73'te düzenlenmiş olan sır saklama yükümlülüğü ve Anayasa ile korunan özel hayatın gizliliği ile ilişkilendirilmiştir<sup>528</sup>.

---

<sup>526</sup> **Bknz.** E. 2014/290, K. 2015/494, T. 08.12.2015 (Erişim Tarihi: 18.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com))

<sup>527</sup> "...müvekkilinin (banka) kiralık kasa üzerinde fiili tasarruf gücünden ve kasanın içindekileri bilme olanaklarından yoksun olduğu...". Benzer kararlar için **bknz.** İstanbul 9. ATM, E. 2014/213, K. 2019/619, T. 25.04.2019; Yargıtay 11. HD, E. 2021/7921, K. 2023/1920, T. 29.03.2023 kararları (Erişim Tarihi: 18.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>528</sup> **Bknz.** E. 2016/971, K. 2017/1113, T. 27.02.2017 (Erişim Tarihi: 18.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Ancak yargı kararlarında, bankanın kasa içeriğini bilmediği iddiasının, güvenlik zafiyetinden kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmadığı görülmektedir.

## B. Bankanın Yükümlülükleri<sup>529</sup>

### 1. Kasayı Tahsis Etme ve Kullandırma Yükümlülüğü

Bankanın en temel edimi, sözleşme süresince müşterinin kullanımına uygun, güvenli bir kasayı tahsis etmektir (TBK md. 301)<sup>530</sup>. Kasanın müşterinin kullanımına tahsis edilmesi, kiraya veren sıfatını haiz bankanın temel borçları arasında yer alan "*teslim borcunu*" ifa etme yükümlülüğünü gündeme getirir<sup>531</sup>. Buna göre banka, kasayı sözleşmede belirtilen tarihte kullanıma elverişli bir şekilde teslim etmek ve sözleşme süresince<sup>532</sup> bu durumda bulundurmak zorundadır<sup>533</sup>. Banka teslim borcunu hiç yerine getirmezse, müşteri genel hükümler kapsamında TBK md. 117 vd. hükümlere başvurabilir<sup>534</sup>. Taraflar teslim borcu için bir zaman belirlemişler ve bu borç zamanında

---

<sup>529</sup> Bu çalışmada "*bankanın borçları*" yerine "*bankanın yükümlülükleri*" kavramının tercih edilmesinin nedeni, kiralık kasa sözleşmesinde bankanın edim borçlarının yanı sıra, sözleşmenin niteliğinden kaynaklanan özen, güvenlik ve sır saklama gibi yan edim ve koruma yükümlülüklerinin de bulunmasıdır. **Bknz.** BankK'da yer alan "Kanuni Yükümlülükler" md. 73-76.

<sup>530</sup> **Tekinalp**, s. 469; **Bayram**, s. 62; **Grassinger**, s. 156.

<sup>531</sup> **Koç: Tevdi**, s. 176; **Eren: Özel Hükümler**, s. 324.

<sup>532</sup> **Roesle**, s. 53; **Meitner**, s. 4.

<sup>533</sup> **Fikentscher/ Heinemann**, s. 623, Rn. 990; **Brox/Walker**, s. 209, Rn. 2; **Koç: Tevdi**, s. 176. Alman Medeni Kanun'u (Bürgerliches Gesetzbuch/ BGB) Art. 535/1'de benzer bir hüküm bulunmaktadır.

<sup>534</sup> TBK m. 117: "*Muaccel bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşer. Borcun ifa edileceği gün, birlikte belirlenmiş veya sözleşmede saklı tutulan bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle belirlemişse,*

yerine getirilmezse, müşteri TBK md. 112 uyarınca tazminat talebinde de bulunabilmektedir<sup>535</sup>.

Banka, sözleşmede müşteriye tanınan hakları (*örneğin tek başına kullanım yetkisi*) keyfi olarak engelleyemez<sup>536</sup>. Bu sözleşmesel sınırlamalar, kasa içeriğinin mülkiyetinin müşteride kalıyor olmasına dayanmaktadır<sup>537</sup>. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bir içtihadında bu husus, şu şekilde ifade edilmektedir: *"Bankada bulunan para veya kıymetli eşyaların mülkiyetinin bankaya ait olmadığı, onu yatırımlara ait olduğu konusundaki tek*

---

*belirlenen günün geçmesiyle; haksız fiilde fiilin işlendiği, sebepsiz zenginleşmede ise zenginleşmenin gerçekleştiği tarihte borçlu temerrüde düşmüş olur. Ancak sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olduğu hallerde temerrüt için bildirim şarttır". Bknz. Eren: Genel Hükümler, s. 1217, N. 3411; Fikentscher/ Heinemann, s. 283, Rn. 465.*

<sup>535</sup> TBK m. 112: *"Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür". Bknz. Eren: Genel Hükümler, s. 1116, N. 3274.*

<sup>536</sup> Bankanın sözleşmeye dayanarak erişimi engelleme hakkı mutlak değildir. Ortak kiralanan bir kasada, kiracılardan birinin diğerinin onayını almasının fiilen imkânsız olduğu durumlarda mahkeme kararıyla bu engel aşılabilmektedir. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2010/ 8027, K. 2012/ 303, T. 18.01.2012 (Erişim Tarihi: 23.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>537</sup> Kiralık kasa sözleşmesinin aksine mevduat sözleşmelerinde ise mülkiyet doğrudan bankaya geçmektedir. 5411 sayılı BankK md. 61'de TMK'da yer alan hapis hakkına atıfta bulunulmuştur. Bu atıf, bankanın mevduat hesabı üzerinde hapis hakkının yer aldığı şeklinde yorumlanmıştır. Bknz. **Alıcı**, s. 1123.

*istisnai durum kasa kiralama durumudur*"<sup>538</sup>. Bu husus, bankanın kiralık kasa içeriğini koruma yükümlülüğüyle sınırlı olduğunu ve içerikler üzerinde herhangi bir mülkiyet iddiasında bulunamayacağını öngörmektedir<sup>539</sup>.

Müşterinin kasayı uzun süre kullanmaması veya ziyaret etmemesi, bankanın sorumluluğunu ortadan kaldırmaz<sup>540</sup>. Banka kasa ücretini almaya devam ettiği müddetçe, kasanın mevcudiyetini ve müşterinin kullanım hakkını zımnen kabul etmektedir<sup>541</sup>.

---

<sup>538</sup> **Bknz.** E. 2014/ 290, K. 2015/ 494, T. 08.12.2015 (Erişim Tarihi: 23.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>539</sup> **Eren: Mülkiyet**, s. 40-45. Müşteri, sözleşmesi süresi sona ermeden önce kasayı boşaltıp anahtarları bankaya iade etse dahi söz konusu müşteri, borç ilişkisinden kaynaklanan yükümlülüklerinden belirli bir süre daha sorumlu olmaya devam etmektedir. TBK md. 325 uyarınca, bankanın sözleşme gereği yapmak zorunda olduğu zorunlu giderler, toplam sözleşme bedelinden mahsup edilebilmektedir. Ancak müşteri tarafından önceden yapılmış olabilecek fazla ödemeler, sözleşme hükümleri çerçevesinde kendisine iade edilmemektedir.

<sup>540</sup> **Bknz.** Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/516, K. 2024/587, T. 23.10.2024; İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/471, K. 2021/ 792, T. 27.10.2021 (Erişim Tarihi: 24.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>541</sup> Benzer şekilde, bir hesabın uzun yıllar işlem görmemesi durumunda dahi bankanın sorumluluğu devam eder. Yargıtay 11. HD (E. 2014/11554, K. 2014/18457, T. 26.11.2014), 1991'den 2009'a kadar işlem görmeyen bir hesapla ilgili olarak, "davacı kooperatif adına açılan hesabın kapatıldığı ya da tasfiye edildiği yönündeki ispat yükü davalı bankaya ait olup" bankanın bu yöndeki savunmalarını ispat edemediği sürece sorumlu olacağına hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 25.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bir içtihadında, davacının kiralık kasasının bulunduğunu kabul ederek, bu duruma uygun şekilde hüküm tesis edilmesi gerektiğini ifade etmiştir<sup>542</sup>. Bu borcun ihlali çoğunlukla şube taşınmaları veya birleşmeleri sırasında görülmektedir<sup>543</sup>. Bankanın taşıma sürecinde gerekli prosedürlere uymaması, müşterilere bildirim yapmaması ve kasaların durumunu belgelendirememesi, önemli bir kusur olarak değerlendirilmektedir<sup>544</sup>. Ayrıca, bankanın ilçedeki tek şubesini kapatarak müşteriyi 80 km uzaktaki başka bir şubeye yönlendirmesi de kasaya erişimin fiilen imkânsız hale getirilmesi olarak değerlendirilmiş ve borca aykırılık olarak kabul edilmiştir<sup>545</sup>.

## 2. Kasaya Erişim Sağlama Yükümlülüğü

Bankanın kasayı kullandırma yükümlülüğü, müşterinin kasaya erişimini sağlama yükümlülüğünü de içermektedir<sup>546</sup>. Banka, kasaya erişimin yalnızca yetkili kişilerce ve

---

<sup>542</sup> **Bknz.** E. 2013/8219, K. 2013/22360, T. 09.12.2013 (Erişim Tarihi: 25.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>543</sup> İstanbul Anadolu 9. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2017/1153, K. 2018/342, T. 27.03.2018 (Erişim Tarihi: 25.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>544</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2016/4860, K. 2017/2909, T. 15.05.2017 (Erişim Tarihi: 25.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>545</sup> İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2018/941, K. 2019/951, T. 24.10.2019. Aynı yönde **bknz.** Bknz. İstanbul 12. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/ 163, K. 2022/352, T. 06.04.2022 (Erişim Tarihi: 25.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>546</sup> **Zimmerman**, s. 225; **Koç: Tevdi**, s. 176; **Akyol: Sözleşme**, s. 150; **Kaplan**, s. 219.

belirli bir prosedür<sup>547</sup> dahilinde yapılmasını sağlamakla yükümlüdür<sup>548</sup>. Öğretide de adi kira sözleşmesinden farklı olarak kiralık kasa sözleşmesinde bu yükümlüğün bir defaya mahsus olmadığı ifade edilmiştir<sup>549</sup>. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir kararda bu yükümlülük, "*banka görevlilerinin kiralık kasa kiralayanla beraber kiralık kasa olan yere beraber inip kiralık kasayı beraber açması*" şeklinde tanımlanmıştır<sup>550</sup>. Kasa ziyaretlerinin kayıt altına alınmaması, imza kontrolü yapılmaması veya yetkisiz kişilerin kasa dairesine girmesine izin verilmesi, bankanın bu yükümlülüğün ihlali anlamına gelmektedir<sup>551</sup>.

Bankanın bir diğer yükümlülüğü, kasanın mahremiyetini korumak ve yetkisiz

---

<sup>547</sup> Banka, müşterinin kasa kullanımı öncesinde mutlaka kimlik kontrolünü yapmakla yükümlüdür. Bknz. **Roesle**, s. 64; **Reisoğlu: Şerh**, s. 1065.

<sup>548</sup> **Roesle**, s. 63; **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, §73, Rn. 4; **Bayram**, s. 63.

<sup>549</sup> **Lotz**, s. 35; **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, a.g.e, §73, Rn. 4; **Akyol: Sözleşme**, s. 149; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493; **Roesle**, s. 63.

<sup>550</sup> **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 27.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>551</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2015/9824, K. 2015/12698, T. 30.11.2015 (Erişim Tarihi: 27.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Otomatik kasalarda, ilgili sözleşme hükümleri çerçevesinde müşterilere genellikle haftanın yedi günü, günün yirmi dört saati erişim imkânı sunulması gerekmektedir. Bknz. **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, §73, Rn. 4

erişimi önlemektir<sup>552</sup>. Bu durum, üçüncü kişileri<sup>553</sup>, bankanın kendi personelini ve hatta müşterinin izni olmadan bankanın kendisini de kapsamaktadır<sup>554</sup>. Kasanın "*sehven*" açılması<sup>555</sup> veya banka güvenlik görevlisi tarafından soyulması bankanın tam kusurlu sayılmasına neden olan ağır ihlallerdir<sup>556</sup>.

Kasanın birden fazla kişi adına kiralanması durumunda, kasaya erişim kuralları sözleşme ile belirlenmektedir<sup>557</sup>. Sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, ortak kiracılardan her birinin kasaya tek başına erişebileceğinin öngörülmesi halinde, banka bu erişimin

---

<sup>552</sup> **Roesle**, s. 64; **Bayram**, s. 65; **Kaplan**, s. 219.

<sup>553</sup> İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. HD'nin de ifade ettiği üzere, bankanın üçüncü kişilerin bu kasalara erişimini engelleme yükümlülüğü bulunmaktadır. Karar için **bknz.** E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021 (Erişim Tarihi: 27.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>554</sup> Otomatik kasalarda bankanın yükümlülüğü, elektronik sistemin dış müdahalelere karşı korunması, yetkisiz erişimin engellenmesi ve müşteri ziyaretlerine ilişkin tarih ve saat bilgilerinin kaydedilmesiyle sınırlı olup, kasaya konulan veya kasadan alınan içeriğe ilişkin herhangi bir inceleme ya da kayıt tutma sorumluluğunu kapsamamaktadır. Bknz. **Roesle**, s. 64.

<sup>555</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2016/4860, K. 2017/2909, T. 15.05.2017 (Erişim Tarihi: 28.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>556</sup> **Kaplan**, s. 226. **Bknz.** İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2014/1190, K. 2015/12698, T. 30.11.2015 (Erişim Tarihi: 28.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>557</sup> **Bunte/ Zahrte**, Rn. 7; **Tekinalp**, s. 470; **Bayram**, s. 52; **Roesle**, s. 63.

sağlanmasını temin etmekle yükümlüdür<sup>558</sup>. Yargıtay'ın bir içtihadında bu husus, *"kasa birden fazla kişi namına kiralanmış ise, aksi yazılı olarak kararlaştırılmış olmadığı takdirde, kiracılardan her biri tek başına kasayı açarak muhteviyatına tasarruf edebilir..."* hükmüyle açıklanmıştır<sup>559</sup>. Bu durumun aksine, eğer sözleşmede taraflardan birinin ölümü halinde sağ kalan müşterinin tek başına kasayı açamayacağını düzenlenmiş

---

<sup>558</sup> Bankanın kasaya müdahale hakkı da sözleşme ile sınırlıdır. Kira bedelinin ödenmemesi gibi durumlarda dahi bankanın, kasayı açabilmesi için sözleşmede belirtilen bildirim sürelerine uyması zorunludur. Yargıtay 11. HD'nin bir içtihadından, davalı bankanın müşterinin kasasını açmadan önce öngörülen bildirim prosedürüne uygun hareket etmediği anlaşılmaktadır. Nitekim Kiralık Kasa Sözleşmesi'nin md. 8.1'inde, müşteriye noter tebligatının tebliğinden itibaren kasanın boşaltılması için on beş günlük süre tanınacağı düzenlenmiş olmasına rağmen, davalının gönderdiği noter ihtarından yaklaşık bir hafta sonra kasayı açtığı belirtilmiştir. Bu itibarla banka, sözleşmede kararlaştırılan sürenin dolmasını beklemezsizin işlem tesis ederek bildirim yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirmemiştir. **Bknz.** E. 2020/6303, K. 2022/3577, T. 28.04.2022 (Erişim Tarihi: 28.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>559</sup> Kararda, kiralık kasa sözleşmesi md. 18 uyarınca ortak kiracılardan her birinin kasayı tek başına açarak içeriği üzerinde tasarrufta bulunabileceği hükmü esas alınmış; davacının ortak kiracı sıfatı dikkate alınarak bu yetkinin sözleşmesel olarak mevcut olduğu kabul edilmiştir. Bununla birlikte mahkemeler, davacının kasadaki altınlara ilişkin mülkiyetini ve bankanın eylemi sonucu zarara uğradığını ispat edemediği gerekçesiyle davayı reddetmiş; bankanın kasayı teslim etmemesinin borca aykırılık teşkil edebileceği ihtimali belirtilmiş olmakla birlikte, tazminat sorumluluğu için gerekli zarar ve kusur unsurlarının ispatlanamadığı sonucuna varılmıştır. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2022/7472, K. 2024/3366, T. 29.04.2024 (Erişim Tarihi: 29.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



ise, bankanın bu kurala uyması ve miras hukuku hükümlerini uygulaması gerekmektedir. Bu kurala aykırı olarak kasayı açtırması veya açması bankanın hukuki sorumluluğuna neden olmaktadır<sup>560</sup>.

### 3. Kasayı Koruma, Güvenlik ve Gözetim Yükümlülüğü

Banka, kiralık kasa sözleşmesi süresince kasayı gözetleme, denetleme, güvenliğini sağlama ve dış etkenlere karşı koruma görevini üstlenmektedir<sup>561</sup>. Kasanın hırsızlık, gasp, yetkisiz erişim gibi insan kaynaklı dış etkilere ve nem, yangın, sel, deprem gibi doğal afetlere karşı korunması gerekmektedir<sup>562</sup>. Bankanın, kasa dairesinin gözetimi,

---

<sup>560</sup> Yargıtay 20. HD, E. 2017/5770, K. 2017/3588, T. 24.04.2017 (Erişim Tarihi: 29.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>561</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493; **Bayram**, s. 65; **Bunte/Zahrte**, 4. Teil, IX, Rn. 9; **Kaplan**, s. 219; **Koç: Tevdi**, s. 176; **Grassinger**, s. 156.

<sup>562</sup> Bankanın koruma, güvenlik ve gözetim yükümlülüğünün temel kaynağı olarak, bankaların özel yasalarla kurulmuş birer "*güven kurumu*" olması gösterilmektedir. Bu statü, bankalara olan toplumsal güven nedeniyle sorumluluklarını ağırlaştırmaktadır. Birçok yargı kararında bu durum şu şekilde ifade edilmiştir: "Bankalar, ağırlaştırılmış sorumluluğun bir gereği olarak objektif özen yükümlülüğü altında bulunmakta olup, hafif kusurlarından dahi sorumludurlar." Kararlar için **bknz.** İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021; İstanbul BAM 12 HD, E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023; İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/386, K. 2024/437, T. 16.05.2024. Bankaların bu yükümlülüğü, adi bir kira ilişkisinden doğan sorumluluktan çok daha geniştir. Nitekim Yargıtay 11. HD (E. 2024/5822, K. 2025/3606, T. 22.05.2025) bir başka kararında, bankanın "adi kira ilişkisinin bulunduğu" yönündeki savunması reddedilmiş ve uyuşmazlığın "kiralık kasa ve bireysel ürün hizmet paket

denetlenmesi ve güvenliğinin sağlanması işini müşterinin menfaatlerini dikkate alarak ve yasal düzenlemeler çerçevesinde yerine getirmesi gerekir (TBK md. 506/II)<sup>563</sup>.

Kasa dairesinin sağlam şekilde inşa edilmesi ve teknolojik standartlara uygun olarak donatılması gerekmektedir<sup>564</sup>. Ayrıca, banka kamera ve alarm sistemi kurmalı; şubenin büyüklüğü, işlem hacmi, fizikî koşulları ve bulunduğu bölgenin özellikleri doğrultusunda gerekli güvenlik önlemlerini sağlamalı ve yeterli sayıda güvenlik görevlisi

---

sözleşmesi" ile 5411 sayılı BankK'dan kaynaklandığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, İstanbul 12. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin sayılı kararı, bu ilişkiyi Borçlar Kanunu'nun 561. maddesi uyarınca bir "saklama (vedia) sözleşmesi" olarak nitelendirmiştir. Bu nitelendirme, bankanın temel borcunun "kendisine bırakılan bir taşınırı güvenilir bir yerde koruma altına almayı üstlenmesi" olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yükümlülük kapsamında banka; kasanın bulunduğu mekânı her türlü fiziki tehdide (hırsızlık vb.) karşı korumak, kasa dairesine yetkisiz kişilerin girişini engellemek, anahtar ve erişim prosedürlerini güvenli bir şekilde yönetmek ve şube taşıma gibi operasyonel süreçlerde kasaların güvenliğini sağlamakla mükelleftir. **Bknz.** E. 2016/196, K. 2019/1162, T. 23.12.2019 (Erişim Tarihi: 28.05.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>563</sup> Vekalet sözleşmesinde vekilin, şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme borcu, TBK md. 506'da düzenlenmiştir. Aynı yönde **bknz.** OR Art. 398; BGB Art. 662; **Antalya: Marmara Yorumu Genel Hükümler**, s. 52.

<sup>564</sup>Köln Yüksek Bölge Mahkemesi (Landgericht Hamburg, Az. 330 O 348/22) Banka kiralık kasa (Schließfach) sisteminde güvenliğin yetersizliği nedeniyle sorumlu tutulmuştur. Karar tam metni için **bknz.** <https://www.ra-kotz.de/>, Erişim Tarihi: 28.05.2025.

bulundurulmalıdır<sup>565</sup>. Güvenlik önlemleri alınırken müşterilerin mahremiyetine de dikkat edilmeli ve gerekli gizliliğin sağlanması gerekmektedir<sup>566</sup>. Sonuç olarak, banka tarafından kasa dairesi ile bilhassa, iki kilitli kasaların açılmasında görevlendirilecek personelin, titizlikle seçilmesi gerekmektedir. Bankanın bu süreçte özenli davranma yükümlülüğü, kasaların güvenliğinin sağlanması ve müşterinin haklarının korunması

---

<sup>565</sup> Bankaların İzne Tabi İşlemleri ile Dolaylı Pay Sahipliğine İlişkin Yönetmelik (T. 19.10.2005) md. 8/IV'e göre" Bankaların açacakları şubeleri en az otuz iş günü önceden Kuruma bildirmeleri ve ikinci fıkraya ilişkin yapılan değerlendirme sonucunda herhangi bir olumsuz görüş bildirilmemesi kaydıyla şube açmaları serbesttir. Otuz iş günü süresinin uygulanmasında fiili açılış tarihi dikkate alınır. Açılacağı bildirilen ancak altı ay içinde açılmayan şubelerin bu süre sonunda yeniden açılmalarının gündeme gelmesi halinde Kuruma yeniden başvuruda bulunulur. Açılan şubelerin adresleri, açılış tarihini izleyen onbeş iş günü içinde Kuruma bildirilir. Yapılacak bildirimlere 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca finansal faaliyet izin belgesi harç yükümlülüğünün yerine getirildiğine dair belgenin eklenmesi zorunludur. Bankalar, şubenin büyüklüğü, işlem hacmi ve fiziki koşulları ile bulunduğu bölge, il özel güvenlik komisyonu kararı gibi hususları değerlendirerek şubelerinde gerekli güvenlik önlemlerini alırlar. Bu önlemlerin alınmasına ilişkin kararlarının yazılı ve gerekçeli olması zorunludur". **Bknz.** <https://mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=10746&MevzuatTertip=5>. Bu doğrultuda, ülkemizde gerçekleşen Maraş depremleri sırasında banka binalarının çökmesi veya hasar görmesi durumlarında da bankanın yükümlülükleri sona ermediğinden; bankaların mücbir sebep iddiası reddedilmelidir (Erişim Tarihi: 29.05.2025).

<sup>566</sup> **Roesle**, s. 86.

açısından büyük önem taşır<sup>567</sup>. Bu nedenle, bankanın personel seçiminde dikkatli davranması, güvenilirlik ve sorumluluk sahibi kişileri bu görevlere ataması, bankanın hem yasal yükümlülüklerini yerine getirmesi hem de müşteri ile arasındaki güven ilişkisinin sürdürülmesi bakımından zorunludur<sup>568</sup>.

#### 4. Bankanın Sır Saklama Yükümlülüğü

BankK md. 73 uyarınca bankaların müşterilerine ait sırları (*müşteri sırrı/ Bankgeheimnis*<sup>569</sup>) saklama yükümlülüğü bulunmaktadır<sup>570</sup>. Nitekim bu yükümlülük tüm bankacılık hizmetlerini kapsayan katı ve genel bir düzenlemedir<sup>571</sup>. Sır saklama borcu

---

<sup>567</sup> **Tekinalp**, s. 205; **Bilgen**, s. 592.

<sup>568</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 189.

<sup>569</sup> BankK md. 73/III fıkrasına 2011'de eklenen hükümde müşteri sırrı sayılan haller düzenlenmiştir. Bknz. **Hazar/Babuşcu**, s. 144; **Tekinalp**, s. 411.

<sup>570</sup> **Aubert**, Maurice/ **Kernen**, Jean Philippe/ **Schönle**, Herbert, *Das schweizerische Bankgeheimnis*, Bern 1978, s. 35; **Zimmermann**, s. 244; **Grassinger**, s. 159; **Rotter/ Placzek**, s. 431, Rn. 1; **Aksoy**, Muhammed Ramazan, *Vekilin Sır Saklama Yükümlülüğü*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022, s. 260; **Kandırалоğlu**, Çağla, *Türk Hukukunda Bankaların Sır Saklama Yükümlülüğü*, İstanbul Kültür Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2010, s. 8; **Battal: Şerh**, s. 283.

<sup>571</sup> **Kaplan**, s. 79. İkinci Dünya Savaşı'nın öncesi, süreci ve sonrasında, müşteri kimliğinin tespiti ve müşteri ilişkilerinin belgelendirilmesi gibi iki sorun gündeme gelmiştir. Bu konulardaki eksiklikler, İsviçre Bankacılık Birliği (VSB) ve Kara Para Aklamayı Önleme Yasası (GwG) ile giderilmiştir. 1970 öncesindeki uygulamalardan farklı olarak, günümüzde bankalar müşteriye ve varlıkların asıl faydalanıcısını tanımlamak, yetkili temsilcilerin isim ve adreslerini kaydetmek ve müşteri ilişkilerine ait

(*Geheimhaltungspflicht der Bank*), özel bir kanuni düzenlemeden bağımsız olarak, her sözleşmenin içeriğinde temel veya dürüstlük kuralından kaynaklanan ikincil bir yükümlülük olarak kabul edilmektedir<sup>572</sup>.

Öğretide müşteri sırrı kavramı, geniş bir biçimde değerlendirilerek; müşteri sırrı kavramının, banka ile müşteri arasındaki her türlü ilişkiden meydana geldiği, bu kapsamda bankanın kiralık kasa sözleşmesinin tarafı olan müşterinin de sırlarını saklamakla yükümlü olduğu ifade edilmektedir<sup>573</sup>.

Bankalar, sır saklama yükümlülüğü kapsamında, müşterinin banka nezdinde kasa kiraladığını, sözleşmenin standart kiralık kasa sözleşmesinden ayrılan hükümlerini,

---

tüm bilgileri toplamak ile yükümlüdür. Bağımsız Denetim Ofisi (UEK) ve Uluslararası Eşitlik Komisyonu'nun (ICEP) raporları; müşteri ilişkilerinin yetersiz belgelendirilmesinin, bankaların müşterileriyle yeniden iletişim kuramamalarının başlıca sebeplerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. İlgili düzenlemeler yürürlüğe girdikten sonra, müşteri ilişkilerinde kopma riski kısmen azaltılmıştır. Ayrıca, müşterilere başlangıçta iletişimsizlik durumunda ortaya çıkabilecek sonuçlarla ilgili bilgi verilmesi ve sözleşme aşamasında iletişimin zedelenmesini engelleyici önlemler alınması gerekmektedir. Bknz. **Baddeley/ Breitschmid/ Eitel/ Künzle/ Roth**, s. 114-115.

<sup>572</sup> **Rotter/ Placzek**, s. 268, Rn. 50; **Zimmermann**, s. 247; **Bayram**, s. 67. Öğretide kiralık kasa hizmeti mahremiyetin büyük önem taşıdığı bir bankacılık hizmeti olarak ifade edilmektedir. Zira bu ilişki, müşteri ile banka arasındaki güven ilkesine dayanır. Banka TBK 506/II kapsamında, sadakat ve özen yükümlülüğüne uymakla birlikte sır saklama ve kasa içeriğini gizleme yükümlülüğü altındadır. Bknz. **Lotz**, s. 39; **Akyol**, s. 153; **Grassinger**, s. 159.

<sup>573</sup> **Alıcı: Şerh**, s. 792; **Bayram**, a.g.e, s. 68; **Reisoğlu: Şerh**, s. 993; **Aksoy**, s. 261.

müşteriyle paylaşılan parola ve şifreleri, müşteri tarafından verilen temsil yetkisini ve kasaya yapılan ziyaretlerle ilgili bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmamaktadır<sup>574</sup>. Bununla birlikte, bankanın herhangi bir şekilde müşterinin kasada muhafaza ettiği eşya hakkında bilgi sahibi olması durumunda, bu bilgiyi de gizli tutmak zorundadır. Ancak, müşteri bilgilendirilerek açık rızası alınması halinde veya yetkili mercilerden gelen yasal talepler doğrultusunda, banka kiralık kasa ile ilgili bilgileri açıklayabilir<sup>575</sup>. Banka (*veri sorumlusu*) nezdinde bulunan kiralık kasa bilgileri, KVKK<sup>576</sup> kapsamında kişisel veri niteliğini taşımakta olup, bu bilgilerin işlenmesi, silinmesi, yok edilmesi, anonimleştirilmesi ve aktarılması gibi işlemlerde ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaktadır<sup>577</sup>.

---

<sup>574</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 190; **Grassinger**, s. 159.

<sup>575</sup> **Kaplan**, s. 96-99.

<sup>576</sup> Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun No: 6698, S. 29677, Resmî Gazete: 07.04.2016. Bknz. **Dülger**, Murat Volkan, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, Hukuk Akademisi, 3. Baskı, İstanbul 2020, s. 213; **Bayram**, s. 68.

<sup>577</sup> Bankanın sır saklama yükümlülüğünü ihlalden doğan sorumluluğu ayrı bir başlık altında incelenmiştir. **Bknz.** Bölüm III, s. 323 vd. Ayrıca Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 13.02.2020 tarihli ve 2020/118 sayılı Kararı’na konu teşkil eden olayda, aleyhine icra takibi başlatılan borçlunun bankalar nezdindeki hak ve alacaklarına haciz konulması amacıyla, ilgili icra dairesi tarafından diğer bankalarla birlikte şikâyet edilen bankaya da haciz ihbarnamesi gönderilmiştir. Şikâyet edilen banka ise, İcra ve İflas Kanunu’nun ilgili hükümleri gereğince, kişinin hesap ve kiralık kasa bilgilerini icra dairesine bildirmiştir. Şikâyetçi, kendi aleyhine haksız şekilde icra takibi başlatıldığını, haczin hukuka aykırı olduğunu ve tebligatın usulsüz yapıldığını ileri sürerek bankayı

### *a. Sır Saklama Yükümlülüğü Sayılmayan Haller*

Bankacılık gizliliği veya müşteri sırrı yükümlülüğü, mutlak ve sınırsız değildir<sup>578</sup>. Bankalar, müşterilerinin ya da kendilerinin açık rızasıyla müşteri sırlarını açıklayabilmektedir<sup>579</sup>. Ayrıca bankalar müşterinin rızası olmadan, ancak kanunda yetkilendirilen mercilere bu bilgileri açıklayabilmektedir<sup>580</sup>. Hem rıza hem de yetkili merci talebi ile müşteri bilgisinin paylaşılması borca aykırılık oluşturmamaktadır<sup>581</sup>. Bu durumda bankanın sırrı açıklayıp açıklamama konusunda takdir hakkı yoktur. Sırrın ortadan kaldırılmasına neden olan durumlar mevcutsa banka ilgili bilgiyi açıklamakla da yükümlüdür<sup>582</sup>. O halde kiralık kasa sözleşmesinde sır saklama borcuna aykırılık teşkil

---

Kurul’a şikâyet etmiştir. Kurul tarafından yapılan incelemede, veri sorumlusu sıfatıyla hareket eden bankanın, icra dairesinin talepleri doğrultusunda işlem yaptığı, bu kapsamda kişisel verilerin korunması mevzuatına aykırı bir durum tespit edilmediği, ilgili bilgilerin İcra ve İflas Kanunu md. 89 ve 367 hükümleri ile KVKK’nın 5/2-ç bendindeki “hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi” şartı kapsamında iletildiği değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, şikâyetçinin iddialarına ilişkin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında yapılacak herhangi bir işlemin bulunmadığına karar verilmiştir. Bknz. **Bayram**, s. 68 (dip. 91 naklen); <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5419/Kurul-Kararlari>.

<sup>578</sup> **Tekinalp**, s. 416; **Kaplan**, s. 95; **Bilgen**, s. 70.

<sup>579</sup> **Reisoğlu: Şerh**, s. 993.

<sup>580</sup> **Zimmermann**, s. 252; **Rudolf**, s. 52; **Tekinalp**, s. 416.

<sup>581</sup> **Solmaz**, s. 272; **Tekinalp**, a.g.e, s. 415.

<sup>582</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 272 vd.

etmeyen haller şunlardır:"1) Resmî kurumların talebi<sup>583</sup>, 2) Bankalar arası bilgi paylaşımı<sup>584</sup>, 3) Bankanın kendiliğinden ya da müşterinin muvafakati ile açıkladığı sırlar<sup>585</sup>, 4) Uluslararası Adli Yardımlaşma Kuralları Çerçevesinde Bankalarca Yetkili

---

<sup>583</sup> BankK md. 73/III:" Sıfat ve görevleri dolayısıyla bankalara veya müşterilerine ait sırları öğrenenler, söz konusu sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrıldıktan sonra da devam eder". Detaylı bilgi için bkz. **Kaplan**, s. 98; **Tekinalp**, s. 416; **Zimmermann**, s. 253.

<sup>584</sup> **Kaplan**, a.g.e, s. 98.

<sup>585</sup> **Tekinalp**, s. 415; **Solmaz**, s. 273. Özel Hukuk, TMK, TBK ve TTK hükümleri bakımından bazı kişi ya da görevliler bankadan kiralık kasa hesabı bulunan müşteri hakkında bilgi talep edebilmektedir. Bunlar: "TMK md. 260 (Mal ortaklığı rejiminde ortaklık malları hakkında müşterinin eşi), TMK md 495 (Mirasçılar), TMK md. 515-517 (Lehine vasiyet yapılan kişiler), TMK md. 550-556 (Vasiyeti tenfiz memuru ya da mirasın resmen tasfiyesi ile görevli memur, TBK md. 40 ve 502 (Akdi temsilciler ya da vekiller), TBK md. 630 (Adi şirket ortakları), TTK md. 211 (Kolektif şirket ortakları), TTK md. 304-305 (Komandit şirketlerin komandite ortakları), Sermaye şirketlerinde murakıplar". Bknz. **Kaplan**, a.g.e, 98-99. Müşterinin izni olmadan kiralık kasa hesabı hakkında bir başka üçüncü kişiye bilgi verilmesi KVKK tarafından müşteri sırrı ihlali sayılarak banka tazminata hükmedilmiştir. Kurul 16.01.2020 tarihli (S. 2020/43) kararında müşteriye ait tüm hesap bilgilerinin babasıyla paylaşarak bir belge düzenlendiği, bu belgeye dayalı olarak risk grubu oluşturmaları sebebiyle babasına kredi kullandırılmayacağına ilişkin bir açıklamada bulunulduğu ifade edilmiştir. Babanın ilgili veri sorumlusu bankadan 30.000 lira manevi tazminat talebinde bulunması da banka tarafından reddedilmiştir. KVKK önüne gelen bu uyuşmazlıkta, BankK md. 73 gerekçe gösterilerek müşteri sırrı



*Mercilere Bilgi Verilmesi*<sup>586</sup>".

***b. Kiralık Kasa Sözleşmelerinde Gizlilik Yükümlülüğünün Etkileri***<sup>587</sup>

Bankanın sır saklama yükümlülüğünün kiralık kasa hizmetine uygulanması, kasada bulunan değerlerin gizli tutulması anlamına gelmektedir. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında bu husus, hizmetin temel bir unsuru olarak şu şekilde tanımlanmıştır: "*Kasaya konulan para veya değerli maden veya kıymetli evrakın miktar ve içeriğinin gizli tutulmasının esastır*". Bu ilke doğrultusunda, bankanın kasa içerisindeki içeriğe dair bilgi sahibi olmaması temel kuraldır<sup>588</sup>.

Rekabet Kurulu'nun 27.12.2024 tarihli kararı, sır saklama yükümlülüğünün modern bankacılık uygulamalarındaki boyutunu göstermektedir. Dış hizmet alımlarında

---

ihlali hakkında bir karar verilmiştir (Erişim Tarihi: 01.06.2025, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6715/2020-43>).

<sup>586</sup> **Reisoğlu: Şerh**, s. 566-568. Türkiye Dışişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı, "*Uluslararası Ceza İşlerinde Yardımlaşma*" ve "*Hukuk Usulüne Dair Sözleşme*"nin ilgili hükümleri ile diğer ülkelere yapılan ikili anlaşmalar çerçevesinde, yabancı ülke makamlarının istinabe yoluyla talep edebileceği banka ve müşteri sırlarını, özellikle banka kiralık kasası bilgilerini ilgili bankadan isteme yetkisine sahiptir. Bu anlaşmaların kapsamı ve koşulları dahilinde sırların açıklanması durumunda, sırların açıklanması suçunun oluşmayacağı ve bankanın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmiş sayılmayacağı kabul edilmektedir.

<sup>587</sup> Konu bağlamında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm III, s. 315 vd.

<sup>588</sup> **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 01.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com))

dahi bu yükümlülüğün devam ettiği ve nihai sorumluluğun bankada olduğu açıkça belirtilmiştir<sup>589</sup>. Buna karşın, Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin vermiş olduğu aksi yöndeki bir kararında, bankanın sorumluluğunun sözleşme ile sınırlandırılabilmesine dair farklı bir bakış açısı getirilmiştir. Kararda, sözleşmedeki “*Banka, kiraladığı kasanın içine konulanların değer veya miktarından dolayı hiçbir sorumluluk kabul etmeyeceği gibi kaza ve sair mücbir sebeplerden doğacak sonuçlardan dolayı da sorumlu değildir*” hükmüne dayanarak bankanın sorumluluğunun bulunmadığına karar verilmiştir<sup>590</sup>. Bu konu, sır saklama yükümlülüğünün ihlali ile kasada bulunan varlıkların kaybından kaynaklanan sorumluluğun ayrımının ortaya konulması bakımından önem taşımaktadır<sup>591</sup>.

## 5. Bankanın Özen Yükümlülüğü

İş görme sözleşmeleri, hizmet sektöründeki hızlı büyümenin etkisiyle hem ülkemizde hem de dünya genelinde giderek daha önemli hale gelmektedir<sup>592</sup>. Özellikle vekalet sözleşmesi, TBK md. 502 uyarınca atipik iş görme sözleşmelerine ilişkin hükümlerin de “*mutatis mutandis*”<sup>593</sup> olarak uygulanabileceği yönündeki düzenleme

---

<sup>589</sup> **Bknz.** K. 24-56/1241-531, T. 27.12.2024 (Erişim Tarihi: 01.06.2025, <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Kararlar>).

<sup>590</sup> **Bknz.** E. 2023/516, K. 2024/587, T. 23.10.2024 (Erişim Tarihi: 01.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>591</sup> Sorumluluk hukuku bakımından açıklamalarımız için **bknz.** Bölüm III, s. 399 vd.

<sup>592</sup> **Başpınar**, Veysel, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2004, s. 266-267.

<sup>593</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s. 17.

nedeniyle ayrıcalıklı bir yere sahiptir<sup>594</sup>. Uygulamada, vekalet sözleşmeleri genellikle vekilin uzmanlığı dahilinde mesleki veya ekonomik faaliyet kapsamında (*örneğin avukatlık, doktorluk, bankacılık gibi*) ve belirli bir ücret karşılığında ifa ettiği işlerde sıklıkla tercih edilmektedir<sup>595</sup>.

TBK md. 506/II uyarınca bankaların, en yüksek düzeyde özeni göstermeleri beklenmektedir<sup>596</sup>. Bankanın özen yükümlülüğünden (*Sorgfaltspflicht Der Bank*)

---

<sup>594</sup> **Tenekeci**, s. 116.

<sup>595</sup> **Başpınar: Vekil**, s. 149. Bununla birlikte *Başpınar*, özen yükümlülüğünün bir tali borç olduğunu ve sözleşmeden beklenen faydanın sağlanması amacıyla asıl borca bağımlı bir şekilde var olduğunu savunmaktadır. Ayrıca, vekilin özen borcunun onun asli edim yükümlülüğü olmadığına ilişkin bknz. **Başpınar: Vekil**, a.g.e, s. 158 vd.

<sup>596</sup> **Taisch**, Franco, *Finanzmarktrecht*, Schulthess, 2. Bası, Zürich 2020, s. 125; **Gümüş**, Mustafa Alper, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu*, İstanbul, 2001, s. 10; **Eren: Özel Hükümler**, s. 730. Vereinbarung über die Sorgfaltspflicht der Banken (VSB), İsviçre’de Schweizerische Bankiervereinigung (SBVg) ile bankalar arasında yapılmış bir kendini düzenleme anlaşmasıdır (T. 14.10.2015). Bu sözleşmenin amacı, bankaların varlıkları ve işlemleri hususunda “durum gereği gösterilmesi gereken özen” (nach den Umständen gebotene Sorgfalt) yükümlülüklerini belirlemek, ayrıca kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çerçevesinde bir standart oluşturmaktır. VSB’nin metninde açık biçimde yer alır: “Schränkfächer” yani kiralık kasa işlemleri de kapsamına alınmıştır. Ancak bu kapsam, kasaların içeriğinden kaynaklanan zarar, banka güvenlik yükümlülüğü gibi hususlar açısından değil; daha çok müşteri tanıma (KYC), kimlik doğrulama ve varlık kaynaklarının takibi gibi bankanın finansal sistem içerisindeki sermaye kaçıışı ve aklama risklerine yönelik yükümlülükler açısından

kaynaklanan sorumluluğunun belirlenmesinde, kasa kiralama hizmetini üstlenen bir bankanın uygulaması dikkate alınır (*TBK md. 506/III*)<sup>597</sup>. Ayrıca TTK md. 18/II'ye göre banka, ticari faaliyetlerinde, özellikle kiralık kasa hizmetinde, iş adamı gibi davranmalıdır<sup>598</sup>. Bu sayede bankanın özen ölçüsünün belirlenmesinde objektif bir standart olarak basiretli banka davranışı esas alınmıştır<sup>599</sup>.

Kiralık kasa hizmeti sunan bir bankanın objektif özen yükümlülüğü (*Objektive Sorgfaltspflichtverletzung*), somut ve kapsamlı bir dizi sorumluluğu beraberinde getirmektedir<sup>600</sup>. Yargı kararları, bu sorumluluğun pasif bir saklama borcundan ibaret

---

uygulanmaktadır. Bu anlaşma ile bankanın kasa sözleşmeleri bakımından özen sorumluluğunun İsviçre'de ne denli önemli olduğu görülmektedir. **Bknz.** <https://www.sif.admin.ch/dam/en/sd-web/NDwiXE7fpQiL/13-bericht-schliessfaecher-missbrauchsrissen-en.pdf> (Erişim Tarihi: 01.06.2025).

<sup>597</sup> Vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır. **Bknz.** OR Art. 398, **Martinek/ Omlor (Staudinger Kommentar)**, s. 20, Rn. 23.

<sup>598</sup> **Rotter/ Placzek**, s. 84, Rn. 104; **Arkan**, s. 21.

<sup>599</sup> **Solmaz**, s. 319; **Arora**, s. 208.

<sup>600</sup> **Grassinger**, s. 159; **Bilgen**, s. 638. Bankalar, aynı zamanda birer tacir olarak TTK uyarınca bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorundadır. Ancak bankalardan beklenen basiret ve özen ölçüsü, herhangi bir tacirden çok daha ağırdır. Bankaların bu yükümlülüğü, "aynı şartlar altında aynı tür işlemleri ve hizmetleri yerine getiren basiretli, özenli ve hiçbir kaçınılabilen hatayı işlemeyen bir banka gibi hareket etmesini" gerektirir. Bu nedenle bankalar bakımından ağırlaştırılmış özen sorumluluğu

olmadığını, aktif bir koruma ve güvenlik sağlama yükümlülüğü olduğunu göstermektedir<sup>601</sup>. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi'nin bir kararında, davalı bankanın kiralık kasa hizmetini özenle yerine getirme, kasanın korunması için gerekli tüm tedbirleri alma ve üçüncü kişilerin bu kasalara erişimini engelleme yükümlülüğü olduğu belirtilmiştir<sup>602</sup>.

Bununla birlikte, İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesi bir kararında, bu yükümlülüğün ihlalinin ağır kusur teşkil ettiğini ifade ederek sorumluluğu, ağırlaştırılmış özen sorumluluğu olarak ifade etmiştir. Buna göre: "*Bankaların kiralık kasa faaliyetlerinde ve işlemlerinde kasanın içinde bulunduğu binanın korunması ve kasadaki eşyanın muhafazası ile ilgili bütün mesleki hatalarının ağır kusuru olarak kabul edilmesi gerekir çünkü banka bu konuda basiretli bir tacirden beklenen üst düzey bir özenin*

---

söz konusu olmaktadır. Bknz. **Breinersdorfer**, Stefan, *Die Haftung der Banken für Kreditauskünfte gegenüber dem Verwender*, Universität Mainz, 1990, s. 178-179.

<sup>601</sup> Kararlar için **bkz.** Yargıtay 4. HD, E. 2022/1832, K. 2024/11229, T. 18.11.2024; İstanbul BAM 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/986, İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/ 1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021; T. 15.06.2023; İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/386, K. 2024/437, T. 16.05.2024; Kayseri 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/336, K. 2024/837, T. 19.08.2024 (Erişim Tarihi: 02.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>602</sup> **Bknz.** E. 2019/1842, K. 2021/ 1020, T. 01.07.2021 (Erişim Tarihi: 02.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Karara göre, "*Taraflar arasındaki hukuki ilişkinin niteliği gereğince davalı bankanın, kiralık kasa hizmetini özenle yerine getirmek, bu kiralık kasanın korunması konusunda gerekli olan tüm önlemleri almak, 3. Kişilerin bu kasalara erişimini engellemek yükümlülüğü bulunmaktadır*".

*gösterilmesi gerekir*<sup>603</sup>". Söz konusu yargı kararları, bankanın sorumluluğunun yalnızca kasayı sunmakla sınırlı olmadığını; alarm sistemleri, kamera kayıtları, personel denetimi ve giriş-çıkış prosedürleri gibi tüm güvenlik altyapısının eksiksiz şekilde işletilmesi zorunluluğunu da kapsadığını ortaya koymaktadır<sup>604</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi kapsamında, kasaya erişimin ve bilhassa kasaya giriş çıkışların sağlanmasında bankanın ağırlaştırılmış özen sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk, yalnızca kasanın fiziki olarak müşteriye tahsis edilmesiyle sınırlı olmayıp, kasaya erişim süreçlerinin tamamında bankanın üstün bir dikkat ve özen göstermesini gerektirir. Yargı kararlarında da vurgulandığı üzere, bankalar kasanın korunması, güvenliğinin sağlanması ve üçüncü kişilerin izinsiz erişimini engelleme yükümlülüğü altındadır<sup>605</sup>. Bilhassa alarm sistemleri, kamera kayıtları, personel denetimi ve giriş-çıkış prosedürleri gibi güvenlik altyapısının eksiksiz şekilde işletilmesi bankanın sorumluluğunun bir parçası olarak kabul edilmektedir<sup>606</sup>. Bankanın bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, ortaya çıkan zararlar bakımından ağırlaştırılmış özen sorumluluğu devreye girmekte ve banka, hafif kusurlarından dahi sorumlu tutulabilmektedir. Böylece, kiralık kasa hizmetinin sunulmasında bankadan, basiretli bir tacirden beklenenin ötesinde titiz ve dikkatli davranması beklenmektedir<sup>607</sup>. Zira

---

<sup>603</sup> E. 2014/1190, K. 2020/302, T. 16.06.2020 [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com) (Erişim Tarihi: 03.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>604</sup> **Lotz**, s. 9; **Roesle**, s. 82; **Dorn**, s. 6; **Uwe**, s. 31.

<sup>605</sup> **Bilgen**, s. 638.

<sup>606</sup> **Tekinalp**, s. 469.

<sup>607</sup> İsviçre hukukunda kabul edilen objektif özen sorumluluğu, avukat özelinde şu şekilde somutlaştırılmıştır: "*Bir avukat, makul düzeyde yetkin bir hukukçunun sahip olması*

sözleşmenin amacı (*causa*), müşteriye ait bir değer banka nezdinde güvenli bir alanda saklanmasıdır. O halde, bankalar bir güven kurumu olarak kabul edilmekte ve "*objektif özen yükümlülüğü*" altında bulunarak, hafif kusurlarından dahi sorumlu tutulmaktadır<sup>608</sup>.

## 6. Kiralık Kasa Sözleşmesinin Standart Sözleşme Olması Bakımından Bankanın Yükümlülüğünün Belirlenmesi

Standart sözleşme (*Formularvertrag*<sup>609</sup>), bireysel sözleşmenin<sup>610</sup> kurulabilmesi

---

*gereken bilgi ve beceri düzeyine hâkim olmalı; müvekkilin işine ilişkin mevzuatı, ilk derece ve üst dereceli mahkeme içtihatlarını ve öğretideki ilgili görüşleri bilmelidir. Ayrıca, müvekkilin işinin bulunduğu ilgili hukuk alanında yeterli bilgiye sahip değilse vekâleti almamalı; gerekli bilgiye ulaşmak veya uzman kişilerden danışmanlık almak için uygun süre talep etmelidir. Benzer şekilde, bir bankanın personeli de güncel ekonomik politikalar ve yatırım trendleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır". Bknz. Erb, s. 13. Alman hukukunda aynı yönde bknz. Breinersdorfer, s. 183-184.*

<sup>608</sup> Keller, Max/Gabi- Bolliger, Sonja, *Haftpflichtrecht Band II*, Basel und Frankfurt 1985, s. 34-35. Bknz. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487 K. 2022/493 T. 22.06.2022, www.lexpera.com (Erişim Tarihi: 03.06.2025, www.lexpera.com).

<sup>609</sup> Ulmer, Peter/Brander, Hans Erich/ Hensen, Horst Diether, *AGB-Recht Kommentar*, 13. Bası, Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln 2022, s. 3, Rn. 3.

<sup>610</sup> Sözleşme, kavram olarak TBK md. 1'de tanımlanmıştır. Buna göre sözleşme, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı ile kurulan hukuki bir işlemdir. Bknz. Kocayusufpaşaoğlu, Necip/ Hatemi, Hüseyin/ Serozan, Rona/ Arpacı, Abdülkadir, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, C. 1, 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, 165; Tenekeci, Cüneyt, *İnternet Bankacılığının Hukuka Aykırılığı Nedeniyle Sorumluluk*, Marmara Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2024, s. 86; Eren, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel*

için gerekli olan karşılıklı müzakerenin ortadan kaldırılarak taraflardan birinin önceden hazırlamış olduğu yeni bir sözleşme türüdür<sup>611</sup>. Bu nedenle son yıllarda, klasik sözleşme görüşünün yerini standart sözleşmelere bıraktığı görülmektedir<sup>612</sup>.

Genel işlem koşulları (*Allgemeine Geschäftsbedingungen*<sup>613</sup>), tek taraflı olarak ileride çok sayıda kişiyle imzalanmak üzere hazırlanmış olan, üzerinde müzakere ve değişiklik yapılma imkânı olmayan, karşı tarafın kabulüne hazırlandığı şekilde sunulan sözleşme şartlarıdır<sup>614</sup>. 6098 sayılı TBK yürürlüğe girmeden önce Türk mevzuatında

---

*Hükümler*, Yetkin Yayınları, 25. Baskı, 2020, Ankara., s. 225; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 158; **Uygur Şerh: C.1**, s. 198; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 62; **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 42.

<sup>611</sup> **Lindacher**, Walter F./ **Pfeiffer**, Thomas, *AGB-Recht Kommentar*, 7. Auflage, 2020, s. 29, Rn. 6; **Fuchs**, Hans Ulrich, *Zur Lehre vom allgemeinen Bankvertrag*, Frankfurt 1982, s. 4; **Ulmer /Brander/ Hensen**, s. 3, Rn. 3; **Atar**, E. Aksın/ **Erzengin**, Ertuğrul Doğan, "Mukayeseli Hukukta Standart Sözleşme Hükümlerinin Çatışması ve Bu Duruma Bağlanan Hukuki Sonuçlar", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.26, S. I, Haziran 2020, s. 339; **Antalya: Marmara Yorumu Genel Hükümler**, s. 106; **Bauen/ Rouiller**, s. 138.

<sup>612</sup> Standart sözleşmelerin sıklıkla uygulanıyor olması beraberinde çeşitli problemleri ortaya çıkarmıştır. Detaylı bilgi için bkz. **Atar/ Erzengin**, a.g.e, s. 340 vd.

<sup>613</sup> **Canaris**, s. 8; **Schönle**, s. 11; **Vallenthin**, s. 33.

<sup>614</sup> **Atamer**, Yeşim, *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi*, İstanbul 1999, s. 61; **Albisetti/ Bodmer/ Rutschi**, s. 33; **Aebi/ Müller**, s. 203, Rn. 273; **Solmaz**, s. 76; **Kaplan**, s. 100; **Eren: Genel**



genel işlem koşulları ile standart sözleşmelere ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı<sup>615</sup>. Bu durumda bu tür hükümler içeren standart sözleşmelerin bağlayıcılığı veya ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümünde mahkeme içtihatları dikkate alınmaktaydı. 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girmesi ile "*Genel İşlem Koşulları*"<sup>616</sup> md. 20-25 arasında doğrudan düzenlenmiştir<sup>617</sup>.

İsviçre'de Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (*UWG, SR 241*),

---

**Hükümler**, s. 225; **Kocayusufpaşaoğlu/ Hatemi/ Serozan/ Arpacı: Hukuki İşlem**, s. 225; **Uygur Şerh: C. 1**, s. 304;

<sup>615</sup> Bknz. **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 158; **Eren: Genel Hükümler**, s. 228; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 70; **Antalya/ Acar/ Arslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 107. 1986 tarihli İsviçre Haksız Rekabet Hakkındaki Federal Kanunu (Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb/No: SR 241) Art. 8'deki düzenlemeler hâkim öğreti tarafından yeterli görülmemiştir. Bu nedenle 1 Temmuz 2012'de UWG'de yapılan değişiklik ile genel işlem koşullarına ilişkin olarak yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. UWG Art. 8: "Özellikle, iyi niyeti ihlal eden ve sözleşmeden doğan haklar ile sözleşmeden doğan yükümlülükler arasında tüketicilerin zararına önemli ve haksız bir orantısızlık öngören genel şart ve koşulları kullanan herkes haksız rekabet yapmış sayılır". **Bknz.** [https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1156\\_1156\\_1156/de](https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1156_1156_1156/de) (Erişim Tarihi: 10.01.2025).

<sup>616</sup> **Tekinalp**, s. 371, **Eren: Genel Hükümler**, s. 228, N. 618; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 225.

<sup>617</sup> **Antalya/ Acar/ Durgun Aslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 107; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 72. Böylece standart sözleşmelere ilişkin uyuşmazlıklarda TBK'nın ilgili maddeleri çözüm bakımından büyük kolaylık sağlanmıştır.

dürüst rekabeti koruma amacıyla hem işletmeler hem de tüketiciler arasındaki ilişkilerde güvenin sağlanması amacına hizmet etmektedir<sup>618</sup>. Bankalar açısından, UWG'nin özellikle yanıltıcı reklam yasağı (*Art. 3*) ve müşteri güveninin kötüye kullanılmasına ilişkin hükümleri önem taşımaktadır. Bankanın kiralık kasa, gece kasası (*Nachttresor*)<sup>619</sup> veya benzeri hizmetlerde gerçeğe aykırı güvenlik vaatleri vermesi haksız rekabet sayılmaktadır<sup>620</sup>.

Genel işlem koşulları, Alman Hukukunda Genel İşlem Şartları Kanunu'nda<sup>621</sup> ayrı bir biçimde düzenlenmişti. Alman Borçlar Hukuku Reform Kanunu (*das Schuldrechts modernisierungs gesetz*) 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe girmesi ile Avrupa

---

<sup>618</sup> **Kleiner**, s. 22; **Graffenried**, s. 161.

<sup>619</sup> Gece kasaları hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm I, s. 113 vd.

<sup>620</sup> **Watter/ Vogt/ Bauer/ Winzeler (Basler Kommentar)**, s. 26.

<sup>621</sup> **Looschelders**, §305 ff; **Otto**, BGB Art. 305, Rn, 1-14; **Tonner**, Martin / **Krüger**, Thomas, *Bankrecht*, Nomos Lehrbuch, 4. Aufl., 2023, s. 57. Allgemeine Bürgerliche Gesetzbuch (*AGB Gesetz*), 1 Nisan 1977'de yürürlüğe girmiştir. AGB-Gesetz'in amacı, işletmelerin sözleşmelerde önceden hazırladığı standart hükümlerle (matbu şartlarla) tüketiciyi haksız şekilde bağlamasını önlemektir. Kanun, sözleşme özgürlüğü ile tüketicinin korunması arasında denge kurmayı hedeflemiştir. 1 Ocak 2002'de yürürlüğe giren Modernisierung des Schuldrechts (Borçlar Hukukunun Modernizasyonu Reformu) ile AGB-Gesetz yürürlükten kaldırılmış ve hükümleri doğrudan BGB'ye aktarılmıştır. BGB § 305–310 (*Allgemeine Geschäftsbedingungen*) arasında yer alır. Mülga kanun için **bknz.** [https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger\\_BGBl&jumpTo=bgbl1176s33/](https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl1176s33/), Erişim Tarihi: 02.06.2025.

Birliği Yönergeleri'nin, Alman iç hukukuna uyumlaştırılması yanında birçok köklü değişiklik sağlamıştır. Reform Kanunu ile Genel İşlem Şartları Kanunu (*AGB Gesetz*), BGB'ye entegre edilmiştir. Aynı zamanda BGB hükümlerinin Avrupa Birliği normlarına uyarlanma çalışması da olan Alman Borçlar Hukuku Reformu ile BGB'nin, Türk Hukukuna bilimsel kaynak olma özelliği kazandığı görölmektedir<sup>622</sup>.

---

<sup>622</sup> **Kümpel/ Mülbert/ Früh/ Seyfried**, s. 190, Rn. 3.20; **Tobias**, Stanislav, *Bankrecht*, Springer, Dresden 2005, s. 29; **Feldmann**, s. 4; **Bozbel**, Savaş, Alman Borçlar Hukuku Reformu ile Getirilen Değişiklikler ve Yenilikler, *Mevzuat Dergisi*, S. 67, Y. 6, Temmuz 2023, s. 1. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, diğeri bir adıyla Viyana Satım Konvansiyonu (CISG), 1 Ağustos 2011 tarihi itibarıyla kabul edilerek ülkemizde yürürlüğe girmiştir. **Bknz.** [https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/1909951\\_e\\_ebook.pdf](https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/1909951_e_ebook.pdf). Uluslararası Ticari Sözleşmeler İçin UNIDROIT Prensipleri (UNIDROIT'nın uluslararası ticaret hukukuna yapmış olduğu en önemli katkılardandır. 1971 yılında, UNIDROIT Yönetim Konseyi, uluslararası ticaret hukukunun aşamalı bir şekilde kodifikasyonunu yapmak amacıyla Fransız Prof. Dr. Rene David, İngiliz Prof. Dr. Clive M. Schmitthof ve Romen Prof. Dr. Tudor Popescu bir komite kurmuş vekomitenin hazırlamış olduğu rapor doğrultusunda, 1980 tarihinde Prof. Dr. Michael Joachim Bonell başkanlığında bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Mukayeseli hukuk açısından, Kıta Avrupası Hukuku, Anglosakson Hukuku ve Sosyalist Hukuk sistemlerinin ortak ilkeleri dikkate alınarak uluslararası sözleşmeler hukukunun temel ilkelerini ortaya koyan bir metin oluşturma çalışmaları, çalışma grubu tarafından yapılmış ve hazırlanan taslak metin 1994 yılında UNIDROIT Yönetim Konseyince onaylanmıştır. 1994 yılında ilk İngilizce ve Fransızca olarak yayınlanmış, 2020 yılına kadar Türkçe dahil 17 dile

Bankaların müşterileri ile yaptıkları sözleşmeler, genellikle muhtevası banka tarafından önceden hazırlanmış genel işlem koşullarını içeren banka standart sözleşmeleri şeklindedir<sup>623</sup>. Müşteriler, banka tarafından hazırlanmış olan bu sözleşmelere aktif taraf olarak katılmayıp; metnin yalnızca imza ve taahhüt kısmında pasif olarak yer almaktadır<sup>624</sup>. Böylelikle; müşteri ile banka arasındaki banka işlemlerinde müşterinin

---

çevrilmiştir. PICC, CESL ve PECL gibi metinlerde standart sözleşmelere ilişkin uyumsuzluklarda uygulanacak özel düzenlemeler uluslararası özel hukukta ve mukayeseli sözleşme hukukunda, standart sözleşmeler (standard form contracts) veya genel işlem koşulları içeren sözleşmeler, taraflar arasındaki güç dengesizliğini azaltmak ve dürüst işlem ilkesini korumak amacıyla özel olarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda, UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (PICC), Principles of European Contract Law (PECL) ve Common European Sales Law (CESL) gibi yeknesak hukuk metinlerinde, taraflardan birinin önceden hazırladığı standart şartların sözleşmeye dâhil edilmesi, yorumlanması ve haksız şartların geçerliliği konusunda özel hükümler yer almaktadır. Detaylı bilgi için bknz. **Lando, Ole / Beale, Hugh, *Principles of European Contract Law (PECL)*, Parts I and II, The Hague: Kluwer Law International, 2000, s. 2:104.** Ayrıca **bknz.** <https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2021/06/Unidroit-Principles-Englishbl.pdf>, Erişim Tarihi: 04.06.2025.

<sup>623</sup>**Atamer**, Yeşim, "Revize Edilmiş Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'na İlişkin Değerlendirme ve Teklifler", *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 6, 2006, s. 14; **Kaplan**, s. 106; **Tekinalp**, s. 394; **Aebi/Müller**, s. 203, Rn. 273; **Bilgen**, s. 83.

<sup>624</sup> **Altjohann**, s. 39; **Vallenthin**, s. 33; **Koç: Tevdi**, s. 175; **Roesle**, s. 92; **Akyol: Sözleşme**, s. 148; **Bayram**, s. 53; **Canaris**, s. 272, Rn. 520.

müzakere kısmına katılımı büyük ölçüde zayıflatılmaktadır<sup>625</sup>.

Uygulamada bankaların müşterileriyle yaptıkları pasif işlemlerde, vadeli ve vadesiz mevduat hesapları ile kiralık kasa sözleşmesi gibi içeriği önceden banka tarafından hazırlanmış ve hesabın ya da kasanın hangi şartlar altında müşterinin kullanımına bırakılacağına ilişkin şartları içeren yazılı metinler kullanılmaktadır<sup>626</sup>.

Bankaların genel işlem koşullarını içeren standart sözleşmeleri (*Formularverträge*)<sup>627</sup> önceden hazırlamasındaki temel gayenin, banka işlemlerini hızlandırmak, standart hale getirmek, eşit işlem yapmak, hukuki ilişkilerde açıklık sağlamak, işlemlerden dolayı meydana gelebilecek rizikoları sınırlandırmak veya ortaya çıkan zararlarda kısmen de olsa müşterinin sorumluluğunu meydana getirmek olduğu görülmektedir<sup>628</sup>. Ayrıca bankalar, müşteriye sunduğu bu metinler ile bu metinlerin

---

<sup>625</sup> Uygulamada genel işlem koşullarının en çok bankacılık sözleşmelerinde yer aldığı görülmektedir. **Solmaz**, s s. 76; **Kaplan**, a.g.e, s. 99.

<sup>626</sup> **İşgüzar**, Hasan, *Banka Kredi Kartları Sözleşmeleri*, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 12 s. 180; **Atamer**, s. 14; **Kaplan**, a.g.e, s. 106. Genel işlem koşullarının belirlenmesindeki en önemli unsur "tek başına hazırlanma" unsurudur. Ancak bir metne genel işlem koşulu demek için, sözleşmenin yalnızca bir tarafça hazırlanmış olması yeterli değildir. Burada tek başına hazırlanma unsuru geniş olarak yorumlanmalı; sözleşme hükümlerinin pazarlık konusu edilebilme ve tartışılabilme hususları da dikkate alınmalıdır. Mevcut olan matbu bir sözleşme üzerinde taraflar rahatça pazarlık edebiliyor ise burada genel işlem koşullarına ilişkin denetim mekanizması devreye girmeyecektir.

<sup>627</sup> **Tobias**, s. 29.

<sup>628</sup> **Arora**, Anu, *Banking Law*, Person Education Limited, Edinburg, 2014, s. 227; **Atamer: GİŞ**, s. 62.

müşteri tarafından hiçbir şekilde değişikliğe uğramadan imzalanmasını ve yürürlüğe konmasını sağlamak istemektedir<sup>629</sup>.

Genel işlem koşulları temelini, sözleşme serbesti ilkesinden almaktadır<sup>630</sup>. Genel işlem koşullarının müşteri tarafından yalnızca imzalanması, sözleşme metninin zımnen kabul edildiği anlamına gelse de bu durumun sözleşmeye borç doğurucu nitelik kazandırması ve genel işlem koşullarının hukuken geçerli sayılması için imza tek başına yeterli değildir<sup>631</sup>.

Kiralık kasa sözleşmeleri, tüketici veya tacirle yapıldığı önemli olmaksızın, genel işlem koşullarının kullanıldığı, bilhassa birçok bankanın internet web sayfalarında söz konusu standart sözleşme metnini paylaştığı<sup>632</sup> bir sözleşme türüdür<sup>633</sup>. Bu bakımdan, müşterinin tüketici olma ya da olmama ihtimalleri dikkate alınarak genel işlem koşullarına ilişkin belirleme yapmak gerekmektedir<sup>634</sup>.

---

<sup>629</sup> **Kaplan**, s. 100.

<sup>630</sup> **Tekinalp**, s. 379-380; **Kaplan**, a.g.e, s. 106.

<sup>631</sup> **Antalya/ Acar/ Durgun Aslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 118; **Solmaz**, s. 77.

<sup>632</sup>[https://glkb.ch/documents/279224/686447/2020\\_GLKB\\_Schrankfachreglement.pdf/7c023699-8ecb-fcee-38da-4c88a0a6619f?t=1613481484478](https://glkb.ch/documents/279224/686447/2020_GLKB_Schrankfachreglement.pdf/7c023699-8ecb-fcee-38da-4c88a0a6619f?t=1613481484478),  
<https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06.2025).

<sup>633</sup> **Baş Süzel**, Ece, "Banka Teminat Sözleşmelerinde Genel İşlem Koşullarının Denetimi", *BATİDER*, C. XL, S. 2, s. 239.

<sup>634</sup> **Tekinalp**, s. 379; **Solmaz**, s. 79; **Kaplan**, s. 106.

#### ***a. Kiralık Kasa Sözleşmesinde Sözleşme Hükümlerinin Belirlenmesi***

Kiralık kasa sözleşmesi genellikle banka tarafından önceden hazırlanmakla birlikte, sözleşmenin geçerliliği için bankanın belirli usul ve kurallara uygun hareket etmesi gerekmektedir. BankK. md. 76/2'de *"Bu Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin olarak, bankalar ile bireysel müterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin şekil ve içeriğinde yer alması gereken asgarî hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemler Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirlenir. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklıdır"* hükmü yer almaktadır<sup>635</sup>. Buna göre, Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanmış Bireysel Sözleşmeler Tebliği'nde yer alan bireysel müşteri<sup>636</sup> kavramı, bir ticari işletmeyle ilgisi olmaksızın bankacılık işlemlerinden faydalanan gerçek kişiler anlamına gelmektedir<sup>637</sup>. İlgili tebliğ incelendiğinde, yapılan düzenlemenin kiralık kasa sözleşmesinde yer verilmesi gereken temel kuralları içerdiği ve geri kalan boşlukların banka tarafından doldurulacağı görülmektedir. O halde, bu asgari unsurların içeriğinin belirlenmesi ve sözleşmeye ek koşullar konulması noktasında bankaya oldukça geniş bir alan tanınmaktadır. Bankanın bu durumu kendi menfaatine kullanmasını önlemek amacıyla genel işlem koşullarının denetlenmesi gerekmektedir<sup>638</sup>.

---

<sup>635</sup> **Tekinalp**, s. 371.

<sup>636</sup> **Bknz.** s. 84 vd.

<sup>637</sup> **Reisoğlu**, Seza, "Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanunu'nun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi", *Bankacılar*, S. 77, Haziran 2011, s. 109; **Solmaz**, s. 79; **Tekinalp**, s. 357.

<sup>638</sup> **Ulmer/Brander/ Hensen**, s. 80, BGB § 305, Rn. 10; **Solmaz**, s. 80, **Reisoğlu**, s. 157; **Çınar**, Ömer, *Tüketici Hukukunda Haksız Şartlar*, On İki Levha Yayınları, 2009, s. 62.

Bankalar, kasa kiralama hizmetlerini genellikle yeni müşteri kazanmak amacıyla sunmaktadır. Bankacılık işlemlerinin önemli bir bölümünü banka kredi kartı sözleşmeleri ile banka kredi sözleşmeleri oluşturmaktadır<sup>639</sup>. Kiralık kasa sözleşmesinin düzenlenebilmesi için müşterinin ilgili bankada bir kredi kartı ile banka hesabına sahip olması zorunlu tutulmaktadır<sup>640</sup>. Müşterinin bu ürünlere sahip olmaması halinde, banka tarafından yeni bir hesap açılarak kredi kartı hizmeti sunulmaktadır<sup>641</sup>. Bu işlemlerin her biri için müşteriyle ayrı sözleşmeler düzenlenmektedir<sup>642</sup>. Bu nedenle, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'na<sup>643</sup> göre kartlara ilişkin sözleşmelerde yer alması gereken asgari hususlar Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından belirlenmektedir<sup>644</sup>.

---

<sup>639</sup> **Tekinalp**, s. 357 vd; **Kaplan**, s. 59; **Bilgen**, s. 117 vd.; **Akyol: Sözleşme**, s. 94.

<sup>640</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 123.

<sup>641</sup> **Tekinalp**, s. 440.

<sup>642</sup> **Bilgen**, s. 175.

<sup>643</sup> Kanun No: 5464, S. 26095, Resmî Gazete: 01.03.2006 (mevzuat.gov.tr).

<sup>644</sup> BDDK, finansal piyasadaki denetim ve gözetim sisteminin etkinliğinin artırılması ve bağımsız karar mekanizmasının oluşturulması yönündeki politikalar uyarınca, 23.06.1999 tarihli ve 23735 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan mülga Bankalar Kanunu ile kurulmuştur. Kurum, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir otoritedir. 01.11.2005 tarihli 25983 sayılı mükerrer Resmî Gazetede yayımlanan 5411 sayılı BankK ile de bağımsızlık, etkinlik ve kapasite açısından güçlendirilerek günümüzdeki halini almıştır. BDDK tarafından 10.03.2007 tarihli, 26478 RG sayılı "Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik md. 24'te "kart sahiplerine yapılacak olan bildirimler ve banka kartı sözleşmelerinde yer alması gereken hususlar detaylı bir şekilde düzenlenmiştir (Erişim Tarihi: 06.06.2025, <https://www.bddk.org.tr/KurumHakkinda/>). Bknz. **İşgüzar**, s. 12.



Yine ilgili kanunda, genel işlem koşullarına ilişkin olarak bazı kayıtların hükümsüzlüğü açıkça düzenlenmiştir<sup>645</sup>. Bununla birlikte, kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmadığından, standart sözleşmelere yönelik denetim, Türk Borçlar Kanunu (TBK) ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK)<sup>646</sup> kapsamında yapılmaktadır.

### ***b. Kiralık Kasa Sözleşmesindeki Kayıtların Denetimi***

Kiralık kasa sözleşmelerinde, tıpkı diğer sözleşmelerde olduğu gibi sözleşmenin tarafları, kiralanacak olan kasanın numarası, sözleşmenin süresi, sözleşme ve depozito bedeli, tarafların sorumluluğu, tarafların hak ve yükümlülükleri, sözleşmenin sona ermesi ve bankanın sorumluluktan kurtulmasına ilişkin kayıtlar yer almaktadır<sup>647</sup>. Genel işlem

---

<sup>645</sup> **Bknz.** 5464 sayılı BKKK md. 24: "Sözleşme Şartları" ile md. 26: "Faiz Hesaplanması". Bu hükümler özel nitelikte düzenlemelerdir. Bu nedenle ayrıca TBK md. 25'e göre içerik denetiminin yapılmasına lüzum yoktur. Bu geçersizlik, TBK md. 27 kapsamında değerlendirilmektedir. Bknz. **Tekinalp**, s. 386.

<sup>646</sup> TKHK md. 5'te tüketicilere yönelik haksız şartlar düzenlenmiştir. Bknz. **Koyuncu: Tüketici**, s. 29.

<sup>647</sup> **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493; **Bauen/ Rouiller**, s. 186; **Bayram**, s. 53. Örneğin Ziraat Bankası matbu sözleşme md. 8 şu şekildedir: "Kiracı/Kiracılar, kasanın içine konulan eşyaların değer ve miktarından, değerinin azalmasından, hasara uğramasından veya ziyaından Bankanın sorumlu olmadığını kabul ve beyan eder. Banka, ayrıca, terör olayları ve yangın, sel, deprem gibi doğal afetler sonucu kasa muhteviyatının uğrayabileceği zararlardan ve/veya kasanın Kiracı/Kiracılar tarafından işbu sözleşme hükümlerine aykırı kullanımından doğabilecek hasarlardan ve değer eksilmelerinden

koşullarını içeren standart sözleşme olarak hazırlanan bu sözleşme hükümlerinin, öncelikle yürülük denetimine tabi tutulması gerekmektedir<sup>648</sup>. Yürülük denetiminin amacı, bir genel işlem koşulunun sözleşmeye dahil olup olmadığının belirlenmesidir<sup>649</sup>. Bu denetimden geçemeyen genel işlem koşulları sözleşme kapsamında yazılmamış sayılır. TBK md. 22'ye göre, sözleşmenin yazılmamış sayılan genel işlem koşulları dışındaki hükümleri geçerliliğini koruyarak kısmi hükümsüzlük yaptırımını uygulanmaktadır<sup>650</sup>. Aynı hükmün devamında bu sözleşmeyi düzenleyen (*banka*) bu

---

sorumlu değildir". Ayrıca *Kaplan*, "kiralık kasa muhteviyatı" başlığında sözleşmede yer alan tüm kayıtları açıklamıştır. Bknz. **Kaplan**, s. 220-221.

<sup>648</sup> **Hoyningen-Huene**, s. 34, Rn. 47.

<sup>649</sup> Kiralık kasa sözleşmelerinde bankalar tarafından tek taraflı olarak hazırlanan standart hükümler, çoğu kez genel işlem koşulu niteliği taşımakta olup, bu hükümler şekil, içerik ve yorum denetimine tabidir. Şekil denetiminde hükümlerin açık ve anlaşılır olması; içerik denetiminde dürüstlük kuralı ve menfaat dengesi; yorum denetiminde ise belirsizliklerin zayıf taraf lehine değerlendirilmesi esas alınır. Bu üç aşamalı denetim sistemi TBK'da benimsenmiştir. İsviçre hukukunda da benzer biçimde, Obligationenrecht (OR) Art. 8 vd. kapsamında dürüstlük ve bilgilendirme ilkeleriyle paralel bir yaklaşım benimsenmiştir. Dolayısıyla, bankaların hazırladığı kiralık kasa sözleşmelerinde, müşterinin gerçek iradesine aykırı hükümler hem Türk hem İsviçre hukukunda geçerlilik kazanmaz; bu düzenleme bankacılıkta sözleşme özgürlüğü ile taraf koruması arasında adil bir denge kurmayı amaçlamaktadır. Bknz. **Schwintowski**, s. 53, N. 11; **Eren: Genel Hükümler**, s. 235, N. 638-642; **Antalya/ Acar/ Durgun Aslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 112-113.

<sup>650</sup> **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 169. Yazılmamış sayımanın "yok" hükmünde olduğuna ilişkin aynı yönde bknz. **Şeker**, Muzaffer, *Yazılmamış Sayılma*, On iki Levha

hükümlerin geçersizliğini bilseydi bu sözleşmeyi yapmayacağını ileri sürememektedir<sup>651</sup>.

#### ***aa. Genel İşlem Koşulunu Müşterinin Onayına Sunma***

Bir sözleşme metninde yer alan genel işlem koşullarının geçerli olabilmesinin ön şartı, bu koşulun müşteriye sunulması ve müşteri tarafından kabul edilmesidir<sup>652</sup>. Müşteriye sunulan bu koşul, müşteri tarafından bilinmeli ve öğrenilmelidir<sup>653</sup>. Uygulamada, bankacılık sözleşmelerinin çok sayıda hüküm içermesi ve bu nedenle

---

Yayınları, İstanbul, 2015, s. 80; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 163; **Eren: Genel Hükümler**, s. 235, N. 645; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 74. Ayrıca yaptırım ne yokluk ne de kesin hükümsüz olduğuna yönelik bkz. **Antalya/ Acar/ Durgun Aslan/ Görgeç/ Yelkenci**, s. 116. *Yazar*, yazılmamış sayılma kavramını kesin hükümsüzlükten ağır yokluktan daha hafif bir geçersizlik şekli olarak ifade etmiştir. *Kanaatimizce* konu kapsamında, BGB Art. 306'da ifade edildiği üzere "*kısmî hükümsüzlük*" kavramı daha uygun bir ibaredir. Aynı yönde bkz. **Kaplan**, s. 119.

<sup>651</sup> **Reisoğlu: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 158.

<sup>652</sup> **Ulmer/ Brandner/ Helsen**, s. 19, Rz. 39; **Solmaz**, s. 82; **Kaplan**, s. 54. Yargıtay 13. HD, bir kararında, tarafların müzakeresi sonucu oluşmayan, tek taraflı hazırlanan standart sözleşmelerdeki şartların, tüketici aleyhine dengesizliğe yol açması durumunda "haksız şart" sayılacağı belirtilmiştir. Karar için **bkz.** E. 2012/21461, K. 2012/25209, T. 08.11.2012 (Erişim Tarihi: 14.05.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>653</sup> İsviçre Federal Mahkemesi, bankanın kasa hizmetlerinde, müşterinin bilgilendirilmesi ve risklerin açıkça bildirilmesi yükümlülüğünün altı çizilmiştir. Karar, banka-müşteri ilişkisinde güven unsurunun kamu düzeni açısından da korunması gerektiğini belirtir. **Bknz.** BGE 138 III 755, Entscheid des Bundesgerichts vom 14. November 2012, <https://www.bger.ch/index/jurisdiction/> (Erişim Tarihi: 14.05.2024).

oldukça kapsamlı metinler halinde hazırlanması, her bir koşulun ayrıntılı olarak incelenmesini çoğu zaman mümkün kılmamaktadır<sup>654</sup>. Ancak müşterinin ilgili koşulu öğrenme imkânının olması da geçerlilik bakımından yeterli kabul edilmektedir<sup>655</sup>. Müşterinin bu koşulu kabulü açık ya da zımni olarak yapabilmesi de mümkündür<sup>656</sup>. Bir genel işlem koşulunun zımni olarak kabul edilebilmesi için müşterinin bu koşulun varlığını ve bankanın bu koşulu sözleşmenin bir parçası haline getirme isteğini de bilmesi

---

<sup>654</sup> **Tekinalp**, s. 387; **Kaplan**, s. 108. Dava konusu olayda, davacı vekili müvekkilinin zayıf konumda olduğunu ve bankanın dayattığı aleyhe hükümlerin genel işlem koşulu ve haksız şart olduğunu savunarak iade talep etmiştir. Ancak mahkeme, davacının tacir olması nedeniyle basiretli davranma yükümlülüğü altında olduğunu, ödeme planlarında ücret ve komisyonların açıkça belirtilmesi ve yetkili temsilcinin imzasının bulunmasının bu kesintilerin taraflar arasında eşit şartlarda müzakere edildiğine karine teşkil ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, diğer bankaların *emsal uygulamaları* ile karşılaştırma yapıldığında davalı bankanın yaptığı kesintilerin makul olduğu ve finans sektöründe bu tür masraf tahsilatlarının yerleşmiş bir "ticari teamül" olduğu sonucuna varılarak, kesintilerin sözleşmeye, bankacılık uygulamalarına ve mevzuata uygun olduğuna karar verilmiş ve dava reddedilmiştir. **Bknz.** İstanbul BAM 13. HD, E. 2022/2106, T. 2025/737, T. 02.05.2025 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>655</sup> **Kurşun**, s. 97; **Solmaz**, s. 82. Ayrıca *Şeker*, genel işlem koşulu sayılabilme ölçütünü daha geniş olarak değerlendirerek; koşulun öğrenilmesi sağlama, koşul hakkında bilgi verme ve kabul denetimlerinin tamamının başarılı bir şekilde gerçekleşmesi gerektiğini savunmaktadır. **Bknz.** *Şeker*, s. 38. Aynı yönde **bknz.** **Eren/ Dönmez Şerh**, s. 681-682.

<sup>656</sup> **Kaplan**, s. 107; **Solmaz**, s. 83.

gerekmektedir<sup>657</sup>.

Genel işlem koşullarının müşteri tarafından kabul edilip imzalanması müşteri ile banka arasında bir hukuki ilişkinin meydana gelmesini tek başına sağlamaz<sup>658</sup>. Bu

---

<sup>657</sup> **Tekinalp**, s. 273. Alman Federal Adalet Divanı'nın (BGH) XI. Hukuk Dairesi, 19 Kasım 2024 tarihli kararında, bankaların müşterilere yönelik genel işlem koşullarına (AGB) koyduğu "*susma/sessizlik onay sayılır*" hükmünün tüketici ilişkilerinde geçersiz olduğuna karar vermiştir. Bu doğrultuda, bankanın müşteriden etkin bir rıza beyanı almadan yeni ücretleri uygulaması hukuka aykırı bulunmuş; müşteri tarafından ödenen hesap yönetim ve kart ücretlerinin sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde (BGB Art. 812) iadesine karar verilmiştir. Mahkeme ayrıca, müşterinin uzun süre itiraz etmemesinin ya da hesabı kullanmaya devam etmesinin, açık rıza yerine geçemeyeceğini vurgulamıştır. Banka ile müşteri arasında geçerli bir ücret değişikliği ancak açık ve bilinçli bir onayla mümkündür. Karar için **bknz.** <https://www.bundesgerichtshof.de> (Erişim Tarihi: 12.05.2025).

<sup>658</sup> Bu karar bankalar tarafından genel kredi ve teminat sözleşmeleri kapsamında tahsil edilen kredi tahsis ve değerlendirme ücreti, bilirkişi ücreti ve hesap işletim ücreti gibi kesintilerin iadesi talebine ilişkindir. İlk derece mahkemesi, davalı bankanın bu ücretleri 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve ilgili Merkez Bankası Tebliği (2006/1) çerçevesinde mevzuata uygun bularak davayı reddetmiştir. Ancak Yargıtay, kararı davacı yararına bozmuştur, çünkü dosya kapsamındaki bazı genel kredi sözleşmelerinin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden sonra imzalandığı ve bu sözleşmelerin TBK md. 20-25'te düzenlenen genel işlem koşulları denetimine tabi tutulması gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay, mahkemenin, sözleşmelerin tamamını getirtip tarihlerini gözeterek, davalı banka tarafından yapılan kesintilere ilişkin önceden

koşullar, kasa kiralama işleminin tamamlanması ile hüküm ve sonuç doğurmaktadır<sup>659</sup>.

Kiralık kasa müşterisinin yabancı uyruklu<sup>660</sup> ve Türkçe bilmiyor olması durumunda, genel işlem koşullarının dünya dillerinden birine tercüme edilerek sunulması gerekmektedir<sup>661</sup>. Müşterinin yabancı uyruklu bir tacir olması durumunda ise daha farklı bir belirleme yapılmaktadır. Buna göre, tacir olan müşterinin olağan kiralık kasa sözleşmesinde yer alan genel işlem koşullarını bildiği ya da sözleşmede bu koşulların yer alabileceğini ön görmesi gerektiği dikkate alınmaktadır<sup>662</sup>.

---

bilgilendirme yapıp yapılmadığı, miktar ve oranların sözleşmede yer alıp almadığı ve bankanın bu oranları Merkez Bankası'na bildirip bildirmediği gibi hususları incelemeyen, eksik incelemeye dayalı olarak karar vermesinin doğru olmadığına hükmetmiştir. Bu nedenle karar, söz konusu eksikliklerin giderilmesi için bozulmuştur. **Bknz.** 11. HD, E. 2016/13802, K. 2018/4732, T. 25.06.2018 (Erişim Tarihi: 14.05.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>659</sup> **Akipek**, Şebnem, *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999, s. 224; **Yılmaz**, Süleyman, *Hukuki Açısından İnternet Bankacılığı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 91; **Solmaz**, s. 83, **Kaplan**, s. 107.

<sup>660</sup> Konu hakkında açıklamalar için **bknz.** Bölüm I, s. 37 vd.

<sup>661</sup> **Staub**, Herman, *Handelgesetzbuch Grosskommentar*, 3. Cilt, 1981, s. 1276. Aksi yönde bknz. **Çınar**, s. 167. *Çınar*, genel işlem koşullarının ilgili ülkenin dilinde açık ve anlaşılır şekilde yazılmasını yeterli bulup, tercüman desteğinin müşterinin inisiyatifine bırakılması gerektiğini belirtmiştir.

<sup>662</sup> **Solmaz**, s. 83; **Staub**, s. 1268-1269. Ayrıca, genel işlem koşullarının müşteriye sunulması anında müşterinin fiil ehliyetinin bulunması yeterli olup, müşterinin sonradan

Genel işlem koşulları yalnızca kiralık kasa sözleşmesinin aslında değil, eki olan diğer belgelerde de düzenlenmiş olabilmektedir. Uygulamada banka tarafından müşteriye birden fazla evrakın imzalatıldığı düşünüldüğünde sözleşmenin geçerliliği sorusu akla gelmektedir. TBK md. 20 /1’de genel işlem koşullarını, sözleşme metninde veya ekinde yer alması, kapsamı, yazı türü ve şekli, nitelendirmede önem taşımadığı düzenlenmiştir<sup>663</sup>.

#### ***bb. Koşulların Açık ve Anlaşılır Olması***

Bir genel işlem koşulunun yürürlük denetiminden geçebilmesi için açık ve

---

fiil ehliyetini kaybetmesi durumu, genel işlem koşullarının dolayısıyla sözleşmenin geçersiz hale gelmesini etkilememektedir.

<sup>663</sup> Aynı yönde bkz. **Şener**, s. 142. *Şener*'e göre uygulamada banka tarafından müşteriye bankacılık sözleşmeleri imzalatılırken genel işlem koşullarının yer aldığı birden çok belge imzalatılmaktadır. Müşteri, imzaladığı belgelerin içeriğini bilmemekte ve çoğu zaman bankanın yoğunluğuna bağlı olarak bilebilecek durumda da olmamaktadır. Ancak güven kuramı gereğince bu koşullara sesini çıkarmayan müdiin koşulları kabul ettiği varsayılmaktadır. Bankanın sonradan bu koşulları, kiralık kasa sözleşmesinin içeriği haline getirmek istemesi haklı olduğunu göstermektedir. Aksi görüş için bkz. **Solmaz**, s. 84; **Çınar**, s. 74; **Ulmer/ Brandner/ Hensen**, BGB Art. 305, Rn. 60, s. 120. Bu yazarlar *Şener*'in aksine, TBK ve TKHK kapsamında değerlendirmede bulunarak, genel işlem koşullarının müşterinin bilgisine ve dikkatine sunulduğunun ispatını bankaya yüklemektedirler. **Kaplan**, s. 55'te kiralık kasa sözleşmesine atıf yapılmak suretiyle müşteriye verilen banka hesap cüzdanı vb. belgelerde yer alan genel işlem koşullarının zımnen de olsa kabul edildiğinden bahsetmektedir.

anlaşılır olması gerekmektedir<sup>664</sup>. Ayrıca, genel işlem koşullarının müşteri tarafından şeffaf ve anlaşılır olması; kullanılan dilin ve detayların müşterinin açıkça kavrayabileceği şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Böylece müşterinin sözleşmeyi anlamasına hiçbir engel teşkil edilmemelidir<sup>665</sup>. Ancak bankanın yapmış olduğu bu düzenlemenin, sadece kiralık kasa sözleşmesini kapsadığı, bankanın tüm bankacılık sistemini müşteriye anlatmak ve öğretmekle yükümlü olmadığını unutmamak gerekir<sup>666</sup>. Çünkü müşterinin kiralık kasa sözleşmesi ile altına girdiği yükümlülükler, varsa ödemesi gereken ücret, depozito, faiz oranı, sözleşmenin ifasında bizzat müşteriye etkileyecek hususların bilgilendirme kapsamına alınması ve uygun bir dil kullanımı gerekmektedir<sup>667</sup>. Ayrıca, metnin yazımında kullanılan punto, metnin uzunluğu gibi şekli konular da metnin açık ve anlaşılır olmasını dil kadar etkilemektedir. Sayfalarca uzunlukta olan ve çok küçük harflerin kullanıldığı genel işlem koşulu içeren metinler, açık ve anlaşılır olarak kabul

---

<sup>664</sup> TBK md. 21: "Karşı tarafın menfaatine aykırı genel işlem koşullarının sözleşmenin kapsamına girmesi, sözleşmenin yapılması sırasında düzenleyenin karşı tarafa, bu koşulların varlığı hakkında açıkça bilgi verip, bunların içeriğini öğrenme imkânı sağlamasına ve karşı tarafın da bu koşulları kabul etmesine bağlıdır. Aksi takdirde, genel işlem koşulları yazılmamış sayılır. Sözleşmenin niteliğine ve işin özelliğine yabancı olan genel işlem koşulları da yazılmamış sayılır". Bknz. **Solmaz**, s. 85; **Kaplan**, s. 102-103.

<sup>665</sup> **Huber**, Christian, *Bankrecht*, NomosVerlagsgesellschaft, Baden, 2001, s. 153; **Graf**, Georg, *Bankvertragsrecht*, 6. Bası, Wien, 2020, s. 2; **Solmaz**, s. 85; **Ulmer/ Brandner/ Hensen**, BGB § 305 Rz. 65, s. 124.

<sup>666</sup> **Çınar**, s. 165; **Kaplan**, s. 55; **Solmaz**, s. 85; **Arora**, s. 234.

<sup>667</sup> **Ulmer/ Brandner/Hensen**, Rz. 59, s. 26; Rz. 42b s. 1414; **Solmaz**, s. 86.



edilmemektedir<sup>668</sup>. TKHK ile 5464 sayılı BKKK'da, genel işlem koşullarının şekline ilişkin detaylı düzenlemelere yer verilmiştir. Böylelikle genel işlem koşullarına ait asgari unsurlar belirlenmiş; belirlenen bu unsurlar kiralık kasa sözleşmesi bakımından da geçerli hale gelmiştir<sup>669</sup>.

### *cc. Olağan Dışı Kayıtlar*

Kiralık kasa sözleşmesinde ya da genel işlem koşullarında yer alan ve alışılmışın (*ungewöhnlich*) dışında kalan kayıtlar, başka herhangi bir koşul aranmaksızın TBK md. 21/2'ye göre yazılmamış sayılmaktadır<sup>670</sup>. Bu nitelikteki kayıtlar, diğer tarafın bilgisine sunulmuş olsa da yazılmamış kabul edilmektedir<sup>671</sup>.

Bankanın kiralanan kasa içerisindeki eşyalardan sorumluluk kabul etmeyeceğine ilişkin ve müşterinin kusuru ile meydana gelen olaylarda, banka ağır kusuru dışında hiçbir şekilde sorumlu olmayacağına dair kayıtlar; kasadaki eşyaların çalınması veya

---

<sup>668</sup> **Çınar**, s. 164; **Solmaz**, s. 86. Federal Mahkeme bir kararında, bankaların sözleşmelerinde kullanılan genel işlem koşullarının, ancak müşterinin makul biçimde anlayabileceği ve açıkça kabul ettiği durumlarda geçerli olabileceğini ifade etmiştir. **Bknz.** BGE 123 III 35, Entscheid des Bundesgerichts vom 6. März 1997 (Erişim Tarihi: 16.05.2025, <https://www.bger.ch/index/jurisdiction/>).

<sup>669</sup> **Solmaz**, s. 86.

<sup>670</sup> **Tekinalp**, s. 390.

<sup>671</sup> **Kılıçoğlu Genel Hükümler**, s. 172 vd; **Kaplan**, s. 106; **Solmaz**, s. 86. Önceden hazırlanmış sözleşme hakkında diğer tarafa bilgi verilmiş olması yeterli değildir. Sözleşme anlaşılabilir ve okunabilir bir şekilde hazırlanmış olmalı ve diğer tarafa sözleşme hakkında yeterli bilgi verilmiş olmalıdır.

kaybolması riskini müşteriye yükleyen olağan dışı hükümler niteliğindedir<sup>672</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde genel kural, sözleşmeye yabancı olan ve sözleşme dışında kalan genel işlem koşullarının hükümsüz olmasıdır<sup>673</sup>. Zira müşteri, genel işlem koşullarının beklenen sınırlar içerisinde düzenlendiğine güvenmekte ve sözleşmeyi akdetmektedir. İşte bu beklenen hükümlerin dışında kalan tüm koşullar olağan dışı (*şaşırtıcı*) kayıt olarak kabul edilmektedir<sup>674</sup>. Bu kayıtlar ile müşterinin beklenmedik sözleşme hükümlerinden korunması amaçlanmaktadır<sup>675</sup>. O halde, bankacılık

---

<sup>672</sup> **Kaplan**, s. 132.

<sup>673</sup> İsviçre federal mahkemesi genel işlem koşulu (AGB) geçerli şekilde dahil edilmiş olsa bile “alışılmadık (ungewöhnlich)” hükümlerin bağlayıcılığı için özellikle dikkat çekilmesi gerekir (kalın yazım vb.), aksi halde tarafı bağlamaz. Karar için **bknz.** BGE 109 II 452, T. 06.10.1983 (Erişim Tarihi: 20.05.2024, [www.servat.unibe.ch/dfr/bge/](http://www.servat.unibe.ch/dfr/bge/)).

<sup>674</sup> Kiralık kasa işlemlerinde olağan dışı durumların tespiti için bazı kayıtlar ve bulgular dikkate alınır. Mesai saatleri dışında ya da resmî tatillerde kasanın açılması, müşterinin alışılmadık sürelerle kasada kalması, kasada başkasının bulunması, kamera kayıtlarında kesinti veya silinme olması, eksik veya çelişkili giriş logları, yetkisiz erişimler, kilit hasarı, mühür bozulmaları, yangın ya da su baskını gibi olaylar ve teftiş raporlarındaki tutarsızlıklar şüpheli olarak değerlendirilmektedir. Bu tür bulgular, güvenlik ve şeffaflığın sağlanmasında oldukça önemlidir. **Bknz. Reisoğlu: Şerh**, s. 302-302; **Bayram**, s. 75; **Lotz**, s. 41.

<sup>675</sup> "*Olağan dışı kayıt, müşterinin sözleşmeye onay verirken hesaba katmadığı, sonuçlarını tahmin etmediği kayıtlardır*". **Bknz. Solmaz**, s. 87; **Tekinalp**, s. 277; **Kaplan**, s. 112. O halde kiralık kasa sözleşmelerinde bankanın sorumsuzluk kaydı, kasa içeriği üzerinde rehin hakkı kurması vb. hükümler olağan dışı kayıt olarak kabul edilmelidir.

sözleşmeleri ve dolayısıyla kiralık kasa sözleşmesinde yer alan olağan dışı kayıtlar geniş yorumlanmaktadır<sup>676</sup>. Ancak *ŞEKER*'e göre olağandışı kayıtlar, kiralık kasa sözleşmesini akdeden müşteri lehine ise bu durumda hükümsüz sayılmamalıdır<sup>677</sup>.

## 8§. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNE KAMU HUKUKU KAYNAKLI MÜDAHALELER<sup>678</sup>

Kiralık kasa sözleşmesi, kural olarak taraflar arasındaki özel hukuk ilişkisine dayanan ve bankanın müşteriye kasaya erişim imkânı sağlama borcu ile müşterinin bedel ödeme yükümlülüğü etrafında şekillenen sürekli edimli bir sözleşmedir<sup>679</sup>. Bununla birlikte, söz konusu sözleşmeden doğan hak ve yetkiler, mutlak ve sınırsız nitelikte olmayıp, belirli hallerde kamu hukuku kaynaklı müdahalelere konu olabilmektedir<sup>680</sup>.

---

<sup>676</sup> **Solmaz**, s. 87; **Battal**, Ahmet, *Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu*, Ankara, 2001, s. 193.

<sup>677</sup> **Şeker**, s. 48.

<sup>678</sup> Özellikle kiralık kasaların, kara para aklama veya suçtan elde edilen gelirlerin gizlenmesi gibi cezai amaçlarla kullanılabileceği durumlarda, idari veya cezai tedbirlerin uygulanması söz konusu olabilir. Bu kapsamda, kiralık kasaya el konulması da müsadere anlamına gelebilir. Konuyla ilgili detaylı bilgiler için bkz. **Roesle**, s. 191; **Tekinalp**, s. 8.

<sup>679</sup> **Emch/ Renz**, Rn. 806 ff; **Roesle**, a.g.e, s. 12; **Kaplan**, s. 218; **Demirsatan**, s. 62.

<sup>680</sup> Malvarlığı dondurma tedbirleri, mülkiyet hakkını ortadan kaldırmayan geçici idari önlemler niteliğindeyken; müsadere, mahkeme kararıyla mülkiyetin kamuya geçirilmesini sonuçlayan nihai bir güvenlik tedbiridir. Bu ayrım için bkz. TCK md. 54-55; **Özbek**, Veli Özer / **Doğan**, Koray / **Bacaksız**, Pınar, *Ceza Muhakemesi Hukuku*,

*TEKİNLALP*, bu durumu banka hukuku kapsamının genişlemesi olarak ifade etmektedir<sup>681</sup>. Bilhassa uluslararası yaptırım kararlarının iç hukuka aktarılması suretiyle alınan malvarlığı dondurma tedbirleri, kiralık kasa sözleşmesinin ifasını doğrudan etkileyen önemli sınırlamalar arasında yer almaktadır<sup>682</sup>.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları doğrultusunda alınan malvarlığı dondurma tedbirleri kapsamında, belirli kişilere ait Türkiye’de bulunan tüm malvarlıkları, banka hesapları ve alacakların yanı sıra kiralık kasa mevcutları da dondurma kapsamına dâhil edilebilmektedir<sup>683</sup>. Bu tür tedbirler, ilgili kişinin kiralık kasa üzerindeki tasarruf

---

Ankara, 18. Baskı, Seçkin Yayınları, s. 358. Karar için **bknz.** AYM, E.2014/176, K.2015/53, 16.07.2015 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, anayasa.gov.tr).

<sup>681</sup> **Tekinalp**, s. 8.

<sup>682</sup> T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu md. 5 uyarınca alınan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanı kararları, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yaptırım kararları doğrultusunda malvarlığının dondurulmasına ilişkin Resmî Gazete’de yayımlanan kararların listesini içermektedir. **Bknz.** <https://masak.hmb.gov.tr/5-maddeye-iliskin-bakanlar-kurulu-kararlari> (Erişim Tarihi: 30.08.2025).

<sup>683</sup> Malvarlığı dondurulan kişiler başlıklı md. 1 şu şekildedir: " 1) Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2140 (2014), 2216 (2015) ve 2402 (2018) sayılı kararları doğrultusunda ekli Listede belirtilen kişilerin, Türkiye’de bulunan bankalar ve diğer mali kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dâhil olmak üzere, tüm hak ve alacakları ile mal varlıklarının 26/2/2019 tarihine kadar dondurulması ve bu mal varlıkları ile ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığının iznine bağlanması

yetkisini geçici olarak ortadan kaldırmakta; kasa içeriğine erişim, devretme veya kullanma imkânını askıya almaktadır<sup>684</sup>. Bu durumda bankanın, kiralık kasa sözleşmesinden doğan teslim ve erişim sağlama borcunu yerine getirmemesi, sözleşmeye aykırılık ya da kusur olarak nitelendirilemez. Zira bankanın davranışı, sözleşmesel bir tercihe değil, üstün nitelikli bir kamu hukuku yükümlülüğüne dayanmaktadır<sup>685</sup>.

Malvarlığı dondurma tedbirleri, mülkiyet hakkını ortadan kaldıran nihai bir el koyma veya müsadere<sup>686</sup> niteliği taşımamamakla birlikte, geçici ve koruyucu bir idari

---

kararlaştırılmıştır". **Bknz.** 12.03.2018 Tarihli ve 2018/11527 Sayılı Kararnamenin Eki Karar (Erişim Tarihi: 17.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>684</sup> **Birkett**, Daley J., "Asset Freezing at the European and Inter-American Courts of Human Rights: Lessons for the International Criminal Court, the United Nations Security Council and States", *Human Rights Law Review*, C. 20, S. 3, September 2020, s. 522. *Yazar*, kasa hesabının dondurulmasına ilişkin tedbirin kanuna uygun olarak ve meşru bir amaçla alınıp alınmadığını ve ayrıca söz konusu tedbirin, güdülen meşru amaç karşısında orantılı olup olmadığının da dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. **Bknz.** s. 522, dip. 130 naklen (Erişim Tarihi: 17.08.2025, <https://academic.oup.com/hrlr/article/20/3/502/5903910>).

<sup>685</sup> **Tekinalp**, s. 8, N. 1-23; s. 9, N. 1-24.

<sup>686</sup> Kasa içeriğinin müsadere ve ceza hukuku bakımından sonuçları hakkında detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, s. 189-195. Suç faillerinin, hukuka aykırı yollarla elde ettikleri malları muhafaza etmek amacıyla kasa kiralama hizmetlerinden yararlandıkları uygulamada sıklıkla gözlemlenmektedir. Kasa kiralama hizmeti, yüksek güvenlik düzeyi nedeniyle, çalıntı veya suçtan kaynaklanan eşyaların saklanması bakımından failler tarafından güvenli bir muhafaza alanı olarak algılanmaktadır. Bu durum karşısında, kolluk makamlarının ve adli mercilerin, kasa kiralama hizmeti kapsamında muhafaza

tedbirdir<sup>687</sup>. Kiralık kasalar üzerinde uygulanan başlıca geçici tedbirler şunlardır: "a) *Erişimin Geçici Olarak Engellenmesi (Zugriffssperre)*, b) *Kasaların Mühürlenmesi (Versiegelung)*, c) *Muhafaza Altına Alma / Güvence Tedbiri (Sicherstellung)*, d) *Malvarlığı Değerleri Üzerinde Tasarruf Yasağı (Verfügungsverbot)*"<sup>688</sup>. Ancak bu

---

edilen eşyalar üzerinde el koyma yetkisini etkin bir şekilde kullanabilmesi ceza adaletinin sağlanması bakımından zorunluluk arz etmektedir. Ceza muhakemesinde el koyma tedbiri, birden fazla amaca hizmet eden koruma tedbirlerinden biridir. Öncelikle el koyma, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasında belirleyici öneme sahip olan delillerin muhafaza altına alınmasını sağlar. Bunun yanı sıra, ceza muhakemesi mevzuatı uyarınca devlet mülkiyetine geçirilmesi öngörülen eşyaların müsadere edilmesine zemin hazırlar. Son olarak el koyma tedbiri, şüpheli veya sanığın serbest malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisini sınırlandırarak, suçtan doğan bazı alacak ve taleplerin güvence altına alınmasına hizmet eder.

<sup>687</sup> Banka kasalarında bulunan malvarlığı değerleri üzerinde uygulanan geçici idari tedbirler, henüz nihai bir müsadere veya iade kararı verilmeden önce, suçtan kaynaklanan veya delil niteliği taşıyan eşya üzerinde tasarruf yetkisini geçici olarak sınırlandıran, koruyucu ve önleyici nitelikte kamu hukuku müdahaleleridir. Bu tedbirler; Ceza muhakemesi hukukunda koruma tedbiri, İdare hukuku bakımından önleyici–koruyucu idari işlem, Özel hukuk bakımından ise bankanın borç ilişkisi kapsamında katlanma ve muhafaza yükümlülüğü niteliği taşır. Bknz. **Koca, Mahmut/ Üzülmaz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 8. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 59.**

<sup>688</sup> Zürih Kanton Mahkemesi 2019 tarihli bir kararında: "Sanığa ait olup ... numaralı kasada bulunan, 540.000 İsviçre frangı ile 50.000 Euro'dan oluşan ve A. adına kayıtlı olan varlıklar; Zürih Kantonu I. Bölge Savcılığı'nın 14 Mayıs 2019 tarihli el koyma emri ile muhafaza altına alınmış, 22 Ekim 2019 tarihli kararla dondurulmuştur. Söz konusu

tedbirler, kiralık kasa sözleşmesinin fiili işleyişini önemli ölçüde sınırlandırmakta ve sözleşmenin ifasının belirli bir süre için askıya alınmasına yol açmaktadır. Bu yönüyle kiralık kasa, gizlilik ve kişisel kullanım amacıyla tahsis edilmiş bir alan olmakla birlikte, kamu düzeni, uluslararası güvenlik ve finansal sistemin korunması gibi üstün kamu yararlarının söz konusu olduğu hâllerde devlet müdahalesine açık bir malvarlığı unsuru olarak kabul edilmektedir.

## **9Ş. KİRALIK KASA İLE BAĞLANTILI ZİLYETLİK DURUMLARI VE BUNA BAĞLANAN HUKUKİ SONUÇLAR**

Çalışmanın konusu, yalnızca sözleşmenin hukuki niteliği ile sözleşme metninde kullanılan genel işlem şartlarının hukuka uygunluğunun sorgulanması değil; aynı zamanda kiralık kasa sözleşmesinin diğer özel hukuk alanlarına etkisini de

---

varlıkların kesin olarak el konulmuş ve dondurulmuş halde kalmasına karar verilmiş olup, bu meblağların Zürih Kantonal Bankası nezdinde, sanık hakkında hükmedilen yargılama giderleri ve adli para cezasının tahsili amacıyla kullanılması öngörülmüştür. Hükmün tamamının kesinleşmesiyle birlikte, Zürih Kantonu I. Bölge Savcılığı tarafından 14 Mayıs 2019 tarihinde getirilen ve 22 Ekim 2019 tarihinde kısmen kaldırılan, yukarıda belirtilen ... numaralı kasa üzerindeki erişim kısıtlaması tamamen kaldırılacaktır. Bu kapsamda Zürih Kantonal Polisi'ne, kasaya erişimin sağlanabilmesi amacıyla, Zürih Kantonal Polisi'nin delil inceleme biriminde muhafaza edilen ve el konulmuş olan iki adet kasa anahtarını (delil no. ...) kullanması yönünde talimat verilmiştir". **Bknz.** Obergericht des Kantons Zürich, II. Strafkammer, Urteil vom 25. Mai 2021, Geschäfts-Nr. SB200328-O/U/as (Präs. lic. iur. Spiess; Oberrichter/in lic. iur. Stiefel, lic. iur. Schärer; [https://www.gerichte-zh.ch/fileadmin/user\\_upload/entscheide/oeffentlich/SB200328-O1.pdf](https://www.gerichte-zh.ch/fileadmin/user_upload/entscheide/oeffentlich/SB200328-O1.pdf)).

kapsamaktadır. Bu bağlamda, kiralık kasa sözleşmesi ile bağlantılı olarak zilyetlik (*besitz*) durumlarının incelenmesi gerekmektedir. Uygulamada da oldukça öneme sahip bir konu olması nedeniyle, konunun detaylandırılması gerekmektedir<sup>689</sup>.

4721 sayılı TMK hükümlerinin zilyetlikle ilgili olan kısımlarının soyutluğu, aynı zamanda TMK'da yeknesak bir biçimde düzenlenmemiş olması ve ona farklı fonksiyonların yüklenmesi, tarihi Roma ve Alman hukukuna dayanan günümüz zilyetlik kavramının belirlenmesini zorlaştırmaktadır<sup>690</sup>. Zilyetlik kavramının yasal bir tanımının bulunmaması, bu farklılıkların meydana gelmesinin temel nedeni olarak gösterilmektedir<sup>691</sup>. Sonuç olarak, kiralık kasa sözleşmesi bakımından da zilyetlik durumlarının belirlenmesinde farklı gerekçe ve sonuçlar ileri sürülmüştür<sup>692</sup>.

Zilyetliğin temel görünüm şekli, eşya zilyetliğidir (*Sachebesitz/BGB Art. 854 &*

---

<sup>689</sup> Uwe, s. 4.

<sup>690</sup> Roma ve ortak hukukta zilyetlik kavramı için bkz. **Dorn**, *cautio damni*, s. 203; Roma hukukunda *possessio* kavramı ve Roma hukukundaki zilyetlik teorileri için bkz. **Niggli**, *Der Besitz- einengeklarter Grundbegriff des schweizerischen Sachenrecht*, Zürich, 1993, s. 94; **Antalya/ Topuz: Eşya**, s. 187-188. Alman hukukunun zilyetliğin kapsamı ve çeşitliliği ile korunması bakımından etkili olduğu, Roma hukukunun ise özellikle zilyetlikte irade unsurunun kazanılmasında etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle TMK ve ZGB'deki zilyetlik hükümlerinin Pandekt ve Roma hukuklarının etkisinde düzenlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

<sup>691</sup> **Sosnitza**, Olaf, *Besitz und Besitzschutz*, Moh Siebeck, Tübingen 2003, s. 5.

<sup>692</sup> Uwe, s. 4.



ZGB Art. 922)<sup>693</sup>. TMK md. 973'te zilyetliğin temel görünüm şekli, bir şey üzerinde fiili hakimiyet (*tatsächlichen Gewalt*) olarak belirtilmiştir<sup>694</sup>. Zilyetlik kavramı, öğretilerde farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır<sup>695</sup>. Kiralık kasa sözleşmesi kapsamında yalnızca eşya üzerinde kendisi için/ başkası için zilyetlik (*selbständiger Besitz/ unselbständiger Besitz*)<sup>696</sup>, dolaylı/ dolaysız zilyetlik (*Unmittelbarer Besitz/ mittelbarer Besitz*)<sup>697</sup>, tek

---

<sup>693</sup> **Haab**, Rober/ **Simonius**, August/ **Scherrer**, Werner/ **Zobl**, Dieter, *Das Sachenrecht Kommentar, Erste Abteilung, Das Eigentum (Art. 641-729)*, Zürich 1977, s. 686, Rn. 64. **Aybay**, Aydın/ **Hatemi**, Hüseyin, *Eşya Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, Ankara 2014, s. 25; **Sirmen**, s. 41; **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, § 90, Rn. 4; **Sosnitza**, s. 6; **Oğuzman/ Selici/ Oktay Özdemir**, s. 43, N. 275a.

<sup>694</sup> **Ertaş**, Şeref, *Eşya Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara, 2008, s. 74; **Haab/ Simonius/ Scherrer/ Zobl**, s. 275, Rn. 10; **Oğuzman/ Selici/ Oktay Özdemir**, a.g.e, s. 43-44, N. 279; **Sosnitza**, s. 7. Bknz. **Antalya/ Topuz: Eşya**, s. 206.

<sup>695</sup>Bu sınıflandırma için bknz. **Sert Sütçü**, Selin, "Dolaylı-Dolaysız Zilyetlik Kavramlarının Ayırt Edilmesi", *SDÜHFD*, C. 9, S. 1, 2019, s. 261; **Oğuzman/ Selici/ Oktay Özdemir**, s. 57-64.

<sup>696</sup> Zilyetlikten doğan hukuki ilişkinin, talimatı veren kişi ile talimatı yerine getirme yükümlüsü bakımından farklı hükümlere tabi tutulması gerekliliği, hizmet zilyedi kavramını ortaya çıkarmıştır. Bknz. **Antalya/Topuz (Eşya)**, s. 206; **Sirmen**, s. 54-55.

<sup>697</sup> İsviçre Medeni Kanun'u ve 743 sayılı MK'da dolaylı ve dolaysız zilyetlik ayrımıyla ilgili özel bir düzenleme yoktur. 4721 sayılı TMK'ya eklenmesi ile madde gerekçesi şu şekilde ifade edilmiştir: "Yürürlükteki Kanunda ve kaynak İsviçre Medenî Kanununda bu maddeyi karşılayan bir hüküm yoktur. Böyle bir hükmün yürürlükteki Kanunda bulunmaması, Alman Medenî Kanununda yer alan dolaylı zilyetlik ve dolaysız zilyetlik ayrımı ile İsviçre Medenî Kanunu ve yürürlükteki Kanunda yer alan aslî ve fer'i zilyetlik

başına/ birlikte zilyetlik (*Alleinbesitz/ Mitbesitz*), asli/ fer'i zilyetlik<sup>698</sup> kavramları önemlidir<sup>699</sup>. Bankanın hizmet zilyedi sıfatını haiz olup olmadığı hususu, çalışma kapsamında incelenmektedir.

---

ayırımlarının bazen birbirine karıştırılmasına yol açmıştır. Oysa bir önceki maddede sözü edilen asli ve fer'i zilyet ayırımı, zilyedin mal üzerinde iddia ettiği hakka göre yapılan bir ayırımdır. Buna karşılık dolaylı ve dolaysız zilyet ayırımı, malın zilyedin fiilî hakimiyeti altında olup olmaması bakımından yapılmıştır. Bir fer'i zilyet, çoğu kez dolaysız zilyet olmakla beraber bazı hâllerde dolaylı zilyed de olabilir. Bu kavramlar gerekli şekilde ayrılmadığı takdirde, kavram karışıklığı doğabilir. Dolaylı ve dolaysız zilyetlik ayırımı, özellikle zilyetliğin korunmasında önem taşır. Çünkü zilyedin kuvvet kullanma hakkından ilk önce dolaysız zilyetler yararlanırlar". **Bknz.** <https://www.ilhanhelvacidersleri.com/turk-medeni-kanunu/turk-medeni-kanunu-madde-975> (Erişim Tarihi: 14.03.2024).

<sup>698</sup> ZGB md. 920'de düzenlenmiş olan bu kavram için "selbständiger Besitz" ve unselbständiger Besitz" ifadeleri kullanılmıştır. Ancak almanca metinde yer alan bu ifadeler Türk hukukundaki anlamın bire bir karşılığı değildir. Zira asli zilyetlik yerine bağımsız zilyetlik, fer'i zilyetlik yerine de tabi (bağımsız) olmayan anlamına gelen kelimeler yer almaktadır. Medeni Kanunumuz ise asli ve fer'i zilyetlik kavramlarını ZGB'nin Fransızca metnindeki "possession originaire" ve "possession dérivée" kelimelerinin karşılığı olarak ele almıştır. **Bknz. Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir: Eşya**, s. 58 (dip. 35 naklen).

<sup>699</sup> Dolaylı ve dolaysız zilyetlik kavramları, TMK ve ZGB'nin aksine BGB'de Art. 868-871 arasında dört madde olarak düzenlenmiştir. **Bknz.** <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>.

## I. GENEL OLARAK

Kural olarak zilyetlik, eşya üzerinde fiili hakimiyet kuran kişi tarafından kazanılmaktadır<sup>700</sup>. Ancak günlük ilişkilerde bir başkasının talimatı altında, ona bağımlı olarak ve onun adına zilyetlik ilişkisi de kurulabilmektedir<sup>701</sup>. 4721 sayılı TMK'da, başkası için zilyet<sup>702</sup> kavramına yer verilmemiştir<sup>703</sup>. Ancak İsviçre Federal Mahkemesi

---

<sup>700</sup> **Oğuzman/ Seliçi/Oktay Özdemir**, s. 43.

<sup>701</sup> **Antalya/Topuz (Eşya)**, s.208; **Hatemi/ Serozan/ Arpacı**, s. 252; **Akıpek**, s. 183; **Öztan**, s. 678; **Canpolat**, s. 97; **Ayan: Eşya**, s. 67. Bu gibi durumlarda, zilyetlik iradesi o kişi adına yerine getirilmektedir. Bknz. **Antalya/ Topuz (Eşya)**, s. 206; **Sirmen**, s. 54-55.

<sup>702</sup> Zilyetlik iradesiyle elinde bulundurduğu eşya bakımından ne bir ayni hakka ne de bir kişisel hakka sahip olan kişi, kendisi için zilyet olmayıp sadece başkası için zilyet konumundadır. **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 61, N. 316. Başkası için zilyet (possesseur por autrui) kavramını reddeden görüş için bknz. **Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/ Altop**, s. 64, dip. 10a; **Aybay/ Hatemi**, s. 39; **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, Art. 928, s. 1002.

<sup>703</sup> BGB Art. 855'te hizmet zilyetliği olumsuz olarak tanımlanmıştır: "Bir kimse, ev veya işyerinde veya benzeri bir ilişkide, bir başkası adına bir eşya üzerinde fiili kontrol sahibi ise ve bu nedenle eşyaya ilişkin olarak diğerinin talimatlarına uymak zorunda ise, yalnızca diğer kişi zilyettir". Türk ve İsviçre hukuklarında hizmet zilyetliği bakımından kanun boşluğunun varlığını kabul etmek gerekir. TMK md. 1/II kapsamında bu boşluğun giderilmesi gerekmektedir. Eleştiriler için bknz. **Antalya/Topuz (Eşya)**, s. 206; **Stark**, Emil W., *Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht*,

"yardımcı zilyetlik" kavramını açıklarken başkası için zilyetlik kavramını da değerlendirmiştir<sup>704</sup>.

Hizmet zilyedi<sup>705</sup> ise (*Besitzdiener*) başkasının talimatını yerine getirme yükümlüsü olarak fiili hakimiyeti gerçekleştiren kişidir<sup>706</sup>. Bir kişinin zilyet veya hizmet

---

*Schweizerischen Zivilgesetzbuch, IV. Band, Das Sachenrecht, 3. Abteilung, Besitz und Grundbuch, 1. Teilband, Der Besitz, 2007, Art. 919, Rn. 34.*

<sup>704</sup> **Homberger**, Marti, *Fiches Juridiques Suisses*, Rn. 643 ve BGE 81 II 339. **Bknz.** [https://search.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/clir/http/index.php?lang=de&type=highlight\\_simple\\_query&page=1&from\\_date=&to\\_date=&from\\_year=1954&to\\_year=2025&sort=relevance&insertion\\_date=&from\\_date\\_push=&top\\_subcollection\\_clir=bge&query\\_words=BGE+81+II+339&part=all&de\\_fr=&de\\_it=&fr\\_de=&fr\\_it=&it\\_de=&it\\_fr=&orig=&translation=&rank=1&highlight\\_docid=atf%3A%2F%2F81339%3Ade&number\\_of\\_ranks=3&azaclir=clir](https://search.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/clir/http/index.php?lang=de&type=highlight_simple_query&page=1&from_date=&to_date=&from_year=1954&to_year=2025&sort=relevance&insertion_date=&from_date_push=&top_subcollection_clir=bge&query_words=BGE+81+II+339&part=all&de_fr=&de_it=&fr_de=&fr_it=&it_de=&it_fr=&orig=&translation=&rank=1&highlight_docid=atf%3A%2F%2F81339%3Ade&number_of_ranks=3&azaclir=clir), Erişim: 10.07.2025 (Zürich Eyaleti Yüksek Mahkemesi, II Hukuk Dairesi, 25.01.1955).

<sup>705</sup> Hizmet zilyedi kavramı yerine "zilyet yardımcısı" kavramı da kullanılmaktadır. **Bknz. Sirmen**, s. 54; **Oğuzman/ Seliçi/Oktay Özdemir**, s. 61.

<sup>706</sup> **Pulaşlı**, Hasan/**Korkut**, Ömer, *Temel Hukuk*, Karahan Kitabevi, 2011, s. 285; **Çam**, Fatih, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Güveni Kötüye Kullanma Suçu, *İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, YL Tezi*, İstanbul 2019, s. 53; **Antalya/ Topuz (Eşya)**, s. 206; **Sirmen**, s. 54. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında (E. 2019/13, K. 2019/618, T. 22.10.2019) zilyet yardımcısı kavramını açıklamıştır (Erişim Tarihi: 10.09.2024, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Hizmet zilyetliği kavramı BGB Art. 855 ve 860'ta düzenlenmiştir. Ancak TMK'da bu kavrama yer verilmemiştir. BGB Art. 855' e göre: "Başkası hesabına ve onun talimatlarına bağlı olarak eşya üzerinde fiilî hâkimiyet

zilyedi sıfatıyla mı hareket ettiğinin belirlenmesinde, eşya üzerinde bağımsız tasarruf yetkisinin mevcut olup olmadığı, en doğru ayırt edici ölçüt olarak kabul edilmektedir<sup>707</sup>.

Hizmet zilyedinin eşya üzerindeki fiili hakimiyeti, genellikle nispi bir hukuki ilişkiden kaynaklanmaktadır<sup>708</sup>. Bunun tipik örneği ise sözleşmelerdir<sup>709</sup>. Kiralık kasa sözleşmesinin taraflarından, bilhassa bankanın, zilyet veya hizmet zilyedi sıfatlarından hangisine haiz olduğunu belirlemek gerekmektedir. Zira hizmet zilyedi, zilyetliğin

---

*icra eden kişi zilyet değil, zilyet yardımcısıdır; zilyetlik sıfatı talimat veren kişide kalır*". BGB Art. 855'te hizmet zilyedi kavramının, olumsuz olarak tanımlanmıştır. Öğretide ise Türk ve İsviçre hukuklarında, söz konusu kavramla ilgili olarak kanun boşluğunun bulunup ifade edilmektedir. Bknz. **Stark**, Emil W., *Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Schweizerischen Zivilgesetzbuch, IV. Band, Das Sachenrecht, 3. Abteilung, Besitz und Grundbuch, 1. Teilband, Der Besitz, Art. 19-941, 3. Auf., 2001, Art. 919, Rn. 34.*

<sup>707</sup> Bknz. **Öztan**, Bilge, *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2025, s. 677-678; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 61; **Canpolat**, Can, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Güveni Kötüye Kullanma Suçu, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *YL Tezi*, İstanbul 2009, s. 97.

<sup>708</sup> **Kocayusufpaşaoğlu/ Hatemi/ Serozan/Arpacı: Hukuki İşlem**, s. 15; **Ertaş: Eşya**, s. 78.

<sup>709</sup> **Antalya/ Topuz (Eşya)**, s. 209. Tez çalışmamızın temelini oluşturan kiralık kasa sözleşmesi de bu bakımdan banka ile müşteri arasında hizmet zilyetliğinin varlığına temel oluşturup oluşturmadığı sorusu belirlenmelidir.

hukuki durumundan ve zilyetliği savunma haklarından yararlanamazken<sup>710</sup>; zilyet, zilyetliğe ilişkin her türlü haktan yararlanmaktadır<sup>711</sup>.

Kasa ve muhtevası üzerindeki zilyetlik başlığında daha geniş bir biçimde ifade edildiği üzere banka, kasa anahtarı üzerinde zilyet, kasa dış kapağı<sup>712</sup> üzerinde zilyet, çelik kasa üzerinde zilyet<sup>713</sup>, kasanın içinde bulunduğu kasa dairesi<sup>714</sup> üzerinde zilyettir<sup>715</sup>.

## II. KASA VE MUHTEVİYATI ÜZERİNDEKİ ZİLYETLİK DURUMLARININ ZİLYETLİĞİN TÜRLERİNE GÖRE BELİRLENMESİ

### A. Kasa Anahtarı Üzerindeki Zilyetlik

Banka kiralık kasalarında zilyetlik durumu, müşteri ile banka arasında yapılan

---

<sup>710</sup> Aksi görüş için bnkz. **Antalya/Topuz (Eşya)**, a.g.e, s. 212. Bu *yazarlar*, hizmet zilyedinin de her türlü gasp ve saldırıyı kuvvet kullanarak defedebileceğini ifade etmektedir (TMK md. 981). Hizmet zilyedi emin sıfatıyla zilyet sayılmadığından, güveni kötüye kullanma suçu yerine (TCK md. 155), hırsızlık suçunun (TCK md. 141) oluşacağına ilişkin bknz. **Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/ Altop**, s. 67.

<sup>711</sup> **Schönle**, s. 277; **Akyol: Sözleşme**, s. 147; **Kaplan**, s. 212; **Bayram**, s. 56; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 63; **Sirmen**, s. 56.

<sup>712</sup> **Bayram**, s. 56; **Kaplan**, s. 223;

<sup>713</sup> **Schönle**, s. 277; **Kaplan**, a.g.e, s. 222.

<sup>714</sup> **Tekinalp**, s. 470; **Kaplan**, a.g.e, s. 223.

<sup>715</sup> **Bknz.** Bölüm II, s. 211 vd; **Kaplan**, s. 222-224.

sözleşmenin niteliği ve içeriği itibarıyla belirlenmektedir<sup>716</sup>. Kiralık kasa hizmeti, bankanın kasayı müşterinin kullanımına tahsis etmesiyle başlamakta olup, müşteri bu hizmet kapsamında kasayı kullanma hakkını elde etmektedir<sup>717</sup>. Müşteri, kiralık kasanın münhasıran kullanıcısı olup, kasanın bir anahtarına sahiptir ve bu durum müşterinin zilyetliğini meydana getirmektedir<sup>718</sup>.

Kiralık kasa sistemlerinde anahtar sayısı, zilyetlik durumunu etkileyen temel faktörlerden biridir. Uygulamada kiralık kasalar, banka müşterisinin tek başına kullanabildiği “*tek anahtarlı*” ve müşteri ile bankanın birlikte hareket ederek açabildiği “*iki anahtarlı*” kasalar olarak ayrılabilir<sup>719</sup>.

İki anahtarlı kasalarda anahtarlardan biri bankanın, diğeri ise müşterinin zilyetliğine bırakılmakta ve böylelikle kasaya erişim sağlanmaktadır<sup>720</sup>. Bu kasa türünde

---

<sup>716</sup> Schinnerer/Avanchi, s. 183; Antalya/Topuz (Eşya), s. 212.

<sup>717</sup> Roesle, s. 2; Uwe, s. 4; Dorn, s. 15; Lotz, s. 14; Arpagaus/ Stadler/ Werlen, s. 492, Rn. 1716; Akyol: Sözleşme, s. 143.

<sup>718</sup> Uwe, s. 14.

<sup>719</sup> Uygulamada tek anahtarlı kiralık kasa hizmeti ülkemizde yalnızca İstanbul şubesinde yer alan, 7/24 ulaşılabildiği için robotik kasa olarak adlandırılan kasalarda bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda, kiralık kasalar üzerindeki zilyetlik durumlarını açıklarken “iki anahtarlı kasalar” dikkate alınmıştır. Bknz. Bayram, s. 51; Lotz, a.g.e, s. 11; Arpagaus/ Stadler/ Werlen, s. 493, Rn. 1721; Schinnerer/Avanchi, s. 185; Heinz, s. 2; Akyol: Sözleşme, s. 148.

<sup>720</sup> Bu husus özellikle çift anahtarla açılabilen kasalarda bankada bulunan kılavuz anahtar adı verilen ikinci anahtarın varlığı ile açıklanmaktadır. Bknz. Akyol, s. 147; Schönle, s. 276-277; Meitner, s. 47; Roesle, s. 66; Lotz, s. 11. Ayrıca bknz. Yargıtay 6. CD, E.

banka ile müşteri kasanın açılma anında birlikte ve aktif olarak rol oynamaktadırlar<sup>721</sup>. İki anahtarla açılabilen kiralık kasalarda<sup>722</sup>, taraflardan her biri kendi fiili hakimiyetinde bulunan anahtarın dolaysız ve aslî ya da fer'î zilyedidir<sup>723</sup>.

---

2011/22799, K. 2014/8691, T. 29.04.2014 (Erişim Tarihi: 17.06.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>721</sup> **Bayram**, s. 51; **Tekinalp**, s. 469.

<sup>722</sup> Bu sistemde, zilyetlik türleri arasında dolaylı zilyetlik ve dolaysız zilyetlik ayrımı ön plana çıkar. Bknz. **Kaplan**, s. 223. Bankanın kasayı koruma ve gözetme yükümlülükleri ile müşterinin kasayı münhasıran kullanma yetkisi, kiralık kasa sözleşmesinde zilyetlik ilişkisinin karmaşık ve iş birliğine dayalı bir nitelik taşımasına yol açmaktadır. Bu ilişkide müşteri, kasa içeriği üzerinde fiilî hâkimiyet ve kullanım yetkisini haizken; banka, sistem yöneticisi sıfatıyla güvenliğin sağlanması ve denetim işlevlerini yerine getirmektedir. **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493, Rn. 1722; **Dorn**, s. 3. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. HD, "*Davacılar vekili, müvekkillerinin davalı bankada kiralık kasası olduğunu, 19/02/2013 tarihinde davalı bankaya gittiklerinde kasanın boşaltılmış olduğunu gördüklerini, ilgili kasanın biri müvekkillerinde diğer davalı bankada olan iki anahtarla açılması gerekirken olay günü kasanın davalı bankada bulunan anahtarla açıldığını...*" şeklinde hüküm kurulmuştur (E. 2019/1842 K. 2021/1020, T. 01.07.2021), Aynı yönde **bknz.** İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2014/213 K. 2019/619, T. 25.04.2019 (Erişim Tarihi: 17.06.2025, [lexpera.com.tr](http://lexpera.com.tr)).

<sup>723</sup> **Roesle**, s. 27. Uygulamada, kasa kiralayan kişinin kimliği ile bankaya başvurarak gerekli kontrollerin yapılmasını takiben imzası alınmakta ve kasa ziyareti gerçekleştirilmektedir. Bunun haricinde, üçüncü kişilerin kasa ziyaretine izin verilmemektedir. Kiralık kasa için kiracıya birbirinin aynısı iki anahtar teslim



## B. Kiralanan Kasanın Zilyetliği

Müşterilere kiralanmak üzere tahsis edilen küçük boyutlu kasalar veya çelik bölmeden çıkarılabilen küçük çelik kutular, banka tarafından bu amaçla özel olarak kullanılmaktadır<sup>724</sup>. O halde müşteri, bu kasanın ya da kutunun dolaysız ve fer'i zilyet olarak tek zilyedidir. Banka ise kasanın asli ve dolaylı zilyedi konumundadır<sup>725</sup>. Banka ile müşteri arasında ise iştirak (*birlikte*) zilyetlik söz konusu değildir<sup>726</sup>. Ancak banka da kiralık kasanın zilyetliğini dolaylı olarak elinde tutmaktadır. Zira kasa, bankanın denetimi

---

edilmektedir; ancak kasanın açılması için bu anahtarlar tek başına yeterli olmayıp, yalnızca bankada bulunan ve "*kılavuz anahtar*" olarak adlandırılan anahtarın da aynı anda takılıp çevrilmesi gerekmektedir. Bu prosedür, kasaya el birliğiyle zilyet olunduğunu göstermektedir. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (www.lexpera.com). Benzer şekilde Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin E. 2011/22799, K. 2014/8691 sayılı kararında belirtildiği üzere, otel kasası örneğinde dahi olsa, "*kasa açılmak istenildiğinde müşteri ve otel yetkilisinin bir araya gelip ellerinde bulunan anahtarları kullanıp kasayı birlikte açmaları gerektiği*" vurgulanmıştır. Bu, zilyetliğin paylaşıldığı anlamına gelir (Erişim Tarihi: 10.09.2025, www.lexpera.com.tr)

<sup>724</sup> Kiralık kasa olarak kullanılan bu kavram aslında müşterilerin kullanımına bırakılan ve farklı boyutlarda olan çelik bölmeleri ifade etmektedir. Bknz. **Heinz**, s. 2; **Heller**, s. 42; **Tekinalp**, s. 470.

<sup>725</sup> Bu ayırım iştirak ve tek başına zilyetlik ayırımına göre yapılmaktadır. Bknz. **Kaplan**, s. 222.

<sup>726</sup> Zira bankanın, "iştirak halinde zilyetlik iradesinin" bulunmadığı karine olarak kabul edilmektedir. Bknz. **Kaplan**, a.g.e, s. 223; **Gugenheim**, s. 83; **Lotz**, s. 17.

ve gözetimi altındaki bir alanda bulunmaktadır<sup>727</sup>.

### 1. Kasa Dış Kapağının Zilyetliği

Anahtar kilidinin yer aldığı kasa kapağı üzerinde, bankanın asli zilyetliği bulunmaktadır. Kiracı sıfatı ile müşteri ise fer'i zilyet konumundadır<sup>728</sup>. Ayrıca hem banka hem de müşteri, kasa kapağı üzerinde doğrudan iştirak (*elbirliği*) halinde zilyettir<sup>729</sup>. Zira kasa kapağının açılabilmesi için hem müşterini hem de bankanın birlikte hareket etmesi gerekmektedir<sup>730</sup>.

---

<sup>727</sup> **Uwe**, s. 10; **Roesle**, s. **Arı**, s. 57. İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararına göre, kasa üzerinde hem bankanın hem de müşterinin zilyetliği bulunmaktadır. Müşteri, kasanın içindeki eşyalar üzerinde "*fer'i zilyet*" (dolaylı zilyet) konumundadır. Banka ise kasanın genel güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu için denetim ve koruma bağlamında bir zilyetliğe sahiptir. Kararda bu durum, "*Kiralık kasa kiracısının davacı ... olduğu, şirkete ve aileye ait paraların fer'i zilyedi niteliğinde olduğu ve bu paraların güvenliğini sağlamakla davalı bankanın yükümlü olduğu*" ifadeleriyle açıklanmıştır. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>728</sup> **Kaplan**, s. 223.

<sup>729</sup> **Guggenheim**, s. 83.

<sup>730</sup> **İnceoğlu**, Aytekin, Bankacılık Kanunu'nda Yer Alan Suçlar, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, 2006, s. 384; **Gürses**, Davut, Bankacılık Kanununa Göre Zimmet Suçu, Marmara Üniversitesi SBE Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2009, s. 46; **Kaplan**, s. 223; **Arı**, s. 45; **Öztan**, s. 699. Bu husus, şu şekilde ifade edilir: "*Kiralık kasa üzerinde, banka ve müşteri elbirliği ile zilyettir*". O

## 2. Kasa Dairesinin Zilyetliği

Bankanın, zemin veya daha alt katında bulunan ve müşterinin kiralamasına özgülenmiş kasaların bulunduğu fiziksel alana "*kiralık kasa dairesi (tresorraum)*" denilmektedir<sup>731</sup>. *Tresorraum*, müşteri odaklı kiralık kasa hizmeti dışında, bankanın

---

halde kasa kapağı, kasanın muhtevası olduğundan kapak üzerinde tarafların elbirliği mülkiyeti bulunmaktadır. Benzer şekilde bknz. **Koyuncu**, İlkey, Türk Hukukunda Hapis Hakkı, Marmara Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 45'te iştirak halinde zilyetliği tanımlarken kiralık kasa örneğini kullanır: "*Örneğin, bir bankadaki kiralık kasanın iki anahtarında biri müşteride diğeri de banka da bulunuyor ve ancak iki anahtar birlikte kullanılarak kasa açılabiliyorsa, iştirak halinde zilyetlik söz konusudur. Bu tür zilyetlikte taraflar, eşya üzerindeki hakimiyeti tek başlarına kullanamaz*".

<sup>731</sup> Almanca kökenli "*tresorraum*" terimi, ağırlıklı olarak bankaların müşterilerine sunduğu kiralık kasa hizmeti ve bu kasaların bulunduğu güvenli oda veya bölüm "*kasa dairesi*" anlamında kullanılmaktadır. **Guggenheim**, s. 83; **Roesle**, s. 12. Yargıtay 11. HD'nin bir kararında bu durum net bir şekilde ifade edilmiştir: "Bankada bulunan tresorraum ya da bu metinde geçen ifadeyle kiralık kasa, değerli eşyaların saklanması için bankalar tarafından sunulan bir hizmettir." (Yargıtay 11. HD, E. 2016/ 12615, K. 2016/ 4072, T. 29.05.2018). Benzer şekilde, bir ilk derece mahkemesi kararı da şu şekildedir: "Bu karara göre bankada bulunan tresorraum, Türkçe'de kiralık kasa olarak adlandırılmaktadır" (İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 493/2022, T. 22.06.2022). Kararlarda, kasalarda saklanan varlıklar arasında "ziynet eşyası", "altın ve saatler", "nakit para ve dövizler" ve "aile yadigârı" gibi kıymetler yer almaktadır (Erişim Tarihi: 02.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

kendi operasyonları için kullandığı "*ana kasa*" kavramını da içermektedir<sup>732</sup>. Zimmet ve kasa açığı vb. suçların konu edildiği kararlarda<sup>733</sup> banka personelinin koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu, bankanın kendi parası ve varlıklarının saklandığı kasalardan bahsedilmektedir. Bu durum, "*tresorraum*"un (*kiralık kasa dairesi*), müşteri mülkiyetindeki varlıkları barındırdığı için ana kasadan farklı bir fonksiyona sahip olduğunu ortaya koymaktadır<sup>734</sup>.

Tresorraum'un başlıca işlevi, müşterilerin değerli varlıklarını yüksek güvenlik standartlarına sahip bir ortamda muhafaza etmelerini sağlamaktır. Bu hizmetten yararlanmak isteyen müşteriler, belirlenen ücret karşılığında "*kiralık kasa sözleşmesi*" akdederek ilgili prosedürleri tamamlamaktadır<sup>735</sup>.

---

<sup>732</sup> **Heller**, s. 20.

<sup>733</sup> Yargıtay 9. HD, E. 2020/7429, K. 2021/5001, T. 25.02.2021; Yargıtay 7. CD, E. 2024/2512, k K. 2024/ 4999, 06.05.2024 (Erişim Tarihi: 02.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>734</sup> **Roesle**, s. 12.

<sup>735</sup> **Kaplan**, s. 223. **Lotz**, s. 25; **Kaplan**, s. 219; **Akyol**, s. 145; **Bayram**, s. 55. Yargıtay, kira sözleşmesi uyarınca kiralananı fiili hakimiyetinde bulunduran kiracının zilyetliğini istikrarlı bir şekilde "fer'i zilyetlik" olarak nitelendirmektedir. Kiralayan ise malik sıfatıyla "asli zilyet" konumunu korumaktadır. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin bir kararında bu durum, "*Kira sözleşmesinin konusu, bir şeyin geçici surette kullanımının kiracıya bırakılmasıdır. Kiracıya sözleşme ile devri yapılan kullanma hakkı şahsi nitelikte olduğundan, kiracı malik olmaz. Kiracı ancak kiralananın teslimiyle o şey üzerinde fer'i zilyet olur...*" (E. 2009/3402, K. 2009/4523) şeklinde açıkça ifade edilmiştir. Benzer kararlar için **bknz.** Yargıtay 1. HD, E. 2021/ 2763, K. 2021/ 5137; Yargıtay 14. HD, E. 2009/ 3402, K. 2009/ 4523 kararları (Erişim Tarihi: 04.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

Tresorraum (*kasa dairesinin*) bulunduğu bina bankanın mülkiyetinde ise banka kasa dairesi bakımından asli zilyet; müşteri ise fer'i zilyet konumundadır. Bununla birlikte hem banka hem de müşteri elbirliği (*müşterek*) zilyettir. Dolaylı ve doğrudan zilyetlik bakımından ise hem banka hem de müşteri dolaysız (*vasıtasız*) müştereken zilyettir<sup>736</sup>.

### 3. Kasa İçerisinde Saklanan Menkul Eşyaların Zilyetliği

Banka kiralık kasalarında saklanan menkul eşyaların zilyetliğinin kime ait olduğu konusu, Yargı kararları ile öğretide sıkça tartışılan ve tek yanıtı olmayan bir hukuki meseledir. Konuya ilişkin olarak öğretide farklı görüşler ortaya konulmuştur.

İlk görüş, İsviçre öğretisinde kabul edilmiştir. Bu görüşe göre, kasa içeriği üzerinde banka ve müşterinin iştirak halinde zilyetliği bulunmaktadır<sup>737</sup>. Zilyetliğin hukuki niteliğinin belirlenmesinde, esas alınması gereken unsur fiili hakimiyetten ziyade, zilyetlik iradesinin bulunmasıdır<sup>738</sup>. Bu bağlamda, bankanın kasa içerisindeki menkuller

---

<sup>736</sup> **Gugenheim**, s. 83; **Kaplan**, s. 223. Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin bir kararında bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: "Örneğin, bir kişi bir bankadan kiralık kasa kiraladığında, kasa üzerinde malik sıfatıyla zilyet olan banka aslî zilyet, kasayı kiralayan kişi ise fer'î zilyet olur." **Bknz.** E. 2023/24665, K. 2023/6109, T.18.04.2024 (Erişim Tarihi: 04.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>737</sup> **Oftinger**, Karl/ **Bär**, Rolf, *Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkt dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand (Zürcher Kommentar)*, 3. Auflage, Zürich 1981, Art. 884, Rn. 250; **Tobler**, s. 19; **Roesle**, s. 33; **Treyvaud**, s. 87; **Heller**, s. 23; **Homberger**, Art. 919, Rn. 12; **Stark**, Art. 919, Rn. 60; **Akyol: Sözleşme**, s. 148.

<sup>738</sup> Konu kapsamında İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2021 tarihli bir kararında, davalı banka, kasa üzerinde herhangi bir zilyetlik durumunun söz konusu olmadığını ve kasanın

üzerinde zilyetlik iradesinin bulunmadığını iddia etmek mümkün değildir<sup>739</sup>. Bununla birlikte bankanın, kasaya konulacak menkul eşyaları kasaya koymadan önce ön inceleme yetkisi de bulunmaktadır<sup>740</sup>. Ancak bu görüşü benimseyenlere göre, bankanın inceleme yetkisini fiilen kullanmamış olması ve bu nedenle kasa içeriği hakkında bilgi sahibi olmaması, zilyetlik iradesinin varlığını ortadan kaldıran bir unsur olarak

---

içindekileri bilme olanaklarından yoksun olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, istinaf sebebini yerinde görmemiş; taraflar arasındaki ilişkinin yalnızca adi kira sözleşmesine dayanmadığını, kiralık kasa ile BankK hükümlerinden kaynaklandığını belirterek, bankaların güven kurumu niteliği gereği ağırlaştırılmış sorumluluk altında bulunduğunu vurgulamıştır. **Bknz.** İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021 (Erişim Tarihi: 20.02.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com))

<sup>739</sup> **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, Art. 90, Rn. 8-10. İsviçre öğretisinde zilyetlik bakımından Roma'daki animus possidendinin (zilyetlik iradesi) uygulanmaması gerektiğine ilişkin görüş birliği söz konusudur. Her halukarda ZBG, zilyetlik ilişkisinin kurulabilmesi için bir şeyi zilyet gibi elinde bulundurma iradesi aramamaktadır. Zilyetliğin mirasçılara geçmesi gibi özel bir durumda, mirasçılarının bilgisi olmasa dahi kanun gereğince zilyet sayılırlar. Çoğu zaman eşya üzerinde mirasçıların fiili hakimiyeti de bulunmaz. Mirasçılar bakımından zilyetlik ilişkisi, hukuki bir olay sebebiyle meydana gelir. Ayrıca Rn. 10'da belirtildiği üzere, sınırlı ehliyetsiz bir küçüğün ya da tam ehliyetsiz bir kişinin sahip olduğu çantası, oyuncak ya da herhangi bir kişisel eşyası üzerinde zilyetlik iradesinin bulunmadığı gerekçesiyle zilyetliğinin olmadığı savunulamaz. Bu nedenle Roma hukukundaki "animus possidendi" reddedilmelidir.

<sup>740</sup> Konu bağlamında **bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 05.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

değerlendirilemez<sup>741</sup>.

Eski Alman hukuk öğretisinde kabul edilen bir başka görüş, bankanın müşterinin kasa kullanımını gözlemlene hakkına sahip olduğu gerekçesine dayanmaktadır<sup>742</sup>. Bu görüşe göre, bankanın fiili kontrolü elde etmek ve sürdürmek için uygun bir temsil ilişkisinin gerekip gerekmediği tartışmalı olsa da zilyetlik ilişkisi için zilyetlik iradesinin tam olarak mevcut olması gerekmektedir. Ancak bu iradenin açıkça beyan edilmiş olması aranmamaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere kiralık kasa, müşterinin ve bankanın etki alanı içinde olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu nedenle, menkullerin kasaya bırakılması ile genel olarak zilyetlik iradesinin sağlandığı kabul edilmelidir<sup>743</sup>.

Yaygın olan diğer bir *görüŖe* göre, kasa içerisindeki menkullerin zilyetliğı tek başına müşteriye aittir<sup>744</sup>. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bir başka içtihadında ise

---

<sup>741</sup> **Kaplan**, s. 223; **Roesle**, s. 31.

<sup>742</sup> **Uwe**, s. 16.

<sup>743</sup> *Werner*, bankanın yalnızca güvenliğı sağlamak amacıyla da olsa zilyetliğı edindiğı hallerde iŖtirak halinde zilyetliğın söz konusu olduğunu ileri sürmüŖtür. Bknz. **Uwe**, s. 14 (dip. 58 naklen). Celle İstinaf Mahkemesi, eski tarihli bir kararında kasa içeriğı üzerinde yalnızca müşterinin zilyetliğinin bulunduğunu ifade etmiŖtir. **Bknz.** OLG. Celle v. 5. Oktober 1926 i. JW. 1927 S. 73 (Universitätsarchiv der Universität des Saarlandes, EriŖim Tarihi: 11.03.2024). Aynı yönde eski Fransız banka kasalarında, müşterinin kasasını kendi başına açıp kapatması nedeniyle bu hususta tartışılmaksızın, bankanın zilyetliğı reddedilmiŖtir. Bknz. **Lotz**, s. 15 (dip. 6 naklen).

<sup>744</sup> Son dönemlerde müşterinin kasa ve içeriğı üzerinde dolaysız ve tek başına zilyetliğıne sahip olduğı görüşü kabul görmüŖtür. MüŖteri, eşyaları kasaya tek başına koymakta ve almaktadır. Banka, bu süreçte eşyaları görmeyeceğı gibi genellikle içeriğın ne olduğı

TMK'da yer alan zilyetlik tanımlarına atıfla, bankanın "*asli zilyet*", kasa sahibinin ise

---

hakkında da müşteriden herhangi bir bilgi talep etmez. Bu nedenle bankanın fiili hakimiyetinden ve zilyetlik iradesinden bahsedilmesi söz konusu değildir. Benzer şekilde bkz. **Akgün**, Aliye, Mevduat Sözleşmeleri, DEÜ SBE ü, *Yüksek Lisans*, İzmir, 2018, s. 57; **Gürses**, s. 45; **Baştürk**, Ömer Özmen, Ceza Muhakemesi Hukukunda Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara Elkoyma (CMK md. 128), Marmara Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, İstanbul 2025, s. 114. Luzern Kanton Yüksek Mahkemesi'nin ZBGR 29, s. 74'te yayımlanan kararında, kadının kendi adına kiraladığı banka kasasının, eşinin talebi üzerine banka tarafından bloke edilmesi, müşterinin zilyetliğine yönelik haksız bir müdahale olarak nitelendirilmiştir. Mahkeme, kiralık kasa sözleşmesi kapsamında müşteriye tanınan zilyetliğin hukuki niteliğini dolaylı zilyetlik (mittelbarer Besitz) olarak belirlemiş; ancak bu zilyetliğin, müşteriye kasa üzerinde fiili hakimiyet alanı (tatsächliche Gewalt) sağlaması nedeniyle bağımsız ve korunmaya değer bir zilyetlik statüsü oluşturduğunu vurgulamıştır. Bu çerçevede, üçüncü bir kişinin talebi üzerine bankanın kasayı kullanıma kapatmasının, TMK md. 896 anlamında zilyetliğe tecavüz (Besitzesstörung) olarak nitelendirilmiştir. Bu nedenle davacının tecavüzün men'i talebi haklı bulunarak bloke işleminin kaldırılmasına karar verilmesi kiralık kasa zilyetliğinin, taşınır rehni (Faustpfand) hukukunda aranan fiili hakimiyet unsuruna benzer şekilde güçlü bir hukuki koruma sağladığını ve zilyedin rızası dışında gerçekleştirilen her türlü hukuki veya fiili müdahalenin zilyetlik hakkını ihlal edeceğini açık biçimde ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Karar için bkz. **Kaplan**, s. 225 (Naklen); Archiv der Zentralbibliothek Zürich (Erişim Tarihi: 20.11.2024).



"fer'i zilyet" olduğu kabul edilmiştir<sup>745</sup>.

Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi<sup>746</sup> ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 43. Hukuk Dairesi<sup>747</sup> kararlarında da bankaların "özen yükümlülüğü" ve "ağırlaştırılmış sorumlulukları" vurgulanarak, zilyetlik iddiaları reddedilse dahi sorumluluklarının devam ettiği belirtilmiştir<sup>748</sup>. Buna karşın bir başka görüş ise, bankanın kasa ve içeriği üzerinde tek başına ve doğrudan zilyetliğinin bulunduğunu ileri sürmektedir<sup>749</sup>.

Kasa içeriği üzerinde bankanın zilyetliğinin bulunmadığını kabul eden bazı görüşlerde, bankanın bu eşyalar bakımından "*hizmet zilyedi*" sıfatıyla hareket ettiği ileri sürülmektedir<sup>750</sup>. Ancak bu yaklaşım *kanaatimizce* isabetli değildir. Zira zilyet yardımcılığı, kişinin bizzat zilyet olmamakla birlikte, eşya üzerinde fiili hakimiyeti asıl zilyedin talimatları doğrultusunda kullanmasını ifade eder<sup>751</sup>. Oysa kiralık kasa ilişkilerinde banka, kasa içerisinde bulunan eşyaların ne tür olduğu, miktarı veya niteliği

---

<sup>745</sup> **Bknz.** E. 2015/531, K. 2019/503, T. 27.06.2019 (Erişim Tarihi: 05.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>746</sup> **Bknz.** E. 2023/516, K. 2024/587, T. 23.10.2024 (Erişim Tarihi: 06.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>747</sup> **Bknz.** E. 2020/230, K. 2021/325, t. 18.03.2021 (Erişim Tarihi: 06.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>748</sup> Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2024/5822, K. 2025/3606, T. 22.05.2025 (Erişim Tarihi: 06.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>749</sup> **Roesle**, s. 27; **Heinz**, s. 18.

<sup>750</sup> **Zobl/ Thurnherr**, Art. 884, Rn. 546; **Roesle**, s. 35; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 494.

<sup>751</sup> **Antalya/Topuz (Eşya)**, s. 206 (733).

hakkında bilgi sahibi olmadığı gibi, bu eşyalar üzerinde doğrudan veya dolaylı herhangi bir fiili hakimiyet de tesis etmemektedir<sup>752</sup>.

Son olarak banka bünyesindeki kasanın birden fazla kişi tarafından (*müştereken*) kiralanması durumunda kasa içeriği üzerindeki zilyetlik durumunun da belirlenmesi gerekir. Bu durumda, kasanın açılmasında yetki taraflardan yalnızca birine bırakılmışsa bırakılan taraf bakımından tek başına zilyetlik, eğer kasa müşterilerin tamamının katılımı ile açılabiliyorsa taraflar arasında el birliği halinde zilyetlik söz konusudur<sup>753</sup>.

## 10Ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE TEMSİL

Borçlandırıcı bir işlem olan kiralık kasa sözleşmesinin ve bu sözleşmeye dayalı diğer işlemlerin, temsilci aracılığıyla yapılması mümkündür<sup>754</sup>. Kiralık kasa sözleşmeleri

---

<sup>752</sup> Diğer yandan, hapis hakkı, belirlilik ilkesi gereği, kiracıya ait bir “eşya birliği” üzerinde kurulamaz. Zira kiralık kasanın içeriğini oluşturan eşyalar, nitelik ve miktar itibarıyla önceden belirli olmadığından, bankanın kasa muhtevası üzerinde hapis hakkına sahip olduğunun kabulü mümkün değildir. Bknz. **Higi/ Bühimann/ Wildisen**, Art. 268b, Rn. 40 (dip. 62 naklen).

<sup>753</sup> **Kaplan**, s. 221.

<sup>754</sup> **Yıldız**, Şükrü, *Doğrudan Doğruya İradi Temsilde Özel Temsil Yetkisi Gerektiren Haller*, Genişletilmiş 2. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018, s. 36; **Solmaz**, s. 102; **Kaplan**, s. 189; **Çeker**, s. 193. **Albayrak Özdemir**, Şule, *Türk Borçlar Hukukunda Temsil*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek *Lisans Tezi*, 2009, s. 6; **von Tuhr (çeviri: Edege)**, s. 314. Öte yandan online bankacılık işlemlerinin de temsil yoluyla yapılması mümkündür. Örneğin temsilciye, internet bankacılık şube şifrelerinin verilmesi ile müşteri ile temsilci arasında temsil ilişkisi doğar. İnternet bankacılığının

kapsamında, iradi ve kanuni temsil ilişkileri açıklanmaktadır.

## I. İRADİ TEMSİL

Müşterinin iradesine dayalı olarak kurulan temsil ilişkisi, iradi temsil olarak adlandırılmaktadır<sup>755</sup>. TBK md. 40-48 arasında düzenlenmiş olan temsil ilişkisi, genel olarak iradi temsildir<sup>756</sup>. Buna göre kiralık kasa sözleşmesinin tarafı olan müşteri, kasa üzerindeki işlemlerini bizzat yapabileceği gibi temsilci aracılığıyla da yapabilmektedir<sup>757</sup>.

Bankacılık işlemlerinin temsilci aracılığıyla yapılabilmesi, "*banka temsil yetkisi/ bankvollmacht*" kavramını ortaya çıkarmıştır<sup>758</sup>. Buna göre, üçüncü bir kişinin banka ile işlem yaparak kiralık kasa müşterisini temsil etme yetkisine sahip olması "*kiralık kasa üzerinde temsil yetkisi*" olarak adlandırılır<sup>759</sup>. Kiralık kasa sözleşmesi

---

bankanın hakimiyet alanı dışında olması temsilcinin yetkisiz işlemlerinden dolayı meydana gelen zararlardan bankanın sorumluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Kiralık kasa sözleşmesi uygulamada internet bankacılığı üzerinden gerçekleştirilemediğinden bu durumun dışında kalmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. **Çeker**, s. 198; **Solmaz**, s. 104.

<sup>755</sup> **Akyol**, Şener, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 43; **Eren: Genel Hükümler**, s. 479; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 210; **von Thur (çeviri: Edege)**, s. 314.

<sup>756</sup> **Fikentscher/ Heinemann**, s. 782, Rn. 1244; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 303.

<sup>757</sup> Vekil olarak adlandırılan temsilci, kiralık kasa sözleşmesinin tarafı haline gelmemekte; vekilin yapmış olduğu tüm işlemler müşteri üzerinde hüküm ve sonuç doğurmaktadır. Bknz. **Solmaz**, s. 102; **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 239.

<sup>758</sup> **Canaris**, s. 115, Rn. 164; **Opitz**, s. 32, Rn. 5; **Kaplan**, s. 189.

<sup>759</sup> **Canaris**, a.g.e, s. 116; **Solmaz**, s. 103; **Şener**, s. 176.

hukuki mahiyeti bağlamında gizlilik ve koruma yükümlülüğünün fazla olması nedeniyle temsil yetkisi birden fazla kişiye verilemez<sup>760</sup>.

Banka şubesinde yapılan işlemlerin tamamı, bankanın hakimiyet alanında gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda banka, kendisine sunulan temsile ilişkin belgenin geçerliliğini kontrol etme yükümlülüğü altındadır<sup>761</sup>. Bankanın kontrol yükümlülüğü, şekil kontrolünün yanı sıra, belgenin içeriği ile kapsamının da kontrolünü kapsamaktadır. Banka, belgenin açık ve anlaşılır olduğundan ve herhangi bir tereddüte yer vermediğinden emin olmalıdır<sup>762</sup>. Belgede herhangi bir tereddüt içeren ifade veya yanlış anlaşılmaya mahal verecek ifadeler mevcut ise bu ifadeler çıkarılmalı ve belge bankanın talep ettiği şekilde yeniden düzenlenmelidir<sup>763</sup>.

Müşteriyi temsil eden kişilerin yetki durumlarında, vekaletnamelerinde veya imza sirkülerinde gerçekleşen değişikliklerin bankaya belirli usullerle (*örneğin, iadeli taahhütlü mektup yoluyla yazılı olarak ya da imza karşılığında*) bildirilmesi gerektiğini, aksi halde bu değişikliklerin banka açısından hüküm doğurmayacağını öngören sözleşme hükümleri geçerlidir<sup>764</sup>. Bankanın, hata riskini ortadan kaldırmak amacıyla müşteriye temsilcilere ilişkin tüm değişiklikleri bildirme yükümlülüğü getirmesi, iş ilişkilerinin

---

<sup>760</sup> **Bknz.** Ziraat Bankası Kiralık Kasa Sözleşmesi md. 17/II: "*Kiracı/Kiracılar birden fazla kişiyi vekil olarak tayin edemez*". **Bknz.** <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf>, Erişim Tarihi: 02.08.2025.

<sup>761</sup> **Fisch**, s. 131; **Roesle**, s. 83.

<sup>762</sup> **Poroy/ Yasaman**, s. 39.

<sup>763</sup> **Solmaz**, s. 103.

<sup>764</sup> **Fisch**, s. 125; **Erb**, s. 43.

olağan gerekliliklerine uygun ve haklı görülmektedir<sup>765</sup>.

Bankacılık işlemlerinde temsil yetkisinin meydana gelebilmesi için temsile ilişkin irade beyanının temsilcinin hakimiyet alanına ulaşması gerekir<sup>766</sup>. Ancak bu irade beyanının mutlaka temsil olunan tarafından yöneltilmesi gerekmeyip; bankaya yöneltilmiş temsil irade beyanının banka tarafından temsilciye bildirilmesi de mümkündür<sup>767</sup>.

Konu bağlamında ifade edilmesi gereken bir değer husus, ikame temsil (*untervollmacht/ substitution*)<sup>768</sup> kavramıdır. İkame temsil, temsilcinin bazı durumlarda kendisi dışında bir başkasını temsilci olarak atamasıdır<sup>769</sup>. Ancak ikame temsil her durumunda söz konusu olamaz. İkame temsilcinin atanabilmesi için öncelikle temsil olunan tarafından temsil yetkisinin devrinin yasaklanmamış olması gerekmektedir. İkame

---

<sup>765</sup> **Tekinalp**, s. 395; **Poroy/ Yasaman**, s. 40. Öte yandan, bu tür sözleşme hükümlerinin ticaret sicilinin olumlu etkisi ilkesini bertaraf edip etmeyeceği ayrıca değerlendirilmelidir. TTK md. 39/I uyarınca, tescili kanunen zorunlu kayıtların tescil edilmesi halinde, bu kayıtlara ilişkin üçüncü kişilerin bilmediklerine dair iddiaları dinlenemez. Sicilin olumlu etkisi ilkesi sayesinde işletmeyi yönetenler bu tür kayıtları üçüncü kişilere karşı ileri sürebilirler. Üçüncü kişiler ise tescil edilen hususları bilmedikleri yönünde savunmada bulunamazlar. Ancak bankanın bu etkinin sağladığı avantajdan kendi isteğiyle feragat etmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır; zira anılan düzenleme emredici nitelikte değildir.

<sup>766</sup> **Şener**, s. 190; **Albayrak Özdemir**, s. 59; **Solmaz**, s. 104.

<sup>767</sup> **Şener**, s. 179; **Solmaz**, s. 104.

<sup>768</sup> **Canaris**, s. 1135.

<sup>769</sup> **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 316.

temsil ile ilk temsilci kendisine ait olan temsil yetkisini kaybetmemektedir<sup>770</sup>.

ŞENER'e göre temsil olunanın malvarlığında herhangi bir azalmaya yol açmayan her türlü bankacılık işlemi bakımından ikame temsilci atanması mümkündür<sup>771</sup>. Örneğin mevduat hesabı açılmasına, banka hizmet sözleşmesinin imzalanması vb. işlemler ikame temsilci aracılığıyla yapılmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Kiralık kasalar bakımından ise kasa içeriğinin bilinmemesi, *kanaatimizce* sözleşmenin ikame temsile uygunluğunu negatif yönde etkilemektedir. Bu halde, kiralık kasa üzerinde yetkili temsilci, temsil ilişkisi kapsamında her türlü işlemi yapabilmekte ise de bu yetkisini alt temsilciye devretmesi mümkün değildir<sup>772</sup>.

Konu özelinde değinilmesi gereken bir diğer husus, temsil yetkisinin birden çok kişiye verilebildiği "*kollektif temsil*" ile "*müteselsil temsil*" kavramlarıdır<sup>773</sup>. Temsilcilerin birlikte hareket etmek zorunda oldukları temsil türü "*kollektif temsil ilişkisi*" olarak adlandırılır<sup>774</sup>. Her iki temsil türüne uygulanacak olan hukuk hükümlerinin

---

<sup>770</sup> Fakat halin icabına göre temsilci, yerine geçecek ikame temsilci tayin edebilecektir. Bu husus TBK md. 506/1'de şu şekilde ifade edilmiştir: "*Vekil, vekalet borcunu bizzat ifa etmekle yükümlüdür. Ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hâllerde vekil, işi başkasına yaptırabilir*". Bknz. **Solmaz**, s. 104; **Albayrak Özdemir**, s. 60.

<sup>771</sup> **Şener**, s. 193.

<sup>772</sup> **Eren/ Dönmez: Şerh**, s. 972; **Solmaz**, s. 104.

<sup>773</sup> **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 316; **Akıncı**, s. 126; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 157.

<sup>774</sup> Temsilcilerin birbirlerinden bağımsız olarak hareket edebildikleri temsil türüne ise "*müteselsil temsil ilişkisi*" denilir. Kollektif temsil ilişkisinde temsilciler birbirlerini ikame

farklı olması sebebiyle banka, temsilin türünü belirlemede gerekli özeni göstermiş olmalıdır<sup>775</sup>.

Banka kasasının müşterek olarak kiralandığı durumlarda sözleşmenin tarafı olan her müşteri, diğerlerinden bağımsız olarak bir başkası adına temsil yetkisi verebilir. Bu durumu engelleyen herhangi bir husus bulunmamaktadır. Ancak müşterilerin birlikte hareket etmesi gereken kiralık kasalarda temsil yetkisinin, tüm müşteriler tarafından müştereken verilmiş olmalıdır<sup>776</sup>.

Vekil, kural olarak bir bankada işlem yapmak üzere verilmiş bir vekaletname ile başka bir bankada işlem yapamaz. Bu nedenle vekil, müşterinin birden fazla banka nezdinde bulunan bütün kasaları üzerinde değil; yalnızca vekalet ilişkisi kurulmuş olan bankada nezdindeki kasalar üzerinde işlem yapabilmektedir<sup>777</sup>.

İradi temsilin olduğu durumlarda, bankanın temsilcinin ya da vekilin işlemlerini denetleme zorunluluğu bulunmaz. Ancak banka, kötüye kullanımın varlığına ilişkin ciddi bir şüpheye düşer ise işlemin denetimini yapabilir<sup>778</sup>. Örneğin temsilcinin kasa dairesine

---

temsilci olarak seçemezler ve bir işlemin yapılması adına içlerinden birini tek başına yetkilendiremezler. Bknz. **Solmaz**, s. 105.

<sup>775</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 105.

<sup>776</sup> **Şener**, s. 179-180.

<sup>777</sup> **Çeker**, s. 201; **Solmaz**, s. 105.

<sup>778</sup> **Vortmann, Jürgen**, *Aufklärungs und Beratungspflichten der Banken* (RWS Verlag Kommunikations forum, GmbH&Co KG, 13. Bası, Köln 2022, s. 53; **Aybay**, Mehmet Emin, *İsviçre-Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil ve Hukuki Sonuçları*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2023, s. 64-65; **Solmaz**, s 105.

elinde çanta ile girmesi, daireden çıkarken çantaya bir şey koymuş olma şüphesini güçlendirmektedir. İşte bu gibi durumlarda temsilcinin kasa içeriğini boşaltabileceği ihtimali temsil yetkisinin kötüye kullanımına işaret edebilir. Böyle bir şüphenin varlığı halinde banka derhal kasa müşterisine durumu bildirmelidir<sup>779</sup>.

#### **A. Temsil Yetkisinin Verilmesinde Şekil**

Temsil yetkisinin verilmesi ve vekalet sözleşmesi kural olarak herhangi bir şekil şartına bağlı değildir<sup>780</sup>. İrade sakatlığı bulunmadan verilen temsil yetkisi, her iki tarafı da bağlamaktadır<sup>781</sup>. Ancak uygulamaya bakıldığında bankaların, müşterilerden banka veya noter onaylı vekaletname talep ederek temsile ilişkin işlemleri daha güvenilir bir zemine oturtmayı hedefledikleri görülmektedir. Bu kapsamda düzenlenen vekaletnamelerde, temsilcinin yetki sınırlarının açık ve detaylı bir şekilde belirtilmesi gerekir. Ayrıca, özellikle kritik nitelikteki işlemler için ayrı bir onay mekanizması oluşturulması önem arz etmektedir<sup>782</sup>.

---

<sup>779</sup> **Vortmann**, s. 53; **Kaplan**, s. 1199; **Solmaz**, s. 105.

<sup>780</sup> **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 223; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 309; **Solmaz**, a.g.e, s. 106.

<sup>781</sup> **Solmaz**, s. 106.

<sup>782</sup> Basiretli tacir olan bankanın, kiralık kasa müşterisi ile temsilci olarak yetkilendirilen kişi arasın da vekaletname ya da en azından yazılı bir sözleşme talep etmesi, hatalı işlem yapılmasının önüne geçilmesi ve kasa müşterisinin zarara uğramasının engellenmesi bakımından önem arz etmektedir. Bankalar, bu tür vekaletname düzenlemeleriyle hem müşterilerin mal varlıklarını korumayı hem de hukuki sorumlulukları en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Bknz. **Reisoğlu: Şerh**, s. 1231; **Tekinalp**, s. 469. Nitekim Yargıtay



Noter aracılığıyla yapılacak olan vekaletnameler düzenleme şeklinde olabileceği gibi tarafların aralarında anlaşarak hazırladıkları bir vekaleti onaylatma suretiyle de meydana gelebilmektedir<sup>783</sup>. Vekaletin adi yazılı şekilde verildiği durumlarda ise bankanın özen borcu genişletilmiştir. Zira adi yazılı vekaletname, resmi bir kurum tarafından teyit edilip doğrulanmamıştır<sup>784</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi kapsamında, müşteri adına temsilci olarak hareket edecek kişinin banka veya noter tarafından onaylanmış bir temsil veya vekalet sözleşmesine sahip olması gerekmektedir; aksi takdirde, tek başına herhangi bir hukuki işlem gerçekleştiremez. Konuya ilişkin kanuni bir düzenleme bulunmasa da bu kural banka uygulamaları kapsamında yerleşik bir teamül niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, banka, gerekli belgeleri sunmayan temsilcilerin işlem yapmasını reddedebilir<sup>785</sup>.

## **B. Banka Temsil Yetkisinin "Genel/ Özel Temsil" Kapsamında Değerlendirilmesi**

Kasa üzerinde işlem yapılabilmesi için temsilciye verilecek olan yetkinin

---

vermiş olduğu bir kararında; yurtdışından verilmiş olan bir vekaletin apostil işlemlerinin doğru bir şekilde yapılmaması dolayısıyla bankanın vekile ödeme yapmaktan kaçınması halini yerinde bulmuştur. **Bknz.** 11. HD. E. 2017/4867, K. 2019/1249, T. 18.02.2019 (Erişim Tarihi: 11.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>783</sup> Çeker, s. 199; Solmaz, s. 106.

<sup>784</sup> Çeker, a.g.e, s. 204.

<sup>785</sup> Roesle, s. 90.

sınırlarının belirlenmesi noktası öğretide tartışmalıdır<sup>786</sup>. TBK md. 504/'de yer alan hükmün lafzından, bankacılık sözleşmeleri ile ilgili olarak vekile özel vekaletname verilmesine lüzum olmadığı çıkarılmaktadır<sup>787</sup>. Ancak bankacılık sözleşmelerinde temsilin şekline ilişkin öğretide iki farklı görüş bulunmaktadır.

İlk görüşe göre TBK md. 504/3 hükmü özel yetki gerektiren halleri açıkça saydığından, bankacılık işlemleri dolayısıyla kiralık kasa işlemleri, özel yetki gerektiren hallerden değildir. Bu nedenle genel temsil yetkisi veya genel vekaletname ile temsilci kasa üzerinde işlemleri gerçekleştirebilir<sup>788</sup>. Ancak verilen bu genel vekaletnamenin

---

<sup>786</sup> **Emch/ Renz**, s. 134; **Alıcı**, s. 1083; **Solmaz**, s. 107; **Yıldız: Özel Temsil**, s. 45. **Kaplan**, s. 192. *Emch/Renz'* e göre, bankacılık işlemlerinin özel temsil ya da sınırlı temsil ile yapılıyor olması, kural olarak, temsilcinin banka ile yalnızca idari işlemler yaparak hiçbir şekilde tasarrufi işlem yapamaması anlamına gelmektedir. Örneğin temsilci banka hesabındaki para ile menkul kıymet satın alabilir ya da satabilir. Ancak kendi ya da bir başkası adına hesaptan para çekemez hatta havale veremez. Kredi alabilme, banka kasası kiralayabilme ve hatta malvarlığı değerleri ile hesabın rehni bakımından da özel temsil veya yetkinin "malvarlığı idaresi" tarafından verilmesi gerekmektedir. Ayrıca müşteri, bankayı da malvarlığı değerlerinin idaresi noktasında yetkilendirebilir. Bu duruma "*idari vekillik (Verwaltungsauftrag)*" denilmektedir.

<sup>787</sup> **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 225; **Solmaz**, s. 102.

<sup>788</sup> **Akyol**, s. 107; **Kaplan**, s. 192. Genel yetkili temsilci, özel ya da sınırlı temsilden farklı olarak müşteri adına ve hesabına bankada her türlü boşlandırıcı ve tasarrufi işlemi gerçekleştirebilmektedir. Ancak bu yetkisi sınırlı değildir Genel temsil yetkisine sahip temsilcinin, çifte temsil (*Doppelvertretung*) ile kendi kendisiyle işlem yapıp yapamayacağı (*Selbstkontrahieren*) hususlarının yetki belgesinde açıkça belirtilmiş

objektif yorumundan kiralık kasa işlemlerinin yasaklandığı anlaşıyorsa temsilcinin yetkisinin bulunmadığı ifade edilmektedir. Örneğin vekaletnamede, temsilcinin kiralık kasa sözleşmesi aktedebileceği ibaresi yer almakta; ancak kasa üzerinde ne tür işlemler yapabileceği belirtilmemiş olabilir. Bu görüşe göre temsilci, genel temsil yetkisi ile kasa üzerinde her türlü işlemi yapabilmelidir<sup>789</sup>.

---

olması gerekir. Aksi durumda, temsilci hem bankanın hem de müşterinin temsilcisi olarak hareket edemez ve müşteri hesabı üzerinde kendi kendisi ile işlem yapamaz. Örneğin müşterinin hesabından kendi hesabına bir miktar parayı havale edemez. Aynı şekilde kendi lehine talep ettiği kredi için müşteriyi vekil olarak gösteremez; müşterinin mevduatı üzerinde kendi lehine rehin hakkı kuramaz. O halde temsil belgelerinde temsilcinin "*çifte temsil*" ve "*kendi kendisi ile işlem yapma*" yetkilerinin bulunduğu açıkça yazılmış olmalıdır. Detaylı bilgi için bkz. **Emch/Renz**, s. 134. Aksi görüş için bkz. **Kaplan** s, 193. **Kaplan** "*çifte temsil*" ve "*kendi kendisi ile işlem yapma yetkisinin*" sakıncalarını şu şekilde açıklamaktadır: "*Müşterinin ölümü halinde temsilci, onun hesabındaki paraları ya da menkul kıymetleri; aynı şekilde kiralık kasadaki menkul kıymetleri kendi hesabına ya da mülkiyetine kolaylıkla geçirebilmektedir. Bankanın da bu belgeye dayalı olarak bu durumuna izin vermesi oldukça ihtimal dahilindedir. İş bu sebeple bu türden ibareler içeren temsil belgelerinin düzenlenmesinde kaçınmak gerekli ve isabetlidir*". Bknz. **Kaplan**, a.g.e, s. 195-196.

<sup>789</sup> **Emch/ Renz**, s.134; **Canaris**, s. 92, Rn. 169; **Guggenheim**, s. 200-202; **Şener**, s. 189; **Solmaz**, s. 107; **Kaplan**, s. 192-193. Uygulamada bankaların temsil belgesinin bütünü üzerinde objektif değerlendirme yaparak karar verdiği görülmektedir. Zira verilen temsil yetkisine göre olağanüstü sayılan hallerin tespiti ile temsil yetkisinin dar yorumlanarak

Diğer görüş ise BanK md. 73'e atıf yaparak kiralık kasa ya da mevduat hesabına ilişkin bilgilerin, "*müşteri sırrı*" kavramı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla bankacılık hizmetleri üzerinde işlem yapılabilmesi için temsilcinin ilgili hizmetle özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekmektedir<sup>790</sup>. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında sunulan vekaletnamenin para çekme, bankacılık işlemi yapma, çek tahsil etme ya da ahzukabz<sup>791</sup> gibi özel yetkiler içermediğini ifade ederek bankacılık hizmetlerinde özel temsil yetkisine doğrudan atıfta bulunulmuştur<sup>792</sup>.

*Kanaatimizce*, temsilciye kiralık kasa nezdinde yetki verilmesi hususu iki ayrımda değerlendirilmelidir. Bunlardan ilki, temsilciye verilen genel vekaletname ile kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesi ile kasa anahtarının temsilciye tesliminin mümkün olması; diğeri ise kasa üzerindeki her türlü fiziki işlemin yapılabilmesi bakımından temsilciye özel temsil yetkisinin verilmesidir. O halde temsilciye verilen yetki belgesindeki "*her*

---

özel yetki kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Temsil yetkisinin yorumuna ilişkin olarak bkz. **Akyol: Yorum**, s. 14-15, 38.

<sup>790</sup> **Alıcı**, s. 1084. Zira vekil, verilen yetki sınırı aşarak müşterinin özel olarak korunan müşteri sırrını ihlal edebilir. Aynı yönde **bkz.** Ziraat Bankası Kiralık Kasa Sözleşmesi md. 17/II: "*Vekâletnamenin noterlikçe tanzim edilmesi ve kasaların üzerinde tasarrufla bulunulabileceği yönünde özel yetki içermesi şartı aranır*" (Erişim Tarihi: 11.07.2025).

<sup>791</sup> Genel vekaletname ile avukata verilen ahzukabz yetkisi, vekilin müvekkile ait mevduat hesaplarından para çekilmesine imkân vermemektedir. Bu halde genel vekaletname ile verilen yetkilerin dar bir şekilde yorumlanması gerekir. Bknz. **Solmaz**, s. 108; **Alıcı**, s. 1084; **Şeker**, s. 187; **Yıldız: Özel Temsil**, s. 61; **Kaplan**, s. 192.

<sup>792</sup> **Bknz.** E. 2015/15764, K. 2016/4966, T. 21.03.2016 (Erişim Tarihi: 11.07.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

*türlü banka işlemi"* ibaresi ile temsilci kasa dairesine inerek, kasa içeriği üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunmaz. Zira temsilcinin bu işlemleri ile kasa mevcudunun azalması mümkündür. Bu gibi azalmalara neden olabilecek işlemlerin özel olarak temsil belgesinde ya da vekaletnamede belirtilmiş olması gerekir<sup>793</sup>.

### C. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

Banka temsil yetkisi, çeşitli şekillerde sona erebilir. Temsilcinin, temsil yetkisi sona ermesine rağmen işlem yapmaya devam etmesi sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu durum bankanın sorumluluğu bakımından birtakım problem ortaya çıkarmaktadır<sup>794</sup>.

Temsil yetkisinin sona erdiği hallerde temsilcinin işlem yapmaya devam ettiği durumlarda, kasa müşterisinin veya mirasçılarının sorumluluğu belirlenirken TMK md. 4'teki iyiniyet unsuru aranmaktadır. Çünkü sona ermiş olan bir temsil yetkisine dayalı olarak işlem gerçekleştirilir ise müşteri ya da mirasçıların sorumluluğu belirlenirken, bankanın, temsil ilişkisinin sona ermiş olduğunu hem bilmemesi hem de bilmesi de gerekmektedir<sup>795</sup>. Eğer bu noktada temsilcinin kötü niyetli ancak banka ne sebeple olursa olsun temsil ilişkisinin sona erdiğini bilmiyorsa temsilcinin yapmış olduğu işlemler geçerli olmaz. Temsilcinin azli dışındaki sona erme sebepleri mevcut ise bankanın iyi niyeti tek başına sorumluluk noktasında bankayı korumamaktadır<sup>796</sup>. Aynı şekilde temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğini bilmediği ve bankanın bu durumu bilmesinin

---

<sup>793</sup> **Kümpel/ Mülbert/ Früh/ Seyfried**, s. 436, Rn. 3.967.

<sup>794</sup> **Solmaz**, s. 109.

<sup>795</sup> Temsilci bakımından "*çifte iyi niyet*" aranmaktadır. Bkz. **Solmaz**, a.g.e, s. 109; **Şener**, s. 205.

<sup>796</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 110.

gerekli olmadığı hallerde bankanın, kasa müşterisine karşı herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır<sup>797</sup>.

## 1. Temsilcinin Azli

Temsil edilen, temsilciyi dilediği zaman azledebilir (*TBK md. 42*)<sup>798</sup>. Zira temsil ilişkisinin temeli, taraflar arasındaki güven ilişkisine dayanmaktadır. Bu güvenin zedelenmesi, temsilcinin azledilmesine neden olabilir. Azil, tek taraflı irade beyanı ile gerçekleştirilir<sup>799</sup>. Bu irade beyanı örtülü olarak gerçekleştirilebilir. Örneğin kiralık kasanın boşaltılarak hesabın kapatılması şeklinde temsilci azledilebilmektedir<sup>800</sup>. O halde, temsil yetkisinin geri alınabilmesi için herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır<sup>801</sup>.

---

<sup>797</sup> Benzer şekilde, kasa müşterisinin bir bankanın farklı şubelerinde kiralık kasasının bulunduğu hallerde, müşterinin ölümü üzerine mirasçıları tarafından kasalardan birinin bulunduğu bankaya bildirimde bulunulmuş, ancak diğer kasa şubelerine bildirimde bulunmadığı görülmüştür. Bu halde, diğer şubedeki kasa üzerinde işlem yapılır ise banka sorumluluktan kurtulamaz. Zira bankalar, tüm şubeleriyle birlikte bir tüzel kişilik oluşturur. Bu şubelerin işlemleri de banka tüzel kişiliğini bağlar. Bknz. **Çeker**, s. 220; **Solmaz**, a.g.e, s. 110.

<sup>798</sup> **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 232.

<sup>799</sup> **Von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 316-317; **Çeker**, s. 220; **Solmaz**, s. 110; **Eren: Genel Hükümler**, s. 505, Rn. 1382; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 318.

<sup>800</sup> **Kaplan**, s. 193; **Solmaz**, a.g.e, s. 110; **Şener**, s. 196; **Çeker**, a.g.e, s. 215.

<sup>801</sup> **Staub**, s. 1286. Azil ile azilden önce temsilcinin yapmış olduğu işlemler, kasa müşterisinin bağlamaktadır. Azil bilgisinin bankaya ulaşması ile banka, işlem yapmak için gelen temsilciyle herhangi bir işlem yapmamalıdır. Bknz. **Şener**, s. 198; **Solmaz**, s.

## 2. Temsil Yetkisinde Süre

Temsil yetkisinin süresi, herhangi bir sınırlama olmaksızın tarafların serbest iradelerine bağlı olarak belirlenebilir. Belirlenen sürenin sona ermesiyle birlikte temsil ilişkisi kendiliğinden ortadan kalkar. Bu süre belirli bir tarih olabileceği gibi bir olayın vukuu bulması olarak da belirlenebilir<sup>802</sup>. İsviçre bankacılık uygulamaları çerçevesinde, bankalar tarafından düzenlenen "*temsilcilik ilişkisine dair matbu belgelerin*", çoğu durumda, temsil edilen kişinin vefatından sonra dahi geçerliliklerini sürdürecektir şekilde kurgulandığı ve yürürlüğe konulduğu müşahade edilmektedir<sup>803</sup>.

Vekaletnameler, çoğunlukla belirli bir süre için tanzim edilmekte olup, bu süre vekaletnamenin düzenlenme tarihi itibarıyla başlar. Belirlenen sürenin sona ermesi

---

111. Bazı hallerde temsil yetkisi hem kasa hem de mevduat hesapları için birlikte verilmiş olabilir. Banka eğer azil yetkisinin hangi konular üzerinde olduğunu açıkça bilmiyorsa; mevduat hesaplarını da bloke ederek temsilcinin işlem yapmasına engel olmalıdır. Diğer bir ihtimal bankaya temsilcinin azlinin bildirilmemiş olmasıdır. Bu halde bankanın iyi niyeti dikkate alınarak yapmış olduğu işlemler bakımından işlemlerin geçerliğini kabul etmek gerekir. Bknz. **Schwintowski**, s. 312; **Eren/ Dönmez**, s. 983; **Solmaz**, a.g.e, s. 111; **Şener**, a.g.e, s. 200.

<sup>802</sup> Bu serbesti temsil edilen tarafından sınırsız bir şekilde kullanılamamaktadır. Nitekim temsil edilen, temsil yetkisinin kendisinin ölümünden sonra yürürlüğe girmesini belirleyemez. Bknz. **Kaplan**, s. 193; **Solmaz**, a.g.e, s. 111.

<sup>803</sup> İsviçre Bankalar Birliği 22.10.1973 tarihinde çıkardığı genelge ile bu tür matbu belgelerin kabul edilmemesi gerektiğini bir öneri olarak ileri sürmüştür. Bknz. **Emch/Renz**, Rn. 849-850 (<https://www.swisslex.ch/de/biblio/jurisprudence>, Erişim Tarihi: 02.09.2025).

halinde vekalet ilişkisi kendiliğinden hükümsüz hale gelir ve temsilcinin temsil yetkisi sona erer<sup>804</sup>. Temsil yetkisinin sona erdirilmesi halinde, yetkinin tesisinde uygulanan usul ve esaslara uygun olarak bankaya gerekli bildirim yapılmalıdır<sup>805</sup>. Müşterinin, banka ile arasındaki hukuki ve ticari ilişkiyi tamamen sona erdirmesi durumunda, müşteri adına işlem yapma yetkisi bulunan temsilciyle kurulan temsil ilişkisi de herhangi bir ek işleme gerek olmaksızın kendiliğinden geçersiz ve hüküm ifade etmez hale gelir. Buna ek olarak, müşterinin gelecekte bankada herhangi bir işlem gerçekleştirmek istemesi ya da bankadan yeni bir kasa kiralamaya yönelik bir talepte bulunması halinde, ilgili bankaya, daha önce bildirilmiş olan temsilci bilgisinin güncellenmesi veya yeniden bildirilmesi gerekliliği ortaya çıkacaktır<sup>806</sup>.

Bankaların, basiretli bir tacir sıfatıyla hareket etmesi gereken durumlardan biri olarak, süresiz olarak verilen vekaletnameler örnek gösterilebilir. Nitekim süresiz olarak düzenlenmiş bir vekaletname ile uzun yıllar boyunca herhangi bir işlem yapılmamasına rağmen yıllar sonra bu belgenin bankaya ibrazı durumunda bankanın, kasa sözleşmesi müşterisinden teyit alması gerekmektedir<sup>807</sup>.

---

<sup>804</sup> **Solmaz**, s. 112.

<sup>805</sup> Temsil yetkisinin geri alındığı bankaya sözlü olarak bildirilmişse; bankanın bu bildirimi işleme koyması gerekmektedir. **Guggenheim**, s. 200; **Emch/ Renz**, s. 135; **Kaplan**, s. 193. Benzer şekilde Türk Bankacılık Hukukunda da bu tür belgeler düzenlenmiş olsa dahi, ölen kişinin mirasçıları tarafından iptal edilebilmektedir.

<sup>806</sup> **Kaplan**, s. 194.

<sup>807</sup> **Kaplan**, s. 195; **Çeker**, s. 216; **Solmaz**, s. 112



### 3. Genel Hükümlere Göre Sona Erme Halleri

Temsilcinin azli, temsil yetkisinin geri alınması ve temsil ilişkisinde sürenin sona ermesi gibi iradeye dayalı durumların yanı sıra, TBK md. 43'te kanundan doğan sona erme sebepleri de ayrıca düzenlenmiştir<sup>808</sup>. Bunlar temsil edilenin ya da temsilcinin “ölümü, gaiplik kararı, fiil ehliyetini kaybetmiş olması ile iflası” halleridir<sup>809</sup>. Kanuni sona erme durumu gerçekleştiğinde, banka bu husustan haberdar olmasa dahi temsil ilişkisi kendiliğinden ve derhal sona ermiş sayılmaktadır<sup>810</sup>. Bu durum, dış temsil ilkesinin bağlayıcılığına istisnai bir hal teşkil etmekte olup, bankanın maruz kalabileceği risklere ilişkin sorumluluğunu gündeme getirmektedir<sup>811</sup>.

---

<sup>808</sup> **Akyol Temsil**, s. 414; **Kaplan**, s. 112; **Çeker**, s. 321; **Oğuzman/ Öz**, s. 234; **Eren: Genel Hükümler**, s. 505, N. 1381; **Akıncı**, s. 132; **Kocayusufpaşaoğlu/ Hatemi/ Serozan/ Arpacı: Hukuki İşlem**, s. 686.

<sup>809</sup> **Von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 318; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 323.

<sup>810</sup> **Kaplan**, s. 194; **Solmaz**, s. 112.

<sup>811</sup> **Emch/ Rench**, s. 136; **Kaplan**, s. 194; **Solmaz**, s. 112. Bu rizkonun bertaraf edilmesi amacıyla bankaların özellikle ölüm ilanlarını düzenli ve dikkatli bir şekilde kontrol etmesi gerekir. Bankalar, müşterilerinin vefat durumlarını tespit etmek için çeşitli kaynaklardan yararlanabilirler. Ölüm ilanlarının yanı sıra şu kaynaklar da kullanılabilir: 1) *Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü*: Bu kurum, vatandaşların doğum, ölüm, evlilik gibi durumlarını kayıt altına alır ve günceller. Bankalar, bu veritabanından düzenli olarak bilgi alabilirler. 2) *Sağlık Bakanlığı*: Hastaneler ve sağlık kuruluşları, ölüm raporlarını Sağlık Bakanlığı'na bildirir. Bankalar, bu raporlardan faydalanabilir. 3) *Adli Tıp Kurumu*: Özellikle adli vakalarda, ölüm raporları Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenir ve bu bilgiler bankalarla paylaşılabilir. 4) *Sigorta Şirketleri*: Sigorta poliçeleri kapsamında

İsviçre uygulamasında ise bankalar tarafından sunulan ve müvekkilin ölümünden (*Weitergeltung der Vollmacht nach dem Tod*) veya ehliyetsiz hale gelmesinden sonra da geçerliliğini koruyacağı açıkça belirtilen vekaletnameler, müşteri tarafından açık irade beyanıyla kabul edildiği sürece geçerli sayılmaktadır<sup>812</sup>. Bu tür kısmi düzenlemelerin hukuki olarak geçerli olabilmesi, müşterinin açık ve bilgilendirilmiş rızasına bağlıdır<sup>813</sup>. İlgili vekaletnameler, vekile kasa sahibinin vefatından sonra da banka nezdinde işlem yapma yetkisi verebilse de İsviçre miras hukuku uyarınca mirasçılar ya da vasiyeti tenfiz memuru tarafından her zaman geri alınabilmektedir<sup>814</sup>. İlgili kişiler tarafından bankaya

---

yapılan ölüm bildirimleri, bankalar için önemli bir bilgi kaynağı olabilir. 5) *Resmî Gazete ve Diğer Resmi Yayınlar*: ResmiGazete'de ve diğer resmi yayınlarda yer alan ölüm ilanları ve bildirimler de bankalar tarafından takip edilebilir.

<sup>812</sup>**Altunkaya**, Mehmet, "Ölümden Sonra Geçerli Vekaletnameler (Transmortal Vollmacht): Alman ve Türk Hukuku Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme", *TAAD*, C. 16, S. 64, Ekim 2025, s. 360; **İnceoğlu**, M. Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2009, s. 295; **Brunner**, s. 36. Alman hukuku bakımından tartışmalar için bkz. **Schmoeckel**, Mathias, *Erbrecht*, Nomos, 6. Aufl., 2017, s. 186 vd.

<sup>813</sup> **Roesle**, s. 82; **Eren: Genel Hükümler**, s. 507, N. 1391.

<sup>814</sup>İsviçre hukukunda vekalet ilişkisinin akıbeti bakımından OR md. 35/I hükmü uyarınca, kural olarak vekalet verenin ölümüyle temsil ilişkisi sona ermektedir. Bununla birlikte, hükmün emredici niteliğinin bulunmaması dolayısıyla, özellikle bankacılık uygulamasında, müşterinin üçüncü bir kişiye tanıdığı banka vekaletinin (Bankvollmacht) ölüm sonrasına da etkili olacağı (transmortale Vollmacht) sözleşmesel olarak kararlaştırılabilmektedir. Öğreti ve uygulamada, bu tür "Vollmacht über den Tod hinaus" kayıtlarının, ölüme bağlı tasarruflara ilişkin şekil şartlarını dolanmadığı, bilakis OR md.

bildirimde bulunulduğu anda vekilin yetkisi anında sona ermektedir. Bununla birlikte, öğretide ölümden sonra geçerli olacak şekilde düzenlenen vekaletnamelerin, temsil ilişkisinin kişiye sıkı sıkıya bağlı niteliğiyle bağdaşmadığı ve müvekkilin ölümünden sonra hüküm ifade eden bir temsil yetkisinin hukuken reddedilmesi gerektiği yönünde güçlü eleştiriler bulunmaktadır<sup>815</sup>. Bu nedenle, bankacılık sözleşmelerinde yer alan “ölümden sonra da geçerlidir” şeklindeki kayıtların, müvekkilin ehliyetsizliği sonrası yetkinin devamına ilişkin hükümden farklı olarak, sadece sözleşmesel bir düzenleme niteliğinde olduğu ve İsviçre hukukunda mirasçılarının üstün tasarruf yetkisi karşısında bağımsız bir hukuki etki yaratmadığı kabul edilmektedir<sup>816</sup>.

Türk hukukunda ise kiralık kasa sözleşmesine istinaden verilmiş olan temsil yetkisinin, TBK md. 43’te belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde dahi devam etmesi

---

35/I kapsamında bir temsil hukuku düzenlemesi olarak geçerli olduğu genel kabul görmektedir. Nitekim bankaların standart vekalet formlarında, vekaletin hesap sahibinin ölümünden sonra da yürürlükte kalacağına ilişkin hükümlere düzenli olarak yer verilmektedir. Bununla birlikte, bankalar mirasçılarının korunmasına yönelik özen yükümlülükleri gereği, hesap sahibinin ölümünden haberdar olmaları halinde, transmortale Vollmacht’a rağmen hesap hareketlerini fiilen sınırlandırmakta ve vekaletin kullanımını çoğu zaman ancak mirasçılarının menfaatine açık işlemlerle veya onların açık rızasıyla sınırlamaktadır. Bknz. **Emmenegger**, Susan/ **Millauer-Hrubesch**, Stephanie/ **Krauskopf**, Frédéric/ **Wolf**, Stephan (Hrsg.), *Brücken bauen, Festschrift für Thomas Koller*, Dike, Dike Verlag, Zürich/St. Gallen 2022, s. 9979; Müller Roger, *Das Bankkonto im Todesfall*, 2012, s. 13; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 397.

<sup>815</sup> **Roesle**, s. 82; **Brunner**, s. 36.

<sup>816</sup> **Müller**, s. 13-14; **Brunner**, a.g.e, s. 23.

mümkündür. Bu hususta, herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır<sup>817</sup>. Ticari kasa müşterisinin temsilcisinin yetkisi ise müşterinin vefatı halinde sona ermemektedir<sup>818</sup>.

#### **D. İşletmenin Temsili**

En geniş yetkilere haiz olan ticari mümessilin<sup>819</sup> bir şirket veya işletme adına bankacılık işlemi yapabilmesi, açık ve yazılı yetki verilmesine bağlıdır. Ticari mümessilin temsil ilişkisine ilişkin sınırlamalar TBK md. 548'de özel olarak düzenlenmiştir<sup>820</sup>. Bu yetkinin özel olarak belirtilmemesi durumunda yapılan işlemler geçersiz sayılabilir; bu nedenle temsil yetkisinin kapsamı net şekilde belirlenmelidir<sup>821</sup>.

Ticari mümessillerin banka ile yapacakları finansal işlemlerde, ilgili şirket

---

<sup>817</sup> **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 234; **Akyol: Temsil**, s. 414.

<sup>818</sup> **Çeker**, s. 321. Ancak tacirin tüzel kişi olduğu hallerde, tüzel kişiliğin sona ermesi temsil yetkisini de sona erdirmektedir. Bknz. **Solmaz**, s. 112 (dip. 255 naklen)

<sup>819</sup> İradi temsil ilişkisinin tipik bir örneği olan ticari mümessil terimi ticari yardımcısı terimi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Her ne kadar iradi temsil ilişkisinin örneği olsa da ticari mümessilin yetkileri iradeden bağımsız bir şekilde kanundan kaynaklanmaktadır. Bknz. **Kaya**, Servecan, Pazarlamacılık Sözleşmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk, *Doktora Tezi*, Ankara 2024, s. 122; **Solmaz**, s. 113. Aksi görüş bknz. **Arkan**, s.185.

<sup>820</sup> TBK m. 548: "*Ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır. Ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz*".

<sup>821</sup> **Akyol: Temsil**, s. 159; **Aybay**, s. 60.

tarafından sağlanan temsil yetkisinin sınırları açıkça tanımlanmalı ve bu yetki belgesi noter onaylı olarak hazırlanmalıdır. Bankalar, ticari mümessilin yetkisini teyit etmekle yükümlüdür ve herhangi bir tereddüt halinde işlemin gerçekleşmesini durdurma hakkına sahiptir. Yetkilendirme belgeleri hem Türk Ticaret Kanunu hem de ilgili bankacılık düzenlemelerine uygun biçimde düzenlenmelidir. Ayrıca, temsil yetkisinin içeriğinde bulunmayan işlemlerin yapılması durumunda, sorumluluk doğrudan yetkisiz işlem yapan kişiye ve gerekiyorsa şirkete ait olacaktır. Bu nedenle, ticari mümessil atamalarında ve yetki devri süreçlerinde şeffaflık ve hukuki özen esastır<sup>822</sup>. *TEKİNALP*' e göre ticari mümessilin, ticari işletme adına kasa kiralama işlemini gerçekleştirebilmesi, tacirin iradesiyle örtüşmese dahi mümkündür<sup>823</sup>. Çünkü bu yetki, mevzuat gereği ticari mümessil tarafından kullanılabilir. Nitekim ticari mümessilin bu hesaplar üzerinde tasarruf yetkisi bulunmaktadır<sup>824</sup>.

Ticari mümessilin yetkileri sınırlandırılabilir; bununla birlikte, bu sınırlamalardan yalnızca şube ile sınırlama ve çift imza zorunluluğu ticaret siciline tescil edilebilmektedir. Diğer nitelikteki yetki sınırlandırmaları ise tescile konu edilemez<sup>825</sup>. Çift imza kuralı kapsamında, mümessilin geçerli işlem yapabilmesi için şirketi temsile yetkili bir başka kişinin imzası da gerekmektedir. Ticaret siciline yapılan tescil ise bu yetki

---

<sup>822</sup> **Kırca**, İsmail, *Bankacılık İşlemleri- Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması*, Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Haziran 2007, s. 290.

<sup>823</sup> **Tekinalp**, s. 314. Aynı yönde bkz. **Şener**, s. 177.

<sup>824</sup> **Solmaz**, s. 113.

<sup>825</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 113. Ayrıca şirket yönetim organı usulüne uygun bir başka temsilci de atayabilir. Bknz. **Çeker**, s. 211; **Tekinalp**, s. 314.

sınırlamalarının üçüncü şahıslar nezdinde hüküm ifade etmesini sağlar. Söz konusu sınırlamaların açık ve anlaşılır şekilde belirlenmesi, temsil yetkisinin kötüye kullanımının önüne geçmek ve şirketin hukuki sorumluluğunu yönetmek açısından önem taşır. *KIRCA*'ya göre, tescil edilmesi mümkün olmayan sınırlamalar ya da hukuken tescil edilmemesi icap ederken sehven tescil edilmiş bulunan sınırlamalar mevcut olduğunda, bu hususlarda bankanın hukuki sorumluluğunun ileri sürülmesi isabetli olmayacaktır<sup>826</sup>. Konu bağlamında *kanaatimiz*, her ne kadar bankanın dikkatine sunulmamış bir tescilin ya da sınırlandırmanın varlığı söz konusu ise de bankanın hukuki statüsü gereğince güven kurumu sıfatı ile basiretli bir tacir gibi davranması gerekmektedir<sup>827</sup>.

Ticari vekilin bir işletmenin olağan işlemlerini gerçekleştirme yetkisi bulunmaktadır. Ancak TBK md. 551'e göre tacirin mamelekini etkileyecek işlemleri yapması söz konusu değildir. Nitekim ticari mümessilin bankacılık işlemlerinden kasa kiralaması olağan bir iş kapsamında değerlendirilse de kasa üzerinde işlem yapması, kasayı boşaltarak kasa hesabını kapatması gibi tasarrufları tek başına yapması mümkün değildir<sup>828</sup>.

## II. KANUNİ TEMSİL

Kiralık kasa sözleşmelerinde iradi temsilin dışında kanuni temsil ilişkisinin mevcut olduğu haller ortaya çıkabilir. Nitekim bir kimsenin yaş küçüklüğü, akıl hastalığı,

---

<sup>826</sup> **Kırca**, s. 290.

<sup>827</sup> Benzer şekilde Kırca'nın tebliğine ilişkin Prof. Dr. Yeşim Atamer ile Prof. Dr. Abuzer Kendigelen tarafından ileri sürülen eleştiriler için bkz. **Kırca**, a.g.e, s. 295-300; **Solmaz**, s. 114 (naklen).

<sup>828</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 114; **Şener**, s. 178.

savurganlığı vb. diğer çeşitli sebeplere dayalı olarak kanun gereğince bir başkası tarafından temsili zorunlu hale gelebilmektedir<sup>829</sup>. Eğer kiralık kasa sözleşmesi müşterisi kanuni temsil altına alınmış ise kural olarak kasa üzerinde bir işlem yapabilmesi kendisinden beklenemez<sup>830</sup>.

#### **A. Velayete Dayalı Temsil İlişkisi Bakımından**

Türk Medeni Kanun ilgili hükümlerine göre ana ve/veya baba velayet hakkına sahip olduğu süre boyunca küçüğün yasal temsilcisi sıfatına haizdir<sup>831</sup>. Bununla birlikte, evlenme ile kişinin ergin sayılması (*TMK md. 11*) nedeniyle, on yedi yaşını doldurarak evlenenler (*TMK md. 124*) ile olağanüstü hâllerde mahkeme kararıyla on altı yaşını tamamlayarak evlenen kişiler, evlilik birliği dolayısıyla fiil ehliyetini kazanırlar<sup>832</sup>. Bu kapsamda söz konusu kişiler, banka ile kiralık kasa sözleşmesi akdedebilecek ehliyete sahiptir. Öte yandan, on beş yaşını doldurmuş bir küçüğün, kendi talebi ve yasal temsilcisinin rızası üzerine mahkemece ergin kılınması hâlinde (*TMK md. 12*), fiil

---

<sup>829</sup> **Eren/ Dönmez**, s. 943; **Solmaz**, a.g.e, s. 114.

<sup>830</sup> **Akyol: Temsil**, s. 158.

<sup>831</sup> Velayet hakkı, ana babanın (öz ya da evlat edinen) kural olarak küçüklerin istinai olarak da kısıtlıların bakım ve korumasından sorumlu olduğu yasal yetki ve hakların tamamını ifade eder. Bknz. **Feyzioğlu**, Feyzi Necmeddin, *Aile Hukuku*, (Hazırlayan: H. Cumhur Özakman; M. Enis Sarıal), Yenilenmiş gözden geçirilmiş ve genişletilmiş 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986, s. 503; **Dural/ Ögüz/ Gümüş**, s. 357; **Oğuzman/ Dural**, s. 272; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 483.

<sup>832</sup> **Zevkliler**, Aydın/ **Ertaş**, Şeref/ **Havutçu**, Ayşe/ **Gürpınar**, Damla, *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, İstanbul, Turhan Kitabevi, 2018, s. 245; **Serozan: Kişiler**, s. 451; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s. 324.

ehliyeti mahkeme kararıyla kazanılacağından, bu kişiler kasa kiralama hizmetlerine ilişkin ilgili sözleşmeleri geçerli şekilde kurabilirler<sup>833</sup>. Ancak gerek evlenme yoluyla gerekse mahkeme kararıyla ergin sayılan kişilerin, fiil ehliyetlerini tevsik eden evlilik cüzdanı ve/veya ilgili mahkeme kararını bankaya ibraz etmeleri gerekmektedir<sup>834</sup>.

Velayet hükümleri kapsamında ana ve baba tarafından küçük adına banka kasası kiralanması mümkündür<sup>835</sup>. Ana ve babanın velayeti birlikte kullandığı durumlarda kasa

---

<sup>833</sup> Serozan: **Kişiler**, a.g.e, s. 434; Akıntürk/ Akipek/ Ateş: **Kişiler**, a.g.e, s. 324.

<sup>834</sup> Akıntürk/ Akipek/ Ateş: **Kişiler**, a.g.e, s. 325; Kurşun, s. 62.

<sup>835</sup> Bknz. Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir: **Kişiler**, s. 88 vd; Roesle, s. 101. Türk ve İsviçre hukuklarından farklı olarak Alman hukukunda, BGB Art. 104/1 uyarınca küçükler bakımından yedi yaş sınırı öngörülmüştür. Buna göre, yedi-on sekiz yaş arasındaki küçükler sınırlı işlem ehliyetine sahipken, yedi yaşını doldurmamış küçüklerin hukuki işlem ehliyeti tamamen yoktur. Bu nedenle, yedi yaşını doldurmamış bir küçüğün kiralık kasa sözleşmesi yapması hâlinde, yasal temsilcinin sonradan vereceği onay da işlemi geçerli kılmamaktadır. BGB Art. 104 ve devamında düzenlenen hukuki işlem ehliyeti, kişinin irade beyanını geçerli biçimde açıklayabilme ve üçüncü kişilerin beyanlarını kabul edebilme, dolayısıyla kendi fiilleriyle hak kazanıp borç altına girebilme yeteneğini ifade etmektedir. Bknz. Öz, Kerem, "Türk-Alman Hukukunda Küçüğün Bir Meslek veya Sanatı Kendi Başına Yürütmesi ve Bu Durumun Hukuki İşlem Ehliyeti Üzerindeki Etkileri", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S. 4, Aralık 2014, s. 61; Bork, s. 67, Rn. 155. Bununla birlikte TMK md. 12 kapsamında mahkeme kararıyla ergin kılınan küçük, tam ehliyetli hale gelerek yasal temsilcinin onayına gerek olmaksızın banka ile kiralık kasa sözleşmesi akdedebilmekte ve uygulamada bankalar kazai rüşt kararını yeterli kabul etmektedir. Bknz. Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir: **Kişiler**, a.g.e,



üzerinde işlem yapılabilmesi için bu yetkinin her ikisi tarafından kullanılması gerekir<sup>836</sup>. Ancak kasa üzerinde işlem yapma yetkisi, taraflardan yalnızca birine de bırakılabilir<sup>837</sup>. Bu halde kiralık kasa sözleşmesi, banka ile velayet yetkisini kullanan ana ve/ ya da baba

---

s. 65-66; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, a.g.e, s. 299; **Dural/Öğüz: Kişiler**, a.g.e, s. 55; **Solmaz**, s. 114; **Grundmann**, s. 213, Rn. 135.

<sup>836</sup> Ana ve/ veya babanın banka kasası kiralama gayesi banka tarafından gözetilmelidir. Zira TMK md. 2/2: "*Bir hakkın açıkça kötüye kullanımını hukuk düzeni korumaz*". Bknz. **Dural**, Mustafa/ **Sarı**, Suat, *Türk Özel Hukuku Cilt I (Temel Kavramlar ve Ödeni Kanunun Başlangıç Hükümleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2021, s. 256 vd.; **Oğuzman**, M. Kemal/ **Nami**, Barlas, *Medeni Hukuk (Giriş, Kaynaklar ve Temel Kavram)*, 20. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 254; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s.179 vd; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 81. Ayırt etme gücünden yoksun tam ehliyetsizler banka kasası kiralayamamaktadır. Ayrıca bu kişiler adına yapılan işlemler sonradan onayla geçerlilik kazanamamaktadır. Ancak yasal temsilcileri onlar adına kiralık kasa sözleşmesi akdedebilir ve kasa içeriğine ilişkin işlemleri gerçekleştirebilir. Bknz. **Er**, s. 497. *Kanaatimizce*, tam ehliyetsizler adına kiralık kasa sözleşmesi yapılması hususunda hukuki yararının somut olarak ortaya konması gerekmektedir. Zira bu tür bir işlemin, suç işlenmesini kolaylaştırması veya hakkın kötüye kullanımı gibi riskler taşıdığı göz önüne alındığında, bu konuda makul bir gereklilik bulunmalıdır.

<sup>837</sup> **Roesle**, a.g.e, s. 100. Detaylı bilgi için bknz. **Er**, Beyza, "Mevduat Sözleşmesinin Tanımı, Kurulması ve Türleri", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.13, S. 49, Ocak 2022. s. 497; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 77. **Bknz.** [https://kesb-zh.ch/wpcontent/uploads/2020/04/Informationsbroschüre\\_Kindesschutz\\_2019.pdf](https://kesb-zh.ch/wpcontent/uploads/2020/04/Informationsbroschüre_Kindesschutz_2019.pdf), Kanton Zürich Kindes- und Erwachsenenschutzbehörde (KESB), Informationsbroschüre Kindesschutz 2019 (Erişim Tarihi: 22.06.2024).

arasında imzalanır ve uygulanacak olan kurallar bu şekilde belirlenir. Ancak kasa içeriği küçükün mülkiyetinde olur<sup>838</sup>. Küçük, reşit olma yaşına ulaştığında, kasa üzerinde tasarruf etme yetkisi kendisine devredilir<sup>839</sup>.

Velayet hakkı yalnızca ana ve babaya ait olduğundan, küçükle aralarındaki yakınlık derecesine bakılmaksızın büyükanne, büyükbaba veya diğer yakınların velayet hükümlerine dayanarak bankacılık işlemi yapmaları ve küçük adına kiralık kasa sözleşmesi akdetmeleri mümkün değildir. Ancak ana ve babanın iradi temsil yetkisi vermesi veya üçüncü kişi yararına sözleşme kurulması halinde, küçük adına kiralık kasa sözleşmesi yapılabilmesi istisnaen mümkün olabilir<sup>840</sup>.

Üçüncü bir kişi tarafından küçük adına banka hesabı açılarak sonrasında kasa kiralınması anlamına gelmektedir. TBK md. 287'ye göre, yasal temsilcinin bu bağışlama işlemini reddetme veya yasaklama hakkı bulunmaktadır<sup>841</sup>. Basiretli bir tacir sıfatına haiz olan banka, eğer üçüncü bir kişi tarafından böyle bir işlemin küçük adına varlığını tespit ederse derhal küçükün yasal temsilcine durumu bildirmelidir<sup>842</sup>.

Ana ve baba kural olarak velayet hakkına dayalı olarak küçükün mallarını yönetme hakkına sahiptir (*TMK md. 352*)<sup>843</sup>. Nitekim bu yönetme yetkisi kapsamında

---

<sup>838</sup> **Alıcı**, s. 1081; **Arora**, s. 223.

<sup>839</sup> **Solmaz**, s. 115.

<sup>840</sup> **Şener**, s. 163; **Solmaz**, a.g.e, s. 115.

<sup>841</sup> **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 217.

<sup>842</sup> **Alıcı**, s. 1082; **Solmaz**, s. 116.

<sup>843</sup> TMK md. 352 kapsamında belirtilen malları yönetme hakkı tasarruf yetkisini de kapsamaktadır. O halde, küçük adına açılmış olan her türlü hesap ve kiralık kasa üzerinde

kasa üzerinde işlem yapabilmektedir. Ancak bu durumda TMK ilgili hükümlerine uygun davranmakla yükümlüdür. Örneğin ana ve/ ya da baba kendi yararlarına olacak şekilde kasa içeriğini kredi sözleşmeleri bağlamında teminat olarak gösteremez<sup>844</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesinin ardından kural olarak hem ana hem de baba kasa üzerinde işlem yaparak kasa hesabını yönetme hakkına sahiptir. TMK md. 342/2'de: "*İyiniyetli üçüncü kişiler, eşlerden her birinin diğerinin rızasıyla işlem yaptığını varsayabilirler*" ifadesi yer almaktadır. Böylece üçüncü kişinin iyi niyeti korunmuş olur<sup>845</sup>. Ayrıca bankanın basiretli bir tacir gibi davranma yükümlülüğünün sonucu olarak eşlerden birinin işlem yapabilmesi adına diğer eşten muvafakat alınması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu noktada bankanın iyi niyeti tespit edilirken basiretli bir tacirin göstermesi gereken özene dikkat edilip edilmediği göz önünde tutulur. Zira eşlerden yalnızca birinin kasa üzerinde işlem yapması isteniyorsa bu hususta bankaya açık ve yazılı bir bildirimde (*talimatta*) bulunulmalıdır<sup>846</sup>. Eğer ana ya da babadan birisi diğeri hakkında tek başına işlem yapamayacağına ilişkin bir bildirimde bulunmuşsa; TMK md.

---

tasarruf yetkisi velayet hakkı sahibi ana ve/ veya babaya aittir. Bknz. **Ardıç Tüken**, Merve, Mevduat Rehni, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk, *Yüksek Lisans Tezi*, 2023, s. 114.

<sup>844</sup> Çocuğun bu işlemde bir menfaati var ise kasa içeriği üzerinde ana ya da babanın kredisine uygun olacak şekilde teminat gösterilebilir. Ancak kayyımın bu işleme katılması ve yapılan işlemin hakim tarafından onaylanması şarttır (TMK md. 345). Bkz. **Çınar**, Ömer, "Ana ve Babanın Çocuk Mallarını Koruma Hakkı", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.1 2013, s. 1359; **Şeker**, s. 167; **Solmaz**, s. 116.

<sup>845</sup> **Çeker**, s. 195; **Solmaz**, s. 116.

<sup>846</sup> **Çeker**, a.g.e, s. 185; **Solmaz**, a.g.e, s. 116.

342'de korunan iyi niyet ortadan kalkar ve ana ya da babanın tek başına kasa üzerinde işlem yapması engellenmelidir. Aksi durumda banka talimata uygun davranmadığı gerekçesiyle sorumlu tutulmalıdır<sup>847</sup>.

Küçük adına üçüncü bir kişi tarafından banka hesabı açılıp akabinde kasa kiralama işlemi yapıldığında ana-babanın tasarruf yetkisinin söz konusu olup olmayacağı hususu hesap açma işlemi anında belirlenebilir. Üçüncü kişi, ana-babanın tasarruf yetkisini sınırlandırabilir ya da tamamen ortadan kaldırabilir<sup>848</sup>. TMK md. 357'de belirtilen çocuk adına yapılan bazı kazandırmalar bakımından ana babanın kullanımı engellenebileceği belirtilmiştir. Böyle bir durumda küçük erginlik kazandığı andan itibaren kasayı bizzat kendisi açabilir ve kasa üzerinde işlem yapabilir<sup>849</sup>.

Konu bağlamında son olarak değinilmesi gereken husus ise yasal temsilci, ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün belirli bir mesleğin ya da sanatın icrasına izin verebilmektedir (*TMK md. 359*). Böyle bir durumda belirli bir malvarlığı küçüğün yönetimine bırakılır. Küçük bu meslek ya da sanat uğraşısı sonucunda bir kazanç elde eder ise işte bu gibi hallerde kendi adına bir banka hesabı açarak dilerse bir banka kasası da kiralayabilir. Bu noktada banka hesabının açılması ve kasa kiralınması işlemlerinde yasal temsilcinin izni ya da onayı aranmaz. Zira başlangıçta verilen onay sonraki işlemleri

---

<sup>847</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 117.

<sup>848</sup> Bknz. **Çınar: Çocuk Malları**, s. 1359. *Çınar'a* göre ana babanın tasarruf yetkisi sınırlandırılırken ya da ortadan kaldırılırken bu işlem zımnen değil açık bir şekilde yapılmalıdır.

<sup>849</sup> **Şener**, s. 165; **Solmaz**, s. 117.

de kapsamaktadır<sup>850</sup>.

## B. Vesayete Dayalı Temsil

Vesayet altına alınmış olan kişinin her türlü hukuki işlemini temsil etmek amacıyla atanmış olan kişiye vasi denilmektedir<sup>851</sup>. Vasi, kısıtlının malvarlığını etkileyen önemli işleri bakımından vesayet makamından (*sulh hukuk mahkemesi*) izin alır<sup>852</sup>. O halde bir işlemin denetime tabi olup olmadığını belirleyen ana faktör, bu işlemin "*olağan yönetim ve işletme ihtiyaçları*" kapsamında mı yoksa bunun ötesinde önemli bir tasarruf işlemi mi olduğudur. Vasinin, kısıtlının malvarlığını "*iyi bir yönetici gibi*" özenle yönetme ve işlemlerine ilişkin hesap verme yükümlülüğü bulunmaktadır<sup>853</sup>. Bu sorumluluk, belirsiz durumlarda izin almanın en güvenli yol olduğunu göstermektedir.

---

<sup>850</sup> Burada başlangıçta küçük lehine verilmiş olan onay, tüm bankacılık işlemlerini kapsamamaktadır. Örneğin kredi sözleşmesi ile kendisini borç altına sokamaz. **Özsunay**, Ergun, *Bankalarda Çocuklar Adına Açılan Hesaplar ve Bu Hesaplara İlişkin Güncel Sorunlar*, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul 1979, s. 157; **Şener**, s. 166; **Solmaz**, s. 117.

<sup>851</sup> **Zevkliler/ Ertaş/ Havutçu/ Gürpınar**, s. 330; **Dural/ Ögüz/ Gümüş**, s. 418; **Serozan: Kişiler**, s. 434; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s. 307; **Roesle**, s. 103.

<sup>852</sup> **Özsunay**, s. 28; **Dural/ Ögüz/ Gümüş**, s. 419; **Şener**, s. 167.

<sup>853</sup> Vasinin en temel görevi, kısıtlının menfaatlerini korumak ve mallarını "*iyi bir yönetici gibi*" yönetmektir (**Bknz.** Yargıtay HGK, E. 2020/465, K. 2022/1416, T. 02.11.2022, Erişim Tarihi: 11.08.2025). İzin alınmadan yapılan bir işlem, sonradan kısıtlının zararına olduğunun iddia edilmesi halinde vasinin sorumluluğuna yol açabilir. Vesayet makamından izin alınması, yapılan işlemin hukuka ve kısıtlının menfaatine uygun olduğuna dair bir güvence sağlar ve vasinin hukuki sorumluluğunu en aza indirir.

Banka kasası kiralama, kısıtlının nakit parasından bir harcama yapılmasını gerektiren ve genellikle malvarlığının önemli bir parçasını (*kasanın içindekileri*) ilgilendiren bir işlemdir<sup>854</sup>. Bu niteliği itibarıyla, "*taşınmaz alım satımı*" gibi kesin izne tabi bir işlem olmasada kısıtlının malvarlığı üzerinde bir tasarruf işlemi olarak değerlendirilebilmektedir<sup>855</sup>.

Banka kasası kiralama, kısıtlının günlük ve rutin ihtiyaçlarından (*gıda, barınma, giyim vb.*) ziyade, değerli menkul kıymetlerin, mücevherlerin veya önemli evrakların güvenli bir şekilde muhafazası gibi özel bir amaca hizmet eder<sup>856</sup>. Bu durum, işlemin "*olağan yönetim*" sınırlarını aştığı ve kısıtlının malvarlığının korunmasına yönelik "önemli" bir tedbirdir. O halde vasinin bu işlemi vesayet makamının iznine tabi olacaktır. Nitekim vesayet altındaki kişi bankacılık işlemleri bakımından vasi ile temsil edilmektedir. Bu sebeple vasinin yapmış olduğu her türlü bankacılık işlemi (*örneğin mevduat hesabının açılması, kredi kartı sözleşmesi, kredi sözleşmesi, kiralık kasa sözleşmesi vb.*) TMK'nın vesayete ilişkin hükümleri kapsamındadır<sup>857</sup>.

---

<sup>854</sup> **Grundmann**, s. 213, Rn. 135; **Roesle**, s. 103.

<sup>855</sup> Yargıtay 5. HD, E. 2023/2315, K. 2023/3288, 03.04.2023 tarihli bir kararında vasinin kısıtlı adına bankadan maaş çekebilmesi ve promosyon alımı için hesabın bir başka bankaya taşınması maksadıyla mahkemeden onay talep ettiği görülmektedir. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 18. HD, E. 2016/3779, K. 216/7937, T. 16.05.2016 (Erişim Tarihi: 11.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>856</sup> İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/75, K. 2023/193, T. 09.03.2023 (Erişim Tarihi: 11.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>857</sup> **Solmaz**, s. 118; **Kaplan**, s. 201-202.

## 11Ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN MİRAS HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI

Kiralık kasa müşterisinin ölümünün ardından, kasa içeriğinin hukuki statüsü miras hukuku çerçevesinde değerlendirilmektedir<sup>858</sup>. Müşterinin kasa içeriği üzerinde tek başına doğrudan zilyetliği bulunması durumunda, müşterinin ölümü ile mirasçıları, TMK md. 599 uyarınca, herhangi bir irade beyanına gerek olmaksızın kendiliğinden el birliğiyle zilyet sıfatını kazanmaktadır<sup>859</sup>. Mirasçıların, kanun gereği, kasa içeriği üzerinde el birliğiyle zilyetlik hakkı elde edebilmeleri için, mirasbırakanın vefatından ya da onun bir kasa kiralama sözleşmesinin tarafı olduğundan haberdar olmaları da şart değildir<sup>860</sup>.

---

<sup>858</sup> **Antalya**, Gökhan/ **Topuz**, Murat/ **Sağlam**, İpek, *Miras Hukuku (Marmara Hukuk Yorumu Cilt III)*, 5. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 92, N. 151; **Serozan**, Rona / **Engin**, Baki İlkey, *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 2 vd.; **Brunner**, s. 69; **Bayram**, s. 58.

<sup>859</sup> **Egger**, A./ **Escher**, Arnold/ **Haab**, Rober/ **Oser**, H., *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) III. Band (das Erbrecht)*, Zweite Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640) Zürich 1960, s. 33; **Kessal-Wulf**, Sibylle (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 11: Erbrecht (§ 1922–2385 BGB)*, §§ 27–35 BeurkG, 8. Auflage, C. H. Beck, München 2020, s. 100, Rn. 5; **Öztan**, Bilge, *Miras Hukuku*, Turhan Kitabevi, 10. Bası, Ankara 2019, s. 24-25; **Dural/ Öz: Miras Hukuku**, s. 5, N. 43.

<sup>860</sup> **Roesle**, s. 129; **Bayram**, s. 58; **Antalya: Miras Hukuku**, s. 92, N. 154. Kiralık kasa kiracısının vefat ettiği olgusunun banka tarafından resen tespit edilmesi kural olarak söz konusu değildir. Banka, kiracının ölümünü ancak kendisine yapılan bir bildirim aracılığıyla öğrenebilir. Bu nedenle, kiralık kasanın açılması, mirasçıların kasanın

## I. MİRASÇILARIN BANKA KARŞISINDAKİ KONUMU

Mirasçılar, kiralık kasa üzerinde hak talebinde bulunabilmeleri için yasal prosedürleri takip etmeleri ve mirasçılık sıfatlarını resmi olarak belgelemeleri gerekmektedir<sup>861</sup>. Banka ise müşterinin ölümünü öğrendiğinde, kasanın açılması ve içeriğinin teslimi konusunda miras hukuku hükümlerine uygun hareket etmekle yükümlüdür<sup>862</sup>. Müşterinin ölümünün banka tarafından öğrenilmesi halinde, kasaya erişim derhal durdurulmalıdır<sup>863</sup>.

Kasada bulunan eşyaların tespiti ve açılması işlemleri ise Veraset ile İntikal Vergisi Kanunu<sup>864</sup> md. 23 gereği, ilgili vergi dairesinin yetkili memurunun huzurunda

---

varlığından haberdar olmaları hâlinde ve ancak bu yönde bir talepte bulunmaları üzerine gündeme gelir. Mirasçılar, kiralık kasadan haberdar olmamaları durumunda ise, söz konusu kasanın mevcudiyeti çoğu zaman kira süresinin sona ermesiyle birlikte kira bedelinin tahsiline ilişkin yazışmalar ya da bankanın başvurduğu diğer dolaylı yöntemler aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Uygulamada, murisin ailesi veya mirasçıları tarafından bilinmeksizin, çeşitli değerli eşyaların kiralık kasalarda muhafaza edildiği durumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır.

<sup>861</sup> **Egger, A./ Escher, Arnold/ Haab, Rober/ Oser, H.**, *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) III. Band (das Erbrecht)*, Erster Halbband: Art. 457-579, Zürich 1937, s. 10 vd.; **Zimmermann**, s. 462.

<sup>862</sup> **Kaplan**, s. 229; **Bayram**, s. 79.

<sup>863</sup> **Guggenheim**, a.g.e, s. 86; **Kaplan**, s. 234; **Tekinalp**, s. 481; **Escher Kommentar: Erbrecht 1960**, s. 59, Rn. 2; **Brunner**, s. 94-95; **Schmoeckel**, s. 67.

<sup>864</sup> Kanun No: 7338, Resmî Gazete: 19.02.1959, S. 10224.



gerçekleştirilmek zorundadır<sup>865</sup>. Ortak kiralanan kasalarda kiracılardan birinin vefatı durumunda, sağ kalan müşterinin sözleşme kapsamında sahip olduğu münferit erişim hakkı sona ermektedir<sup>866</sup>. Yargı kararlarında bu yetki, ölümle sonlanan bir vekalet ilişkisi olarak değerlendirilmektedir<sup>867</sup>.

Aksi ispatlanmadıkça, kasa içeriğinin sözleşmeyi yapan murise ait olduğu kabul edilmektedir<sup>868</sup>. Müşterek kasalarda, kasa içeriğinin taraflar arasında eşit olarak paylaştırıldığı kabul edilmektedir. Aksi yönde bir iddiada bulunan taraf ise bu iddiasını ispatla yükümlüdür<sup>869</sup>.

---

<sup>865</sup> **Arpagaus/Stadler/Werlen**, s. 493; **Bauen/Rouiller**, s. 190. **Bayram**, s. 64.

<sup>866</sup> **Egger**, A./ Escher, **Arnold/ Haab**, Rober/ **Oser**, H, *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) III. Band*, Art. 467, s. 18.

<sup>867</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2023/6780, K. 2024/7883, T. 07.11.2024 (Erişim Tarihi: 12.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>868</sup> Aksi halde istihkak iddasında bulunanlar bunu ispatla mükelleftir. Bknz. **Kaplan**, s. 210; **Roesle**, s. 181; **Lotz**, s. 67.

<sup>869</sup> Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin (E. 2021/1414, K. 2021/3216, T. 25.11.2021) içtihadında, müşterek kasadaki malların mülkiyeti yarı yarıya kabul edilmiş, murise düşen pay mirasçılara intikal etmiştir. Ölüm halinde hayatta kalan kiracı kendi payını alabilir, ancak murisin payı mirasçılara geçer. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 14. HD, E. 2016/6661, K. 2019/1532, T. 21.02.2019 kararı ([www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Bir *Özelge*'de ise muris ile mirasçılarının ortak kullanımı eşit paylı mülkiyet olarak nitelendirilmiş, ziynet eşyalarının payına düşeni mirasa dahil edilmiştir. **Bknz.** *Özelge* B.07.1.GİB.0.60/6000-2392-12882, T. 14.02.2007 (Erişim Tarihi: 13.08.2025).

## II. MİRASÇILARIN BİLGİ EDİNME HAKKI VE KAPSAMI

Mirasçılar, murisin ölümüyle birlikte tereke üzerinde hak sahibi olmakta ve bu kapsamda, bankalarda bulunan malvarlığı ile ilgili bilgi talep edebilmektedirler<sup>870</sup>. Ancak uygulamada bankalar, tüm yasal mirasçıların kimler olduğu kesinleşmeden bilgi vermekten kaçınabilmektedir<sup>871</sup>.

Bu doğrultuda bankanın, mirasçılıktan şüphe duyduğu hallerde kanun koyucu tarafından mirasçılara "*terekenin tespiti davası*" açabilme hakkı tanınmıştır<sup>872</sup>. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi bir içtihadında, bu hakkın "*terekenin tespiti*" davası yoluyla kullanılabileceğini ve mahkemenin bu süreçteki rolünü net bir şekilde ortaya koymuştur. Kararda, mahkemenin sadece mirasçının beyanı ile yetinmeyip, kendiliğinden geniş çaplı

---

<sup>870</sup> Davalı banka, davacıların murislerine ait hesaplara ilişkin ayrıntılı bilgi, hesap dökümleri ve vekaletname kullanıldıysa bunların suretleri ile işlem bilgilerini içeren taleplerini, söz konusu belgelerin "müşteri sırrı" niteliğinde olduğunu ileri sürerek reddetmiştir. Bu durum, davalı bankanın davacıların bilgi alma talebine karşı savunmasının temelini oluşturmuştur. Mahkemece verilen kararın temyiz incelemesinde, Yargıtay çoğunluğu davacıların talebini doğrudan "müşteri sırrı" gerekçesiyle reddetmek yerine, açılan davanın eda davası niteliğinde olmadığı ve hukuki yarar koşulunu karşılamadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesi gerektiğine hükmetmiştir. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2018/816 K. 2019/2725, T. 08.04.2019 (Erişim Tarihi: 13.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>871</sup> Benzer yönde **bknz.** Yargıtay 20. HD, E. 2015/1505, K. 2015/6478, T. 26.06.2015; İstanbul Anadolu 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2019/415, K. 2023/866, T. 02.11.2023 kararları (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>872</sup> **Ersöz**, s. 280.

bir araştırma yapma yükümlülüğü vurgulanmıştır<sup>873</sup>. Bu araştırma, kiralık kasaların varlığının sorgulanmasını da kapsamaktadır<sup>874</sup>. Ancak bir mirasçının diğerlerinin rızası olmadan kasayı açmasına veya hesabı boşaltmasına göz yuman banka, terekeye verdiği zararı tazmin etmekle yükümlüdür<sup>875</sup>.

Mirasçılar, mirasçılık sıfatlarını ispatlayan mirasçılık belgesi (*der Erbschein*)<sup>876</sup> ile bankaya başvurarak kasanın açılmasını sağlayabilmektedir. Bununla birlikte bankalar uygulamada, işlemlerin gerçekleştirilmesi için tüm mirasçıların müşterek hareket etmesini veya birbirlerine vekalet vermelerini talep edebilir<sup>877</sup>.

Kasa içeriğinin mirasçılar arasında paylaştırılması ise "*miras paylaşma sözleşmesi (ernteilung)*" ile mümkündür<sup>878</sup>. Örneğin, mirasbırakanın banka kasasında bulunan

---

<sup>873</sup> **Bknz.** E. 2016/6661, K. 2019/1532, T. 21.02.2019 (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>874</sup> Aynı yönde **bknz.** İstanbul Anadolu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2014/1481, K. 2019/1149, T. 28.11.2019 (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>875</sup> Yargıtay 20. HD, E. 2015/1505, K. 2015/6478, T. 26.06.2015; İstanbul Anadolu 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2019/415, K. 2023/866, T. 02.11.2023 (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>876</sup> **Kessal-Wulf**, s. 29, Rn. 87.

<sup>877</sup> **Olzen, Dirk/ Looschelders, Erbrecht**, De Gruyter, 5. erweiterte und neu bearbeitete Auf., Berlin 2017, s. 284.

<sup>878</sup> Öğretide miras paylaşma sözleşmesi; miras ortaklığının, mirasçılar arasında akdedilecek bir sözleşme veya mahkeme kararıyla tamamen ya da kısmen tasfiye edilerek, terekeye dahil malvarlığı unsurlarının bireysel mülkiyet olarak mirasçılara devredilmesini ifade etmektedir. Bknz. **Kılıçoğlu, Ahmet, Miras Taksim Sözleşmesi**,

mücevherler bakımından, mirasçılar tarafından yapılacak bir miras paylaşım sözleşmesi ile kasanın ve içerisindeki eşyaların bir mirasçı tarafından kullanılabileceği hususunun bankaya bildirilmesi halinde, ilgili mirasçı zilyetliğin havalesi yöntemiyle banka kasasındaki mücevherlerin fiili zilyetliğini ve bu suretle mülkiyet hakkını elde etmektedir<sup>879</sup>.

### III. VASIYETİ YERİNE GETİRME GÖREVLİSİNİN VE MİRAS ORTAKLIĞI TEMSİLCİSİNİN BANKA KARŞISINDAKİ KONUMU

Mirasbırakan, ölüme bağlı bir tasarruf ile mirasının kendi iradesi doğrultusunda idare edilmesi ve dağıtılması amacıyla bir vasiyet yerine getirme görevlisi tayin edebilmektedir (*TMK md. 550*)<sup>880</sup>. Görevlinin atanması, terekenin yönetimi ve bankalarla

---

Yetkin Yayınları, Ankara, 1989, s. 25; **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip, *Miras Hukuku*, 2. ve 3. Basılara Ek Kitap, Filizkitabevi, İstanbul 1992, s. 679; **Ozanemre Yayla**, Hatice Tolunay, *Mirasın Paylaşılması*, Turhan Kitabevi, Ankara 2011, s. 18; **Olzen/Looschelders**, s. 150.

<sup>879</sup> **Habicht**, Max, *Die Formen der Erbschaftsteilung im Schweizerischen Recht*, Diss., Zürich, 1925, s. 47.

<sup>880</sup> **Olzen/Looschelders**, s. 352, §2314 (ZGB Art. 517); **Akbıyık**, Cem, *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, İstanbul 2012, s. 5. Vasiyeti yerine getirme görevlisi, görevi gereği terekenin defterini düzenlemekle yükümlüdür (TMK m. 552). Bu yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için kiralık kasanın içeriğini tespit etmesi zorunludur. Dolayısıyla, vasiyeti yerine getirme görevlisi, bu yetkisine dayanarak (gerekirse bir mahkeme kararı ile) bankadan kasanın açılmasını ve içeriğinin bir tutanakla tespit edilmesini talep edebilir. Bu işlem sırasında, imkân dahilinde mirasçıların da hazır bulundurulması yerinde olacaktır.

olan işlemler açısından hukuki ve uygulamaya yönelik önemli sonuçlar doğurmaktadır<sup>881</sup>.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi kapsamlı yetkilerini, mirasçıların haklarını zedelemeyecek şekilde yürütmelidir<sup>882</sup>. Görevli, sadakat yükümlülüğü (*TMK md. 556*) kapsamında mirasçılara bilgi vermekle de yükümlüdür<sup>883</sup>. İsviçre Federal Mahkemesi'nin bir kararına göre, görevlinin mirasçıları bilgilendirmek yerine başka bir kuruma yönlendirmesi, bilgi verme yükümlülüğünün ihlaline karine teşkil etmektedir<sup>884</sup>. Bu yükümlülük, terekeye ait varlıkların gizlememesi hususunu da içermektedir. Görevlinin

---

<sup>881</sup> **Roesle**, s. 139. Görevlinin atanma yetkisi yalnızca mirasbırakana aittir ve bu atama işlemi ancak vasiyetname ile gerçekleştirilebilir. Mahkeme veya mirasçılar tarafından sonradan görevli atanması mümkün değildir. **Bknz.** Yargıtay 2. HD, E. 2008/20224, K. 2009/1831, T. 09.02.2009; Yargıtay 7. HD, E. 2022/6407, K. 2023/5980, T. 05.12.2023. Banka gibi kurumlarda işlem yapabilmesi için ise Sulh Hukuk Mahkemesi'nden alınacak “yetki belgesi” yeterli sayılır. **Bknz.** Yargıtay 7. HD, E. 2023/512, K. 2024/712, T. 08.02.2024 (Erişim Tarihi: 16.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>882</sup> **Dural /Öz: Miras Hukuku**, s. 191, N. 847.

<sup>883</sup> Vasiyeti yerine getirme görevlisinin özen borcunun ihlalden kaynaklanan sorumluluğu, vekalet sözleşmesine yapılan atıf ile düzenlenmiştir. Bu çerçevede, özen borcunun kapsamı TBK md. 506/III (OR Art. 398/II) hükmü uyarınca değerlendirilmelidir. **Bknz. Dural /Öz: Miras Hukuku**, a.g.e, s. 195, N. 871; **Akbıyık**, s. 210.

<sup>884</sup> İsviçre Federal Mahkemesi kararı orjinal metni için **bknz.** BGE, 144 III 217, S. 218, [https://search.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/clir/http/index.php?highlight\\_docid=atf%3A%2F%2F144-III-217%3Ade&lang=de&type=show\\_document](https://search.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F144-III-217%3Ade&lang=de&type=show_document) (Erişim Tarihi: 16.08.2025).

tereke malvarlığını gizleyerek mirasçılarını aldatması durumunda, mirasçılar miras paylaşma sözleşmesini iptal edebilme hakkına sahiptirler<sup>885</sup>. Önemle belirtilmelidir ki, vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmış olması, mirasçıların doğrudan bankadan bilgi talep etme hakkını ortadan kaldırmamaktadır<sup>886</sup>.

Miras hukukunda dikkate alınması gereken bir diğer önemli konu, miras ortaklığı temsilcisi (*Erbschaftsvertreter*) görevlendirilmesidir<sup>887</sup>. Mirasçılar arasında uzlaşma sağlanamaması veya birlikte hareket edilmemesi durumunda, sulh hukuk mahkemesine başvurularak bir miras ortaklığı temsilcisinin atanması mümkündür<sup>888</sup>. Atanan bu temsilci, miras ortaklığını temsilen banka nezdinde gerekli işlemleri gerçekleştirme

---

<sup>885</sup> **Escher**, *Das Erbrecht*, Art. 638, Rn. 2, 5; **Tuor/P icenoni**, *Das Erbrecht*, Art. 638, Rn. 6; **Hauser**, *Der Erbteilungsvertrag*, s. 114-115; **Kılıçoğlu**, *Miras Taksim Sözleşmesi*, s. 123-124; **Serozan/Engin: Miras Hukuku**, § 7, Rn. 77.

<sup>886</sup> **Kandırалоğlu**, s. 156.

<sup>887</sup> **Roesle**, s. 139.

<sup>888</sup> **Dural /Öz: Miras Hukuku**, s. 469, N. 1912. 11.05.2016 tarihli Özelge'de şu şekilde belirtilmiştir: "*Tereke yöneticisi, görev alanına giren konularda miras ortaklığını temsil etmekte olup, ortaklık aleyhine açılan davalarda ve icra takiplerinde ortaklığı temsile; gerektiğinde ortaklık adına dava açmaya ve icra takibi başlatmaya yetkilidir*". Söz konusu temsilci, mirasçılar adına banka hesaplarını yönetme, alacakların tahsilini sağlama ve terekeye ilişkin tüm vergisel yükümlülükleri yerine getirme yetkisine sahiptir. Banka, tereke ile ilgili işlem ve taleplerde bu temsilciyle muhatap olarak resmi işlemleri sürdürebilir. **Bknz.** Özelge, 84098128-120.05.01[Mük.80-2016/1]-271, T. 11.05.2016.

yetkisine sahip olmaktadır<sup>889</sup>.

Son olarak mirasçılardan birinin veya tamamının bilinmemesi ya da bulunamaması gibi durumlarda, terekenin yönetimi için resmi tasfiye yoluna gidilebilmektedir<sup>890</sup>. Bu durumda atanan resmi tasfiye memuru (*veya sulh hukuk hâkimi*), terekeyi yönetme ve bu kapsamda bankalardan bilgi talep etme yetkisine sahip olmaktadır<sup>891</sup>. Resmi tasfiye memurunun bu talebi doğrultusunda müşterinin banka nezdinde kiralık kasasının bulunup bulunmadığı hususu da tespit edilmiş olmaktadır<sup>892</sup>.

#### IV. KASADA BAŞKALARINA AİT MENKULLERİN BULUNMASI

Murise ait kiralık kasada, murisin mülkiyetinde bulunmayan eşya ve değerlerin yer alması ihtimali göz ardı edilmemelidir. Murisin, ölümünden önce yakınlarına ya da üçüncü kişilere ait bazı eşyaları, kendisine tahsis edilmiş kiralık kasada muhafaza etmesi uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu gibi hâllerde, mirasçılardan kiralık kasada bulunan belirli eşyaların kendilerine ya da üçüncü kişilere ait olduğunu ileri sürmeleri, söz konusu aidiyeti açık ve kesin biçimde ortaya koyan emarelerin bulunmaması durumunda ispat bakımından ciddi güçlükler doğurmaktadır.

---

<sup>889</sup> Bununla birlikte, temsilcinin sadece terekenin idaresi ve korunması bakımından her türlü işlemi yapmakla yetkilendirilmiş olduğu ve bu yetkinin sınırlı bir yetki olduğu unutulmamalıdır (Erişim Tarihi: 17.08.2025). **Dural /Öz: Miras Hukuku**, a.g.e., s. 470, N. 1919.

<sup>890</sup> **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, s. 990, Art. 79, Rn. 1.

<sup>891</sup> **Dural/ Öz: Miras Hukuku**, s. 430, Rn. 1750.

<sup>892</sup> **Başbuğ**, s. 318; **Karakaya**, s. 126.

Bu husus, Danıştay'ın konuya ilişkin kararlarında da açık biçimde ortaya konulmuştur<sup>893</sup>. Nitekim aşağıda bir bölümü aktarılan Danıştay içtihadında, kasadan çıkan eşyaların kadın ziynet eşyası niteliğinde olduğu, Medenî Kanun uyarınca aile reisinin aile bireylerine ait eşyaları muhafaza etme yükümlülüğünün bulunduğu ve eşler arasındaki emanet ilişkilerinde yazılı bir belge düzenlenmesinin teamül hâlini almadığı gerekçeleriyle, söz konusu ziynet eşyalarının murisin eşine ve kızına ait olduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir<sup>894</sup>. Bu değerlendirme doğrultusunda, Temyiz Komisyonu'nun ilgili kalemleri matrahtan düşmek suretiyle verdiği kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varılarak davanın reddine hükmedilmiştir.

Bu örnekte de görüldüğü üzere, mirasçılarının veya üçüncü kişilerin kiralık kasadan çıkan değerli eşyalar üzerinde mülkiyet iddiasında bulunabilmeleri için, söz konusu eşyaların kendilerine ait olduğunu gösteren somut ve ikna edici emarelerin mevcut olması gerekmektedir. Danıştay, erkek murisin kadın ziynet eşyalarını kendi malvarlığının bir unsuru olarak tasarruf amacıyla muhafaza etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu kabulünden hareketle, bu tür eşyaların murisin eşine ve kızına ait olduğuna hükmetmiştir.

---

<sup>893</sup> Danıştay 11. Dairesi, E. 966/586, K. 966/1808, T. 13.12.1966 (Erişim Tarihi: 18.08.2025). Bknz. **Karagözoğlu**, H. Fevzi, *Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması*, Vergi Hukuku Yayınları, Cilt 2, Ankara 1976, s. 335 (naklen).

<sup>894</sup> Karar metni: "*..kasadan çıkan eşyanın kadın ziynet eşyası olduğu Medenî Kanuna göre aile reisinin, aile fertlerinin eşyalarının muhafaza etmek zorunluluğunda bulunması ve eşler arasındaki emanet ilişkilerinde senet düzenlenmesi teamülden olmaması sebebiyle ziynet eşyasının eşi ve kızına aidiyetini kabul etmek gerektiğinden bahisle bu kalemleri matrahtan düşerek tadilen onayan Temyiz Komisyonu kararı yerinde görüldüğünden davanın reddine karar verilmiştir*".



Benzer şekilde, Danıştay'ın başka bir içtihadında, bir kiralık kasadan çıkan ve üzerinde üçüncü kişilerin isimlerinin yazılı olduğu zarflar içerisinde bulunan altın keselerinin murise ait olmadığı sonucuna varılmıştır<sup>895</sup>.

## V. UYGULANACAK HUKUK

Müşterinin ölümü halinde, taraflarca kiralık kasa sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamış ise sözleşme sona ermektedir<sup>896</sup>. Bu nedenle ölümden sonraya etkili temsil yoksa mirasçılardan hiçbiri, kasayı tek başına açamaz ve kullanamaz<sup>897</sup>. Müşterinin ölümü üzerine, kasanın ilk açılışı, sulh hakimi tarafından tereke hakimi sıfatıyla bir tespit yapılmadıysa (*TMK md. 589 vd.*), görevli vergi memuru ve mirasçıların tamamı veya tereke temsilcisi ya da ölümden sonraya etkili temsil yetkisine sahip olan

---

<sup>895</sup> Danıştay 11. Dairesi, E. 965/337, K. 965/447, T. 10.11.1965 (**Karagöz**, a.g.e, s. 336 naklen).

<sup>896</sup> Konu kapsamındaki tartışmalar için **bknz.** Bölüm III, §13, s. 2705vd. Aynı yönde bknz. **Lotz**, s. 45; **Kaplan**, s. 235. Aksi yönde bknz. **Roesle**, s. 149; **Bayram**, s. 79. Bu yazarlar, kiralık kasa sözleşmesinin kendiliğinden sona ermeyeceğini, mirasçılar ya da banka tarafından mutlaka fesih bildiriminin yapılması gerektiğini ifade etmektedirler.

<sup>897</sup> Eğer ölen müşteri, kasa anahtarını saklamış ve bu anahtar bulunamıyorsa, kasanın kilidi yine sözü edilenler huzurunda zorla açılır. Bu durumda, ortaya çıkan masraftan kira sözleşmesinin tarafı hâline gelen mirasçılar sorumlu olur. Mirasçılar, yasal fesih bildirim süresine uyarak en yakın fesih dönemi sonu için sözleşmeyi feshedebilir (*TBK md. 333*). Banka, sözleşmeyi ancak TBK md. 331/I kapsamında önemli sebeple feshedebilir. Bknz. **Schönle**, s. 279; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 493; **Bauen/ Rouiller**, s.189; **Grassinger**, s. 164.

vekil huzurunda yapılır (*VİK md. 23*).

## 12Ş. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNİN AİLE HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI

Evlilik akdinin kurulmasıyla birlikte, eşler arasında sadece duygusal bir birliktelik değil, aynı zamanda ekonomik bir birliktelik de sağlanır ve bu durum bir mal rejimi oluşturur<sup>898</sup>. Bu mal rejimi kapsamında, eşlerin değerli mallarını güvenli bir şekilde saklama ihtiyacı doğar. Bu durumun en yaygın örneği, düğünlerde takılan takı geleneğinin yaygın olmasıdır. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmesi, aile hukuku bakımından da çeşitli sonuçlar doğurmaktadır. Bu başlık altında iki temel konu ele alınmaktadır. Bunlardan ilki, evlilik birliği süresince eşler tarafından banka kasasının birlikte ya da tek başlarına kiralanmasıdır. İkinci olarak ise, evliliğin boşanma ile sona ermesi durumunda kasada bulunan menkul varlıkların mal rejiminin tasfiyesi bağlamında değerlendirilmesidir.

### I. EŞLERİN BANKA KASASI KİRALAMALARI

Eşlerin hukuki işlem yapabilme ehliyetini düzenleyen TMK md. 193' e göre: *"Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, eşlerden her biri diğeri ve üçüncü kişilerle her türlü hukukî işlemi yapabilir"*<sup>899</sup>. Genel kural olan bu hükmün istisnalarına örnek olarak,

---

<sup>898</sup> Evlilik birliği kural olarak eşlerin yalnızca ortak bir yaşam kurmalarını değil, aynı zamanda ekonomik güçlerini birleştirmelerini de ifade eder. Bknz. **Arbek**, Ömer, "Boşanmanın Mali Sonuçları", *AÜHFD*, C. 54, S. 1, 2005, s. 117.

<sup>899</sup> Bu hüküm ile kadın, fiil ehliyeti yönünden kocasına eş değer bir konuma getirilmiştir.

**Bknz.** s. 33 vd; **Giger**, A./ **Oser**, J./ **Gyr**, A., Reichel, A. / **Wieland**, C., *Kommentar (Das Familienrecht)*, Schulthess & Co., Zürich 1914, s. 195.

TMK md. 194,199, 222/II, 223/II, 226/II ve 229 hükümleri gösterilebilir. Bu doğrultuda, eşler arasında ya da üçüncü kişilerle yapılan karşılıklı veya iki taraflı borç doğurucu hukuki işlemlere ilişkin herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır<sup>900</sup>.

Eşlerin ortaklaşa banka kasası kiralamaları uygulamada oldukça yaygın bir durumdur (*Bankschließfach Ehegatten*)<sup>901</sup>. Böyle bir durumda tarafların kasaya erişim hakları farklı şekillerde düzenlenebilir. Buna göre, her iki eşin birlikte kasaya erişim

---

<sup>900</sup> **Dural/ Ögüz/ Gümüş: Aile Hukuku**, s. 170, N. 859.

<sup>901</sup> **Eberl-Borges**, Christina/ **Zimmer**, Michael, *Examinatorium Familien- und Erbrecht*, 2. Aufl., Nomos Studium, Baden-Baden 2020, s. 90; **Gernhuber**, Joachim/ **Coster-Waltjen**, Dagmar, *Familienrecht*, 7. völlig neu bearbeitete Auflage, 2020, s. 152. Eşlerin birlikte banka kasası kiralaması hususunu, Yargıtay 11. HD bir kararında "davacı ile eski eşinin davalı bankadan kasa kiraladıkları" ifadesiyle tespit edilmiştir. Eşler, sözleşmeyi yaparken kasanın kullanım koşullarını belirleme serbestisine de sahiptir. **Bknz.** E. 2011/13635, K. 2012/9613, T. 04.06.2012; yargıtay 2. HD, E. 2023/504, K. 2023/5584, T. 23.11.2023 (www.lexpera.com). **Roesle**, a.g.e, s. 106. Yargıtay 11. HD'nin bir kararında, dosya kapsamındaki deliller esas alınarak; davacı ile eski eşinin davalı bankadan evlilik birliği içerisinde ortak banka kasası kiraladıkları açıkça ifade edilmiştir. Karar için **bknz.** E. 2011/13635 K. 2012/9613 T. 04.06.2012 (Erişim Tarihi: 19.08.2025, www.lexpera.com).

hakkı<sup>902</sup>, her bir e e ayrı ayrı erişim hakkı tanınması<sup>903</sup> ya da yalnızca bir eşin diğerinin katılımı olmadan kasaya erişimi mümkündür<sup>904</sup>. Dolayısıyla, eşlerden yalnızca biri tarafından kiralanan banka kasasına diğer eşin katılımı olmaksızın tek başına erişim sağlanabilmektedir<sup>905</sup>. Eşler, bununla birlikte evlilik birliği devam ederken kural olarak

---

<sup>902</sup> Yargıtay 2. HD ortak kiralık kasa sözleşmesine rağmen kasanın taraflardan biri tarafından tek başına açılmasına bankanın izin vermesi sözleşmeye aykırı bulunmuş; kasa kullanım kayıtları dikkate alınarak bankanın, kasayı tek başına a an kişiyle birlikte müteselsilen sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Bu kapsamda, bilirkişi raporuyla değeri belirlenen ziynet eşyalarına ilişkin davacının talebi kabul edilmiştir. Benzer şekilde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2020/2029, K. 2021/3871, T. 20.04.2021 (Erişim Tarihi: 19.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>903</sup> Davacı vekili, müvekkili ile eşinin bankadan ortak kiraladıkları kasaya ilişkin sözleşmenin, ortaklardan her birine kasada tek başına işlem yapma yetkisi tanıdığını; bu kapsamda müvekkilinin her iki anahtarı elinde bulundurarak kasanın kapatılmasına karar verdiğini ileri sürmüştür. Karar için **bknz.** Bursa 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/1067, K. 2022/424, T. 07.04.2022 (Erişim Tarihi: 19.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>904</sup> **Roesle**, s. 93.

<sup>904</sup> **Dural/   z/Gümüş: Aile Hukuku**, s. 216, Rn. 1073.

<sup>905</sup> **Roesle**, s. 126. Öğretide eşlerden birinin diğerinin bilgisi olmadan banka kasası kiralaması halinde, bankanın bilgi verme yükümlülüğü olduğunu ileri süren görüşler vardır. Bknz. **Adolf**, Jann, Der Umfang und die Grenzen des Bankgeheimnisses nach schweizerischem Recht, Bern, 1938, s. 104; **Roesle**, a.g.e, s. 108. Ancak Luzern Yüksek Mahkemesi bir kararında, kocanın ZBG Art. 194-200 kapsamında kadının kiralık kasasının bloke edilmesi için talepte bulunduğunu ve bankanın, kasa hesabını bu talep

kendi malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma hakkına da sahiptir. TMK md. 223 uyarınca her eş, kişisel ve edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir<sup>906</sup>. Ancak bu hakların kullanımında temel belirleyiciler iyiniyet ilkesi ve dürüstlük kuralıdır<sup>907</sup>.

## II. MAL REJİMİNİN TASFİYESİ SÜRECİNDE KASA İÇERİĞİNİN HUKUKİ DURUMU

4721 sayılı TMK'da, yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimi düzenlenmiştir<sup>908</sup>. Bu rejime göre, edinilmiş mallar, eşlerden her birinin kişisel

---

doğrultusunda bloke ettiğini ifade ederek mülkiyet hakkı ihlaline karar vermiştir. Karar için **bknz.** SJZ, C. 41, 1945, s. 259 (Zentralbibliothek Zürich, Kasım 2024).

<sup>906</sup> Ancak bu özgürlük sınırsız değildir ve TMK md. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralı ile çerçevelenmiştir. Bknz. **Dural/Öğüz/Gümüş: Aile Hukuku**, s. 399.

<sup>907</sup> Nitekim kanun kötünietini korumaz. Bknz. **Günarlan**, Banu Fatma, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejminde Değer Artış Payı Alacağı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 37; **Şıpka**, Şükran, “Yasal Mal Rejimi ve Temel İlkeleri”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yasal Mal Rejimi Sempozyumu*, Legal Yayıncılık, İstanbul, Haziran 2023, s. 4; **Şenocak**, Zarife ‘Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere Katılma ile İlgili Mal Rejimi Sözleşmeleri Ve Tenkisi”, *AÜHFD*, C. 58, S. 2, 2009, s. 382; **Ateş**, Turan, *Türk Medeni Kanununda Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi*, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s. 58.

<sup>908</sup> **Dural/Öğüz/Gümüş: Aile Hukuku**, a.g.e, s. 214, N. 1067.

mallarından ayrılarak belirlenir<sup>909</sup>. Ayrıca, ziynet eşyaları ve düğün takıları gibi değerli eşyaların bu kapsamda kişisel mal mı yoksa edinilmiş mal mı olarak değerlendirilmesi konusunda farklı yargı kararları mevcuttur<sup>910</sup>.

İsviçre öğretisinde bazı yazarlar, eşlerin edinilmiş mallara katılma rejimi ya da mal ortaklığı rejimini benimsemeleri durumunda, evlilik ortaklığına ait malların yalnızca

---

<sup>909</sup> Karının malları (Frauengut), kocanın malları (Mannesgut) olarak ifade edilmektedir. Bknz. **Coester-Waltjen**, Dagmar, *Familienrecht*, 7. völlig neu bearbeitete Aufl., C.H. Beck, 2020, s. 237, §30, Rn.1

<sup>910</sup> Düğün sırasında takılan ziynet eşyalarının kime ait olacağı, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin güncellediği içtihat değişikliği çerçevesinde belirlenmektedir. Daha önceki yerleşik içtihatla ziynetlerin genel olarak kadına ait sayıldığı kabul edilirken, yeni görüşe göre öncelikle taraflar arasında ziynetlerin paylaşımı konusunda bir anlaşma varsa, paylaşım bu anlaşmaya göre yapılır. Anlaşma yoksa yerel örf ve adet varlığı iddia ve ispat edilirse bu kurala göre paylaşım gerçekleştirilir. Bu ikisi de bulunmadığı takdirde, erkeğe ve kadına takılan/verilen ve ekonomik değeri olan her şeyin kural olarak kendilerine ait olacağı belirtilmektedir. Ayrıca, takılar içinde karşı cinse özgü bir şey varsa o cinse verilmiş sayılacağı, her iki cinse özgü olduğu belirlenmişse ise ortak kabul edileceği açıklanmıştır. İlk derece mahkemesinin bu yeni prensipleri ve davalı erkeğin yerel adetlere ilişkin delil sunma talebini yeterince dikkate almadan karar verdiğini belirterek hükmü bozmuş ve ziynetlerin aidiyetinin, mevcut anlaşma, yerel adet ve yeni hukuki kriterler ile somut deliller doğrultusunda yeniden incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, kişisel mal ile ilgili yasal düzenlemeler de değerlendirmeye alınacaktır. **Bknz.** E. 2024/9259, K. 2025/1648, T. 18.02.2025 (Erişim Tarihi: 20.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

bir eşe ait kiralık kasada muhafaza edilmesinin uygun olmadığını ifade etmektedir<sup>911</sup>. Bu tür kasalara erişim imkânlarının oldukça kısıtlı olduğundan yola çıkılarak hem banka hem de diğer eş, kasa üzerinde gerçekleştirilen işlemlerin ayrıntıları hakkında bilgi sahibi olamaması bu görüşün gerekçesi olarak ifade edilmektedir. Ancak eşler arasında mal ayrılığı rejimi söz konusu ise her biri tek başına kasa kiralayabilir ve tasfiye anında kasa içeriği üzerinde herhangi bir ihtilaf söz konusu olmaz<sup>912</sup>. Bu görüşün isabetli olmadığı kanaatindeyiz. Nitekim, borçlar hukukuna hakim olan ilkelerden sözleşme özgürlüğü ilkesi<sup>913</sup> uyarınca, taraflar diledikleri tür ve içerikte sözleşme yapabilme hakkına sahiptir<sup>914</sup>.

Edinilmiş mal, evlilik birliği içinde eşlerin emekleri ya da katkılarıyla elde edilen malvarlığı değerleridir (*TMK md. 219*)<sup>915</sup>. Kiralık kasa içeriği, genellikle ziynet eşyaları,

---

<sup>911</sup> **Lüscher**, Hans Karl, *Die Rechtsstellung der Ehefrau im Bankverkehr nach schweizerischem Recht*, Bern 1958, s. 178; **Umbricht-Maurer**, s. 20; **Roesle**, s. 107.

Burada diğer eşin rızası sadece evlilik ortaklığına ilişkin malların kasada muhafazasına ilişkindir. Zira eşlerden biri, bir başka üçüncü kişiyi temsilci sıfatıyla temsil ediyor olabilir. Bu durumda diğer eşin rızasını aramaya lüzum yoktur. Alman hukukunda aynı yönde bkz. **Henrich**, Dieter/ **Althammer**, Christoph (Ed.), *Familienrecht (Scheidung, Unterhalt, Verfahren Kommentar)*, 7. Auflage, C.H. Beck, 2020, s. 219, Rn. 2.

<sup>912</sup> **Lüscher**, a.g.e, s. 182.

<sup>913</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 392; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 213; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 365.

<sup>914</sup> Bu durumun istisnaları için **bkz.** s. 335 (paragraf 2).

<sup>915</sup> **Schmidt**, Rolf, *Familienrecht (Ehe, Verwandtschaft, Vormundschaft Betreuung und Pflegschaft)*, 11. Aufl., 2022, s. 219, Rn. 403; **Koch**, Elisabeth (Ed.), *Münchener*

nakit para ya da değerli maddi varlıklar şeklinde olabilir ve evlilik birliği içinde edinilmişse tasfiyeye tabidir. Zira yargı kararlarında da kiralık kasalar doğrudan ziynet eşyaları bağlamında ele alınmıştır. Örneğin, bir davada davacı vekili, "*düğün sırasında davacıya takılan ziynet eşyalarının halen davacı ve davalının kiraladığı banka kasasında bulunduğunu*" belirterek, bu eşyaların mal rejiminin tasfiyesiyle davacıya teslimini talep etmiştir. Bu talep, mahkemece kabul edilmiş olup, kiralık kasa içeriğinin edinilmiş mal olarak kabul edildiğini ve tasfiyeye dahil edildiğini göstermektedir<sup>916</sup>.

TMK md. 2 uyarınca, eşlerden birinin kiralık kasaya erişiminin engellemesi hakkın kötüye kullanılmasıdır<sup>917</sup>. Ancak mal rejiminin tasfiyesinde kasanın boşaltılması,

---

*Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Bd. 9: Familienrecht I, §§ 1297–1588; Versorgungsausgleichsgesetz, Gewaltschutzgesetz; Lebenspartnerschaftsgesetz), 8. Aufl., C. H. Beck, 2019, s. s. 762, Rn. 15.*

<sup>916</sup> **Bknz.** Yargıtay 8. HD, E. 2012/3482, K. 2013/356, T. 17.01.2013. Kararda "*düğünde takılan ve banka kasasında bulunan ziynet eşyaları niteliği, örf ve âdet gereği kadının kişisel malı olduğundan...*" ifadesiyle de belirtildiği üzere, örf ve âdet gereği kadının kişisel malı olarak kabul edilmektedir. Bu eşyaların iadesi, dava dilekçesinde açıkça "banka kasasında bulunan ziynet eşyalarının davacıya teslimine karar verilmesini istemiştir" şeklinde belirtilerek talep edilmiş ve mahkeme tarafından da "banka kasasında bulunan ziynet eşyalarının davacıya teslimine" karar verilerek bu talep kabul edilmiştir. Yargıtay da ziynet eşyalarının kişisel mal niteliği ve usulüne uygunluk açısından bu hükmü onamıştır (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>917</sup> **Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir: Kişiler**, s. 87; **Akıntürk/ Akipek/Ateş: Kişiler**, s.179 vd.



diğer eşin katılma alacağını (*der Anteil am Zugewinn*) ortadan kaldırmamaktadır<sup>918</sup>. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun güncel bir içtihadında da belirtildiği üzere, evlilik süresince elde edilen gelirler edinilmiş maldır ve tasfiyede dikkate alınmaktadır<sup>919</sup>. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında, tarafların karşılıklı olarak birbirlerini banka kasasında bulunan ziynet eşyalarına el koymakla itham ettikleri tespit edilmiştir. Mahkeme, mevcut delilleri değerlendirerek davacı kadının iddiasını kabul etmiş ve davalı erkek tarafından el konulan ziynet eşyalarının bedelinin mal rejiminin tasfiyesinde hesaba katılmasına hükmetmiştir. Bu karar, kiralık kasaların mal kaçırma aracı olarak kullanılabileceğini ve ispatlandığı takdirde bu varlıkların tasfiyeye dahil edildiğini göstermektedir<sup>920</sup>. Benzer şekilde Yargıtay'ın çeşitli kararlarında kiralık kasanın boşaltılması mal kaçırma olarak değerlendirilmiş ve eşin katılma alacağı korunmuştur<sup>921</sup>. Dolayısıyla, kiralık kasanın boşaltılması fiili, mal rejiminin tasfiyesinde hakkın kötüye kullanılması yasağı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Özellikle ziynet eşyaları konusunda özgün değerlendirme yapılmakta olup, ilgili Özelge'de belirtildiği üzere:

---

<sup>918</sup> **Dethloff**, Nina, *Familienrecht: Ein Studienbuch*, C. H. Beck, 33. neu überarbeitete Aufl., 2022, s. 68, Rn. 30.

<sup>919</sup> **Bknz.** E. 2020/8458, K. 2021/889, T. 01.07.2021 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>920</sup> **Bknz.** E. 2024/5711, K. 2024/5798, T. 12.09.2024 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>921</sup> Yargıtay kararları, eşlerin mal rejimi tasfiyesini sonuçsuz bırakmak için başvurdukları çeşitli yöntemleri ortaya koymaktadır. Kiralık kasalar, bu yöntemlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Kararlar için **bknz.** Yargıtay 8. HD, E. 2016/6745; K. 2018/15022, T. 05.07.2018; Yargıtay 2. HD, E. 2022/8549 K. 2024/697, T. 08.02.2024 (Erişim Tarihi: 22.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

“...muris ile eşinin müşterek kullandıkları kiralık kasadaki ziynet eşyalarının, aksine bir kanıt sunulmadıkça, vefat edenin eşinin kişisel malı olarak kabul edilmesi gerekmektedir”<sup>922</sup>. Bunun yanında, kişisel kullanım haricinde tutulan altın, döviz gibi kıymetlerin ise yarısı murisin terekesine dahil edilmekte ve bu varlıklar üzerinden gerekli vergilendirme işlemleri uygulanmaktadır<sup>923</sup>.

---

<sup>922</sup> **Bknz.** Özelge, S. B.07.4.DEF.0.34.12.2.VRS:21-12555, T. 08.06.2004 (<https://www.kanunum.com/Ozelge/3866-o/ISTANBUL-VERGI-DAIRESI>). Özelge şu şekildedir: *"Diğer taraftan, Türk Medeni Kanunu'nun 220'nci maddesinin birinci bendinde, eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşyanın kişisel malı olduğu hükme bağlanmıştır. Bu maddenin gerekçesinde, eşlerin sadece kişisel kullanımına yarayan eşya kişisel mal sayılmakta ve eşlerin giysileri, saati, çantası, spor alet ve malzemeleri ile ziynet eşyasının da kişisel mal kapsamına girdiği belirtilmiştir. Dolayısıyla, olayda muris ile eşinin birlikte ortaklaşa kullandıkları kiralık kasada bulunan ziynet eşyasının aksine bir karine bulunmadığı sürece Ayla Karaçam'ın kişisel malı olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Buna göre, 10.08.2003 tarihinde vefat eden ...'ın eşi ... ile müşterek kullandıkları kiralık kasanın açılması sonucu kasadan çıkan ziynet eşyasının, veraset ve intikal vergisinin matrahına dahil edilmemesi gerekmektedir"*, Erişim Tarihi: 22.08.2025.

<sup>923</sup> Gelir İdaresi Başkanlığı, 25.07.2013 tarihli ve S.207 sayılı Özelge (Veraset ve İntikal Vergisi uygulaması), Erişim Tarihi: 21.08.2025. **Bknz.** <https://avevrak.com/gelir-idaresi-baskanligi/18085856/ozg-sekmeler-ilgide-ozelge-pdf-hisseye-hk-unun-koymak-unu>.

Yargıtay bir başka içtihadında ise ziynet ve takı parasının elden alındığı iddiası, tanık beyanlarının duyuma dayalı niteliği sebebiyle kabul edilmemiştir<sup>924</sup>. Ayrıca, davacı adına kayıtlı olan kiralık kasanın ayrılıktan sonra kapatılmış olması, içeriğinin mal rejiminin tasfiyesine konu edilemeyeceğini ortaya koymaktadır<sup>925</sup>. Yargıtay, mal rejiminin tasfiyesi sürecinde eşlerin kişisel malları ile edinilmiş mallarının ayrı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve belirlenebilir bekletici hakların dikkate alınmasının zorunlu olduğunu vurgulamaktadır<sup>926</sup>.

Sonuç olarak *kanaatimizce*, bilhassa boşanma süreçlerinde, taraflardan birinin malvarlığını gizleme ihtimalini ortadan kaldırmak amacıyla kasanın tarafların birlikte katılımı ile açılabilmesine dair bir hükmün sözleşmeye eklenmesi, uygulama bakımından önemlidir. Bununla birlikte kasanın eşlerden biri tarafından kiralandığı durumlarda ise kiralık kasanın şahsa özgü olarak tahsis edilmesi, esas itibarıyla banka ile müşteri arasındaki sözleşmesel ilişkiye ilişkin bir nitelendirmedir. Bu durum, kiralık kasaya konulan malvarlığı unsurlarının hukuki statüsünü kendiliğinden belirlemez. Başka bir ifadeyle, bir eşin kiralık kasa kiralarak içerisine ziynet eşyası, para veya benzeri değerler koyması, söz konusu malvarlığının doğrudan kişisel mal ya da edinilmiş mal

---

<sup>924</sup> HMK md. 203'te tanıkla ispata ilişkin bir düzenleme yer almaktadır. *Hükme göre "a) Altsoy ve üstsoy, kardeşler, eşler, kayınbaba, kaynana ile gelin ve damat arasındaki işlemlerde"* tanık dinlenebilir. Bu hüküm senetle ispat kuralının (HMK md. 200) istisnasıdır.

<sup>925</sup> **Bknz.** Yargıtay 2. HD, E. 2010/1125, K. 2011/2192, T. 14.02.2011 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>926</sup> **Bknz.** Yargıtay 8. HD, E. 2016/5992, K. 2018/17050, T. 10.10.2018 (Erişim Tarihi: 21.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

niteliği kazanması sonucunu doğurmaz. Bu nedenle, boşanma ve buna bağlı mal rejiminin tasfiyesi sürecinde, kiralık kasa içerisinde muhafaza edilen değerler, ilgili mal rejimi hükümleri çerçevesinde değerlendirilmekte ve koşulları varsa mal paylaşımına konu edilebilmektedir. Bu kapsamda, kiralık kasa nezdinde bulunan malvarlığı unsurları üzerinde ihtiyati tedbir kararı verilmesi de mümkündür<sup>927</sup>. Nitekim TMK md. 222'de yer alan düzenleme uyarınca, belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu ileri süren taraf, bu iddiasını ispatla yükümlüdür<sup>928</sup>. Eşlerden hangisine ait olduğu kanıtlanamayan mallar, paylı mülkiyet hükümlerine tabi kabul edilmekte; ayrıca bir eşin tüm mallarının, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal sayılacağı yönünde yasal bir karine öngörülmektedir<sup>929</sup>. Bu hüküm, kiralık kasa içerisinde bulunan ziynet eşyası, nakit para ve benzeri değerlerin de kişisel mal oldukları ispatlanmadığı sürece, edinilmiş mal kapsamında değerlendirilerek tasfiyeye konu olabileceğine işaret etmektedir. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında da düğünde takılan ziynet eşyalarının kiralık kasada muhafaza edilmesi hâlinde, bu eşyaların kime teslim edildiğinin ve kimin zilyetliğinde bulunduğu ispat yükünün, iddiada bulunan tarafa ait olduğu ifade edilmektedir<sup>930</sup>.

---

<sup>927</sup> **Konuralp**, Serhat Cengiz, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler", *İÜHF*, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 256.

<sup>928</sup> **Dural/Öğüz/Gümüş: Aile Hukuku**, s. 220, N. 1100;

<sup>929</sup> **Roesle**, s. 108.

<sup>930</sup> Kiralık kasa muhteviyatı, mal rejiminin tasfiyesine dahil edilebilir. Ancak bu, muhteviyatın evlilik birliği içinde edinilmiş mal niteliğinde olması ve mülkiyetinin delillerle (sözleşme, makbuz, bilirkişi raporu, ziyaret kayıtları) ispatlanması şartına bağlıdır. Zira TMK md. 222/II'ye göre "*Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır*". O halde kasa içerisindeki menkullerin kişisel

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ, TARAFLARIN SORUMLULUKLARI,

### İHTİLAF HALİNDE İSPATIN ÖNEMİ VE ZAMANAŞIMI

#### §13. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

Kiralık kasa sözleşmesinde sona erme sebepleri çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda sözleşme süresinin dolması, tarafların karşılıklı olarak anlaşmaları (*Aufhebungsvertrag*<sup>931</sup>), bilhassa müşterinin ölümü (*der Tod des*

---

malı olduğunu iddia eden eş, bunu ispatla mükelleftir. **Dural/Öğüz/Gümüş: Aile Hukuku**, a.g.e, s. 220, N. 1102-1103.

<sup>931</sup> Tarafların karşılıklı anlaşmaları ile sözleşmenin sona erdirilmesi halinde, anlaşmanın kapsamı ve doğuracağı sonuçlar taraflar arasında açıkça belirlenmelidir. Sürekli borç ilişkisi karakteri taşıyan kiralık kasa sözleşmesinin tarafların anlaşmasıyla sona erdirilmesi, öğreti ve uygulamada “ikale” olarak kabul edilmektedir. İkale ile sözleşmeden doğan asli ve tali borçlar ileriye etkili şekilde son bulmaktadır. Bankanın koruma, özen ve sır saklama borçları, kasanın boşaltılıp anahtarların teslim edildiği ana kadar sürmektedir. Sözleşmenin bu yöntemle sona ermesi tek taraflı fesihten farklı olarak karşılıklı irade beyanına dayalı bir sona erme türüdür. Bknz. **Gauch, Peter/ Schluep, Walter R./ Schmid, Jörg/ Emmenegger, Susan**, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Band I, Zürich, 2008, Rn. 3104; **Keller, Max / Schöbi, Walter**, *Das Schweizerische Schuldrecht. Band I: Allgemeiner Teil des Vertragsrechts*, Helbing & Lichtenhahn / Verlag Recht und Gesellschaft, Frankfurt am Main 1984, s. 300-301; **Larenz, Karl**, *Lehrbuch des Schuldrechts*, C.H. Beck, München 1983, s. 272; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1394, N. 3948-3950. Yargıtay 11. HD, kiralık kasa sözleşmesine

*Bankkunden*<sup>932</sup>), bankanın iflası (*Konkurs der Bank*<sup>933</sup>) ve sözleşmede belirtilen fesih (*Kündigung*) sebeplerinin gerçekleşmesi gibi uygulamadaki önemli olan hususlar ele alınmaktadır<sup>934</sup>.

## I. SÜRENİN DOLMASI

Belirli süreli olarak düzenlenmiş bir kira sözleşmesinde, açık ya da örtülü biçimde bir sona erme süresi belirlenmiş ise kira sözleşmesi, bu sürenin sonunda kendiliğinden sona ermektedir<sup>935</sup>. Bu bağlamda kiraya verenin, kiracıya sözleşmenin sona erdiğine

---

ilişkin bir uyuşmazlıkta, davacı ve eski eşinin bankayı “hiçbir kayıt ve şart olmaksızın *ibra ettiklerini*”, bu ibra ile kasa girişlerini tek başına kabul ettiklerini ve ibranamenin varlığının davacı tarafından inkâr edilmediğini dikkate alarak, bankanın sorumluluğunun ortadan kalktığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Karar için **bknz. E. 2020/2029, K. 2021/3871, T. 20.04.2021** (Erişim Tarihi: 23.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>932</sup> **Brunner**, s. 69 vd.

<sup>933</sup> Çalışmamız medeni hukuk kapsamında hazırlandığından kiralık kasa sözleşmesinin icra ve iflas hukuku bakımından sonuçlarına yer verilmemiştir. Ancak müşterinin iflası sözleşmeyi sona erdirmezken; bankanın iflası sözleşmeyi kendiliğinden sonra erdirmektedir. Detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, s. 182-189.

<sup>934</sup> Kiralık kasa sözleşmesi, kendiliğinden sona erebileceği gibi tarafların iradesiyle de sona erebilir. Bknz. **Bayram**, s. 77; **Kaplan**, s. 235; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 317; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 298; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1395, N. 3954; **Keller/ Schöbi**, s. 308 vd.

<sup>935</sup> **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 11; **Ceran**, s. 130; **Tunaboğlu**, s.465; **Kaplan**, s. 235; **Bayram**, s. 77; **Grassinger**, s. 162; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 300; **Aydın: Kira**, s. 53; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 346.

ilişkin bir ihtarname gönderilmesi zorunluluğu da bulunmamaktadır<sup>936</sup>. Taraflar, bu koşullarda açık bir anlaşma olmaksızın kira ilişkisini devam ettirdikleri takdirde, mevcut kira sözleşmesi belirsiz süreli bir sözleşmeye dönüşmektedir<sup>937</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi, hukuki niteliğinden bağımsız olarak, sürekli borç ilişkisi doğuran bir sözleşmedir<sup>938</sup>. Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerin, belirli ya da belirsiz süreli olarak kurulması mümkündür<sup>939</sup>.

Süreli olarak düzenlendiği hallerde, kira sözleşmelerine (*TBK md. 300 vd.*) ilişkin hükümler, kiralık kasa sözleşmeleri bakımından da uygulanmaktadır<sup>940</sup>. O halde kiralık kasa sözleşmesinde, sözleşme süresi taraflarca kararlaştırılmış ise süre sonunda sözleşme

---

<sup>936</sup> Yargıtay HGK (E. 13-21/ 2008, K. 37/ 2008, T. 30.01.2008) ilkeyi bir kararında şöyle ifade etmiştir: "*B.K. 'nın 287-285. maddeleri gereğince, belli süreli hâsılat kiralalarında süre bitiminde sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, sözleşme yenilenmemiş ise feshi ihbara gerek olmaksızın sona erer*". Danıştay 2. Dairesi de benzer bir yaklaşımla, kira süresi sona eren kiracının "*fuzuli şağil*" konumuna düştüğünü ve tahliyesinin hukuka uygun olduğunu belirtmiştir (E. 10501/2021, K.4887/2021, T. 13.12.2021, Erişim Tarihi: 23.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com))).

<sup>937</sup> **Brox/ Walker**, s. 256; **Fikentscher/ Heinemann**, s. 656, §77 IX 3, Rn. 1043; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s.300; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 319; **Aydoğdu/ Kahveci**, 347.

<sup>938</sup> **Kaplan**, s. 235; **Yavuz/Acar/ Özen**, a.g.e, s. 224.

<sup>939</sup> **Ari**, s. 44; **Roesle**, s. 67. Aksi görüş için bknz. **Lotz**, s. 43. *Lotz*, kasa kiralama işlemlerinin yalnızca belirli süreli olarak yapıldığını ifade etmektedir.

<sup>940</sup> **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 319; **Ceran**, s. 314; **Tunaboğlu**, s. 156; **Aydın: Kira**, s. 63 vd.

kendiliğinden sona ermektedir<sup>941</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin sona ermesi için yalnızca sürenin dolması yeterli olmayıp, ayrıca taraflar arasında açık bir bildirimin yapılması zorunludur<sup>942</sup>. Bu kapsamda banka kasası kiralamalarında süre sona erdiğinde, ilgili tarafın sözleşmenin sonlandığını karşı tarafa bildirmesi gerekmektedir<sup>943</sup>. Aksi halde, sözleşme kendiliğinden sona ermiş sayılmaz. Zira uygulamada kiralık kasa sözleşmelerinde sözleşme bitiminden

---

<sup>941</sup> **Higi/ Bühimann/ Wildisen**, s. 141, Rn. 9; **Honsell/ Vogt/ Geiser (Hrgs.)**, s. 1369, Rn. 5; **Bayram**, s. 77; **Grassinger**, s. 162; **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 11.

<sup>942</sup> **Grassinger**, s. 162; **Lotz**, s. 13; **Schönle**, s. 279; **Roesle**, s. 67; **Bayram**, s. 78. Ancak kiralık kasa sözleşmelerinde uygulamada yaygın olarak taraflardan birinin süre bitiminden önce fesih bildirimi yapmaması halinde sözleşmenin aynı koşullarla yenileneceğine ilişkin hükümlere yer verildiği görülmektedir. Öğreti ve yargı kararları (İstanbul 8. ATM, E. 2022/542, K. 2023/609, T. 18.07.2023) bu tür sözleşmesel düzenlemeleri geçerli kabul etmekte; dolayısıyla böyle bir hükmün varlığı hlinde sürenin dolması tek başına sözleşmenin sona ermesi sonucunu doğurmamakta, aksine usulüne uygun bir fesih bildirimi yapılmadığı sürece sözleşmenin kendiliğinden uzadığı kabul edilmektedir. Bu husus bir genel işlem koşulu teşkil etmez.

<sup>943</sup> İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, sözleşmede yer alan bir hüküm uyarınca, müşterinin süre bitiminden önce kasayı boşaltacağını yazılı olarak bildirmediği takdirde sözleşmenin aynı şartlarla bir yıl daha uzayacağı belirtilmiştir. Karar için **bknz.** E. 2022/542, K. 2023/609, T. 18.07.2023 (Erişim Tarihi: 25.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



önce belirli bir süre ön görülmekte<sup>944</sup>, bu süre zarfında taraflardan birinin sözleşmeye devam etmeyeceğini bildirmemesi halinde ise sözleşmenin aynı süre için yenilenmiş sayılacağı ifade edilmektedir<sup>945</sup>.

Adi kira sözleşmelerinin belirsiz süreli hale gelmesine ilişkin TBK md. 327 hükmünün, kiralık kasa sözleşmeleri bakımından uygulanabilirliği, değerlendirilmesi gereken bir diğer husustur. Bankalar, kiralık kasa sözleşmelerinin feshi için, sözleşme bitim tarihinden en az iki hafta önce bankaya ulaşacak şekilde iadeli taahhütlü mektupla bildirim yapılmadığı takdirde, sözleşmenin bir yıl süreyle otomatik olarak uzatıldığını kabul etmektedir<sup>946</sup>. Taraflardan herhangi biri tarafından bildirimle sona erdirilmeyen kiralık kasa sözleşmesi, aynı süre için yenilenmiş sayılmaktadır<sup>947</sup>.

---

<sup>944</sup> Ülkemizde bankaların, genellikle en az on beş günlük (iki hafta) bir bildirim süresi uyguladığı görülmektedir. Ancak bu durum mutlak olmayıp; taraflar arasında farklı bir bildirim süresi belirlenebilmektedir. Bildirim şekli olarak ise iadeli taahhütlü mektup yolunun tercih edildiği görülmektedir. Örnek sözleşmeler için **bknz.** Ziraat Bankası Matbu Sözleşme Metni md. 23); Garanti Bankası Matbu Sözleşme Metni md. 2 ([https://www.garantibbva.com.tr/pdf/sozlesmeler/tr/2020/Kiralik\\_Kasa\\_sozlesmesi.pdf/](https://www.garantibbva.com.tr/pdf/sozlesmeler/tr/2020/Kiralik_Kasa_sozlesmesi.pdf/) (<https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf>, Erişim Tarihi: 26.08.2025).

<sup>945</sup> **Lotz**, s. 13; **Grassinger**, s. 162; **Bayram**, s. 78; **Roesle**, s. 68; **Schönle**, s. 279.

<sup>946</sup> **Bayram**, s. 78.

<sup>947</sup> Bu durumda sürenin sona ermesi, kiralık sözleşmesini kendiliğinden sona erdirmemektedir. Bknz. **Lotz**, s. 43; **Dorn**, s. 27.

## II. MÜŞTERİNİN ÖLÜMÜ

Müşterinin ölümü, banka tarafından yetkili mercilerin yazılı bildirimi ya da farklı yollarla öğrenilebilmektedir. Banka, kural gereği, ölüm bilgisinin alınmasının ardından yalnızca vergi memuru gözetiminde murisin kasasının açılmasına izin vermektedir<sup>948</sup>.

Banka tarafından hazırlanan kiralık kasa sözleşmesine göre, kiracının ölümü durumunda kasa içeriği veraset ilamı sunulması ve tüm mirasçılardan birlikte ya da temsilci aracılığıyla başvurusu halinde, yetkilendirilmiş vergi memuru huzurunda tespit edilerek mirasçılara teslim edilmektedir<sup>949</sup>. Yetkili vergi memuru nezdinde tespit edilen senet ya da diğer kıymetlerin değerleri, ölüm tarihi dikkate alınarak hesaplanır (*VUK*<sup>950</sup> md. 261, 263, 268, 275, 278). Bu değerlerin hesaplanmasının ardından mirasçılardan, belirli oranda

---

<sup>948</sup> Sulh mahkemesi hakimi tarafından kasa içeriğinin tespitine ilişkin olarak kasanın açılması talep edilebilir. Bu durumda bankanın bu talebe olumlu yanıt vermesi gerekmektedir. Bknz. **Kaplan**, s. 234.

<sup>949</sup> Kuveyt Türk Katılım Bankası Matbu Sözleşme Metni md. 12: "*Kiracının ölümü halinde kasa içindekiler mirasçılara ancak resmi mirasçılık belgesinin Bankaya sunulması üzerine ve hep birlikte veya müşterek vekil/mümessil vasıtası ile başvurmaları sureti ile yetkili vergi memuru huzurunda yapılacak bir tespitten sonra verilebilir. Kasa anahtarlarının mirasçılar tarafından süresinde Bankaya iade edilmemesi veya mirasçılardan Banka ile yeni bir sözleşme akdetmemesi halinde Banka bu sözleşmedeki hak ve yetkilerini kullanabilir*". Benzer şekilde **bknz.** İsviçre/ <https://swissgoldsafe.ch/en/additional-information/conditions-value-storage/safe-deposit-box>; Almanya/ <https://sb23.de/>; Türkiye/ <https://www.teb.com.tr/kiralik-kasa-sozlesme> (Erişim Tarihi: 26.08.2025).

<sup>950</sup> Vergi Usul Kanunu, Kanun No: 213, S. 10705, Resmî Gazete: 12.01.1961.

veraset ve intikal vergisi<sup>951</sup> tahsil edilerek kasa içerisindeki eşyalar mirasçılara ya da temsilcilere teslim edilmektedir<sup>952</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin müşterinin ölümü ile kendiliğinden sona erip ermeyeceği hususu ise öğretide tartışmalıdır. Baskın görüşlerden ilki, kiralık kasa sözleşmesini genel kira hükümlerine tabi kabul ederek, müşterinin ölümünün sözleşmeyi sona erdirmeyeceği yönündedir. O halde, kiralık kasa sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamış ise müşterinin ölümü ile mirasçılar<sup>953</sup>, sözleşmenin tarafı haline gelmektedir<sup>954</sup>. Bu genel kuralın istisnası ise kişi unsurunun (*intuitu personae*) ön planda

---

<sup>951</sup> Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Kanun No: 7338, S. 10231, Resmî Gazete: 15.06.1959.

<sup>952</sup> "*Bankalardaki kiralık kasalar muhteviyatının tesbiti*" başlıklı Veraset ve İntikal K. md. 23'e göre: "*Bankalar nezdlerindeki kiralık kasa sahiplerinden birinin ölümü halinde (Sulh hakimi tarafından yapılacak tesbit hariç) vergi dairesinin yetkili bir memuru hazır bulunmadıkça kasanın açılmasına ve bu memur huzurunda tesbit edilmedikçe muhteviyatının mirasçıları veya kanuni temsilcileri veya vekilleri tarafından alınmasına müsaade edemezler*".

<sup>953</sup> **Escher Kommentar: Erbrecht 1960**, s. 27, Rn. 5; **Kessal- Wulf**, s. 100, Rn. 5; **Schmoeckel**, s. 29; **Dural/ Öz: Miras Hukuku**, s. 5, N. 43.

<sup>954</sup> **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 578, Rn. 82.01; **Von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 882; **Uygur Şerh: C.1**, s.844; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1393, N. 3943; **Oğuzman/Öz: Genel Hükümler**, s. 531 vd; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 404 vd.; **Heller**, s. 138; **Roesle**, s. 149; **Bayram**, s. 79. Afyonkarahisar Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğü'nün 19.04.2022 tarihli, S: E-63611781-160 (1-2022/1)- 16595 (Erişim Tarihi: 01.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

olduğu sözleşmelerdir<sup>955</sup>. Bu tür sözleşmelerde, tarafın ölümü sözleşmeyi sona erdirebilmektedir<sup>956</sup>. Bu kuraldan yola çıkılarak ileri sürülen diğeri bir görüşe göre, müşterinin ölümü halinde kiralık kasa sözleşmesi kendiliğinden sona erer<sup>957</sup>. Bu görüş, kiralık kasa sözleşmesinin lafzının ve tarafların iradesinin kanunun emredici olmayan hükümlerinden daha öncelikli olduğunu ileri sürmektedir<sup>958</sup>. Zira bankacılık hizmeti

---

<sup>955</sup> **Kayhan**, Şaban/ **Ünlütepe**, Mustafa, "Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri", *FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S. 3, 2014, s. 191; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 638.

<sup>956</sup> Bazı sözleşmelerde borçlunun kişisel özelliklerinin, yeteneklerinin ve becerilerinin sözleşmenin temelini oluşturduğunu belirtmektedir. Bu tür sözleşmelerde "kişi unsuru" ön plandadır ve borcun bizzat borçlu tarafından yerine getirilmesi (şahsen ifa) esastır. Bknz. **Eren: Genel Hükümler**, s. 1039, N. 2853; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 703; **Akıncı**, s. 202; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 259.

<sup>957</sup> **Kaplan**, s. 235. Mirasçılarının durumu hakkında sözleşmenin niteliği ve özel kanunlar dikkate alınarak karar verilmelidir. Bu çerçevede, değerlendirme yapılırken sadece sözleşmenin temel özelliklerini değil, aynı zamanda olayın bütünü ve tarafların iradelerini dikkate alması gerekmektedir. Özellikle ilgili özel mevzuat hükümlerinin uygulanabilirliği, sözleşme türüne göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu. 30/1'e göre: "Sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşme süresinin dolması, kiracının iflası, ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hâllerinde kendiliğinden sona erer". (Kanun No: 6361, Kabul Tarihi: 21.11.2012, Resmî Gazete: 13.12.2012.)

<sup>958</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s. 18. İsviçre sözleşmeler hukuku bakımından aynı yönde bknz. **Zufferey**, s. 7-8.

sunulup sunulmayacağına karar verme yetkisi, nihai olarak bankaya aittir<sup>959</sup>. Bankalar, bilhassa kredi dışı hizmetlerinde, "*Müşterini Tanı*" (KYC)<sup>960</sup> ilkesi ve güvenilirlik değerlendirmesi ön plana çıkmaktadır. Kiralık kasa, sınırlı sayıda sunulabilen fiziki bir hizmettir ve dijital bankacılık ya da servis modeli bankacılığı yoluyla sunulmaya uygun değildir<sup>961</sup>. Bu durum, müşteri seçiminde farklı kriterlerin gözetilmesini

---

<sup>959</sup> **Schmit**, s. 90, Rn. 113; **Canaris**, s. 7; **Akyol: Sözleşme**, s. 148. Bilhassa bankalar, kiralık kasa hizmetini özel müşterilerine sağlamaktadır. Bu nedenle banka, müşterinin kasa kiralama talebini reddetme hakkına sahiptir. Bu husus bakımından klasik tüketici işlemlerinden de ayrılmaktadır. Bknz. **Tekinalp**, s. 471.

<sup>960</sup> Müşteri Tanı (Know Your Customer) ilkesinin, Anayasa Mahkemesi tarafından bankalar için bağlayıcı bir özen yükümlülüğü olarak kabul edildiği sonucuna varılmaktadır. **Bknz.** Bireysel Başvuru No. 2021/ 2756, T. 13.02.2024. Benzer şekilde Yargıtay 11. HD'nin bir kararı, bu ilkeye aykırılığın bir kusur teşkil ettiğini ve bir bankanın bu kusuru kendi iç denetiminde dahi tespit edebileceğini göstermesi bakımından emsal niteliğindedir. Dolayısıyla, KYC ilkesi, bankaların hukuki sorumluluğunun belirlenmesinde önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. **Bknz.** E. 2014/8712, K. 2015/7227, T. 28.05.2015 (Erişim Tarihi: 01.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>961</sup> **Schmidt**, Karsten, *Münchener Kommentar zum HGB, Band 6, Bankvertragesrecht*, 4. Auflage, 2019, Rn. 125. *Schmidt*, internet bankacılığını nakit para çekimi dışındaki birçok bankacılık işleminin internet aracılığıyla gerçekleştirilmesine yarayan bir kavram olarak tanımlamaktadır. *Schmidt*'in bu tanımından yola çıkarak kiralık kasa hizmetinin internet bankacılığı yoluyla yapılabilmesine olanak bulunmamaktadır. Uygulamada bazı bankalar kiralık kasa sözleşmesi fiziki olarak akdedildikten sonra mobil bankacılık üzerinden kasa hesabını kontrol edebilme imkânı tanımaktadır. Bu bankalar için **bknz.**

gerektirebilmektedir<sup>962</sup>. Bu nedenle, sözleşmede ölüm durumunda uygulanacak hükümler açıkça belirtilmemişse, müşterinin ölümü halinde sözleşme kendiliğinden sona ermektedir<sup>963</sup>.

### III. SÖZLEŞMENİN TARAFLARCA SONA ERDİRİLMESİ

Belirsiz süreli kiralık kasa sözleşmesi hem müşteri hem de banka tarafından sona erdirilebilmektedir<sup>964</sup>. Sözleşme özgürlüğü ilkesinin bir gereği olarak, taraflar akdettikleri

---

<https://www.garantibbva.com.tr;> <https://www.akbank.com/hizmetler/kiralik-kasa>  
(Erişim Tarihi: 02.09.2025)

<sup>962</sup> İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin (E. 2020/487, K. 2022/ 493, T. 22.06.2022) sayılı kararında, bankanın savunmasında *"davacı şirketin hesap kayıtları ve kiralık kasa sahiplerinin mali profillerinin dava konusu iddia ile çelişmekte olduğunu"* belirtmesi, bankaların kiralık kasa müşterilerinin dahi genel bir mali değerlendirmeye tabi tutulduğunu göstermektedir (Erişim Tarihi: 02.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Bankaların herhangi bir hizmeti sunmadan önce müşteriye değerlendirme ve nihai kararı verme yetkisi, yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Bu süreç, bankanın risk yönetimi sorumluluğunun bir parçasıdır. **Bknz.** Dijital Bankaların Faaliyet Esasları ile Servis Modeli Bankacılığı Hakkında Yönetmelik md. 13/ 3'te müşteriye bankacılık hizmeti sunulup sunulmamasına karar verme yetkisinin bankaya ait olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır (S. 31704, Resmî Gazete: 29.12.2021), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/>).

<sup>963</sup> **Lotz**, s. 45; **Kaplan**, s. 235. Aksi görüş için bknz. **Roesle**, s. 149. *Roesle*, sözleşmenin kendiliğinden sona ermeyeceğini, mirasçılar ya da banka tarafından mutlaka fesih bildiriminin yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

<sup>964</sup> **Roesle**, s. 87.

sözleşmede fesih süresini belirleyebildikleri gibi, herhangi bir süre öngörmemeyi de tercih edebilmektedir<sup>965</sup>. Bu gibi hallerde, TBK'nın adi kira sözleşmesine ilişkin fesih süreleri, kiralık kasa sözleşmeleri bakımından da uygulanmaktadır<sup>966</sup>.

Bir kiralık kasa sözleşmesinde, sözleşme süresine ilişkin bir ihtilaf veya çelişki var ise bu sözleşme belirsiz süreli sözleşmelere ilişkin hükümlere tabidir<sup>967</sup>. Böyle bir durumda, taraflardan her birine bir bildirim süresi verilmektedir<sup>968</sup>. Taraflar bu süre kapsamında sözleşmeyi her zaman sona erdirebilmektedir<sup>969</sup>. Ayrıca belirsiz süreli kiralık kasa sözleşmesinde feshe ilişkin herhangi bir bildirim süresi ön görülmemiş ise TBK md. 329 hükmü kıyasen uygulanmaktadır<sup>970</sup>. Bu hükme göre, taraflardan her biri altı aylık kira döneminin sonunda üç aylık bildirim süresine uyarak sözleşmesi feshedilme hakkına sahiptir<sup>971</sup>. Burada fesih bildirim sürelerinin hesaplanmasında kasa sözleşmesinin imzalandığı tarih esas alınmaktadır<sup>972</sup>. Eğer sözleşmede ya da kanunda belirtilen bildirim

---

<sup>965</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 358, N. 1000; **Aydın: Kira**, s. 102.

<sup>966</sup> **Kaplan**, s. 235; **Aydın: Kira**, s. 20 vd.; **Bayram**, s. 78.

<sup>967</sup> **Roesle**, s. 89.

<sup>968</sup> Sürekli borç ilişkisi niteliğine haiz olan kiralık kasa sözleşmesinde sözleşmenin taraflarından her birine tanınmış olan tek taraflı sona erdirebilme yetkisi hukuki ihtiyaçların sonucunda ortaya çıkmıştır. **Bayram**, s. 78 (dip. 127 naklen). İhbar süresi (öneli) genellikle kısa süreli olarak (örneğin iki hafta) verilir.

<sup>969</sup> **Bauen/ Rouiller**, s. 186; **Arpagagus/ Stadler/ Werlen**, s. 494.

<sup>970</sup> **Roesle**, s. 89; **Tunaboylu**, s. 465; **Aydın: Kira**, s. 94; **Ceran**, s. 134.

<sup>971</sup> **Fikentscher/ Heinemann**, s. 656; **Brox/ Walker**, s. 206; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 301.

<sup>972</sup> **Eren: Özel Hükümler**, s. 430; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 214; **Yavuz/ Acar / Özen**, s. 225; **Brox/ Walker**, s. 197.

surelerine uyulmaz ise bildirim bir sonraki fesih dönemi için geçerli sayılmaktadır<sup>973</sup> (TBK md. 328/II).

### A. Müşterinin Feshi

Bankacılık hizmetleri sözleşmelerinde müşterinin fesih hakkı, hem sözleşmesel hem de kanuni düzenlemelere tabidir<sup>974</sup>. Müşterinin fesih hakkı çeşitli nedenlere dayanmaktadır<sup>975</sup>. İlk olarak, bankanın kasa güvenliğini temin edememesi durumu söz konusu olabilmektedir<sup>976</sup>. Banka tarafından kasa güvenliğinin sağlanamaması halinde,

---

<sup>973</sup> **Yavuz/ Acar/ Özen**, a.g.e, s. 302.

<sup>974</sup> Bankacılık hizmet sözleşmelerinde, müşterinin hesaplarını kapatma ve sözleşmeyi sonlandırma talebi temel bir haktır. Bknz. **Kaplan**, s. 52; **Tekinalp**, s. 366; **Bilgen**, s. 38. Bankanın bu talebe uymaması, Yargıtay tarafından "bankacılık uygulamalarına uygun olmadığı" şeklinde değerlendirilmiş ve bankanın manevi tazminat sorumluluğunu doğurabileceği kabul edilmiştir (Yargıtay 11. HD, E. 2014/19015, K. 2015/4138, T. 25.03.2015). Buna karşılık, bankanın fesih hakkı daha sınırlıdır. İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, bankanın sözleşmeyi feshedebilmesi için müşteriye en az iki ay önceden bildirimde bulunması gerektiği ve feshin "haklı gerekçeye" dayanması gerektiği vurgulanmıştır. Gerekçesiz veya dürüstlük kuralına aykırı fesihler geçersiz sayılmaktadır (E. 2022/859, K. 2024/846, T. 26.11.2024). Nitekim bir başka kararda, bankanın "hesap kat ihtarının dürüstlikle bağdaşmadığı" değerlendirilmiştir. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2019/420, K. 2022/502, T. 29.06.2022 (Erişim Tarihi: 03.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>975</sup> **Bilgen**, a.g.e, s. 39-40.

<sup>976</sup> **Roesle**, s. 59.



müşteri sözleşmeyi derhal ve haklı nedenle feshetme hakkına sahiptir<sup>977</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin yürürlükteki mevzuata ve taraflar arasındaki anlaşmaya uygun şekilde sürdürülmesi esastır<sup>978</sup>. Bankanın, kasada muhafaza edilen değerlerin güvenliğini temin etme yükümlülüğünü yerine getirememesi halinde, bankanın temerrüdü söz konusu olmakta ve bu durum müşteri bakımından haklı fesih sebebi teşkil etmektedir<sup>979</sup>. Müşteri, bankanın gerekli güvenlik önlemlerini almaması ya da kasanın güvenliğinde ciddi bir ihlal yaşanması durumunda, mevzuatın öngördüğü usul ve esaslara uygun olarak ihtar (*Mahnung*<sup>980</sup>) çekmeye gerek olmaksızın sözleşmeyi derhal sona erdirmeye hakkına sahiptir<sup>981</sup>. Bu şekilde yapılan haklı fesih işlemi sonucunda, müşterinin zararının tazmini ve diğer talepleriyle ilgili hukuki yollara başvurma imkânı da

---

<sup>977</sup> **Lotz**, s. 43; **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, §73, Rn. 11a; **Schinnerer/ Avancini**, s. 198; **Bayram**, s. 78; **Grassinger**, s. 163.

<sup>978</sup> **Tekinalp**, s. 469; **Bilgen**, s. 70.

<sup>979</sup> **Taşkın**, Zeynep Damla, "İfasına Başlanmış Sürekli Edimli Sözleşmelerde Borçlu Temerrüdü ve Sonuçları", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 2, s. 440; **Kurşun**, s. 240.

<sup>980</sup> Mahnung, Alman Medeni Kanunu'nda Art. 286/I'da düzenlenmiştir. Bu hükme göre: "*Borçlu, alacaklının ihtar ile temerrüde (Verzug) düşer*". Dolayısıyla Mahnung (ihtar), kural olarak borçlunun temerrüde sokulmasının ön koşuludur. Bknz. **Fikentscher/ Heinemann**, s. 283, Rn. 465.

<sup>981</sup> **Bayram**, s. 78.

saklıdır<sup>982</sup>.

Bununla birlikte bankanın sadakat ve özen yükümlülüğünü (*TBK md. 506*) ihlali halinde müşteri, *TBK md. 512* gereğince sözleşmeyi ihbar olmaksızın derhal feshedebilmektedir<sup>983</sup>. Uygulamada, bazı kiralık kasa sözleşmelerinde, müşteri süresi içinde fesih iradesini bildirmiş olsa dahi bu bildirimin sonuç doğurabilmesi, müşterinin tüm anahtarları bankaya zamanında teslim etmesi şartına bağlanmaktadır<sup>984</sup>. Anahtarların belirtilen tarihe kadar iade edilmemesi halinde sözleşmenin önceki süre kadar kendiliğinden yenileneceğine ilişkin düzenlemelere sıklıkla rastlanmaktadır<sup>985</sup>.

## **B. Bankanın Feshi**

Bankanın kiralık kasa sözleşmesini feshi, esas olarak iki temel duruma dayanmaktadır. Bunlar, müşterinin sözleşmeden doğan yükümlülüklerini, özellikle kira

---

<sup>982</sup> **Honsell**, s. 20; **Kaplan**, s. 211. Ancak müşterinin fesih hakkı mutlak ve sınırsız değildir. Diğer tüm haklar gibi, bu hakkın kullanımı da dürüstlük kuralı ile sınırlıdır. Bknz. **Bilgen**, s. 403; **Roesle**, s. 114.

<sup>983</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 198; **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 11; **Bayram**, s. 78; **Lotz**, s. 43.

<sup>984</sup> **Bayram**, s. 78; **Heller**, s. 48.

<sup>985</sup> Kuveyt Türk Katılım Bankası Matbu Sözleşme Metni md. 7. **Bknz.** <https://www.kuveytturk.com.tr/medium/ortaksiz-kiralik-kasa-sozlesmesi> (Erişim Tarihi: 11.02.2025). Bu tür hükümler, sözleşmenin sona ermesinin ancak anahtarların geri verilmesiyle mümkün olan fiili hakimiyetin bankaya yeniden geçmesi sayesinde gerçekleşebileceği gerekçesiyle geçerli kabul edilmektedir. Bknz. **Schinnerer/ Avancini**, s. 198.

bedelini ödeme borcunu ihlal etmesi ve bankanın operasyonel nedenlerle (*şube taşıması, devri vb.*) hizmeti sonlandırma zorunluluğunun bulunmasıdır<sup>986</sup>.

## 1. Müşterinin Temerrüdü

Kira bedelinin ödenmemesi sözleşmeye aykırılıktır ve TBK'ya göre bu durum, diğer tarafa sözleşmeyi feshetme hakkı vermektedir<sup>987</sup>. Kira sözleşmesinde kiracının asli borçlarından ilki, kira bedelinin zamanında ve eksiksiz olarak ifa edilmesidir<sup>988</sup>. Kiracının bu yükümlülüğünü ihlal etmesi, hukuki açıdan sözleşmenin esaslı bir unsuru olan edimlerinden birinin yerine getirilmemesi anlamına gelmektedir<sup>989</sup>.

---

<sup>986</sup> **Roesle**, s. 85-86;

<sup>987</sup> **Higi**, Peter/ **Bühmann**, Anton/ **Wildisen**, Christoph, *Zürcher Kommentar (Die Miete, Art. 266-268b OR)*, 5. neu bearbeitete Aufl., 2020, s. 46, Rn. 133; **Aydın: Kira**, s. 10; **Ceran**, s. 130; **Tunaboğlu**, s. 157.

<sup>988</sup> **Higi: Fesih Kommentar**, a.g.e, s. 7, Rn. 12; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 264; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 333; **Aydın: Kira**, s. 10.

<sup>989</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 955; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 271; **Akıncı**, s. 201-203. **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 499; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 655; **Ceran**, s. 132; **Tunaboğlu**, s. 157. İsviçre uygulamasında genellikle, kiralık kasa ücretinin sözleşme başlangıcında peşin ödenmesi esastır. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmesi bir ön ödeme işlemi niteliğindedir. Ücret peşin ödenmezse müşteri dönem başında temerrüde düşmektedir. Sözleşme yenilenmiş ancak ödeme yine yapılmamışsa temerrüt yeni dönem başında doğmaktadır. Kasa kiralama hizmeti, adi kira sözleşmesi niteliğinde kabul edildiğinden banka, kira hukukundaki temerrüt hükümlerine göre hareket etmektedir. Altı ay ve daha uzun süreli sözleşmelerde otuz günlük, daha kısa süreli sözleşmelerde ise altı

Öğretide, bankaların kiralık kasa sözleşmelerinden doğan alacaklarını tahsil etmek amacıyla sistematik ve yerleşik bir prosedür izlediği ifade edilmektedir<sup>990</sup>. Banka, ilk adım olarak müşteriye noter aracılığıyla bir ihtarname göndererek muaccel olan kira borcunun ödenmesini talep eder ve ödeme yapılmaması halinde sözleşmenin feshedileceği ya da kasanın açılacağı gibi sonuçları bildirir. Bu ihtar, hem borcun ödenmesi için bir süre tanımakta hem de ödeme yapılmamasının sonuçları hakkında müşteriyi bilgilendirmektedir<sup>991</sup>. İhtara rağmen borcun ödenmemesi durumunda banka,

---

günlük ödemesiz süre tanıyabilmekte ve bu sürede ödeme yapılmazsa sözleşmeyi feshedebilmektedir. Bu durumda bankanın, kira bedeline dayalı olarak sözleşmeyi derhal feshetme hakkı bulunmamaktadır. Bknz. **Roesle**, s. 144. *Kanaatimizce*, bu kural isabetli değildir. Zira sözleşme bedelini zamanında ödeyen ve gecikmede olmayan bir müşteri herhangi bir zamanda feshedilebilirken; kiralık kasa bedelini ödemede gecikmede olan bir müşteri süre verilmeden derhal feshedilememektedir. İsviçre Borçlar Kanunu (OR) Art. 265'te kanun koyucu, temerrüde düşen borçluyu koruyucu bir husus öngörmektedir. Bununla birlikte, bu durumun temel olarak haksız olarak nitelendirilmemesi gerekir. Zira temerrüde düşen borçlu, çoğunlukla ödeme yükümlülüklerini yerine getiremeyecek bir durum içerisinde de bulunmaktadır.

<sup>990</sup> **Uwe**, s. 20; **Dorn**, s. 4; **Lotz**, s. 2. Kira bedeli müşteriden genellikle peşin olarak tahsil edilmektedir. Ancak bazı bankalar, müşteri adına bir kredi kartı temin ederek aylık irat olarak da kira bedelini tahsil edebilmektedir. Bknz. **Bayram**, s. 62.

<sup>991</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 195. İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında bu durum "...sözleşme gereği davacı bankaya kiralık kasa bedellerini ödemeyen davalılara banka tarafından her bir davalıya ayrı ayrı ihtarnameler gönderildiği..." ifade edilmiştir (E. 2018/589, K. 2018/584, T. 24.05.2018). Aynı yönde **bknz.** İstanbul 8. Asliye Ticaret

sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme ve noter ile çilingir huzurunda kasayı açtırma hakkına sahiptir<sup>992</sup>. Kasanın açılmasına rağmen alacağın tahsil edilememesi veya bakiye alacak kalması durumunda banka, borcun tamamının tahsili için icra takibi başlatabilmektedir<sup>993</sup>. Banka, temerrüde düşen müşterinin aynı bankadaki diğer hesapları

---

Mahkemesi, E. 2022/542, K. 2023/609, T. 18.07.2023 (Erişim Tarihi: 12.02.2025, www.lexpera.com).

<sup>992</sup> İstanbul Anadolu 4. Asliye Ticaret Mahkemesi bir kararında, yenileme tarihinden itibaren 30 gün içinde kira bedeli ödenmediği takdirde banka sözleşmeyi feshederek anahtarların teslimini talep edebileceğini ifade etmiştir (E. 2022/123, K. 2022/852, T. 17.11.2022). İzmir 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında ise bu durum *"...davalının kiraladığı kasanın noter huzurunda çilingir marifeti ile açıldığı ve zapta geçirildiği..."* cümlesiyle ifade edilmiştir (E. 2018/563, K. 2018/ 503, T. 10.05.2018). Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de bir kararında, davanın konusu temerrüt olmasa da bankanın "uzun yıllar kapalı bulunan ve hareket görmeyen kasaların noter huzurunda çilingir marifetiyle açılması" yönündeki genel uygulamasının varlığı teyit edilmektedir. Bu, kasanın açılmasının belirli koşullar altında bankalar için standart bir prosedür olduğunu göstermektedir. **Bknz.** E. 2016/ 4860, K. 2017/ 2909, T. 15.05.2017 (Erişim Tarihi: 12.02.2025, www.lexpera.com).

<sup>993</sup> **Roesle**, s. 180. Kasanın açılması her zaman alacağın tahsilini sağlamayabilir. Bu durumda bankalar, alacaklarını tahsil etmek için icra takibi yoluna gitmektedir. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 6. HD, E. 2013/7599, K. 2014/296, T. 15.01.2014 (Erişim Tarihi: 12.02.2025, www.lexpera.com). Müşterinin başlatılan icra takibine itiraz etmesi durumunda ise süreç, mahkemeye taşınmakta ve banka tarafından "itirazın iptali" davası açılmaktadır. **Bknz. Kuru: İcra İflas Hukuku**, s. 129. İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, itirazın iptali davası sonucunda bankanın alacağının yanı

(*örneğin vadeli mevduat hesabı*) üzerinde takas veya hapis hakkını<sup>994</sup> kullanarak, kasa borcu ödenene kadar bu hesaplardan ödeme yapmayı reddedebilmektedir<sup>995</sup>.

## 2. Banka Şubesinin Taşınması ya da Kapatılması Gibi Operasyonel Değişiklikler

Bankanın kontrolü dışındaki zorunluluklar, bilhassa şube değişiklikleri, kiralık kasa sözleşmelerinin sona erdirilmesine neden olabilmektedir<sup>996</sup>. Şube değişikliğinin haklı olup olmadığı, ilgili durumların özelliklerine göre ayrı ayrı değerlendirilmektedir<sup>997</sup>. İlk görüş, şube değişikliklerinin haklı sebebe dayanmasına ilişkindir. Bu görüşün temeli, kiralık kasa sözleşmesinden doğan hizmetlerin doğası gereği şube ile yüz yüze ilişki

---

sıra icra inkâr tazminatı da talep edebileceği görülmektedir. Karar için **bknz.** E. 2023/ 721, K. 2024/ 874, T. 03.12.2024 (Erişim Tarihi: 10.08.2025)

<sup>994</sup> Bankanın hapis hakkı kapsamındaki eleştiriler için **bknz.** Bölüm III, s. 370 vd.

<sup>995</sup> İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi vermiş olduğu bir kararında, bankanın başvurabileceği farklı ve etkili bir yöntemi ortaya koymaktadır. Karara göre banka, kiralık kasa borcu olan müşterisinin, yine kendi nezdindeki vadeli mevduat hesabından para çekme talebini reddetmiştir. Bu durum, bankanın alacağı için müşterinin diğer varlıkları üzerinde bir tür takas veya hapis hakkı kullandığını göstermektedir. **Bknz.** E. 2020/ 370, K. 2020/424, 16.04.2020 (Erişim Tarihi: 12.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>996</sup> Hem banka hem de kasa müşterisi bu nedene dayalı olarak sözleşmeyi feshedebilmektedir. **Bknz.** **Tekinalp**, s. 331-332; **Reisoğlu: Şerh**, s. 1354.

<sup>997</sup> **Bknz.** Bankaların İzne Tabi İşlemleri ile Dolaylı Pay Sahipliğine İlişkin Yönetmelik md. 8/VI (Resmî Gazete: 01.11.2006, S. 26333).

gerektiriyor olmasına dayanmaktadır<sup>998</sup>. O halde, banka şubesinin başka bir yere ve hizmetin ifa yerinin tek taraflı olarak ve müşteri aleyhine ağırlaştırıcı bir şekilde değiştirilmesinin, sözleşmenin ihlali anlamına gelmektedir<sup>999</sup>.

Şube değişikliğinin fesih sebebi sayılmadığına ilişkin diğer bir görüş ise uyuşmazlığın çözümünde taraflar arasındaki sözleşme hükümlerine öncelik vermektedir. Eğer kiralık kasa sözleşmesinde bankaya şubeyi taşıma veya kapatma durumunda kasayı başka bir yere nakletme yetkisi tanınmışsa, bu eylem tek başına sözleşmeye aykırılık teşkil etmez<sup>1000</sup>. Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin güncel bir içtihadında, Vakıfbank Erdemli Şubesi'nin taşınma sürecine ilişkin olarak düzenlenen belgelerde, kiralık kasa işlemlerinde farklı ve çelişkili bilgiler yer aldığı ifade edilmiştir<sup>1001</sup>. O halde, banka

---

<sup>998</sup> İstanbul BAM 14. HD, bir ilçe şubesinin kapatılarak müşterilerin 75-80 km uzaktaki başka bir şubeye yönlendirilmesini, sözleşmenin devamını fiilen durduran bir eylem olarak nitelendirmiştir. **Bknz.** E. 2020/ 1080, K. 2023/ 918, T. 18.05.2023. Aynı yönde **bknz.** E.2018/643, K. 2019/814, T. 12.06.2019 (Erişim Tarihi: 12.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>999</sup> Kasanın taşınması sözleşmesel bir hak olabilirken, bu süreçteki ihmal bankanın tazminat sorumluluğunu doğuran bir haksız fiil teşkil etmektedir. **Bknz.** Yargıtay HGK, E. 2020/ 108, K. 2022/ 1450, T. 08.11.2022; Yargıtay 4. HD, E. 2011/4184, K. 2012/6891, T. 19.04.2012 (Erişim Tarihi: 12.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1000</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2020/ 6303, K. 2022/3577, T. 28.04.2022 (Erişim Tarihi: 13.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1001</sup> Bu nedenle, kiralık kasa sözleşmesinde bankanın yer değişikliği vb. hususların sözleşmenin geçerliliği üzerindeki etkileriyle ilgili hükümlerin açıkça belirtilmesi, tarafların faydasına olmaktadır (E. 2024/16754 K. 2025/2830, T. 18.02.2025). Aynı

taşınmaları sırasında kiralık kasalarla ilgili izlenen prosedürler konusunda netlik ve tutarlılık bulunmadığını göstermektedir.

### 3. Bankanın Kiralık Kasa Sözleşmesinde Alıkoyma Hakkı

Bankanın kiralık kasa sözleşmesi kapsamında sahip olduğu alıkoyma hakkının hukuki sınırları, ilgili mevzuatlar çerçevesinde oldukça sınırlı bir biçimde düzenlenmiştir<sup>1002</sup>. Bu bağlamda hak sahibi olan banka, gerek kasa içerisindeki emtianın gerekse müşterinin kasadaki menfaatlerini (*bilhassa kira alacağının teminatı amacıyla*<sup>1003</sup>) güvence altına alınabilmek amacıyla belirli şartların gerçekleşmesi halinde bu eşyalar üzerinde alıkoyma hakkına sahiptir<sup>1004</sup>.

---

yönde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2024/ 16754, K. 2025/2830, T. 18.02.2025 (Erişim Tarihi: 13.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1002</sup> İstanbul BAM 46. HD'nin bir kararına göre, kiralık kasa sözleşmeleri mahiyet itibarıyla bir saklama sözleşmesi değildir. Kiralık kasa sözleşmelerinin Bankacılık Kanunu ile ilişkisi ise bankanın kiralık kasa üzerindeki "*hapis hakkı*" ve kiralık kasa içindeki eşya ve benzeri mal varlığı değerlerine ilişkin "*zamanaşımı*" gibi hükümlerin BankK olmasından kaynaklanmaktadır. Karar için **bknz.** E. 2020/ 3502, K. 2020/991, T. 30.12.2020 (Erişim Tarihi: 14.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1003</sup> **Grassinger**, s. 157 vd.

<sup>1004</sup> **Roesle**, s. 146. Bankanın hapis hakkı, taşınır rehninin bir alt türüdür. Bknz.

**Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir: Eşya**, s. 1193; **Sirmen**, s. 629.



### a. Alıkoyma Hakkının Sınırı

Alıkoyma (*hapis*) hakkı<sup>1005</sup> esasen bir rehin hakkı (*retentionsrecht*)<sup>1006</sup> olup, bankanın alacağını teminat altına alma amacını taşımaktadır<sup>1007</sup>. Bankanın, kiralık kasa hizmetine ilişkin alacakların teminatı<sup>1008</sup> (*kasa kira bedeli, kilit tamiri vb.*) amacıyla kasadaki taşınırılar üzerinde alıkoyma hakkını kullanabilmesi, müşteriyle geçerli bir kiralık kasa sözleşmesinin bulunmasına ve alacağın bu sözleşmeden doğmasına bağlıdır<sup>1009</sup>.

#### aa. Kasa Bölmesi Üzerinde Alıkoyma Hakkı

Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre kiraya verenin hapis hakkı, taşınmaz niteliği taşıyan eşyaların kiralanan sıfatını taşıdığı hallerde uygulanmaktadır

---

<sup>1005</sup> Hapis hakkının tanımı için bkz. **Sirmen**, a.g.e, s. 240.

<sup>1006</sup> **Heinz**, s. 28; **Opitz**, s. 486, Rn. 8; **Roesle**, s. 159.

<sup>1007</sup> Rehın hakkının içeriğı hakkında detaylı bilgi için bkz. **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 1196 vd.; **Sirmen**, s. 740; **Cansel**, s. 8.

<sup>1008</sup> Uygulamada bankaların hapis hakkına ilişkin sözleşme hükümlerini düzenledikleri ancak genellikle uygulamadıkları görölmektedir. Zira bankalar, gerekli tedbirleri önceden almaktadır. Örneğın; birçok banka kasa kira bedelini sözleşmenin başında peşin olarak almaktadır. Bknz. **Grassiner**, s. 158 (parag. 2 naklen).

<sup>1009</sup> **Grassinger**, a.g.e, s. 157-158; **Roesle**, s. 146-147. O halde alıkoyma hakkı, yalnızca kira ilişkisinden doğan ve tahakkuk etmiş alacaklar bakımından söz konusu olabilmektedir.

(TBK md. 336 vd.)<sup>1010</sup>. Bununla birlikte, duvara gömülü ya da binanın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş kasa bölmeleri (*kasa dış materyali*) taşınmazın eklentisi olarak değerlendirilebilir<sup>1011</sup>. Bu gibi hallerde müşterinin kira bedeli vb. ödemelerinden kaynaklanan gecikmeleri nedeniyle bankanın TBK md. 336 kapsamında kasa bölmesi ve dolayısıyla kasa içeriği üzerinde hapis hakkının olabileceği ifade edilmektedir<sup>1012</sup>.

---

<sup>1010</sup> **Fikentscher/ Heinemann**, s. 656, §77 VI1, Rn. 1022; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 278; **Sirmen**, s. 337. Benzer şekilde Mehaz ZGB md. 268-268b'de kiraya verenin hapis hakkı düzenlenmiştir.

<sup>1011</sup> İsviçre uygulamasında yer alan, eski ve büyük banka binalarında duvara gömülü şekilde inşa edilen kasa bölmeleri, binanın ayrılmaz parçası olup taşınmaz niteliği taşımaktadır. Ayrıca İsviçre Medeni Kanunu'na ilişkin bazı kanton giriş yasalarında (Art. 135), duvara gömülü dolapların açıkça bir taşınmazın bütünleyici parçası olduğu kabul edilmiştir. **Bknz.** Einführungsgesetz zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (EG ZGB), Kanun No: 230, Yürürlük Tarihi: 01.01.1912, [https://www.zh.ch/de/politik-staat/gesetze-beschluesse/gesetzessammlung/zhlex-ls/erlass-230-1911\\_04\\_02-1912\\_01\\_01-111.html](https://www.zh.ch/de/politik-staat/gesetze-beschluesse/gesetzessammlung/zhlex-ls/erlass-230-1911_04_02-1912_01_01-111.html) (Erişim Tarihi: 14.08.2025). Benzer şekilde İsviçre öğretisinde de bu görüş isabetli kabul edilmektedir. Bankalar tarafından kiralık kasaların bir kısmının binaya sabit, bir kısmının ise hareket kabiliyetine sahip şekilde yerleştirilmiş olması, kasaların hukuki niteliğinin farklılaştırılmasını haklı kılmaz. Zira müşteri, güvenli alan hizmeti kapsamında tahsis edilen kasanın banka bünyesinden çıkarılabilir olduğu bilgisine sahip değildir. **Bknz.** **Oser/ Schönenberger**, Art. 253 OR, Rn. 4; **Roesle**, s. 150; **Lotz**, s. 94; **Schönenberger/ Schmid**, Art. 272-274 OR, Rn. 6.

<sup>1012</sup> TBK md. 336: "*Taşınmaz kiralalarında kiraya veren, işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan altı aylık kira bedelinin güvencesi olmak üzere, kiralananda bulunan ve kiralananın*

## ***bb. Kasa İçeriği Üzerinde Alıkoyma Hakkı***

### ***aaa. TBK md. 336 Kapsamında Hapis Hakkı***

Kiraya verenin hapis hakkı, TBK md. 336-338 arasında düzenlenmiş olup, yalnızca kiralık eşyanın taşınmaz bir mülk olması durumunda uygulanmaktadır<sup>1013</sup>. Özellikle İsviçre uygulamasında yer alan, eski ve büyük banka binalarında duvara gömülü şekilde inşa edilen kasa bölmeleri, binanın ayrılmaz parçası olup taşınmaz niteliği taşımaktadır<sup>1014</sup>. Bu görüş, söz konusu kasa bölmesinin kiralık kasa sözleşmesine konu edilmesi halinde, taşınmaz niteliği taşıdığını ve TMK ile TBK kapsamında taşınmaz hükümlerine tabi olduğunu ifade etmektedir. TMK md. 686 uyarınca kiralık kasalar, banka binasının eklentisi olarak kabul edilir ve TMK md. 862'ye göre, rehin hakkının kapsamındadır<sup>1015</sup>. Bu durum, bankanın hapis hakkını kullanabilmesi genellikle

---

*döşenmesine veya kullanılmasına yarayan taşınırlar üzerinde hapis hakkına sahiptir (1). Kiraya verenin hapis hakkı, alt kiracının asıl kiracıya olan kira borcunu aşmamak üzere, alt kiracının kiralanan getirdiği aynı nitelikteki taşınırları da kapsar (2). Hapis hakkı, kiracının haczedilemeyen malları üzerinde kullanılamaz (3)". Bknz. Lotz, a.g.e, s. 50-51; Roesle, a.g.e, s. 146.*

<sup>1013</sup> **Erdem: Özel Hükümler II**, s. 562 vd. *Tandoğan ve Feyzioğlu*, bu hükmün kanuni bir rehin hakkı olduğunu ifade etmektedir. Bknz. **Tandoğan: Borçlar**, s. 175; **Feyzioğlu**, Feyzi Necmettin, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C.1, İstanbul 1980, s. 551.

<sup>1014</sup> Bknz. **Meier-Hayoz**, Arthur, *Schweizerische Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht*, 1. Abteilung: Das Eigentum, 1. Teilban: Systematischer Teil und Allgemeine Bestimmungen, Artikel 641-655 ZGB 5. A, Bern 1981, §655, Rn. 6 ve 12 (Erişim Tarihi: 10.10.2024, [swisscovery.slsp.ch](http://swisscovery.slsp.ch)); **Roesle**, s. 146.

<sup>1015</sup> **Guggenheim**, s. 84.

müşterinin kira bedelini ödemede temerrüde düştüğü, kilit tamiri ve benzeri masrafların ödenmemesi vb. hallerde ortaya çıkmaktadır<sup>1016</sup>. Kiracının kasayı gizlice açıp kasayı boşaltması durumunda uygulanan TBK md. 338 hükmü ise banka kasalarında uygulanamamaktadır. Zira banka kasaları, biri bankada diğeri kasa müşterisinde bulunan çift anahtar ile açılabilir. Bu nedenle müşterinin kasayı gizlice açıp kasayı boşaltması mümkün değildir<sup>1017</sup>.

### **bbb. TMK md. 950 Kapsamında Hapis Hakkı**

Bankanın kasa içeriği üzerinde zilyetliğinin bulunup bulunmamasının bir diğer önemli sonucu ise taşınır rehni bakımından ortaya çıkmaktadır<sup>1018</sup>. Kiralık kasa içeriği

---

<sup>1016</sup> **Becker**, Hermann, *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm: Çeşitli Sözleşme İlişkileri*, md. 184–551 (Çev. A. S. Dura), Ankara 1993, s. 314. Aksi yönde **Roesle**, s. 147 vd. Öğretide **Akyol**, kiralık kasa sözleşmesinin niteliği gereği bankanın kasa içeriği üzerinde kural olarak hapis hakkının bulunmaması gerektiğini belirtmekle birlikte, istisnai olarak bankanın kasa muhtevası üzerinde hapis hakkını ileri sürebileceğini kabul etmektedir (**Akyol: Sözleşme**, s. 156). Aynı yönde bkz. **Grassinger**, s. 157-158. Buna karşılık **Kaplan**, banka kasa dairesinin taşınmaz niteliğinde olması ve kiralık kasaların bu yapıya bütünleyici parça ya da eklenti teşkil etmesi gerekçesiyle kira bedeli, kilit onarım masrafları ve benzeri alacakların ödenmemesi hâlinde bankanın kasadaki eşya üzerinde hapis hakkı kullanabileceği görüşünü savunmaktadır. Bknz. **Kaplan**, s. 233. Aynı yönde bkz. **Guggenheim**, a.g.e, s. 84; **Roesle**, s. 146.

<sup>1017</sup> **Grassinger**, a.g.e, s. 158 (parag. 3 naklen); **Lotz**, s. 57.

<sup>1018</sup> TMK md. 939/1'de yer alan teslime bağlı taşınır rehninin kurulabilmesi için alacaklının taşınır üzerinde zilyetlik kurmuş olması gerekmektedir. Bknz. **Cansel**, Erol, *Türk Menkul Rehin Hukuku, Teslim Şartlı Menkul Rehni*, Ankara 1967, s. 7;

üzerinde banka herhangi bir şekilde zilyetliğe sahip olmadığından bankanın kasadaki menkuller üzerinde teslim bağli rehin hakkı kurması söz konusu değildir<sup>1019</sup>. Her ne kadar genel işlem koşulları içeren kiralık kasa sözleşmesinde, bankanın müşteriden olan alacakları bakımından kasada bulunan menkuller üzerinde rehin hakkı kurulabileceğine ilişkin bir hüküm konulmuş olsa da banka lehine rehin hakkı kurulamaz<sup>1020</sup>. Ancak taraflar kiralık kasa sözleşmesinden bağımsız olarak ayrı bir sözleşmede kasa içeriği üzerinde banka lehine rehin hakkı kurulabilmektedir<sup>1021</sup>. Bu sözleşmenin geçerli olabilmesi için banka tarafından müşteriye verilen anahtarın bankaya geri verilmiş olması ve bankanın kasa içeriği üzerindeki tek başına dolaysız zilyet olmuş olmasına bağlıdır<sup>1022</sup>. Zira bu noktada bankanın zilyetlik iradesinin varlığından söz edilebilecektir<sup>1023</sup>.

---

**Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir: Eşya, s. 1150; Nomer/Ergüne, N. 1218 vd; Bayram, s. 59.**

<sup>1019</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger, s. 120; Schönle, s. 278; Bayram, s. 59; Arpagaus/ Stadler/ Werlen, s. 494, Rn. 1723; Heinz, s. 2324; Tekinalp, s. 471.**

<sup>1020</sup> **Bunte/Zahrte, IX, Rn. 5; Baumbach/Hopt, (7), Rn. V/1.**

<sup>1021</sup> **Schönle, s. 279; Zobl/ Thurnherr, ZGB Art. 884, Rn. 548; Arpagaus/ Stadler/ Werlen, s. 494; Bayram, s. 59. Aksi yönde bkz. Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger, s. 121.**

<sup>1022</sup> **Akyol: Sözleşme, s. 157; Schönle, s. 279; Bayram, s. 60.**

<sup>1023</sup> İsviçre hukukunda bu biçimde banka lehine rehin hakkının kurulması mümkündür. Bknz. **Lotz, s. 52; Guggenheim, s. 84; Zobl/ Thurnherr, ZGB Art. 884, Rn. 547; Bayram, s. 60. Karşı görüş için bkz. Oftinger/ Bär, Art. 894, Rn. 250. Sözleşmenin geçerliliği bakımından aynı zamanda üzerinde rehin hakkı kurulacak olan eşyanın**

TMK md. 950’de (ZGB md. 895), “zilyetlikten doğan genel hapis hakkı” düzenlenmiştir<sup>1024</sup>. Bu hüküm gereğince bankanın hapis hakkını kullanabilmesi için kasa içeriği üzerinde zilyetlik sıfatını kazanmış olması gerekir<sup>1025</sup>. O halde, bankanın kasa içeriği üzerinde zilyetliği var ise TMK md. 950 hükmü doğrudan uygulanabilmektedir<sup>1026</sup>. Bankanın kasa içeriği üzerindeki zilyetlik durumu tartışmalı bir

---

belirlenmiş olması da gerekmektedir. Bknz. **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, Art. 73, Rn. 18.

<sup>1024</sup> **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, s. 1416, Rn. 4; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 1196; **Grassinger**, s. 158. TMK md. 950’de düzenlenen genel nitelikli hapis hakkı, alacak ve eşya arasındaki illiyet şartına dayalı olarak zilyedin aynı nitelikte bir teminat hakkı iken; TBK md. 326 ise kira ilişkisinden doğan ve kiralananın içindeki taşınırlar üzerinde kiraya verene tanınmış özel bir hapis hakkıdır. Her iki hüküm, alacaklının korunmasını amaçlasa da doğum koşulları, uygulama alanı ve kapsamaları bakımından birbirinden önemli ölçüde ayrılmaktadır.

<sup>1025</sup> Zilyetliğin kazanılmasının yanında zilyetliğin hapis hakkı boyunca devam etmesi de aranmaktadır. Zilyetlik, hakkın hem doğumu hem de devamı için aranan temel ve vazgeçilmez bir şarttır. Aksi halde zilyetliğin kaybedilmesi ile hapis hakkı sonra erer. Bknz. **Kaplan**, s. 233. Ayrıca TBK md. 336 kapsamındaki hapis hakkında, kiraya verenin zilyetliği aranmaz. Kiraya veren zilyedi olmadığı bir taşınmazı üzerinde, hapis hakkını kullanabilmektedir. Bknz. **Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir**, a.g.e, s. 1198.

<sup>1026</sup> **Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir**, a.g.e, s. 104. Kiralık kasa bedellerinin düşük olması hapis hakkını önleyebilecek bir gerekçe olarak ileri sürülmektedir. Ayrıca banka ile müşteri arasındaki ilişki şahsi olduğundan, banka üçüncü bir kişinin borcunu gerekçe göstererek kasanın içeriğini alıkoyamaz ve kasaya erişimi engelleyemez. Bknz. **Guggenheim**, s. 84; **Roesle**, a.g.e, s. 146; **Kaplan**, s. 232.

husustur<sup>1027</sup>. *Kanaatimizce* de bankanın kasa içeriği üzerinde rızaya dayalı bir zilyetlik iradesi bulunmamaktadır<sup>1028</sup>. Bu nedenle TMK md. 950 kapsamında banka, kasa içeriği üzerinde genel hapis hakkı bulunmamaktadır<sup>1029</sup>. Zira müşterinin kasayı bankadaki anahtar ile banka personeli gözetiminde açıyor olması bankanın zilyetliğine karine teşkil etmemektedir<sup>1030</sup>.

Sonuç olarak kira bedelinin ödenmemesi halinde, bankanın kasa içeriği üzerinde TBK md. 336 kapsamında hapis ya da TMK md. 950 kapsamında teslim bağli taşınır rehin hakkını ileri sürmesi mümkün değildir<sup>1031</sup>. Zira banka, kasa içeriği üzerinde zilyet

---

<sup>1027</sup> **Bknz.** Bölüm II, s. 276 vd.

<sup>1028</sup> Bu yaklaşım hem İsviçre Federal Mahkemesi'nin kararlarında (örneğin BGE 108 II 197) hem de Alman Federal Mahkemesi içtihadında (BGHZ 52, 310) açıkça benimsenmiştir. Kararların tam metni için **bknz.** <http://relevancy.bger.ch/php/>; <https://www.uni-trier.de/> (Erişim Tarihi: 14.09.2025).

<sup>1029</sup> **Treyvaud**, s. 83; **Arpagaus/ Stadler/ Werlen**, s. 494; **Oftinger/ Bär**, ZBG Art. 895, s. 67; **Bauen/ Rouiller**, s. 186; **Zobl/ Thurnherr**, ZGB Art. 884, s. 549; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 121; **Tekinalp**, s. 471; **Kaplan**, s. 226; **Bayram**, s. 60; **Heinz**, s. 38.

<sup>1030</sup> **Guggenheim**, s. 85; **Kaplan**, s. 233.

<sup>1031</sup> **Canaris**, s. 115. *Canaris*, bankanın hapis hakkını kullanabilmesi bakımından hukuki bir engelin bulunmadığını ifade etmiştir. Kasa üzerindeki alı koyma hakkının, müşteriye ifaya zorlayıcı etkisi bulunmaktadır. Kira bedelinin ifa edilmemesi hâlinde bankanın, kiracının kasadan yararlanmasını engellemek amacıyla kasanın açılmasına izin vermemesi, kasa dairesine erişimi kısıtlaması veya ikinci anahtarın teslimini reddetmesi suretiyle kiracıyı borcunu ödemeye zorlaması, hukuk düzenince korunmayan bir “ifa

değildir<sup>1032</sup>. Bu nedenle, banka lehine kasa içeriği üzerinde hapis hakkı tanıyan

---

baskısı” oluşturmaktadır. *Kanaatimizce*, bu tür uygulamalar, sözleşme özgürlüğü ve borç ilişkisinin sınırları bakımından TBK md. 26-27’de yer alan emredici nitelikteki hükümlerle bağdaşmamaktadır. Kiralık kasa sözleşmesi, bankaya kullanımın engellenmesi yoluyla alacak tahsilini güvence altına alan herhangi bir hakimiyet yetkisi tanımamakta; bu çerçevede bankanın yegâne başvuru yolları, kiracıya ihtarda bulunmak, sözleşmeyi feshetmek ve mevzuatta öngörülen usule uygun kasa açma prosedürünü işletmekle sınırlı bulunmaktadır.

<sup>1032</sup> **Guggenheim**, s. 85. İsviçre’de hesaplama şu şekilde yapılmaktadır. Öncelikle bankanın 1 yıl boyunca kasa üzerinde hapis hakkı bulunup, geçmiş yıla ait kasa kirası, cari altı aylık faiz ve yıllık faizi birlikte talep edebilmektedir. Bknz. BGE 42 III282. Yine rehin hakkının kasa bedeli ve rehin masrafları bakımından güvence sağladığına ilişkin olarak **bknz.** BGE 63 III 382, <https://www.fallrecht.ch/c3042279.pdf>, E.T: 28.08.2025. Türk hukukunda ise bankanın hapis hakkı kapsamında talep edilebileceği kalemleri "*kiracının sorumlu olduğu kira bedelini, yan giderleri, kira sözleşmesinin sonlanmasına rağmen kullanılmasından kaynaklı ecrimisil bedelini, ifası geciken kira bedeline işleyen temerrüt faizini, hapis hakkı masrafları ile takip giderlerini*" şeklinde sıralamaktadır. Bknz. **Aydoğmuş**, Aysun, Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Kiracının Temerrüdü ve Sonuçları, İstanbul Üniversitesi SBE, *YL Tezi*, 2023, s. 73; **Konuk**, Emel, Kira Bedelinin Ödenmesi ve Kiralayanın Hapis Hakkı, Erciyes Üniversitesi SBE, *Özel Hukuk YL Tezi*, 2011, s. 38; **Gülşen**, Fatma Büşra, Kiraya Veren Hapis Hakkı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, *YL Tezi*, 2023, s.78-80.



sözleşmesel hükümlerin tamamı, genel işlem koşulu niteliğindedir<sup>1033</sup>.

*Kanaatimizce*, bankanın kiralık kasada saklanan menkullere yönelik rehin ya da hapis hakkı bulunmadığından, kira bedelinin ödenmemesi durumunda kasa içeriği üzerinde doğrudan bir alıkoyma ya da tasarruf yetkisini kullanması mümkün değildir. Bu nedenle bankanın başvurabileceği tek yaptırım, İcra ve İflas Kanunu<sup>1034</sup> hükümleri çerçevesinde kasa bedelinden doğan alacağına ilişkin olarak cebri icra yoluna başvurmaktır<sup>1035</sup>. Kiralık kasa ilişkisinde kasa içeriği üzerindeki fiili hâkimiyet kiracıya ait olduğundan, zilyet sıfatı bankaya değil kiracıya aittir. Bu sebeple haciz işlemi bankaya

---

<sup>1033</sup> Hapis hakkının kullanılabilmesi için hapsedilen eşyanın paraya çevrilebilir nitelikte olması gerekir. **Bknz.** İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2018/1125, K. 2022/791, T. 09.11.2022 (Erişim Tarihi: 16.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Aynı zamanda genel işlem koşulu örnei olarak **bknz.** Ziraat Bankası Kiralık Kasa Sözleşmesi md. 22/II: "*Kiracı/Kiracılar ayrıca Banka'nın işbu kira ilişkisinden dolayı kiracıdan alacaklı olması durumunda tüm Banka şubelerinde bulunan ve ileride bulunabilecek olan her türlü alacak, Döviz ve Altın mevduat hesaplarında, Bankanın virman, takas ve hapis hakkı olduğunu ve bunların Bankaya bu sözleşmeden doğmuş doğacak borçlarını karşılayacak miktarının rehinli bulunduğunu kabul eder*". Aynı yönde **bknz.** Garanti bankası md. 3.4; Türkiye İş Bankası md. 19; Fibabank md. 10 (Erişim Tarihi: 16.09.2025).

<sup>1033</sup> **Atamer: GİŞ**, s. 61; **İşgüzar**, s. 190.

<sup>1034</sup> Kanun No: 2004, Resmî Gazete: 19.06.1932, S. 2128.

<sup>1035</sup> **Mazlum**, İsmet, "Kiralık Kasa İçerisinde Bulunan Malların Haczi", *Medeni Uusl ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, S. 57, 2024, s. İflas Hukuku **Akyol: Sözleşme**, s. 157-158; **Roesle**, s. 171.

karşı değil, kiracıya yöneltmiş sayılır. Banka ise bu süreçte yalnızca bildirim yapılan ve işlemin icrasına teknik imkân sağlayan üçüncü kişi konumundadır<sup>1036</sup>.

### ***b. Banka Dışında Üçüncü Bir Kişinin Alıkoyma Hakkı***

Alman hukukunda, kiralık kasa içeriğinin üçüncü kişiye rehin edilmesi (*Die Verpfändung an Dritte*) teorik olarak mümkündür<sup>1037</sup>. Ancak rehnin geçerliliği, BGB Art. 1205–1206’daki (*Pfandrechtsbestellung*) zilyetliğin devri şartlarının sağlanmasına bağlıdır<sup>1038</sup>. Yalnızca anahtarların ya da giriş kartının rehin alacaklısına verilmesi, bankanın kasaya giriş ve açılış hakkını “*kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak*” olarak görmesi nedeniyle tek başına zilyetlik devri sayılmamaktadır.

Banka, yetkilendirilmemiş üçüncü kişilerin kasa odasına girişine kural olarak izin verememektedir<sup>1039</sup>. *HEINZ*, üçüncü kişiler lehine tesis edilen rehin hakkının kural olarak mümkün olduğunu, ancak uygulama alanının sınırlı tutulduğunu belirtmiştir<sup>1040</sup>.

Türk hukukunda ise bir kasa içeriği üzerinde, üçüncü kişi lehine rehin hakkı tesis edilebilmesi için rehin alacaklısının doğrudan zilyet olması gerekmektedir<sup>1041</sup>. Bu süreç,

---

<sup>1036</sup> Üçüncü kişilerin kasa içeriği üzerindeki istihkak iddiaları bakımından detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 181 vd; **Lotz**, s. 97.

<sup>1037</sup> **Düringer**, Franz / **Dencker**, Johannes / **Rebmann**, Rudolf, *Das Sachenrecht des Bürgerlichen Gesetzbuch*, 3. Auflage, Berlin 1932, s. 66; **Heinz**, s. 34 vd.

<sup>1038</sup> **Prütting/ Wegen/ Weinreich**, s. 2206, Rn. 1-7; s. 2207, Rn. 1- 4.

<sup>1039</sup> **Guggenheim**, s. 85; **Tekinalp**, s. 469; **Kaplan**, s. 233.

<sup>1040</sup> **Heinz**, s. 31-32.

<sup>1041</sup> **Schönle**, s. 279; **Heinz**, s. 28; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir: Eşya**, s. 1177, N. 3668. Alenilik şartı, rehin hakkının mutlak (sınırsız) bir hak olarak üçüncü kişilere karşı

müşterinin elinde bulunan kasa anahtarını üçüncü bir şahsa rehin olarak teslim etmesi ve böylece ilgili kişinin doğrudan zilyetlik hakkı kazanması suretiyle gerçekleşmektedir<sup>1042</sup>. Ancak bazı durumlarda anahtar rehnalan üçüncü kişiye teslim edilmiş olsa dahi kasa, müşterinin iş birliği olmadan tek başına açılmamaktadır<sup>1043</sup>. Bu durumda kasa içeriğindeki menkullerin fiili olarak zilyetliği halen müşteride (*rehnedende*) olduğundan rehin hakkı kurulması mümkün değildir<sup>1044</sup>. Ancak kasanın hem müşteri hem de rehnalan kişi tarafından birlikte açıldığı yani kasa içeriği üzerinde elbirliği ile zilyetliğin söz

---

ileri sürülebilmesini sağlamaktadır. Taşınır rehinlerinde, alenilik genellikle noter onayı, tescil siciline kayıt ya da zilyetliğin devri ile sağlanmaktadır (*TMK md. 940*). Kasa içeriği gibi taşınır mallar üzerinde rehin tesisinde, bu şart sağlanmazsa rehin hakkı yalnızca taraflar arasında geçerli kalır ve iflas ya da haciz gibi durumlarda rüçhan hakkı doğurmaz. Banka ile müşteri arasındaki genel kredi sözleşmeleri, alenilik şartını taşımadıklarında rehin niteliği kazanamaz. **Bknz.** Yargıtay 23. HD, E. 2013/365, K. 2013/1949, T. 28.03.2013; Yargıtay 17. HD, E. 2012/5135, K. 2012/8269, T. 28.06.2012 (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Bununla birlikte kiralık kasaların haczedilmesi ile ilgili detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, s. 159 vd.

<sup>1042</sup> Bknz. **Lotz**, s. 66, **Zobl/Thurnherr**, ZGB Art. 884, Rn. 550; **Bayram**, s. 60; **Heinz**, s. 34.

<sup>1043</sup> **Roesle**, s. 153. Ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesi vermiş olduğu bir kararında, "üçüncü kişilerin kasa ziyaretinin mümkün olamayacağını" ve anahtar ele geçirilse bile "kimlik belgesi kontrolü yapılmadan kasanın açılmayacağını" belirterek, üçüncü kişilerin kasaya fiziken erişiminin imkânsız olduğunu ortaya koymaktadır. **Bknz.** E. 2016/13194, K. 2018/54, T. 08.01.2018 (Erişim Tarihi: 15.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1044</sup> **Bayram**, s. 60.

konusu olduğu durumda, üçüncü kişi (*alacaklı*) lehine rehin hakkı kurulabilmektedir<sup>1045</sup>. Nitekim böyle bir rehin hakkı söz konusu ise banka, rehnalanın rızası olmadan müşterinin tek başına kasaya ulaşmasına izin vermemelidir<sup>1046</sup>.

Üçüncü bir kişinin, kiralık kasa içeriği üzerinde hapis hakkının ön koşulu olan "*rızaya dayalı zilyetliği*" tesis etmesi, kasanın fiziki ve hukuki yapısı gereği mümkün değildir. Zira kiralanan kasaya erişim, banka ve müşteri tarafından birlikte açılmak suretiyle sağlanmaktadır<sup>1047</sup>. Dolayısıyla üçüncü kişiler, kasa içeriği üzerinde zilyetlik kuramamaktadır<sup>1048</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesi aynı zamanda, yalnızca banka ve müşteri arasında bir hukuki ilişki kurmakta ve üçüncü kişilere bankaya karşı doğrudan bir talep ya da hak iddiası imkânı tanımamaktadır<sup>1049</sup>. Bankanın kiralık kasa üzerinde hapis hakkını kullanması ise ancak bu hakkın, müşteri ile imzalanan kiralık kasa sözleşmelerine eklenen ve bankaya bu yetkiyi açıkça tanıyan özel, sözleşmesel hükümlerin varlığı

---

<sup>1045</sup> **Akyol**, s. 157; **Lotz**, s. 68; **Bayram**, s. 60.

<sup>1046</sup> **Zobl/ Thurnherr**, ZGB Art. 884, Rn. 550; **Bayram**, s. 60.

<sup>1047</sup> **Schinnerer/ Avancini**, s. 188; **Bilgen**, s. 70; **Lotz**, s. 19; **Tekinalp**, s. 287 vd.

<sup>1048</sup> İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi vermiş olduğu bir kararında davalı bankanın, kiralık kasa ziyaretlerinde düzenli kayıt tutmadığını ve yetkisiz kişilerin kasa dairesine banka personeli olmaksızın girmesine olanak sağladığını hükme bağlamış ve bankayı mahkûm etmiştir. **Bknz.** E. 2020/ 487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 16.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1049</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 19; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 7. Üçüncü kişilerin kasa içeriği üzerindeki istihkak iddiaları bakımından detaylı bilgi için bknz. **Roesle**, a.g.e, s. 181 vd.

halinde söz konusu olmaktadır<sup>1050</sup>.

Mali Suçları Araştırma Kurulu 12 Nolu Genel Tebliğ md. 3.4.4'te kiralık kasa mevcutları üzerinde tasarruf hakkının kullanılmasına ilişkin bir hüküm yer almaktadır<sup>1051</sup>. Kiralık kasa mevcutları üzerindeki tasarruf yetkisinin Başkanlık iznine bağlanması, özel hukuktaki alıkoyma hakkından (*TBK md. 336 ile TMK md. 950 vd.*) farklı olarak idari bir güvenlik tedbiri niteliği taşımaktadır<sup>1052</sup>. MASAK'ın dondurma kararı veya izin şartı, mülkiyetin geçici olarak kullanılmasını önlemeye yönelik bir kamu hukuku müdahalesidir<sup>1053</sup>. Alıkoyma hakkı ise özel hukukta alacaklının borçludan olan alacağını teminat altına almak amacıyla zilyetliğindeki malı iade etmeme yetkisidir<sup>1054</sup>. Bu nedenle öğretide bu tür kamu müdahaleleri “*kamu hukuku alıkoyması (public retentio)*” olarak

---

<sup>1050</sup> **Kaplan**, s. 233.

<sup>1051</sup> **Bknz.** <https://masak.hmb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.08.2025).

<sup>1052</sup> **Bknz.** [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/1539853\\_44](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/1539853_44) (Erişim Tarihi: 14.08.2025).

<sup>1053</sup> Konu bağlamında değerlendirmelerimiz için **bknz.** Bölüm II, §8, s. 196 vd.

<sup>1054</sup> **Oğuzman/ Öz/ Seliçi**, s. 1196 vd. MASAK Tebliği'nin 3.4.4. maddesi uyarınca kiralık kasa, malvarlığı dondurulan kişinin rıza dışı ve idari denetim altında açılmakta; muhteviyatı tutanakla tespit edilmekte ve yalnızca Başkanlık izni çerçevesinde belirli kısımlar kişiye verilmektedir. Sonuç olarak, MASAK Tebliği'ndeki bu hüküm, özel hukuk anlamında alıkoyma hakkı olarak değil, idari nitelikli bir alıkoyma (*public retentio*) ya da önleyici tedbir olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede banka, zilyetliği muhafaza ederken hukuken kendi menfaati için değil, kamu yararı doğrultusunda hareket etmektedir.

nitelendirilmektedir<sup>1055</sup>.

#### **§14. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU**

Kiralık kasa sözleşmelerinde, banka ile müşteri arasındaki sorumluluk esas itibarıyla sözleşme hükümlerine göre belirlenmektedir<sup>1056</sup>. Ancak taraflar arasında, yalnızca sözleşme hükümleri sebebiyle değil, aynı zamanda sözleşme öncesi müzakereler ya da haksız fiil (*Haftung im Allgemeinen*<sup>1057</sup>) gibi çeşitli hukuki sebeplerle de sorumluluk doğabilmektedir<sup>1058</sup>. Bu kapsamda, tarafların birbirlerine karşı olan yükümlülükleri, sözleşmeye aykırılık durumlarının yanı sıra, sözleşme kurulmadan önceki evrede de gündeme gelmektedir<sup>1059</sup>. Ayrıca, taraflardan birinin kusurlu ya da ihmal sonucu gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle diğer tarafa zarar vermesi durumunda da hukuki sorumluluk doğabilmektedir<sup>1060</sup>. O halde, taraflar arasındaki ilişkiler yalnızca sözleşmeden kaynaklanan hükümlerle sınırlı olmayıp<sup>1061</sup> aynı zamanda sözleşme dışı

---

<sup>1055</sup> **Langerbucher/ Dirk/ Spindler**, s. 298.

<sup>1056</sup> **Canaris**, s. 19; **Tekinalp**, s. 418; **Bilgen**, s. 585.

<sup>1057</sup> Bknz. **Schwenzer/Fountoulakis**, s. 293, Rn. 50.01; **Koller/ Schnyder/Druey**, s. 11, Rn. 23.

<sup>1058</sup> **Kaplan**, s. 109-110.

<sup>1059</sup> Bknz. **Keller/Gabi**, s. 39 vd; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1254 vd.

<sup>1060</sup> **Akıncı**, s. 136; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 361 vd.

<sup>1061</sup> Tarafların hukuki sorumluluğu oldukça kapsamlı bir çalışmanın konusu olup, çalışma kapsamında sorumluluk hukuku yalnızca temel hatlarıyla ele alınmaktadır.

hallerde de hukuk düzeni tarafından koruma altına alınmaktadır<sup>1062</sup>.

## I. BANKANIN HUKUKİ SORUMLULUĞU

Bankalar, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında anonim şirket şeklinde kurulmaktadır<sup>1063</sup>. Bu nedenle, TTK md. 125 ve 126 uyarınca tüzel kişiliğe sahip ticari sermaye şirketleridir<sup>1064</sup>. Banka fiil ehliyetini ise BankK md. 22-28 ve TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinde belirtilen organları aracılığıyla kullanılmaktadır<sup>1065</sup>.

---

<sup>1062</sup> **Bilgen**, s. 2 vd.

<sup>1063</sup> BankK md. 7/1-a: "*Türkiye'de kurulacak bir bankanın; a) Anonim şirket şeklinde kurulması, şarttır*". Ancak özel kanunlar vasıtasıyla kurulmuş, sermayesinin tamamı devlete ait olan bazı bankalar ile sermayesinin tamamı yabancı bir devlete ait olan bankaların anonim şirket olarak kurulması zorunlu değildir. Hatta tez çalışmamızın ilk bölümünde belirttiğimiz İstanbul Emniyet Sandığı da anonim şirket şeklinde kurulmamıştır. Bknz. **Tandoğan**, Haluk, *Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 100; **Kaplan**, s. 69; **Tekinalp**, s. 11; **Battal: Şerh**, s. 79 vd; **Reisoğlu: Şerh**, s. 15. Ülkemizde uygulaması henüz olmayan ancak Almanya, İsviçre gibi ülkelerde kiralık kasa hizmeti sağlayan ve bu işte uzmanlaşmış şirketler bulunmaktadır. *Kanaatimizce*, bankalarda olduğu gibi anonim şirket şeklinde kurulma şartı bu kuruluşlar bakımından zorunlu değildir. O halde, kiralık kasa hizmeti bankalar nezdinde sağlanıyor ise anonim şirket şeklinde kurulma zorunluluğu kanunun emredici bir hükmü olarak karşımıza çıkmaktadır.

<sup>1064</sup> **Curti**, s. 10; **Tekinalp**, s. 8, **Kaplan**, s. 69; **Tuor/Schnyder/Kaup**, s. 125, Rn. 2.

<sup>1065</sup> Bankalarda hukuki işlem yapabilme ehliyetine haiz organları genel kurul ile yönetim kurullarıdır. Bknz **Tekinalp**, s. 10 vd; **Battal: Şerh**, s. 18.

Bankalar, birer özel hukuk tüzel kişisi olduğundan organların hukuki işlem ve fiillerinden dolayı bankanın sorumluluğu<sup>1066</sup> ortaya çıkmaktadır (*Bankalarda Bilgi Sistemleri Yönetiminde Esas Alınacak İlkelerle İlişkin Tebliğ*<sup>1067</sup>, *TMK md. 50, TTK md. 126-371, TBK md. 49-112 vb*). Aynı zamanda bankalar, çalıştırdıkları personelinin görevlerini ifa sırasında başkalarına vermiş olduğu her türlü zarardan da sorumlu tutulmaktadır<sup>1068</sup>. Çalışmamızda bankanın kiralık kasa sözleşmesi bakımından sorumluluğu dört başlık altında açıklanmaktadır.

### A. Bankanın Sözleşme Öncesi Sorumluluğu

Culpa in contrahendo (*sözleşme görüşmeleri sırasında kusur*)<sup>1069</sup>, taraflar arasında bir sözleşme kurulmadan önceki aşamada, dürüstlük kuralından kaynaklanan

---

<sup>1066</sup> Sorumluluk, kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi şeklinde tanımlanır. **Bknz.** Türk Dil Kurumu Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1067</sup> S. 26643, Resmî Gazete: 14.09.2007.

<sup>1068</sup> Detaylı bilgi için **bknz.** s. 486 vd.

<sup>1069</sup> Kavram ilk olarak Alman İmparatorluk Mahkemesi (RGZ) kararıyla 22.01.1906 yılında tanımlanmıştır. **Bknz.** RGZ 62, 315-319. (<https://research.wolterskluwer-online.de/results/3421525854>). Bu kararda sorumluluk noktasında bir belirleme yapılmamış olsa da aynı mahkeme, 1911 yılında vermiş olduğu ve öğretide “*yer muşamba kararı*” olarak bilinen bir kararla sorumluluğun sınırını çizmiştir. Kararda taraflar arasında halihazırda kurulmuş bir satış sözleşmesi olmamasına hatta zarar görenin herhangi bir şey alma gayesinin de olması aranmamaktadır. Karar için **bknz.** <https://www.bundesgerichtshof.de> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).



yükümlülüklerin ihlali sonucu doğan sorumluluğu ifade etmektedir<sup>1070</sup>. Kavram, ilk olarak Alman hukukçu *JHERING* tarafından 1861 yılında yayımlanan bir makalesinde ele alınmaktadır<sup>1071</sup>. *Kanaatimizce, Jhering*'in bu kavramı gündeme taşımasındaki temel gerekçesi, sözleşme görüşmeleri sırasında kusurlu davranışlara sebep olan tarafın, sözleşmenin geçersizliğine yol açması durumunda karşı tarafa uğrattığı zararı tazmin etmesi gerektiği yönündeki değerlendirmeleridir.

Müşterinin banka ile sözleşme görüşmelerine başladığı an, sözleşmede yer alan genel işlem koşullarından kaynaklanan hükümlerin aksine, bankanın sadakat yükümlülüğünden kaynaklanan sorumluluğu söz konusu olmaktadır<sup>1072</sup>. Alman hukukunda *BREINERSDORFER*, bankanın müşterinin temsilcisi sıfatı ile hareket ettiğini belirterek, bankanın kasa sözleşmesi hakkında bilgi vermeyi reddetme hakkının

---

<sup>1070</sup> **Keller/ Gabi**, s. 39; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1254, Rn. 1254; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 119.

<sup>1071</sup> **Jhering**, Rudolf, "Culpa in contrahendo bei nichtigen oder nicht zur Perfection gelangten Verträgen", *Jahrbücher für die Dogmatik*, Bd. 4, 1861, s. 1 vd; **Kessler, Friedrich/ Fine**, Edith, "Culpa in Contrahendo, Bargaining in Good Faith, and Freedom of Contract: A Comparative Study", *Harvard Law Review*, Vol. 77, No. 3, Jan. 1964, s. 401 (swisscovery.slsp.ch, Erişim Tarihi: 23.10.2024).

<sup>1072</sup> **Tekinalp**, bankanın davranış yükümlülükleri kapsamında doğru bilgi verme, danışmanlık hizmeti sunma ve ikaz etme yükümlülüklerini ifade etmektedir. Bknz. **Tekinalp**, s. 423 vd. Bankanın kiralık kasa sözleşmesi öncesindeki sadakat yükümlülüğünün temeli, bankanın özel statüsüne dayanmaktadır. Aynı yönde **bknz.** İstanbul BAM,13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021; BAM-İstanbul 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (Erişim Tarihi: 21.09.2025, www.lexpera.com).

bulunmadığını ifade etmektedir<sup>1073</sup>. *CANARIS*, banka sözleşmeleri bakımından, sözleşme müzakerelerinin taraflar arasında bir güven ilişkisine dayandığını, bu nedenle müzakere aşaması BGB Art. 242 kapsamında hukuki sorumluluk meydana geldiğini ifade etmektedir<sup>1074</sup>.

Türk hukukunda culpa in contrahendo sorumluluğunu düzenleyen genel bir kanun hükmü bulunmamakla<sup>1075</sup> birlikte, bu kavram temelini TMK md. 2’de yer alan dürüstlük kuralından almaktadır<sup>1076</sup>. Bankaların kiralık kasa hizmeti sunarken, sözleşmenin kurulmasından önceki müzakere sürecinde müşteriye karşı belirli yükümlülükleri bulunmakta ve bu yükümlülüklerin ihlali, culpa in contrahendo sorumluluğunu gündeme

---

<sup>1073</sup> **Breinersdorfer**, s. 85. Aynı yönde bkz. **Tekinalp**, a.g.e, s. 423. Alman Federal Adalet Divanı, bankanın sözleşme müzakerelerindeki sorumluluğunu değerlendirirken müşteri bakımından ekonomik öneme sahip bilgilerin alınması sebebiyle culpa in contrahendo sorumluluğunu genişleterek değerlendirmiştir. Karar için **bkz.** BGH (Bundesgerichtshof), 1972, S. 678- 680; BGH, 1965, S. 287 (Erişim Tarihi: 21.09.2024, [www.bundesverfassungsgericht.de](http://www.bundesverfassungsgericht.de)).

<sup>1074</sup> **Canaris**, s. 6, Rn. 13.

<sup>1075</sup> **Schmidt: Culpa in contrahendo**, s. 12, Rn. 34.

<sup>1076</sup> *Kanaatimizce* de güven sorumluluğunun oluşabilmesi için ortada bir güven ilişkisinin bulunması, bu güvenin hukuk düzeni tarafından korunmaya değer olması, taraflar arasında bir hukuki ilişkinin veya en azından bir temasın bulunması, koruma yükümlülüklerinin ihlal edilmiş olması, haklı güvenin boşa çıkması sebebiyle zararın oluşması, güvenin boşa çıkmasında kusurun bulunması, zarar ile kusur arasında illiyet bağının bulunması gibi koşullar gerekmektedir. Bknz. Eren: **Genel Hükümler**, s. 1254, N. 3529; **Güney**, s. 55; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 224; **Solmaz**, s. 125. İngiliz hukukundaki benzer düzenlemeler için bkz. **Arora**, s. 127.

gelmektedir<sup>1077</sup>.

---

<sup>1077</sup> Culpa in contrahendonun hukuki niteliği öğretide tartışmalıdır. Bunlardan ilki “sözleşmesel sorumluluk” kavramıdır. Bu görüşe göre taraflar arasında sözleşme görüşmelerinin başlamasıyla birlikte "sözleşme benzeri bir güven ilişkisi" kurulduğu ve bu ilişkinin ihlalinin sözleşmesel sorumluluk hükümlerine tabi olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu görüş, özellikle Yargıtay'ın son dönem kararlarında ve öğretide ağırlık kazanmaktadır. Bknz. **Yüksel**, Tuğba, İdarenin Sözleşmelerinde Sözleşme Öncesi Dönem, İstanbul Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2023, s. 39; **Sözügözel**, İsmail Emre, Banka Anonim Ortaklığında Müşterinin Korunması, Marmara Üniversitesi SBE, *YL Tezi*, 2023, s. 98; **Arıkan**, Mustafa, “*Culpa in Contrahendo Sorumluluğu*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, 21(2), s. 81-83. Öğretideki diğer görüş ise culpa in contrahendoyu “*haksız fiil sorumluluğu*” kapsamında değerlendirmektedir. Bu görüşe göre, henüz ortada kurulmuş bir sözleşme olmadığından, borca aykırılıktan bahsedilemez. Bknz. Alman hukukunda **Schmidt: Culpa in contrahendo**, s. 12, Rn. 34; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 128; **Eren: Borçlar Genel**, s. 1278. Son olarak culpa in contrahendoyu, “*kendine özgü (sui generis) sorumluluk*” kapsamında değerlendiren, Alman hukukunda kabul görmüş olan bir görüş daha bulunmaktadır. Çoğunlukla İsviçre öğretisinde ileri sürülen diğer bir görüş, culpa in contrahendo'nun ne tam olarak sözleşmesel ne de haksız fiil sorumluluğu olduğunu, kendine özgü bir sorumluluk türü olduğunu ileri sürmektedir. Bknz. **Hartmann**, Stephan, *Die vorvertraglichen Informationspflichten und ihre Verletzung, Klassisches Vertragsrecht und modernes Konsumentenschutzrecht*, Freiburg, 2001, s. 108, Rn. 255; **Koller**, Alfred, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Band I, Bern, 2006, s. 432-433, Rn. 23; **Gauch/ Schluep/ Schmid/ Emmenegger**, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Band I, Zürich, 2008, N. 963; **Koca**, Hatice Kübra, Borçlunun

Bankalar bakımından culpa in contrahendo sorumluluğu, daha kapsamlı ve katı bir biçimde uygulanmaktadır<sup>1078</sup>. Zira sözleşme akdedilmeden önce, hatta müzakere aşamasında dahi müşteri tarafından bankaya yönelik özel bir güven duyulmakta ve taraflar arasında özel bir temas (*Sonderverbindung*)<sup>1079</sup> meydana gelmektedir<sup>1080</sup>. Bankaya duyulan bu güven, bankanın sorumluluğunu oldukça ağırlaştırmaktadır<sup>1081</sup>. Burada sözleşmesel ilişkilerin başlamasından bağımsız olarak hukuki dayanağı bankanın

---

Ekonomik Güçsüzlüğü, İstanbul Şehir Üniversitesi SBE, *YL Tezi*, 2020, s. 80; **Demircioğlu**, Huriye Reyhan, *Güven Esası Uyarınca Sözleşme Görüşmelerindeki Kusurlu Davranıştan Doğan Sorumluluk (Culpa in Contrahendo Sorumluluğu)*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s. 178. *Kanaatimizce* sözleşme görüşmeleri sırasında, tarafların birbirlerine zarar vermemeleri ve olası bir zarar durumunda bunu gidermeleri gerekmektedir. Bu nedenle culpa in contrahendoyu kendine özgü sorumluluk teorisi ile açıklamak daha isabetlidir.

<sup>1078</sup> **Battal**, s. 137; **Solmaz**, s. 125.

<sup>1079</sup> **Langenbucher/ Bliesener/Spindler**, s. 3, Rn. 9.

<sup>1080</sup> **Tekinalp**, s.420; **Schmidt: Culpa in contrahendo**, s. 284, Rn. 568-569. Ancak, taraflar arasında sözleşmenin henüz akdedilmemiş olması gerekmektedir. Alman Medeni Kanunu'nun (BGB) Art. 311 II/1'e göre, sözleşme müzakereleri başlamasa dahi BGB Art. 241/ II/1 uyarınca yükümlülükler içeren bir hukuki ilişki kurulur. Hatta bu noktadan önce, yani yalnızca bir sözleşmenin başlatılması sırasında dahi BGB Art. 311 II /2'ye göre bir hukuki ilişki mevcut olabilmektedir. Bir sözleşmenin başlatılması, özellikle bir tarafın henüz müzakereler gerçekleşmeden ticari bağlantılar kurmak için diğerinin iş yerine girdiği durumları ifade etmektedir.

<sup>1081</sup> **Şahbaz**, Ali, Akdin Müsbet İhlali, GSÜ SBE, *YL Tezi*, 2018, s. 60; **Kaplan**, s. 70; **Solmaz**, s. 126; **Battal**, s. 123, **Canaris**, s. 60.

müşteriye karşı oluşturduğu güvenden alan bir sorumluluk söz konusudur<sup>1082</sup>. Ayrıca öğretide *TEKİNALP*, culpa in contrando sorumluluğunu sadece sözleşmenin tarafları ile sınırlandırmamış; üçüncü kişiler bakımından da uygulama alanı bulabileceğini ifade edilmiştir<sup>1083</sup>.

## 1. Bankanın Aydınlatma Yükümlülüğü Kapsamında Sözleşme Öncesi Sorumluluğu

Bankanın aydınlatma yükümlülüğü kapsamında, kiralık kasa hizmetine ilişkin tüm koşullar, ödenecek ücretler, sigorta kapsamı, kasaya erişim usulleri ve bankanın sorumluluğunun sınırları hakkında müşteriye tam, eksiksiz ve doğru bilgi verilmesi zorunludur<sup>1084</sup>. Bankanın bu konularda müşteriye yanıltması veya eksik bilgilendirmesi, bu yükümlülüğün ihlali anlamına gelmektedir<sup>1085</sup>. Bu nedenle banka, bu hususlarda müşteriye bilgilendirmediği ya da eksik ya da yanlış bilgi verdiği takdirde, doğabilecek zararlardan sorumlu tutulmaktadır<sup>1086</sup>.

Alman Federal Mahkemesi'nin, bilhassa banka ile müşteri ilişkilerinde aydınlatma ve danışmanlık (*Aufklärungs und Beratungspflicht*) konusunda önemli bir içtihadı

---

<sup>1082</sup> Bu sorumluluk türünde sözleşmesel edim yükümlülüğünden ayrı olarak sadece müşterinin bankaya duyduğu güvenden kaynaklı bir borç ilişkisi meydana gelmektedir. Bknz. **Tekinalp**, s. 252; **Eren/ Dönmez**, s. 61; **Oğuzman/ Öz**, s. 4; **Solmaz**, s. 126.

<sup>1083</sup> **Tekinalp**, s. 256. Benzer görüş için bknz. **Breinersdorfer**, s. 87.

<sup>1084</sup> **Swintowski**, s. 595- 596, Rn. 170; **Canaris**, s. 57, Rn. 100; **Şener**, s. 31.

<sup>1085</sup> **Canaris**, s. 58, Rn. 103; **Guggenheim**, s. 17; **Kaplan**, s. 70. Aynı yönde bknz. BGE

105 II 75, S. 79, <http://relevancy.bger.ch/> (Erişim Tarihi: 10.08.2025).

<sup>1086</sup> Bknz. **Tekinalp**, s. 253; **Solmaz**, s. 128.

bulunmaktadır<sup>1087</sup>. Kararda, bankanın yönlendirmesiyle yapılan yatırım sonucunda müşterinin zarara uğradığı; bankanın yatırımın riskleri konusunda yeterli ve doğru bilgilendirme yapmadığı kabul edilerek tazminata hükmedilmiştir. Bu karar, bankaların bilgilendirme yükümlülüğünün dar değil, geniş ve kapsamlı bir sorumluluk alanı oluşturduğunu ortaya koymaktadır<sup>1088</sup>.

## 2. Bankanın Koruma Yükümlülüğü Kapsamında Sözleşme Öncesi Sorumluluğu

Banka, sözleşme müzakeresi yapmak üzere şubeye veya kiralık kasa bölümüne gelen potansiyel müşterilerin hem can hem de mal güvenliğini korumakla yükümlüdür<sup>1089</sup>. Yargıtay tarafından da kabul edilen bu görüş, taraflar arasında görüşmelerin başlamasıyla birlikte bir güven ilişkisi oluştuğunu ve bu ilişkinin bankanın

---

<sup>1087</sup> BGB Art. 675a, bu sorumluluğun dayanağı olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle iş görme sözleşmelerine ilişkin danışmanlık veren ya da tavsiyede bulunan kimsenin bilhassa bankanın, kamusal görevi nedeniyle standart bilgileri standart yazılı ya da elektronik şekilde verme yükümlülüğü bulunmaktadır. 05.08.2022 tarihli Alman Medeni Hukukuna Göre Bilgi Verme ve Belgeleme Yükümlülükleri Tüzüğü kapsamında bu yükümlülük genişletilmiştir. Bknz. **Hau**, Wolfgang/ **Poseck**, Roman/**Bamberger**, Georg/**Roth**, Herbert, *Bürgerlichesgesetzbuch Kommentar (Band 2, Art. 481-707 AGG)*, 5. Auflage, 2022, s. 2563, Rn. 6; **Tekinalp**, a.g.e, s. 424 (dip. 27 naklen).

<sup>1088</sup> Karar için **bnz**. BGH S. III ZR 195/84, T. 06.03.1986, Erişim Tarihi: 10.08.2025, (<https://www.andrehink.de/images/Urteile/Zinsanpassung/BGH-06.03.1986-III-ZR-195-84.pdf>, Erişim Tarihi: 22.09.2025).

<sup>1089</sup> **Schwintowski**, s. 13, Rn. 40; **Solmaz**, s. 211.

koruma yükümlülüğünü (*Schutzpflicht der Bank*) de kapsadığını ifade etmektedir<sup>1090</sup>.

Koruma yükümlülüğü, taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi kurulması ya da bu yönde hukuki temas gerçekleştirilmesi halinde, tarafların birbirlerine karşı dürüstlük ve özen ilkelerine uygun hareket etme zorunluluğunu ifade etmektedir<sup>1091</sup>. Bu yükümlülük, klasik edim borçlarından bağımsız olarak ortaya çıkmakta olup, özellikle sözleşme öncesi dönemde taraflar arasında güvene dayalı bir ilişkinin tesis edilmesini amaçlamaktadır<sup>1092</sup>. *LARENZ*'in geliştirdiği “*edim yükümlülüğünden bağımsız borç ilişkileri teorisi (gesetzlich Schuldverhältnisse ohne primäre Leistungspflicht)*”, bu yaklaşımın teorik temelini oluşturmaktadır<sup>1093</sup>. *LARENZ*'e göre, taraflar arasında bir sözleşme kurulmasa dahi, hukuki temasın başlamasıyla birlikte yalnızca koruma yükümlülüğüne dayanan bir borç ilişkisi doğabilmektedir. Bu ilişki, henüz herhangi bir edim borcu doğmadan önce oluşmakta ve taraflara karşılıklı olarak özenli davranma yükümlülüğü yüklemektedir<sup>1094</sup>.

---

<sup>1090</sup> Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir kararında (E. 2024/4501, K. 2025/151, T. 10.01.2025), bir banka şube müdürünün müşteriye yanlış bilgi ve tavsiyelerde bulunarak ve hiçbir risk bulunmadığını söyleyerek güven oluşturduğu iddiası, culpa in contrahendo sorumluluğunun tipik bir örneği olarak ele alınmıştır. Bknz. **Yüksel**, s. 45.

<sup>1091</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1255, N. 3530; **Keller/ Schöbi**, s. 39.

<sup>1092</sup> **Canaris**, s. 120. Bankanın sözleşme öncesi koruma yükümlülüğü, aynı zamanda bankanın müşteriye “*uyarma yükümlülüğünü*” de kapsayan geniş bir kavramdır. Bknz. **Palandt**, Otto, *Bürgerliches Gesetzbuch*, 80. Aufl., C.H. Beck, München 2021, s. 269, Rn. 37; **Schwintowski**, s. 290.

<sup>1093</sup> **Larenz**, s. 373.

<sup>1094</sup> **Larenz**, a.g.e, s. 375. İstanbul 16. Asliye Ticaret Mahkemesi (E. 2018/636, K. 2020/492, T. 13.10.2020) vermiş olduğu bir kararında *Larenz*'in teorisini şu şekilde

Bankalar açısından bu yükümlülük, müşteriyle olan ilişkilerde sadece sözleşmenin kurulması aşamasında değil, sözleşmenin devamı ve sona ermesi sonrasında da geçerliliğini korumaktadır. Bankanın, müşteriye karşı bilgi verme, yönlendirme, uyarma ve zarar doğurabilecek riskleri önleme yükümlülüğü, bu kapsamda değerlendirilmektedir<sup>1095</sup>. Sözleşme görüşmeleri sırasında ya da sonrasında bu yükümlülüğün ihlali, culpa in contrahendo sorumluluğunu doğurmaktadır<sup>1096</sup>. Özellikle bankanın, müşteriye eksik veya yanıltıcı bilgi vermesi, riskleri yeterince açıklamaması ya da güven ilişkisini zedeleyici davranışlarda bulunması, bu sorumluluğun doğmasına

---

açıklamıştır: *"Öğretide edim yükümünden bağımsız borç ilişkisi olarak adlandırılan hukuki kurumdan yararlanılabilir. Özellikle Alman doktrininden ve uygulamasından kaynaklanan ve bazıları İsviçre ve Türk doktrininde de taraflar bulan edim yükümünden bağımsız borç ilişkisi teorisine dayanan 3. Kişi koruyucu etkili sözleşme, özel ve yakın bazı ilişkiler dolayısı ile birbirlerine zarar verenleri ortada geçerli bir sözleşme bulunmamasına rağmen, haksız fiil hükümleri yerine, sanki bir sözleşme varmış gibi borca aykırılık hükümlerine tabi tutmaktadır. Yeni öğretide sözleşmeden doğan bazı borçların, edim yükümlülüklerinden ayrıldığı, sözleşme ilişkisi sırasında tarafların değerlerine zarar vermemek için gereken her şeyi yapma şeklinde, eskiden yan edim borçları ile karıştırılan bazı davranış yükümlülükleriedim yükümünden bağımsız borç ilişkisi olarak tanımlanmaktadır. Ülkemiz hukukçularınca da benimsenen bu teori bu tür borç ilişkilerinin somut bir edim yükümlülüğü içermemekle kaymağı, mevcut sözleşmenin geçerli olup olmamasından hatta bir sözleşmenin varlığından da bağımsız olduğu şeklindedir"* (Erişim Tarihi: 24.09.2025).

<sup>1095</sup> **Arıkan**, s. 84.

<sup>1096</sup> Sözleşme sonrası sorumluluk bakımından detaylı bilgi için **bknz.** s. 341 vd.



neden olabilmektedir<sup>1097</sup>. Nitekim Yargıtay, bankanın müşterinin izni olmadan ya da yanlışlıkla kasayı açması durumunu bankanın koruma yükümlülüğünü ihlali çerçevesinde değerlendirmiştir<sup>1098</sup>.

### **3. Bankanın Sözleşme Öncesi Sır Saklama Yükümlülüğü İhlaline Dayalı Sorumluluğu**

Bankanın sır saklama yükümlülüğü yalnızca sözleşmenin akdedilmesi itibarıyla değil; sözleşme öncesi görüşmeler sırasında da devam etmektedir<sup>1099</sup>. Müşteri, kiralık kasa hizmetinden yararlanmak amacıyla banka ile gerçekleştirdiği görüşmeler esnasında, mali durumu ya da saklamayı planladığı varlıklar hakkında bankaya bilgi vermektedir<sup>1100</sup>. Banka, bu müzakereler sırasında müşteriden edindiği her türlü bilgiyi, bir sözleşmenin akdedilmemesi halinde dahi gizli tutmakla yükümlüdür<sup>1101</sup>.

#### **B. Bankanın Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu**

Bir sözleşmenin ifa edilmemesi ya da kötü ifa edilmesi gibi hususlar ise TBK md.

---

<sup>1097</sup> **Guggenheim**, s. 17; **Tekinalp**, s. 471; **Arıkan**, a.g.e., s. 78; **Kaplan**, s. 70.

<sup>1098</sup> Yargıtay 11. HD, E. 2021/5527, K. 2022/7965, T. 09.11.2022 (Erişim Tarihi: 02.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1099</sup> **Reisoğlu: Şerh**, s. 983; **Tekinalp**, s. 411. Ayrıca bankanın sır saklama yükümlülüğü ve ihlalinden doğan sorumluluk hakkında detaylı bilgi için **bknz.** s. 219 vd.

<sup>1100</sup> **Lotz**, s. 35; **Roesle**, s. 162; **Larenz**, s. 376; **Kaplan**, s. 233; **Kaya: Müşteri Sırrı**, a.g.e., s. 98.

<sup>1101</sup> **Kaya**, İlknur, Banka Hukukunda Müşteri Sırrını Saklama Yükümlülüğü (Fransız, İsviçre ve Türk hukukunda), Anadolu Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2019, s. 37.

112 ve devamında düzenlenmiştir<sup>1102</sup>. Bu kapsamda bankanın müşteriye karşı olan yükümlülüklerini tam ve gereğine uygun şekilde yerine getirmemesi durumunda, bankanın hukuki sorumluluğu doğmaktadır<sup>1103</sup>. Zira bankanın, sözleşmeden doğan asli borçlarını yerine getirmemesi ya da eksik ifa etmesi durumunda, müşterinin uğrayacağı zararların tazmini gündeme gelebilmektedir<sup>1104</sup>.

Bankanın teslim borcunu yerine getirmiş sayılması için yalnızca kasanın ya da kasa anahtarının teslimi yeterli olmayıp, kiralanan kasanın sözleşmede öngörülen kullanmaya elverişli bir şekilde müşteriye teslim edilmiş olması da gerekmektedir<sup>1105</sup>.

---

<sup>1102</sup> Bknz. **Bork**, s. 32, Rn. 72; **Prütting/Wegen/Weinreich**, s. 202, Rn. 30.

<sup>1103</sup> **Kaplan**, s. 71; **Roesle**, s. 119.

<sup>1104</sup> **Altjohann**, s. 108. **Schwarz**, Andreas, “Türk Borçlar Hukukuna Göre Aktin İhlali Sebebiyle Fesih”, Ebül’ula Mardin’e Armağan, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt 33, 1967, s. 226. *Yazar*, sözleşmenin ihlali nedeniyle taraflardan birinin dürüstlük kuralına dayanarak sözleşmeyi haklı sebeplerle sona erdirebileceğini ifade etmektedir. Aynı yönde bknz. **Serozan**, Rona, *Sözleşmeden Dönme*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 177 vd.

<sup>1105</sup> Yargıtay bir içtihadında daha önceki bir bozma kararı uyarınca, davacı müşterinin elindeki anahtarın banka tarafından verilen orijinal anahtar olup olmadığının araştırılmasını istemiştir. Bu doğrultuda alınan bilirkişi raporu, “kasanın kilit yuvasının incelenmesinde kilidinin orijinal olduğu; ancak davacının elinde bulunan anahtarların üzerinde yazan seri numarası ile kilit yuvası üzerinde yazan seri numarasının aynı olmadığı, dolayısıyla davacıda bulunan anahtarların orijinal anahtarlar olmadığı belirlendiği” sonucuna varmıştır. Bu tespit üzerine, davacıda bulunan anahtarın orijinal olmaması sebebiyle davalı bankanın sorumluluğuna gidilemeyeceği kanaati oluşmuş ve

Aksi durumda banka, borcunu gereği gibi ifa etmiş olmaz<sup>1106</sup>. Bankanın bu durumu TBK md. 304 kapsamında değerlendirilebilir ve müşteri borçlunun temerrüdü kapsamında tazminat talep etme hakkına sahiptir<sup>1107</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinde bankanın asli borcu, müşterinin kullanımına tahsis edilen kasayı güvenli, erişilebilir ve elverişli şekilde bulundurmaktır (*TBK md. 301*)<sup>1108</sup>. Bu kapsamda bankanın sözleşmeden kaynaklanan sorumluluğu, yalnızca genel borçlar hukuku kurallarıyla sınırlı kalmayıp, finansal hizmet sağlayıcısı olarak üstlendiği özel

---

davanın reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Nihai kararda da 03.11.2017 tarihli bilirkişi raporunda davacının elindeki anahtarların kasanın kilit yuvası ile uyumlu olmadığına tespit edilmesinin, dava konusu olayda davalı bankanın kusur sorumluluğunu ortadan kaldırdığı gerekçesiyle davanın reddine hükmedilmiştir. **Bknz.** 11. HD, E. 2022/272, K. 2023/444; T. 23.01.2023 (Erişim Tarihi: 02.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1106</sup> **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip/ **Hatemi**, Hüseyin/ **Serozan**, Rona/ **Arpacı**, Abdülkadir, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm (İfa)*, C. 3, 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s. 200.

<sup>1107</sup> **Yavuz/Acar/Özen**, s. 236. Kiralananın ayıplı ifasını düzenleyen TBK md. 304'ye göre: "*Kiralananın önemli ayıplarla teslimi hâlinde kiracı, borçlunun temerrüdüne veya kiraya verenin kiralananın sonradan ayıplı duruma gelmesinden doğan sorumluluğuna ilişkin hükümlere başvurabilir. Kiralananın önemli olmayan ayıplarla tesliminde ise kiracı, kiralanda sonradan ortaya çıkan ayıplardan dolayı kiraya verenin sorumluluğuna ilişkin hükümlere başvurabilir*".

<sup>1108</sup> **Schönle**, s. 278; **Tekinalp**, s. 469; **Bayram**, s. 69; **Lotz**, s. 35; **Roesle**, s. 54.

davranış yükümlülüklerinin de etkisiyle daha geniş yorumlanmaktadır<sup>1109</sup>. Banka; kasa odasının fiziksel güvenliğini sağlamak, kilit ve şifreleme sistemlerinin işlerliğini garanti altına almak, dış müdahale, hırsızlık, sabotaj ya da teknik arızalara karşı makul ve mesleki standartlara uygun tedbirleri almakla yükümlüdür<sup>1110</sup>. Bankanın bu yükümlülüğü, İsviçre ve Alman hukuklarında kabul edildiği üzere, sıradan bir kiraya verenin özen borcundan daha yoğundur ve “ağırlaştırılmış özen yükümlülüğü (*gesteigerte Sorgfaltspflicht*)” niteliğindedir<sup>1111</sup>. Dolayısıyla, bankacılık sözleşmeleri kapsamında

---

<sup>1109</sup> **Schimansky/ Buntel/ Lwowski/ Klanten**, §73, Rn. 5; **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, s. 120; **Tekinalp**, a.g.e, s. 409 vd.

<sup>1110</sup> **Abegg/ Geissbühler/ Haefeli/ Huggenberger**, a.g.e, s. 7; **Bayram**, s. 70. Bankanın kiralık kasa sözleşmesinde temerrüde düşmesi durumunda, öncelikle ihtarname tebliği ile muacceliyet sağlanmalı ve banka belirli süre içinde yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Aksi halde, temerrüt tarihinden itibaren avans faizi, masraflar ve tazminat ödemesi yükümlülüğü doğar. Bu sürecin formal prosedürlere bağlı olduğunu ve bankanın gecikmesinin müşteri lehine mali sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Kiralık kasa özelinde, banka içeriğin korunması ve erişim sağlanması yükümlülüklerini derhal ifa etmelidir; aksi takdirde yasal faiz ve diğer yaptırımlar uygulanır. **Bknz.** İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/353, K. 2023/519, T. 12.06.2023; İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/2673 K. 2021/1821 T. 15.12.2021 tarihli kararları (Erişim Tarihi: 02.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1111</sup> Ağırlaştırılmış (artırılmış) özen yükümlülüğünün bir gereği olarak objektif özen yükümlülüğü altında bulunmaktadır (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021, Erişim Tarihi: 02.10.2025). **Bknz.** BGH XI ZR 26/20 (<https://www.bundesgerichtshof.de>); BGE 146 III 387; BGE 4A\_9/2020

bankanın sorumluluğu sadece sözleşmenin akdedilmesi ile sınırlı kalmamakta; sözleşmenin ifası sürecinde ortaya çıkabilecek ihlallerin de TBK çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir<sup>1112</sup>.

### 1. Bankanın Sorumluluğunu Artıran Nedenler

Bankalar, gerek öğretide<sup>1113</sup> gerekse yargı kararları<sup>1114</sup> kapsamında bir güven kurumu olarak nitelendirilmektedir. Nitekim özel kanunlarla kurulan, denetlenen ve kendilerine çeşitli imtiyazlar tanınan kurumlar olmaları nedeniyle, sıradan bir tacirden daha yüksek bir özen göstermekle yükümlüdür (*Objektif Özen Yükümlülüğü/ Objektive*

---

sayılı kararında, Türk vatandaşı bir banka müşterisinin açmış olduğu davada bankanın bilgilendirme yükümlülüğü ihlali ağırlaştırılmış özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmiştir (Erişim Tarihi: 03.10.2025, <https://www.wengerviel.ch/>).

<sup>1112</sup> **Grundmann**, s. 319, Rn. 327.

<sup>1113</sup> **Yasaman**, Hamdi, *Banka Hukuku ile İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 15-16; **Solmaz**, s. 123-124; **Derleder/ Knops/ Bamberger**, s. 96; **Battal**, s. 183; Tekinalp, s. 409-410; **Altop**, s. 40; **Battal**, s. 108.

<sup>1114</sup> **Bknz.** İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2016/12223, K. 2018/1072, T. 14.02.2018; Yargıtay 11.HD, E. 2016/108, K. 2016/4623, T. 25.04.2016 E. 2013/2425, K. 2015/2022, T. 30.09.2015; İstanbul BAM 12. HD, E. 021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023; İstanbul Anadolu 4 Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2022/123, K. 2022/852, T. 17.11.2022 kararları (Erişim Tarihi: 04.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Alman öğretisinde banka ile müşteri arasında “özel bir güven” ilişkisi bulunduğu dair bknz. **Derleder/ Knops/ Bamberger**, s. 96.

*Sorgfaltspflicht*)<sup>1115</sup>.

Bankaya duyulan bu güven neticesinde müşteriler, banka kasalarına değerli eşyalarını emanet etmektedir<sup>1116</sup>. Bu güven, bankanın diğer tüzel kişilerden farklı olarak sorumluluğunu artıran en temel unsurdur<sup>1117</sup>. Zira bankanın kiralık kasa sözleşmesi bakımından temel edimi, sadece kasanın kullanımını müşteriye bırakmaktan ibaret olmayıp; aynı zamanda kasaya üzerinde her türlü denetim ve koruma yükümlülüğünü kullanmasıdır<sup>1118</sup>. Bu husus bankanın kasa üzerinde, sıradan bir kiraya verenden daha ağır bir özen ve koruma yükümlülüğü altına girmesine sebep olmaktadır<sup>1119</sup>.

Öğretide güven unsurunun tespitinde yapay ve doğal olgular şeklinde ikili bir ayrıma gidilmesi gerektiği ileri sürülmektedir<sup>1120</sup>. Bu ayrım, güvenin oluşum sürecinde etkili olan olguların niteliğine göre şekillenmektedir<sup>1121</sup>. Yapay olgular, hukuki

---

<sup>1115</sup>Aynı zamanda bankalar anonim şirket şeklinde kurulan finansal kuruluşlardır. Bilakis müşteriler, alacaklılar ve hatta potansiyel bankacılık tasarruf işlemi sahiplerini kapsayan geniş bir menfaat alanına sahiptir. Detaylı bilgi için bkz. **Yasaman**, s. 15-16; **Solmaz**, s. 123-124; **Altjohann**, s. 26; **Zimmermann**, s. 400; **Roesle**, s. 109.

<sup>1116</sup> **Kaplan**, s. 227; **Solmaz**, s. 123.

<sup>1117</sup> **Solmaz**, a.g.e, s. 124; **Tekinalp**, s. 413.

<sup>1118</sup> **Guggenheim**, s. 85; **Meitner**, s. 3; **Lotz**, s.35; **Herrman**, s. 30.

<sup>1119</sup> **Solmaz**, s. 125.

<sup>1120</sup> **Knell**, Markus/**Stix**, Helmut, "Trust in Banks? Evidence from normal times and form times of crises, Oesterreichische Nationalbank (Austrian Central Bank)", *Working Papers*, 2009, s. 158; Bankacılık Kanunu md. 61 (<https://ideas.repec.org>, Erişim Tarihi: 21.10.2025).

<sup>1121</sup> **Guggenheim**, s. 91.

düzenlemeler sonucu ortaya çıkan ve resmî belgelerle sabit hale gelen olgulardır<sup>1122</sup>. Örneğin, kiralık kasa kullanımı yetki belgesinin (*uygulamada kasa kartonu olarak adlandırılmaktadır*)<sup>1123</sup> verilmesi, çek karnesi verilmesi, mevduat hesaplarının açılması, sır saklama yükümlülüğü gibi işlemler, bankaya duyulan güvenin yapay olgularla desteklendiği durumlardır<sup>1124</sup>. Buna karşılık doğal olgular, bankanın davranışları, sözlü veya yazılı açıklamaları, müşteriyle kurduğu ilişki biçimi gibi doğrudan insan iradesiyle ortaya çıkan ve herhangi bir resmî belgeye dayanmayan olgulardır<sup>1125</sup>. Bu tür olgular, özellikle dürüstlük kuralı ve iyi niyet ilkesi çerçevesinde değerlendirilmekte olup, güvenin sübjektif yönünü oluşturur<sup>1126</sup>. Nitekim *CANARIS*'e göre, doğal olguların yanı sıra, tarafların açık veya örtülü davranışları, sözlü ya da yazılı beyanları ile hukuki sonuç doğurmayı amaçlayan diğer eylemleri de güven olgusu çerçevesinde değerlendirilmelidir<sup>1127</sup>. Bir kişinin güven oluşturmaya yönelik doğal olgu niteliğindeki bu davranışları karşısında, haklı bir güvenin oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde ise, irade beyanlarının yorumlanması ilkesi kıyasen uygulanmalıdır<sup>1128</sup>.

*Kanaatimizce*, kiralık kasa sözleşmelerinde bankalara duyulan güvenin oluşumunda hem yapay hem de doğal olgular birlikte değerlendirilmelidir. Yapay

---

<sup>1122</sup> **Tekinalp**, s. 412 vd.

<sup>1123</sup> Kasa kartonu hakkında detaylı bilgi için **bknz.** s. 386 vd.

<sup>1124</sup> **Reisoğlu**, Seza, *Çek Hukuku*, 10. Baskı, Yetkin Yayınları: Ankara, 2011, s. 111-115.

<sup>1125</sup> **Staub**, s. 6, Rn. 5.

<sup>1126</sup> **Staub**, a.g.e, s. 6, Rn. 6.

<sup>1127</sup> **Canaris**, s. 24.

<sup>1128</sup> İrade beyanlarının yorumlanması hakkında detaylı bilgi için **bknz.** **Eren: Genel Hükümler**, s. 152-159; **Akyol: Yorum**, s. 11-12; **Kaplan**, s.58; **Tekinalp**, s. 317.

olgular; mevzuat düzenlemeleri, resmî belgeler ve sistemsal yapıların sağladığı hukuki teminatlardan oluşmakta olup, bankacılık faaliyetlerinin yasal çerçevede güvence altına alınmasına hizmet etmektedir<sup>1129</sup>. Buna karşılık, doğal olgular ise bankanın müşterileriyle kurduğu birebir ilişkilerde sergilediği tutum, açıklamalar, şeffaflık ve işlem süreçlerindeki sadakat gibi unsurlar üzerinden şekillenmektedir (*Doğru bilgi verme yükümlülüğü/ Pflicht zur richtigen Information*)<sup>1130</sup>. Her iki olgu türü de bankaların kiralık kasa sözleşmesi bakımından sorumluluğunun kapsamını ve derecesini belirlemede tamamlayıcı ve birbirini güçlendirici bir rol üstlenmektedir.

## 2. Genel Banka Sözleşmesi Teorisinin Bankanın Hukuki Sorumluluğuna Etkisi

Genel banka sözleşmesi teorisi ile bankaya, sözleşmesel asli bir edim yüklenmeden müşteriye koruma ve gözetme yükümlülüğü yüklenmektedir<sup>1131</sup>. *Kanaatimizce*, banka ile müşteri arasında ileride bir sözleşmesel ilişkiye girilmesi gayesi olsa da bu durumun öncesinde taraflar arasında mevcut bir çerçeve sözleşmeye dair irade beyanı bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle, tarafların iradesi olmaksızın sadece varsayımsal bir sözleşmenin varlığına dayalı olarak bankanın hukuki sorumluluğunu artırmak hukukumuz bakımından isabetli değildir. Zira banka ile müşteri arasındaki genel

---

<sup>1129</sup> **Bknz.** YHGK, E. 2017/87, K. 2017/1446, T. 29.11.207; AYM, E. 2014/103, K. 2014/199, T. 25.12.2014; İstanbul BAM 43. HD, E. 2020/297, K. 2021/631, T. 27.05.2021 (Erişim Tarihi: 05.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1130</sup> **Welter**, Reinhard/**Lang**, Volker, *Handbuch der Informationspflichten im Bankverkehr*, Köln 2005, s. 21; **Tekinalp**, s. 420.

<sup>1131</sup> Genel Banka Sözleşmesi Teorisi hakkında detaylı bilgi için **bknz.** Bölüm I, s. 23 vd. **Tekinalp**, s. 250; **Solmaz**, s 126; **Huber Otto**, s. 146.



ilişkisel davranış yükümlerinin, TMK md. 2 kapsamında yer aldığı kuşkusuz bir gerçektir<sup>1132</sup>. Bu bağlamda, "*culpa in contrahendo sorumluluğu*", banka ile müşteri arasında asli edim yükümlülüğü doğuran bir sözleşme kurulmadan önceki aşamayı kapsadığından, ayrıca çerçeve bir banka sözleşmesinin varlığına lüzum yoktur<sup>1133</sup>.

### 3. Sorumsuzluk Anlaşmasının Hükümü

Borçlar hukukunda sözleşme özgürlüğü ilkesi, bilhassa sözleşmenin içeriğini belirleme özgürlüğü bakımından önemli bir ilkedir<sup>1134</sup>. Ancak bu özgürlük, TBK'da taraflara mutlak bir şekilde tanınmamıştır<sup>1135</sup>. Nitekim TBK md. 115'te borçlunun ağır kusurundan kaynaklanan zararlardan sorumlu olmayacağına ilişkin kayıtların (*Haftungsverzichtsvereinbarung*) geçersiz olduğu ifade edilmektedir<sup>1136</sup>. Dolayısıyla taraflar arasında yapılan anlaşma, borçlunun ağır kusurunu kapsıyor olsa dahi, borçlu bu kusurdan doğan sorumluluktan kurtulamamaktadır<sup>1137</sup>. Ancak genel hükümler

---

<sup>1132</sup> **Canaris**, s. 8; **Battal**, s. 125; **Eren: Genel Hükümler**, s. 216; **Tekinalp**, s. 251; **Graf**, s. 1.

<sup>1133</sup> **Solmaz**, s. 129.

<sup>1134</sup> **Tandoğan: Borçlar**, s. 433; **Tenekeci: İnternet Bankacılığı**, s. 114.

<sup>1135</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1210, N. 3392.

<sup>1136</sup> Benzer şekilde **bknz.** OR Art. 100; BGB Art. 276 hükümleri. Ayrıca **bknz.** **Eren: Genel Hükümler**, s. 1211, Rn. 3394; **Erten, Ali, Sorumsuzluk Şartları**, Ankara 1977, s. 38; **Oğuzman/ Öz: C.1**, s. 201.

<sup>1137</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1211, Rn. 3395. Bu durumun aksi olarak taraflardan herhangi birine kusursuz sorumluluk getiren kayıtlar da hakkaniyet gereğince geçersiz kabul edilmektedir. **Bknz.** İstanbul Bçlge Adliye Mahkemesi 14 HD'nin bir kararında TBK md. 115'in kıyasen uygulanmasıyla, "*hiç kusur olmamasına rağmen doğacak*

kapsamında, borçlunun hafif kusurundan dolayı sorumsuzluğuna ilişkin sözleşme hükmü geçerli sayılmaktadır<sup>1138</sup>.

---

*zararlardan sorumluluğun kabul edildiği anlaşmalar geçersiz sayılmalıdır"* şeklinde hüküm kurulmuştur (E. 2021/1376, K. 2024/1638, T. 21.11.2024, Erişim Tarihi: 05.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1138</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1211, Rn. 3395. Bu hüküm aslen genel işlem koşulu niteliğindedir. Konu kapsamındaki değerlendirmemiz için **bkz.** s. 220 vd. Sözleşmesel sorumluluğun sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin hükümlerin geçerliliği hem İsviçre hem de Alman hukuk sistemlerinde detaylı biçimde düzenlenmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu'nun (OR) Art. 100 uyarınca, taraflar arasında önceden yapılmış olan ve hukuka aykırı kasıt (*rechtswidrige Absicht*) ya da ağır ihmal (*grobe Fahrlässigkeit*) durumlarında sorumluluğun kaldırılmasını öngören anlaşmalar kesin olarak hükümsüzdür (*nichtig*). Buna karşın yalnızca hafif ihmal (*leichte Fahrlässigkeit*) hallerinde sorumluluğun sınırlandırılması veya kaldırılması mümkündür. Bu düzenleme özellikle banka gibi profesyonel hizmet sağlayıcılarının, müşterileriyle olan güven ilişkisi kapsamında sorumluluklarını keyfi biçimde daraltmalarının önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Benzer şekilde, Alman Medeni Kanun'u (*BGB*) Art. 276/III hükmünde de borçlunun kasıtlı davranışları için önceden yapılmış herhangi bir sorumsuzluk sözleşmesinin geçersiz olduğu açıkça belirtilmektedir. Ayrıca Alman hukukunda, genel işlem koşulları (*AGB*) kapsamında yer alan sorumsuzluk hükümleri, özellikle tüketici sözleşmelerinde AGB kontrolü prosedürüne tabi tutulmakta olup, bu kapsamda haksız şart olarak değerlendirilebilir (*BGB Art. 307–309*). Alman Federal Mahkemesi (*BGH*), bankaların AGB'lerinde yer alan sorumsuzluk hükümlerini, bilgilendirme yükümlülüğü ve sözleşmeye aykırılık durumlarında, geçersiz kabul etmiştir. **Bknz.** *BGH*, 12.12.2000

Bankaların düzenlemiş olduğu standart kiralık kasa sözleşmeleri incelendiğinde<sup>1139</sup>, söz konusu sözleşmelerin bankanın hukuki sorumluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik hükümler içerdiği görülmektedir<sup>1140</sup>. Özellikle uygulamada, bankalar tarafından tek taraflı olarak hazırlanıp müşterilere imzalatılan bu tip sözleşmelerde, sıklıkla “*doğacak zarardan hiçbir şekilde bankanın sorumlu olmayacağına*” dair

---

– Az. XI ZR 138/00. Bu çerçevede hem İsviçre hem de Alman hukukunda, yüksek düzeyde güven ilişkisi gerektiren kiralık kasa sözleşmeleri gibi akitlerde, bankanın sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlayan hükümler ancak hafif ihmal durumlarıyla sınırlı olacak şekilde geçerlilik kazanabilir; bunun dışında ise açıkça geçersizlik yaptırımını uygulanmaktadır. Dolayısıyla, kiralık kasa sözleşmesine eklenen “içeriğe ilişkin banka sorumlu değildir” şeklindeki kayıtların otomatik olarak geçerli kabul edilmesi mümkün olmayıp, her somut olay özelinde ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. 818 sayılı eBK'nın yürürlükte olduğu dönemde, bankanın hafif kusurundan sorumlu tutulmayacağına ilişkin sözleşme hükümleri, hakimin takdirine bağlı olarak geçerli kabul edilebilmekteydi Bknz. **Havutçu**, Ayşe, "Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı", *DEÜHFD*, C. 12, Özel S. 2010, s. 582.

<sup>1139</sup> Örnek sözleşmeler için **bknz.** [https://www.ziraatbank.com.tr](https://www.ziraatbank.com.tr;); [https://www.aktifbank.com.tr/tr/Documents/Kiralik\\_kasa\\_sozlesmesi.pdf](https://www.aktifbank.com.tr/tr/Documents/Kiralik_kasa_sozlesmesi.pdf); <https://www.isbank.com.tr>; <https://www.fibabanka.com.tr> (Erişim Tarihi: 04.10.2025).

<sup>1140</sup> İsviçre Federal Mahkemesi, bankanın standart sözleşme hükümleriyle kendi sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırmasının dürüstlük kuralına (Art. 2 ZGB) aykırı olduğuna hükmetmiştir. **Bknz.** BGE 133 III 97, Entscheid des Bundesgerichts vom 15. Januar 2007 (<https://www.bger.ch/index/jurisdiction/>).

hükümlere yer verilmektedir<sup>1141</sup>. Ağır kusur ya da kast durumunda, taraflar arasında açık şekilde müzakere edilmiş dahi olsa, sorumsuzluk anlaşması geçersizdir<sup>1142</sup>. Uygulamada, kiralık kasa sözleşmelerinde sıkça karşılaşılan bir diğer hüküm ise, bankanın kasa içerisinde bulunan eşyalardan dolayı hiçbir sorumluluk üstlenmediğine, hatta kaza ve mücbir sebep halleri ile ağır kusuru dışındaki durumlarda da herhangi bir şekilde sorumlu tutulamayacağına ilişkindir<sup>1143</sup>.

---

<sup>1141</sup> **Bknz.** Ziraat Bankası ile Garanti Bankaları matbu sözleşmeler (Erişim Tarihi: 04.10.2025).

<sup>1142</sup> Sorumsuzluk kaydının geçersizliğine ilişkin olarak Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında mahkeme, sözleşme md. 4'te bankanın kasadaki eşyaların değerinden ve mücbir sebeplerden sorumlu tutulamayacağına ilişkin sorumsuzluk kaydını geçersiz saymıştır. **Bknz.** E. 2023/516, K. 2023/516, T. 23.10.2024 (www.lexpera.com). Aynı yönde bknz. **Bilgen**, s. 70; **Tekinalp**, s. 402. **Kaplan**, s. 132-133. İsviçre/Türk öğretisinde, vekilin hafif kusurundan doğan sorumluluğunun anlaşma ile kaldırılması ve iş görme sözleşmelerinde sorumsuzluk anlaşması yapılabilmesi kabul edilmektedir. Ancak, bazı görüşlere göre borçlunun edimini özenle ifa etme yükümlülüğünün açıkça düzenlendiği durumlarda, borca aykırılıktan kaynaklanan sorumluluğun kaldırılmasına yönelik anlaşmalar geçerli değildir. Bknz. **Erb**, s. 44; **Kaplan**, İbrahim, *Banka İdare Meclisi Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XI, Ankara, 1994, s. 449-455; **Başpınar: Vekil**, s. 268; **Tenekeci: İnternet Bankacılığı**, s. 116.

<sup>1143</sup> Sözleşme md. 8: *"Kiracı/Kiracılar, kasanın içine konulan eşyaların değer ve miktarından, değerinin azalmasından, hasara uğramasından veya ziyaından Bankanın sorumlu olmadığını kabul ve beyan eder. Banka, ayrıca, terör olayları ve yangın, sel, deprem gibi doğal afetler sonucu kasa muhteviyatının uğrayabileceği zararlardan*

Kiralık kasa sözleşmeleri ya da taahhütnamelerinde; müşteri, temsilci ya da üçüncü kişilerin fiil ehliyetlerinin eksikliği ya da kısıtlılığı nedeniyle ortaya çıkabilecek her türlü hukuki sonucun müşteriye ait olacağına dair hükümler bulunmaktadır<sup>1144</sup>. Bu düzenlemeler, genellikle İsviçre Bankalar Birliği'nin (*Schweizerischer Bankverein*)<sup>1145</sup> sözleşme örnekleri ile Alman özel bankalarına ilişkin genel işlem şartlarıyla benzerlik göstermektedir<sup>1146</sup>.

Alman hukukunda bu tür hükümlerin geçerliliği, mahkemeler ve öğretide uzun süredir kabul görmektedir<sup>1147</sup>. İsviçre'de ise bu konu üzerinde tartışmalara yeterince yer verilmemiştir<sup>1148</sup>. *MERZ*, fiil ehliyetine ilişkin düzenlemenin özgürlüğün kötüye kullanılması teşkil ettiğini ve emredici kurallara aykırı olduğunu belirtmiştir<sup>1149</sup>. *FORSTMOSTER* ise daha uzlaştırmacı bir yaklaşımla, bu olağan dışı hükmün anlamının müşteri tarafından bilinmesi gerektiğini; aksi halde söz konusu hükmün müşteriye

---

*ve/veya kasanın Kiracı/Kiracılar tarafından işbu sözleşme hükümlerine aykırı kullanımından doğabilecek hasarlardan ve değer eksilmelerinden sorumlu değildir".*

**Bknz.** Ziraat Bankası, Kiralık Kasa Sözleşmesi, (Erişim Tarihi: 10.05.2025), <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf>.

<sup>1144</sup> **Tekinalp**, s. 394; **Bilgen**, s. 86.

<sup>1145</sup> SBA hakkında detaylı bilgi için bknz. **Tobias**, s. 2. Banka ilişkisinin kapsamı sayılırken "kiralık kasa sözleşmesi" açıkça zikredilmektedir.

<sup>1146</sup> **Tekinalp**, s. 394.

<sup>1147</sup> **Canaris**, s. 1771, Rn. 2315; BGH, XII ZR 19/11- 20.11.2013 (Erişim Tarihi: 04.10.2025, beck-online.beck.de).

<sup>1148</sup> **Tekinalp**, s. 394.

<sup>1149</sup> **Merz**, Hans, *Der Vertrauensschutz im Verkehr mit Handlungsfähigen Personen*, Zürich 1946, s. 148 vd.

bağlayacağını ifade etmiştir<sup>1150</sup>. Ayrıca, bankanın üçüncü kişinin fiil ehliyetsizliğinden veya sınırlı ehliyetinden kaynaklanan zararlardan sorumlu tutulmayacağına dair hükümlerin ise pratikte daha az sorunlu olduğu ve geçerliliğinin bulunduğu görülmektedir<sup>1151</sup>.

Müşterinin belirgin bir fiziksel engeli bulunduğu durumlarda, bankanın bu engeli dikkate alması gerekmektedir. Bu durumun amacı, örneğin hüküm ve koşulları görüntüleyemeyen veya okuyamayan görme engelli bireyler için ilgili bilginin elektronik, sesli ya da Braille alfabesiyle<sup>1152</sup> erişilebilir hale getirilmesini sağlamaktır. Bununla birlikte, bankanın hüküm ve koşullarını müşterinin görme yetisine göre farklı yazı tipi boyutlarında sunma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Okuma yazma bilmeyen bireyler ise engelleri fiziksel olmadığı ve kolayca tespit edilemediği için söz konusu düzenleme kapsamına dahil edilmemektedir<sup>1153</sup>.

Nitekim bu husus, mutlak olmayıp, TBK md. 116/III bu durumun istisnası olarak düzenlenmiştir. TBK md. 116/III'e göre *"Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşma kesin olarak hükümsüzdür"*. Borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmamasına

---

<sup>1150</sup> **Forstmoser**, Peter, *Allgemeine Geschäftsbedingungen und ihre Bedeutung im Bankverkehr*, Bern/Stuttgart 1976, s. 18.

<sup>1151</sup> **Tekinalp**, s. 394.

<sup>1152</sup> Görme engelli bireyler için oluşturulmuş bir alfabe şeklidir. Detaylı bilgi için **bknz.** <https://www.brailletr.org/brl/> (Erişim Tarihi: 14.01.2025).

<sup>1153</sup> **Schwintowski**, s. 54, Rn. 15.

yönelik yaptığı sorumsuzluk anlaşması<sup>1154</sup>, sözleşme konusunun hizmet, meslek veya uzmanlık gerektirdiği ve yalnızca kanun ya da yetkili makamların izniyle yürütüldüğü durumlarda, kast veya ihmal gibi herhangi bir kusur unsuruna bakılmaksızın kesin olarak geçersiz sayılmaktadır<sup>1155</sup>.

Benzer şekilde Alman hukukunda *UWE*, bilhassa genel işlem şartı şeklinde sözleşme metnine eklenen mücbir sebepler, hırsızlık, yangın gibi durumlara ilişkin hükümlere dayalı sorumsuzluk kayıtlarının, gelecekte doğacak bir sorumluluğun önceden sınırlandırılması anlamına geldiğini belirtmiş ve bu tür kayıtları geçersiz kabul etmiştir<sup>1156</sup>. Alman hukukunda, bankanın müşteriye karşı sözleşmesel ve yasal tüm yükümlülüklerini kapsayan genel bir sorumsuzluk anlaşmasının geçersiz sayılması, müşteri güveninin korunmasına hizmet etmektedir<sup>1157</sup>. Böylece bankaya duyulan güvenin tesisi ve devamlılığı bakımından, bankanın hafif kusurdan dahi sorumluluğunun

---

<sup>1154</sup> Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin vermiş olduğu bir başka içtihadında bankayı, kiralık kasa sözleşmesinde yer alan sorumsuzluk kaydına rağmen TBK md. 116 uyarınca sorumlu tutulmuştur. Bu nedenle, bankanın yapısı gereği sorumsuzluk kayıtları, kiralık kasa sözleşmeleri açısından oldukça sınırlı biçimde nadiren uygulanabilmektedir. Karar için **bknz.** E. 2004/1586, K. 2004/11038, T. 09.11.2004 (Erişim Tarihi: 06.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1155</sup> **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 832; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1208, N. 3386; **Akıncı**, s. 252.

<sup>1156</sup> **Uwe**, s. 73 vd. Aynı yönde **bknz.** **Dorn**, s. 31; **Lotz**, s. 35.

<sup>1157</sup> **Kaplan**, s. 131.

kaldırılmasına yönelik kayıtlar hukuk düzeni tarafından korunmamaktadır<sup>1158</sup>. Benzer şekilde İsviçre hukukunda da bankaların kasalarını yangın, su veya hırsızlık gibi zararlara karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu kapsamda bankadan "*azami özen (grösste Sorgfalt)*" göstermesi beklenmekte olup, genel işlem koşullarının varlığı banka sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır<sup>1159</sup>.

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun yerleşik içtihadı bu görüşün temelini oluşturmaktadır. *Kurul*, bankaların devletten özel izin alarak faaliyet gösteren ve sürekli denetim altında olan "*güvenilir kişi*" sıfatına sahip olduklarını, bu nedenle en hafif kusurlarından dahi sorumlu tutulmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu ağırlaştırılmış sorumluluk ilkesi, sorumsuzluk anlaşmalarının tümünü geçersiz kılmaktadır<sup>1160</sup>.

---

<sup>1158</sup> TBK md. 112 ve 116 kapsamında, kaza veya mücbir sebep olarak nitelendirilen deprem ve diğer doğal afetler sonucunda yok olması halinde, kural olarak borçlu sorumluluktan kurtulmaktadır. Zira her iki durumda da sorumluluk için kusur aranmaktadır. Borçlunun hile veya ağır ihmal halleri dışında sorumluluktan kurtulacağı, TBK'nın m.112 ve m. 116'da belirtilen genel hükümlerine de uygundur. Buna karşılık, TBK md. 115 uyarınca, kayıtların baştan geçersizliği ilişkin durumlarda borçlu banka, kasada bulunan eşyaların çalınmasından, kaybolmasından veya yok olmasından sorumlu tutulmaktadır. Bknz. **Yüksel**, Ali Sait, *Bankacılık Hukuku ve İşletmesi*, 6. Bası, İstanbul 1989, s. 153; **Kaplan**, a.g.e, s. 132; **Guggenheim**, s. 85.

<sup>1159</sup> **Roesle**, s. 122-123;

<sup>1160</sup> Karar için **bknz.** E. 2019/173, K. 2022/570, T. 19.04.2022. Aynı yönde **bknz.** İstanbul 16. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/654, K. 2024/351, T. 29.05.2024; Antalya 4. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2018/534, K. 2022/985, T.28.12.2022; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi, E. 2020/1165, K. 2022/1880, T.



Alman hukukunda BGB Art. 639 uyarınca, bankanın müşteriye karşı sözleşmesel ve yasal tüm yükümlülüklerini kapsayan genel bir sorumsuzluk anlaşması geçersiz kabul edilmektedir<sup>1161</sup>. Zira müşteri, böylelikle bankaya olan güven ilkesinin tam olarak korunduğunu bilmektedir<sup>1162</sup>.

*Kanaatimizce*, Yargıtay kararları ve öğretide yer alan görüşler doğrultusunda, bankaların güven kurumu niteliğinde faaliyet göstermesi nedeniyle, sorumsuzluk anlaşmalarında bankanın hafif kusurundan dahi sorumlu olmayacağı yönündeki kayıtlar kesin olarak geçersiz kabul edilmektedir.

### **C. Bankanın Sır Saklama Yükümlülüğü İhlalinden Doğan Sorumluluğu**

Bankanın sır saklama yükümlülüğü iki temel yasağı kapsamaktadır<sup>1163</sup>. Bunlar,

---

15.12.2022; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi, E. 2020/1284, K. 2023/818, T. 11.05.2023 (Erişim Tarihi: 04.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1161</sup> Kiralık kasa sözleşmelerinde, bankaların genel işlem koşulları kapsamında sorumsuzluk kaydı içeren hükümlere sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Ancak Alman hukukunda BGB Art. 639 hükmü doğrultusunda, söz konusu kayıtların banka tarafından kusurun kasıtlı olarak gizlenmesi ya da belirli güvenlik garantilerinin verilmesi halinde geçersiz olacağı kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, kiralık kasa sözleşmesinin karma yapısı dikkate alındığında kıyasen uygulanabilir niteliktedir. **Bknz.** BGH XI ZR 345/01, T. 12.07.2002 <https://www.bundesgerichtshof.de>).

<sup>1162</sup> **Schneider**, Jochen, Westphalen, F.G., *Software- Erstellungsverträge*, 2. Auflage, Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln, 2014, s. 211; **Schmidt**, s. 1020.

<sup>1163</sup> **Hazar/ Babuşcu**, s. 145.

ifşa yasağı (*Offenbaren*) ve istismar yasağı (*Verwertungsverbot*) şeklinde ifade edilir<sup>1164</sup>. *REİSOĞLU*, bu iki temel yükümlülüğünün banka çalışanları ve diğer kişiler bakımından da geçerli olduğunu ifade etmiştir<sup>1165</sup>. *Offenbaren* (ifşa yasağı) kapsamında bankanın müşteri sırlarını bir diğer üçüncü kişiler ile paylaşması ve ifşa etmesi yasaktır<sup>1166</sup>. *Verwertungsverbot* (istismar yasağı) ile de müşteri sırrının açıklanarak ondan bir ticari kazanç elde edilmesinin önüne geçilmek amaçlanmaktadır.

Nitekim Bankacılık Etik İlkeleri<sup>1167</sup> md. 3/g'ye göre bankalar, "*kendilerine ve müşterilerine ait içeriden öğrenilen bilgilerin suistimalinin önlenmesi için gerekli her türlü tedbiri alırlar*". Bankaların sır saklama yükümlülüğü kapsamında, 6698 sayılı KVKK daha katı bir rejim öngörmektedir<sup>1168</sup>. Müşterinin açık rızası olsa dahi müşteriden

---

<sup>1164</sup> **Solmaz**, s. 280. Tüm banka sözleşmelerinin en önemli ortak özelliği, taraf olan bankayı oldukça katı ve sert sır saklama yükümlülüğü altına sokmalarıdır. Bknz. **Kaplan**, s. 79.

<sup>1165</sup> **Reisoğlu: Şerh**, s. 1491.

<sup>1166</sup> **Rotter/ Placzek**, s. 154, Rn. 43; **Emch/ Renz**, s. 140; **Battal: Şerh**, s. 5.

<sup>1167</sup> Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 19 Haziran 2014 Tarih ve 5903 sayılı Kararı ile değiştirilmiş ve Türkiye Bankalar Birliği Yönetim Kurulu'nun 20 Ağustos 2014 tarihli kararı ile kabul edilmiştir. Bankacılık Etik İlkeleri tam metnine erişim için **bknz.** <https://www.etik.gov.tr/media/22qdduht/turkiyebankalarbirligi-bankaciliketikilkelere.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2025).

<sup>1168</sup> Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16/01/2020 tarih ve 2020/43 sayılı Kararı ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun "*kişisel verilerin işleme şartları*" md. 5 gereğince kural olarak kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği ifade edilmiştir. Dahası, Bankacılık Kanunu md. 73/3 gereğince "*Sıfat ve görevleri dolayısıyla bankalara veya müşterilerine ait sırları öğrenenler, söz konusu*

gelen açık bir talep veya talimat olmaksızın müşteri sırrı niteliğindeki bilgilerin üçüncü kişilerle paylaşılması yasaktır<sup>1169</sup>. Bankanın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesi, müşterilerin maddi ve manevi tazminat talep etme hakkını doğurmaktadır<sup>1170</sup>.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, banka ilgili kişi ile müşteri temsilcisi arasındaki görüşmeye ait ses kaydı ve bu kaydın dökümünü paylaşmamasının gerekçesi olarak BankK md. 73'te düzenlenmiş olan "*sır saklama yükümlülüğünü*" gösterilmektedir. Banka, bu yasal düzenleme sebebiyle söz konusu dökümü ilgili kişi ile paylaşmadığını ifade etmiştir<sup>1171</sup>. Uygulamada, özel hukuk açısından sır saklama borcunu ihlal eden banka görevlisi (*işçi ya da memur statüsü fark etmeksizin*) hakkında, Banka Teftiş Kurulu aracılığıyla disiplin soruşturması açılabilmektedir<sup>1172</sup>.

---

*sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar."* hükmü düzenlenmiş olup; aynı husus BankK MD. 73/1 ve 73/2'de belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmedilmektedir. **Bknz.** <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5419/Kurul-Kararlari>, E.T: 10.08.2025.

<sup>1169</sup> **Emch/ Renz**, s. 141.

<sup>1170</sup> **Kaplan**, s. 86; **Guggenheim**, s. 22.

<sup>1171</sup> **Bknz.** K. 2023/1050, T. 15.06.2023; <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5419/Kurul-Kararlari> (Erişim Tarihi: 10.09.2025).

<sup>1172</sup> **Yüksel**, Serhat/ **Zengin**, Sinemis/ **Kartal**, Mustafa Tefvik, "Banka Personelinin Teftiş Kuruluna Bakış Açısının Değerlendirilmesi", *Finans Politik& Ekonomik Yorumlar*, C. 53, S. 622, 2016, s. 102; **Kaplan**, s. 87. Banka personeli ve diğer görevliler, görevleri sırasında öğrendikleri müşteri sırlarını, yalnızca kanunen yetkili kılınan

Sır saklama borcu, sözleşmeden kaynaklanan asli veya fer'i (*yan*) bir borç olarak kabul edilmektedir<sup>1173</sup>. Banka bu yükümlülüğe aykırı davrandığı takdirde, TBK md. 112 ve devamındaki hükümler çerçevesinde sözleşmeden doğan sorumluluk esaslarına tabi olmaktadır<sup>1174</sup>. Bu kapsamda, bankanın sır saklama yükümlülüğü, sözleşme taraflarına karşı doğrudan bir borç niteliği taşımaktadır<sup>1175</sup>.

---

merciler dışında başka kişi ve kurumlarla paylaşamazlar. Sır saklama yükümlülüğü, ilgili personelin görevden ayrılmasından sonra da devam etmektedir.

<sup>1173</sup> **Kaplan**, a.g.e., s. 88. Aynı yönde bkz. **Tekinalp**, s. 411; **Solmaz**, s. 265; **Battal: Şerh**, s. 5.

<sup>1174</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1173, N. 3293; **Bayram**, s. 69. Banka tarafından müşterinin değerli varlıklarını saklamasına uygun güvenli kasa veya kullanım için gerekli araçların teslim edilmemesi halinde, müşteri, TBK md.117 uyarınca bankayı temerrüde düşürebilir, akabinde temerrüt hükümlerini (TBK md.118 vd.) uygulayabilir. Kiralık kasa sözleşmesinden kaynaklanan borçlarını hiç ya da gereği gibi yerine getirmeyen banka, kusursuzluğunu ispat etmedikçe müşterinin zararını karşılamakla yükümlüdür (TBK md. 112). Banka, kasanın kullanımı sırasında müşteriye iş birliği sağlama, kasayı dış etkilere koruma, kasa dairesini gözetme ve güvenliği sağlama ile sır saklama yükümlülüklerini gerektiği gibi yerine getirmezse, doğacak zararlardan Türk Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde sorumlu olur. Bankanın yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin tespitinde, somut olaydaki davranışlarının değerlendirilmesi esas alınır.

<sup>1175</sup> **Oser/ Schöenberger**, OR Art. 97, Rn. 10. Müşterinin uğradığı maddi zararın tespitinde bazı durumlarda güçlükler söz konusu olabilmektedir. Özellikle banka, müşterisinin aile sırrını yakınlarına açıklaması durumunda uğranılan maddi zararın tespiti oldukça güçtür. **Kaplan**, s. 87-88.

*GUGGENHEIM*'a göre, bankanın sır saklama borcunu ihlali halinde müşteri hem banka ile yapmış olduğu kiralık kasa sözleşmesini feshedebilmekte; hem de bankaya karşı tazminat talebinde bulunabilmektedir<sup>1176</sup>. Sır saklama yükümlülüğü ihlali bakımından kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin uygulamada en sık rastlanan ihlal türleri, aşağıda dört ana başlık altında açıklanmaktadır.

### 1. Kasaya Yetkisiz Fiziki Erişim ve Kasanın Hatalı Teslimi

Kiralık kasa sözleşmesinden doğan en yaygın ve somut ihlal türü, kasanın fiziki güvenliğinin ve gizliliğinin ortadan kaldırılmasıdır<sup>1177</sup>. Bankanın operasyonel bir hata sonucu, müşterinin izni ve bilgisi olmaksızın kasayı açması ya da yanlışlıkla ilgisiz bir üçüncü kişiye teslim etmesi, sır saklama yükümlülüğünün doğrudan ihlali olarak kabul edilmektedir<sup>1178</sup>. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında bu husus, *"...uzun yıllar kapalı bulunan ve hareket görmeyen kasaların noter huzurunda çilingir marifetiyle açılması esnasında, davaya konu kiralık kasanın da sehven açıldığı"* şeklinde ifade edilmiştir<sup>1179</sup>.

---

<sup>1176</sup> **Guggenheim**, s. 22.

<sup>1177</sup> **Kaplan**, s. 225; **Bilgen**, s. 589.

<sup>1178</sup> **Roesle**, s. 122.

<sup>1179</sup> Karar için **bknz.** E. 2016/4860, K. 2017/2909, T. 15.05.2016 (www.lexpera.com). Benzer şekilde, aynı hukuk dairesi bir başka kararında, bankanın *"hatalı bir şekilde müvekkilinin bilgisi ve izni olmaksızın kasa kilidinin kırıldığı ve kasa içerisindekilerin bir üçüncü kişiye teslim edildiği"* şeklinde hüküm kurmuştur. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2017/4427, K. 2019/4060, T. 22.05.2019 (www.lexpera.com). Yargıtay 11. HD, kasa müşterisi davacının, davalı bankanın hizmet kusuru nedeniyle uğradığı zararın tazminini

## 2. Prosedürlerdeki Eksiklikler ve Güvenlik Açıklarının Bulunması

Bankalar, kiralık kasalara tehlikeli, yasak veya patlayıcı nitelikteki maddelerin konulmasını önlemek amacıyla gerekli özeni göstermekle yükümlüdür<sup>1180</sup>. Bu çerçevede, bankanın “*kasa içeriğini bilmediği*” yönündeki savunması hukuken kabul edilebilir nitelikte değildir. Zira bankadan, kontrol ve denetim görevini yerine getirirken yüksek düzeyde bir dikkat ve özen göstermesi beklenmektedir<sup>1181</sup>. Bankanın, güvenlik, kontrol ve tesisat bakımından dönemin teknik ve fiili koşullarına uygun şekilde inşa edilmiş ve işletilmekte olan bir altyapıya sahip olması, gerekli özen yükümlülüğünün yerine getirilmesi bakımından yeterli kabul edilmektedir<sup>1182</sup>.

## 3. Müşteri Verilerine Yetkisiz Erişim ve Veri Güvenliği İhlali

---

talep ettiği bir davada: “*Davacı, davalı bankadan kasa kiraladığını, ... kasanın diğer kasalarla birlikte sehven açılınca içinin boş olduğunun tesbit edildiğini ... ileri sürerek zararının giderilmesini talep ve dava etmiştir.*” Ayrıca, mahkemece yapılan değerlendirmede de “*kasanın bankaca yanlışlıkla açıldığı ve hizmet kusuru bulunduğu için takipsizlik kararı verildiği*” ifadeleriyle bankanın hizmet kusuru olduğu yönündeki izlenim güçlendirilmiştir. **Bknz.** E. 2016/4860, K. 2017/2909, T. 15.05.2017 (Erişim Tarihi: 06.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1180</sup> **Tekinalp**, s. 69; **Solmaz**, s. 316; **Staub**, s. 1285; **Bayram**, s. 60.

<sup>1181</sup> **Watter / Vogt/ Bauer / Winzeler (Basler Kommentar)**, s. 9. Rn. 21; **Rotter/ Placzek**, s. 87, Rn. 114; **Derleder/Knops/Bamberger**, s. 78, Rn. 57.

<sup>1182</sup> **Roesle**, s. 122; **Tekinalp**, s. 417. Kasa dairelerinin veya kasaların en ileri teknik donanıma sahip olması, bu yükümlülüğün varlığı bakımından zorunlu değildir. **Bknz. Kaplan**, s. 228.

Bankanın kasa dairesine ilişkin güvenlik ve operasyonel prosedürlerin tam olarak uygulanmaması, müşteri bilgilerinin gizliliğinin korunmasında zafiyete yol açabilmektedir<sup>1183</sup>. Bu durum, doğrudan hırsızlık veya hatalı teslim vb. olaylar yaşanmamış olsa dahi sır saklama yükümlülüğünün ihlaline neden olmaktadır<sup>1184</sup>. Nitekim Yargıtay 2. Ceza Dairesi güncel bir içtihadında, banka şubesinin taşınma işlemi sırasında müşterinin kiralık kasasının kaybedilmesi ve bankanın bu duruma ilişkin çelişkili beyanlar vermesini müşteri sırrının ağır bir ihlali olarak değerlendirmektedir<sup>1185</sup>.

Banka personeli veya yöneticilerinin, müşterinin kiralık kasası bulunduğu ilişkin bilgileri ya da bu ilişki kapsamında edindikleri herhangi bir hususu, kanunen yetkili olmayan üçüncü kişilere açıklamaları da temel bir ihlal olarak kabul edilmektedir<sup>1186</sup>. Bu durum, sorumluluğun temel unsurlarından “*hukuka aykırılık*”

---

<sup>1183</sup> **Derleder/Knops/Bamberger**, s. 132; **Solmaz**, s. 317.

<sup>1184</sup> **Tekinalp**, s. 418.

<sup>1185</sup> E. 2024/16754, K. 2025/2830, T. 18.02.2025 (www.lexpera.com). Benzer şekilde İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi de bir kararında, bankanın kasa dairesine ilişkin güvenlik zafiyetlerini müşteri sırrının bir ihlali olarak değerlendirmiştir. Kararda, "Davalı banka tarafından, itibarlı müşterilerin kasa ziyaretlerinde kayıt tutulmadığı, yetkisiz kişilerin kasa dairesine banka personeli olmaksızın girdiği23/08/2019 tarihli kamera kaydından anlaşılmaktadır" şeklinde ifade edilerek, bankanın kendi iç prosedürlerini dahi uygulamadığı ve bu durumun özen yükümlülüğünün ağır ihlali olduğu belirtilmiştir. **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 06.10.2025, www.lexpera.com).

<sup>1186</sup> **Tekinalp**, s. 418; **Solmaz**, s. 281; **Canaris**, s. 50.

unsurunu oluşturmaktadır<sup>1187</sup>.

Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadı, emsal niteliğindedir. Kararda, *"banka hesap ve kiralık kasa bilgileri, hesap hareketleri, mevduat bilgileri"* gibi verilerin müşteri sırrı olduğu açıkça belirtilmiştir. Bankanın, kanunen yetkili bir merciin talebi üzerine bilgi verirken dahi talep kapsamını aşması, sır saklama yükümlülüğünün ihlali olarak kabul edilmiştir<sup>1188</sup>. Kişinin kiralık kasa sahibi olduğu bilgisinin, sonradan Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir kanun hükmüne dayanılarak yapılan güvenlik soruşturmasında kullanılması, hukuka aykırı veri işleme olarak değerlendirilmiştir<sup>1189</sup>.

---

<sup>1187</sup> **Yeşilkaya**, Emre, Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumluluğu, Marmara Üniversitesi SBE, *YL Tezi*, 2021, s. 62.

<sup>1188</sup> E. 2022/3953, K. 2025/2404, T. 13.02.2025 (www.lexpera.com). Buna karşın, İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi vermiş olduğu bir kararında farklı bir sonuca varılmıştır. Mahkeme, bankanın talep dışı bilgileri mahkeme dosyasına göndermesine rağmen, bu bilgileri internette yayan üçüncü kişilerin eyleminin illiyet bağıını kestiği gerekçesiyle tazminat talebini reddetmiştir. Ancak bu yerel mahkeme kararının, Yargıtay'ın aksi yöndeki istikrarlı içtihadı karşısında zayıf kaldığı ve genel uygulamayı yansıtmadığı görülmektedir. Karar için **bknz.** E. 2017/ 1130, K. 2019/ 1430, T. 14.11.2019 (Erişim Tarihi: 04.10.2025, www.lexpera.com).

<sup>1189</sup> **Bknz.** E. 2018/163, K. 2020/13, T. 09.02.2020 <https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/>. Danıştay 12. Dairesi de hukuki dayanağı ortadan kalkan bir düzenlemeye göre elde edilen kişisel verilere dayanılarak işlem tesis edilemeyeceğine hükmetmiştir. **Bknz.** E. 2022/4176, K. 2023/6862, T. 19.12.2023 (lexpera.com).



#### 4. Kişisel Verilerin İhlali Halinde Uygulanacak İdari Yaptırımlar

Bankalar, KVKK kapsamında "*veri sorumlusu*"<sup>1190</sup> olarak kabul edilir ve müşteri verilerinin güvenliğini sağlamakla yükümlüdür<sup>1191</sup>. Öğretide *GÖRAL*, BankK'da yer alan müşteri sırrına ilişkin hükümlerin kişisel verilerin korunmasının özel bir görünümü olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, bankalar için daha katı bir sorumluluk rejimi oluşturmaktadır<sup>1192</sup>.

---

<sup>1190</sup>Veri sorumlusu KVKK md. 3/1'da tanımlanmıştır. Banka, veri sorumlusu olarak KVKK md. 12 gereğince gerekli teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür. Kiralık kasa hizmeti gibi yüksek gizlilik ve güvenlik gerektiren bir alanda bu tedbirlerin seviyesi de yüksek olmalıdır. Bknz. **Aslaner Keklikkırın**, Demet, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde Bankaların Sır Saklama Yükümlülüğü, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2022, s. 68; **Öztürk**, Bahri/ **Altınok Çalışkan**, Elif/ **Seyhan**, Serkan, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 2022, s. 30; **Dülger**, s. 184.

<sup>1191</sup>**Dülger**, s. 550. KVKK tarafından 2024 yılında, Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Bankacılık Sektörü İyi Uygulamalar Rehberi yayınlanmıştır. Bu rehberde kiralık kasa tahsis edilirken müşterinin yalnızca kimlik ve iletişim bilgilerinin veri sorumlusu banka tarafından işlendiği ifade edilmiştir. Bknz. **Rehber**, s. 96 (Erişim Tarihi: 11.10.2025, <https://www.kvkk.gov.tr/>).

<sup>1192</sup> **Göral**, Gülçin, Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında "*Kimlik Kodlama*" Kavramı ve Türk Hukukuna Uygulanması, Marmara Üniversitesi SBE, *YL Tezi*, 2024, s. 37. Öğretide, BankK'nın özel norm niteliği taşıdığı kabul edilmektedir. **Bknz.** **Kandırallıoğlu**, s. 16; **Sözügüzel**, s. 78. TBB tarafından 26.06.2006 tarihinde yayımlanmış olan Bankacılık Etik İlkeleri kuralları arasında md. 10'da "*müşteri sırrı*" ile

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun vermiş olduğu bir kararında, banka çalışanının yüzlerce müşteriye ait veriyi üçüncü bir kişiye göndermesi olayını incelenmiştir. *Kurul*, bankanın mevcut güvenlik sistemlerine rağmen ihlalin engellenememesi nedeniyle, “*veri güvenliğini sağlamaya yönelik veri sorumlusunun almış olduğu teknik ve idari tedbirlerin yetersiz kaldığı*” sonucuna varmıştır. Bu karar, bilgi ifşasının KVKK kapsamında ciddi idari yaptırımlara yol açtığını açıkça göstermektedir<sup>1193</sup>.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 2020/118 sayılı bir başka kararı ise banka nezdindeki kiralık kasa bilgilerinin icra dairesine bildirilmesi sürecinde kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka uygunluğunu değerlendiren önemli bir içtihatır. Karara konu olayda, bir banka, kiracısı hakkında başlatılan icra takibi kapsamında icra dairesinin talebi üzerine ilgili kişinin hesap ve kiralık kasa bilgilerini paylaşmıştır. *Kurul*, incelemesinde üçüncü kişiler arasında yer alan bankaların, borçlunun malvarlığına ilişkin bilgi verme yükümlülüğü bulunduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda, söz konusu bilgi aktarımının bankanın kanuni bir yükümlülüğünü yerine getirmesi kapsamında gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır<sup>1194</sup>.

---

ilgili bir hüküm yer almaktadır. (Erişim Tarihi: 06.10.2025, **bknz.** <https://www.etik.gov.tr/media/22qdduht/turkiyebankalarbirligibankaciliketikilkeleri.pdf>.

<sup>1193</sup> K. 2020/ 744, T. 29.09.2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5419/Kurul-Kararlari> (Erişim Tarihi: 11.10.2025).

<sup>1194</sup> *Kurul* ayrıca, bankanın kiralık kasa bilgilerinin paylaşımında kendi iradesiyle hareket etmediğini, yalnızca yasal bir talebe istinaden veri aktardığını belirtmiştir. Karar metni için **bknz.** <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6924/2020-118>, T. 13.02.2020 (Erişim Tarihi: 11.10.2025).

#### D. Bankanın Sözleşme Sonrası Sorumluluğu

Kiralık kasa işlemleri, her şeyden önce banka ile müşteri arasında karşılıklı güven ilişkisinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Müşteri ile kiralık kasa sözleşmesi ilişkisi sona erse dahi bankanın bazı hususlar bakımından sorumluluğu devam etmektedir<sup>1195</sup>. Örneğin; sözleşmenin yürürlükte olduğu sırada mevcut olan bankanın saklaması gereken müşteri hakkında bazı bilgiler ya da belgeler bankanın zilyetliğinde kalabilmektedir. Bu gibi hallerde bankanın TMK md. 2 kapsamında sözleşme sona ermiş olsa dahi uyması gereken yükümlülükleri (*sır saklama yükümlülüğü*) bulunmaktadır<sup>1196</sup>.

Ayrıca sözleşme süresinin sona ermesiyle, bankanın zilyetliğinde kalan müşteriyle ilgili bilgi ve belgeler üzerinde gizliliği koruma yükümlülüğü sürmektedir. O halde banka, sözleşme ilişkisi sona erdikten sonra, sakladığı müşteri verilerinin güvenliğini sağlamalı ve hukuka aykırı şekilde üçüncü kişilerle paylaşmaktan

---

<sup>1195</sup> Bir sözleşmenin akdedilmesinden önce özel bir ilişki mevcut olabileceği gibi, bu olasılık sözleşmenin ifasından sonra da mevcuttur (sözleşme sonrası yükümlülükler). Örneğin, ihlali halinde BGB Art. 278'in uygulanmasına yol açacak sözleşme sonrası bir yükümlülük, satıcının satın alınan ürünün belirli özelliklerini alıcıya açıklamaması (ki bu bir risk oluşturabilir) şeklinde olabilmektedir. Sözleşmeye taraf olmaları amaçlanmayan kişilerle de özel bir ilişki doğabilir. Bu durum, örneğin, üçüncü kişiler lehine koruyucu etkiye sahip bir sözleşmede (Rn. 1077) veya Art. 311 III BGB (Rn. 609) anlamında sözde emanet sorumluluğunda söz konusudur. Bu durumda taraflar arasında özel bir ilişki mevcut değildir. Bknz. **Schmidt: Culpa in contrahendo**, s. 284, Rn. 569.

<sup>1196</sup> **Kaplan**, s. 76; **Guggenheim**, s. 19.

kaçınmalıdır<sup>1197</sup>.

## **E. Bankanın Haksız Fiil Sorumluluğu**

Bankanın haksız fiil sorumluluğu, genel olarak iki başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar, bankanın müşterilerine karşı haksız fiil sorumluluğu ile üçüncü kişilere yönelik haksız fiil sorumluluğudur<sup>1198</sup>. Bazı durumlarda, bankanın haksız fiil sorumluluğu ile sözleşmeden doğan sorumluluğu aynı olayda birlikte ortaya çıkabilmektedir<sup>1199</sup>.

### **1. Bankanın Müşterilere Karşı Haksız Fiil Sorumluluğu**

Bankanın, kiralık kasa sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, müşterisinin kişilik haklarına veya malvarlığına zarar verebilir. Bu durum, TBK md. 49 uyarınca bankanın haksız fiil sorumluluğuna neden olmaktadır<sup>1200</sup>.

Kiralık kasa hizmetleri, genellikle müşterilerin bankaya fiziksel olarak erişimiyle sunulan bir bankacılık hizmetidir<sup>1201</sup>. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmesi ihlali, çoğu

---

<sup>1197</sup> **Guggenheim**, a.g.e, s. 19.

<sup>1198</sup> **Honsell**, Heinrich, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, 2. Auf., Zürich, 1996, s. 1, N. 2; **Keller/Gabi**, s. 32; **Erdem: Şerh**, s. 260; **Eren: Genel Hükümler**, s. 584; **Reisoğlu: Genel Hükümler**, s. 185; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 359; **Akıncı**, s. 136; **Kaplan**, s. 77; **Guggenheim**, s. 19; **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 122.

<sup>1199</sup> **Guggenheim**, a.g.e, s. 20; **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 113-144.

<sup>1200</sup> **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 113; **Kaplan**, a.g.e., s. 77.

<sup>1201</sup> Her ne kadar kiralık kasa sözleşmesinin akdedilmesi ve kasa üzerinde işlemlerin bizaat müşteri ve banka tarafından fiziken gerçekleştirilmesi gerekiyor olsa da bazı işlemler için ilgili bankanın online işlemler uygulaması üzerinden kiralık kasa

zaman bir haksız fiil niteliği de taşımaktadır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin bir kararında, "*TBK'nın 114/2 maddesi gereğince, sözleşmeye aykırılık hallerinde de haksız fiile ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır*" şeklinde bir belirleme yapılmıştır<sup>1202</sup>. Bu hüküm, davacıya hem sözleşmesel hem de haksız fiil hükümlerine dayanarak talepte bulunma imkânı tanımaktadır<sup>1203</sup>. Müşterinin bu seçimlik talep imkânı özellikle, zamanaşımı süreleri bakımından önem arz etmektedir<sup>1204</sup>. Benzer şekilde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir başka içtihadında, uyuşmazlığın haksız fiilden değil, sözleşmeden kaynaklandığı belirtilerek, iki yıllık haksız fiil zamanaşımı yerine on yıllık genel sözleşme zamanaşımının uygulanması gerektiğine hükmedilmiştir<sup>1205</sup>.

## 2. Bankanın Üçüncü Kişilere Karşı Haksız Fiil Sorumluluğu

Banka ile üçüncü kişiler arasında kural olarak sözleşmesel bir ilişki bulunmadığından, bankanın üçüncü kişilere karşı sorumluluğu haksız fiil hükümlerine dayanmaktadır (*TBK md. 49*)<sup>1206</sup>. Bununla birlikte, bazı durumlarda sözleşmenin koruyucu etkilerinin üçüncü kişilere genişlediği kabul edilmekte olup, bu hallerde banka

---

sözleşmesinin süresi, feshi, sözleşme bedelinin ödenmesi gibi hususlar gerçekleştirilebilmektedir (Örneğin; Garanti Bankası, T.C. İş Bankası, Akbank vb. matbu sözleşmeler).

<sup>1202</sup> Karar için **bknz.** E. 2021/ 93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (Erişim Tarihi: 11.10.2025, [www. lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1203</sup> **Kaplan**, s. 77.

<sup>1204</sup> **Kaplan**, s. 77.

<sup>1205</sup> Karar için **bknz.** E. 2015/4801, K. 2015/11778, T. 10.01.2015 (Erişim Tarihi: 11.10.2025, [www. lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1206</sup> **Kaplan**, s. 78.

üçüncü kişilere karşı sözleşmeye dayalı sorumluluk çerçevesinde de sorumlu tutulabilmektedir<sup>1207</sup>.

Banka ile akdedilen kiralık kasa sözleşmesinden doğan ve üçüncü kişilere yönelik olarak meydana gelen zararlar, çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bunlardan ilki, bankanın "*organizasyon kusuruna*" dayanan sorumluluğudur<sup>1208</sup>. Organizasyon

---

<sup>1207</sup> Sözleşmenin koruyucu etkilerinin üçüncü kişilere genişlemesi (Vertrag mit Schutzwirkung für Dritte/ VSD), taraflar arasındaki sözleşmeden doğan yan edim borçlarının, sözleşmenin tarafı olmayan ancak ifanın koruma alanında bulunan belirli üçüncü kişilere de yöneldiğinin kabul edildiği bir teoridir. Bu teori uyarınca borçlu, sözleşmenin ifası sırasında üçüncü kişilere de özen göstermekle yükümlüdür ve üçüncü kişiler, doğan zararlarını doğrudan sözleşmeye aykırılık hükümlerine dayanarak talep edebilmektedirler. Kiralık kasa sözleşmeleri bakımından, kiracının yetkilendirdiği kişilerin, ortak kullanıcıların veya ifanın kapsamından etkilenen diğer kişilerin banka ile aralarında sözleşmesel bir ilişki bulunmamasına rağmen, VSD çerçevesinde sözleşmenin koruma alanına dahil oldukları ve bankanın bu kişilere karşı da sözleşmeye dayalı sorumluluk üstlendiği kabul edilmektedir. Bknz. **Urban**, Werner, *Vertrag mit Schutzwirkung zugunsten Dritter und Drittschadensliquidation, Vergleichende Untersuchung zur Integration in ein System des vertraglichen Drittschutzes*, Eul, Bergisch Gladbach/Köln 1989, s. 184; **Lorenz**, Stephan, *Grundwissen Zivilrecht: Der Vertrag mit Schutzwirkung für Dritte*, JuS 2021, s. 817 vd; **Klein**, Karen, "Der Vertrag mit Schutzwirkung zugunsten Dritter im deutschen Recht", *TAÜHFD*, C. 3, S. 1, 2021, s.11-12.

<sup>1208</sup> Aynı yönde bknz. **Brox/ Walker**, s. 672, §48, Rn. 3. İsviçre'de FinfraG, bankacılık sözleşmelerini ve kiralık kasa hizmetlerini doğrudan düzenlememekle birlikte, bankalara

sorumluluğu, işletmenin kuruluşu, işleyişi, denetimi veya yapısal düzenindeki yetersizlikler, eksiklikler ve aksaklıklar nedeniyle ortaya çıkan objektif bir sorumluluk türüdür<sup>1209</sup>. Bu sorumluluk yalnızca personeli değil, aynı zamanda kullanılan araç, gereç, teknoloji ve prosedürleri de kapsamaktadır<sup>1210</sup>. Bankaların kiralık kasa hizmetine ilişkin uluslararası uygulamalarda; iki anahtarlı sistem, kamera ve alarm gibi güvenlik önlemlerinin yetersizliği halinde bankanın sorumlu tutulduğu görülmektedir. Özellikle Alman hukukunda güvenlik eksiklikleri sebebiyle bankaların sorumluluğu

---

yüklediği organizasyonel yapı, risk yönetimi ve güvenlik standartları aracılığıyla, kiralık kasa hizmetlerinin de dâhil olduğu tüm bankacılık faaliyetlerinde bankanın özen borcunun çerçevesini dolaylı olarak etkilemektedir. Bu nedenle FinfraG, kiralık kasa sözleşmeleri bakımından doğrudan uygulanabilir bir norm değil; bankanın “güven kurumu” niteliğini güçlendiren tamamlayıcı bir arka plan mevzuatı niteliğindedir. Bknz. **Sethe**, Rolf (hrsg. von Bösch/ Favre/ Kramer/ Schott), *Kommentar zum Finanzdienstleistungsgesetz (FIDLEG)*, Zürich 2021, s. 215 vd.

<sup>1209</sup> **Ünlütepe**, Mustafa, "Organizasyon sorumluluğu: TBK m. 66 / III", Marmara Üniversitesi SBE, Özel Hukuk, *Doktora Tezi*, 2015, s. 123; **Kılınç**, Ayşe Nur, "Adam Çalıştıranın Organizasyon Sorumluluğu", Gazi Üniversitesi SBE, Özel Hukuk, *Doktora Tezi*, 2017, s. 58. Bankacılık işlemlerinin organizasyonu hem yasal mevzuat hem de düzenleyici hükümler tarafından belirlenmektedir. Sorumluluk alanlarının açıkça tanımlanması ile farklı bankacılık birimlerinin yetkilerinin etkin biçimde dağıtılması ve sınırlandırılması; yönetimde suistimal ve keyfi uygulamaların önlenmesi açısından önem arz etmektedir. Bknz. **Erb**, s. 18; **Sethe (hrsg. von Bösch/Favre/Kramer/Schott)**, a.g.e, s. 185.

<sup>1210</sup> **Watter/ Vogt/Bauer/Winzeler, Besler Kommentar**, s. 32, Rn. 73.

(*Organisationsverschulden*) kabul edilmiş<sup>1211</sup>; Amerikan hukukunda kiralık kasa sözleşmelerinde "*organizasyon kusuru (organizational negligence)*" olarak ifade edilmektedir<sup>1212</sup>.

Öncelikle, haksız fiil sorumluluğu bakımından aranan genel şartlar organizasyon sorumluluğu bakımından da geçerlidir. Buna göre, bankanın TBK md. 66/III'ten sorumlu tutulabilmesi için hukuka aykırı bir fiil, meydana gelen zarar ve fiille zarar arasında bir nedensellik bağı bulunması gerekmektedir<sup>1213</sup>. Bununla birlikte, TBK md. 66/III uyarınca bu tür bir sorumluluk kusura dayalı olmayıp, kusursuz sorumluluk esasına tabidir<sup>1214</sup>.

---

<sup>1211</sup> "*Organisationsverschulden*", BGB'de bağımsız bir hüküm değildir. BGB Art. 823 ve 831 uyarınca işletmenin kurumsal organizasyonunun, güvenlik önlemlerinin ve personel gözetiminin yetersizliği, öğretilde *Organisationsverschulden* olarak nitelendirilmekte olup, haksız fiil sorumluluğunun temelini oluşturmaktadır. Bknz. **Matusche-Beckmann**, Annemarie, *Das Organisationsverschulden*, Mohr Siebeck, Tübingen 2001, s. 14-16.

<sup>1212</sup> **Soe**, s. 294-295. Benzer şekilde Japonya'da bir bankada çalışan tarafından yedek anahtarla çok sayıda kasanın açılması olayı da bankanın, iç kontrol mekanizmalarının organizasyon kusurudur. **Bknz.** <https://www.reuters.com/business/finance/japans-mufg-bank-apologises-safe-depositbox-thefts-vows-better-compliance-2024-12-16/>.

<sup>1213</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 976 vd.

<sup>1214</sup> **Matusche-Beckmann**, s. 8. Örneğin bir bankanın, kiralık kasa dairesini düzenli olarak bakım ve denetime tabi tutmadığı hallerde, kasa odasında bulunan bir raf sistemi zamanla gevşer ve sabitlenmez ise temsilcinin üzerine düşerek ona zarar vermesi gibi haller bu sorumluluk kapsamında değerlendirilmektedir. Benzer şekilde Güney Afrika'da, First National Bank of SA Ltd ile Rosenblum davasında banka, kasaların güvenliğini



*Kanaatimizce*, kiralık kasa sözleşmesinin tarafı olan müşteri bakımından bankanın sorumluluğunun belirlenmesi kolaydır. Bununla birlikte, kiralık kasa işlemlerinin temsilci aracılığıyla gerçekleştirildiği durumlarda, bankanın temsilcinin maruz kaldığı zararlardan doğan sorumluluğunun tespiti de gerekmektedir. Temsilci, kiralık kasa sözleşmesi bakımından bir üçüncü kişi olarak kabul edilmekte ve temsilciye verilen zarar TBK md. 66 kapsamında değerlendirilmelidir.

Uygulamada yaygın olan bir diğer durum, evlilik birliği içinde eşlerden yalnızca biri adına kasa kiralandığı hallerdir<sup>1215</sup>. Bu durumda, sözleşmenin tarafı olmayan eş bakımından kasa içeriği üzerinde edinilmiş mallara katılma rejimi dolayısıyla, dolaylı bir hak bulunmaktadır<sup>1216</sup>. Eğer banka personelinin ihmali veya kasıtlı bir eylemi sonucu kasada bulunan bu menkuller zarar görürse, sözleşmenin tarafı olmayan ancak bu eşyalar üzerinde hak sahibi olan eş, üçüncü kişi konumunda değerlendirilmektedir. *Kanaatimizce*, bu tür bir senaryoda eşin uğradığı zarar, TBK md. 66 anlamında adam çalıştırmanın sorumluluğu kapsamında değerlendirilmelidir.

---

sağlamadığı için ve personelinin hırsızlık yapması nedeniyle organizasyon kusurdan sorumlu tutulmuştur. Mahkeme içtihadında, kasa içeriğinin bir başka üçüncü kişiye ait olması halinde dahi bankanın organizasyon sorumluluğuna değinmiştir. Karar için **bnkz.** First National Bank of Southern Africa Ltd v Rosenblum and Another (392/1999) [2001] ZASCA 77; [2001] 4 All SA 355 (A); 2001 (4) SA 189 (SCA) (01.06.2001), (Erişim Tarihi: 06.10.2025, <https://www.saflii.org/za/cases/ZASCA/2001/>).

<sup>1215</sup> **Roesle**, s. 106.

<sup>1216</sup> **Eberl-Borges/ Zimmer**, s. 86; **Dural/ Ögüz/ Gümüş: Aile Hukuku**, s. 220, N. 1103.

### 3. Sorumluluğun Belirlenmesinde Kusurun ve Nedensellik Bağının Rolü

Bankanın kiralık kasa sözleşmesinden doğan sorumluluğu, klasik bir borca aykırılık olarak değerlendirilmemektedir. Nitekim daha önce ifade üzere taşıdıkları önem sebebiyle, bankalar bilhassa müşterinin tüketici olduğu hallerde daha ağır bir sorumluluk rejimine tabi olmaktadır<sup>1217</sup>. Aynı zamanda gelişen teknoloji, genel olarak bankacılık işlemleri üzerinde birtakım (*uygulanma/ ifa bakımından*) değişikliklere yol açmaktadır<sup>1218</sup>.

Kusur, hukuk düzeninin onaylamadığı ve hoşgörmediği davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır<sup>1219</sup>. TBK md. 49'da borçlar hukukunun temel prensiplerinden biri olan "*kusur sorumluluğu ilkesinin (Verschuldenshaftung)*"<sup>1220</sup> unsurlarından olan kusur kavramı ele alınmıştır. Kusur her şeyden önce, hukuka aykırı bir davranışın varlığını

---

<sup>1217</sup> Sözleşmenin tüketici işlemi bakımından nitelendirilmesi için **bknz.** Bölüm I, s. 127 vd.

<sup>1218</sup> Tüm bu gelişimin geleneksel bankacılığına olumsuz etkisi hakkında **bknz.** **Alexander, Kern, Principles of Banking Regulation**, Cambridge University, 2019, s. 330-331. Aynı zamanda teknolojin gelişimi, müşteri ve banka arasında daha yakın bir ilişkinin vukuu bulmasına neden olmaktadır. **Bknz. Alpergin, Pelin, Bireysel Bankacılık**, TBB, Ankara 1990, s. 36; **Solmaz**, s. 22.

<sup>1219</sup> **Honsell: Sorumluluk**, s. 2, N. 9; **Oser/ Schönerberger**, § 41, N. 65; **Kocayusufpaşaoğlu: Haksız Fiil**, s. 102; **Eren: Genel Hükümler**, s. 643, N. 1759; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 200; **Akıncı**, s. 151.

<sup>1220</sup> **Canaris**, s. 169, Rn. 332; **Grundmann**, s. 509, Rn. 240. Borçlar hukukuna hakim olan ilkeler hakkında detaylı bilgi için **bknz. Eren: Genel Hükümler**, s. 17-21.

gerektirir. Zira kusurlu bir davranış, daima hukuka aykırılık teşkil eder<sup>1221</sup>.

Sorumluluk hukuku bakımından ise kusur, sorumluluğun kurucu unsuru olarak kabul edilmektedir<sup>1222</sup>. Aynı zamanda kusur, Türk/ İsviçre/ Alman hukuklarında hukuka aykırılık ve nedensellik bağı unsurlarından ayrı olarak değerlendirilmektedir<sup>1223</sup>. Bununla birlikte Fransız borçlar hukukunda kusur (*faute*) ile hukuka aykırılık iç içe geçmekte; hatta hukuka aykırılık kusurun objektif bir unsuru olarak ifade edilmektedir<sup>1224</sup>.

Öğretide bankalar basit bir kiraya veren olarak değil, bir "*güven kurumu*" olarak kabul edilmektedir<sup>1225</sup>. Bu nedenle bankalar üzerinde "*ağırlaştırılmış sorumluluk*" ve "*objektif özen yükümlülüğü*" bulunmaktadır<sup>1226</sup>. Bu ilke uyarınca bankalar, en hafif

---

<sup>1221</sup> **Oftinger: Band I**, s. 139.

<sup>1222</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 645, N. 1763. Roma hukukunda ise "*Casum sentit dominus*" ilkesi ile zarar, zarar gören tarafından giderilmekteydi. Ancak modern hukuk sistemlerinde haklı sebeplerin vukuu bulması ile bu ilkenin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

<sup>1223</sup> **Kern**, Christoph, Jauernig, *Bürgerliches Gesetzbuch mit Rom-I- VO, Rom-II-VO, Rom-III-VO, EG-UnthVO/HUntProt und EuErbVO*, 19. Auflage, München, 2023, § 836, N. 8; **Vito**, Roberto, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Schulthess, Zürich 2002, § 5, N. 99-100, s. 29; **Eren: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 645-646.

<sup>1224</sup> **Baysal**, Başak, "*Fransız Sorumluluk Hukuku Reformu*", Sorumluluk Hukuku Seminerler, Oniki Levha Yayınları, 2016, s.80. Fransa'da tamamlanan sözleşme hukuku reformu ile sorumluluğun şartları, kusur (FCO md. 1238) ve nedensellik bağı (FCO md. 1239-1240) olarak düzenlenmiştir.

<sup>1225</sup> **Tekinalp**, s. 39; **Solmaz**, s. 76; **Roesle**, s. 65; **Bilgen**, s. 70.

<sup>1226</sup> **Aubert / Kernen/ Schönle**, s. 38

kusurlarından dahi sorumlu tutulmaktadır<sup>1227</sup>. Özellikle müşterinin tüketici olduğu durumlarda, bankaların bu ağırlaştırılmış ve objektif özen yükümlülüğü daha da ön plana çıkmakta; bankaların organizasyon kusurları, personel ihmalleri ya da kullanılan araç ve gereçlerdeki eksiklikler nedeniyle ortaya çıkan zararlar, banka aleyhine sonuç doğurabilmektedir<sup>1228</sup>. Sonuç olarak, bankanın en hafif kusurunun dahi sorumluluğu gerektirdiği bu görüş, bankacılıkta güvenin temel ilke olarak kabul edilmesinin bir sonucudur<sup>1229</sup>.

Kiralık kasa sözleşmeleri kapsamında bankanın eylemlerinden sorumlu tutulabilmesi için meydana gelen zarar ile bankanın fiili arasında nedensellik bağının varlığının tespiti gerekmektedir. Ancak, bu ilişkinin her olayda kolaylıkla saptanması mümkün olmayabilmektedir<sup>1230</sup>. Bu nedenle, öğretide de benimsenen "*normun koruma*

---

<sup>1227</sup> Bankaların güven kurumu olarak addedilmesi, onların sıradan bir kiraya veren gibi hareket etmekten çok daha fazlasını gerektirir. Banka ile müşteri arasındaki kiralık kasa sözleşmesinin niteliği gereği, bankanın üstlendiği sorumluluk, sadece kasayı tahsis etmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda müşterinin kişilik haklarına ve mal varlığına zarar gelmemesi için en üst düzeyde dikkat ve özeni de kapsar. Bu noktada, bankanın sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde ortaya çıkan zararlar, hem sözleşmeye aykırılık hem de haksız fiil sorumluluğu kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bknz. **Roesle**, s. 122; **Kaplan**, s. 228.

<sup>1228</sup> **Grundmann**, s. 92, Rn. 80.

<sup>1229</sup> **Kaplan**, s. 129; **Tekinalp**, s. 357.

<sup>1230</sup> Mücbir sebep halleri, bankaların sorumluluğu değerlendirirken, göz önünde bulundurulması gereken istisnai durumlardır. Türkiye'de yaşanan 7.6 büyüklüğündeki bir depremde, Hatay, Gaziantep, Adıyaman ya da Kahramanmaraş gibi bölgelerde banka

*amacı teorisinin (Schutzzweck der Norm) ya da hukuka aykırılık bağı*"<sup>1231</sup>, kasa kiralama uygulamaları açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir<sup>1232</sup>. Kiralık kasa sözleşmelerinde bankanın haksız fiil sorumluluğunun incelenmesinde, normun koruma amacı teorisi merkezi bir rol üstlenmektedir. Söz konusu teori, zararın bankanın eylemi ile makul ve öngörülebilir bir bağlantı içerisinde olup olmadığını incelemekte; dolayısıyla, bankanın kasa üzerindeki özen yükümlülüğünün ihlali halinde, zarar ile fiil arasında somut ve hukuken anlamlı bir illiyet bağı kurulmasını gerekli kılmaktadır<sup>1233</sup>.

---

binalarının yıkılması ve kasaların ulaşılamaz hale gelmesi mücbir sebep olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu tür durumlarda dahi normun koruma amacı teorisi, bankaların gerekli özeni gösterip göstermediğini incelemeyi gerektirmektedir. Örneğin, depreme dayanıklılık standartlarına uygun inşaat yapılıp yapılmadığı, kasaların zemin katlarda veya riskli alanlarda mı konumlandırıldığı ya da BDDK'nın bu konuda öngördüğü güvenlik ve yapı standartlarına ne ölçüde uyulduğu değerlendirilmelidir. Bu sayede, mücbir sebep hallerinde dahi bankanın özen yükümlülüğünü yerine getirip getirmediği, dolayısıyla sorumluluğunun koruma amacı çerçevesinde nasıl şekilleneceği daha adil bir şekilde belirlenebilmektedir.

<sup>1231</sup>Alman hukukçular tarafından ortaya atılmış olan bu görüş Alman Federal Mahkemesi'nce de sıklıkla uygulanmaktadır. **Bknz.** BGH Urt. v. 15.11.2007, Az.: IX ZR 44/04 ([https://www.anwalt24.de/urteile/bgh/2007-11-15/ix-zr-44\\_04](https://www.anwalt24.de/urteile/bgh/2007-11-15/ix-zr-44_04)); **Abik**, Yıldız, "Normun Koruma Amacı Teorisi", *AÜHFD*, C. 59, S. 3, Ankara 2010, s. 347 vd.

<sup>1232</sup> **Westermann/ Bydlinski/ Arnold**, s. 364, Rn. 1070.

<sup>1233</sup>**Abik**, s. 387 (dip. 168 naklen). *Yazar*, devletin bankaları koruma yükümlülüğü bulunduğunu ifade ederek, bu yükümlülüğün müşterileri koruma amacına dikkat çekmiştir. Ancak bankanın zarar görmesi durumunda, banka devletten tazminat isteme hakkına sahip değildir. Çünkü bankanın tazminat hakkı, normun amacına uygun değildir.

Böylelikle, yalnızca teorik düzeyde kalan bir nedensellik ilişkisinden ziyade, gerçekçi ve yargısal bakımdan geçerli bir illiyet bağı tesis edilmiş olmaktadır<sup>1234</sup>.

#### 4. Bankanın Personelinin Eylemlerinden Sorumluluğu

TBK md. 83'e göre borçlu, borcunu kural olarak şahsen<sup>1235</sup> ifa etmek zorunda değildir<sup>1236</sup>. Nitekim borçlu, yükümlülüklerini yerine getirmek için bir yardımcıdan yararlanabilir ve borcun bu kişi tarafından ifa edilmesiyle sorumluluğunu yerine getirmiş

---

<sup>1234</sup> Danıştay 13. Dairesi, davacının COVID-19 salgını nedeniyle sözleşmeyi imzalamamasını mücbir sebep olarak kabul etmeyerek, 2886 sayılı Kanun m. 84/3 uyarınca verilen ihalelerden yasaklama kararını hukuka uygun bulmuştur. Kararda, pandemi döneminde sözleşmenin imzalanmasını mutlak surette imkânsız kılan bir engelin bulunmadığı, 2020/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin ise yalnızca 4734 sayılı Kanun kapsamındaki ihalelere uygulanabileceği vurgulanmıştır. Normun koruma amacının, mücbir sebep bulunmadıkça sözleşme yapmaktan kaçınmayı yaptırımla engellemek olduğu belirtilmiştir. **Bknz.** E. 2021/4730, K. 2023/746, T. 22.02.2023. Aynı yönde İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi de davalının bir tacir olarak basiretli hareket etme yükümlülüğü çerçevesinde, gerçekleştirilecek toplu etkinliğin salgın hastalıktan etkilenme ihtimalini öngörerek buna göre hareket etmesi gerektiğini değerlendirmiş ve bu nedenle mücbir sebep koşullarının oluşmadığına karar vermiştir. **Bknz.** E. 2022/1086, K. 2023/926, T. 16.11.2023 (Erişim Tarihi: 17.08.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1235</sup> **Özmen**, Etem Saba, *Borçlar Hukuku Açısından Tüketilen Doğal Kuvvet Bedellerinin Başkası Tarafından Ödenmesinden Doğan Hukuki Sorunlar*, İstanbul 2020, s. 5; **Daver**, Hilal, *Borcun İfasında Borçlunun Rolü*, İstanbul 2018, s. 61; **Zurnacı**, Gizem, Üçüncü Kişinin İfası, Yeditepe Üniversitesi SBE, *DR Tezi*, 2023, s. 24.

<sup>1236</sup> **Brox/Walker**, s. 20, N.33; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1194, N. 3351.

olur<sup>1237</sup>. Borcun ifası sırasında borçlu tarafından görevlendirilen kişi, öğretide "*ifa yardımcısı*" olarak da adlandırılmaktadır<sup>1238</sup>.

TBK md. 116/I gereğince borçlu, borcun ifası veya borç ilişkisinden kaynaklanan hakkın kullanımı sırasında, birlikte yaşadığı kişiler ya da çalışanları gibi yardımcılara kanuna uygun şekilde görev vermiş olsa dahi, bu kişilerin işin yürütülmesi esnasında diğer tarafa verdikleri zarardan sorumludur ve söz konusu zararın gidermekle yükümlüdür<sup>1239</sup>.

TBK md. 116/II'de ise yardımcı kişinin sorumluluğunun, taraflar arasında önceden yapılmış bir anlaşma ile kısmen sınırlandırılabilceği ya da tamamen ortadan

---

<sup>1237</sup> **Reisoğlu: Borçlar**, s. 250. Ayrıca sözleşme görüşmeleri sırasında da yardımcı kiş kullanılması mümkündür. Örneğin; bankalar, bankacılık hizmetlerinin tamamını personeli aracılığı ile yapmaktadırlar. Bu nedenle sözleşme görüşmeleri sırasında bir zarar meydana gelirse TBK md. 116 uygulama alanı bulacaktır. Bknz. **Von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 651; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1195, Rn. 3354.

<sup>1238</sup> **Serozan**, Rona, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, Üçüncü Cilt: İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, 7. Bası, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2016, s. 23; **Schwenzer/Fountoulakis**, s. 169. Diğer yandan alacaklının da edimini yerine getirirken yardımcı kullanabilmesi söz konusudur. Alacaklı tarafından çalıştırılan üçüncü kişiye "kullanma yardımcısı" denilmektedir. Bknz. **Eren: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 1193, N. 3349; **Yünlü**, Semih, *Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk*, Oniki Levha Yayıncılık, 2019, s. 195; **Şenocak**, Zarife, *Borçlunun İfa Yardımcılarından Dolayı Sorumluluğu*, Ankara, 1995, s. 127; **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 436; **Serozan: İfa**, a.g.e, s. 288.

<sup>1239</sup> **Aubert / Kernen/ Schönle**, s. 44; **Şenocak: İfa Yardımcısı**, s. 5; **Yünlü**, a.g.e, s. 64; **Eren: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 1192, N. 3348.

kaldırılabilirliği düzenlenmiştir<sup>1240</sup>. Böylelikle taraflar arasında sorumluluğu kaldıran ya da sınırlandıran bir sorumsuzluk anlaşması söz konusu olmaktadır<sup>1241</sup>. Ancak bu türde bir anlaşmanın yapılabilmesi için, sözleşmeye ve işin niteliğine uygun olacak şekilde edimin ifasında kullanılacak yardımcı kişi belirlenmeli ve borçlunun işletme organizasyonu eksiksiz ve kusursuz olmalıdır<sup>1242</sup>. Burada, borçlunun yardımcı kişiyi seçerken özenli davranması ve işletme organizasyonunu tam anlamıyla eksiksiz şekilde kurmuş olması gerekmektedir<sup>1243</sup>. Zira asıl amaç, borcun ifası sırasında ortaya çıkabilecek herhangi bir aksaklığın ya da eksikliğin önüne geçmektir<sup>1244</sup>.

Banka ile müşteri arasındaki kiralık kasa ilişkisi yani sözleşmesel bir ilişki olduğundan, banka personelinin fiillerinden doğan sorumluluğun temel dayanağı TBK md. 116'dır<sup>1245</sup>. Bu hüküm, banka için kurtuluş kanıtı sunma imkânı tanımayan, kusursuz

---

<sup>1240</sup> **Eren: Genel Hükümler**, a.g.e, s. 1207, N. 3384; **Uygur Şerh: C.1**, s. 742.

<sup>1241</sup> Erzurum BAM 3. HD bir kararında hafif kusur durumu bankalar için kurtuluş kanıtı öngörmeyen bir sorumluluk doğurduğunu ifade etmiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin (E. 2008/3438, K. 2010/317) sayılı ilamına atıfla, bankaların Borçlar Kanunu (BK) md. 100 ile sorumlu olduğu ve aynı kanunun 99/2 ile 100/son maddesindeki kurtuluş halinin hafif kusurlar için dahi kaldırıldığı belirtilmiştir. **Bknz.** E. 2023/1038, K. 2025/468, T. 28.05.2025 (www.lexpera.com).

<sup>1242</sup> **Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/ Altop**, s. 899; **Oğuzman/ Öz**, C.1, s. 272.

<sup>1243</sup> **Grundmann**, s. 94, Rn. 83.

<sup>1244</sup> **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 73, Rn. 11.07; **Uygur Şerh: C.1**, s. 737.

<sup>1245</sup> Yargıtay HGK bir kararında "*Taraflar arasında sözleşme ilişkisi bulunduğuna göre davalı Banka 818 sayılı BK'nın 100. (6098 sayılı TBK'nın 116.) maddesi gereğince ifa yardımcısının eyleminden doğan zarardan tamamen sorumludur*". Karar için **bknz.** E.



bir sorumluluk öngörmektedir<sup>1246</sup>.

Alman hukukunda, borçlunun ifa yardımcısının eylemlerinden doğan sorumluluğu BGB Art. 278'de düzenlenmiştir<sup>1247</sup>. Bu hükme göre, *"borçlu, kanuni temsilcisinin ve borcun ifasında faydalandığı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur"*<sup>1248</sup>. BGB Art. 278, adam çalıştırmanın sorumluluğunu düzenleyen BGB Art. 831'den farklı olarak, bağımsız bir sorumluluk normu olmayıp yalnızca bir isnat normu

---

2019/173, K. 2022/570, T. 19.04.2022 (www.lexpera.com). **Von Thur/ Escher**, s. 281; **Aubert / Kernen/ Schönle**, a.g.e, s. 45; **Eren: Genel Hükümler**, s. 739.

<sup>1246</sup> **Brox/ Walker**, s. 672, §48, N. 6; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1206, N. 3381; **Aubert / Kernen/ Schönle**, s. 44; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 822; **Akıncı**, s. 249. TBK md. 66'da düzenlenmiş olan "adam çalıştırmanın kusursuz sorumluluğu" banka personelinin kiralık kasa sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ihlali durumunda uygulama alanı bulmamaktadır. Zira md. 66'da borçlu ile zarar gören üçüncü kişi arasında herhangi bir sözleşmesel ilişki bulunmamaktadır. Sözleşmesel sorumluluk (*TBK md. 116*) ve haksız fiil sorumluluğu (*TBK md. 66*) için iki farklı sorumluluk rejimi bulunması eleştirilmekte olup, İsviçre'de bu iki rejimin birleştirilmesi önerilmektedir. Bknz. **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 87.

<sup>1247</sup> İngiliz hukukunda, sözleşmeden kaynaklanan borcun ifasında üçüncü kişiden destek alan borçlu, adam çalıştırmanın sorumluluğundan farklı olarak, ifa yardımcısının eylemlerinden dolayı değil, doğrudan sorumludur. Bu sorumluluk türü, yalnızca bağımlı çalışanları değil; aynı zamanda bağımsız alt-sözleşmeciler ile temsilcilerin fiillerini de kapsamına alır ve böylece adam çalıştırmanın sorumluluğuna kıyasla daha geniş bir uygulama alanı bulur. Bknz. **Okyar Karaosmanoğlu**, s. 248 (Naklen).

<sup>1248</sup> **Okyar Karaosmanoğlu**, a.g.e, s. 249.

niteliğindedir<sup>1249</sup>. Bu bağlamda, ifa yardımcısının yalnızca kusuru değil, aynı zamanda davranışı da borçluya isnat edilmektedir<sup>1250</sup>. Ancak öğretide, alacaklı nezdinde borçlu sıfatı bulunmayan ifa yardımcısının kusurundan bahsedilemeyeceği, bu nedenle hükümde kullanılan ifadelerin yanıltıcı olabileceği ileri sürülmektedir<sup>1251</sup>.

Borçlunun sorumluluğunu belirlemede esas alınması gereken kriterin, ifa yardımcısının davranışının borçlu açısından borca aykırı ve kusurlu olup olmadığı olduğu ifade edilmektedir<sup>1252</sup>. Bir kişinin ifa yardımcısı olarak nitelendirilebilmesi için borçlunun talebi üzerine ifa faaliyetinde bulunması yeterlidir<sup>1253</sup>. Ayrıca ifa yardımcısının borçlunun talimatları ile bağlı olması gerekmez; bağımsız hareket eden ifa yardımcıları da bu hükmün kapsamına dahildir<sup>1254</sup>.

Bankalar, kiralık kasa sözleşmesinden doğan borçlarını her zaman yardımcı kişi niteliği bulunan personeli aracılığıyla yürütmektedir<sup>1255</sup>. O nedenle bankalar bakımından

---

<sup>1249</sup> **Brox/ Walker**, s. 672, §48, N. 4.

<sup>1250</sup> **Prütting/ Wegen/ Weinrich**, s. 349.

<sup>1251</sup> **Bork**, s. 117, Rn. 272.

<sup>1252</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1203, N. 3373.

<sup>1253</sup> Fiilinin borcun ifasına yönelik olduğunu bilmesi zorunlu değildir. Bknz. **Koller**, s. 53; **Oğuzman/ Öz**, C. I, s. 420, N. 1386; **Şenocak: İfa Yardımcısı**, s. 105.

<sup>1254</sup> Borçlu yerine geçen "kaim kişiler" de kural olarak yardımcı kişi niteliğine sahiptirler. Borçlunun yerine bağımsız olarak hareket ederek borcun ifasını gerçekleştirirler. Bknz. **Keller/ Gabi**, s. 208; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1199, N. 3365; **Von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 401.

<sup>1255</sup> **Bayram**, s. 72; **Kaplan**, s. 227.

banka çalışanları, tipik bir yardımcı kişi olarak kabul edilmektedir<sup>1256</sup>. Banka ile personeli arasındaki hukuki ilişki genellikle bir hizmet akdine dayanmaktadır<sup>1257</sup>. Bununla birlikte,

---

<sup>1256</sup> **Sözügüzel**, s. 209.

<sup>1257</sup> Öğretide taraflar arasındaki hukuki ilişki bakımından iki farklı görüş ileri sürülmüştür. Bu görüşler, bankanın statüsüne göre ayırım yapılmalıdır. *İlk görüşe göre* taraflar arasında iş sözleşmesi (hizmet akdi) bulunmaktadır. Bknz. **İncelioğlu**, s. 115. *İkinci görüş* ise kamu bankaları bakımından farklı bir değerlendirmenin gerekliliğini savunur. Kamu tüzel kişiliğine sahip olan ve genel idare esaslarına göre kamu hizmeti yürüten kamu bankalarında durum farklıdır. Bu kurumlardaki personel ile yapılan sözleşmelerin, kamu hukuku ilkelerine dayanan ve uyuşmazlıkların idari yargıda görüldüğü bir idari hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmesi gerekir. **Bknz.** Danıştay 5. Dairesi, E. 1995/2050, K. 1996/2871, T. 26.09.1996. Benzer şekilde Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bir kararında, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ile personeli arasındaki ilişki de idari yargının görev alanında görülmüştür. Buna göre bankanın özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket olmasının, "bankanın kamusal nitelikte bazı görev ve yetkileri olmasına ve bankanın faaliyet konularının gereklerine göre idari nitelikte eylem ve işlemde bulunmasına engel oluşturmadığı" ifade edilmiştir. Karar için **bknz.** Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, E. 2019/ 224, K. 2019/451, T. 08.07.2019 ([www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Aksi görüş için **bknz.** AYM, E. 2012/29, K. 2012/155, B.T. 18.10.2012 (<https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi>). İller Bankası'nın hukuki statüsünü ve personel rejimini düzenleyen 6107 sayılı Kanun'un Anayasa'ya uygunluğunu denetleyen Anayasa Mahkemesi bu kararında, bankanın ve personelinin niteliğine ilişkin önemli tespitlerde bulunmuştur. Bu karar, sonraki tüm yargı kararları için bir referans noktası haline gelmiştir. Anayasa Mahkemesi kararında şu ifadeler yer verilmiştir: "*İller Bankası, 6107 sayılı Kanun dışında Bankacılık Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu*

bankalar belirli hizmetler için bu alanda uzmanlaşmış firmalar (*outsource*) aracılığıyla dışarıdan hizmet alabilmektedir<sup>1258</sup>.

Destek hizmet kuruluşları olarak adlandırılan bu kuruluşlar BankK md. 35'te açıkça düzenlenmiştir<sup>1259</sup>. Aynı zamanda bu hususa 2011 yılında Bankaların Hizmet Almalarına İlişkin bir Yönetmelik<sup>1260</sup> de yürürlüğe girmiştir. Ancak destek hizmeti alımına ilişkin olarak bankalar bakımından birtakım sınırlamalar getirilmiştir. Yönetmelik md. 4/e'de "*Kiralık kasa ve emanete alma işlemleri ile saklama hizmetlerini destek hizmeti sağlayıcı kuruluşlar aracılığıyla yapamaz*" hükmü bulunmaktadır. Bununla birlikte temizlik ya da güvenliğin sağlanabilmesi adına banka, dışarıdan hizmet temin edebilmektedir<sup>1261</sup>.

Bankaların kasa güvenliğini en üst seviyede sağlama yükümlülüğü bulunduğundan genellikle, dışarıdan ek bir güvenlik hizmeti aldıkları görülmektedir<sup>1262</sup>.

---

*hükümleri çerçevesinde, özel hukuka ve özel işletmecilik esaslarına tabi olarak faaliyet yürüttüğünden, özel hukuk hükümlerine bağlı tutulan bu bankanın hizmeti Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevlerden sayılamaz ve personeli de aynı madde kapsamında memur ya da diğer kamu görevlisi olarak değerlendirilemez".*

<sup>1258</sup> **Lettl**, Tobias, *Wettbewerbsrecht für Finanzdienstleister Sonderdruck aus dem Loseblattwerk, Bankrecht und Bankpraxis*, 4. Ausgabe, Köln 2015, s. 18, Rn. 14/7.

<sup>1259</sup> **Bknz.** BankK md. 35.

<sup>1260</sup> S. 28106, Resmî Gazete: 05.11.2011.

<sup>1261</sup> **Tekinalp**, s. 358.

<sup>1262</sup> Güvenliğin dışında bankalar temizlik hizmetleri bilhassa kasa dairelerinin ve depoların temizliğini ya da alt yapı hizmetlerini fiziki olarak; teknolojik güvenlik ya da

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun<sup>1263</sup> ve 5411 sayılı BankK, bankaların fiziksel güvenlik hizmetleri için özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın almasına olanak tanımaktadır<sup>1264</sup>. Bu gibi hallerde, bankanın personeli olmayan üçüncü kişilerin vermiş olduğu zararlardan sorumlu olup olmadığını belirlemek gerekmektedir. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir kararında, kiralık kasadaki hırsızlık eyleminin bankanın güvenlik hizmeti aldığı firmanın personeli tarafından gerçekleştirilmesi durumunda dahi, bankanın özen yükümlülüğünü yerine getirmediği kabul edilerek tam kusurlu sayılmıştır<sup>1265</sup>. Her ne kadar kararda bankanın özen yükümlülüğüne atıf yapılmış olsa da banka ile hizmeti sağlayan üçüncü kişiler arasında da farklı bir sözleşmesel ilişki bulunmaktadır. O halde, TBK md. 116 personel dışı hizmet sağlayan firmaların vermiş olduğu zararlar bakımından da uygulama alanı bulmaktadır. Zira dışarıdan hizmet almak, bankanın risk yönetimi ve denetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Benzer şekilde, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, kiralık kasa açıldıktan sonra kasa dairesi içinde müşterinin banka çalışanına bir işlem yapması için para teslim etmesi halinde, bu paradan bankanın sorumlu olacağına hükmetmiştir<sup>1266</sup>.

---

yazılım gibi hizmetleri digital olarak dışarıda bu alanda uzmanlaşmış kişilerden sağlayabilmektedir. Bknz. **Reisoğlu**, C.I, s. 221.

<sup>1263</sup> S. 25504, Kabul Tarihi: 10.06. 2024, Resmî Gazete: 26.06.2004.

<sup>1264</sup> **Battal: Şerh**, s. 73.

<sup>1265</sup> İstanbul BAM 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (www.lexpera.com).

<sup>1266</sup> Kararda, "*banka içinde, banka çalışanına teslim edilen para aksi ispat edilene kadar banka adına teslim alınmış kabul edilmelidir*" şeklinde ifade edilerek bankanın sorumluluğunun sadece kasanın fiziki güvenliği ile sınırlı olmadığını, TBK md. 116'nın kasa dairesindeki personel ve müşteri işlemlerini de kapsadığına karine teşkil etmektedir.

## 5. Beklenmeyen Halden Sorumluluk

Bir sözleşme ilişkisinin, kurulduğu anda mevcut olan çevresel koşullar ile devam edeceği düşünülmektedir<sup>1267</sup>. Bu nedenle, sözleşme süresince ortaya çıkabilecek olağan dışı veya beklenmedik gelişmeler, tarafların başlangıçta öngördüğü koşulların dışında kalan durumlardır<sup>1268</sup>. Bilhassa sürekli edimli sözleşmelerde koşulların değişimi büyük önem taşımaktadır<sup>1269</sup>.

Ortaya çıkan beklenmedik durum (*Casus Fortuitus/ Zufall*) değişiklikleri mücbir sebep, beklenmeyen hal (*umulmayan hal*) ya da olağanüstü olay olarak nitelendirilmektedir<sup>1270</sup>. Bununla birlikte, söz konusu kavramların birbirinden ayrışan ve farklı hukuki sonuçlar doğuran tartışmalı niteliklere sahip olduğu unutulmamalıdır<sup>1271</sup>. Mücbir sebep ile beklenmeyen hal arasındaki fark, esasen niceliksel düzeydedir. Her iki kavram da temelde tesadüfi olayların iki ayrı kategorisini ifade etmekte olup, bu yönüyle

---

Yargıtay 11. HD, E. 2014/411, K.2014/1923, T. 04.02.2014 (www.lexpera.com).

<sup>1267</sup> **Von Thur/ Escher**, s. 115; **Kocayusufpaşaoğlu: İfa**, s. 51; **Eren: Genel Hükümler**, s. 630, N. 1731.

<sup>1268</sup> **Şafak Sarıkaya**, Esmâ, "Olağanüstü Olayların Tasnifi ve Borç İlişkilerine Etkilerinin Çeşitli Görünümleri: Covid 19 Örneği Üzerinden Bir İnceleme", *ABÜHFD*, C.10, S. 20, Aralık 2022, s. 338; **Kocayusufpaşaoğlu: Hukuki İşlem**, s. 165; **Uygur Şerh: Cilt I**, s. 891.

<sup>1269</sup> **Kocayusufpaşaoğlu: İfa**, a.g.e, s. 37.

<sup>1270</sup> **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 464.

<sup>1271</sup> Konu kapsamındaki tartışmalar için bkz. **Şafak Sarıkaya**, s. 239 vd; **Uygur Şerh: C.1**, s. 894 vd; **Bilgen**, s. 585.

geniş anlamda benzer nitelikte değerlendirilmektedir<sup>1272</sup>.

Mücbir sebep (*Force majeure*<sup>1273</sup>), borçlunun borcunu ifa etmesini engelleyen, onun iradesi ve işletme sahası dışında gerçekleşen, öngörülmesi ve karşı konulması mümkün olmayan olağanüstü olayları ifade etmektedir<sup>1274</sup>. Bu durum, beklenmeyen halden daha yoğun, şiddetli ve kaçınılmaz bir nitelik taşımaktadır<sup>1275</sup>. Öğretide mücbir sebep ve beklenmeyen hal arasındaki farklılık belirlenirken; mutlak ve nisbi kaçınılmazlık kavramlarına değinilmektedir. Buna göre mücbir sebep hallerinde mutlak bir kaçınılmazlık söz konusu iken; beklenmeyen hallerde nisbi kaçınılmazlık söz konusudur<sup>1276</sup>.

---

<sup>1272</sup> **Keller/Gabi**, s. 32; **Oftinger/ Stark**, s. 156; **Eren: Genel Hükümler**, s. 630, N. 1731.

<sup>1273</sup> Fransızca kökenli bir kavramdır. Bununla birlikte yazar, mücbire sebep halleri her ne kadar kaçınılmaz da olsa bankanın kasa dairesi ve kasa bölmelerini her türlü ihtimal dahilinde geniş bir koruma yükümlülüğünün bulunduğunu ifade etmektedir. Bknz. **Stein**, s. 49.

<sup>1274</sup> **Eren**, Fikret, *Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İlliyet Bağlı Teorisi*, Ankara 1975, s.176; **Oser/ Schönenberger**, OR, Art. 487, Rn. 24; **Von Thur (Edege çeviri)**, s. 91-96; **Von Thur/ Escher**, s. 115-116; **Eren: Genel Hükümler**, s. 630, N. 1731; **Uygur Şerh: C.1**, s. 894.

<sup>1275</sup> **Tandoğan: Sorumluluk**, s. 78. Buna göre her mücbir sebep beklenmeyen hal niteliğinde olup; her beklenmeyen hal mücbir sebep niteliğinde değildir. Bknz. **Kurt**, Leyla Müjde, *Borçlunun Sorumlu Olmadığı Sonraki İmkânsızlık*, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 190; **Şafak Sarıkaya**, s. 339;

<sup>1276</sup> **Kurt**, a.g.e, s. 193-195.

Kiralık kasa sözleşmelerinde beklenmeyen hal ile mücbir sebep halleri, her somut olayın koşullarına göre belirlenmektedir. Bankanın kendi faaliyet alanı içindeki teknik arızalar, güvenlik zafiyetleri gibi durumlar genellikle beklenmeyen hal kabul edilmekte ve mücbir sebep savunmasına dayanak oluşturmamaktadır<sup>1277</sup>.

Öğretide *STEIN*, bankanın mücbir sebebe neden olan olayı ispatlayarak sorumluluktan kurtulabileceğini ifade etmektedir<sup>1278</sup>. *ROESLE* ise bankanın kural olarak sözleşme ile üstlendiği yükümlülükleri gereği gibi yerine getirmemesinin, onun her durumda kusurlu davranışına karine olduğunu ifade etmektedir. Örneğin; sel, yangın, deprem, elektrik kontağı ya da hırsızlık gibi olaylarda mücbir sebebe dayanarak bankanın sorumlu olmadığı iddia edilemez<sup>1279</sup>. Alman hukukunda ise *MEITNER*, kiralık kasaları

---

<sup>1277</sup> Nitekim kiralık kasada meydana gelen bir zararın beklenmeyen bir halden kaynaklandığı durumlarda dahi, bankanın bu olayın kendi işletme riskleri dahilinde olup olmadığını, gerekli tüm özen ve tedbiri alıp almadığını ispatlaması gerekmektedir. Aksi takdirde, güven kurumu olmasının getirdiği ağırlaştırılmış sorumluluk gereği zararı tazmin etme yükümlülüğü doğacaktır. Bknz. **Kaplan**, s. 215.

<sup>1278</sup> **Stein**, s. 56. Aynı yönde bknz. **Eren: Sorumluluk**, s. 176; **Uygur Şerh: C.1**, S. 895; **Erzurumluoğlu**, Erzan, *Türk/ İsviçre Borçlar Hukuku Sistemine Göre Borçluyla Yüklenmeyen Nedenlerden Dolayı Edimin Yerine Getirilmemesi*, Ankara 1970, s. 37 vd.

<sup>1279</sup> **Roesle**, s. 120-122. Aynı yönde bknz. **Kaplan**, s. 227-228; **Lotz**, s. 30; **Akyol**, s. 152; **Canaris**, s. 114; **Dorn**, s. 30-31. Verbraucherzentrale tarafından 13.09.2002 tarihinde yapılan açıklamada, sel felaketi nedeniyle zarar gören emanet (kiralık) kasalar bakımından bankaların sorumluluğuna dikkat çekilmiştir. Açıklamaya göre, kasaları selden etkilenen kredi kuruluşlarının müşterileri, bankaların zararların önlenmesine yönelik özen yükümlülüğünü ihlal etmeleri hâlinde tazminat talebinde bulunma hakkına



"*fauertester Schrank*" olarak adlandırmakta ve bu kasaların yangın, sel, deprem vb. mücbir sebep kaynaklı olaylara dayanaklı bir şekilde üretilmesi gerektiğini ifade etmektedir<sup>1280</sup>.

---

sahiptir. Tüketici merkezinin değerlendirmesinde, gerekli güvenlik önlemlerinin alınmamış olması durumunda, kredi kuruluşlarının güvenlik yükümlülüklerini açık biçimde ihlal ettikleri yönünde ciddi bir sorumluluk riskinin ortaya çıkacağı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, temel riskleri kapsayan bir sigortanın yaptırılmaması veya kasaların sel gibi doğal afetlere karşı korunmasını sağlayacak yapısal ve teknik önlemlerin (örneğin beton esaslı koruyucu tedbirlerin) bulunmaması, özen borcunun ihlali kapsamında değerlendirilmektedir. Zira bir kiralık kasa sözleşmesinin kurulmasıyla birlikte, bankalar veya tasarruf bankaları (Sparkassen), kasa içerisinde muhafaza edilen eşyalar bakımından, tüketici merkezinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, artırılmış nitelikte bir özen yükümlülüğü altına girmektedir. **Bknz.** beck-aktuell-Redaktion, Verlag C. H. Beck, 16. September 2002, (Erişim Tarihi: 24.11.2022, beckonline).

<sup>1280</sup> **Meitner**, s. 2. Koblenz Yüksek Mahkemesi'nin 22.02.1996 yılındaki bir kararı (5 U 929/95), sel nedeniyle müşterinin kasasına bıraktığı değerli saatin zararının tazminine ilişkindir. Kiralanan kasanın üzerinde doğal afetlerin zararlı etkilerinin ortaya çıkma olasılığı mevcut olsa da kiralık kasa özleşmesi imzalandığı sırada bu tür etkilerin öngörülmemesi ve böyle bir riskin varlığına dair herhangi bir emare bulunmaması durumunda, yalnızca daha sonra beklenmedik şekilde meydana gelen bir doğal afetten dolayı bankanın kusurlu olduğu kabul edilemez. Karar tam metni için **bknz.** <https://research.wolterskluwer-online.de/document/7a0b4884-35b1-42e8-9614d9de17c2c467> (Erişim Tarihi: 24.11.2022).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir içtihadında, mücbir sebep hallerinin dayanağını oluşturan "*öngörülemezlik unsurunu*" coğrafi konum bağlamında değerlendirerek önemli bir ayırım yapmıştır. Buna göre, "*Kaçınılmazlık, borçlunun kişisel ve ekonomik durumu dikkate alınmadığı için mutlaktır. Buna karşılık, mücbir sebep olarak nitelendirilen olay mutlak değildir. Örneğin deprem bölgesinde meydana gelen bir deprem mücbir sebep sayılamaz. Buna karşılık, deprem bölgesi olmayan bir yerde gerçekleşen deprem mücbir sebeptir*"<sup>1281</sup>.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, davalı bankanın kiralık kasa işlemlerinde meydana gelen zararlardan sorumlu tutulmasına neden olan hukuki gerekçeler, bankanın sahip olduğu özel hukuki statü ve bu statüsünün getirdiği ağırlaştırılmış özen yükümlülüğüne (*grösste Sorgfalt*) dayanmaktadır<sup>1282</sup>. Yargılama süreci sonucunda, davalı bankanın "*kuruluş faaliyetleri özel izne tabi olan ve özel usullerle denetlenen, yeterliliği ve uzmanlığı kabul edilmiş tüzel kişi tacir*" olduğu tespit edilmiştir<sup>1283</sup>. Bu özel vasıfları nedeniyle bankaya, kasanın içinde bulunduğu binanın korunması ve kasadaki eşyanın

---

<sup>1281</sup> Yargıtay HGK, E. 2019/58, K. 2022/40 T. 25.01.2022 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). İchtihadın devamında "*Kaçınılmazlığın mutlaklığı ile kastedilen, bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre her türlü tedbirin alınmasına, her türlü özenin gösterilmesine rağmen; borcun ifa edilememesine neden olan olayın sadece borçlu tarafından değil, hiç kimse tarafından önlenememesidir. Bu sebeple kaçınılmazlık unsuru değerlendirilirken borçlunun kişisel veya ekonomik durumu dikkate alınmaz*" şeklinde ifade edilerek bankanın sorumluluğu genişletilmiştir.

<sup>1282</sup> Aynı yönde bkz. **Roesle**, s. 122 vd.

<sup>1283</sup> Aynı yönde **bkz.** İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2022/1086, K. 2023/926 T. 16.11.2023 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

muhafazası ile ilgili özen borcu yüklenmiş ve kendisinden "*basiretli bir tacirden beklenen özeni göstermekle yükümlü*" olduğu kabul edilmiştir. Mahkeme, bankaların kiralık kasa faaliyetlerindeki "bütün mesleki hatalarının ağır kusuru olarak kabul edilmesi gerektiği" yönünde değerlendirmede bulunmuştur. Somut olayda, kiralık kasanın kilit göbeğinin sökülerek içinin boşaltıldığı (*hırsızlık*) ve bu "*kasanın boşaltılması olayında davacıya atfedilebilecek herhangi bir kusur olmadığı, yani kusurun tamamının davalı bankada olduğu*" tespit edildiğinden, davalı bankanın davacının uğradığı maddi zararlarının tamamından sorumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Mahkeme hırsızlık durumunu beklenmeyen hal kapsamında değerlendirilmediğini ifade etmiştir<sup>1284</sup>.

Fransız yargı uygulamasında, bazı kararlar mücbir sebep iddiasına rağmen bankanın sorumluluğunun devam ettiğini ortaya koymaktadır. Nitekim Paris İstinaf Mahkemesi'nin 11 Şubat 1946 tarihli kararında, savaş koşulları nedeniyle yaşanan elektrik kesintisi sonucunda kasa dairesindeki elektrikli su pompasının devre dışı kalması ve kasaların su altında kalması olayında, bankanın mücbir sebebe dayanarak sorumluluktan kurtulamayacağı kabul edilmiştir<sup>1285</sup>. Mahkeme, kasa dairesinin daha önce de su baskınına maruz kaldığını, bankanın bu durumu bildiğini ve gerekli onarım ve önlemleri zamanında almamış olduğunu vurgulayarak, meydana gelen zararlardan bankayı sorumlu tutmuştur. Benzer şekilde Paris İstinaf Mahkemesi'nin 1957 tarihli bir başka kararında da banka binasının yakın çevresinde yürütülen kanalizasyon çalışmaları

---

<sup>1284</sup> E. 2023/6450, K. 2024/ 7758, T. 06.11.2024 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Aynı yönde **bknz.** İstanbul BAM 12. HD, E. 2021/93, K. 2023/ 986, T. 15.06.2023.

<sup>1285</sup> Arrêt de la Cour de Cassation de Paris, 11 Şubat 1946 (**Roesle**, s. 128, dip. 343 naklen).

sırasında banka su tesisatının zarar görebileceğinin öngörülebilir olduğu kabul edilmiştir. Mahkeme, bankanın bu ihtimali dikkate alarak gerekli tedbirleri almaması nedeniyle kasa dairesinin su basmasına bağlı olarak ortaya çıkan zararlardan bankanın sorumlu olduğuna hükmetmiştir<sup>1286</sup>. Kararda, söz konusu riskin öngörülemez bir durum teşkil etmediği özellikle belirtilmiştir. Buna karşılık Paris Mahkemesi'nin 1940 yılına ilişkin bir kararında ise, Almanya'nın Fransa'yı işgali sırasında işgal kuvvetlerine mensup askerlerin bankalarda bulunan müşterilere ait kasaları zorla açmaları sonucu doğan zararlar bakımından farklı bir sonuca ulaşılmıştır<sup>1287</sup>. Mahkeme, bu olayda mücbir sebep şartlarının gerçekleştiğini kabul ederek bankanın sorumluluğunu reddetmiştir<sup>1288</sup>.

*Kanaatimizce*, doğal afetler (örneğin sel, deprem<sup>1289</sup>, fırtına) ve öngörülemeyen olağanüstü olaylar, mücbir sebep unsurlarını taşıdıkları ölçüde banka kiralık kasalarındaki eşya kaybında bankanın sorumluluğunu ortadan kaldırabilir. Bu ilke, sözleşmelerde yer alan açık hükümlere dayanmakta olup, TBK md. 136 ve ilgili öğreti esasları çerçevesinde uygulanmaktadır. Bununla birlikte, somut olaylarda mücbir sebebin mevcut olup olmadığı delillerle (*bilirkişi raporu, meteoroloji kayıtları vb.*) ispatlanmalı ve bankanın kusurunun bulunmadığı ortaya konulmalıdır. Her bir uyuşmazlık özelinde

---

<sup>1286</sup> Gazette du Palais, Paris, 1957, 2ème semestre, 1964 (**Roesle**, s. 128, dip. 344).

<sup>1287</sup> Gazette du Palais, Paris, 1957, 2ème semestre, s. 71 (**Roesle**, s. 128, dip. 344a).

<sup>1288</sup> **Kaplan**, s. 232. Aynı yönde bkz. **Grassinger**, s. 156. *Yazar*, savaş ve devlet tarafından konulan yasakları bu kapsamda değerlendirmiştir.

<sup>1289</sup> 6 Şubat depremlerinde enkaz altında kalan kasalarla ilgili haberler için **bkz.** <https://www.malatya.gov.tr/basin-duyurusu-enkazdan-cikan-celik-kasalar>; <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/kahramanmarastaki-depremlerde-enkazdan-cikarilan-celik-kasalar-acildi/3276535> (Erişim Tarihi: 11.03.2025).

mücbir sebep değerlendirmesi yapılarak, taraflar arasındaki sözleşme hükümleri, işletmenin kusursuzluğu ve olayın hariciliği dikkate alınmalıdır. Doğal afetlerin mücbir sebep olarak nitelendirilmesi mümkün olmakla birlikte, önlenabilir risklerden doğan zararlar (*örneğin bakım eksikliği sonucu oluşan hasarlar, banka binasının eski olması vb.*)<sup>1290</sup> bu kapsamda değerlendirilemez.

## II. MÜŞTERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

Kiralık kasa sözleşmesi, banka ile müşteri arasında akdedilen ve müşterinin değerli eşyalarını güvenli bir ortamda muhafaza etmesini sağlayan özel bir sözleşme türüdür<sup>1291</sup>. Bu kapsamda, taraflara belirli hukuki yükümlülükler getirilmektedir. Müşterinin sorumluluğu da banka ile aynı şekilde yalnızca sözleşmenin kurulmasından önceki davranışlarıyla sınırlı tutulmamakta; sözleşmenin ifası süresince ve haksız fiil teşkil eden eylemlerinde de geçerli olabilmektedir.

### A. Müşterinin Sözleşme Öncesi Sorumluluğu

Bankalar tarafından sunulan kiralık kasa hizmetleri, mevcut kasa sayısı bakımından oldukça sınırlıdır. Bununla birlikte, bankalar müşteri seçim sürecinde yalnızca sahip oldukları kasa sayısını dikkate almamaktadır. Bu noktada, müşterinin risk durumu banka için önemli bir kriter olarak ön plana çıkmaktadır<sup>1292</sup>.

---

<sup>1290</sup> *Kanaatimizce* ülkemizde yaşanan deprem felaketleri bu kapsamda değerlendirmek, cezai ve hukuki yaptırımların artırılmasına katkı sağlayacaktır.

<sup>1291</sup> **Heller**, s. 60; **Treyvaud**, s. 85; **Roesle**, s. 12; **Kaplan**, s. 218; **Akyol: Sözleşme**, s. 143.

<sup>1292</sup> **Keller/ Gabi**, s. 47.

Sözleşme öncesi sorumluluk müşterinin, müzakere sürecindeki davranışlarıyla ilgilidir. Bu kapsamda banka müşterisinin sözleşme öncesi sorumluluğu çeşitli şekillerde açıklanmaktadır<sup>1293</sup>.

### 1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranma

Müşteri, sözleşme görüşmeleri sırasında bankaya doğru bilgi sağlamakla yükümlüdür<sup>1294</sup>. Kasanın kullanım amacı ya da kasaya konulacak eşyanın niteliği konusunda yanıltıcı beyanlarda bulunması, sözleşme öncesi sorumluluğun doğmasına neden olmaktadır<sup>1295</sup>.

### 2. Gizli Risklerin Bildirilmemesi

Müşteri, kasaya konulacak eşyanın tehlikeli, patlayıcı veya yasalara aykırı özellikte olduğunu bilmesine rağmen bu durumu bankadan gizlerse, söz konusu eylem sözleşme kurulmadan hukuki sorumluluk doğurmaktadır<sup>1296</sup>.

---

<sup>1293</sup> Müşterinin culpa in contrahendo sorumluluğu çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Çalışmamızda uygulamada en yaygın olan sorumluluk biçimleri açıklanmaktadır

<sup>1294</sup> **Tekinalp**, s. 283.

<sup>1295</sup> **Kaplan**, s. 211.

<sup>1296</sup> Kiralık kasa sözleşmesi, özel hukuk sözleşmesi olup taraflar arasında sözleşme yapma özgürlüğü (*Abschlussfreiheit*) ilkesi geçerlidir. Bu ilke gereği, banka kural olarak her talep edenle sözleşme yapmaya zorunlu değildir. Banka, hizmetlerini genel olarak kamuya sunmuş olsa bile, kasa kiralama işlemi yüksek güvenlik ve şahsa bağlılık içerdiğinden, müşteriye seçme hakkını korur. Türk hukukunda kiralık kasa sözleşmesine özel bir “zorunlu hizmet” hükmü yoktur. Dolayısıyla banka, TBK md. 26–

### 3. Güven İhlali

Bankanın sözleşme akdetme iradesini etkileyen eylemler (*örneğin, sahte kimlik kullanılması*), sözleşme öncesi dönemde müşterinin haksız fiil sorumluluğuna neden olmaktadır. Bu tür davranışlar, sözleşme yapılmadan önce bankanın karar verme sürecini yanıltıcı şekilde etkileyerek, bankanın zarara uğramasına yol açabilmektedir<sup>1297</sup>. Müşterinin, kimliğini gizlemesi veya gerçek dışı bilgiler sunması suretiyle bankanın güvenini kötüye kullanması halinde, ortaya çıkan zararlar bakımından haksız fiil sorumluluğu doğar. Özellikle bankanın, müşteri hakkında yanlış veya eksik bilgiye

---

27 kapsamında sözleşme serbestisine dayanarak müşteriye seçebilme hakkına sahiptir. Ancak banka, Bank md. 4 ve md. 75 uyarınca faaliyetlerini “dürüstlük, şeffaflık ve eşitlik ilkelerine” uygun yürütmekle yükümlüdür. Bu nedenle seçim hakkı: Kredi riski, kimlik doğrulama, MASAK yükümlülükleri gibi meşru nedenlere dayanmalıdır; Etnik köken, din, cinsiyet gibi ayrımcı gerekçelerle reddedilemez. Banka, kiralık kasa müşterisini seçebilir; ancak bu hakkı kötüye kullanmamalı ve reddin nedeni objektif, makul ve denetlenebilir olmalıdır. İsviçre hukukunda da aynı ilke geçerlidir. Banka, kasa kiralarken sözleşme yapma özgürlüğüne sahiptir. Ancak bu özgürlük, Bankengesetz (BankG) ve Geldwäschereigesetz (GwG) kapsamındaki “müşteri tanı yükümlülüğü” (*Know Your Customer*) çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Banka, kimlik tespitinde şüpheli durum varsa sözleşme yapmayı reddetmek zorundadır. Federal Mahkeme, *BGE 108 II 197* ve *BGE 113 II 88* kararlarında, kasa hizmetinin “özel güven ilişkisi” gerektirdiğini, bu nedenle bankanın müşteri seçiminde takdir yetkisine sahip olduğunu vurgulamıştır. **Bknz.** <http://relevancy.bger.ch/> (Erişim Tarihi: 07.10.2025). Aynı yönde bknz. **Bauen/Rouiller**, s. 41-43.

<sup>1297</sup> **Tekinalp**, s. 357 vd.

dayanarak sözleşme akdetmesi durumunda, müşteri dürüstlük kuralına aykırı davranmış sayılır ve bu nedenle banka tarafından uğranılan zararların tazmini söz konusu olur. Sözleşme öncesi süreçte, bankanın güveninin ihlali veya kasıtlı olarak yanıltılması, müşterinin hukuki sorumluluğunu ağırlaştıran başlıca sebepler arasında yer alır<sup>1298</sup>.

## **B. Müşterinin Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu**

### **1. Kasa Kullanımına İlişkin Yükümlülüklere Aykırılık**

Müşteri, kasayı yalnızca sözleşmede belirtilen amaca uygun olarak kullanmakla yükümlüdür<sup>1299</sup>. Kasanın amacı dışında kullanılması, örneğin yasa dışı (*yasaklı*) maddelerin muhafazası gibi durumlar, sözleşmeye aykırılık (*TBK md. 112 vd.*) teşkil etmektedir<sup>1300</sup>.

### **2. Özen Borcunu İhlal**

Müşteri, kasayı ve banka tesislerini özenle kullanmak zorundadır<sup>1301</sup>. Kasanın veya kasa anahtarının zarar görmesi halinde, müşterinin kusuru varsa tazminat sorumluluğu meydana gelmektedir<sup>1302</sup>.

---

<sup>1298</sup> **Erb**, s. 29-31.

<sup>1299</sup> **Kaplan**, s.136; **Tekinalp**, s. 219; **Bilgen**, s. 107; **İşgüzar**, s. 35; **Honsell: Sorumluluk**, s. 2; **Eren: Genel Hükümler**, s. 585, Rn. 1614.

<sup>1300</sup> **Bayram**, s. 50; **Roesle**, s. 12.

<sup>1301</sup> **Heller**, s. 11; **Canaris**, s. 10, Rn. 16.

<sup>1302</sup> Bilirkişi raporları, davacıya ait olduğu ileri sürülen anahtarların kasa kilidiyle uyumlu olmadığını ve orijinal anahtar niteliği taşımadığını ortaya koymuştur. Mahkeme, davacının anahtarı koruma yükümlülüğünü ihlal ederek üçüncü kişiye teslim



### 3. Kira Bedeli Ödeme Borcunun İhlali

Kiralık kasa hizmetine ilişkin belirlenen kira bedeli ücretinin, süresi içerisinde ödenmemesi, sözleşmeye aykırılık teşkil etmekte ve müşteri bakımından "*borçlunun temerrüdüne*" ilişkin TBK md. 117 hükmünden dolayı sorumluluk doğurmaktadır<sup>1303</sup>.

### 4. Bildirim Yükümlülüğünün İhlali

Müşteri, kasada meydana gelebilecek teknik arızalar, anahtar kayıpları ya da güvenlik açıklarına ilişkin durumu derhal bankaya bildirmekle yükümlüdür<sup>1304</sup>.

### C. Müşterinin Haksız Fiil Sorumluluğu

Sözleşme dışı, hukuka aykırı ve kusurlu fiiller nedeniyle doğan sorumluluklar

---

etmesini kendi kusuru olarak değerlendirmiş ve bu nedenle bankanın sorumluluğunun ortadan kalktığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2022/ K. 2023/444, T. 23.01.2023 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1303</sup> **Arpagaus/Stadler/Werlen**, s. 492; **Roesle**, s. 83; **Schönle**, s. 276-277; **Bauen/Rouiller**, s. 185; **Bayram**, s. 55. Açıklamalarımız için **bknz.** s. 66 vd.

<sup>1304</sup> Müşterinin anahtarı iyi muhafaza etmemesi veya kasayı uzun yıllar kontrol etmemesi gibi durumlar ise "müterafik kusur" (birlikte kusur) olarak değerlendirilip tazminattan indirim sebebi sayılabilmektedir. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2023/2577, K. 2024/884, T. 08.02.2024; Yargıtay 4. HD, E. 2022/1832, K. 2024/11229, T. 18.11.2024 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

haksız fiil kapsamında değerlendirilmektedir<sup>1305</sup>. Müşterinin kiralık kasa sözleşmesinden doğan haksız fiil sorumluluğu çeşitli nedenlere dayanabilir<sup>1306</sup>.

## 1. Zarar Verici Eylemler Nedeniyle

Müşterinin kiralık kasayı kullanımı sırasında bankanın diğer müşterilerine veya personeline zarar vermesi hâlinde, bu durum sözleşmesel sorumluluk alanını aşarak genel hükümler çerçevesinde haksız fiil sorumluluğunu gündeme getirir<sup>1307</sup>. Zira kiralık kasa sözleşmesi esasen banka ile müşteri arasındaki borç ilişkisini düzenlemekte olup, üçüncü kişilerin malvarlığı ya da şahıs varlığı değerlerine yönelen zararlar bakımından sözleşme dışı bir hukuka aykırılık söz konusu olur. Bu kapsamda, müşterinin kusurlu ve hukuka aykırı bir davranışı sonucunda zarar meydana gelmişse, uygun illiyet bağının da varlığı hâlinde, müşteri TBK kapsamında haksız fiil hükümleri uyarınca zararı tazmin etmekle yükümlü olacaktır (TBK md. 49). Bilhassa patlayıcı, yanıcı veya tehlikeli maddelerin kasaya konulması ya da banka güvenliğini tehlikeye düşürecek davranışlarda bulunulması gibi hâllerde, doğan zararların sözleşme ilişkisiyle sınırlı kalmayacağı ve üçüncü kişilere karşı da sorumluluk doğuracağı açıktır<sup>1308</sup>.

---

<sup>1305</sup> **Aubert/ Kernen/ Schönle**, s. 36; **Eren: Genel Hükümler**, s. 1008; **Oğuzman/ Öz: Genel Hükümler**, s. 405. Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2002/12637, K. 2003/1123, T. 11.02.2003 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1306</sup> Çalışmamızda uygulamada sıklıkla karşılaşılan ihlal halleri ele alınmaktadır.

<sup>1307</sup> Ankara BAM, 15. CD, E. 2018/743, K. 2018/612, T. 04.04.2018 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1308</sup> **Yasaman**, s. 294. Aynı zamanda **bknz.** Yargıtay 4. HD, E. 2001/12708, K. 2022/8915, T.11.07.2002 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

## 2. Kasten ya da İhmalen Zarar Verme

Müşteri, kasayı kullanırken yasa dışı maddeler bulundurmak suretiyle bankanın güvenliğini tehlikeye atarsa, bu durum hem cezai hem de hukuki sorumluluğun doğmasına yol açmaktadır<sup>1309</sup>. Özellikle kasaya tehlikeli veya yasaklı unsurlar koyulması, sadece sözleşmeye aykırılık teşkil etmekle kalmaz, aynı zamanda bankanın diğer müşterileri ile çalışanlarının güvenliğini de riske atabilecek bir fiil oluşturmaktadır. Bu gibi eylemler neticesinde meydana gelen zararlar bakımından, müşterinin kastı veya ihmali söz konusu ise ortaya çıkan zarardan sorumludur<sup>1310</sup>. Nitekim, kasanın amacı dışında ve yasa dışı şekilde kullanılması, müşterinin hukuki ve cezai sorumluluğunu ağırlaştırıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir"<sup>1311</sup>.

### §15. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN İHTİLAFLARDA İSPAT YÜKÜ

İspat hakkı, ilk kez 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda<sup>1312</sup> açıkça ve

---

<sup>1309</sup> Yargıtay 8. HD, E. 2015/4100, K. 2015/16373, T. 15.09.2015 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1310</sup> **Kaplan**, s. 202; **von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 301; Eren: **Genel Hükümler**, s. 1002. **Bknz.** Yargıtay 19. Ceza Dairesi, E. 2017/4973, K. 2017/6582, T. 20.09.2017. Karara göre, kasada patlayıcı madde bulundurma eylemi, banka güvenliğini tehlikeye attığından cezai sorumluluk doğurmaktadır (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1311</sup> İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 ([www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1312</sup> Kanun No: 6100, S. 27836, C. 50, Resmî Gazete: 04.02.2011.

ayrıca düzenlenmiştir<sup>1313</sup>. Nitekim HMK md. 27'de ispat hakkı, tarafların hukuki dinlenilme hakkının bir unsuru olarak düzenlenmiştir<sup>1314</sup>.

Türk hukuk sisteminde ispat yüküne ilişkin temel kural, TMK ve HMK mevzuatlarında düzenlenmiştir. Buna göre, iddiasını dayandırdığı olgulardan kendi lehine hak çıkaran taraf, bu olguları ispat etmekle yükümlüdür<sup>1315</sup>. İspat yükünün doğru bir şekilde belirlenmesi, özellikle kiralık kasa sözleşmesinden doğan ihtilaflarda büyük önem taşır. Zira bankanın kasada bulunan içeriğe dair bilgi sahibi olmaması, ispat hukukunda özgün bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, HMK kapsamında ispat yükü, davacı olan müşterinin kasada belirli varlıkların bulunduğunu ve bunların kaybolduğunu veya çalındığını ispat etmesi gerekliliğiyle başlayıp, bankanın güvenlik zafiyeti gösterdiği ya da ağır kusurlu olduğu durumlarda bankanın gerekli özeni

---

<sup>1313</sup> **Çiftçi**, Pınar, *Medeni Hukuk Yargılama Hukukundan İspat Hakkı ve Sınırlamaları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 158; **Toraman**, Barış, "Medeni Usul Hukukunda İspat Hakkına Dair Bazı Tespit ve Değerlendirmeler", *DEÜHFD (Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan)*, C. 16, Özel Sayı, 2015, s. 1483. Ayrıca ispat hakkı kavramına ilk kez *Bilgesay* 1940'lardaki eserinde değinmiştir. Eser için bkz. **Bilgesay**, M. Reşit, *Hukuk ve Ceza Usulü Muhakemesinde Deliller*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1940, s. 36-39.

<sup>1314</sup> Buna karşılık HMK md. 189 hükmü, doğrudan ispat hukukunu konu alan genel düzenlemeler arasında yer almakta olup; bu maddede, davanın taraflarının, kanunda öngörülen süre ve usule uygun şekilde ispat hakkını kullanabilecekleri belirtilmiştir. Bknz. **Toraman**, s. 1483; **Tekinalp**, s. 398.

<sup>1315</sup> **Umar**, Bilge/ **Yılmaz**, Ejder, *İspat Yükü*, Yeniden Yazılmış Genişletilmiş 2. Baskı, Kazancı Yayınları, İstanbul 1980, s. 19; **Toraman**, s. 1484.

gösterdiğini kanıtlaması gerekliliğine kadar uzanmaktadır<sup>1316</sup>.

Kiralık kasa sözleşmesinin diğer bankacılık sözleşmelerinden en temel farklılığı, bankanın kasada bulunan içeriğe dair bilgi sahibi olmamasıdır<sup>1317</sup>. Bu durum, ispat hukuku açısından kendine özgü bir yapı ortaya koymakta olup; ispat yükünün nasıl dağıtılacağı, hangi delillerin geçerli sayılacağı ve hakimın takdir yetkisinin kapsamı gibi hususlarda Yargıtay ile ilk derece mahkemeleri<sup>1318</sup> tarafından benimsenen ilkelerin önemini artırmaktadır.

Kiralık kasa sözleşmelerinde ispat yükünün belirlenmesinde, sabit ve değişmez bir kuraldan söz etmek mümkün değildir. İspat yükü, davanın konusu, tarafların ileri sürdüğü iddialar, sözleşmenin hukuki niteliği ve ilgili yasal karineler çerçevesinde şekillenmektedir<sup>1319</sup>. Bu kapsamda, iddiasını dayandırdığı olgulardan kendi lehine hak

---

<sup>1316</sup> **Pekcanitez**, Hakan/ **Atalay**, Oğuz/ **Özekes**, Muhammet, *Medeni Usul Ders Kitabı*, Oniki Levha Yayınları, 13. Bası, Ankara 2025, s. 361.

<sup>1317</sup> **Kaplan**, s. 226.

<sup>1318</sup> **Bayram**, s. 53; **Lotz**, s. 6; **Roesle**, s. 12.

<sup>1319</sup> İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi (E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022), davacının iddia ettiği 2.500.000 USD'lik zararı tam ispatlayamaması üzerine, "hesap hareketleri ve nakit çekim miktarları, kasanın kapasitesi... birlikte dikkate alındığında, iddia edilen miktar üzerinden takdiren %20 indirim yapılmak suretiyle 2.000.000,00 USD'nin kabulü gerektiği yönünde mahkememizde vicdani kanaat oluşmuştur" şeklinde hüküm kurarak takdir yetkisini somutlaştırmıştır. Benzer şekilde **bknz.** Yargıtay 11. HD'nin (E. 2023/2675, K. 2024/5178, T. 25.06.2024) bir kararında da %20'lik takdiri indirimin orantılı olduğu kabul edilmiştir (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

ıkaran tarafın, bu olguları ispat etmesi gerekmektedir<sup>1320</sup>. Özellikle bankanın kasada bulunan içeriğe dair bilgi sahibi olmaması, ispat yükünün dağılımında kendine özgü bir durum yaratmakta ve hangi delillerin geçerli sayılacağı ile hakimın takdir yetkisinin kapsamını ne çıkarmaktadır<sup>1321</sup>. Dolayısıyla, kiralık kasa sözleşmesinden doğan ihtilaflarda ispat yükü, tarafların iddialarının dayandığı olgulara ve olayın özelliklerine göre mahkemelerin takdirine dayanmaktadır.

## I. GENEL İLKELER

İspat yükü kavramı, ispat hakkına dayanmaktadır ve belirli bir olayın gerçekleşip gerçekleşmediğinin ortaya konulamaması halinde, yani olay ispatlanamadığında, ilgili tarafın yargıç tarafından olumsuz bir karar ile karşılaşması riskini ifade eder<sup>1322</sup>.

---

<sup>1320</sup> **Toraman**, s. 1261; **Umar/ Yılmaz**, s. 19.

<sup>1321</sup> Ancak bu yetki sınırsız ve keyfi değildir. Hâkimin takdiri, somut delillere, dosya kapsamına ve hukukun genel ilkelerine bağlıdır. Yargıtay 11. HD (E. 2014/17535, K. 2015/3717, T. 18.03.2015) kararında, eksik inceleme nedeniyle karar bozulmuş ve "ilerinde banka kiralık kasa üreticisi sektör bilirkişisinin de bulunduğu bilirkişi heyetinden... yeni bir rapor alınıp sonucuna göre davalının sorumluluğu hakkında karar verilmesi" gerektiği belirtilmiştir. Benzer şekilde, aynı dairenin (E. 2016/4860, K. 2017/2909, t. 15.05.2017) bir bağka kararında, davanın soyut gerekçelerle reddedilmesi bozma nedeni sayılmış ve hâkimin delil toplama yükümlülüğü hatırlatılmıştır (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1322</sup> **Grgn**, Şanal/ **Br**, Levent/ **Toraman**, Barış/ **Kodakoğlu**, Mehmet, *Medeni Usul Hukuku*, 6. Baskı, Ankara 2017, s. 465; **stndağ**, Saim, *Medeni Yargılama Hukuku Cilt I-II*, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş Bası, İstanbul 2000, s. 516; **Umar**, Bilge, "İspat

İsviçre Medeni Usul Kanunu'nda<sup>1323</sup> tıpkı hukukumuzda olduğu ispat hakkına (*des recht auf Beweis*)<sup>1324</sup> ilişkin sınırlar çizilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. SchZPO Art. 152'de ispat hakkına ilişkin genel bir düzenleme yapılmıştır. Bu bakımdan Art. 152 ile HMK md. 189'un bire bir örtüştüğü görülmektedir<sup>1325</sup>. Alman Medeni Usul Kanunu'nda<sup>1326</sup> ise ispat hakkı, açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, Alman hukuk sisteminde varlığı kesin olarak kabul edilen bir haktır<sup>1327</sup>. Yargı kararlarında da bu hakkın mevcudiyeti tereddütsüz olarak benimsenmiştir<sup>1328</sup>. Türk hukukunda ispat yükü, HMK

---

Yükü Kavramı ve Bununla İlgili Diğer Bazı Kavramlar (Bilhassa İncelenmesyle Ortaya Çıkan Pratik Sonuçlar Bakımından)", *İstanbul Üniversitesi HFD*, C. 28, S. 3-4, İstanbul 1962, s. 3.

<sup>1323</sup> Schweizerischen Zivilprozessordnung (SchZPO), T. 01.01.2011.

<sup>1324</sup>İsviçre hukukunda ispat hakkı hukuk devleti ilkesinin (rechtstaatliches Prinzip) bir gereği olarak düzenlenmiştir. Türk hukukunda olduğu gibi İsviçre hukukunda da tarafların ispat hakkını etkin biçimde kullanabilmeleri için öncelikle süre ve şekil şartlarına uygunluk sağlanması gerekmektedir. Konu bağlamında İsviçre hukukundaki tartışmalar için bkz. **Brunner**, Alexander/ **Gasser**, Dominik/ **Schwander**, Ivo, *Schweizerische Zivilprozessordnung (ZPO) Kommentar*, 2011, Art. 152, Rn. 7.

<sup>1325</sup> Çiftçi, s. 94.

<sup>1326</sup> Zivilprozessordnung (ZPO), T. 05.11.2005 (<https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/>).

<sup>1327</sup> **Kwaschik**, Annett, *Die Parteivernehmung und der Grundsatz der Waffengleichheit im Zivilprozess*, Tübingen 2004, s. 209.

<sup>1328</sup> Çiftçi, s. 89.

md. 190 ve TMK md. 6 uyarınca iddiasını ispat etmek isteyen tarafa aittir<sup>1329</sup>.

## II. TARAFLARIN KONUMUNA GÖRE İSPAT YÜKÜ

Taraflar arasında sözleşmenin aktedilmesi ile müşterin kasayı dilediği gibi kullanma hakkı doğmaktadır<sup>1330</sup>. Müşteri kasa içeriğini dilediği gibi belirleyebileceği gibi kasayı boş bırakıp kullanmama hakkına da sahiptir. Bu sebeple kiralık kasa sözleşmeleri kapsamında, kasada belirli bir varlığın bulunduğunu ve bu varlığın kaybolduğunu ya da çalındığını ileri süren müşteri, bu iddiasını ispatla yükümlüdür<sup>1331</sup>.

Lehine hak iddia eden tarafın, ilgili olguları somut delillerle ortaya koyması gerekmektedir<sup>1332</sup>. Kiralık kasa sözleşmelerinde, bankanın kasa içeriğinden haberdar olmaması nedeniyle, kasada mevcut olduğu öne sürülen varlık ile bunun kaybolduğu veya çalındığı iddiasının ispatı müşteriye aittir<sup>1333</sup>. Bu yükümlülük, davacı olan müşteri tarafından yerine getirilmediği takdirde, banka kural olarak sorumlu değildir<sup>1334</sup>. Ancak,

---

<sup>1329</sup> **Toraman**, s. 1482.

<sup>1330</sup> **Roesle**, s. 10.

<sup>1331</sup> **Kaplan**, s. 226.

<sup>1332</sup> **Pekcanitez/ Atalay/ Özekes**, s. 381.

<sup>1333</sup> İstanbul BAM 14. HD bir kararında davalı banka vekilinin belirttiği gibi, *"kiralık kasaya konan emtianın listesinin müvekkilince tutulmadığını, bu nedenle kasada nelerin bulunduğu davacı tarafından kanıtlanması gerektiğini"* savunması, yerleşik uygulamanın temelini oluşturmaktadır. **Bknz.** E. 2019/472, K. 2021/277, T. 04.03.2021.

<sup>1334</sup> Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (E. 2016/11630, K. 2018/3537, T. 14.05.2018) b11630, davacının iddiasını ispat için sosyal ve ekonomik durumu, tanık beyanları, fatura, makbuz gibi belgeleri değerlendirmektedir (Erişim Tarihi: 07.10.2025).



bankanın güvenlik zafiyeti gösterdiği veya ağır kusurlu olduğu durumlarda, ispat yükü yer değiştirebilmekte ve bankanın gerekli özeni gösterdiğini kanıtlaması gerekmektedir<sup>1335</sup>. Böylece, ispat yükünün dağılımı, olayın özelliklerine ve tarafların iddialarına göre değişkenlik göstermektedir<sup>1336</sup>. Sonuç olarak, kiralık kasa sözleşmesinden doğan ihtilaflarda, müşterinin kasada varlık bulunduğunu ve bunların kaybolduğunu veya çalındığını ispat etmesi gerekmekte, aksi halde bankanın sorumluluğu doğmamaktadır<sup>1337</sup>.

Bankanın sorumluluğuna gidilebilmesi için ortaya çıkan zararın yani kaybolan ya da çalınan menkul malların kasada mevcut bulunduğunun ve değerlerinin ne kadar olduğunun da ispatlanması gerekir. Bu noktada ispat yükü, kiralık kasa müşterisindedir. Her iki hususun ispatı ise müşteri bakımından oldukça güçtür. Zira kasada her zaman maddi değeri olan bir eşya saklanmamaktadır<sup>1338</sup>. Müşteri, kimi zaman manevi değeri olan bir eşyasını (diploma, aile yadigarı bir broş vb.) da kasada saklayabilmektedir. Bu

---

<sup>1335</sup> İstanbul BAM 13. HD, E. 2019/1842, K. 2021/1020, T. 01.07.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2019/2254, K. 2020/1380, T. 13.02.2020 (Erişim Tarihi: 07.10.2025). Bknz. **Solmaz**, s. 321; Çeker, s. 274.

<sup>1336</sup> Banka özen ve güvenlik yükümlülüğünü yerine getirdiğini, zararın kendi kusurundan kaynaklanmadığını (*Kanaatimizce* bu husus, her durumda geçerli değildir. Aynı yönde bknz. **Gürses**, s. 115) ispat yükümlülüğü bazı ihtilaflar bakımından söz konusu olabilmektedir. Aynı yönde **bknz.** İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/386, K. 2024/437, T. 16.05.2024 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1337</sup> **Roesle**, s. 215.

<sup>1338</sup> **Bayram**, s. 53; **Uwe**, s. 59.

gibi durumlarda, belirtilen eşyaların maddi değerinin takdiri oldukça güç olmaktadır<sup>1339</sup>.

### III. BANKANIN BASİRETİLİ TACİR OLMASI İLE ÖZEN BORCUNUN İSPAT HUKUKUNA ETKİLERİ

Daha önce ifade edildiği gibi<sup>1340</sup>, ispat yükü kural olarak müşteriye ait olmakla birlikte, belirli durumlarda bu yükümlülük yer değiştirebilmekte ve bankanın sorumluluğu gündeme gelebilmektedir<sup>1341</sup>. Zira bankalar, “*güven kurumu*” olmaları nedeniyle artırılmış bir özen yükümlülüğü taşımaktadırlar<sup>1342</sup>. Banka tarafından gerekli güvenlik tedbirlerinin alındığının ispat edilememesi, müşteri lehine kuvvetli bir karine teşkil eder<sup>1343</sup>. Dolayısıyla, müşteri kasada bir kayıp meydana geldiğini makul delillerle ortaya koyduğunda, banka da kasanın güvenliğini sağladığını ve gerekli özeni gösterdiğini ispatlamakla yükümlüdür<sup>1344</sup>.

Kiralık kasa sözleşmelerinde bankanın objektif özen yükümlülüğünün en önemli

---

<sup>1339</sup> **Kaplan**, s. 226.

<sup>1340</sup> **Bknz.** s. 369 vd.

<sup>1341</sup> **Kaplan**, s. 226.

<sup>1342</sup> **Solmaz**, s. 319. *Taisch* ise, bankaların müşterilerine karşı gerekli özeni göstermek ve bankacılık faaliyetlerinde basiretli bir tacir sorumluluğuyla hareket etmek zorunda olduğunu ifade etmiştir. Bu hususta banka bakımından vekilin özen yükümlülüğüne ilişkin kanun hükmünün uygulanmaktadır. **Bknz. Taisch**, s. 125.

<sup>1343</sup> **Guggenheim**, s. 86.

<sup>1344</sup> **Arora**, s. 209. Ayrıca banka, kendi organizasyon yapısından kaynaklanan hata veya eksiklerden kaynaklanan zararlarda, sorumluluktan kurtulamaz. Zira bankanın üst düzey dikkat ve özen gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır. **Bknz. Çeker**, s. 273; **Solmaz**, s. 321.

pratik sonucu, ispat yükünün yer değiştirmesidir<sup>1345</sup>. Ancak kiralık kasadan bir varlığın çalınması, kaybolması veya zarar görmesi durumunda bankanın kusursuzluğunu ispat etmesi gerekmektedir. Bu husus İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında şu şekilde ifade edilmiştir: "...*davalı bankanın bu yükümlölüklerine uyduğunu ve taraflar arasındaki sözleşme gereğince davacılara tahsis ettiği kiralık kasanın muhafazası için gerekli güvenlik önlemini aldığını ispatlayamadığı, bu nedenle davacıların zararından sorumlu olduğu sonucuna varılmıştır*"<sup>1346</sup>.

Bankanın bu ispat külfetini yerine getirememesi, doğrudan tam kusurlu kabul edilmesi sonucunu doğurmaktadır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin bir kararında ise bizzat bankanın güvenlik görevlisi tarafından gerçekleştirilen bir hırsızlık olayında bankanın ağrılaştırılmış özen yükümlölüğü kapsamında tam kusurlu kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir<sup>1347</sup>.

---

<sup>1345</sup> **Kaplan**, s. 226. PETL md. 4: 201'de genel olarak kusurun ispat yükünü ters çevirmesi düzenlenmiştir. Buna göre "(1) *Faaliyetten kaynaklanan tehlikenin büyüklüğü dikkate alınarak kusuru ispat yükü tersine çevrilebilir. (2) Tehlikenin büyüklüğü, olası zararın böyle durumlardaki ağırlığına ve bu zararın gerçekten meydana gelme olasılığına göre belirlenir*". **Bknz.** <http://www.egtl.org/PETLTurkish.html> (Erişim Tarihi: 07.10.2025).

<sup>1346</sup> **Bknz.** E. 2023/386, K. 2024/437, T. 16.05.2024 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1347</sup> Bu tespit, bankanın sadece dışarıdan gelecek tehlikelere karşı değil, kendi personeli tarafından gerçekleştirilebilecek eylemlere karşı da gerekli denetim ve önlemleri almakla yükümlü olduğunu ve bu yükümlölüğün ihlalinden doğan zararın tamamının karşılaması gerektiğini göstermektedir. **Bknz.** E. 2021/93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

#### IV. DELİLLERİN NİTELİĞİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kasa işlemlerinde gizlilik ilkesinin korunması amacıyla, müşterilerden iddiaların doğruluğunu kanıtlamak üzere mutlaka yazılı belge talep edilmemektedir<sup>1348</sup>. Nitekim Türk bankacılık hukukunda, taraflar arasında kasa içeriğinin tespitine ilişkin bir belge (*Envanter Defteri/ Bestandsaufnahme/Inventar*) düzenlenmemektedir<sup>1349</sup>. Aksine her somut olayda mevcut tüm deliller birlikte değerlendirilerek zarar ispatlanmaktadır. Bu kapsamda bir iddiayı desteklemek için sosyal ve ekonomik duruma ilişkin bilgiler, tanıkların beyanları, ilk başvuru sırasında yapılan kayıtlar, ilgili banka veya kasa hesaplarına ait hareket dökümleri ve uygun görüldüğü takdirde fotoğraf, kamera kayıtları gibi çeşitli yan deliller dikkate alınmaktadır<sup>1350</sup>.

Öğretide, bankanın kasa içeriğini bilmemesi nedeniyle müşterinin klasik anlamda fatura, senet gibi kesin yazılı delillerle ispat yükümlülüğünün söz konusu olmadığı ifade edilmektedir<sup>1351</sup>. *BAYRAM*, "*esnek ispat sistemi*" kavramını vurgulayarak tanık beyanları, müşterinin ekonomik ve sosyal durumu, olay sonrası beyanlar, banka hareketleri gibi

---

<sup>1348</sup> Müşteri, kasaya belirli bir miktar para veya eşya koyduğunu güçlü delillerle (tanık, kamera kaydı, hesap hareketleri vb.) ispatladığında, ispat yükü yer değiştirebilir. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 07.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)); **Kaplan**, s. 226.

<sup>1349</sup> Avrupa Konsey'i 1980 tarihli VSB taslak önerisinde, kiralık kasaya konulan eşyaların envanter listesinin hazırlanmasını önermiştir. Ancak bu öneri Komite'nin oybirliği ile reddilmiştir. Komite kasa içeriğini müşteri sırrı kapsamında değerlendirmiştir. **Roesle**, s. 117 (dip. 324 naklen).

<sup>1350</sup> **Uwe**, s. 102.

<sup>1351</sup> **Tekinalp**, s. 470; **Akyol**, s. 176.

dolaylı delillerin de kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir<sup>1352</sup>.

### A. Bankanın Ağırlandırılmış Özen Sorumluluğunun İspat Hukuna Etkileri

Bankalar, birer "*güven kurumu*" olarak kabul edilmekte ve kiralık kasaların güvenliğini sağlama konusunda ağırlandırılmış bir özen yükümlülüğü altında bulunmaktadır<sup>1353</sup>. Bankanın gerekli güvenlik önlemlerini aldığını ispatlayamaması, müşteri lehine güçlü bir karine oluşturmaktadır<sup>1354</sup>. *REİSOĞLU* bu durumda ispat yükünün yer değiştirdiğini, kısaca bankanın kendisini sorumluluktan kurtarabilmek adına gerekli özeni gösterdiğini kanıtlamak zorunda olduğu ifade etmektedir<sup>1355</sup>.

### B. Hayatın Olağan Akışı Ölçütünün İspat Hukukuna Etkisi

Yargıtay, TMK md. 6'ya atıfta bulunarak ispat yükünün belirlenmesinde "*hayatın*

---

<sup>1352</sup> **Bayram**, s. 73. Aynı yönde bkz. **Gündoğdu**, s. 35.

<sup>1353</sup> Bankaların bir güven kurumu olarak kabul edilmesi ve bankanın sorumluluğunun özel güven sebebiyle ağırlandırılmasını gerektirir. **Bknz.** YHGK, E. 2017/2224, K. 2018/1753, T. 22.11.2018; YHGK, E. 2017/11129, K. 2019/961, T. 26.09.2019; YHGK, E. 2017/11131, K. 2019/1935, T. 19.12.2019 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1354</sup> İstanbul BAM 12. HD, E. 2021/ 93, K. 2023/986, T. 15.06.2023 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1355</sup> Bankaların güven kurumu olması nedeniyle bankacılık hizmetleri sözleşmesi vekâlet benzeri bir sözleşme olarak nitelendirilmiş; TBK md. 506/II uyarınca bankanın sadakat ve özen yükümlülüğünü ihlal ettiği kabul edilmiştir. **Reisoğlu**, s. 77. Aynı yönde bkz. **Eren: Genel Hükümler**, s. 1009; **von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 673.

*olağan akışı*<sup>1356</sup> ölçüsüne sıklıkla başvurmaktadır<sup>1357</sup>. Bu ilkeye göre, ispat yükü, hayatın olağan akışına aykırı durumu iddia eden tarafa düşmektedir<sup>1358</sup>. Öğretide ÖZTAN, bu gibi karinelerin ispat yükünün dağılımında önemli rol oynadığını belirtmektedir<sup>1359</sup>. Örneğin, ziynet eşyalarının kasada bulunması olağan kabul edilirken, kasayı açan tarafın "*içinin zaten boş olduğunu*" iddia etmesi durumunda bu iddiasını ispatlaması gerekmektedir<sup>1360</sup>.

---

<sup>1356</sup> **Topuz**, Murat (Ed.), *Prof. Dr. O. Gökhan Antalya'ya Meslekte 50. Yıl Armağanı* (Cilt 1-4), On İki Levha Yayıncılık, 2025, s. 2580 vd.

<sup>1357</sup> Yargıtay 2. HD, E. 2021/10528, K. 2022/5475, T. 8.6.2022; Yargıtay 6. HD, E. 2011/10752, K. 2011/841, T. 31.01.2011; İzmir BAM 4. HD, E. 2018/1624, K. 2020/442 T. 5.3.2020; Yargıtay 13. HD, E. 2017/3639 K. 2020/4713, T. 15.6.2020; Antalya BAM 2. HD, E.2019/37 K. 2020/34 T. 16.1.2020; Yargıtay 14 HD, E. 2008/10072, K. 2008/11830, T. 17.10.2008; Yargıtay 2. HD, E. 1999/11072, K. 1999/13690, T. 10.12.1999. Benzer şekilde İstanbul 14. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin de ifade ettiği üzere, bir taraf iddiasını ispatladıktan sonra, karşı tarafın savunması hayatın olağan akışına aykırı bir durum teşkil ediyorsa, bu aykırı durumun hukuka uygunluğunu ispat yükü karşı tarafa geçmektedir. Bu durum, ispat yükünün statik olmadığını, yargılama sürecindeki iddia ve delillere göre dinamik bir şekilde yer değiştirebildiğini göstermektedir. Karar için **bknz.** E. 2022/575, K. 2025/308, T. 17.04.2025 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1358</sup> **Umar/ Yılmaz**, s. 86; **Pekcanitez/ Atalay/Özekes**, s. 390.

<sup>1359</sup> Aynı yönde **bknz.** **Umar/ Yılmaz**, s. 43-45. Aynı yönde **bknz.** **Baysal**, s. 174.

<sup>1360</sup> Alman Federal Mahkemesi (BGHZ 52, 39) kararında da müşterinin kasayı boş bırakmasının sözleşmeye aykırılık teşkil etmediği; çünkü sözleşmenin konusu “değerli eşya muhafazası” değil “kasa kullanma hakkı” olduğuna dikkat çekilmiştir. İsviçre

İstanbul Anadolu 4. Asliye Ticaret Mahkemesi bir kararında, bankanın mevcut bankacılık uygulama talimatlarına uygun davranmamasının, yani bir tür operasyonel ihmalin ya da kural ihlalinin, sözleşmenin feshi ve buna dayalı alacak talebi üzerindeki etkisini değerlendirilmiştir. Buna göre, bankanın yaklaşık yüz dört dönem kira bedelinin ödenmemesine rağmen kasayı tasfiye etmemesini hayatın olağan akışına ve bankacılık uygulamasına aykırı bulmuş; bu usulsüzlüğün, bankanın kasayı süresi içinde teslim ettiği ve alacağının bulunmadığı yönündeki savunmasını desteklediği gerekçesiyle alacak talebinin reddine karar vermiştir<sup>1361</sup>.

### C. Hakimin Takdir Yetkisi

Kiralık kasa sözleşmelerinde, müşteri zarara uğradığını ispatlayabilse dahi, çoğu durumda zararın miktarını ispatlamak oldukça güç ve hatta bazı hallerde imkânsız olabilmektedir<sup>1362</sup>. Bu durumda, hâkimin haksız fiillerden doğan zararın miktarını tespit

---

Hukuku'nda da benzer biçimde BGE 109 Ia 55 kararında belirtildiği üzere, bankanın edimi kasayı kullanıma hazır bulundurmaktır. Müşteri onu fiilen doldurmak zorunda değildir. **Bknz.** <http://relevancy.bger.ch/php>; <https://lorenz.userweb.mwn.de/urteile/> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1361</sup> **Bknz.** E. 2022/123, K. 2022/852, T. 17.11.2022 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1362</sup> **Baumbach/ Hopt** (7), Rn. V/1; **Kaplan**, s. 227; **Bayram**, s. 73; **Roesle**, s. 122. Müşteri, uğradığı zararı ve bu bağlamda kasada bulunan eşyalarını, tanık beyanları da dahil olmak üzere her türlü delil ile ispat edebilir. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2016/11630, K. 2018/3537, T. 2018/3537, T. 14.05.2018 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

etmede ilgili esasları uygulaması gerekmektedir (*TBK md. 114/II*)<sup>1363</sup>.

Zararın miktarının kesin olarak ispatlanamadığı durumlarda, *TBK md. 50/II (BK md. 42)* uyarınca hakime, olayın özelliklerini ve tarafların durumunu göz önünde bulundurarak hakkaniyete uygun bir tazminat belirleme yetkisi tanınmaktadır<sup>1364</sup>.

*TANDOĞAN* ve *BAŞPINAR*, hakimin bu yetkisinin bankacılık sözleşmeleri kapsamında bilhassa kiralık kasa sözleşmelerinden doğan davalarda, sıklıkla kullanıldığını ifade etmişlerdir<sup>1365</sup>.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin güncel bir içtihadında, takdir yetkisi, mahkeme tarafından davacının "245.000 USD" tutarındaki alacak talebi bakımından, davacının sosyal ve ekonomik durumu, kiralık kasanın özellikleri ve dosya kapsamı dikkate alınarak %20 oranında takdiri indirim yapılması şeklinde kullanılmıştır<sup>1366</sup>.

Bankanın borca aykırı davranışı sonucunda, müşterinin genellikle sadece maddi zarara uğraması söz konusudur<sup>1367</sup>. Ancak, kiralık kasa sözleşmesinin niteliği gereği, borca aykırılık durumunda müşterinin manevi zarar görmesi de mümkündür<sup>1368</sup>. Örneğin; müşteri, kasaya kaybolmasından veya çalınmasından endişe ettiği fotoğraf, hatıra eşyası,

---

<sup>1363</sup> **Roesle**, s. 119; **Kaplan**, s. 226; **Bayram**, s. 73.

<sup>1364</sup> **Pekcanıtez/Atalay/Özekes**, s. 468.

<sup>1365</sup> **Tandoğan**, s. 135; **Başpınar: Vekil**, s. 162. Aynı yönde bkz. **Roesle**, s. 122.

<sup>1366</sup> Bu kapsamda takdir yetkisi, hâkimin somut olayın koşullarına göre talep edilen miktar üzerinde değerlendirme ve indirim yapabilme yetkisini ifade etmektedir. **Bknz.** E. 2023/2675, K. 2024/5178, T. 25.06.2024 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1367</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 1009.

<sup>1368</sup> **Reisoğlu**, s. 382.



mektup, vasiyetname gibi maddi değeri bulunmayan varlıklar ya da aile yadigarı bir yüzük, evlilik yüzüğü, saat, mücevher veya madalya gibi hem maddi hem manevi değeri olan eşyalar koymuş olabilir<sup>1369</sup>. Bu tür eşyaların bankanın sözleşmeye aykırı bir davranışı sonucu zarar görmesi halinde, müşterinin kişilik hakları zedelenebilir ve müşteri bankadan manevi tazminat talep edebilir<sup>1370</sup>.

Banka, zararın yalnızca müşterinin veya müşterinin sorumlu olduğu kişilerin davranışlarından kaynaklandığını ispatladığı takdirde sorumluluktan kurtulabilmektedir<sup>1371</sup>. Ancak, somut olayda bankanın kusurlu davranışının yanı sıra müşteri de kusurlu hareket etmişse (*müterafik kusur*)<sup>1372</sup>, sorumluluğun hakkaniyete uygun biçimde paylaştırılması gerekmektedir<sup>1373</sup>. Sorumluluğun paylaştırılmasında TBK md. 62/II maddesi kıyasen uygulanabileceği gibi (*TBK md. 114/II*), hakim, tüm durum ve koşulları, banka ile müşteri arasında yüklenebilecek kusurun ağırlığı ve oluşturulan tehlikenin ciddiyetini göz önünde bulundurarak, takdir yetkisi kapsamında sorumluluğu taraflar arasında dağıtabilme hakkına haizdir<sup>1374</sup>.

---

<sup>1369</sup> **Bayram**, s. 74.

<sup>1370</sup> **Reisoğlu**, s. 382; **von Thur (Çeviri: Edege)**, s. 565; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 629; **Bayram**, a.g.e, s. 74.

<sup>1371</sup> **Bilgen**, s. 586.

<sup>1372</sup> Davacının (kiralık kasa müşterisi), ziynet eşyalarının akıbetini yimi yedi yıl boyunca takip etmemesi, zararın artmasında bir etken olarak değerlendirilmiştir. Karar için **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2019/1779, K. 2020/5237, T. 19.11.2020 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1373</sup> **Eren: Genel Hükümler**, s. 870, N. 2406.

<sup>1374</sup> **Baysal: Zarar Gören**, s. 176; **Bayram**, s. 74; **Grassinger**, s. 157-158.

## V. MÜŞTEREK KASALARDA İSPAT YÜKÜ

Müşterek kiralanan kasalarda, sözleşmedeki "*müşterek kiracı*" sıfatı, aksi yazılı bir delille ispatlanmadıkça, kasa içeriğinin de ortak mülkiyette olduğuna dair bir karine teşkil etmektedir<sup>1375</sup>. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin emsal niteliğindeki içtihadında bu husus açıkça ifade edilmiştir: "*Sözleşmenin taraflarca müşterek kiracı sıfatıyla imzalanması karşısında, tarafların kasada bulunduğu tespit edilen para ve altınlara da müştereken malik oldukları kabul edilmelidir*"<sup>1376</sup>. Bu karine, sözleşmedeki özel bir hükümle de desteklenebilir. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, kiralık kasa sözleşmesinde yer alan "*her birimizin hissesi yek diğerine eşittir*" hükmünü karine olarak kabul etmiştir<sup>1377</sup>.

Müşterek kiracılardan birinin, belirli bir eşyanın mülkiyetinin sadece kendisine ait olduğunu kanıtlaması, özellikle manevi tazminat gibi şahsi taleplerde önem arz etmektedir. İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi, maddi tazminatı davacılara müştereken ödenmesine hükmederken, manevi değeri olan tarihi ziynet eşyalarının davacılardan birine ait olduğunun beyan ve ispat edilmesi üzerine manevi tazminatı

---

<sup>1375</sup> Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, bir kasayı ortak kiralamanın, içindeki eşyalara ortak malik olmakla aynı anlama gelmediğini belirtmiştir. Bu karara göre, bir ortağın zarara uğradığını iddia edebilmesi için öncelikle o eşyaların mülkiyetinin kendisine ait olduğunu kanıtlaması gerekir. **Bknz.** E. 2022/7472, K. 2024/3366, T. 29.04.2024 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1376</sup> **Bknz.** E. 2018/1106, K. 2018/6480, T. 23.10.2018 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1377</sup> **Bknz.** E. 2018/7132, K.2019/6454, T. 23.10.2018 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

sadece o davacıya verilmesine hükmetmiştir<sup>1378</sup>.

## VI. İSPAT ARAÇLARI

Müşteri, uğradığı zararı ve bu bağlamda kasada bulunan eşyalarını, tanık beyanları da dahil olmak üzere her türlü delille ispat edebilir<sup>1379</sup>. Özellikle, doğrudan maddi bir delilin bulunmadığı durumlarda, mahkemeler tanık ve taraf beyanlarına, banka hesap hareketlerine, bilirkişi raporlarına, olay yeri bulgularına ve kamera kayıtlarına dayanarak karar verebilmektedir<sup>1380</sup>.

Kiralık kasadan çalınan eşyaların varlığı ve değeri; tanık beyanları, hırsızın ifadeleri, düğün gibi ortamlarda çekilmiş fotoğraflar ve kuyumcu belgeleriyle ispatlanabilir. Ancak kasa içinde nakit para veya döviz saklandığı iddiası inandırıcı bulunmaz ve ispatı zordur<sup>1381</sup>. Zarar hesabında hakim, davacının talebine göre fiilin işlendiği tarihi veya karar tarihini esas alabilir<sup>1382</sup>. Ayrıca müşteri, kasaya sözleşmede izin verilen eşyaları koymakla yükümlüdür. Dolayısıyla müşteri, yasaklı ya da tehlikeli maddelerden doğan zararlardan banka karşısında sorumlu olur<sup>1383</sup>.

---

<sup>1378</sup> **Bknz.** E. 2014/213, K. 2019/619, T. 25.04.2019 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1379</sup> Kiralık kasa sözleşmesinden doğan ihtilaflarda taraflar, iddiasını her türlü delille ispat edebilmektedir. **Bknz. Umar/Yılmaz, s. 272; Görgün/ Börü/ Toraman/ Kodakoğlu, s. 504 vd.**

<sup>1380</sup> **Kaplan, s. 226; Roesle, s. 109-110.**

<sup>1381</sup> **Kaplan, a.g.e, s. 227.**

<sup>1382</sup> **Oftinger, I, s. 258; Roesle, s. 120-121.**

<sup>1383</sup> **Guggenheim, s. 86.**

## A. Kasanın Sigortalanması

Müşteri, kasa içerisinde bulunan eşyalarını isteğine bağlı olarak; yangın, sel, deprem, hırsızlık ya da kaybolma gibi risklere karşı sigortalatabilmektedir<sup>1384</sup>. Sigortalanmış bir kiralık kasa, nitekim kasa içeriği ve dolayısıyla bankanın sorumluluğunun belirlenmesi bakımından önemli olmaktadır. Ancak temel kural, kasa içeriğine ilişkin sigortanın bankanın nezdinde yapılmıyor olmasıdır<sup>1385</sup>. Uygulamada bazı bankaların, kendi bünyelerinde kiralık kasaları; hırsızlık, yangın, su baskını gibi risklere karşı sigortalattıkları gözlemlenmektedir<sup>1386</sup>. Bu sayede, kasa içindeki değerli eşyaların çalınması veya kaybolması durumunda müşteriler, kaim değer (*surrogat*) kapsamında

---

<sup>1384</sup> **Topaloğlu**, Mustafa/ **Dinç**, Mutlu, *Sigorta Davaları*, Seçkin Yayıncılık, 1. Bası, Ankara 2018, s. 553 vd; **Kaya**, Feridun/ **Kahya**, Mehmet, *Sigorta ve Sigortacılık*, Beta Yayıncılık, 1. baskı, İstanbul 2017, s. 170 vd; **Heller**, s. 13. **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 5. Aynı yönde İngiliz bankacılık sistemleri için **bnkz.** <https://uksafedeposit.com/understanding-the-costs-involved-in-renting-a-safety-deposit-box/> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1385</sup> **Bayram**, s. 74. Ancak bazı bankalar kendi bünyelerinde kasa içeriğine ilişkin olarak sigorta yapmaktadır. Bu bağlamda konu, banka tarafın sigortalanan kasalar ile müşterinin kendi inisiyatifiyle yaptırdığı özel sigorta olmak üzere ayrı ayrı değerlendirilmektedir. **Bknz.** Yapı Kredi Bankası için genel bilgiler, <https://www.yapikredi.com.tr/en/banking-for-foreigners/safe-deposit-boxes> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1386</sup> **Kaplan**, s. 132; **Heller**, s. 13-14.

sigorta tazminatından faydalanabilmektedir<sup>1387</sup>.

Günümüzde birçok kasanın sigortalı olması nedeniyle müşteri, sigorta tazminatından faydalanabilmektedir<sup>1388</sup>. Dolayısıyla bankanın bu tür rizikolara karşı kasaları sigortalatması, işin niteliği gereği zorunlu görülmektedir<sup>1389</sup>. Ancak bankanın yaptığı sigortanın kapsamı, kiralık kasa sözleşmesinin "*gizlilik*" unsuru nedeniyle sınırlı olabilmektedir<sup>1390</sup>. Bu durumda, bankanın yaptırdığı sigorta genellikle "*kasa muhteviyatının tam değeri*" üzerinden değil, belirli limitler veya genel riskler (*yangın, sel, hırsızlık vb.*) üzerinden yapılmaktadır<sup>1391</sup>.

Müşteriler, bankanın sağladığı genel güvenliğin ötesinde, kasa içerisindeki varlıklarının tam değerini korumak amacıyla özel sigorta yaptırabilmektedir. Bu husus,

---

<sup>1387</sup> **Tok**, s. 99. Bu sigorta, genellikle kasanın fiziki varlığına ve bankanın sorumluluğuna yönelik olup, müşteri tarafından ayrıca kasa içeriği için yaptırılacak bir sigortanın yerini tutmayabilmektedir.

<sup>1388</sup> **Guggenheim**, s. 86; **Kaplan**, s. 132.

<sup>1389</sup> **Yüksel: Bankacılık**, s. 153-154.

<sup>1390</sup> **Arı**, s. 45; **Gürses**, s. 75.

<sup>1391</sup> **Tok**, s. 99. Kiralık kasa sigortaları genel olarak zarar sigortaları olarak adlandırılmaktadır. Bknz. **Kaya/ Kahya**, s. 27. Almanya'da banka kasaları üzerinde riziko genellikle "*10.000 Euro*" olarak sınırlandırılmaktadır. **Bknz.** <https://vasistdas.de/almanyada-banka-kasasi-kiralama/>, Erişim Tarihi: 08.10.2025).

"İhtiyari Sigorta"<sup>1392</sup> kapsamında değerlendirilmektedir<sup>1393</sup>. Müşterinin özel sigorta yaptırmaması, özellikle bankanın sorumlu tutulamayacağı ya da bankanın sigorta limitlerinin yetersiz kaldığı durumlarda önem kazanmaktadır. Ayrıca, tüketici hukuku ve bankacılık mevzuatı gereği, müşteri sigorta şirketini seçmekte özgürdür<sup>1394</sup>.

Konu kapsamında değerlendirilmesi gerek bir diğer husus, Zorunlu Mevduat Sigortası'dır<sup>1395</sup>. BankK'na göre, TMSF güvencesi "*mevduat*" ve "*katılım fonları*" için geçerlidir<sup>1396</sup>. 2022'de yapılan kanun değişikliği ile kapsam genişletilmiş olsa da bu genişleme yalnızca "*mevduat*" ve "*katılım fonu*" kategorisindeki hesaplar için geçerlidir. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmeleri bakımından Zorunlu Mevduat Sigortası uygulama alanı bulmamaktadır<sup>1397</sup>.

Sonuç olarak, kiralık kasanın sigortalanmasına ilişkin düzenlenen sigorta poliçesi, hukuken kasa içeriğini kanıtlayan bir envanter belgesi niteliği taşımamaktadır. Zira sigortacı, poliçeyi düzenlerken kasanın içeriğinden haberdar değildir ve bu içeriği

---

<sup>1392</sup> Özel sigorta, bireylerin kendi talepleri doğrultusunda ve tamamen gönüllü olarak, çeşitli risklere karşı sigorta sözleşmeleri aracılığıyla oluşturdukları bir güvence türü olarak tanımlanmaktadır. Bknz. **Kılıç**, Saim, Kara, *Semaye Piyasasında Yatırımcının Korunması (Güvence Fonları)*, Ankara 1997, s. 31-32.

<sup>1393</sup> **Topaloğlu/ Dinç**, s. 52; **Kaya/ Kahya**, s. 85.

<sup>1394</sup> **Topaloğlu/ Dinç**, a.g.e, s. 47; **Kaya/ Kahya**, a.g.e, s. 50.

<sup>1395</sup> **Tok**, a.g.e, s. 42-43.

<sup>1396</sup> **Alıcı**, s. 257.

<sup>1397</sup> **Kaplan**, s. 208; **Koç: Tevdi**, s. 175; **Guggenheim**, s. 89; **Yüksel: Bankacılık**, s. 134; **Topaloğlu/ Dinç**, s. 147; **Kaya/ Kahya**, s. 68.

doğrulama yükümlülüğü de bulunmamaktadır<sup>1398</sup>. Bununla birlikte poliçede müşterinin kasa içeriğine yönelik beyanlarına veya poliçeye eklenen içerik listelerine yer verilmişse, bu belgeler sigortacının doğrulamasına dayanmadıkları için tam ispat niteliğinde olmasa da mahkeme tarafından dolaylı (*indiz*) bir ispat aracı olarak değerlendirilebilmektedir<sup>1399</sup>. *Kanaatimizce* sigorta sözleşmesi, asli delil değil, ancak ispatı destekleyen delil başlangıcı (*Beweisindiz*)<sup>1400</sup> işlevi görmektedir<sup>1401</sup>.

## B. Kamera Kayıtları

Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 199 uyarınca kamera kayıtları "*belge*" niteliğinde kabul edilmektedir<sup>1402</sup>. Kayıtların incelenmesi, kiralık kasa ihtilaflarında maddi gerçeğin tespit edilmesi açısından gerekli bir prosedür olarak

---

<sup>1398</sup> **Schimansky/ Bunte/ Lwowski/ Klanten**, § 73, Rn. 5.

<sup>1399</sup> **Bknz.** İstanbul BAM 17. HD, E. 2018/2106, E. 2019/241, T. 07.02.2019 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1400</sup> *Beweisindiz*, bir vakıanın doğrudan doğruya ispatını sağlamayan, fakat o vakıanın varlığı konusunda hâkimde olasılık ve kanaat oluşturmak suretiyle ispat sürecini destekleyen dolaylı delil anlamına gelmektedir. Alman ispat hukukunda özellikle eşya sigortası, kasa hırsızlığı ve banka sorumluluğu gibi davalarda sıkça kullanılmakta olup, BGH içtihadında "bloßer Indizwert" (salt emare değeri) niteliğinde kabul edilmektedir. **Bknz.** BGH, Urt. v. 15.11.2007 – IX ZR 44/04 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, <http://juris.bundesgerichtshof.de/>).

<sup>1401</sup> **Guggenheim**, s. 86; **Roesle**, s. 120.

<sup>1402</sup> **Görgün/ Börü/ Toraman/ Kodakoğlu**, s. 506.

değerlendirilmektedir<sup>1403</sup>. Antalya 4. Asliye Ticaret Mahkemesi, Yargıtay içtihadına dayanarak *"HMK'nun 199. maddesinde" Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli... film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler... bu Kanuna göre belgedir"* hükmünü hatırlatmıştır<sup>1404</sup>. Bu kayıtlar, bazen tek başına kesin delil sayılmasa da *"yazılı delil başlangıcı"* olarak kabul edilerek tanık dinlenmesi gibi diğer takdiri delillere başvurulmasına olanak tanımaktadır<sup>1405</sup>.

Kamera kayıtlarının incelenmesi yetkili merciler tarafından resen gerçekleştirilmektedir<sup>1406</sup>. Bu süreçte, özellikle olayın aydınlatılması için ilgili kayıtların eksiksiz olarak toplanması ve alanında uzman bilirkişilerce değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır<sup>1407</sup>. Nitekim Yargıtay içtihatlarında da kamera kayıtlarının yalnızca temin edilmesiyle yetinilmeyip, teknik incelemeye tabi tutulması gerektiği açıkça

---

<sup>1403</sup> 2024 yılının sonunda Alman Deutsche Bank Hamburg'ta 200'den fazla kiralık banka kasası soyularak Habere göre kasa dairelerinin bulunduğu katta herhangi bir sensör ya da kamera bulunmamakla birlikte bina girişindeki kamera kayıtlarından dört suçlu tespit edilmiştir. Haber tam metni için **bknz.** <https://euroweeklynnews.com/2024/12/31/hatton-garden-all-over-again-german-bank-robbers-remain-to-be-found/> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1404</sup> **Bknz.** E. 2023/236, K. 2024/151, T. 06.03.2024 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1405</sup> İstanbul 15. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/315, K. 2023/528, T. 25.05.2023 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1406</sup> **Görgün/ Börü/ Toraman/ Kodakoğlu**, s. 494.

<sup>1407</sup> Ayrıca **bknz.** Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2016/1295, K. 2016/3253, T. 07.04.2016, (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



vurgulanmıştır<sup>1408</sup>. Yargıtay 11. Ceza Dairesi, bir kararında, olayın aydınlatılması için *"kasanın açıldığı zaman zarfına ilişkin güvenlik kamerası da dahil olmak üzere tüm kamera kayıtlarının celbi"* ve bu kayıtların *"konusunda uzman bilirkişi heyetinden rapor alınarak"* incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır<sup>1409</sup>. Benzer şekilde, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de bir alacak davasında, banka kamera kayıtlarının uzman bilirkişilerce incelenmeden karar verilmesini eksik inceleme sayarak bozma sebebi yapmıştır<sup>1410</sup>. Bu kararlar, kamera kayıtlarının re'sen araştırılması ve uzman görüşüyle değerlendirilmesi gereken birincil delillerden olduğunu göstermektedir.

### C. Kiralık Kasa Kartonu

Uygulamada kiralık kasa kartonu, kira ve imza kartonu veya kiralık kasa ziyaret

---

<sup>1408</sup> Kararda "davalı bankada müşterilerin kasalarına değil şube ana kasalara yönelik kameraların olduğu, ihtilaf konusu kasanın kasa dairesine giden sol alt tarafta kaldığını, mevcut kamera sisteminin 44 nolu kasayı görüntüleyemediğini" ifade edilerek, kamera sisteminin sınırlılıkları belirtilmiştir. **Bknz.** İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1409</sup> **Bknz.** E. 2016/1295, K. 2016/3253, T. 07.04.2016. Benzer şekilde İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi, dava konusu kiralık kasada 2.500.000 USD bulunduğu iddiası için doğrudan kesin belge olmamakla birlikte, Mahkeme; davacı ve tanık beyanları, şirket banka hareketleri, kasanın kapasitesi, olay yerinde bulunan para lastikleri, kamera kayıtları ve bankanın kusurlu işlemleri gibi dolaylı delillerle paranın kasaya konduğu kanaatine varmıştır. **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1410</sup> **Bknz.** E. 2011/6930, K. 2011/8130, T. 04.07.2011 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

formu olarak adlandırılan bu kartonun temel işlevi, kasaya kimin, hangi tarihte girdiğini imzalı olarak kayıt altına almaktır<sup>1411</sup>. Bu yönüyle, bankanın kasaya sadece yetkili kişilerin eriştiğini ispatlamasında önemli bir delildir. Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, müşterinin kasayı her ziyaretinde imzaladığı "*Kiralık Kasa Ziyaret Formu*", kamera kayıtları ve bilirkişi raporuyla birlikte değerlendirilerek bankanın usule uygun hareket ettiği sonucuna varılmıştır<sup>1412</sup>. Kiralık kasa kartonunun ispat gücü, bankanın kayıt tutma konusundaki özenine bağlıdır. Bankanın bu kayıtları eksik veya tutarsız tuttuğunun anlaşılması halinde, kartonun delil değeri ortadan kalkabilir<sup>1413</sup>.

---

<sup>1411</sup> Kiralık kasa kartonu hakkında detaylı bilgi için **bknz.** [https://www.garantibbva.com.tr/Kiralik\\_Kasa\\_sozlesmesi.pdf](https://www.garantibbva.com.tr/Kiralik_Kasa_sozlesmesi.pdf), md. 7.3 (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1412</sup> **Bknz.** E. 2023/516, K. 2024/587, T. 23.10.2024; İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2023/386, K. 2024/437, T. 16.05.2024 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Davalı bankalar, savunmalarında genellikle bu kartonları delil olarak sunarak kasaya davacı müşteri dışında bir ziyaretin olmadığını kanıtlamaya çalışmaktadır.

<sup>1413</sup> İstanbul 21. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin bir kararında, bankanın bu kartona dayanarak kasaya başka ziyaret yapılmadığını savunmasına karşın, mahkeme şu tespiti yapmıştır: "Davalı banka tarafından, itibarlı müşterilerin kasa ziyaretlerinde kayıt tutulmadığı, yetkisiz kişilerin kasa dairesine banka personeli olmaksızın girdiği 23.08.2019 tarihli kamera kaydından anlaşılmaktadır". **Bknz.** E. 2020/487, K. 2022/493, T. 22.06.2022 (Erişim Tarihi: 08.10.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

#### D. Konu Bağlamında Uygulanacak Hukuk ve Öneriler

Kiralık kasa sözleşmelerinde, müşteri ile banka arasında sorumluluğun belirlenmesindeki en temel engel kasa içeriğinin bilinebilirliği hususunda ortaya çıkmaktadır. Nitekim Türk hukukunda, banka ile müşteri arasında, kiralık kasa sözleşmesinin konusunu oluşturan kasa içeriği hakkında gerek sözel bir bilgi verilmemekte gerekse herhangi bir tespit belgesi düzenlenmemektedir.

Türk hukukunda kiralık kasa sözleşmelerinde, kasa içeriğinin tespiti amacıyla hazırlanan belge “*Kasa İçeriği Tespit Belgesi/ Kiralık Kasa Envanter Belgesi*” olarak adlandırılabilir<sup>1414</sup>. Bu belge, taraflar arasındaki olası anlaşmazlıklarda ispat yükünün hafifletilmesi açısından önemli bir işleve sahip olacaktır.

Fransa hukuk sisteminde, banka ile müşteri ilişkisinde kasa içeriğiyle ilgili sorumluluk ve denetim yükümlölükleri özellikle sıkı olup, örneğin kasa içeriğini bilmeyen bankaya karşı açılan davalarda mahkeme, bankanın içerik tespiti yapılmaması veya hazırlanan envanterin (*Document d’Inventaire de Coffre-Fort Loué*) bulunmaması halinde müşteri lehine olacak şekilde bankanın sorumluluğuna hükmedilmektedir<sup>1415</sup>.

---

<sup>1414</sup> Kiralık kasa sözleşmelerinde envanter tespit belgeleri, farklı hukuk sistemlerinde farklı isimlerle anılmaktadır. Örneğin, Fransa’da “*Document d’Inventaire de Coffre-Fort Loué*”, Almanya ile İsviçre’de “*Schranksfach Inventardokument/Bestandsaufnahme*” ve İngiltere ile Amerika’da “*Inventory of Safe Deposit Boxes Document*” olarak adlandırılmaktadır. İsviçre’de ise müşteri sırrı nedeniyle bu belgeler, genellikle bankanın ihtiyaç duyduğu hallerde daha sınırlı bir şekilde düzenlenmektedir.

<sup>1415</sup> Fransız kiralık kasa sözleşmesi tam metin için **bknz.** <https://www.img.caisse-epargne.fr/app/uploads/sites/11/2023/04/13162754/2023-01-01-djvi-cg-location-coffre->

Öte yandan Almanya’da, kiralık kasa hizmetlerine yönelik düzenleme ve uygulamalar daha esnek görünse de banka ya da kasa kiralayan şirketlerin iç prosedürleri çerçevesinde kira sözleşmesi, kasa kullanım şartları ve kira süresi gibi hususların belgelendirilmesi yaygındır<sup>1416</sup>.

İngiltere<sup>1417</sup> ve Amerika Birleşik Devletleri’nde<sup>1418</sup> sözleşme ve ek belgeler üzerinden yürütülen uygulamalarda, kira sözleşmesinin yanında kasa içeriğinin önceden

---

fort.pdf (Erişim Tarihi: 08.10.2025). Bu metin md. 2’de kasaya bırakılan eşyanın değeri için maksimum bir limit belirlendiği ve müşterinin bu limiti aşacak bedelde bir eşyayı kasaya koyması bakımından bankanın sorumlu olmayacağına ilişkin bir hüküm yer almaktadır. Bu doğrultuda kasaya konulan eşyanın niteliği açıkça ifade edilmese dahi de bedeline ilişkin bir hükmün sözleşmede belirtildiği görülmektedir.

<sup>1416</sup> Orjinal metin için **bkz.** <https://www.sparkasse.de/pk/produkte/konten-und-karten/banking/filial-services/bankschliessfach.html>.

<sup>1417</sup> **Bknz.** <https://thesafedepositcentre.co.uk/safe-deposit-box-inventory/> (Erişim Tarihi: 11.10.2025).

<sup>1418</sup> Amerika Birleşik Devletleri’nde kiralık kasa (safe deposit box) sözleşmeleri federal düzeyde doğrudan bir yasayla düzenlenmemiştir. Bunun yerine, eyalet bazında yürürlükte olan “Uniform Commercial Code” (UCC) ve tüketici koruma yasaları kapsamında değerlendirilir. Ayrıca, bankalarla yapılan sözleşmeler, “bailment” (emanet) hukuku çerçevesinde değerlendirilir (Erişim Tarihi: 08.10.2025). **Bknz.** <https://www.pa.gov/content/dam/copapwppagov/en/revenue/documents/formsandpublications/formsforindividuals/inheritancetax/documents/rev-485.pdf>; <https://ww2.nycourts.gov/sites/default/files/document/files/202007/Inventory%20of%20safe%20deposit%20box%20opening.PDF>.

kayıt altına alınması (*Inventory of Safe Deposit Box Opening*)<sup>1419</sup> ve tarafların bu konuda bilgilendirilmesi önem arz etmektedir<sup>1420</sup>.

Kiralık kasa sözleşmelerinde önerilen “*Kasa İçeriği Tespit Belgesi/Kasa Envanter Tespit Formu*”, taraflar arasındaki ispat kolaylığını ve güven ilişkisini güçlendirmeyi amaçlamakla birlikte, kişisel verilerin korunması ve banka sırrı kavramı açısından dikkatle düzenlenmelidir. Bu belge, kasa içeriğine ilişkin bilgileri içerdiğinden, kişisel veri işleme faaliyeti niteliği taşıyabilir. Ancak, belgenin kapsamı yalnızca kasa numarası, kiracı kimlik bilgileri ve kasa içeriğinin genel nitelikte tanımlarıyla (örneğin “*ziynet eşyası*”, “*nakit*”, “*belge dosyası*” vb.) sınırlı tutulduğunda, kişisel veri ihlali söz konusu olmayacaktır. Buna karşılık, kasa içeriğinin belirli bir kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak tanımlamaya elverişli ayrıntılarla (örneğin *kimlik kartı, pasaport veya özel yazışmalar*) belirtilmesi durumunda, bu belge Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ve

---

<sup>1419</sup> **Bknz.** Pennsylvania Department of Revenue, Safe Deposit Box Inventory (Form REV-485) (Pennsylvania inheritance tax form), Pennsylvania Department of Revenue, Harrisburg, PA, Erişim Tarihi: 19.07.2025, <https://www.pa.gov/content/dam/copapwp-pagov/en/revenue/documents/formsandpublications/formsforindividuals/inheritancetax/documents/rev-485.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1420</sup> National Safe Deposit Co. v. Stead, 232 U.S. 58 (1914) Bu karar, kiralık kasa sağlayıcısının, kasadaki içeriğin çalınmasında hangi şartlarda sorumlu olabileceğini tartışır. Mahkeme, sağlayıcının sigortacı olmadığını, ancak “reasonable care” (makul özen) yükümlülüğü altında olduğunu vurgulamıştır. **Bknz.** <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/232/58/> (Erişim Tarihi: 19.07.2025).

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü<sup>1421</sup> (*GDPR*) kapsamında değerlendirilecektir. Bu nedenle, söz konusu belgenin hazırlanması ve saklanması aşamalarında, bankaların ve finansal kuruluşların veri minimizasyonu ilkesine (*KVKK md. 4/2-ç; GDPR md. 47/2-Id*) uygun hareket etmesi gerekir<sup>1422</sup>. Ayrıca, belgenin dijital ortamda saklanması halinde erişim yetkileri sınırlandırılmalı, veri işleme amacı açıkça belirlenmeli ve gerekli açık rıza beyanı alınmalıdır.

## **§16. KİRALIK KASA SÖZLEŞMESİNDE ZAMANAŞIMI VE MÜLKİYET İLE MİRAS HAKLARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRMELER<sup>1423</sup>**

Devletler, genellikle unutulmuş kıymetleri bankalardan alarak kendi bünyelerinde muhafaza ederler. Bu uygulama ile kamu, söz konusu kıymetlerden sahibi ortaya çıkana kadar faydalanabilmektedir<sup>1424</sup>. Böylelikle “*Finder’s keepers, loser’s weepers*”, yani bulan kişinin sahibi olması engellenerek devlet tarafından kaybedenin mağdur olmadığı

---

<sup>1421</sup> GDPR, 04.05.2016 tarihinde yayımlanan ve 25.05.2018 tarihinde uygulanmaya başlamıştır. Tüzük resmî sitesi için **bknz.** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679> (Erişim Tarihi: 08.10.2025).

<sup>1422</sup> **Öztürk/ Altınok Çalışkan/ Seyhan**, s. 104.

<sup>1423</sup> Konu bağlamındaki değerlendirmelerimiz BankK md. 62’de yer alan zamanaşımı hükmüne ilişkin olup yalnızca kasa içeriğini kapsamaktadır. Kira bedeli vb. alacakların zamanaşımına uğraması TBK md. 146-147

<sup>1424</sup> **Barın**, Taylan, "Bankalardan Unutulan Mevduat ve Sair Kıymetlerin Zamanaşımına Uğramasının Hukukun Genel İlkelerine ve Anayasaya Aykırılığı", *TBB Dergisi*, 2016 (122), s. 74.

bir sistem kurulur<sup>1425</sup>.

Anayasa md. 35'e göre herkes mülkiyet hakkına sahiptir<sup>1426</sup>. Benzer şekilde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1 No'lu (Ek) Protokol md. 1'de de mülkiyet hakkı teminat altına alınmıştır<sup>1427</sup>. Bununla birlikte AİHS, mülkiyet hakkını düzenleyen ve dolayısıyla bu hakkı tanıyan tek uluslararası belge değildir<sup>1428</sup>. Dolayısıyla mülkiyet

---

<sup>1425</sup> **Reid**, Tracey L., *Unclaimed Property: A Reporting Process and Audit Survival Guide*, John Wiley & Sons, Inc, New Jersey, 2008, s. 7; **Ranieri**, Filippo, *Europäisches Obligationenrecht*, Ein Handbuch mit 3. Aufl., 2018, s. 65; **Badenhoop**, Nikolai, *Europäische Bankenregulierung und private Haftung*, Mohr Siebeck, Berlin 2020, s. 145.

<sup>1426</sup> **Fındık**, Canan, 1982 Anayasası Çerçevesinde Mülkiyet Hakkı, DEÜ SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2022, s. 7.

<sup>1427</sup> İlgili madde şu şekildedir: "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasa da öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez" (Protokol Tarihi: 20.03.1952, Paris). Tam metin için **bknz.** [www.echr.coe.int/](http://www.echr.coe.int/) (Erişim Tarihi: 09.10.2025).

<sup>1428</sup> Bu belgeler kısaca şunlardır: "1) *Magna Carta*, 2) *1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi*, 3) *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*, 4) *Paris Sözleşmesi*". Bknz. **Fındık**, s. 17-22; **Erdoğan**, Mustafa, *Anayasa Hukukuna Giriş Temel Esaslar*, 2. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2019, s. 205-210; **Kalabalık**, Halil, *İnsan Hakları Hukuku*, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 74-75.

hakkının, uzun yıllardır bu denli tartışılmış olması onun önemini göstermektedir. Özellikle bankalarda unutulmuş ya da sahibi tarafından talep edilmeyen kıymetlerin devletin himayesine geçmesi uygulaması, toplumda mülkiyet hakkına verilen değeri ve bu hakkın korunmasına yönelik hassasiyeti ortaya koymaktadır<sup>1429</sup>. Böylelikle, mülkiyet hakkı yalnızca şahsi bir hak olarak değil, aynı zamanda kamu düzeniyle de yakından ilişkili bir değer olarak ele alınmaktadır<sup>1430</sup>.

## I. TÜRK HUKUKUNDA ZAMANAŞIMI MESELESİ

Kiralık kasalar üzerindeki zamanaşımı (*Verjährung*)<sup>1431</sup> meselesi, zamanaşımına

---

<sup>1429</sup> **Barın**, s. 97-98; **Bozkurt**, s. 42-43.

<sup>1430</sup> **Bozkurt**, s. 24.

<sup>1431</sup>İlgili madde başlığında “zamanaşımı” terimi kullanılmakla birlikte, öğretide bu sürenin zamanaşımı mı yoksa hak düşürücü süre mi olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı yazarlar, BankK md. 62’deki düzenlemenin klasik anlamda bir zamanaşımı niteliği taşımadığını belirtmektedir; zira söz konusu düzenleme emanetler (örneğin kiralık kasa) için de geçerlidir ve ayrıca borçlu konumundaki bankanın zamanaşımından yararlanma hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle, ilgili maddede genel hükümlere bir istisna öngörülmüş olup, TMSF’ye devredilen kasa içeriğinin iade edilmemesi ile hesap sahibinin belirli bir süre içinde işlem yapma zorunluluğunun getirilmesi, hak düşürücü süreye benzer bir özellik arz etmektedir. Bknz. **Çeker**, s. 328-329; **Bozkurt**, s. 30; **Kılıçoğlu: Genel Hükümler**, s. 110. Aksi görüş bknz. **Kaplan**, s. 167. BankK md. 62 uyarınca, zamanaşımına uğrayarak TMSF’ye devredilen kasa içeriğinin eksik borç oluşturmaksızın tamamen iade edilemez hale geldiği belirtilmekte olup, kasa hesap sahibinin belirli bir süre içerisinde gerekli işlemleri yapmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Bu nedenle bizim de katıldığımız görüşe göre, TBK md. 146’da



ilişkin TBK'da yer alan genel hükümlerden farklıdır<sup>1432</sup>. Nitekim 5411 sayılı BankK md. 62'de zamanaşımı şu şekilde ifade edilmiştir: "*Bankalar nezdlerindeki mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımına uğrayan her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması hâlinde, yapılacak ilânı müteakiben Fona gelir kaydedilir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili usûl ve esaslar Kurulca belirlenir*"<sup>1433</sup>. Görüldüğü üzere, aranmayan ya da varlığı hakkında herhangi bir işlem yapılmayan mevduat veya diğer sair değerler, ilgili ilanların yayımlanmasının ardından Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmektedir<sup>1434</sup>. **BOZKURT** bu devrin hukuki

---

düzenlenmiş olan genel zamanaşımı ile BankK md. 62'de ifade edilen zamanaşımı birbirinden farklı kavramları ifade etmektedir.

<sup>1432</sup> **Solmaz**, s. 212 (dip. 215 naklen); **Schwenzer/ Fountoulakis**, s. 582, Rn. 83.03. Gerçekten de BankK'da zamanaşımına ilişkin özel bir düzenlemenin bulunması TBK'daki zamanaşımı hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil eder. Ancak BankK'da konu balımından bir boşluk söz konusu olursa TBK'daki hükümler kiralık kasalar bakımından kıyasen uygulanabilir.

<sup>1433</sup> **Erem/ Altıok/ Tandoğan**, s. 105.

<sup>1434</sup> **Al Kılıç**, Şengül, "Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Tasfiye Payı Alma Hakkı", *AHBVHF Dergisi*, C. XXIII, S. 4, 2019, s. 85-85; **Bozkurt**, Tamer, "Bankacılık Kanunu'nun 62. Maddesinin Hukuki Niteliği, Uygulama Alanı ve Mülkiyet ve Miras Hakkı Yönünden Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu", *TFMHD*, 2017, s. 23. Kiralık kasa içeriğinin TMSF'ye intikali temel olarak iki yolla gerçekleşmektedir:" 1) Zamanaşımı: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun md. 62 gereğince on yıl boyunca aranmayan veya üzerinde işlem yapılmayan kiralık kasa içerikleri zamanaşımına uğrayarak TMSF'ye

niteliğini şu şekilde açıklar: "Böylece bir kısmı alacak hakkı, bir kısmı ise (kiralık kasadaki değerler örneğinde olduğu gibi) mülkiyet hakkı kapsamına giren değerler, Devlete intikal etmektedir"<sup>1435</sup>. O halde BankK, "emanet" niteliğindeki varlıklar için özel bir zamanaşımı rejimi öngörmektedir. Bu maddeye göre, hak sahibinin son talebi, işlemi veya yazılı talimatı tarihinden itibaren on yıl içinde aranmayan kasa içerikleri zamanaşımına uğrar<sup>1436</sup>.

TMSF'nin zamanaşımına uğramış kasa içeriğini nasıl devralacağına ilişkin prosedür, "*Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*"<sup>1437</sup> çerçevesinde düzenlenmiştir. *Yönetmelik* md. 8'de kasa üzerindeki en son işlem tarihinden itibaren on yılın geçtiği banka tarafından tespit edilirse, öncelikle bankanın her türlü yoldan müşteriye ulaşması ve haber vermesi, eğer bu noktada bir sonuç

---

devredilir. 2) Kamu Alacağının Tahsili: TMSF, kanundan doğan alacaklarını tahsil etmek amacıyla, özellikle banka yöneticileri, ortakları ve bunların yakınlarının mal varlıklarına, kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere, tedbir koydurma ve el koyma yetkisine sahiptir (AYM, Başvuru No: 2014/7914, T. 11.5.2017; AYM, Başvuru No: 2017/22616, 20.10.2022; AYM, Başvuru No: 2019/4333, 18.04.2024; Danıştay 13. Daire, E. 2024/164, K. 2025/87, Erişim Tarihi: 09.10.2025)

<sup>1435</sup> **Bozkurt**, a.g.e, s. 24. O halde, mevduat sözleşmeleri bakımından müşterinin alacak hakkı söz konusu olurken; kiralık kasa sözleşmelerinde müşterinin mülkiyet hakkına dayalı bir ihlal söz konusudur.

<sup>1436</sup> **Solmaz**, s. 215; **Şener**, s. 504; **Bayram**, s. 81.

<sup>1437</sup> Resmî Gazete: 01.11.2006, S. 26333.

alamazsa TMSF tarafından belirtilen ilana çıkılması gerekir<sup>1438</sup>. Bununla birlikte her durumda *"en son işlem tarihi"* kavramı kolaylıkla tespit edilemeyebilir. Bu nedenle aynı *Yönetmelik* md. 9'da 2012 yılında bir değişiklik yapılarak, kiralık kasalara ilişkin özel bir hüküm eklenmiştir. Buna göre, *"Kiralık kasalardaki kıymetler için zamanaşımı, kasa kira bedelinin en son tahsil edildiği ya da kasanın en son açıldığı tarihten itibaren başlar"*.

Kiralık kasa sözleşmesinde, müşteri ile banka arasında saklama sözleşmesi değil, kira ağırlıklı karma bir sözleşme bulunduğundan, kasada saklanan senet, mücevher veya altın gibi menkuller emanet kapsamı dışında değerlendirilmektedir<sup>1439</sup>. Bankaya uzun süre başvurulmadığı takdirde bu kıymetler, kasa sahibi veya mirasçılarına ait olmaya devam edecek; dolayısıyla, bu varlıklar açısından ilgili madde kapsamında zamanaşımı meydana gelmez<sup>1440</sup>. Ancak kiranın ödenmemesi veya müşterinin başvurmaması durumunda, banka sözleşmeden aldığı yetkiye dayanarak kasaları noter huzurunda açıp boşaltmakta ve buradaki kıymetleri emanete almaktadır<sup>1441</sup>. Bu nedenle, kasanın açıldığı tarihten itibaren BankK md. 62 kapsamında söz konusu kıymetlerin emanet niteliği

---

<sup>1438</sup> TMSF'nin ilgili ilan listesini paylaştığı sayfa için **bknz.** <https://www.tmsf.org.tr/tr/Basin/List/zamanasimina-ugrayan-mevduat-katilim-fonu-emanet-ve-alacaklar-ile-ilgili-aciklama>. Benzer şekilde E-devlet uygulaması üzerinden de TMSF'ye devredilecek hesaplar sorgulanabilmektedir. **Bknz.** <https://www.turkiye.gov.tr/tmsf-zamanasimi-hesaplari-sorgulama> (Erişim Tarihi: 09.10.2025).

<sup>1439</sup> **Koç**, Elif, *Zamanaşımına Uğramış Mevduat Alacakları*, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2020, s. 65; **Solmaz**, s. 213; **Kaplan**, s. 166.

<sup>1440</sup> **Bozkurt**, s. 32.

<sup>1441</sup> **Gündoğdu**, s. 100.

kazanacağı ve zamanaşımına tabi olacağı kabul edilmektedir<sup>1442</sup>.

İfade edildiği üzere, zamanaşımının tespitinde kira bedelinin düzenli olarak ödenip ödenmediği veya kasanın açılıp açılmadığı hususları dikkate alınmaktadır. Konu bağlamında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, yirmi yedi yıl boyunca işlem yapılmayan bir kasa için dahi kira bedeli ödendiği müddetçe, müşterinin kasa içeriğini talep hakkının mülkiyet hakkı kapsamında devam ettiğini ifade etmiştir<sup>1443</sup>.

Kiralık kasa üzerinde zamanaşımının uygulanabilmesi için diğer bir koşul, bankanın hak sahibine usulüne uygun bir tebligat yapmış olmasıdır<sup>1444</sup>. Bu yükümlülük yerine getirilmediği takdirde, on yıllık süre dolsa da alacak zamanaşımına uğramaz<sup>1445</sup>. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin vermiş olduğu bir kararında, bankalarda bulunan mevduat ve bu türden sayılan emanet ve alacakların on yıl sonra zamanaşımına uğraması, banka tarafından gerçekleştirilecek tebligatın yapılması koşuluna bağlı olup, davacıya tebligat yapılmadığından alacağın zamanaşımına uğramadığına hükmedilmiştir<sup>1446</sup>.

---

<sup>1442</sup> **Battal**, Ahmet, *Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*, BTHAE Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2007, s. 141. Nitekim ilgili Yönetmelik md. 9'da bu husus açıkça ifade edilmiştir.

<sup>1443</sup> Kararda davacının, bankaya kiralık kasa ücretini ödediğine dair belge ibraz ettiği belirtilmiştir. Karar için **bknz.** E. 2013/ 8219, K. 2013/22360, T. 09.12.2013 (Erişim Tarihi: 09.10.2025).

<sup>1444</sup> **Koç: Zamanaşımı**, s. 72-73.

<sup>1445</sup> **Solmaz**, s. 21; **Bozkurt**, s. 31; **Barın**, s. 77.

<sup>1446</sup> Davacının bankadan hisse senedi alacağına ilişkin alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı hususunda mahkeme, bankalarda bulunan mevduat ve bu cümleden sayılan

Benzer şekilde aynı dairenin 2017 yılında vermiş olduğu başka bir kararında ise davacının yurt dışında olması nedeniyle yapılan tebligat geçersiz (usulsüz) sayılmıştır<sup>1447</sup>.

Konu bağlamında ilk eleştiri *BARIN* tarafından getirilmiştir. 2001 Anayasa değişiklikleri<sup>1448</sup> ile temel hak ve hürriyetler, ancak Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen özel sebeplere bağlı olarak sınırlandırılabilir. Mülkiyet hakkı için bu özel sebep, Anayasa md. 35'te belirtilen "kamu yararı" amacıdır<sup>1449</sup>. BankK md. 62'de ise bir kamu yararı amacı güdümediği ve bu nedenle Anayasa'ya aykırı olduğu görülmektedir. Zira bankalar ve TMSF zamanaşımı ile kasa içeriğini devralarak TMK'da yer alan, "iyiniyet" kavramına da aykırı hareket etmektedir. Buradaki temel eleştiri, zamanaşımına uğrayan kasa içeriklerinin devlete intikalinde iyiniyet ilkesinin tam olarak

---

emanet ve alacakların 10 yıl sonra zamanaşımına uğramasının ilgili yasa ve yönetmelik hükümlerine göre bankaca tebligat yapılması koşuluna bağlı olduğu tespitine dayanmıştır. Mahkeme, davacıya tebligat yapılmadığından bahisle alacağın zamanaşımına uğramadığına karar vermiştir. **Bknz.** E. 2010/2607, K. 2011/14042, T. 17.10.2011 (Erişim Tarihi: 09.10.2025, www.lexpera.com).

<sup>1447</sup> **Bknz.** E. 2017/2768, K. 2019/8, T. 07. 01.2019 (www.lexpera.com). İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD de davalı banka tarafından davacıya ihtarname gönderildiği ispat edilemediği gerekçesiyle dava konusu alacağın zamanaşımına uğramadığına kanaat getirerek davanın kabulüne karar vermiştir (E. 2019/1005, K. 2021/651, T. 27.05.2021, Erişim Tarihi: 08.10.2025, www.lexpera.com).

<sup>1448</sup> **Altan**, Alparslan, Mülkiyet Hakkı, Güvencesi ve Korunması, Gazi Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2008, s. 171.

<sup>1449</sup> **Altan**, a.g.e, s. 66; **Barın**, s. 80; **Bozkurt**, s. 36.

gözetilmemesidir<sup>1450</sup>. Nitekim iyiniyet, bir hakkın kazanılmasına hizmet ederken<sup>1451</sup>; bankaların ve TMSF'nin zamanaşımı işlemlerinde hak sahibine ulaşma konusunda gerekli azami özeni göstermedikleri, dolayısıyla iyiniyetli davranmadıkları yönünde görüşler mevcuttur<sup>1452</sup>. Ayrıca, devletin zamanaşımına uğrayan değerleri kendi bünyesine geçirirken, hak sahibinin haklarını koruyucu bir yaklaşım sergilememesi, hukukun genel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Zira TMSF'ye devredilen değerler, hak sahibi sonradan çıkıp gelse dahi kendisine iade edilmez<sup>1453</sup>.

Öğretide *BATTAL* ise, BankK'daki zamanaşımı düzenlemesiyle md. 62'de sayılan değerlerin borçlu banka tarafından edinilmesinin önlenmek istendiğini; bu farklı uygulamanın nedeninin ise, bankaya tevdi edilen alacağın bir anlamda kamu güvenine terk edilmiş olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. *BATTAL*'a göre, burada amaç, unutulmuş ya da talep edilmeyen değerlerin banka tarafından sahiplenilmesini engellemek, bu tür değerlerin kamu yararı gözetilerek devletin korumasına geçmesini sağlamaktır<sup>1454</sup>. Zira bankaya bırakılan alacak veya varlıklar, sadece bireysel mülkiyet çerçevesinde değil, aynı zamanda kamusal güvenin bir sonucu olarak bankalarda tutulmaktadır. Bu yaklaşımda, bankanın elindeki değerlerin zamanaşımına uğraması halinde doğrudan bankanın malvarlığına dahil edilmesinin önüne geçilmekte, böylece toplumsal güvenin

---

<sup>1450</sup> **Barın**, a.g.e, s. 81.

<sup>1451</sup> **Oğuzman/ Barlas: Giriş**, s. 235; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler Hukuku**, s. 149; **Dural/ Sarı: Giriş**, s. 236.

<sup>1452</sup> **Baştürk**, s. 43; **Solmaz**, s. 231; **Akgün**, s. 126-127.

<sup>1453</sup> Aynı yönde eleştiri için bkz. **Bozkurt**, s. 34-35.

<sup>1454</sup> **Battal: Zamanaşımı**, s. 22.

zedelenmesi engellenmektedir<sup>1455</sup>.

*ŞENER* ise BankK md. 62'nin banka lehine bir düzenleme olmadığını ifade etmiştir. Zira TBK kapsamında yer alan "zamanaşımı", borçlunun ödeme yapmasına engel olduğundan borçlu lehine bir düzenleme iken; BankK md. 62'de ifade edilen "zamanaşımı" ise alacak hakkını sona erdirmektedir<sup>1456</sup>. Son olarak öğretide *KOÇ*, devredilmeden önce uygulanan usule dikkat çeken farklı bir bakış açısı getirmiştir. Buna göre banka bünyesinde bulunan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar en son işlem tarihinden itibaren on yıl geçmiş olsa dahi derhal TMSF'ye devredilmez. Bu süreçte banka ve TMSF, hak sahibini konu hakkında bilgilendirmekle yükümlüdür. Bildirim yükümlülüğü, mülkiyet hakkına müdahalenin orantılılığını sağlamak adına önemli bir usuli güvence teşkil etmektedir<sup>1457</sup>.

*Kanaatimizce*, BankK md. 62 yeniden ele alınarak mülkiyet hakkına uyumlu hale getirilmelidir. Zira bankalar, emanetleri on yıllık süre sonunda TMSY'ye devrettiklerinde dahi, müşteriler tarafından banka aleyhine dava açılabilir. Bu durum, bankaların belge saklama süreleri gibi çeşitli operasyonel sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Özellikle, geçmişe dönük taleplerin ve hukuki süreçlerin devam etmesi, bankaların yükümlülük ve sorumluluk alanlarını karmaşıklığa sokmakta, aynı zamanda

---

<sup>1455</sup> **Battal: Zamanaşımı**, a.g.e, s. 28-29; **Battal: Şerh**, s. 372. Ayrıca alacağın zamanaşımına uğraması alacaklının talepte bulunmamasından değil; ölümü ya da mirasın sahipsiz hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu gibi durumlarda, sahipsiz miras Hazineye değil Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmekte olup, Fon yasal olarak mirasçı statüsüne sahip olmaktadır.

<sup>1456</sup> **Şener**, s. 499-502.

<sup>1457</sup> **Koç: Zamanaşımı**, s. 72-75.

bankacılık işlemlerinde güvenlik ve şeffaflık gerekliliklerini de ön plana çıkarmaktadır. Önerilen yeni düzenleme kapsamında, mülkiyet hakkının daha uzun bir süre olan elli yıl boyunca korunacak olması öngörülmektedir. Bu çerçevede, on yıllık zamanaşımının uzatılmasına gerek duyulmaksızın, müşterinin talep hakkı süresinin genişletilmesi öngörülmektedir. Ayrıca bankanın sorumluluğu, on yıllık sürenin sonunda TMSF'ye devredilecek ve müşteriler, alacaklarını elli yıl boyunca TMSF'den talep edebilecektir.

## II. DİĞER HUKUKLARDA ZAMANAŞIMI UYGULAMALARI

Federal Maliye Bakanlığı (*Eidgenössisches Finanzdepartement/ EFD*)<sup>1458</sup> tarafından 2004 yılında hazırlanan raporda, Almanya'da sahipsiz hesapların özel olarak düzenlenmediği, bu nedenle zamanaşımına ilişkin olarak genel medeni hukuk kurallarının uygulanacağı ifade edilmiştir<sup>1459</sup>.

Fransız hukukunda, bankalar ve diğer finansal kuruluşlarda otuz yıl boyunca hiçbir işlem yapılmayan kasaların Devletin mülkiyetine geçtiği ifade edilmektedir<sup>1460</sup>. Kamu Tüzel Kişilerinin Malvarlığı Hakkında Genel Kanun'da (*Code Général de La Propriété des Personnes Publiques*)<sup>1461</sup> L 1126-1 hükmünde, bankaların, kredi kurumlarının ve sigorta şirketleri ve benzelerinin halktan fon toplamaya yetkili mercilerin nezdinde bulunan mevduat, emanet, kasa ya da alacaklar üzerinde otuz yıl boyunca hiçbir

---

<sup>1458</sup> **Bknz.** <https://www.efd.admin.ch/de> (Erişim Tarihi: 11.10.2025).

<sup>1459</sup> **Barın**, s. 93.

<sup>1460</sup> **Şit İmamoğlu**, Başak, "Mevduatta Zamanaşımı", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 31, S. 1, Mart 2015, s. 170; **Bozkurt**, s. 42.

<sup>1461</sup> **Bknz.** <https://codes.droit.org/PDF/Code%20général%20de%20la%20propriété%20des%20personnes%20publiques.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2025).



işlemin yapılmaması ve hak talep edilmemiş olması durumunda bu mallar sahipsiz (*inactive*) hale gelerek devlete intikal eder<sup>1462</sup>.

Lüksemburg'ta 30.03.2022 tarihli Pasif Hesaplar, Pasif Kiralık Kasalar ve Talep Edilmeyen Sigorta Sözleşmeleri (*Inactive Accounts, Inactive Safe-deposit Boxes and Unclaimed Insurance Contracts*) md. 13'te bu husus açıkça düzenlenmiştir. Kiralık kasa hesabı üzerinde on yıllık süre boyunca herhangi bir işlemin yapılmaması halinde bu sürenin bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılan ek araştırmalar ve bilgiler sonucunda bu husus hak sahiplerine son kez iletilmektedir. Eğer herhangi bir hak sahibi saptanamaz ise kasa içeriği md. 10 kapsamında tasfiye amacıyla Gönderi Ofisine (*Consignment Office*) teslim edilmektedir<sup>1463</sup>.

Avustralya'da, hesaplar belli aralıklarla kontrol edilmekte, hareketsiz olduğu tespit edilen hesaplar ilan edilmektedir. Bu ilan süresinden sonra, kasa içeriğinin iadesi için başvuru yapılmazsa kasa içeriği Avustralya Menkul Kıymetler ve Yatırım

---

<sup>1462</sup> **Şit İmamoğlu**, s. 170. Sahipsiz mevduatlar bakımından 2016'da yürürlüğe giren Para ve Finans Kanunu L 312.19 maddesinde yirmi yıl boyunca "Caisse des dépôts" adlı fona intikal edecek ve hakkını ispat edenlere ödeneceği düzenlenmiştir.

<sup>1463</sup> Sahipsiz (faal dışı) kalan kiralık kasalar md. 12'de açıkça ifade edilmiştir. Buna göre, faaliyet dışı kalma süresinin başlangıcından itibaren altı yıl boyunca faaliyet dışı kalan bir kasa, sahipsiz kasa sıfatını kazanmaktadır. On yıllık süre ise tüm bildirimler ve bekleme sürelerinin sonunda, kasa içeriğinin ofise aktarıldığı toplam süreyi ifade etmektedir. **Bknz.** Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF), Law of 30 March 2022 on inactive accounts, inactive safe-deposit boxes and unclaimed insurance contracts (Luxembourg), 30 March 2022, PDF, Çevrim içi: [https://www.cssf.lu/wp-content/uploads/L\\_300322\\_inactive\\_accounts.pdf](https://www.cssf.lu/wp-content/uploads/L_300322_inactive_accounts.pdf) (Erişim Tarihi: 10.09.2025).

Komisyon'u (*ASIC*)<sup>1464</sup> aktarılmaktadır Avustralya hukukunda konu bağlamında düzenlenmiş bir zamanaşımı süresi bulunmamaktadır. Hak sahibi ya da mirasçı, dilediği zaman ASIC'e başvuruda bulunabilir<sup>1465</sup>.

Bankacılık sistemleri bakımından en gelişmiş ülke olarak kabul edilen İsviçre'de, zamanaşımı meselesi kanun ve tüzükte düzenlenmiştir. Bankalar ve Tasarruf Sandıkları ile İlgili Tüzük'ün (*Verordnung über die Banken und Sparkassen/ BankV*)<sup>1466</sup> Art. 45'te (*pasif malvarlıkları/pasif hesaplar/nachrichtenlos Vermögenswerte, dormant assets*) on yıldır hareketsiz kalan hesapların (*dormant account*) ilan edileceği, ilanı takip eden elli yıl içerisinde de hak sahiplerinin başvurabileceği düzenlenmiştir<sup>1467</sup>. Başvuru olmaması durumunda unutulmuş değerlerin tasfiyesinin yapılacağı, tasfiyeyi takiben kıymetlerin devlete

---

<sup>1464</sup> Avustralya Menkul Kıymetler ve Yatırım Komisyonu (ASIC), Avustralya Hükümeti tarafından ulusal kurumsal düzenleyici olarak yetkilendirilmiş bağımsız bir kurumdur. **Bknz.** <https://www.asic.gov.au> (Erişim Tarihi: 10.09.2025).

<sup>1465</sup> **Barın**, s. 92.

<sup>1466</sup> BankV Art. 45: "Banka, madde 1b uyarınca, müşteriden son temas tarihinden itibaren on yıl boyunca herhangi bir iletişim kurulmazsa, varlıklar bildirim yapılmaksızın devralınır. Son temas tarihi banka kayıtları esas alınarak belirlenir. Ayrıca, başka bir bankaya aktarılan varlıklar için, transfer eden tarafın tüm gerekli prosedürleri yerine getirdiği belgelenirse, varlıkların on yıl dolmadan aynı şekilde devralınması mümkündür". Almanca metin için **bknz.** <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2014/273/de> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1467</sup> **Şener**, s. 504; **Solmaz**, s. 213.

(*Der Bundesrat / Federal Konsey*)<sup>1468</sup> gelir kaydedileceği, BankG Art. 37 'de hüküm altına alınmıştır<sup>1469</sup>. O halde İsviçre'de zamanaşımı süresi, son hareket tarihinden itibaren altmış yıl olarak belirlenmiştir<sup>1470</sup>.

İngiltere, diğer ülkelere kıyasla farklı bir yaklaşım benimsemiştir. İngiliz hukukunda bu konu, 2008 tarihli "*Dormant Bank and Building Society Accounts Act*" ile düzenlenmiştir<sup>1471</sup>. *Kanun* md. 10'da faal olmayan (*dormant*) hesaplar, hesapta son işlem gerçekleştirildikten sonra on beş yıl boyunca herhangi bir hareket yapılmayan hesaplar olarak tanımlanmıştır<sup>1472</sup>. İngiliz hukukunun ayırt edici özelliği, bu sürenin sonunda devlete intikal eden tutarların kamu yararına faaliyet gösteren derneklere aktarılmasıdır<sup>1473</sup>. Zira md. 6'da yer alan "*charity means a body, or the trustees of a trust, established for charitable pruposes only*" ifadesi Türk hukuku bakımından en yakın "*kamu yararına dernek/vakıf statüsü*" anlamına gelmektedir<sup>1474</sup>. İlgili kasa içeriği bu derneklere devredildikten sonra, Türk hukukuna benzer şekilde bir zamanaşımı süresi

---

<sup>1468</sup> **Bknz.** <https://www.bundesrat.de/DE/homepage/homepage-node.html> (Federal Konsey sayfası, Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1469</sup> **Bknz.** [https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/51/117\\_121\\_129/de](https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/51/117_121_129/de) (BankG Art. 37/m), Erişim Tarihi: 11.09.2025.

<sup>1470</sup> **Barın**, s. 93.

<sup>1471</sup> Tam metin için **bknz.** <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/31> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1472</sup> *Kanun* md. 10. **Bknz.** <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/31> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1473</sup> **Barın**, s. 92.

<sup>1474</sup> **Bozkurt**, s. 42.

öngörülerek, sonradan ortaya çıkan gerçek hak sahiplerinin talep hakları sınırlandırılmıştır<sup>1475</sup>.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise bankalarda uzun süre işlem yapılmayan hesaplar "*dormant account*" olarak adlandırılmaktadır ve "*dormancy*" terimi bu tür aktif olmayan hesapları ifade etmektedir. Bu konuda dikkat edilmesi gereken husus, eyaletler arasında zamanaşımı süresinin farklılık göstermesidir<sup>1476</sup>. Örneğin, Kaliforniya'da bu süre beş yıl olarak belirlenmişken, bazı eyaletlerde on iki ay, bazılarında ise on beş yıl olabilmektedir<sup>1477</sup>.

Sonuç olarak, diğer hukuk sistemlerinde de zamanaşımı ile ilgili olarak Türk hukukuna benzer düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak bu sistemlerde zamanaşımı süreleri daha uzun belirlenmiştir. Bu doğrultuda, BankK md. 62'nin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu hususta iki farklı biçimde düzenleme yapılabilir. İlki TMSF'ye devredilen kasa içeriğinin herhangi bir zaman sınırlaması olmadan her zaman müşteriye iadesi sağlanmalıdır. İkinci olarak ise on yıllık zamanaşımı süresi insanın makul yaşam süresi de dikkate alınarak daha uzun bir süre olarak belirlenmelidir.

### III. ZAMANAŞIMININ MİRAS HUKUKUNA ETKİLERİ

Anayasa md. 35'te, mülkiyet ve miras hakkı birlikte düzenlenmiştir<sup>1478</sup>. O halde, BankK md. 62 yalnızca mülkiyet hakkı bakımından değil, aynı zamanda miras hakkı

---

<sup>1475</sup> Şit İmamoğlu, s. 186.

<sup>1476</sup> Bknz. <https://www.incharge.org/blog/what-happens-to-dormant-bank-accounts/> (Erişim Tarihi: 11.09.2025).

<sup>1477</sup> Koç: Zamanaşımı, s. 71.

<sup>1478</sup> Bozkurt, s.

bakımından da sonuçlar doğurmaktadır<sup>1479</sup>. BankK md. 62'nin en temel etkisi, mirasçılar tarafından varlığı bilinmeyen ya da uzun süre işlem görmemiş mirase ait banka hesapları (*bilhassa kiralık kasa hesapları*) bakımından, hak düşürücü süre niteliğinde on yıllık bir zamanaşımı süresi öngörmesidir<sup>1480</sup>. Bu sürenin sonunda kasa içeriğinin TMSF'ye devredilmesi, mirasçıların alacaklarına erişimini güçleştirmekte ve hak arama sürecini karmaşıklştırmaktadır.

#### A. Üçüncü Kişilerin Mirasçılığı Durumunda

Miras bırakanın genellikle, mirasçıların bilgisi dahilinde olmayan banka hesapları, bilhassa kiralık kasaları, onun ölümünün ardından hareketsiz kalmaktadır<sup>1481</sup>. Bu durumda işlem yapılmayan bu hesap, "*uyuyan hesap*" adını alır<sup>1482</sup>. Bu süreç, mirasçıların tereke üzerindeki külli halefiyet ilkesinden kaynaklanan haklarını olumsuz yönde etkileyebilecek niteliktedir.

Kanun koyucunun BankK md. 62'yi düzenlemesindeki amacın, sahipsiz mirasın TMK md. 501 uyarınca Devlete intikali ile benzer şekilde, sahipsiz kalan değerlerin kamu yararına TMSF'ye aktarılmasını sağlamak olduğu değerlendirilmektedir. *BATTAL*'a göre bu durum, sahipsiz mirasın, miras hukukundaki durumuna benzer biçimde, bankada unutulmuş para ya da sair değerlerin de kamuyu temsilen Fon'a intikalinin

---

<sup>1479</sup> **Solmaz**, s. 213-214.

<sup>1480</sup> **Barın**, s. 81-82.

<sup>1481</sup> **Bozkurt**, s. 42.

<sup>1482</sup> **Koç**, s. 68.

sağlanmasıdır<sup>1483</sup>.

Mirasçıların hak kaybı yaşamaması için uygulamada çeşitli imkanlar bulunmaktadır. Mirasçılar, mirasçılık belgesiyle birlikte bankalara başvurarak murisin hesaplarının sorgulanmasını talep edebilirler<sup>1484</sup>. Ayrıca, bir bankaya yapılan tek bir başvuru ile tüm bankalarda yer alan hesapların toplu olarak sorgulanması da mümkündür<sup>1485</sup>. Ancak bu imkân, yalnızca zamanaşımı süresi dolmamış banka hesapları için geçerlidir<sup>1486</sup>. Bu durum, zamanaşımı süresi dolmuş bir hesap hakkında mirasçılarının bilgi almasını ve hak iddia etmesini fiilen imkânsız hale getirebilmektedir<sup>1487</sup>.

İfade edilmesi gereken diğer bir husus, murisin kiralık kasadaki varlıklarını mirasçılarının gizleyerek, özellikle saklı paylı mirasçılarının haklarını fiilen ortadan kaldırma ihtimalidir. *KOÇ* tarafından ifade edilen bu görüşe göre, miras bırakanın ölümüne bağlı bir tasarruf gerçekleştirmeksizin, kasadaki varlıklarını işlem yapılmadan bırakması,

---

<sup>1483</sup> **Battal: Şerh**, s. 9. Ayrıca devletin bu devir işlemi ile bankanın sebepsiz zenginleşmesinin önüne geçilmektedir.

<sup>1484</sup> **Roesle**, s. 130.

<sup>1485</sup> **Lotz**, s. 12.

<sup>1486</sup> **Koç**, s. 68; **Çeker**, s. 332.

<sup>1487</sup> Eleştiri için bkz. **Bozkurt**, s. 42. Konu bağlamında öneriler için bkz. **Şit İmamoğlu**, 171. *Yazar*, Fransız hukukundaki uygulamanın Türk hukuku bakımından da uygulanabileceğini ifade etmiştir. Buna göre Fransız hukukunda, on yılda zamanaşımına uğrayan kasa içeriği yirmi yıl süreyle Fon bünyesinde tutulmaktadır. Fon bünyesinde bekleyen kasa içeriğinin sahiplerine ulaşabilmek amacıyla, noterlerde veraset ilamı düzenlenirken, miras bırakan kişinin fonda parasının ya da sair eşyaların olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

saklı pay düzenlemeleri açısından ciddi bir boşluk oluşturabilir. Bu tür bir fiili durum, miras hukukunda saklı payı korumak için öngörülen kuralların amacına aykırı sonuçlar doğurabilir<sup>1488</sup>.

Öğretide *BATTAL*, kasa içeriğinin zamanaşımına uğramasının, alacaklının alacağını talep etmemesinden değil; alacaklının ölümü ya da alacağın sahipsiz miras haline gelmesinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Bu durumda, sürecin sahipsiz mirasın akıbetine benzediğini ve mirasın Hazineye değil, TMSF'ye devredildiğini; Fon'un ise mirasçı gibi değerlendirildiğini ifade etmektedir<sup>1489</sup>. Buna karşılık *BOZKURT* ise kiralık kasa sahibi vefat etmiş olsa da hayatta olan mirasçıları bulunabileceğine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla *yazar*, bu durumda sahipsiz mirasın durumu ile benzerliğin bulunmadığını ifade etmektedir<sup>1490</sup>.

Murisin farklı bankalarda hesaplarının mevcut olduğunun mirasçılar tarafından bilinmemesi ise oldukça muhtemeldir<sup>1491</sup>. Bu nedenle, mirasçılarca bilinmeyen ve hukuken terekeye dahil olan mevduat ve diğer değerlerin devlete intikal ettirilmesi, Anayasa ile güvence altına alınan miras hakkının ihlali anlamını taşımaktadır<sup>1492</sup>.

Yargı uygulamalarında ise uzun süre işlem yapılmamış kasaların TMSF'ye aktarımını ifade eden bu katı normun (*BankK md. 62*), mirasçılar lehine yorumlandığı görülmektedir. Özellikle bankanın “*yasal bildirim yükümlülüğününü*” yerine

---

<sup>1488</sup> **Koç**, s. 114.

<sup>1489</sup> **Battal: Şerh**, s. 149.

<sup>1490</sup> **Bozkurt**, s. 37.

<sup>1491</sup> **Kaplan**, s. 234.

<sup>1492</sup> **Koç**, s. 113; **Şit İmamoğlu**, s. 171.

getirmemesi durumunda zamanaşımının işlemeyeceğine ilişkin Yargıtay içtihadı, mirasçılarının haklarını koruyucu nitelikte önemli bir içtihatır<sup>1493</sup>. Yargıtay'ın söz konusu bu yorumu, bankaların güven kurumu olmasından kaynaklanan ağırlaştırılmış özen yükümlülüğü ilkesinin bir sonucudur<sup>1494</sup>.

Usul hukuku bakımından ise mirasçılarının hak taleplerinde birlikte hareket etme zorunluluğu hakkındaki farklı görüşler bulunmaktadır. Çoğunluk *görüşü*, talep edilen alacağın kiralık kasada bulunan para olması durumunda her mirasçının kendi payını bağımsız olarak talep edebileceğini savunmaktadır<sup>1495</sup>. Aksi *görüş* ise, TMK'daki elbirliği

---

<sup>1493</sup> Yargıtay 11. HD, uyuşmazlığa konu hesabın zamanaşımına uğramadığına karar vermiştir. Zira BankK gereğince hesap sahibine (mirasçılara) herhangi bir tebligat yapılmamıştır. Bu durum, yasal bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin, hesabın zamanaşımına tabi olmasını engellediğini ortaya koymaktadır (**Bknz.** E. 2013/15883, K. 2014/5083, T. 17.03.2014, Erişim Tarihi: 10.09.2025).

<sup>1494</sup> **Solmaz**, s. 317.

<sup>1495</sup> **Barın**, s. 82; **Al Kılıç: Anonim Şirket**, s. 85; **Bozkurt**, s. 42. Yargıtay içtihatlarında en sık rastlanan görüşe göre, TMK md. 640 kapsamında mirasçılar tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahibi olmakta ve tasarruf işlemlerini ancak oybirliğiyle yapabilmektedirler. Bu görüşe göre, bir alacak davası açmak tereke üzerinde önemli bir tasarruf işlemi niteliğindedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin çok sayıda içtihadında bu ilke benimsenmiştir. Örneğin, E. 2015/10266, K. 2016/3892; Yargıtay HGK, E. 2023/781, K. 2024/321, T. 06.06.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2023/3191, K. 2024/846, T. 07.02.2024; Yargıtay 3. HD, E. 2023/4199, K. 2024/2673, T. 20.09.2024; Yargıtay 7. HD, E. 2024/1033, K. 2025/175, T. 09.01.2025; İstanbul BAM 12. HD, E. 2019/720, K. 2021/848, T. 03.06.2021 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).



mülkiyeti ilkesine bağlı kalarak kasayı tüm mirasçılarının birlikte açabileceğini ifade etmektedir<sup>1496</sup>. Bu görüş ayrılığı, benzer davalarda mahkemelerde farklı usuli kararların alınabileceğini göstermektedir.

Son olarak, incelenen yargı kararlarından anlaşılağı üzere, BankK md. 62 yürürlükte olmasa dahi murisin vefatı sonrası banka hesaplarında gerçekleştirilecek tüm işlemlerde bankaların yüksek özen ve dikkat yükümlülüğü bulunmaktadır<sup>1497</sup>. Banka, bu yükümlülüğe aykırı hareket ederek mirasçılara zararına verdiğinde ise genel hükümlere göre tazminat sorumluluğı doğmaktadır (*TBK md. 49*).

Miras bırakanın vefatını takiben, bazı mirasçılarının ya da üçüncü kişilerin kasayı münferiden açıp içerisindeki değerleri almaya teşebbüs ettiğı olaylar uygulamada oldukça fazladır. Yargıtay 20. Hukuk Dairesi'nin bir içtihadında, mirasçılardan birinin diğerlerine haber vermeden kasayı açtığı ve içinden bir kısım varlığı aldığı, kasanın daha sonra diğer mirasçılar huzurunda açıldığında ise *"boş mücevher kutuları bulunduğunun görüldüğü"* belirtilmiştir<sup>1498</sup>.

---

<sup>1496</sup> **Kaplan**, s. 234; **Bayram**, s. 58. Yaygın görüşün aksine, özellikle davanın konusunun para gibi bölünebilir bir nitelik taşıması durumunda, her mirasçının bağımsız hareket edebileceğini savunan bir görüş de mevcuttur. **Bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2022/1351, K. 2023/3756; Yargıtay 7. HD, E. 2024/1033, K. 2025/175; Yargıtay 22. HD E. 2018/13210, K. 2018/22856 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1497</sup> **Bayram** s. 64.

<sup>1498</sup> Ancak *kanaatimizce*, söz konusu kararda, müşterilerin mirasçıları ile banka arasındaki sözleşmesel borç ilişkisi göz ardı edilmiştir. Bu nedenle, Yargıtay'ın söz konusu kararının isabetli olmadığını düşünmekteyiz. Karar için **bknz.** E. 2015/1505, K.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin emsal niteliğindeki bir içtihadında, ortak kiracılardan birinin vefatı halinde hayatta kalan kiracının kasayı tek başına açma yetkisinin sona erdiği ve kasanın ancak "*vergi dairesinin salahiyyetli bir memuru hazır bulunmadıkça açılmasına... müsaade edilemeyeceği*" açıkça vurgulanmıştır<sup>1499</sup>. Bu yasal zorunluluk, terekenin tespit edilerek tüm mirasçılarının haklarının korunmasını sağlamaktadır. Bu prosedüre uymayan bankalar ise ağır kusurlu sayılarak mirasçılarının zararından sorumlu tutulmaktadır<sup>1500</sup>.

## B. Devletin Mirasçılığı Durumunda

TMK'da yer alan kazandırıcı zamanaşımı ile TBK'daki borcun sona ermesine ilişkin zamanaşımı hükümlerinin, BankK md. 62'deki düzenleme ile aralarındaki bağlantının tam olarak açıklığa kavuşturulamadığı görülmektedir<sup>1501</sup>.

Türk Medeni Kanunu md. 501' e göre, mirasçısı olmayan kişinin mirası Devlete geçer (*ZGB Art. 466*). Bununla birlikte, mirasın yasal mirasçısının bulunmamasının yanı sıra terekenin tamamı için de bir mirasçı atanmış olmamalıdır. Eğer terekenin tamamı için bir mirasçı atanmışsa, Devlet mirasçılık sıfatını kazanamaz<sup>1502</sup>.

---

2015/6478, T. 26.06.2015 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)). Aynı yönde bknz. **Bayram**, s. 69.

<sup>1499</sup> E. 2014/17052 K. 2014/17992, T. 19.11.2014 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1500</sup> Aynı yönde **bknz.** Yargıtay 11. HD, E. 2010/14107, K. 2012/5248, T. 03.04.2012 (Erişim Tarihi: 10.09.2025, [www.lexpera.com](http://www.lexpera.com)).

<sup>1501</sup> **Barın**, s. 81.

<sup>1502</sup> **Dural/Öğüz: Miras Hukuku**, s. 50, N. 228.

Murise ait herhangi bir mirasçı yoksa, devletin malların sahipsiz kalmasını önlemek adına yasal mirasçı olarak hareket etmesinde Anayasa'ya aykırı bir husus bulunmamaktadır<sup>1503</sup>. Banka hesaplarında unutulmuş değerlerin TMSF'ye devredilmesi süreci, Devletin mirasçılığına benzer şekilde gerekçelendirilmektedir. Nitekim *BARIN*, TMK md. 639'da ifade edilen miras sebebiyle açılan istihkak davasında öngörülen on yıllık sürenin, bu ihtimali kuvvetlendirdiğini ifade etmektedir<sup>1504</sup>.

*Kanaatimizce* de iki süre arasında uyumun olmaması durumunda ve istihkak davasının açılma süresinin on yıldan fazla olması halinde, mirasçı dava açtığı anda miras bırakanın banka kasasındaki sair değeri on yıl sonra TMSF'ye devredilebileceğinden, davanın konusu olan bir kasa içeriği mevcut olmayabilir. Bankalardaki mevduatların ve sair değerlerin zamanaşımı süresi, “*hak sahibinin en son talebi, işlemi veya herhangi bir yazılı talimatı*” tarihinden başlayarak hesaplanır; bu da istihkak davasının zamanaşımı açısından hak kaybına yol açabilmektedir. Bu nedenle, BankK'da hak sahibinin vefatı halinde sürenin son işlem tarihiyle değil, ölümle başlamasına ilişkin bir düzenleme yapılması olası çelişkileri önleyebilir.

#### IV. GAİPLİĞİN ZAMANAŞIMINA ETKİSİ

Devletin yasal mirasçı olarak kabul edilmesi<sup>1505</sup> (*TMK md. 501*), zamanaşımına uğramış mevduat ve benzeri kıymetlerin TMSF'ye gelir olarak kaydedilmesini haklı kılan bir gerekçe teşkil etmektedir. Nitekim, bankalarca yapılan tüm girişimlere rağmen sahibi

---

<sup>1503</sup> **Bozkurt**, s. 37.

<sup>1504</sup> **Barın**, s. 82.

<sup>1505</sup> **Dural/ Ögüz: Miras Hukuku**, s. 50, N. 228.

veya mirasçılarına ulaşılamayan değerler söz konusudur<sup>1506</sup>. İlk değerlendirmede akla ve hukuk mantığına uygun gibi görünen BankK md. 62 hükmü esasen bazı çelişkiler içermektedir. Bunlardan sonuncusu TMK md. 586'da düzenlenen “*Gaibe Düşen Miras*” ile md. 588'de yer alan “*Hazinenin İstemi*” hükümleridir. Zira BankK md. 62, bu hükümler ile çelişen bir düzenlemedir<sup>1507</sup>.

Gaiplik kararı verilmesi için öngörülen ilan süresi<sup>1508</sup> sonunda herhangi bir hak sahibinin ortaya çıkmaması halinde ve aksi bir hüküm bulunmadıkça, gaibin terekesinin Devlete intikal etmesi söz konusudur. Ancak, gaip olması muhtemel kişinin malvarlığının Devlet tarafından resmen yönetilmesinden itibaren on yıl geçmiş ve kişi hala ortaya çıkmamışsa ya da ilgili kişinin yüz yaşını dolduracağı süre sona ermişse, Hazine gaiplik kararı verilmesi talebinde bulunabilmektedir<sup>1509</sup>. Her iki durumda da gaip olması muhtemel kişinin malvarlığı doğrudan Hazineye geçmez; TMK'nın gaipliğe ilişkin hükümleri uygulanır<sup>1510</sup>.

Bankalarda zamanaşımına uğramış mevduat veya diğer değerler bakımından

---

<sup>1506</sup> **Barın**, s. 82.

<sup>1507</sup> **Barın**, a.g.e, s. 82-83.

<sup>1508</sup> **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Jungo**, s. 107, Rn. 48; **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s. 254.

<sup>1509</sup> Bu sistem, Fransız Medeni Kanun'u, İsviçre ve Türk Medeni Kanunları tarafından benimsenmiştir. Bknz. **Frey**, Alfred, *Die Rechtsellung des*, Zürich 1948, s. 41 vd. Alman hukuku bakımından ise Verschollenheitsgesetz (Gaiplik Kanunu) çıkarılmıştır. **Bknz.** <https://www.gesetze-im-internet.de/verschg/BJNR011860939.html> (Erişim Tarihi: 10.09.2025).

<sup>1510</sup> **Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler**, s. 265.

incelendiğinde, bireylerin TMK'nın öngördüğü çeşitli koruma mekanizmalarından büyük ölçüde yoksun bırakıldığı görülmektedir. Öğretide *BARIN*, TMSF'ye devredilen değerler bakımından, Medeni Kanun'un gaipliğe ilişkin düzenlemeleri ile gaibin mirasının “güvence karşılığı teslimi” (md. 584) ve “geri verme” (md. 585) hükümlerinin uygulanmamasını eleştirmiştir<sup>1511</sup>.

*Kanaatimizce*, TMK md. 584'te düzenlenen “uzun zamandan beri haber alınamama” hali kapsamında, on beş yıllık güvence bedeli mirasçılık hakkını korumakla birlikte, BankK md. 62 bu güvencenin uygulanmasını etkisiz kılabilcek niteliktedir.

Türk Medeni Kanunu'nun md. 584'te yer alan “uzun zamandan beri haber alınamama” durumu, gaiplik kararının verilmesine olanak tanımaktadır. Bu kapsamda, on beş yıllık güvence bedeli sayesinde mirasçıların haklarının korunması hedeflenmiştir. Ancak uygulamada BankK md. 62, on beş yıllık güvence süresinin fiilen korunmasını zayıflatmaktadır. Zira BankK md. 62'de yer alan zamanaşımı hükümleri, mevduat ve sair değerlerin belirli bir süre sonunda TMSF'ye devrini öngörmekte; bu da gaiplik durumunda mirasçıların haklarını kullanmasını güçleştirebilmektedir.

Neticede yasal olarak, mirasçıların gaiplik halinde on beş yıl boyunca hak arama güvencesi bulunsa da bankacılık mevzuatında yer alan zamanaşımı ve devir hükümleri, bu korumanın uygulanabilirliğini sınırlamaktadır. Bu durum, miras hukukunda mirasçıların haklarının korunması ile bankacılık uygulamalarında değer devri arasındaki dengenin sağlanmasını güçleştirmektedir.

---

<sup>1511</sup> **Barın**, s. 84.

## SONUÇ

Maddi ya da manevi değeri olan eşyaların güvenli bir biçimde muhafaza edilmesi gereksinimi, insanlık tarihi kadar eskidir. Babil uygarlığında tapınaklar, değerli varlıkları korumak amacıyla güvenli alan olarak işlev görmüştür. Roma döneminde ise kamuya ait binalarda kasalar kullanılmaya başlanmış ve varlıkların korunmasına yönelik kurumsal yöntemler geliştirilmiştir. Orta Çağ'da Tapınak Şövalyeleri tarafından sunulan güvenli saklama ve transfer hizmetleri ise modern bankacılığın temelini oluşturmuştur. Rönesans ve sonrasında İtalya'daki banker aileleri (*örneğin Medici ailesi*<sup>1512</sup>), değerli eşyaların paranın güvenli saklanması kurumsallaştırmış, bu hizmeti sözleşmelerle düzenlemiştir. 19. yüzyılda modern bankacılığın gelişmesiyle birlikte kiralık kasalar, değerli eşyaların güvenli muhafaza edebileceği standart bir hizmet haline gelmiştir.

Kiralık kasa sözleşmesi, bir bankanın kendi mülkiyetinde veya kullanımında bulunan, kasa odası içinde yer alan, kapalı ve bağımsız bir kasa bölmesini, belirli bir ücret karşılığında müşterinin kullanımına tahsis ettiği; bankanın bu süreçte kasanın ve kasa odasının güvenliğini sağlama, erişim prosedürlerini yürütme ve gerekli gözetim önlemlerini alma borcu altında bulunduğu; müşterinin ise kasayı amacına uygun şekilde kullanma ve kira bedelini ödeme yükümlülüğü taşıdığı bir bankacılık sözleşmesidir.

Banka kasası; bankaların, yüksek güvenlik standartları çerçevesinde müşterilere sunduğu, erişim kontrolü sıkı şekilde sağlanan özel koruma alanlarıdır. Kasa hizmetleri esas olarak; klasik kiralık kasalar, gece kasaları (*nachttresor*) ve robot (*otomatik*) kasalar olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Klasik kiralık kasalar, müşteriye tahsis edilen kapalı bölmenin sürekli kullanımına dayanmaktadır. Gece kasaları, kısa süreli ve mesai saatleri

---

<sup>1512</sup> Grundmann, s. 3, Rn. 1.

dışında teslimatlara olanak sağlayan, geçici mahiyette saklama sistemleridir. Dolayısıyla bu kategorideki kasalara ilişkin sorumluluk rejimi klasik kasalardan farklılık gösterir. Robotik kasalar ise dijital erişim, şifreleme teknolojileri ve otomasyon sayesinde kasa hizmetine ileri düzey bir teknik boyut kazandırmakta ve bankanın özen borcunu kapsamlı biçimde genişletmektedir. Bu nedenle uygulamada bankalar, az sayıda müşterinin robot kasalara erişimini sağlamaktadır.

Sözleşmenin taraflarından biri mutlaka banka olmakla birlikte, diğer tarafı gerçek ya da tüzel kişi olabilmektedir. Her ne kadar ülkemizde henüz uygulamaya geçirilmemiş olsa da birçok ülkede, kasa kiralama faaliyetlerinde uzmanlaşmış şirketler bulunmaktadır. Bu alanda hukuki bir engelin bulunmaması ve banka kasa kiralama hizmetlerinin sınırlı sayıda sunulması gibi nedenler, ilerleyen dönemlerde ülkemizde de benzer nitelikte şirketlerin kurulmasını gündeme getirebilir.

Bankalar tarafından sunulan kiralık kasa hizmetleri, sınırlı sayıda mevcut olup, banka, başvuruları herhangi bir sebep göstermeksizin reddetme ve mevcut kiralık kasa sözleşmelerini dilediği zaman derhal feshetme hakkını sözleşme hükümlerinde saklı tutmaktadır. Bu konuda banka, uzun vadeli ilişkisi olan ve kimliğini doğruladığı müşterilere ilgili hizmeti sunma yetkisine de sahiptir. Banka, müşteriye hizmet sağlamamayı tercih ederse, müşterinin başvurabileceği bir itiraz merci bulunmamaktadır. Erken fesih durumunda ise banka, sözleşmede belirlenen sona erme tarihine kadar geçen süreler için kira bedelini, müşteriye iade etmek zorundadır.

Kiralık kasa sözleşmesi, belirli ya da belirsiz süreli olarak düzenlenebilmektedir. Uygulamada süreler, genellikle üç, altı ya da on iki aylık olarak belirlenmektedir. Dahası müşterinin fesih bildiriminin sözleşme bitiminden en az on beş gün önce (*bazı bankalarda otuz gün*) bankaya yazılı olarak ulaşmaması hâlinde, sözleşme bir yıl süreyle kendiliğinden uzamış sayılmaktadır. Sözleşmenin yenilenmeyeceğinin bankaya

bildirilmesine rağmen, kasa anahtarlarının teslim edilmemesi durumunda ise müşteri tarafından, takip eden döneme ait kira bedelinin ödenmesi gerekmektedir. Belirsiz süreli olarak akdedilen kiralık kasa sözleşmelerinde, adi kira sözleşmelerine ilişkin fesih bildirim sürelerinin uygulanması gerektiği ifade edilmektedir (*TBK md. 330/II*). Uygulamada da bankaların matbu sözleşme metinlerinde bildirimin mutlaka, yazılıya da iadeli taahhütlü mektupla yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Benzer şekilde İsviçre ve Almanya uygulamalarında da bildirim, mutlaka yazılı şekilde yapılmaktadır.

Kiralık kasalar; menkul kıymetler, döviz, kıymetli madenler, mücevherler, sanat eserleri ve belgelerin muhafazası amacıyla kullanılmaktadır. İfade edildiği üzere, kripto paraların muhafaza edildiği sıcak cüzdanların (*USB*) da kasada güvenli bir şekilde saklanabilmesinde hukuki bir engel bulunmamaktadır. Kiralık kasaların kullanım amacı “*değer saklama*” ile sınırlı olduğundan, banka kasası içerisine konulabilecek eşyalar bakımından hem güvenlik hem kamu düzeni bakımından belirli yasaklar bulunmaktadır. Kiralık kasa sözleşmesi, banka ve müşteri arasında karşılıklı borçlar doğurur ve borçlar hukukunun genel ilkelerine tabidir. Hem banka hem de müşteri, *TMK md. 2* kapsamında haklarını kullanırken karşı tarafın makul menfaatlerini gözetmek zorundadır. Bankanın zarar tazmininden kaçınmak için kasaya ilişkin işlemleri geciktirmesi ya da müşterinin kasayı amacına aykırı olarak kullanması vb. durumlarda *TMK md. 2* uygulama alanı bulur. Kiralık kasalar, suç eşyasının saklanması veya aklanması gibi yasa dışı faaliyetler için risk teşkil edebileceğinden, bankacılık gizliliği çerçevesinde özel olarak ele alınmaktadır.

Bankacılık uygulamasında patlayıcı, yanıcı veya kimyasal tehlike arz eden maddeler; ateşli silah ve mühimmat, uyuşturucu ve diğer yasa dışı maddeler; bozulabilir gıda ve organik içerikler, radyoaktif ya da toksik materyaller ile suç eşyası niteliğindeki belgelerin kasada saklanması yasaklanmıştır. Bu yasaklar, hem bankanın ağırlaştırılmış



özen borcunun bir sonucu olarak güvenlik risklerinin önlenmesine hem de kara para aklama ve kamu güvenliği mevzuatının korunmasına hizmet etmektedir. Bu yasaklar, "İsviçre Bankacılık Birliği", "Alman Kantonalbank'lar (Kundensafes-Reglement)", İngiliz "Safe Deposit Associations" ve Türk bankacılık sektörü uygulamalarında ortaktır. Kasa içeriği serbest değer saklama niteliğindedir. Ancak kamu güvenliğini, bankanın sorumluluğunu veya kasa odasının yapısını tehlikeye atan hiçbir madde kasa içerisinde saklanamamaktadır.

Öğretide kiralık kasa sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin olarak farklı görüşler ileri sürülmüştür. Kira sözleşmesi niteliğini savunan görüşe göre, bankanın kasa içeriği üzerinde herhangi bir bilgisinin ve zilyetliğinin bulunmaması, müşterinin kasayı dilediği gibi kullanabilmesi ve hatta boş bırakabilmesi, sözleşmenin adi kira olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bununla birlikte, hayatın olağan akışı dikkate alındığında, belirli bir bedel karşılığında banka kasası kiralanmasının yalnızca kasanın boş tutulması amacına yönelik olduğu söylenemez. Bu nedenle, sözleşmenin salt bir kira sözleşmesi olarak nitelendirilmesi isabetli değildir. Öte yandan, taraflardan birinin güven kurumu niteliğini haiz bir banka olması, bankanın kasa kullanım sürecinde müşteri adına hareket eden aktif bir rol üstlenmesi ve organizasyon yükümlülükleri taşıması, vekâlet sözleşmesine özgü unsurların da mevcut olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, kasanın müşteriye kullanım amacıyla tahsis edilmesi ise adi kira sözleşmesine özgü özellikler arz etmektedir. Bu kapsamda banka nezdinde kiralanmış kasaların; saklama, kira ve vekâlet sözleşmelerinin unsurlarını bünyesinde barındıran karma (*kombine*) nitelikte bir sözleşme olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bankanın tacir sıfatını haiz olması, tek başına kiralık kasa sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların Türk Ticaret Kanunu kapsamında ve ticaret mahkemelerinin görev alanında değerlendirilmesini zorunlu kılmaz. Taraflardan birinin gerçek kişi olması ve

işlemi tüketici sıfatıyla gerçekleştirmesi hâlinde, söz konusu hukuki ilişkinin tüketici işlemi olarak nitelendirilmesi gerekir. Bu durumda, uyuşmazlığın çözümünde tüketiciyi korumaya yönelik özel düzenlemelerin öncelikle uygulanması zorunludur. Nitekim 6502 sayılı TKHK'nın 83/II. maddesi, diğer kanunlarda düzenleme bulunmasının, işlemin tüketici işlemi sayılmasına ve tüketici mahkemelerinin görevli olmasına engel teşkil etmeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. *Kanaatimizce*, anılan hüküm mevcut olmasa dahi, TKHK'nın zaman bakımından daha yeni ve özel nitelikli bir kanun olması karşısında, kiralık kasa sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varılmalıdır. Bu kapsamda, Yargıtay içtihatlarında görüş birliği bulunmamakla birlikte, söz konusu uyuşmazlıkların yalnızca bankanın tacir sıfatı gerekçe gösterilerek ticaret mahkemelerinin görev alanına dâhil edilmesi isabetli değildir.

Kiralık kasa sözleşmesinde müşterinin asli borcu kira bedelini ödemektir. Banka güven kurumu olarak bu sözleşmeleri genellikle bedel karşılığında yapmaktadır. Kira bedeli, kasanın büyüklüğüne göre belirlenir, peşin veya irat şeklinde ödenebilir. Uygulamada genellikle sözleşme akdedildiği anda, anahtar teslim edilmeden, bankalar bu bedeli peşin olarak talep etmektedir. Sözleşmelerde depozito da yer alabilir; ancak depozito sözleşmenin zorunlu unsurlarından değildir. Depozito, kasanın ve anahtarların eksiksiz iadesiyle müşteriye geri ödenmektedir.

Genel bankacılık sözleşmesi teorisi (*Allgemeiner Bankvertrag*), Alman, İsviçre ve genel olarak kıta Avrupası öğretisinde banka ile müşteri arasındaki ilişkiyi, belirli bir işleme özgülenmeyen, sürekli ve kurumsal nitelikte bir çerçeve borç ilişkisi olarak ele almaktadır. Bu yaklaşımda, kredi, ödeme, saklama ve kiralık kasa sözleşmeleri dâhil olmak üzere tüm münferit bankacılık işlemleri, tek bir üst hukuki ilişki kapsamında değerlendirilmektedir. İsviçre hukukunda bu ilişki “*dauernde Geschäftsverbindung*”,

Alman hukukunda ise “*Rahmenvertrag*” kavramlarıyla açıklanırken; Fransız öğretisinde “*contrat-cadre*” anlayışıyla özellikle bilgilendirme ve koruma yükümlülükleri güçlendirilmektedir. Türk hukukunda ise banka–müşteri ilişkisinin hukuki niteliği konusunda öğretide görüş birliği bulunmamaktadır. Kiralık kasa sözleşmeleri bakımından banka ile müşteri arasındaki ilişkinin, yalnızca münferit sözleşmeler toplamı olarak ele alınması, bankanın kurumsal konumu, güven temelli hizmet sunumu ve süreklilik arz eden ilişki yapısı karşısında açıklayıcı olmaktan uzaktır. Bu nedenle Türk hukukunda genel bankacılık sözleşmesi teorisinin, bağımsız ve tek tip bir sözleşme olarak değil; bankanın özen, sadakat ve sır saklama yükümlülüklerinin kapsamını belirleyen bir çerçeve ilişki olarak değerlendirilmektedir.

Banka sözleşmeleri çeşitli şekillerde tasnif edilmektedir. Bu sözleşmelerden ilki, aynı zamanda uygulamada oldukça yaygın olanı, bankaya tevdi sözleşmeleridir. Bu sözleşmeler ise kendi içerisinde açık tevdi, kapalı tevdi işlemleri ve kiralık kasa sözleşmesi olarak üç gruba ayrılmaktadır. Kiralık kasa sözleşmesinin tipik bir tevdi sözleşmesi olarak kabul edilip edilmeyeceği hususunda farklı görüşler mevcut olmakla birlikte, bu sözleşmenin amacına en uygun sınıflandırma, tevdi sözleşmeleri kapsamında değerlendirilmesidir.

Kiralık kasa sözleşmelerinin bankacılık mevzuatı kapsamındaki geçerliliği hem TBB Tebliği hem de tüketici hukuku hükümleri uyarınca yazılı şekil, asgari sözleşme unsurları ve genel işlem koşullarına uygunluk şartlarının yerine getirilmesine bağlıdır. Tebliğ md. 5 uyarınca, kiralık kasa hizmetine özgü olarak öngörülen şekil ve içerik zorunlulukları, bankaların sözleşme düzenleme süreçlerinde uyması gereken asgari standartları belirlemektedir. Bu standartlara aykırılık halinde ise banka aleyhine idari yaptırımlar uygulanabilmektedir.

Bankalar tarafından önceden ve tek taraflı olarak hazırlanan kiralık kasa sözleşmesi hükümleri, TBK md. 20-25 kapsamında genel işlem koşulu niteliği taşımaktadır. Karşı tarafa açıkça bildirilmeyen, içeriği öğrenme imkânı verilmeyen veya dürüstlük kuralına aykırı biçimde müşterinin aleyhine sonuç doğuran hükümler, TBK md. 25 uyarınca geçersizdir. Sorumsuzluk anlaşmaları bakımından ise, bankanın ağır kusurundan doğan sorumluluğunun önceden yapılan sözleşmelerle kaldırılması veya sınırlandırılması mümkün değildir. Bu tür sorumsuzluk kayıtları, TBK md. 115 hükmü gereği hükümsüz olup, bankanın güven kurumu niteliği karşısında hukuki sonuç doğurmaz. Hafif ihmalden sorumsuzluk kayıtları bakımından, TBK md. 115/III uyarınca kural olarak geçerli olmakla birlikte, bu geçerlilik mutlak değildir. Bankalar gibi uzmanlık gerektiren, profesyonel faaliyet yürüten ve güven kurumu niteliği taşıyan kişiler bakımından, hafif ihmalden sorumluluğu tamamen ortadan kaldıran kayıtlar da dürüstlük kuralına aykırı düşmesi hâlinde TBK md. 25 kapsamında geçersizdir. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmelerinde bankanın güvenlik, gözetim ve organizasyona ilişkin yükümlülüklerinden doğan hafif ihmal sorumluluğunu genel ve soyut biçimde dışlayan hükümler, genel işlem koşulu niteliği taşıdıkları ölçüde bağlayıcılık kazanamaz.

Kiralık kasa sözleşmesi, taraflara belirli hak ve yükümlülükler yükleyen bir hukuki ilişkidir. Bu kapsamda bankanın temel borcu; kasanın bulunduğu alanın fiziki bütünlüğünü, güvenliğini ve mahremiyetini sağlamak, kasa çevresine ilişkin gerekli özen ve gözetim tedbirlerini almak, kasanın kullanımı sırasında müşteri ile iş birliğinde bulunmak, yetkisiz üçüncü kişilerin erişimini önlemek ve kasayı kullanılabilir durumda bulundurmaktır. Ayrıca banka, TBK md. 322 uyarınca kiralanan kasayı üçüncü bir kişiye alt kiraya veremez.

Banka, kasa sahibine ve kasa içeriğine dair tüm bilgileri gizli tutma zorunluluğu anlamına gelen sır saklama yükümlülüğünü taşımaktadır. Bankacılık sırlarının korunması

hem sözleşmesel sadakat borcunun hem de ilgili mevzuatın gereği olup (*BankK md. 73*), banka ancak yasal zorunluluk, mahkeme kararı ya da müşterinin açık rızası halinde bu bilgileri paylaşabilmektedir. Söz konusu bu yükümlülükler, kiralık kasa sözleşmesinin güven esasına dayalı yapısının temel unsurlarındandır.

Kural olarak bankanın kasa içeriğinden haberdar olmadığı kabul edilmekte olup, uygulamada "*Kasa Envanter Tespit Belgesi*" düzenlenmemektedir. Bununla birlikte, banka tarafından kasa üzerinde şüpheli işlemlerin tespiti hâlinde kasanın zorla açtırılarak kontrol edilmesi mümkündür. Banka, kasa içeriğini bilmemesine rağmen kasa dairesinin güvenliğini sağlamak, yetkisiz erişimi önlemek, teknik ve mekanik donanımı işletmek, arızaları gidermek, kasanın fiziksel bütünlüğünü korumak ve müşterinin kasaya erişimini temin etmekle yükümlüdür. Bu nedenle bankanın özen borcu, diğer bankacılık sözleşmelerine kıyasla daha yoğun ve somut bir nitelik taşımakta; güven kurumu niteliği haiz bankaların sorumluluğu çoğu zaman ağırlaştırılmış özen yükümlülüğüne göre değerlendirilmektedir. Müşteri ise kasayı sözleşmeye uygun biçimde kullanmak, yasaklı eşyaları kasaya koymamak, kira bedelini ödemek, anahtarı muhafaza etmek ve gerektiğinde bankayla iş birliği yapmakla yükümlüdür.

Kiralık kasa sözleşmesinde zilyetliğin yapısı, aslî-fer'î ve dolaysız-dolaylı zilyetlik ayrımlarının birlikte değerlendirilmesini gerektirmektedir. Kasa odası ve bu alanın fiziki kontrolü üzerinde banka, asli ve dolaysız zilyet olup tam gözetim ve erişim denetimine dayalı fiilî hâkimiyet kurmakta, müşteri bu alanlarda zilyetlik yetkisine sahip bulunmamaktadır. Buna karşılık kiraya tahsis edilen kasa, kasa kapağı ve kasanın iç bölümü müşteriye özgülenmiş bireysel kullanım alanını oluşturmakta ve müşteri bu alanlarda dolaysız ve fer'î zilyet sıfatını haiz olmaktadır.

Anahtar sistemi bakımından değerlendirme, kasanın teknik yapısına göre yapılmaktadır. Ülkemizde yaygın olan iki anahtarlı sistem, müşterinin kasa içeriği

üzerindeki tek başına dolaysız zilyetliğini korurken, bankayı yalnızca kasanın bulunduğu dış alan bakımından dolaylı zilyet konumunda bırakmaktadır. Kasa içeriği üzerinde bankanın zilyetlik iradesinin bulunmaması dolayısıyla, kasa içeriği üzerinde müşteri tek başına, asli ve dolaysız zilyettir.

Bankanın kasa içeriğini bilmemesi ve bu içerik üzerinde zilyetlik iradesinin bulunmaması, hapis hakkının zilyetlik ve belirlilik şartlarını ortadan kaldırır. Bu husus, kiralık kasa sözleşmelerinde banka lehine kasa içeriği üzerinde genel hapis (*rehin*) hakkının kurulmasını hukuken imkânsız hâle getirmektedir (*TMK md. 950*). Kasada saklanan menkuller üzerinde TBK md. 336 kapsamında kiralaan sıfatıyla bankanın hapis hakkı da bulunmamaktadır. Zira TBK md. 336 taşınmaz kiralarına ilişkin bir hükümdür. Her ne kadar kiralaan kasa, banka binasının bütünleyici parçası ya da eklentisi olarak kabul edilse de bu hüküm, yalnızca taşınmaz niteliğini haiz "*kiralaan kasa bölmesi*" bakımından sonuç doğurabilir. Bununla birlikte, kasa bedelinin, kasa içeriğine kıyasla oldukça düşük olması, hapis hakkının kurulması bakımından bir oransızlık doğurmaktadır. Bu nedenle müşterinin açık rızası bulunmadıkça banka, "*taşınmaz niteliğini haiz olan kasa bölmesi*" ve "*kasa içeriği*" üzerinde TBK md. 336 kapsamında da hapis hakkına sahip değildir.

Kiralık kasa sözleşmesi, sürenin sona ermesi veya fesih yoluyla ortadan kalkabileceği gibi, müşterinin ölümü hâlinde de sona ermektedir. Bu durumda sözleşmeden doğan hak ve borçlar, mirasçılara intikal etmekte; bankanın, mirasçılarının haklarının korunması ve kasa içeriğinin güvenli biçimde muhafazası yönündeki özen borcu devam etmektedir. Banka, kasaya erişim ve içeriğin teslimi sürecinde, mirasçılık sıfatının usulüne uygun şekilde tespit edilmesini sağlamakla yükümlü olup, bu aşamada sözleşmenin sona ermiş olması, bankanın sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Deprem gibi doğal afetler, kiralık kasa sözleşmeleri bakımından kural olarak mücbir sebep niteliği taşımakla birlikte, bankanın sorumluluğunu doğrudan ortadan kaldıramaz. Bankanın sorumluluğu, depremin meydana geldiği bölge, bankanın öngörülebilirlik ve önlenebilirlik imkânları ile afet öncesi ve sonrası aldığı güvenlik ve organizasyon tedbirler dikkate alınarak somut olaya göre değerlendirilmelidir. Zira, deprem bölgesinde faaliyet gösteren bankalar bakımından, yapısal risklerin bilinirliği ve afet ihtimalinin sürekliliği nedeniyle, bankadan beklenen özen standardı daha yüksek olup, kasa dairesinin güçlendirilmesi, alternatif güvenlik önlemlerinin alınması ve kriz planlarının oluşturulması yönündeki yükümlülükler daha belirgin hâle gelmelidir. Buna karşılık, deprem riskinin düşük olduğu bölgelerde faaliyet gösteren bankalar bakımından, olağan öngörü sınırlarını aşan ve önlenmesi mümkün olmayan nitelikteki depremler, mücbir sebep kapsamında değerlendirilerek bankanın sorumluluğunu ortadan kalkabilir. Dolayısıyla mücbir sebep ya da beklenmeyen hal değerlendirmesi, bankanın bulunduğu coğrafi bölge, risk bilinci ve alınan tedbirler ışığında farklılaştırılmalı; bankanın güven kurumu niteliği gereği her durumda bankanın sorumsuzluğu sonucuna varılmamalıdır.

Kiralık kasa sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda ispat sorunu, özellikle kasa içeriğinin varlığı ve kaybı bakımından önem taşımaktadır. Uygulamada da ihtilafların çoğunluğu bu nedene dayanmaktadır. Kural olarak kasaya ne konulduğunun ve içeriğin niteliğinin ispatı müşteriye ya da mirasçılara aittir. Ancak banka tarafından tutulan kasa kartonu, kasa kullanım kayıtları, kamera kayıtları, tanık beyanları ve varsa sigorta belgeleri, bu ispat faaliyetinde tamamlayıcı ve destekleyici delil niteliği taşımaktadır. Buna karşılık, kasa içeriğinin bankanın kusurundan kaynaklanan bir nedenle kaybolduğunun ileri sürülmesi hâlinde, bankanın artırılmış özen borcu gereği gerekli güvenlik tedbirlerini aldığını ve kusursuzluğunu ispat yükü bankaya geçmektedir. Bu kapsamda ispat yükü, tarafların iddia ettikleri vakıya göre dağıtılmaktadır. Bankanın

kurumsal yapısı ve kayıt tutma imkânları, ispat rejiminin müşteri aleyhine ağırlaşmasını engelleyen önemli bir denge unsuru oluşturmaktadır.

Envanter tespit belgesi, kasadaki eşya varlığının doğrulanmasında temel bir işlev üstlenmektedir. Bu belge, müşteri ya da mirasçılar bakımından ispat kolaylığı sağlarken, bankanın güvenlik yükümlülüklerini yerine getirdiğini ve kusursuz hareket ettiğini somut olarak gösterebilmesine olanak tanır. Böylece, ispat yükünün taraflar arasında daha adil şekilde dağılması mümkün olur. Ayrıca, BankK md. 73 kapsamındaki bankacılık sırrı ile müşteri gizliliği hükümlerinin, taraflar arasında düzenlenen "*Kasa Envanter Tespit Belgesi*" ile ihlal edilebileceği iddiası isabetli değildir. Zira müşteriye ait kimlik, adres, iletişim vb. bilgiler de kişisel veri kapsamında bankalar tarafından işlenmektedir. Ülkemizde meydana gelen ihtilaflar dikkate alındığında, bu tür belgelerin uygulamada mahkemelerin işleyişine önemli ölçüde katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Kiralık kasa müşterisinin ölümü halinde mirasçıların kasaya erişim sağlayabilmesi için öncelikle bir veraset ilamı almaları gerekmektedir. Mirasçılar bu belgeyle bankaya başvurarak kiralık kasanın açılmasını talep edebilmektedir. Bu aşamada mirasçılar, kasa içeriğini teslim alma ve miras paylaşımı yapma hakkına sahiptir. Banka, yasal prosedürleri takip ederek mirasçıların haklarını güvence altına alır ve kasanın içeriğini usulünce teslim eder. Ancak banka, ilgili prosedürler tamamlanmadan mirasçıların kasayı açmalarına izin veremez.

Aile hukuku bakımından ise eşlerin birlikte veya ayrı ayrı kiralık kasa kiralaması, boşanma davası süreçlerinde mal paylaşımı üzerinde belirli etkilere sahip olabilmektedir. Eğer eşler kasayı birlikte kiralamışlarsa, kasa içeriği genellikle ortak mal varlığı olarak değerlendirilerek, boşanma durumunda mal paylaşımına konu olabilir. Buna karşılık, kasayı yalnızca eşlerden biri kiralamışsa ve içeriği kişisel mal varlığına aitse, bu durumda bu içerik kişisel mal olarak kabul edilip, boşanma halinde diğer eşin mal paylaşımı



talebine dahil olmayabilir. Ancak burada önemli olan, kasanın içeriğinin niteliği ve eşler arasındaki mal rejimi sözleşmesidir. Sonuç olarak, kiralık kasanın boşanma davasındaki yasal durumu, kasanın nasıl ve kim tarafından kiralandığına ve mal rejimi kurallarına bağlı olarak değişebilmektedir.

Kiralık kasa sözleşmeleri, doğrudan müşteri tarafından akdedilebileceği gibi, temsilci aracılığıyla da yapılabilmektedir. Bu bağlamda, velayet altındaki çocuklar için yasal temsilci olan veli, vesayet altındaki kişiler için kanuni temsilciler ve diğer durumlarda vekâletname ile yetkilendirilmiş temsilciler, müşteri adına kiralık kasa kiralama işlemini gerçekleştirebilmektedir. Müşteri tarafından temsil yetkisi kiralık kasa sözleşmesinin mahremiyeti ve kasaya erişim kuralları uyarınca, yalnızca bir kişiye verilebilir.

Bankacılık Kanunu md. 62 uyarınca, kiralık kasa içeriğinin on yıl boyunca talep edilmemesi hâlinde TMSF'ye devredilmesini öngören düzenleme, öğretide mülkiyet ve miras hakkı bakımından eleştirilere konu olmaktadır. Zira kiralık kasa içeriği, bankaya ait bir malvarlığı unsuru olmayıp, müşterinin veya mirasçılarının mülkiyetinde bulunan ve çoğu zaman yüksek maddi ya da manevi değer taşıyan eşyalardan oluşmaktadır. Bu nedenle, talep edilmemiş olması gerekçesiyle mülkiyetin idareye geçmesini öngören mevcut sistemin, Anayasa'da güvence altına alınan mülkiyet hakkı ve miras hakkı ile ölçülülük ilkesine aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Bu kapsamda, kiralık kasa içeriklerinin TMSF'ye intikali yerine, daha uzun bir koruma süresi öngörülmesi, etkin bildirim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve mülkiyetin devri yerine muhafaza esasına dayalı bir sistemin benimsenmesi daha isabetli bir çözüm olacaktır.

## KAYNAKÇA

**Abegg, Philipp/ Geissbühler, Alex/ Haefeli, Kurt/ Huggenberger, Eric/ Larumbe, Gabriel**, *Bankenrecht*, 4. Auflage, Zürich, Schulthess, 2019.

**Abik, Yıldız**, "Normun Koruma Amacı Teorisi", *AÜHFD*, C. 59, S. 3, Ankara, 2010, s. 345-448.

**Acar, Okan**, Bireysel Bankacılıkta Ürün Geliştirme Sürecinin Bir Alt Süreci Olarak Rekabetçi Fiyatlama Stratejisi ve Bu Stratejiye Göre Fiyatlama Yönteminin AHP Tekniği ile Belirlenmesi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD İşletme Yönetimi ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2006 (Kısaltma, Acar Banka).

**Acar, Faruk**, *Kira Hukuku Şerhi (TBK m. 299-332)*, 4. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017 (Kısaltma, Acar Şerh).

**Aderhold, Lutz/ Koch, Raphael/ Lenkaitis, Karlheinz**, *Vertragsgestaltung*, 4. Aufl., Nomosstudium, 2021.

**Akbıyık, Cem**, *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012.

**Akgün, Aliye**, Mevduat Sözleşmeleri, *DEÜ SBE Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 2018.

**Akıncı, Şahin**, *Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler)*, 7. Bası, Konya, Sayram Yayınevi, 2013.

**Akıntürk, Turgut/ Akipek, Jale /Ateş, Derya**, *Eşya Hukuku*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2018 (Kısaltma, Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Eşya)

**Akıntürk**, Turgut/ **Akipek**, Jale /**Ateş**, Derya, *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümler*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2020 (Kısaltma, Akıntürk/ Akipek/ Ateş: Kişiler)

**Akipek**, Şebnem, *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1999.

**Aksoy**, Muhammed Ramazan, *Vekilin Sır Saklama Yükümlülüğü*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022.

**Aktaş**, Sururi, "Hukuk Kavramının Analizi", *AÜHFD*, C. 67, S. 2, 2018, s. 227-252.

**Akyol**, Şener, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Fakülteler Yayınevi, 1984 (Kısaltma, Akyol: Özel Borç İlişkileri).

**Akyol**, Şener, *Banka Sözleşmeleri*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2001 (Kısaltma, Akyol: Sözleşme).

**Akyol**, Şener, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009 (Kısaltma, Akyol: Temsil)

**Akyol**, Şener, *Sözleşmenin Yorumu*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010 (Kısaltma, Akyol: Yorum)

**Al Kılıç**, Şengül, "Uluslararası Ticarete Vesaik Mukabili Ödeme Yöntemi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S. 2, 2010, s. 1-44 (Kısaltma, Al Kılıç: Ödeme)

**Al Kılıç**, Şengül, "Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Tasfiye Payı Alma Hakkı", *AHBVHF Dergisi*, C. XXIII, S. 4, 2019 (Kısaltma, Al Kılıç: Anonim Şirket).

**Albayrak Özdemir**, Şule, *Türk Borçlar Hukukunda Temsil*, İstanbul Üniversitesi Sosyal

*Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.*

**Albisetti, Emilio/ Bodmer, Daniel/ Rutschi, Ernst**, *Handbuch Bank-Geld und Börsenwesen der Schweiz*, 3. Auf., 1977.

**Alexander, Kern**, *Principles of Banking Regulation*, Cambridge University, 2019.

**Alıcı, Yaşar**, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, İstanbul, On İki Levha, 2007.

**Allothman, Basil/ Joumaa, Chibli/ Alotaib, Abdulrahman/ Alotaibi, Bandar/Almutairi, Bashayer/ Aldhafairi, Asmaa/ Khan, Murad**, *Development of an Electronic Smart Safe Box Using PrivateBlockchain Technology*, C. 12, S. 13, 2022.

**Alpergin, Pelin**, *Bireysel Bankacılık*, Ankara, TBB Yayınları, 1990.

**Altan, Alparslan**, *Mülkiyet Hakkı, Güvencesi ve Korunması*, Gazi Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2008.

**Altjohann, Horst W.**, *Der Banvertrag, ein Beitrag zur Dogmatik des Bankrechts*, München, 1972.

**Antalya, Gökhan/ Topuz, Murat/ Sağlam, İpek**, *Miras Hukuku (Marmara Hukuk Yorumu Cilt III)*, 5. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021 (Kısaltması, Antalya: Miras Hukuku)

**Antalya, Gökhan/ Topuz, Murat**, *Eşya Hukuku (Marmara Hukuk Yorumu Cilt IV/1)*, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018 (Kısaltması, Antalya: Eşya Hukuku)

**Antalya, O. Gökhan/ Acar, Faruk/ Durgun Arslan, Çisil/ Görgeç, Başak/ Yelkenci, Işıl**, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Marmara Hukuk Yorumu Cilt V/1)*, Ankara 2025, Seçkin Yayıncılık (Kısaltma, Antalya: Marmara Yorumu Genel Hükümler).

**Altunkaya, Mehmet**, "Ölümden Sonra Geçerli Vekaletnameler (Transmortal Vollmacht): Alman ve Türk Hukuku Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme", *TAAD*, C. 16, S.64, Ekim 2025, s.345-376.

**Apak, Sudi/ Tay, Arzu**, "Osmanlı Devleti'nin 19. Yüzyıldaki Finansal Sisteminde Osmanlı Bankası'nın Yeri ve Faaliyetleri", *The Accounting and Financial History Research Journal*, C. 3, S. 6L, 3, 2012, s. 63- 103.

**Apanty, Peter/Iro, Gert/Koziol, Helmut** (Hrsg.), *Österreichisches Bankvertragsrecht, Band I: Geschäftsbeziehung*, 2. Aufl., Wien 2007 (Kısaltma, Apanty/Iro/Koziol: Band I).

**Apanty, Peter/Iro, Gert/Koziol, Helmut** (Hrsg.), *Österreichisches Bankvertragsrecht Band II: Konto und Depot*, 2. Aufl., Wien 2008 (Kısaltma, Apanty/Iro/Koziol: Band II).

**Aral, Fahrettin/ Ayrancı, Hasan**, *Borçlar Hukuku Özel Borç ilişkileri*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Tıpkı 12. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019.

**Arbek, Ömer**, "Boşanmanın Mali Sonuçları", *AÜHFD*, C. 54, S. 1 s. 115-163.

**Ardıç Tüken, Merve**, Mevduat Rehni, Galatasaray Üniversitesi SBE, Özel Hukuk, *Yüksek Lisans Tezi*, 2023.

**Arı, Benan**, Türk Hukukunda Saklama Sözleşmeleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, İstanbul, 2023.

**Arıkan, Mustafa**, "Culpa in Contrahendo Sorumluluğu", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2013, C. 2, S. 21, s. 69-89.

**Arkan, Sabih**, *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2025.

**Arora**, Anu, *Banking Law*, Pearson Education Limited, Edinburg, 2014.

**Arpagaus**, Reto/ **Stalder**, Raphl/ **Werlen**, Thomas, *Das Schweizerische Bankgeschäft*, 8. Baskı, 2021.

**Aslan**, İ. Yılmaz, *Tüketici Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2025.

**Aslaner Keklikkiran**, Demet, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde Bankaların Sır Saklama Yükümlülüğü, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2022.

**Atar**, E. Aksın/ **Erzengin**, "Ertuğrul Doğan, Mukayeseli Hukukta Standart Sözleşme Hükümlerinin Çatışması ve Bu Duruma Bağlanan Hukuki Sonuçlar", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 26, S. I, Haziran 2020, s. 339-381.

**Atamer**, Yeşim, *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2001 (Kısaltma, Atamer: GİŞ).

**Atamer**, Yeşim, "Revize Edilmiş Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'na İlişkin Değerlendirme ve Teklifler", *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 6, 2006.

**Ateş**, Turan, *Türk Medeni Kanunu'nda Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi*, İstanbul, Beta Yayınları, 2007.

**Ateş**, Derya/ **Süleymanlar**, Gülin, "Sözleşmelerde Amaç ve Genel Ahlaka Aykırılık Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.71, S. 4, 2022, s. 1619-1652.

**Avanzani**, Iris, *Les Obligations du Dépositaire, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, 2005,

Lille.

**Aybay**, Mehmet Emin, *İsviçre-Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil ve Hukuki Sonuçları*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2023.

**Aybay**, Aydın/ **Hatemi**, Hüseyin, *Eşya Hukuku*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2014.

**Aydın**, İsmail, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Yer Alan Güveni Kötüye Kullanma Suçu, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2019.

**Aydın**, Gülşah Sinem, *Kira Sözleşmesinin Genel Hükümlere Göre Sona Ermesi (TBK md. 327-333)*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2017 (Kısaltma, Aydın: Kira).

**Aydoğdu**, Murat/ **Kahveci**, Nalan, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2019.

**Aydoğdu**, Murat, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Düzenlenen Genel İşlem Koşullarının Konu Bakımından Uygulama Alanı, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 13, S. 2, 2013, ss. 1-50 (Kısaltma, Aydoğdu: Genel İşlem)

**Aydoğmuş**, Aysun, Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Kiracının Temerrüdü ve Sonuçları, İstanbul Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2023.

**Aubert**, Maurice/ **Kernen**, Jean Philippe/ **Schönle**, Herbert, *Das schweizerische Bankgeheimnis*, Bern, 1978.

**Bacharach**, Otto, *Der Schrankfachvertrag*, i. Monatsschrift für Handelsrecht und Bankwesen, 1913.

**Baddaley**, Margareta/ **Breitschmid**, Peter/ **Eite**, Paul/ **Künzle**, Hans Rainer/ **Roth**,

Rudolf, *Der Tod des Bankkunden*, Schulthess, Basel, 2011.

**Badenhoop**, Nikolai, *Europäische Bnakenregulierung und private Haftung*, Berlin, Mohr Siebeck, 2020.

**Bahtiyar**, Mehmet/ **Biçer**, Levent, *Adi İş/Ticari İş/ Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Ankara, Vedat Yayıncılık, 2012.

**Balcı**, Murat/ **Çakır**, Kerim, "Kripto Paraların Karapara Aklama Yöntemi Olarak Kullanılması", *Ceza Hukuku Dergisi*, C. 16, S. 46, Ağustos 2021, s. 311-332.

**Barber**, Malcolm, "The New Knighthood: A History of the Order of the Temple", *Cambridge University Press*, 1994.

**Barın**, Taylan, "Bankalarda Unutulan Mevduat ve Sair Kıymetlerin Zamanaşımına Uğramasının Hukukun Genel İlkelerine ve Anayasaya Aykırılığı", *TBB Dergisi*, 2016 (122), s. 74-98.

**Baş Süzel**, Ece, "Banka Teminat Sözleşmelerinde Genel İşlem Koşullarının Denetimi", *BATİDER*, C. XL, S. 2, ss. 239- 271.

**Başpınar**, Veysel, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2004 (Kısaltma, Başpınar: Vekil).

**Baştürk**, Ömer Özmen, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara Elkoyma (CMK M. 128)*, Marmara Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, İstanbul 2025.

**Battal**, Ahmet, *Güven Kurumu Nitelendirilmesi Işığında Bankaların Hukukî Sorumluluğu*, Ankara, BTHAE Yayınları, 2001.



**Battal**, Ahmet, *Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*, BTHAE Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2007 (Kısaltma, Battal: Zamanaşımı).

**Battal**, Ahmet, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007 (Kısaltma, Battal: Şerh).

**Bauen**, Marc/ **Rouiller**, Nicolas, *Schweizer Bankkundengeschäft*, Zürich, 2010.

**Baumbach**, Adolf/ **Hopt**, Klaus J., *Beck'sheKurz- Kommentare, Band 9, Handelsgesetzbuch: HGB, Bankgeschäfte*, 40. Auflage, München, 2021.

**Baydak**, Ecrin, *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sözleşmesi*, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018.

**Bayram**, Aziz Erman, "Kasa Kiralama Sözleşmesi", *SÜHFD*, C. 30, S. 1, 2022, s. 47-88.

**Bayram**, Aziz Erman, "Birlikte Kira", *Ankara Barosu Dergisi*, 2019 (Kısaltma, Bayram: Birlikte Kira)

**Baysal**, Başak, *Zarar Görenin Kusuru (Müterafik Kusur)*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2012 (Kısaltma, Baysal: Zarar Gören).

**Baysal**, Başak, *Fransız Sorumluluk Hukuku Reformu*, Sorumluluk Hukuku Seminerler, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2016 (Kısaltma, Baysal: Reform).

**Becker**, Hermann, *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm, Çeşitli Sözleşme İlişkileri, Madde 184-551*, (Çeviren: DURA, A. S.), Ankara, 1993.

**Beider**, Marcus/ **Christensen**, Guido/ **Ernst**, Stefan/ **Fuchs**, Andreas/ **Habersack**, Mathias/ **Schafer**, Carsten/ **Schmidt**, Harry/ **Witt**, Alexander, *AGB- Recht*

(Kommentar Art. 305-310 und um UKlaG), 12. Auflage, 2016.

**Bilge**, Necip, *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri*, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, 1971.

**Bilgen**, Mahmut, *Banka Hukukunda Sözleşmeler, Uyuşmazlıklar ve Hukuki Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

**Bilgesay**, M. Reşit, *Hukuk ve Ceza Usulü Muhakemesinde Deliller*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1940.

**Bingöl**, Melissa, Zayıf Tarafın Korunduğu Sözleşmeler Özelinde Türk Hukukunun Doğrudan Uygulanan Kurallara Etkisi, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2024.

**Birkett**, Daley J., "Asset Freezing at the European and Inter-American Courts of Human Rights: Lessons for the International Criminal Court, the United Nations Security Council and States", *Human Rights Law Review*, C. 20, S. 3, September 2020, s. 502- 525.

**Bork**, Reinhard, *Allgemeiner Teil des Bürgerliches Gesetzbuchs*, 4. Auflage, 2016.

**Borst**, Daniel, *Eine Untersuchung der Judikaturlinien und ihrer gesetzlichen Anknüpfungspunkte unter dem Aspekt der Gewährleistung eines homogenen Schutzniveaus*, 1.Aufl., 2008.

**Bozbel**, Savaş, "Alman Borçlar Hukuku Reformu ile Getirilen Değişiklikler ve Yenilikler", *Mevzuat Dergisi*, S. 67, Y. 6, Temmuz 2023.

**Bozkurt**, Tamer, "Bankacılık Kanunu'nun 62. Maddesinin Hukuki Niteliği, Uygulama Alanı ve Mülkiyet ve Miras Hakkı Yönünden Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu",

*TFMHD*, 2017, s. 23-46.

**Börstinghaus**, Ulf, *Münchener Prozessformular Buch, Band 1 Mietrecht*, 4. Auflage, München, 2013.

**Breinersdorfer**, Stefan, *Die Haftung der Banken für Kreditauskünfte gegenüber dem Verwender*, Universität Mainz, 1990.

**Breyer**, Arthur, *Der Stahlkammervertrag*, Leipzig, 1908.

**Brox**, Hans/ **Walker**, Wolf-Dietrich, *Besonderer Schuldrecht*, 46. Auflage, 2022.

**Brunner**, Geneviève, *Rechtsprobleme bei der Vererbung der Bankbeziehung aus schweizerischer Sicht*, Schulthess Verlag, Zürich, 1996.

**Brunner**, Alexander/ **Gasser**, Dominik/ **Schwander**, Ivo, *Schweizerische Zivilprozessordnung (ZPO) Kommentar*, 2011.

**Bulut**, Erhan, "Kredi Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği ve Türleri", *Mevzuat Dergisi*, C. 5, S. 49, Ocak 2002.

**Bunte**, Hermann-Josef/ **Zahrte**, Kai, *AGB-Banken, AGB-Sparkassen, Sonderbedingungen: AGB-Banken Kommentar*, 5.Auflage, München, 2019.

**Büren**, Bruno, *Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil (Art. 184-551)*, 1972, Zürich.

**Canaris**, Claus Wilhelm, *Bankrecht*, Berlin, 2023.

**Canpolat**, Can, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Güveni Kötüye Kullanma Suçu, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2009.

- Cansel**, Erol, *Türk Menkul Rehin Hukuku, Teslim Şartlı Menkul Rehni*, Ankara, 1967.
- Ceran**, Mithat, *Kira Sözleşmesi ve Tahliye Davaları*, Genişletilmiş Güncellenmiş 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019.
- Coester-Waltjen**, Dagmar, *Familienrecht*, 7. völlig neu bearbeitete Aufl., C.H. Beck, 2020.
- Conacher.**, James/**Renaud**, Karen/ **Ophoff**, Jacques, *Caveat Venditor, Used USB Drive Owner*, Cornell University, T. 19.06.2020, s. 1-12.
- Cramer**, Claus, *Mietrecht*, C.H Beck, München 2019.
- Curti**, Arthur, *Aktiengesellschaft und Holdinggesellschaft in der Schweiz*, Berlin, Verlag Springer, 1930.
- Çam**, Fatih, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Güveni Kötüye Kullanma Suçu, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2019.
- Çeker**, Mustafa, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı*, Karahan Kitabevi, Adana, 2004.
- Çınar**, Ömer, *Tüketici Hukukunda Haksız Şartlar*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2009 (Kısaltma, Çınar: Haksız Şart)
- Çınar**, Ömer, "Ana ve Babanın Çocuk Mallarını Koruma Hakkı", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.1 2013. (Kısaltma, Çınar: Çocuk Malları).
- Çiftçi**, Pınar, *Medeni Hukuk Yargılama Hukukundan İspat Hakkı ve Sınırlamaları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018.
- Çiftçi Çakı**, Gamze, Basiretli İş Adamı Gibi Davranma Yükümlülüğü, Hacettepe

Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2023.

**Çonkar**, Kemalettin M., "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sermaye Birikimi Açısından Bankacılık", *AKÜSBD*, C. 25, S. 100, Kasım 2023, s. 447- 462.

**Dauner-Lieb**, Barbara / **Heidel**, Thomas / **Lepa**, Manfred / **Ring**, Gerhard (Hrsg.), *Schuldrecht – Erläuterungen der Neuregelungen zum Verjährungsrecht, Schuldrecht, Schadensersatzrecht und Mietrecht*, AnwaltKommentar, Boon, Deutscher Anwalt Verlag, 2002.

**Daver**, Hilal, *Borcun İfasında Borçlunun Rolü*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2018.

**Dethloff**, Nina, *Familienrecht: Ein Studienbuch*, C. H. Beck, 33. neu überarbeitete Aufl., 2022.

**Demircioğlu**, Huriye Reyhan, *Güven Esası Uyarınca Sözleşme Görüşmelerindeki Kusurlu Davranıştan Doğan Sorumluluk*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009.

**Demirsatan**, Barış, Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi, İstanbul Üniversitesi SBE, *Doktora Programı*, İstanbul, 2019.

**Dereci**, Şeyma, "Osmanlı Döneminde Ziraat Bankası'nın Tarım Dışı Uygulamaları", *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 8, S. 1, 2023, s. 415-458.

**Derleder**, Peter/ **Knops**, Kai- Oliver/ **Bamberger**, Heinz- Georg, *Deutsches und europäisches Bank und Kapitalmarktrecht*, Band 2, 3. Auflage, 2017.

**Dernburg**, Heinrich, *Lehrbuch des preußischen Privatrechts*, 6. Aufl., § 401–403.

**Dural**, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan/ **Gümüş**, Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku Cilt III (Aile*

*Hukuku*) İstanbul, Filiz Kitabevi, 2019 (Kısaltma, Dural/ Öğüz/ Gümüş: Aile).

**Dural**, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan, *Türk Özel Hukuku Cilt II (Kişiler Hukuku)*, 22. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021 (Kısaltma, Dural/Öğüz: Kişiler)

**Dural**, Mustafa/ **Sarı**, Suat, *Türk Özel Hukuku Cilt I (Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri)*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021 (Kısaltma, Dural/Sarı: Başlangıç Hükümler).

**Dural**, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2023 (Kısaltma, Dural/Öğüz: Miras Hukuku)

**Dorn**, Hermann, *Kassenschränk-Geschäft*, Hamburg, 1907.

**Durer**, Salih, "Türk Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler (1946-1960 Dönemi)", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1982, 3(2), 155-164.

**Dülger**, Murat Volkan, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 3. Baskı, İstanbul, Hukuk Akademisi, 2020.

**Düringer**, Franz / **Dencker**, Johannes / **Rebmann**, Rudolf, *Das Sachenrecht des Bürgerlichen Gesetzbuch*, 3. Auflage, Berlin, 1932.

**Egger**, A./ Escher, **Arnold**/ Haab, Rober/ **Oser**, H., *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) I. Band (Einleitung und Personenrecht)*, Zürich 1930.

**Egger**, A./ Escher, **Arnold**/ Haab, Rober/ **Oser**, H., *Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Kommentar) III. Band (das Erbrecht), Erster Halbband: Art. 457-579*, Zürich 1937 (Kısaltma, Escher Kommentar: Erbrecht 1937).

**Egger**, A./ Escher, **Arnold**/ Haab, Rober/ **Oser**, H., *Schweizerischen Zivilgesetzbuch*

(Kommentar) III. Band (das Erbrecht), Zweite Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640), Zürich, 1960 (Kısaltma, Escher Kommentar: Erbrecht 1960).

**Eigenbrodt**, Hermann, *Der unregelmäßige Hinterlegungsvertrag, ins besondere die Rechnatur des Sparkassavertrages*, 1970.

**Ekici**, Akın, "Bankacılık Mevzuatı Kapsamında Banka ve Müşteri Sırrı", *Bankacılık Dergisi*, S.63, 2007, s. 51-70.

**Ellenberger**, Hans, *Das offene Bankdepot*, 1925.

**Ellenberger**, Jürgen/ **Bunte**, Josef, *Bankrechts Handbuch*, 6. Aufl, 2022.

**Elzer**, Oliver/ **Riecke**, Olaf, *Mietrechtskommentar*, Köln, Luchterhand, 2009.

**Emch**, Urs/ **Renz**, Hugo, *Das schweizerische Bankgeschäft*, 5. Auflage, Bern, 2011.

**Emmenegger**, Susan/ **Millauer-Hrubesch**, Stephanie/ **Krauskopf**, Frédéric/ **Wolf**, Stephan (Hrsg.), *Brücken bauen, Festschrift für Thomas Koller*, Zürich/St. Gallen, Dike Verlag, 2022.

**Emmerich**, Volker/ **Sonnenschein**, Jürgen, *Handkommentar (Miete)*, 3. Aufl., Berlin, Walter de Gruyter, 1988.

**Emmerich**, Volker/ **Rolfs**, Christian/ **Weitemeyer**, Birgit, *Mietrecht (Staudinger Praxis Edition Kommentar)*, Berlin, de Gruyter, 2011 (Kısaltma, Staudinger Kommentar Kira).

**Engin**, E. **Murat**, "İradenin Zayıf Taraf Yararına Yorum (Contra Stipulatorem Fort, In Dubio Minus) İlkesi Işığında İşverenin Feshini Talep Etme İradesi, İstifa veya İkale Anlamına Gelir mi?", Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan, Cilt I, Ankara,

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2011.

**Er**, Beyza, "Mevduat Sözleşmesinin Tanımı, Kurulması ve Türleri", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.13, S. 49, Ocak 2022, s. 491- 516.

**Erb**, Felix, *Die Bankvollmacht*, Zürich, 1979.

**Eberl-Borges**, Christina/ **Zimmer**, Michael, *Examinatorium Familien- und Erbrecht*, 2. Aufl., Baden-Baden, Nomos Studium, 2020.

**Erdem**, Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Genel Hükümler md. 1-181)*, Genişletilmiş 2. Baskı, 1991 (Kısaltma, Erdem: Genel Hükümler)

**Erdem**, Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Özel Hükümler md. 182-354)*, Ankara, 1988 (Kısaltma, Erdem: Özel Hükümler I)

**Erdem**, Nafiz, *Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları (Özel Hükümler md. 355-544)*, 1990 (Kısaltma, Erdem: Özel Hükümler II)

**Erdoğan**, Doğan, Katılım Bankacılığı ve Türk Ekonomisine Katkıları, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı, *Yüksek Lisans Tezi*, 2011, İstanbul (Kısaltma, Erdoğan: Bankacılık)

**Erdoğan**, Mustafa, *Anayasa Hukukuna Giriş Temel Esaslar*, 2. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2019 (Kısaltma, Erdoğan: Anayasa).

**Erdoğan**, Belgin, *Roma Borçlar Hukuku Dersleri*, İstanbul, Der Kitabevi, 2019.

**Erem**, Faruk/**Altınok**, Akın/**Tandoğan**, Haluk, *Bankalar Kanunu Şerhi*, Ankara, Banka ve Ticaret Kanunu Araştırma Enstitüsü, 1989.

**Eren**, Fikret, *Mülkiyet Hukuku*, 6. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021 (Kısaltma, Eren:



Mülkiyet Hukuku).

**Eren**, Fikret, *Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İlliyet Bağı Teorisi*, Ankara, 1975  
(Kısaltma, Eren: Sorumluluk).

**Eren**, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 25. Baskı, Ankara, 2020 (Kısaltma, Eren: Genel Hükümler).

**Eren**, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 5. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2017  
(Kısaltma, Eren: Özel Hükümler).

**Eren**, Fikret/ **Dönmez**, Ünsal, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 2. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2022 (Kısaltma, Eren/Dönmez Şerh).

**Ergün**, Ömer, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, İstanbul, 2009.

**Erişir**, Everim, "Yetki Şartının Genel İşlem Koşulu Denetimi", *DEÜHFD*, C. 16, Özel Sayı, 2014, s. 1141-1213.

**Ertaş**, Şeref, *Eşya Hukuku*, 8. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2008 (Kısaltma, Ertaş: Eşya).

**Ertaş**, Şeref, "Mülkiyet Hakkının Yeni Boyutu ve Bu Hakka Getirilen Daraltımların Anayasa ve İnsan Haklarına Uygunluğu", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 145-146, Ekim 2016 (Kısaltma, Ertaş: Mülkiyet).

**Erten**, Ali, *Sorumsuzluk Şartları*, Ankara 1977.

**Erzurumluoğlu**, Erzan, *Türk/İsviçre Borçlar Hukuku Sistemine Göre Borçluya*

*Yüklenmeyen Nedenlerden Dolayı Edimin Yerine Getirilmemesi*, Ankara, 1970.

**Escher**, Arnold, *Das Erbrecht (Kommentar, Ar t. 457-579 ZGB)*, Zürich, 1937.

**Faßbender**, Christian A., *Innerbetriebliches Wissen und bankrechtliche Aufklärungspflichten*, 1998.

**Feldmann**, Armin, *Die Geltung allgemeiner Geschäftsbedingungen*, Schnell-Druck-Shop, 1975.

**Feyzioğlu**, Feyzi Necmettin, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C.1, İstanbul, 1980.

**Feyzioğlu**, Feyzi Necmeddin, *Aile Hukuku*, (Hazırlayan: H. Cumhur Özakman; M. Enis Sarıal), Yenilenmiş gözden geçirilmiş ve genişletilmiş 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986 (Kısaltma, Feyzioğlu: Aile).

**Fındık**, Canan, 1982 Anayasası Çerçevesinde Mülkiyet Hakkı, DEÜ SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2022.

**Fidan**, Mert/ **Esev**, Ayşegül/ **Dilek**, Serkan, "Dünden Bugüne Paranın Tarihi ve Türkiye'de Kâğıt Paranın Kullanılması", *Kilis 7 Aralık Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 9, S. 18, 2019.

**Fikentscher**, Wolfgang/ **Heinemann**, Andreas, *Schuldrecht (Allgemeiner und Besonderer Teil)*, 12. Auflage, Zürich, 2022.

**Fisch**, Kurt, *Legitimationsprüfung im Bankverkehr*, 1937.

**Forstmoser**, Peter, *Allgemeine Geschäftsbedingungen und ihre Bedeutung im Bankverkehr*, Bern/Stuttgart, 1976.

**Frey**, Alfred, *Die Rechtsellung des*, Zürich, 1948.

- Fuchs**, Hans Ulrich, *Zur Lehre vom allgemeinen Bankvertrag*, Frankfurt, 1982.
- Gautchi**, Georg, *Das Obligationenrecht (Art. 425-491 OR)*, 6. Teilband, Bern, 1962.
- Gauch**, Peter/ **Schlupe**, Walter R./ **Schmid**, Jörg/ **Emmenegger**, Susan, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Band I, Zürich, 2008.
- Gernhuber**, Joachim/ **Coster-Waltjen**, Dagmar, *Familienrecht*, 7. völlig neu bearbeitete Auflage, 2020.
- Giger**, A./ **Oser**, J./ **Gyr**, A., Reichel, A. / **Wieland**, C., *Kommentar (Das Familienrecht)*, Zürich, Schulthess & Co., 1914.
- Giger**, Hans J, *Bernerkommentar (Das Obligationenrecht, Die Miete Art. 253-273c OR)*, 2013.
- Ghul**, Theo/ **Koller**, Alfred/ **Schnyder**, Anton K., *das Schweizerische Obligationenrecht*, 9. Aufl., Zürich, Schulthess, 2000.
- Gmür**, Max, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI (OR Art. 184-551)*, Bern, 1934.
- Gmür**, Max/ **Giger**, Hans, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Obligationenrecht*, Band VI, 2. Aufl., Bern, 2007.
- Göçmen**, Gamze, "Türkiye'de Bankacılık Sektörünün Bilanço Dışı Faaliyetlerindeki Gelişmeler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 17, 2015.
- Göktürk**, Kürşat, *Bankalarda Yönetici ve Ortakların Hukuki Sorumluluğu*, Gazi Üniversitesi, *SBE Doktora Tezi*, 2010.
- Göral**, Gülçin, *Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında "Kimlik Kodlama"*

Kavramı ve Türk Hukukuna Uygulanması, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2024.

**Görgün, Şanal/ Börü, Levent/ Toraman, Barış/ Kodakoğlu, Mehmet**, *Medeni Usul Hukuku*, 6. Baskı, Ankara, 2017.

**Graf, Georg**, *Bankvertragsrecht*, 6. Bası, Wien, 2020.

**Graffenried, Rudolf**, *Beiträge zum schweizerischen Bankenrecht*, Bern, 1987.

**Graham-Siegenthaler, Barbara**, *Berner Kommentar (Das Eigentum-Allegemeine Beziehungen- Art. 641-654a ZGB)*, 2022.

**Grassinger, E. Gülçin**, *Kasa Kirası Sözleşmesi*, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir'e Armağan, İstanbul, 1996, s. 152-166.

**Grundmann, Birgit**, *Mietrechtreformgesetz*, Berlin, 2001.

**Grundmann, Stefan**, *Bankvertragsrecht und Commercial Banking (Kommentar)*, Bank I, 2020.

**Grüneberg, Christian**, *Bürgerliches Gesetzbuch mit Nebengesetzen (Kommentar)*, 82. Auflage, 2023.

**Guggenheim, Daniel**, *Die Verträge der schweizerischen Bankpraxis*, Zürich, 1986.

**Gursky, Karl-Heinz/ Olzen, Dirk**, *Staudinger Kommentar zum BGB (Art. 362-396)*, Berlin 2016. (Staudiner BGB Kom.)

**Güçlütürk, Osman Gazi**, "Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Para ve Elektronik Para Niteliğinin İncelenmesi", *REGESTA*, C. 4, S. 3, 2019, ss. 383-408.

**Gülşen**, Fatma Büşra, "Kiraya Veren Hapis Hakkı", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, *Yüksek Lisans Tezi*, 2023.

**Gümüş**, Mustafa Alper, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu*, İstanbul, 2001 (Kısaltma, Gümüş: Özen Borcu).

**Gümüş**, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 2. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.

**Gümüşsoy**, Güler, "Bankacılık İşlemlerinde Genel İşlem Koşulları", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S. 1, s. 177-211, Ocak 2013.

**Günarşlan**, Banu Fatma, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejminde Değer Artış Payı Alacağı*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.

**Gündoğdu**, Aysel, *Bankacılık Hukuku*, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara, 2019.

**Güney**, Alptekin, *Banka Hukuku*, 5. baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2023.

**Gürses**, Davut, Bankacılık Kanununa Göre Zimmet Suçu, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2009.

**Gürzumar**, Osman Berat, *Franchise Sözleşmeleri*, İstanbul, Beta Yayınları, 1995.

**Haab**, Rober/ **Simonius**, August/ **Scherrer**, Werner/ **Zobl**, Dieter, *Das Sachenrecht Kommentar, Erste Abteilung, Das Eigentum (Art. 641-729)*, Zürich, 1977.

**Habicht**, Max, *Die Formen der Erbschaftsteilung im Schweizerischen Recht*, Diss., Zürich, 1925.

**Hancke**, Eduard, "Ist der sogenannte Safevertrag ein Miet- oder ein

Verwahrungsvertrag?“, *Deutsche Juristen-Zeitung*, 1900.

**Harting**, Heinz, *Die Besitzverhältnisse beim Schrankfachvertrag und die Verpfändung des Fachinhaltes ohne körperliche Besitzübertragung Inaugural-Dissertation*, Philipps-Universität Marburg, 1936.

**Hartmann**, Stephan, *Die vorvertraglichen Informationspflichten und ihre Verletzung, Klassisches Vertragsrecht und modernes Konsumentenschutzrecht*, Freiburg, 2001.

**Hatemi**, Hüseyin, *Eski Hukukumuzda Mülkiyet Kavramı ve Medeni Kanun Dönemi ile Karşılaştırılması*, Medeni Kanun’un 50. Yılı Armağanı, Ankara 1977.

**Hau**, Wolfgang/ **Poseck**, Roman/**Bamberger**, Georg/ **Roth**, Herbert, *Bürgerlichesgesetzbuch Kommentar (Band 2, Art. 481-707 AGG)*, 5. Auflage, 2022.

**Haug**, Andre, *Miet und Pachtvertragsrecht*, 2. Aufl., Berlin 2002.

**Hausheer**, Heinz/ **Aebi-Müller**, Regina E., *Das Personenrecht des Schweizerischen Zivilgesetzbuches*, 5. Auflage, 2020.

**Hausheer**, Heinz/**Walter**, Hans Peter, *Kommentar zum schweizerischen Privatrecht Art. 253-255 OR (Berner Kommentar)*, Bern 2013.

**Havutçu**, Ayşe, "Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı", *DEÜHFD*, C. 12, Özel S. 2010, s. 579-605.

**Hazar**, Adalet/ **Babuşcu**, Şenol, *Banka Hukuku*, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.

**Heitz, Karl**, *Die unvollkommene im Schweizerischen Recht*, 1940.

**Heller, Friedr.**, *Das Tresordepot (Safemiete)*, Bern, 1919.

**Henrich, Dieter/ Althammer, Christoph** (Ed.), *Familienrecht (Scheidung, Unterhalt, Verfahren Kommentar)*, 7. Auflage, C.H. Beck, 2020.

**Hensen, Bernhard** (Hrsg.), *AGB-Recht*, 12. Aufl., München, C.H. Beck, 2016.

**Henssler, Martin**, *Münchener Kommentar zum BürgerlichenGesetzbuch (Besonderer Teil III)*, Band 6, 9. Auflage, Köln, 2023.

**Herrler, Sebastian** (hrsg.), *Bürgerliches Recht I (In Münchener Vertragshandbuch)*, Band. 5, 8. Aufl., München, C. H. Beck, 2020.

**Higi, Peter/ Bühmann, Anton/ Wildisen, Christoph**, *Zürcher Kommentar (Die Miete, Art. 253-273c OR)*, 5. Auflage, 2019.

**Higi, Peter/ Bühmann, Anton/ Wildisen, Christoph**, *Zürcher Kommentar (Die Miete, Art. 266-268b OR)*, 5. neu bearbeitete Aufl., 2020 (K1saltma, Higi: Fesih Kommentar)

**Hirsch, Christoph**, *Schuldrecht Besonderer Teil*, 6. aufl., Nomos Studium, 2020.

**Hoeniger, Heinrich**, *die Gemischten Verträge in ihren Grundformen*, Freiburg, 1910.

**Homberger, Marti**, Fiches Juridiques Suisses No. 643.

**Honoré, Tony**, "Ulpian: Pioneer of Human Rights, Oxford University Press", 2002.

**Honsell, Heinrich/ Vogt, Nedim Peter/ Wiegang, Wolfgang**, *Basler Kommentar, Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)*, 6. Auflage, 2015.

**Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/ Geiser, Thomas, *Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB***  
(*Basler Kommentar*), 5. Aufl., 2015.

**Honsell, Heinrich, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, 2. Aufl., Zürich, 1996 (Kısaltma,**  
Honsell: Sorumluluk).

**Honsell, Heinrich, *Basler Kommentar zum Obligationenrecht I, Art. 192-210*, 5. Aufl.,**  
Basel, 2011 (Honsell: OR 2011).

**Honsell, Heinrich/ Vogt, Peter/ Wiegand, Wolfgang, *Obligationenrecht I (Art. 1-529***  
*OR)*, *Basler Kommentar*, 6. Aufl., Bern, 2015 (Kısaltma, Honsell: Kira).

**Hoyningen-Huene, Gerrick von, *Die Inhaltskontrolle nach § 9 AGB-Gesetz*, 1. Aufl.,**  
C.H. Beck, München, 1992.

**Huber, Otto A., *Die Geheimhaltungspflicht des Beauftragten unterspezieller***  
*Berücksichtigung des Bankgeheimnisses*, Bern, 1938 (Kısaltma, Huber Otto).

**Huber, Christian, *Bankrecht*, Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2001.**

**Huggenberger, Eric, *Schweizerisches Bankenrecht*, 2019.**

**Huguenin, Claire, *Obligationenrecht Allgemeiner und Besonderer Teil*, 3. Auflage,**  
Zürich, 2019.

**İnceoğlu, Asuman Aytekin, *Bankacılık Kanunu'nda Yer Alan Suçlar (Yayınlanmamış***  
*Doktora Tezi)*, Marmara Üniversitesi SBE, 2006.

**İnceoğlu, M. Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, İstanbul, On İki Levha Ya-**  
yıncılık, 2019.



**İmre**, Zahit, "Usulsüz Vedia Akdi (Türk- İsviçre, Alman ve Fransız Hukukları Üzerinde Bir Tetkik)", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.10, S. 1-2, 1944, s. 188-228.

**İşgüzar**, Hasan, *Banka Kredi Kartları Sözleşmeleri*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003.

**Jauernig**, Othmar/ **Mansel**, Heinz-Peter, *Bürgerliches Gesetzbuch*, 18. Auflage, München, 2021.

**Jhering**, Rudolf, *Culpa in contrahendo bei nichtigen oder nicht zur Perfection gelangten Verträgen*, Jahrbücher für die Dogmatik, Bd. 4, 1861 (Zentralbibliothek Zürich).

**Adolf**, Jann, *Der Umfang und die Grenzen des Bankgeheimnisses nach schweizerischem Recht*, Bern, 1938.

**Jäggi**, Peter/ **Gauch**, Peter, **Hartmann**, Stephan, *Zürcher Kommentar Obligationenrecht (Art. 18 OR)*, 4. Aufl., 2014.

**Joussen**, Jacob, *Schuldrecht Allgemeine Teil*, 6. Auflage, 2020.

**Justinian**, *The Institutes of Justinian*, trans. J.B. Moyle, Oxford University Press, Oxford 1913.

**Kaban**, İsmail/ **Karaca**, S. Serdar/ **Gül**, Mustafa, "Bireysel Müşteriler ve Bankalar Arasındaki İlişkilerde Yeni Dönem: Tüketici Kredisı Sözleşmeleri Yönetmeliğı Üzerine Bir Değerlendirme", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C.14, S.1, 2016, s. 227-247.

**Kahraman**, Ayfer, *Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Kapsamında Faktoring Sözleşmeleri*, Başkent Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, Ankara, 2025.

- Kalabalık**, Halil, *İnsan Hakları Hukuku*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Kämmer**, Susann, *Stornorecht der Banken*, Berlin 1998.
- Kandırallıoğlu**, Çağla, *Türk Hukukunda Bankaların Sır Sklama Yükümlülüğü*, İstanbul Kültür Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2010.
- Kaplan**, İbrahim, *Banka İdare Meclisi Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, C. XI, Ankara, 1994 (Kısaltma, Kaplan: Sorumluluk).
- Kaplan**, İbrahim, *Banka Sözleşmeleri Hukuku*, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları 2020.
- Kara**, İlhan, *Tüketici Hukuku*, Engin Yayınevi, 2015.
- Karaaslan**, Muzaffer, *Roma Hukukunda Bankacılık Faaliyetleri Kapsamında Düzensiz Vedia (Depositum Irregulare)*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2023.
- Karagözoğlu**, H. Fevzi, *Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması*, Vergi Hukuku Yayınları, Cilt 2, Ankara, 1976.
- Karakaş**, Cemal Fazıl, *İcra ve İflas Hukukunda Banka Alacaklarının Korunması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, Ankara 2017.
- Karan**, Mehmet Baha, *Para Banka ve Finansın Sırları (Tapınak Şövalyelerinden Modern Çağlara)*, İstanbul, Scala Yayıncılık, 2022.
- Kaya**, Servecan, *Pazarlamacılık Sözleşmesi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Doktora Tezi*, Ankara 2024.
- Kaya**, Feridun, *Bankacılık Giriş ve İlkeleri*, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2017.

**Kaya**, Feridun/ **Kahya**, Mehmet, *Sigorta ve Sigortacılık*, 4. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017.

**Kaya**, İlknur, Banka Hukukunda Müşteri Sırrını Saklama Yükümlülüğü (Fransız, İsviçre ve Türk hukukunda), Anadolu Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2019 (Kısaltma, Kaya: Sır Saklama)

**Kayihan**, Şaban/ **Ünlütepe**, Mustafa, "Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S. 3, 2014, s. 171-212.

**Keller**, Max / **Schöbi**, Walter, *Das Schweizerische Schuldrecht. Band I: Allgemeiner Teil des Vertragsrechts*, Helbing & Lichtenhahn / Verlag Recht und Gesellschaft, Frankfurt am Main, 1984.

**Keller**, Max/**Gabi- Bolliger**, Sonja, *Haftpflichtrecht Band II*, Basel und Frankfurt, 1985.

**Keller**, Alfred, *Haftpflicht im Privatrecht*, Bern, 2002.

**Kern**, Christoph. Jauernig, *Bürgerliches Gesetzbuch mit Rom-I- VO, Rom-II-VO, Rom-III-VO, EG-UnthVO/HUntProt und EuErbVO*, 19. Auflage, München, 2023.

**Kessal-Wulf**, Sibylle (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 11: Erbrecht (§ 1922–2385 BGB), §§ 27–35 BeurkG*, 8. Auflage, München, C.H. Beck, 2020.

**Kessler**, Friedrich/ **Fine**, Edith, "Culpa in Contrahendo, Bargaining in Good Faith, and Freedom of Contract: A Comparative Study, Harward Law Rewiev", Vol. 77, No. 3, Jan. 1964, s. 409-449.

- Kılıç,** Saim Kara, *Semaye Piyasasında Yatırımcının Korunması (Güvence Fonları)*, 1. Baskı, Ankara, 1997.
- Kılıç,** Ebru Kübra, "Dünyada Bankacılık Tarihi ve Krizleri: Türkiye'deki Bankacılık Sektörü", *International Journal Of Financial Economics And Banking Practices*, C. 1, S. 1, 2020, s. 2-31.
- Kılıçoğlu,** Ahmet, *Miras Taksim Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1989(Kısaltma, Kılıçoğlu: Miras Taksim).
- Kılıçoğlu,** Ahmet, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, 24. Baskı, 2020, Ankara (Kısaltma, Kılıçoğlu: Genel Hükümler).
- Kılıçoğlu,** Ahmet, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 2.Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2020 (Kısaltma, Kılıçoğlu: Özel Hükümler).
- Kılınç,** Ayşe Nur, "Adam Çalıştırmanın Organizasyon Sorumluluğu", Gazi Üniversitesi SBE, Özel Hukuk, *Doktora Tezi*, 2017.
- Kırca,** Çiğdem, "Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)", *AÜHFD*, C. 50, S. 1, 2001 (Kısaltma, Kırca: Boşluk)
- Kırca,** İsmail, *Bankacılık İşlemleri- Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması*, Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Haziran 2007.
- Klein, Karen,** "Der Vertrag mit Schutzwirkung zugunsten Dritter im deutschen Recht", *TAÜHFD*, C. 3, S. 1, 2021, s. 3–22.
- Kleiner,** Beat, *Die Gesetzgebung über das Bankwesen in Bund und "Kantonen* (Band 4),

2. Aufl., Zürich, 1979.

**Knell, Markus/ Stix, Helmut**, "Trust in Banks? Evidence from normal times and from times of crises, Oesterreichische Nationalbank (Austrian Central Bank)", *Working Papers*, 2009.

**Koca, Hatice Kübra**, Borçlunun Ekonomik Güçsüzlüğü, İstanbul Şehir Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2020.

**Koca, Mahmut/ Üzülmez, İlhan**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 8. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.

**Kocaimamoğlu, Sururi**, *Bankacılık Ansiklopedisi*, 4. Bası, Ankara, 1985.

**Kocayusufpaşaoğlu, Necip**, *Miras Hukuku*, 2. ve 3. Basılara Ek Kitap, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1992 (Kısaltma, Kocayusufpaşaoğlu: Miras Hukuku).

**Kocayusufpaşaoğlu, Necip/ Hatemi, Hüseyin/ Serozan, Rona/ Arpacı, Abdülkadir**, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm (Hukuki İşlem)*, C. 1, 6. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2014. (Kısaltma, Kocayusufpaşaoğlu: Hukuki İşlem)

**Kocayusufpaşaoğlu, Necip/ Hatemi, Hüseyin/ Serozan, Rona/ Arpacı, Abdülkadir**, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm (İfa)*, C. 3, 6. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2014 (Kısaltma, Kocayusufpaşaoğlu: İfa)

**Koch, Arwed**, *Das Recht der deutschen Bankwirtschaft*, 1940.

**Koch, Elisabeth (Ed.)**, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Bd. 9: Familienrecht I, §§ 1297–1588; Versorgungsausgleichsgesetz, Gewaltschutzgesetz; Lebenspartnerschaftsgesetz)*, 8. Aufl., C. H. Beck, 2019 (Kısaltma, Münchener Kom. Familienrecht).

- Koç**, Nevzat, *İsviçre- Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmeleri*, Prof. Dr. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir, 1997 (Kısaltma, Koç: Tevdi).
- Koç**, Elif, *Zamanaşımına Uğramış Mevduat Alacakları*, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2020 (Kısaltma, Koç: Zamanaşımı).
- Koller**, Alfred, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Band I, Bern, 2006.
- Konuk**, Emel, *Kira Bedelinin Ödenmesi ve Kiralayanın Hapis Hakkı*, Erciyes Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2011.
- Konuralp**, Serhat Cengiz, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler", *İÜHFM*, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 225-274.
- Koyuncu**, İlkay, *Türk Hukukunda Hapis Hakkı*, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2019.
- Koyuncu**, Alper Çağlar, *Tüketici Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2025(Koyuncu: Tüketici).
- Köbler**, Gerhard, *Historisches Lexikon der Deutschen Länder*, C.H. Beck, 2007.
- Kötz**, Hein, *Vertragsrecht*, 2. Auflage, Tübingen, 2009.
- Kunkel**, Carsten, *Vertragsgestaltung*, Berlin, 2015.
- Kunz**, Peter V. (Çeviren Erhan Seyfi Moroğlu), *İsviçre'de Banka Müşteri Sırrı, Banka ve Tüketici Hukuku Sempozyumları*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2009.
- Kurşun**, Özgü, *İnternet Bankacılığında Bankanın Hukuki Sorumluluğu*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2023.

- Kurt**, Leyla Müjde, *Borçlunun Sorumlu Olmadığı Sonraki İmkânsızlık*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2016.
- Kuru**, Baki/ **Aydın**, Burak, *Medeni Usul Hukuku*, 8. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2023.
- Küçük**, Bumin, “İmece Usulünden Yardım Sandıklarına (Memleket Sandıkları Örneği)”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 113, 2025, s. 421-439.
- Küçükgüngör**, Erkan, *Roma Hukukunda Vedia Sözleşmesi (Depositum)*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2002.
- Kümpel**, Siegfried/ **Mülbert**, Peter O./ **Früh**, Ansreas/ **Seyfried**, Throsten, *Bankrecht und Kapitalmarktrecht*, 7. neu bearbeitete Aufl., 2025.
- Kwaschik**, Annett, *Die Parteivernehmung und der Grundsatz der Waffengleichheit im Zivilprozess*, Tübingen, 2004.
- Lachat**, David /**Stoll**, Daniel, *Mietrecht*, 3. Auflage, Zürich, 1992.
- Lando**, Ole / **Beale**, Hugh, *Principles of European Contract Law (PECL), Parts I and II*, The Hague: Kluwer Law International, 2000.
- Langenbacher**, Katja/ **Bliesener**, Dirk H./ **Spindler**, Gerald, *Bankrechts-Kommentar*, 3. Auflage, München, C.H. Beck, 2020.
- Larenz**, Karl, *Lehrbuch des Schuldrechts*, München, C.H. Beck, 1983.
- Lessambo**, Felix I., *Anti-Money Laundering, Counter Financing Terrorism and Cybersecurity in the Banking Industry (A Comparative Study within the G-20)*,

2023.

**Lettl**, Tobias, *Wettbewerbsrecht für Finanzdienstleister Sonderdruck aus dem Loseblattwerk, Bankrecht und Bankpraxis*, 4. Ausgabe, Köln, 2015.

**Læbner**, *Der Schrankfachvertrag der deutschen Banken nach seiner zivilrechtlichen Seite*, Leipzig, 1910.

**Lindacher**, Walter F./ **Pfeiffer**, Thomas, *AGB-Recht Kommentar*, 7. Auflage, 2020.

**Liebs**, Detlef, *Römisches Recht*, 6. Aufl., Freiburg, 2004.

**Liver**, Peter, *Zürcher Kommentar, Die Dienstbarkeiten und Grundlasten (Art. 730-792 ZGB)*, 2.Aufl., Zürich, 1980.

**Looschelders**, Dirk, *Schuldrecht Allgemeiner Teil*, 11. Aufl., Köln, 2023.

**Lorenz**, Stephan, *Grundwissen Zivilrecht: Der Vertrag mit Schutzwirkung für Dritte*, JuS 2021.

**Lotz**, Peter, *Der Schrankfachvertrag unter besonderer Berücksichtigung des Bankgeheimnisses*, Basel, 1940.

**Ludwid**, Raiser, *Des Recht der Allegemeinen Geschaeftsbedingungen*, 1935 (Nachdruck) 1961.

**Lüscher**, Hans Karl, *Die Rechtsstellung der Ehefrau im Bankverkehr nach schweizerischem Recht*, Bern, 1958.

**Mahmud Esad Efendi**, *Tarih-i İlm-i Hukuk*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.

**Marcolin**, Carlos Federico, *Nuevas perspectivas de la responsabilidad civil de las*



entidades financieras: Servicio de cajas de seguridad en el siglo XXI, *Doctoral Thesis.*, Editorial Universidad Católica de Santa Fe, 2019.

**Martinek, Michael /Omlor, Sebastian, *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2, Recht der Schuldverhältnisse (§§ 662–675b: Auftrag und Geschäftsbesorgung)*** Berlin, Sellier – de Gruyter, 2017.

**Matusche-Beckmann, Annemarie, *Das Organisationsverschulden***, Tübingen, Mohr Siebeck, 2001.

**Mazlum, İsmet, "Kiralık Kasa İçerisinde Bulunan Malların Haczi", *Medeni Uusl ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, S. 57, 2024, s. 3-32.**

**Meier Hayoz, Arthur, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, *Das Sachenrecht, 1. Abteilung: Das Eigentum, 1. Teilband: Systematischer Teil und Allgemeine Bestimmungen, Artikel 641-655 ZGB 5. A***, Bern, 1981.

**Meitner, Felix Maria, *Der Schrankfachvertrag***, 1912.

**Merz, Hans, *Der Vertrauensschutz im Verkehr mit Handlungsfähigen Personen***, Zürich, 1946.

**Mındız, Emine, "Locatio Conductio Rei (Kira) Sözleşmesinde Tarafların Sorumluluğu ve Hasar Meselesi", *İKÜHFD*, C. 12, S.2, Temmuz 2013, s. 45-62.**

**Müller, Roger, *Das Bankkonto im Todesfall***, 2012.

**Naik, Jimuta, "Beginning of the Early Banking Industry in Mesopotamia Civilization from 8th Century B.C.E"**, 2014.

**Nomer**, Haluk Nami/ **Ergüne**, Mehmet Serkan, *Eşya Hukuku*, Genişletilmiş 9. Bası, İstanbul, 2022.

**Nomer**, Haluk, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları*, İstanbul, 2002.

**Oftinger**, Karl/ **Bär**, Rolf, *Zürcher Kommentar, Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht*, Die beschränkt dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Art. 884-918 ZGB, 3. Auflage, Zürich, 1981.

**Oftinger**, Karl, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Band I, 4. A, Allgemeiner Teil, Zürich 1975 (Kısaltma, Oftinger: Band I)

**Oftinger**, Karl, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Band II, Besonderer Teil, 2. A, Zürich, 1960 (Kısaltma, Oftinger: Band II)

**Oğuz**, Sefer, "Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları", *İÜHFD*, 2017, s. 255-286.

**Oğuz**, Ramazan/ **Kınacı**, Emin/ **Babacan**, Hakkı Halil, "Kripto Para Cüzdanının (sıcak cüzdan) Adli Bilişim Açısından İncelenmesi", *Journal of Computer Science*, S. 8, C. 2, 2023, s. 130–147.

**Oğuzman**, M. Kemal/ **Nami**, Barlas, *Medeni Hukuk (Giriş, Kaynaklar ve Temel Kavram)*, 20. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014 (Kısaltma, Oğuzman/Barlas: Başlangıç Hükümler)

**Oğuzman**, M. Kemal/ **Seliçi**, Özer/ **Oktay Özdemir**, Saibe, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 19. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2020. (Kısaltma, Oğuzman/Seliçi/ Oktay Özdemir: Kişiler)

- Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer /Oktay Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, 2018**  
(Kısaltma, Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir: Eşya).
- Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut, Borçlar Hukuku, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2023**  
(Kısaltma, Oğuzman/Öz: Borçlar)
- Oktay Özdemir, Saibe, "İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumlanması ve Boşlukların Tamamlanması", İÜHFM, 1996, C. 55, S. 1-2, s. 263-296.**
- Olzen, Dirk/ Looschelders, Erbrecht, De Gruyter, 5. erweiterte und neu bearbeitete Auf., Berlin, 2017.**
- Opitz, Georg, Gesetz über die Verwahrung und Anschaffung von Wertpapieren (Depotgesetz), Nebst einem Anhang: Garantiefachvertrag und verfallene Einlage, Berlin, Verlag Otto Liebmann, 1937.**
- Oser, Hugo/ Wilhelm, Schönenberger (Hrsg. Egger, A./Esher, A./Haab, Robert/ Homberger, A./ Siegwart, A.), Kommentar Schweizerischen Zivilgesetzbuch Das Obligationenrecht, V. Band, Zürich, 1945.**
- Ozanemre Yayla, Hatice Tolunay, Mirasın Paylaşılması, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.**
- Öncü, Semra/ Ektik, Doğuş, "Kripto Paraların Yatırım Amaçlı Kullanımı: Riskler ve Gelirler", Manisa Celal Bayar üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 19, C. 4, 2021, s. 362-395.**
- Öz, Kerem, "Türk-Alman Hukukunda Küçüğün Bir Meslek veya Sanatı Kendi Başına Yürütmesi ve Bu Durumun Hukuki İşlem Ehliyeti Üzerindeki Etkileri", Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S. 4, Aralık 2014, s. 59-95.**

**Özbek**, Veli Özer / **Doğan**, Koray / **Bacaksız**, Pınar, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, 18. Baskı, Seçkin Yayınları, 2025.

**Özdemir**, Gençler, "Kripto Paraların Eşya Niteliği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 1, Haziran 2021, s. 289-306.

**Özmen**, Etem Saba, *Borçlar Hukuku Açısından Tüketilen Doğal Kuvvet Bedellerinin Başkası Tarafından Ödenmesinden Doğan Hukuki Sorunlar*, İstanbul, 2020.

**Özsunay**, Ergun, *Bankalarda Çocuklar Adına Açılan Hesaplar ve Bu Hesaplara İlişkin Güncel Sorunlar*, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1979 (Kısaltma, Özsunay: Medeni Hukuk Kuralları).

**Özsunay**, Ergun, *Bankacılık Yönünden Medeni Hukuk Kuralları*, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1978 (Kısaltmalar, Özsunay: Bankacılık).

**Öztaş**, Bilge, *Miras Hukuku*, 10. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019 (Kısaltma, Öztaş: Miras Hukuku).

**Öztaş**, Bilge, *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Ankara, Turhan Kitabevi, 2025.

**Öztürk**, Bahri/ **Altınok Çalışkan**, Elif/ **Seyhan**, Serkan, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2022.

**Palandt**, Otto, *Bürgerliches Gesetzbuch*, 80. Aufl., München, C.H. Beck, 2021.

**Pekcanitez**, Hakan/ **Atalay**, Oğuz/ **Özekes**, Muhammet, *Medeni Usul Ders Kitabı*, 13. Bası, Ankara, On İki Levha Yayınları, 2025.

**Pehlivan**, Pınar/ **Yurtsever**, Hatice, *Türk Bankacılık Sektörü ve Mali Yükümlülükleri*, 1. baskı, İstanbul.

- Pfeiffer**, Thomas, *Bürgerliches Gesetzbuch Schuldrecht Art. 328-432* (Soergel), 2010.
- Pieth**, Mark/ **Joly**, Eva, *Recovering Stolen Assets*, Peter Lang, New York, 2008.
- Pirenne**, Hienri, *Orta Çağların Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, 11. Baskı, İletişim Yayınları, 2023 (Çeviri: Uygur Kocabaşoğlu).
- Poroy**, Reha/**Yasaman**, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, 13. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010.
- Prausnitz**, Otto, *Die Rechtsverhältnisse a m Nachttresor in: JW*, 1933.
- Prütting**, Hans/ **Wegen**, Gerhard/ **Weinreich**, Gerd, *Bürgerliches Gesetzbuch Kommentar*, 16. Auflage, 2021.
- Pulaşlı**, Hasan/**Korkut**, Ömer, *Temel Hukuk*, Karahan Kitabevi, 2011.
- Rado**, Türkan, *Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku*, İstanbul, Filizkitabevi, 2021.
- Ranieri**, Filippo, *Europäisches Obligationenrecht*, Ein Handbuch mit 3. Aufl., 2018.
- Reeves**, W. H, "The Safe Deposit Company: What Law Should Apply", in *Banking Law Journal*, New York, C. 71, S. 2, 1954.
- Reid**, Tracey L., *Unclaimed Property: A Reporting Process and Audit Survival Guide*, John Wiley & Sons, Inc, New Jersey, 2008.
- Reisoğlu**, Seza, *Çek Hukuku*, 10. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011.
- Reisoğlu**, Seza, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Ankara, 2007 (Kısaltma, Reisoğlu: Şerh).
- Reisoğlu**, Seza, "Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanunu'nun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi", *BankacılarDergisi*, S. 77, "Haziran 2011 (Kısaltma,

Reisoğlu Genel İşlem)

**Reisoğlu**, Safa, *Türk Borçlar Kanunu Genel Hükümler*, 23. Bası, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2012 (Kısaltma, Reisoğlu: Genel Hükümler).

**Richter**, Thorsten S., *Vertragsrecht*, 2. Auflage, München, 2013.

**Roberto**, Vito/ **Millauer Hrubesch**, Stephanie, *Sachenrecht*, Bern, Stämpfli Verlag, 2009.

**Roesle**, Max. C., *Der Schräkfachvertrag der Banken*, Zürich, 1982.

**Rotter**, Klaus/ **Placzek**, Thomas, *Bankrecht (Ausprüche, Verfahren, Strategie)*, 2. Auflage, 2019.

**Rudolf**, Walter/**von Graffenried**, Fritz, *Beiträge zum schweizerischen Bankrecht*, 1987.

**Rüßmann**, Helmut, *Bürgerliches Vermögensrecht (PDF)*, Saarland, 2006.

**Sarıhan**, Banu Bilge, "Tüketici Hukuku Uyuşmazlıklarında Dava Şartı Arabuluculuk Uygulaması", *NEU Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, 2021, s. 415-440.

**Saygılı**, Tahsin, "Babil Hukuku ve Hamurabi Kanunları", *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 2015.

**Schimansky**, Herbert/**Bunte**, Hermann-Josef/**Lwowski**, Hans-Jürgen/**Klanten**, Thomas, *Bankrechts-Handbuch*, Band I, 5. Auflage, München, 2017.

**Schmitz**, Leonhard, "Argentarii", A Dictionary of Greek and Roman Antiquities (ed. W. Smith), 2020, s. 130-132.

**Schmoeckel**, Mathias, *Erbrecht*, 6. Aufl., Nomos, 2017.

- Schneider**, Jochen, Westphalen, F.G., *Software- Erstellungsverträge*, 2. Auflage, Köln, Verlag Dr. Otto Schmidt, 2014.
- Schinnerer**, Erich/ **Avancini**, Peter, *Bankverträge*, 3. Teil, 3. A., Wien, 1976.
- Scmid**, Michael J./ **Harz**, Annegret L., *Mietrecht (Fachanwaltskommentar)*, 3. neu bearbeitete Aufl., Köln, 2012.
- Schmidt**, Karsten, *Münchener Kommentar zum HGB, Band 6, Bankvertragesrecht*, 4. Auflage, 2019.
- Schmidt**, Rolf, *Schuldrecht Allgemeiner Teil*, 14. Aufl., 2022 (Kısatma, Schmidt: Culpa in contrahendo).
- Schmidt**, Rolf, *Familienrecht (Ehe, Verwandtschaft, Vormundschaft Betreuung und Pflegschaft)*, 11. Aufl., 2022 (Kısaltma, Schmidt: Aile Hukuku).
- Schönle**, Herber, *Bank und Börsenrecht*, München, 1971.
- Schönle**, Herber, *Bank und Börsenrecht*, München 1971.
- Schwager**, Pius, *Das schweizerische Bankgeheimnis*, 1973.
- Schwarz**, Andreas, “Türk Borçlar Hukukuna Göre Aktin İhlali Sebebiyle Fesih”, Ebül’ula Mardin’e Armağan, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt 33, 1967, s. 221-240.
- Schwenzer**, Ingeborg/ **Fountoulakis**, Christiana, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, 8. Auflage, 2020.
- Schwintowski**, Hans-Peter/ **Schleicher**, Bettina, *Bankrecht*, 5. Auflage, Köln, 2018.

**Seliçi, Özer**, *Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerinin Sona Ermesi*, İstanbul, 1976.

**Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay**, *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2024.

**Serozan, Rona**, *Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018 (Kısaltma, Serozan: Kişiler).

**Serozan, Rona**, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Üçüncü Cilt: İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme*, 7. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2016 (Kısaltma, Serozan: İfa).

**Serozan, Rona**, *Sözleşmeden Dönme*, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014 (Kısaltma, Serozan: Dönme).

**Serozan, Rona**, *Eşya Hukuku*, I, 3. Bası, İstanbul 2014 (Kısaltma, Serozan: Eşya)

**Sert Sütçü, Selin**, "Dolaylı-Dolaysız Zilyetlik Kavramlarının Ayırt Edilmesi", *SDÜHFD*, C. 9, S. 1, 2019, s. 260-284.

**Sethe, Rolf** (hrsg. von Sethe/ Bösch/ Favre/ Kramer/ Schott), *Kommentar zum Finanzdienstleistungsgesetz (FIDLEG)*, Zürich, 2021.

**Sichtermann, Siegfried**, *Bankgeheimnis und Bankauskunft: in der Bundes republik Deutschland so wie in wichtigen ausländischen Staaten*, 1984.

**Silver, Morris**, "Redistribution and Markets in the Economy of Ancient Mesopotamia: Updating Polanyi", *V. 5*, 2017, s. 89-112.

**Sirmen, Lale**, *Eşya Hukuku*, 10. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2022.

**Soe, Myint**, "The Legal Position of Safe Deposit Boxes in Banks", *Malaya Law Review*,



Vol. 16, N. 2, December 2014, s. 289-295.

**Solmaz**, Meryem, *Bankanın Mevduat Sözleşmesinden Doğan Hukuki Sorumluluğu*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2024.

**Somuncuoğlu**, Ünal, "Banka Genel Kredi Sözleşmeleri ve Kefalet", *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 15, S. 165, Mayıs 2020, s. 1056- 1061.

**Sosnitza**, Olaf, *Besitz und Besitzschutz*, Tübingen, Moh Siebeck, 2003.

**Sözügüzel**, İsmail Emre, Banka Anonim Ortaklığında Müşterinin Korunması, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2023.

**Stark**, Emil W., *Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Schweizerischen Zivilgesetzbuch, IV. Band, Das Sachenrecht*, 3. Abteilung, Besitz und Grundbuch, 1. Teilband, Der Besitz, 2007.

**Stark**, Emil W./ **Lindemann**, Barbara, *Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Der Besitz, Art. 919-941 ZGB*, 4. Auflage, Bern, 2016.

**Staub**, Herman, *Handelgesetzbuch Grosskommentar*, 3. Cilt, 1981.

**Stauder**, Bernd/ **Koller- Tumler**, Marlis, *Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht (Art. 226a-228 & Konsumkreditrecht)*, Frankfurt 1983.

**Staudingers**, J., *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen (Art. 662-675b)*, Buch 2, Berlin, 2017.

**Stein**, A. L, "The Safe Deposit Vault or Leased Metal Box: The Responsibility of a Bank to Its Customer", *McGill Law Journal*, V. 18:1, September 1972.

**Sungur**, Turgut, *Bankacılar İçin Banka Tekniği*, Ankara, Banka ve Ticaret

Hukuku Enstitüsü Yayınları, 1999.

**Sümer, Gökhan**, "Türk Bankacılık Sektörünün Tarihsel Gelişimi ve AB Bankacılık Sektörü ile Karşılaştırılması", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, 2016, s. 485-508.

**Stöckli, Hubert**, *Das Synallagma im Vertragsrecht*, Freiburg, 2008.

**Şafak Sarıkaya**, "Esmâ, Olağanüstü Olayların Tasnifi ve Borç İlişkilerine Etkilerinin Çeşitli Görünümleri: Covid 19 Örneği Üzerinden Bir İnceleme", *ABÜHFD*, C.10, S. 20, Aralık 2022, s. 337-374.

**Şahbaz, Ali**, Akdın Müsbet İhlali, GSÜ SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2018.

**Şeker, Muzaffer**, *Yazılmamış Sayılma*, İstanbul, On iki Levha Yayınları, 2015.

**Şen Doğramacı, Hayriye**, Çerçeve Sözleşmeler, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Doktora Tezi*, Eskişehir, 2010.

**Şenocak, Zarife**, *Borçlunun İfa Yardımcılarından Dolayı Sorumluluğu*, Ankara, 1995  
(Kısaltma, Şenocak: İfa Yardımcısı)

**Şenocak, Zarife** "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere "Katılma ile İlgili Mal Rejimi Sözleşmeleri ve Tenkisi", *AÜHFD*, C. 58, S. 2, 2009.

**Şıpka, Şükran**, *Yasal Mal Rejimi ve Temel İlkeleri*, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yasal Mal Rejimi Sempozyumu, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2023.

**Şimşek, Suat**, "Mülkiyet Hakkının Kapsamı, Sınırlandırma Nedenleri ve Şartları Açısından 1982 Anayasası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz- I", *TBB Dergisi*, 91, 2010.

- Şit İmamoğlu**, Başak, "Mevduatta Zamanaşımı", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 31, S. 1, Mart 2015, s. 163-186.
- Tahiroğlu**, Bülent, *Roma Borçlar Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul, 2021.
- Taisch**, Franco, *Finanzmarktrecht*, Schulthess, 2. Bası, Zürich 2020.
- Tamm**, Marina/ **Tonner**, Klaus/ **Brönneke**, Tobias, *Verbraucherrecht*, 3. Auflage, 2020.
- Tandoğan**, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Kendine Özgü Yapısı Olan ve Karma Sözleşmeler, Satış ve Çeşitleri, Trampa, Bağışlama, Cilt I/1, Tümü Yeniden İşlenmiş ve Genişletilmiş Beşinci Basımdan Altıncı Tıpkı Basım, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.
- Tandoğan**, Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010 (Tandoğan: Sorumluluk).
- Tandoğan**, Haluk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. I-II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010 (Tandoğan: Borçlar).
- Taşkın**, Zeynep Damla, "İfasına Başlanmış Sürekli Edimli Sözleşmelerde Borçlu Temerrüdü ve Sonuçları", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 2, s. 429-482.
- Tekinalp**, Ünal, Ünal Tekinalp'in Banka Hususunun Esasları, 2. Bası, 2009.
- Tekinay**, Selahattin Sulhi/ **Akman**, Servet/ **Burcuoğlu**, Haluk/ **Altop**, Atilla, *Eşya Hukuku Zilyetlik-Tapu Sicili-Mülkiyet Cilt I*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989.
- Tenekeci**, Cüneyt, "Bankacılık Hizmet Sözleşmesinin Hukuki Niteliği", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S. 23, ss. 141-160.

**Tenekeci**, Cüneyt, İnternet Bankacılığının Hukuka Aykırılığı Nedeniyle Sorumluluk, Marmara Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2024 (Kılsatma, Tenekeci: İnternet Bankacılığı)

**Tepeli**, Yusuf/ **Daşkiran**, Filiz, "Finansal Tüketicilerin Banka Tercihlerinin Konjoint Model ile Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.20, S. 45, 2019, s. 63-78.

**Tercier**, Pierre/ **Bieri**, Laurent/ **Carron**, Blaise, *Lescontratsspéciaux*, 5. Edition, 2016, Zürich.

**Tiftik**, Mustafa, *Türk Hukukunda Vedia Sözleşmesi*, Ankara 2007.

**Tobias**, Stanislav, *Bankrecht*, Springer, Dresden 2005.

**Tok**, Ahmet, Türk Hukukunda Katılım Bankalarının Fon Toplama ve Kullandırma İşlemleri ile Klasik Bankacılık İşlemleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

**Tonner**, Martin/ **Krüger**, Thomas, *Bankrecht, Nomos Lehrbuch*, 4. Aufl., 2023.

**Topaloğlu**, Mustafa/ **Dinç**, Mutlu, *Sigorta Davaları*, Seçkin Yayıncılık, 1. Bası, Ankara 2018.

**Topuz**, Murat (Ed.), *Prof. Dr. O. Gökhan Antalya'ya Meslekte 50. Yıl Armağanı* (Cilt 1-4), On İki Levha Yayıncılık, 2025.

**Toraman**, Barış, "Medeni Usul Hukukunda İspat Hakkına Dair Bazı Tespit ve Değerlendirmeler", *DEÜHFD*, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan, C. 16, Özel Sayı, 2015, s. 1483-1523.

**Treyvaud**, Paul Arthur, Le contrat de dépôt Bancaire, Université de Lausanne, DoctoratThèse, 1972, Laussane.

**Tuhr**, Andreas (Çeviri: **Cevat Edege**), Borçlar Hukuku (Obligationenrecht) Cilt 1-2, Ankara, 1983.

**Tunaboylu**, Müslim, Kira Sözleşmesinde fesih ve Tahliye Davaları, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2013.

**Tunç Yücel**, Müjgan, Banka Alacaklarının İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, Marmara Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, 2009.

**Tuor**, Peter/ **Schnyder**, Bernard/ **Schmid**, Jörg/ **Jungo**, Alexandra, Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 15. Auflage, Zürich 2023.

**Türel**, Ege, Roma Hukukundan Günümüze Hukuki Sebep ve Sinallagma İlişkisi, MÜHF HAD, Prof. Dr. Bülent Tahiroğlu'na Armağan, s. 365-393.

**Türk**, Ahmet, Hukuki Yönden Banka Havalesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2007.

**Ulmer**, Peter/**Brander**, Hans Erich/ **Hensen**, Horst Diether, *AGB-Recht Kommentar*, 13. Bası, Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2022.

**Ulutan**, Burhan, *Bankacılığın Teamülü*, Ankara 1957.

**Umar**, Bilge, "İsbat Yüğü Kavramı ve Bununla İlgili Diğer Bazı Kavramlar (Bilhassa İncelenmesiyle Ortaya Çıkan Pratik Sonuçlar Bakımından)", *İstanbul Üniversitesi HFD*, C. 28, S. 3-4, İstanbul 1962.

**Umar**, Bilge/ **Yılmaz**, Ejder, İsbat Yüğü, Yeniden Yazılmış Genişletilmiş 2. Baskı, Kazancı Yayınları, İstanbul 1980.

**Umur,** Ziya, Roma Hukuku Ders Notları, Beta Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2010.

**Umbricht-Maurer,** Rose Marie, Das Depotgeschäft, Zürich 1976.

**Urban,** Werner, Vertrag mit Schutzwirkung zugunsten Dritter und Drittschadensliquidation, Vergleichende Untersuchung zur Integration in ein System des vertraglichen Drittschutzes, Eul, Bergisch Gladbach/Köln 1989.

**Uwe,** Markus, *Rechtsnatur und inhaltliche Ausgestaltung des Schrankfachvertrages unter besonderer Berücksichtigung der Bedingungen des Bundesverbandes deutscher Banken e.V.*, Marburg, 1989.

**Uygur,** Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi Cilt I*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012. (Uygur Şerh: Cilt I)

**Uygur,** Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi Cilt II*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012. (Uygur Şerh: Cilt II)

**Ülgen,** Hüseyin/ **Helvacı,** Mehmet/**Kendigelen,** Abuzer/ **Kaya,** Arslan/**Nomer Ertan,** Füsun, *Ticari İşletme Hukuku*, 4. Bası, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.

**Ünal,** Mehmet/ **Başpınar,** Veysel, *Şekli Eşya Hukuku*, 2018.

**Ünlütepe,** Mustafa, "Organizasyon sorumluluğu: TBK m. 66 / III", Marmara Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2015.

**Üstünkaya,** Hülya, Aracida Tutulacak Menkul Kıymetlerde Uygulanacak Hukuku, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Özel Hukuk Doktora Tezi*, 2019, Ankara.

**Üzümcü,** Rabia/ **Yıldırım,** Yasin, "Kripto Paraların Hukuki Statüleri ve Sözleşme

İçerisindeki Yeri", *Vizyoner Dergisi*, Yıl: 2022, C. 13, S: 33, ss. 271-291.

**Vallenthin**, Wilhelm, *Rechtsgrundlagen des Bankgeschafst*, Frankfurt 1974.

**Vito**, Roberto, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Schulthess, 2002 Zürich.

**Vogenauer**, Stefan, *Interpretation of Contracts*, Max- Eup 2012.

**Von Thur**, Andreas/ **Escher**, Arnold, *Des Schweizerischen Obligationenrecht (Allgemeiner Teil)*, Band I, Zürich, 1979.

**Von Thur**, Andreas, *Borçlar Hukuku, Band 1-2*, Ankara, Yargıtay Yayınları No: 15, 1983 (Çeviri: Edege, Cevat).

**Vortmann**, Jürgen, *Aufklärungs und Beratungspflichten der Banken (RWS Verlag Kommunikations forum GmbH&Co KG*, 13. Bası, Köln, 2022.

**Watter**, Rolf/ **Vogt**, Nedim Peter/ **Bauer**, Thomas/ **Wizeler**, Christoph, *Basler Kommentar (Bankengesetz)*, 2. Auflage, 2013.

**Welter**, Reinhard/**Lang**, Volker, *Handbuch der Informationspflichten im Bankverkehr*, Köln 2005.

**Westermann**, Harm Peter/ **Bydlinski**, Peter/ **Arnold**, Stefan, *BGB- Schuldrecht Allgemeiner Teil*, 9. Aufl., C.F. Müller, 2020.

**Wertenbruch**, Johannes, *Allgemeiner Teil BGB*, 5. Auflage, 2021.

**Wolff**, Gerhard, *Der Stahlkammerfachvertrag*, Hamburg- Altona, 1909.

**Yahya**, Yohannes/**Wisjhnuadji**, TW/ **Arunkumar**, N, "AutomaticSafe Deposit Box Security System Using Arduino Uno", *Journal of Advanced Research in*

*Dynamicaland Control Systems*, C. 9, S.16, 2017, s. 806-819.

**Yasaman**, Hamdi, *Banka Hukuku ile İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013.

**Yalçın**, Onur, *Banka Kredi Sözleşmelerindeki Genel İşlem Şartlarının Geçerliliği*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2006.

**Yavuz**, Cevdet/ **Acar**, Faruk/ **Özen**, Burak, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 18. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2022.

**Yeşilkaya**, Emre, *Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumluluğu*, Marmara Üniversitesi SBE, *Yüksek Lisans Tezi*, 2021.

**Yeşiller**, Fatma Begüm/ **Yeşiller**, Mehmet, "Roma ve Türk Hukuku'nda Misli Şeylerin Saklanması Sözleşmesinin (Depositum Irregulare) Tüketim Ödücü Sözleşmesinden (Mutuum) Ayrılması", *BÜHFD*, C. 11, S. 2, 2025, s. 415-447.

**Yetiz**, Filiz, "Bankacılığın Doğuşu ve Türk Bankacılık Sistemi", *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 2, Nisan 2016.

**Yıldırımoglu**, Hakan, *Ticari Davalarda Arabuluculuk*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, *DTE Doktora Tezi*, 2023.

**Yıldız**, Sevil, *Roma Hukukundan Günümüze İsimsiz Sözleşmeler (Contractus Innominati)*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2024 (Kısaltma, Yıldız: Contractus Innominati).

**Yıldız**, Şükrü, *Dorğudan Doğruya İradi Temsilde Özel Temsil Yetkisi Gerektiren Haller*, Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2018 (Kısaltma,



Yıldız: Özel Temsil).

**Yılmaz**, Süleyman, *Hukuki Açıdan İnternet Bankacılığı*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013.

**Yüksel**, Tuğba, İdarenin Sözleşmelerinde Sözleşme Öncesi Dönem, İstanbul Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2023.

**Yüksel**, Serhat/ **Zengin**, Sinemis/ **Kartal**, Mustafa Tevfik, "Banka Personelinin Teftiş Kuruluna Bakış Açısının Değerlendirilmesi", *Finans Politik& Ekonomik Yorumlar*, C. 53, S. 622, 2016, s. 102-114.

**Yüksel**, Ali Sait, *Bankacılık Hukuku ve İşletmesi*, 6. Bası, İstanbul, 1989 (Kısaltma, Yüksel: Bankacılık).

**Yünlü**, Semih, *Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk*, İstanbul On İki Levha Yayıncılık, 2019.

**Zaia**, Shana, "Financing Your (God's) Home in Ancient Mesopotamia", Helsinki University Blog, April 2018.

**Zentes**, Uta/ **Glaab**, Sebastian/ **Becker**, Ansgar/**Heeman**, Manfred, *AML in der Bankpraxis (Geldwäschebekämpfung im Spiegel der aktuellen Gesetzgebung)*, 1. Aufl., Köln, 2014.

**Zevkliler**, Aydın, *Mülkiyetin Yapısı ve Mülkiyetten Doğan Ödevler*, Prof. Dr. Bülent Nuri Esen'e Armağan, Ankara, 1977.

**Zevkliler**, Aydın/ **Gökyayla**, Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 17. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2017.

**Zevkliler**, Aydın/ **Ertaş**, Şeref/ **Havutçu**, Ayşe/ **Gürpınar**, Damla, *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, İstanbul, Turhan Kitabevi, 2018.

**Zimmermann**, Steffen, *Bankrecht in der Praxis*, Frankfurt, 2008.

**Zurnacı**, Gizem, "Üçüncü Kişinin İfası", Yeditepe Üniversitesi SBE, *Doktora Tezi*, 2023.

**Zufferey**, Jean Baptiste, *Le Contrat Contraire Aux Bonnes Moeurs*, Fribourg, 1988.

## ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://www.akbank.com/tr-tr/urunler/sayfalar/kiralik-kasa.aspx>

<https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/>

<https://www.bcv.ch/en/home/personal-banking/services/safe.html>

<https://beck-online.beck.de/>

<https://books.google.com.tr/>

[www.fedlex.admin.ch](http://www.fedlex.admin.ch)

[https://www.garantibbva.com.tr/content/dam/publicwebsite/pdf/sozlesmeler/tr/2020/Kiralik\\_Kasa\\_sozlesmesi.pdf](https://www.garantibbva.com.tr/content/dam/publicwebsite/pdf/sozlesmeler/tr/2020/Kiralik_Kasa_sozlesmesi.pdf); <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/Contracts/KiralikKasaSozlesmesi.pdf>

<https://home.heinonline.org/>

<https://www.bger.ch/de/index.htm>

<https://www.fibabanka.com.tr/docs/default-source/sozlesme-ve-formlar/kiralikasa->

sozlesmesi.pdf

[https://www.isbank.com.tr/Documents/PDF\\_POC/ceviri/viewer.html?fileName=%2Fcontentmanagement%2Fdocuments%2Fsozlesmeveformlar%2F2022%2Fstandart\\_kiralik\\_kasa\\_sozlesmesi05.09.pdf](https://www.isbank.com.tr/Documents/PDF_POC/ceviri/viewer.html?fileName=%2Fcontentmanagement%2Fdocuments%2Fsozlesmeveformlar%2F2022%2Fstandart_kiralik_kasa_sozlesmesi05.09.pdf)

<https://www.jurix.com.tr/>

<https://www.kazanci.com.tr/>

<https://www.lexpera.com.tr/>

[https://www.mfa.gov.tr/\\_\\_baslica-bm-guvenlik-konseyi-kararlari-\\_ingilizce\\_.tr.mfa](https://www.mfa.gov.tr/__baslica-bm-guvenlik-konseyi-kararlari-_ingilizce_.tr.mfa)

<https://papers.ssrn.com/sol3/papers>

<https://penelope.uchicago.edu>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://ruessmann.jura.uni-saarland.de/bvr2006/download/BuchBVR2006.pdf>

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://swisscovery.slsp.ch>

<https://bankingombudsman.ch/en/search-for-assets/>

<https://www.swissbanking.ch/en/financial-centre/information-for-clients/>

<https://www.ziraatbank.com.tr>

## ÖZET

Kiralık kasa sözleşmesi, yapısı itibarıyla klasik sözleşme tiplerinden herhangi biriyle birebir örtüşmeyen; kira, saklama ile vekalet sözleşmesine özgü unsurların bir arada bulunduğu karma nitelikte bir sözleşmedir. Bu sözleşme kapsamında banka, müşteriye kasayı kullanma imkânı sağlamanın yanı sıra kasaya erişimi temin etme, kasanın güvenliğini sağlama ve gizliliği koruma borçlarını sadakat ve özen yükümlülüğü bağlamında, kasa kiralama faaliyetini meslek edinmiş basiretli bir bankadan beklenen davranış ölçütüne uygun olarak yerine getirmekle yükümlüdür. Müşteri, kararlaştırılan bedeli ve depozitoyu ödemekle yükümlü olup, ödeme borcunun ihlali hâlinde banka, borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümlere dayanarak yazılı süre vererek sözleşmeyi feshedebilmektedir. Ayrıca müşterinin kasayı sözleşmeye aykırı ve özensiz şekilde kullanması durumunda bankanın, önceden ihtarla bulunmaksızın sözleşmeyi derhal sona erdirmesi de mümkündür.

**Anahtar kelimeler:** Kasa kiralama, Karma Sözleşme, Banka Hukuku Sözleşmeleri,

Sorumluluk, Özen Yükümlülüğü.

## ABSTRACT

The safe deposit box agreement is a mixed-type contract that does not fully correspond to any classical contract category, but rather combines elements of lease, deposit, and mandate agreements. Under this agreement, the bank is obliged not only to provide the customer with the possibility to use the safe deposit box, but also to ensure access to the box, maintain the security of the vault environment, and preserve confidentiality, in accordance with its duties of loyalty and due care and with the standard of conduct expected from a prudent bank professionally engaged in safe deposit box services. The customer, on the other hand, is required to pay the agreed contractual fee and any deposit, and in the event of default in payment, the bank may terminate the agreement by granting a written grace period pursuant to the rules on debtor's default. Furthermore, where the customer uses the safe deposit box in breach of the contract or without due care, the bank may immediately terminate the agreement without prior notice.

**Keywords:** Safe Deposit Box, Mixed Agreement, Banking Law Agreement, Liability, Duty of Care.